

OPAT COLUMBA MARMION, OSB
OPATSTVÍ MAREDSOUS, BELGIE
VYDÁNO R. 1919

KRISTUS VE SVÝCH TAJEMSTVÍCH

PŘELOŽENO Z NĚMČINY
V CISTERCIÁCKÉM OPATSTVÍ *PORTA COELI* V DOBĚ TOTALITY
JAZYKOVĚ UPRAVENO A PŘIPRAVENO K TISKU
CISTERCIÁCKÉ OPATSTVÍ Vyšší Brod 2008, A.D.
POUZE PRO VNITŘNÍ POTŘEBU

OBSAH

ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKY

I. Kristova tajemství jsou naše tajemství	3
II. Jak si přivlastnit ovoce Ježíšových tajemství	16
1. OSOBA KRISTA	
III. V lůně Otcově (In sinu Patris)	28
IV. „A Slovo se stalo tělem“	46
V. Spasitel a Velekněz	60
2. KRISTOVA TAJEMSTVÍ	
VI. Božské přípravy (Adventní doba)	78
VII. Podivuhodná výměna (Vánoční doba)	93
VIII. Zjevení Páně	109
IX. Panna Maria, tajemství dětství a skrytého života (Doba po Zjevení Páně)	124
X. Křest a pokušení Ježíše (Postní doba)	143
XI. Několik pohledů z veřejného života Ježíšova	164
XII. Na hoře Tábor (II. neděle postní)	191
XIII. „Kristus miloval Církev a vydal sám sebe, aby ji posvětil“ (Doba utrpení od V. neděle postní)	206
XIV. Po stopách Ježíšových z vládní budovy na Kalvárii	221
XV. Jestliže jste s Kristem vzkříšení (Velikonoční doba)	236
XVI. „... a nyní, Otče, oslav svého Syna“ (Nanebevstoupení)	250
XVII. Seslání Ducha Svatého (Svatodušní svátky)	268
XVIII. Na mou památku (Slavnost Božího Těla)	283
XIX. Ježíšovo Srdce (Svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova)	299
XX. Kristus, koruna všech svatých (Svátek Všech svatých)	319

VĚNOVÁNÍ

NEJSVĚTĚJŠÍMU SRDCI JEŽÍŠOVU, ve kterém přebývá veškerá plnost Božství, ve kterém jsou shromážděny všechny poklady moudrosti a vědění, které se stalo pro nás pramenem života a svatosti.

PROSBA O MILOST NA PŘÍMLUVU COLUMBY MARMIONA

Pane Ježíši, ty, který jsi udělil svému služebníku Columbovi tolik pochopení o svém božství a svém bohatství milosti přijetí za vlastního, přijmi naše prosby, se kterými se na tebe obrácíme.... na jeho přímluvu. Dej nám hlavně stejnou vroucnost víry, abychom i my pevně důvěřovali ve tvé nekonečné zásluhy, žili jako děti Boží, s pokornou a velkodušně věrnou láskou, došli do věčné radosti v lůně Otcově. Amen.

PROSBA ZA SVATOŘEČENÍ DOMA COLUMBY MARMIONA

Pane Ježíši, který jsi udělil svému služebníku, blahoslavenému Columbovi hojnost světla o svém božství a o bohatství milosti přijetí za děti Boží. Dej, prosíme, ať jeho spisy přivedou velké množství lidí k lásce a poznání tvé svaté osoby. A je-li to tvá vůle, a bude prohlášen za svatého, dopřej nám, abychom se stále více obraceli k němu a na jeho přímluvu a podle jeho příkladu se naučili pokorně a velkodušně zasvětit svůj život tvé božské službě. Neboť ty žiješ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha Svatého po všechny věky věků. Amen

Pověst o ctnostech Doma Marmiona a duchovní jasnost jeho asketických děl, podnítila více lidí, aby se na jeho přímluvu obracelo k Bohu. Na jejich přání byly složeny tyto dvě modlitby. Osoby, které obdrží milosti přičítané D. Marmionovi, prosíme, aby to sdělily opatství v Maredsous (Provincie Namur, Belgie).

Dne 7. února 1957 byl zahájen v Namuru informační proces blahorečení Božího služebníka. Dne 1. prosince 2002 na 1. neděli adventní byl prohlášen za blahoslaveného.

DOPIS JEHO SVATOSTI BENEDIKTA XV. AUTOROVI

Našemu drahému synu Columbovi Marmionovi, opatu v Maredsous,

Benedikt XV., papež.

Nejdražší synu, apoštolský pozdrav a požehnání.

Dojat poctou věnování Vámi uveřejněných dvou knih pod názvy „Kristus, život duše“, a „Kristus ve svých tajemstvích“, které jsem Sám právě nedávno prošel natolik, pokud Naše zaměstnanost dovolovala, snadno jsem poznal úplnou oprávněnost chvály, že mají zvláštní schopnost roznítit a uchovat v srdci oheň božské lásky. Třebaže jste nemohl ve skutečnosti pojmout do těchto stránek všechno učení, které jste přednesl živým slovem svým duchovním synům o Ježíši Kristu, Vzoru a Příčině veškeré svatosti, přesto výklad, který jste zde podal o svém učení, nechává dost vyniknout to, nakolik je toto schopno zapálit v duších touhu následovat Krista a horlivost žít z Toho, který „byl samým Bohem ustanoven naší moudrostí, naší spravedlností, naším posvěcením a naším vykoupením“. Bylo tedy velmi šťastným vnuknutím vydat tyto dva svazky a tak pracovat na duchovním postupu zájemců i mimo Vaši řeholní rodinu početných: jak jsem by ujištěn, dílo se velmi rozšířilo i mezi laiky. Nechť k Naším díkům se připojí i naše blahopřání.

Jako záruku nebeské přízně udělujeme Vám, nejdražší synu, ze zcela otcovského srdce apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u svatého Petra dne 10. října 1919 v šestém roce Našeho pontifikátu.

Benedikt XV.

PŘEDMLUVA

V přednáškách „Kristus život duše“, které nyní vycházejí tiskem, jsem chtěl vysvětlit podle evangelia, listů svatého Pavla a učení teologie, základní vlastnosti křesťanského života. Ty jsou podstatně nadpřirozené a můžeme je čerpat jediné z Krista, jedinečného vzoru dokonalosti, nekonečného pokladu našich milostí a účinné příčiny naší svatosti. Přednášky, které tvoří tento svazek jsou logickým pokračováním oněch předcházejících.

Kristův život, božský vzor a zároveň přístupný křesťanskému životu, se nám představoval stavy a tajemstvími, ctnostmi a úkony svatého člověčenství. Člověčenství ve svém vnějším vyjádření, lidský život Spasitele, zcela božský, je utvořený spojením lidské přirozenosti s osobou Slova.

Tajemství Bohočlověka nejsou jen vzory, které máme uctívat; obsahují v sobě navíc poklady zásluhy a milosti. Ze své všemocné síly, Ježíš Kristus, stále žijící, dopřává vnitřní a nadpřirozenou dokonalost svých stavů těm, kteří mají upřímnou touhu se mu podobat a spojují se s ním vírou a láskou.

Ve světle těchto pravd autor vykládá hlavní Ježíšova tajemství.

Plán je jednoduchý.

Dvě úvodní přednášky ukazují, jak jsou Kristova tajemství našimi tajemstvími a jak si můžeme všeobecným způsobem z nich přisvojit ovoce.

Vynikající hodnotu těchto tajemství, jejich obdivuhodnou nádhery, logickou souvislost, hlubokou jednotu, která je spojuje, pochopíme dobře až když nejprve zkoumáme Toho, který je pro nás prožíval. Proto jsem se v první části snažil načrtnout podstatné rysy Osoby samého Ježíše: Věčného Slova, – učiněného tělem – které přišlo vykoupit svět svou obětí.

Druhá část je věnována kontemplaci tajemství Bohočlověka. V námětech z evangelia a liturgických textů jsem zjišťoval skutečnost současně lidskou a božskou, určoval v nich význam, ukázel v nich přízpůsobení se věřícímu. Pokud se týká samotného výběru těchto tajemství, měl jsem za to, že bude nejlépe, zastavit se u těch, které nám Církev nabízí ve svém liturgickém cyklu.

Kdo by lépe než ona mohl tajemství svého Ženicha znát a umět hlásat evangelium. Kdo by nás lépe než ona vedl k Spasiteli?

Velmi vlídného přijetí, zvláště od laické veřejnosti, se dostalo knize „Kristus, život duše“, nejenže je to autorovi povzbuzením, ale je to povzbudivým znamením uprostřed smutku a zaujatosti mimořádně neklidné doby. Ukazuje, že pod tlakem událostí, zvlášť duchovních, chápe Boží volání a přijímá ho; hladoví po míru, světle a uzdravení, obrací se k Tomu, kdo je naprosto spolehlivý, kdo je Pravda, která svítí každému a Život, který zachraňuje ze smrti.

V Něm je třeba, podle svatého Pavla, „obnovit všechno“: *Omnia instaurare in Christo*. Neboť podle téhož apoštola, vně tohoto božského základu není ani jistota ani trvání. – Veškeré ambice autora, při publikaci těchto přednášek byly vedeny přáním přispět svými slabými silami k velkému dílu křesťanské obnovy.

Ať Kristus žehná těmto stránkám! Jsou psány pro Něho, mluví jen o Něm. Kéž ještě více vzbudí v duších touhu poznat tajemství lásky Boha, který žil mezi námi! Kéž přivede k prameni živé vody, která vytryskla z probodnutého Ježíšova srdce. *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris*. D.C.M.

Na svátek Zvěstování Páně, dne 25. března 1919.

ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKY

1. KRISTOVA TAJEMSTVÍ JSOU TAKÉ NAŠE TAJEMSTVÍ

Krátký obsah: – 1. Jak zdůrazňoval svatý Pavel Kristova tajemství. – 2. Jak si Bůh přeje, abychom poznávali tajemství. – 3. Toto poznání je pravý základ naší zbožnosti a pramen naší zbožnosti. – 4. Trojnásobný důvod, pro který jsou Ježíšova tajemství našimi tajemstvími a) Kristus je pro nás žil; b) Ježíš se v nich ukázal jako příklad; c) spojil nás v nich jako členy svého mystického těla. – 5. Hodnota těchto tajemství je stále účinná.

Když pozorně čteme listy svatého Pavla a snažíme se shrnout učení a dílo velkého apoštola, není těžké vidět, že se pro něho všechno směřuje do praktického poznání Kristových tajemství.

Efesanům píše: „Podle toho můžete při čtení poznat, že jsem obeznámen s oním tajemstvím o Kristu... Ačkoliv já jsem méně než nejnepatrnější ze všech křesťanů, byla mi dána tato milost: zvěstovat pohanům nevystižitelné Kristovo bohatství a jasně ukázat všem jak se uskutečňuje ono tajemné rozhodnutí. Od věků to bylo skryté v Bohu“ (Ef 3, 4.8-9).

O tomto tajemství, třebaže nevysvětlitelném, chci s vámi s milostí Boží, mluvit. Hned vám ukážu, do jaké míry je nám blízké: to je sám předmět tohoto prvního rozhovoru.

Ale dříve, než budeme mluvit o této pravdě, tak důležité a blahodárné, bude pro nás prospěšné uvažovat, jak o tom mluvil svatý Pavel, protože sám Kristus ho učinil svým hlasatelem. A od koho bychom se lépe dověděli než od něho, jak je pro naše duše poznání tohoto tajemství plodné a užitečné.

1.1. Jak víte, bylo to hned druhého dne po jeho obrácení, kdy svatý Pavel dostal poslání, aby šířil Kristovo jméno. Od tohoto okamžiku neměl nic jiného na srdci, než plnit tento rozkaz. Jestliže podniká časté cesty plné nebezpečí, káže bez oddechu v synagogách, na Areopagu, před židy, učenci v Aténách, před římskými prokurátory, píše ve vězení dlouhé dopisy svým věrným; trpí mnoho pronásledování, – je to proto, „aby o mně donesl zvěst pohanům, králům a Izraelitům“ (Sk 9-15).

V kázáních pohanům, jejichž apoštolem se svatý Pavel stal, nejživěji chápeme, jak hluboce žije z tohoto tajemství. Předstoupil před pohanský svět, aby jej obrodil, obnovil, spasil. Co přinesl této společnosti, jejíž hlubokou zkaženost popsal strašnými výrazy? Vznešený původ? Moudrost filosofů? Vědu učenců? Sílu dobyvatelů?

Z toho všeho nic apoštol neměl. Prohlásil, že je jen nedochůdče; (1Kor 15, 8); napsal Korintňanům, že u nich vystupoval „se skleslou náladou, se strachem a s obavami“; Galaťanům připomněl: „Víte, že jsem byl nemocen, když jsem vám poprvé hlásal evangelium (Gal4, 13). Také já, bratři, když jsem k vám přišel hlásat svědectví o Bohu, nepřišel jsem s nějakou zvláštní výřečností nebo moudrostí. Moje mluvení a kázání nezáleželo v přemlouvavých slovech moudrosti, ale v projevování Ducha a moci“ (1Kor 2, 1; 4-5). Tím vším pohrdá.“ *Non in sublimitate sermonis aut sapientiae... non in persuasibilibus humanæ sapientiae verbis... non in sapientia hominum.*

Co tedy přinesl? – Nic jiného než Krista a to ukřižovaného: *Non enim judicavi me scire aliquid inter vos nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum* (1Kor 2, 2-3). Všechno své kázání zaměřuje k této moudrosti, všechno své učení uzavírá v tomto tajemství. Je jím tak proniknutý, že z něj učiní i předmět své modlitby za své žáky: „Proto klekám na kolena před Otcem; ať vám ze své bohaté božské slávy dá to, že ve vás mocně zesílí skrze jeho Ducha vnitřní člověk... abyste byli schopni pochopit – jako všichni křesťané – celou tu šířku a délku, výšku i hloubku, poznat Kristovu lásku přesahující všechno poznání a dosáhnout plné míry Božích darů“ (Ef 3, 14, 16, 18-19).

Jaká je to prosba? Při čtení těchto řádků cítíme apoštolovo důvěrné přesvědčení, cítíme jak vroucně touží jeho duše se na něm podílet.

Tato modlitba je také ustavičná. „Proto od toho dne, kdy jsme o tom uslyšeli, nepřestáváme se za vás modlit a prosit Boha, abyste dobře poznali jeho vůli a aby se vám dostalo všestranné moudrosti a duchovního pochopení.“ *In omni sapientia et intellectu spiritali* (Kol 1, 9).

Proč se svatý Pavel stále vrací k tomuto předmětu tak, že z něho dělá jediné téma svého kázání? Proč za své křesťany tak naléhavě a ustavičně prosí? Proč hoří touhou, aby Kristovo tajemství všichni křesťané nejen poznávali ale i prožívali. Všimněme si, že všechny své listy neadresuje několika jedincům, ale všem věřícím Církvi, které založil; tyto řádky jsou určeny k četbě na veřejných křesťanských shromážděních. Jaký je nejhlubší důvod celého tohoto jednání?

Apoštol to sám říká ve svém listě Kolosanům: „Rád bych totiž, abyste si byli vědomi, jaké tvrdé boje svádím o vás, o Laodičany a tolik ostatních, kteří mě nikdy neviděli na vlastní oči. Chci je povzbudit v srdci, aby je pevně pojila láska, a dosáhli úplného poznání v celém jeho bohatství. Tak se dobře obeznámí s tím Božím tajemstvím, totiž o Kristu. V něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a vědění“ (Kol 2, 1-3).

Tato poslední věta nám odhaluje důvod celého jednání svatého Pavla. Je přesvědčen, že „v Kristu nalezneme všechno“. *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* (Řím 8, 32); že v něm „nejste pozadu v žádné milosti.“ *Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia* (1Kor 1, 7). „Ježíš Kristus je stejný včera i dnes i na věky“ (Žid 13, 8).

Svatý Pavel přináší k obnově pohanské společnosti a k pozvednutí chátrajícího světa jediný prostředek: Krista a to ukřižovaného. Je pravdou, že toto tajemství je „pohoršením pro Židy a poštilostí pro učené Řeky“, ale obsahuje „Ducha, který vychází z Boha“, který jediný může „obnovit tvářnost země“.

Jedině v Kristu je všechna moudrost, spravedlnost, posvěcení a vykoupení“, to potřebují duše všech věků... A proto svatý Pavel přivádí zpět veškeré utvoření vnitřního člověka k praktickému poznání Ježíšova tajemství.

Jak někdy ztrácíme svůj čas neplodnými spekulacemi a pracnými oklikami, zatímco máme v Kristu na dosah prostředek tak jednoduchý, totiž cestu přímo k Bohu a život ve stálém spojení s Ním... A když kazatelé ustanovení věčným Slovem, místo, co by dali duším Krista, „vzkříšení a život“, znechucují Boha tím, že jim dávají jíst a pít fádni rozředěné lidské myšlenky, nebo li-

teraturu bez hutnosti, nemůže zamezit, aby se netázali s apoštolem Pavlem: „Kde jsou rozdavatelé evangelia?“ (Kardinál Mercier: Oddanost Kristu a jeho svaté Matce).

1.2. Apoštol Pavel byl během dostatečně dlouhé doby o tom poučovaný samotným Kristem, je tedy věrnou ozvěnou svého božského Mistra (Gal 1, 16-18). Ve velekněžské modlitbě při poslední večeři, (Jan 17, 1-26) když náš požehnaný Spasitel v nejdůležitějším okamžiku svého pozemského života před svými udivenými žáky zjevuje vnitřní city své duše, slyšíme tato slova: „Věčný život pak je to, že poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ *Hæc est autem vita æterna: ut cognoscant te solum Deum verum, et quem missisti Jesum Christum* (Jan 17, 3).

Tak se dovídáme, z úst samého Ježíše, neomylné Pravdy, že celý křesťanský život – jehož věčný život je jen pravidelné rozvíjení a přirozený mezník – se opět převádí na praktické poznání Boha a jeho Syna.

Můžete mi namítnout, že „Boha nikdo nikdy neviděl“. *Deum nemo vidit unquam* (Jan 1, 18). To je pravda. Boha poznáme dokonale, až ho uvidíme tváří v tvář ve věčné blaženosti.

Ale zde na zemi se Bůh zjevuje naší víře svým Synem Ježíšem. Kristus, vtělené Slovo, je dokonalé zjevení Boha světu: *Ipsè illuxit in cordibus nostris... in facie Christi Jesu* (2Kor 4, 6). Kristus je Bůh, který se zjevil mezi lidmi, mluvil s nimi pod nebem Judeje, a ukazoval jim svým lidským životem, jak žije Bůh mezi lidmi, aby lidé věděli, jak mají žít, aby byli milí Bohu.

Všechny naše pohledy se mají obrátit ke Kristu. Otevřete evangelium: uvidíte v něm, že Boží hlas ve světě promluvil pouze třikrát (Mt 3, 17; 17, 5 Jan 12, 28). Co nám říká? Otec nám vždy připomíná, abychom rozjímali o jeho Synu, poslouchali ho, a oslavovali ho. „To je můj milovaný Syn, v něm mám zalíbení; toho poslouvejte!“ *Hic est Filius meus dilectus... ipsum audite*. – Všechno, co od nás Otec žádá, se vztahuje k tomuto bodu: rozjímát o Ježíši, jeho Synu, poslouchat ho, abychom ho milovali a následovali, poněvadž Ježíš, když je jeho Synem, je také Bohem.

Máme o něm rozjímat, o jeho osobě, o všech činech jeho života a jeho smrti, o stavech jeho slávy. Pán Ježíš, poněvadž je Bohem, nejmenší události jeho života, nejmenší čin jeho tajemství, jsou hodny pozornosti. V Ježíšově životě není nic malého. Věčný Otec pozoruje nejmenší Kristův čin s větším zalíbením než celý vesmír. Před příchodem Krista, Bůh usměrňoval všechno k němu, po jeho nanebevstoupení přivádí všechno k němu. O Kristu bylo všechno předzvěděno a předpověděno; všechny důležité podrobnosti jeho bytí, všechny podrobnosti jeho smrti byly poznačeny věčnou Moudroostí a oznámeny proroky velmi dlouho před jejich uskutečněním.

Proč Bůh připravil s pečlivostí, tak dlouho předem příchod svého Syna? Proč nám Kristus zanechal tolik božského učení? Proč Duch svatý inspiroval svatopisce, aby odhalili tolik podrobností, často zdánlivě bezvýznamných? Proč napsali apoštolé svým křesťanům epištoly tak dlouhé a tak naléhavé?

Aby všechna tato naučení zůstala zahrabána, jako mrtvé dopisy na dně svatých knih? – To nikoliv; ale abychom prozkoumali, jak si to přeje svatý Pavel, Kristovo tajemství; abychom rozjíмали o jeho osobě, abychom studovali jeho činy; jeho činy nám odhalují jeho ctnosti a jeho vůli. Máme o nich rozjímat, ne studiem čistě intelektuálním, takové studium je často suché a jalové, ale *in omni sapientia et intellectu spirituali*, „v duchu plném nebeské moudrosti“, která nám umožňuje hledat v božském daru pravdu, která osvětluje náš život; máme o ní rozjímat, abychom připodobnili své bytí k tomuto vzoru, který nám Bůh zpřístupňuje, abychom z něho čerpali, a byli z něho plně napojeni božským životem: *Hæc est autem vita æterna*.

1.3. Toto poznání získané vírou, v modlitbě, vnuknutím Ducha svatého, je opravdu pramenem živé vody, tryskající až do života věčného: *Fons aquæ salientis in vitam æternam* (Jan 4, 14). Neboť – toto je hlavní pravda, která se vysvětlí během těchto rozhovorů – nebeský Otec vložil pro nás do Ježíše Krista všechny milosti, všechny dary posvěcení, které určil pro duše. „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ *Nemo venit ad Patrem, nisi per me* (Jan 14, 6):

bez Krista nemáme nic, ale s ním máme všechno, „všechno mohu v Něm“, (Flp 4, 13) poněvadž v něm přebývá plnost Božství (Kol 2, 9). Ten, kdo to pochopil, a žije z tajemství Kristova, našel onu perlu velké ceny, o níž mluví evangelium (Mt 13, 46) a která sama má hodnotu všech pokladů: neboť s ní získal věčný život. *Hanc internis, oculis Vita Domini Jesu die ac nocte tamquam pretiosissimam margaritam in arca pectoris tui reconditam habe. Hanc ubique tecum circumfer progrediens quiescensque amanter inspicere, secundum Deidonium quod sese cordi tuo insinuaverit* (Bl. Ludvík z Blois: Canon vitae spiritualis, kap. 19).

Čím více poznáváme Krista, čím více prohlubujeme tajemství jeho osoby a jeho života, čím více studujeme v modlitbě okolnosti a podrobnosti, které nám Zjevení odevzdalo – tím bude také naše zbožnost opravdovější a naše svatost pevnější, důkladnější.

Naše zbožnost má být založena na víře a poznání, které nám Bůh dal o věcech nadpřirozených a božských. Zbožnost, která je založena jen na citu, je tak křehká a tak pomíjející, jako cit, který je jejím podkladem – je to dům, vystavený na písku, a který se zřítí při prvním otřesu. Naproti tomu, když je naše zbožnost založena na víře, na přesvědčení, které je výsledkem hlubokého poznání Ježíšových tajemství, jediného pravého Boha s Otcem a společným Duchem, pak je jako budova vystavená na skále, to znamená pevně.

Dále je pro nás toto poznání nevysychajícím pramenem radosti.

Radost je cit, rodící se v duši, která si je vědoma dobra, které má. Dobro našeho rozumu je pravda; čím je tato pravda hojnější a zářivější, tím hlubší je radost ducha.

Kristus nám přináší pravdu, je pravda sama, pravda plná jemnosti, který nám ukazuje štědrost našeho nebeského Otce; „Kristus, který je stále v lůně Otcově, nám zjevuje božská tajemství, která poznáváme vírou. Jaká radost pro věrnou duši rozjímat o Bohu, Bytosti nekonečné a nevyslovitelné v osobě Ježíše Krista; poslouchat Boha v Ježíšových řečech; odhalit Boží city, mohu-li tak mluvit, v citech Ježíšova srdce; pozorovat božská gesta, pro-

niknout do jejich tajemství, aby se z nich pilo, jako u pramene, život samého Boha. Jaký je to svátek, jaké nasycení.

Ježíši Kriste, náš Bože a náš Vykupiteli, zjevení Otcovo, náš starší bratře a náš příteli, učiň, ať tě poznáváme! Očisti oči našeho srdce, abychom mohli o tobě s radostí rozjímat, umlč hluk stvoření, abychom tě mohli bez obtíží následovat. Sám se zjev našim duším, jako jsi to učinil učedníkům z Emauz, když jsi jim vykládal (vysvětloval) posvátná místa, které mluvila o tvých tajemstvích a pocítili „svá srdce naplněna žářem“, abychom tě milovali a připoutávali se k tobě.

1.4. V úvahách, které budou následovat, se s radostí zastavíme u každého z hlavních Ježíšových tajemství a budeme rozjímat o jeho činech, soustředíme se na jeho slova. Uvidíme, co je v nich nevyslovitelně božské a hluboce lidské ve všech činech vtěleného Slova; uvidíme, že každé z jeho tajemství obsahuje své vlastní poučení, přináší své zvláštní světlo a je pro naše srdce pramenem zvláštní milosti, jejíž účel je „utvářet v nás Ježíše“.

To, co bych vám chtěl ukázat v této první promluvě je, že Ježíšova tajemství mají to zvláštní, že tak jako jsou jeho, jsou také i naše.

Toto je základní pravda, o které nemůžeme dost uvažovat na začátku našich rozhovorů, kterou nemůžeme potom nikdy pustit ze zřetele, neboť je zvlášť plodná pro náš nadpřirozený život.

Opravdu být si vědom, že jsme důvěrně spojeni se samým Ježíšem, v každém z jeho tajemství, je pro zbožnou duši nevyčerpatelným pramenem důvěry. Tato pravda rodí v duši úkony vděčnosti a lásky, která se zcela oddává tomu, který se chtěl tak velkoryse dát jí a spojit s ní.

Ale není tato pravda snem, chimérou? Je to opravdu skutečnost? Ano, je to skutečnost, božská skutečnost; ale přijímá ji jediné víra, jako jediné láska nám ji dává: *Et nos... credidimus caritati* (1Jan 4, 16).

Proč jsou Kristova tajemství našimi tajemstvími? – Ze tří důvodů.

Nejprve, poněvadž Kristus je žil pro nás. Jistě byla Otcova láska hlubokou pohnutkou všech úkonů života vtěleného Slova. V okamžiku, kdy měl Kristus dokončit své dílo, prohlásil svým apoštolům: „Ale ať svět pozná, že miluji Otce, jednám tak, jak mi přikázal.“ *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem* (Jan 14, 31). V oné nádherné modlitbě k Otci Ježíš říká: „Já jsme tě oslavil na zemi, dokončil jsem dílo, které jsi mi svěřil.“ *Ego te clarificavi super terram; opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam* (Jan 17, 4). V každém okamžiku svého života může opravdu říci: „Stále konám to, co se líbí Otci.“ *Quæ placita sunt ei facio semper* (Jan 8, 29).

Ale Otcova láska není jedinou láskou, která hýbá Ježíšovým srdcem, miluje také nás a to nekonečným způsobem. – Opravdu pro nás sestoupil z nebe, aby nás vykoupil, a nás zachránil před smrtí; *Propter nos et propter nostram salutem*; t.j. aby nám dal život. *Ego veni ut vitam habeant, ut abundantius habeant* (Jan 10, 10) Sám pro sebe neměl zapotřebí zadostiučinění, ani mít zásluhu, poněvadž je vlastním Synem Božím, rovný Otci, na jehož pravici sedí v nebi; ale pro nás to všechno snášel. Že se vtělil, že se narodil v Betlémě, že žil nepoznán životem práce, že kázal a konal zázraky, že zemřel, že vstal z mrtvých, že vstoupil na nebesa, že seslal Ducha svatého, že zůstává v Eucharistii, je to pro nás, z lásky k nám. „Kristus“, říká svatý Pavel „projevil Církvi svou lásku a vydal sám sebe za ni, aby ji učinil svatou ve vodní očištné koupeli a silou slova. Tím si chtěl připravit Církev tak, aby neměla ani poskvrnky“ (Ef, 5, .27).

Tak tedy jsou všechna tajemství Ježíšem prožítá pro nás, abychom mohli být jednoho dne s ním tam, kde je podle práva, ve slávě svého Otce. Ano, každý z nás může říci se svatým Pavlem: „Ježíš Kristus mne miloval a vydal se za mne“. *Dilexit me, et tradidit semetipsum pro me* (Gal 2, 20). A jeho obětování je jen korunováním jeho tajemství pozemského života; pro mne všechno splnil, poněvadž mne miloval.

Vzdáváme ti díky, Bože náš, za nevýslovný dar, nám daný v osobě svého Syna, který je našim spasením a vykoupením. *Gratias Deo super inenarrabili dono ejus* (2Kor 9, 15).

Jiný důvod, pro který nám Ježíšova tajemství patří, je, že se nám v nich ve všech, ukazuje Kristus jako náš vzor.

Přišel, aby nám byl vzorem. Není to jen proto, aby nám oznámil spásu a uskutečnil v podstatě naše vykoupení. Slovo se vtělilo ještě proto, aby byl ideálem našich duší. Ježíš Kristus je Bůh žijící mezi námi; je to Bůh, který se zjevil, stal se viditelným, hmatatelným, přizpůsobil se nám a ukázal nám svým životem, stejně jako svými slovy cestu ke svatosti. Jedině v něm máme hledat vzor své dokonalosti. Každé z jeho tajemství je zjevením jeho ctností. Pokora jeho jeslí, práce a ustoupení do skrytého života, horlivost veřejného života, zničení jeho obětí, sláva jeho vítězství jsou ctnosti, které máme napodobovat, city, na kterých máme mít účast, nebo stavy, na kterých se máme podílet. Při poslední večeři řekl Pán Ježíš apoštolům, když jim umyl nohy a tak jim dal on Mistr a Pán příklad pokory: „Neboť jsem vám dal příklad, abyste i vy dělali, jako já jsem udělal vám“ (Jan 13, 15). Toto mohl říci o všem, co učinil.

Sám řekl: „Jsem cesta.“ *Ego sum vita* (Jan 14, 6), ale je cestou, aby nás předešel: „Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života“ (Jan 8, 12). Ježíš se svými tajemstvími jaksi ukázal všechny etapy, které máme opakovat ve svém nadpřirozeném a životě podle něho a s ním; nebo spíše, on sám táhne věrnou duši „v závodech v běhu, který proběhne jako obr.“ *Exultavit ut gigas ad currendam viam.* „Stvořil jsem tě ke svému obrazu a ke své podobě“, řekl Pán Ježíš svaté Kateřině Sienské; „nad to, že jsem přijal vaši přirozenost, učinil jsem se vám podobným. V důsledku toho nepřestanu pracovat, abych vás učinil sobě podobnými, pokud jste toho schopni a vynasnažím se, obnovit ve vašich duších, aby šly k nebi, všechno, co se dělo v mém těle“ (Životopis, od bl. Rajmunda z Kapuy). Téže světici nebeský Otec řekl: „Věz dobře, má dcero, všechna tajemství, všechny úkony vykonané na tomto světě mou Pravdou s učedníky, zobrazovaly to, co se dělo v tajnosti duší mých služebníků a všech lidí. Z těchto událostí můžete získat poučení a pravidlo života. Kdo je uvažuje ve světle rozumu, vidí, že nejhrubší myslí stejně jako nejjemnější inteligenti, vulgární stejně jako nejvyšší, mohou z toho mít uži-

tek, každý si může z toho vzít to, co potřebuje, když chce“ (Dialog).

Proto je rozjímání Kristových tajemství tak užitečné pro duši. Život, smrt, oslava Ježíšova jsou příklady pro náš život, naši smrt, naši slávu. Nikdy nezapomínejte na tuto pravdu: Věčný Bůh nás přijme na tolik, nakolik napodobíme jeho Syna, nakolik v nás vidí jeho podobu. Proč? Poněvadž „je to podoba, ke které nás od věčnosti předurčil“ (Řím 8, 29). Pro nás existuje jediná forma svatosti, ta, kterou nám ukázal Kristus; míra naší dokonalosti se určuje stupněm našeho připodobnění se Ježíši a naším spojením s ním.

Nakonec je třetí důvod, mnohem vnitřnější a mnohem hlubší, který nám přivlastňuje Kristova tajemství. Nejen, že je Kristus pro nás žil, nejen, že jsou pro nás vzorem, ale *Kristus se ve svých tajemstvích stává jedním z nás, je zajedno s námi*. Není pravdy, na které by svatý Pavel trval víc než na této, a mým nejživějším přáním je, abyste pochopili toho celou hloubku.

S Kristem jsme spojeni v Božím plánu. „V něm si nás vyvolil“ *Elegit nos in ipso* (Ef 1, 4), a ne mimo něj. Bůh nás neodděluje od Ježíše, svého Syna; předurčil nás, abychom byli ve shodě s obrazem jeho Syna, aby tak on byl první z mnoha bratří. *Prædestinavit nos conformes fieri amaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus* (Řím 8, 29).

Toto spojení, které Bůh chce uskutečnit mezi svým Synem Ježíšem a vyvolenými, je tak důvěrné, že je svatý Pavel přirovnává k takovému jako je mezi údy a hlavou jednoho a téhož těla. Církev, říká velký apoštol, je tělo Kristovo a Kristus je jeho hlavou (1Kor 12, 12); spojení tvoří to, co svatý Augustin nazývá „celý Kristus“. *Totus Christus, caput et corpus est; caput unigenitus Dei Filius et corpus ejus Ecclesia* (De unitate Ecclesie). Toto je tedy plán Boží: *Deus omnia subiecit sub pedibus ejus; et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam* (Ef 1, 22). Kristus je hlava tohoto mystického těla, které tvoří s Církví, poněvadž je jeho hlavou a je pro všechny údy pramenem života. Mohlo by se říci, že Církev a Kristus je jedna a táž bytost. *Membra sumus corporis ejus, de carne ejus et de ossibus ejus* (Ef 5, 30). Bůh Otec spojuje vyvolené se svým bož-

ským Synem tak, že všechna Kristem prožítá tajemství byla Kristem učiněna v hodnotě hlavy Církve.

Svatý Pavel v tomto bodu výslovně říká: „Nekonečně milosrdný Bůh nás miloval svou velikou láskou, a když jsme byli mrtví pro své hříchy, přivedl nás k životu zároveň s Kristem. Milostí jste spaseni! Když vzkřísil Krista Ježíše, vzkřísil zároveň s ním i nás, a když vykázal jemu místo v nebi vykázal je zároveň i nám, protože jsme s ním spojeni. Tím chtěl v budoucím čase ukázat nesmírné bohatství své milostivé dobroty vůči nám, a to pro Krista Ježíše“ (Ef 2, 4-7). Tato myšlenka se nejednou v apoštolových listech vrací: tím křesťním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. *Consepulti enim sumus cum illo*. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem, „Bůh nás pohřbil s Kristem“ (Řím 6, 4), chce, abychom byli spojeni s Kristem také v jeho zmrtvýchvstání a nanebevstoupení: *conresuscitavit nos, consedere fecit nos in illo*.

Nic není bezpečnějšího, než toto spojení Krista s jeho vyvolenými v božské myšlence; to, co působí, že Ježíšova tajemství jsou naše, je hlavně to, že věčný Otec nás viděl se svým Synem v každém z tajemství prožívaným Ježíšem a že je Kristus vykonal jako hlava Církve. V důsledku toho řeknu, že tajemství Ježíše Krista jsou více našimi tajemstvími než jeho. Kristus, jako Syn Boží neměl podstoupit ponížení vtělení, utrpení a smrtelné úzkosti, neměl zapotřebí vítězství vzkříšení, které následovalo pohaně jeho smrti. Prošel tím vším jako hlava Církve; „vzal na sebe naše ubohosti, naše slabosti“, *vere languores nostros ipse tulit* (Iz 53, 4), chtěl projít tudy, kudy jsme měli projít sami a zasloužil nám, jako hlava milost následovat ho v každém z jeho tajemství (K rozvinutí této myšlenky odkazujeme čtenáře na pojednání „Církev, mystické tělo Kristovo“ v předcházejícím díle „Kristus život duše“: – *Habeant licet singuli quique vocatorum ordinem suum, et omnes Ecclesiae filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in passione crucifixi, in resurrectione resuscitat, in ascensione ad dexteram Patries collocati, ita cum ipso sunt in hac nativitate congeniti*. Kázání svatého Lva Velikého 26, k Narození Páně VI, 2).

Kristus nás také neoddělil od sebe ve všem, co koná. – Prohlašuje, že „je vinný kmen a my jsme ratolesti“ (Jan 15, 5). Jaké je větší spojení než toto, neboť je to tatáž míza, tentýž život, který obíhá v kořenu a v ratolestech? Kristus nás tak spojuje se sebou, že všechno, co se činí kterékoliv duši, která v něho věří, jemu se to činí: *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis* (Mt 25, 40). Chce, aby spojení, které ho připoutávalo k jeho učedníkům milostí, bylo totéž jako ono, které ho dle přirozenosti ztožňuje s jeho Otcem: *Ut unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te* (Jan 17, 21). Toto je vznešený cíl, ke kterému nás chce dovést svými tajemstvími.

Také všechny milosti, které zasloužil každým ze svých tajemství, zasloužil je, aby nám je rozdal. Od svého Otce dostal milost v plnosti: *vidimus eum plenum gratiæ*; ale nedostal ji pro sebe samotného, neboť svatý Jan ihned připojuje, že z této milosti máme i my čerpat: *Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus*; (Jan 1, 16) i my jsme přijali z jeho plnosti, poněvadž on je naše hlava a jeho Otec mu všechno podřídil: *Omnia subjecit sub pedibus ejus; et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam*.

Takovým způsobem „jeho moudrost, jeho spravedlnost, jeho svatost, jeho síla se staly naší moudrostí, naší spravedlností, naší silou.“ *Christus factus est nobis sapientia a Deo et justitia, et sanctificatio et redemptio* (1Kor 1, 30). Všechno, co je jeho patří nám, je naše; jsme bohatí jeho bohatstvím, svatí jeho svatostí. „O člověče, jestliže chceš opravdu milovat Boha, hle jak jsi bohatý v Kristu, i kdybys sám v sobě byl tak chudý a tak zbaven všeho. Neboť si můžeš pokorně přivlastnit to, co Kristus učinil a vytrpěl pro tebe“ (Bl. Ludvík z Blois: Canon vitæ spiritualis).

Kristus je opravdu náš, poněvadž my jsme jeho mystickým tělem. Jeho zadostiučinění, jeho zásluhy, jeho radosti, jeho sláva jsou naše... Ó nevyslovitelné podmínky křesťana, spojeného tak důvěrně s Kristem a s jeho stavu! Ó překvapující velikosti duše, které nic neschází z milosti zasloužené Kristem v jeho tajemstvích! *Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia!*

1.5. Je pravdou, že ve svém historickém a materiálním trvání tajemství pozemského života Kristova života uplynuly, ale jejich cena zůstává a milost, kterou se na nich podílíme stále působí.

Kristus ve svém oslaveném stavu nezískává více zásluhy; mohl mít zásluhy během svého smrtelného života až do hodiny, kdy vydal poslední vzdech na kříži. Ale zásluhy, které získal, nepřestává nám dávat. Kristus je tentýž včera i dnes a na věky: *Christus heri, et hodie, ipse et in sæcula* (Žid 13, 8). Nezapomínejme, že Ježíš Kristus chce, aby jeho mystické tělo bylo svaté: *Dilexit Ecclesiam et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret* (Ef 5, 25). Všechna tajemství směřují k tomu, aby zajistil tuto svatost, aby ji učinil svatou. Ale kdo je tato Církev? Malý počet lidí, kteří měli výsadu vidět živého Bohočlověka na této zemi? Jistě ne. Pán Ježíš nepřišel jediné pro obyvatele Palestiny, kteří žili v jeho době, ale pro všechny lidi všech věků: Ježíšův pohled, jsa božský, obracel zrak na všechny duše; jeho lásky se vztahovala na každou z nich; jeho posvěcující vůle, zůstává v ní samé stejně vládnoucí, stejně účinná, jako v den, kdy a prolil svou krev ke spáse světa. *Pro nobis mortuus est Christus* (2Kor 5, 15). Jestliže přestala pro Krista doba zásluh, doba předávat ovoce jeho zásluh trvá a potrvá až do spasení posledního z vyvolených; je stále živ. *Semper vivens ad interpellandum pro nobis* (Žid 7, 25).

Pozvedněme své myšlenky až do nebe, až do svatyně, do které Kristus vstoupil čtyřicet dní po svém vzkříšení; a tam vidíme Pána Ježíše stále před tváří svého Otce: *Introivit in cælum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis* (Žid 9, 24).

Proč je Kristus stále před tváří svého Otce? Poněvadž je jeho Syn, jediný Syn Boží. „nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu“, (Flp 2, 6) třebaže je pravý Syn Boží. Věčný Otec na něho patří a říká mu: „Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil“ *Filius meus es tu, ego hodie genui te* (Ž 2, 7). V tomto okamžiku, kdy k vám mluvím, Kristus je před svým Otcem a říká mu: „Ty jsi můj Otec“ *Pater meus es tu*, jsem opravdu tvým Synem. A jako Syn Boží má právo patřit na svého Otce tváří v tvář, jednat s ním jako rovný s rovným, panovat s ním na věky.

Svatý Pavel připojuje, že pro nás, tohoto práva používá; pro nás se zdržuje před svým Otcem. Co chce toto říci, než jen, že Kristus je před tváří svého Otce nejen jako jediný Syn, předmět božského zalíbení, ale také jako prostředník? Jmenuje se Ježíš, to znamená Spasitel; toto jméno je božské, poněvadž pochází od Boha, bylo přikázáno Bohem (Mt 1, 21). Ježíš Kristus je v nebi, po pravici Otcově, jako náš zástupce, jako náš velekněz, jako náš prostředník. V této hodnosti vykonal zde na zemi, až do posledního písmene, a do všech svých podrobností vůli svého Otce; který chtěl prožít všechna svá tajemství. Také v této hodnosti žije nyní po pravici Boží, aby mu předkládal své zásluhy a předával bez ustání našim duším, aby je posvětil, ovoce svých tajemství. *Semper vivens ad interpellandum pro nobis.*

Ach, jaký mohutný důvod k důvěře je vědět, že Kristus, o jehož životě čteme v evangeliích, jehož tajemství slavíme, je stále živý, stále se za nás přimlouvá; že účinná moc jeho vůle stále působí; že moc kterou mělo jeho svaté človenství (jako nástroj spojení se Slovem) uzdravovat nemocné, těšit zarmoucené, ožивovat duše, je stále stejná. Jako tehdy, je Kristus stále neomylná cesta, která vede k Bohu, pravda, která osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět, život, který zachraňuje před smrtí: *Christus heri, et hodei ipse et in sæcula.*

Pane Ježíši, věřím tomu, ale rozmnož mou víru! Mám plnou důvěru ve skutečnost a plnost tvých zásluh, ale upevni tuto důvěru! Miluji tě, ty, který jsi projevil svou lásku ve všech svých tajemstvích, ale zapal mou lásku.

2. JAK SI PŘIVLASTNIT OVOCE JEŽÍŠOVÝCH TAJEMSTVÍ.

Obsah: – 1. Přisvojujeme si Kristova tajemství, když rozjímáme evangelia a hlavně, když se spojujeme v liturgii s Církví, Snoubenkou Ježíšovou. – 2. Rozmanitost a plodnost milosti tajemství předkládané v liturgii. – 3. Dispozice, abychom z nich čerpali všechno ovoce, máme mít víru, klanění, lásku.

Tajemství, která prožil Ježíš Kristus zde na zemi, byla žita pro nás; ukázal se v nich jako náš vzor, ale hlavně chtěl být zaje-

no s našimi dušemi, jakožto hlava jediného mystického těla jehož my jsme údy.

Taková je vlastně i cena tajemství, která stále jedná a je účinná; v nebi kde sedí po pravici svého Otce, Kristus pokračuje v předávání ovoce svých stavů duším, aby v duších uskutečnil jejich božskou podobu s ním.

Podílení se na Kristových tajemstvích vyžaduje spolupůsobení duše.

Jestliže nám Bůh odhaluje tajemství své lásky k nám, je to proto, abychom je přijímali, abychom vstoupili / vešli / v jeho úmysly, jeho myšlenky, abychom se přizpůsobili věčnému plánu, mimo něhož není svatosti ani možné spásy; jestliže nám Kristus otevře nevyčerpatelné poklady svých stavů a svých tajemství, je to proto, abychom z nich čerpali a učinili je plodnými, pod trestem, abych v den poslední nebyli zavrženi, jako byl nedbalý služebník v evangeliu, mimo království, do temnot, které jsou bez konce.

Ale nehledá se, co se nazná; vůle se nepřipoutává k dobrům, která mi rozum neukazuje; *ignoti nulla cupido*.

Jak tedy nyní, když nás Kristus zbavil své zjevné přítomnosti, poznáme jeho tajemství, jejich krásu, jejich soulad, jejich cenu, jejich moc? Jak se hlavně spojíme oživujícím způsobem s nimi, abychom z nich čerpali ovoce, které pomalu přetvořuje naše duše a vykoná v nich ono spojení s Kristem, což je nezbytná podmínka, abychom byli přičtení mezi jeho učedníky?

To je, co nám zbývá, abychom dokončili výklad této pravdy tak plodné, že tajemství Ježíšova jsou stejně našimi jako jeho.

2.1. Poznání Ježíše a jeho stavů se nejprve čerpá v evangeliích.

Tyto posvátné stránky, inspirované Duchem svatým, obsahují popis a učení Ježíšova života na zemi. Tyto stránky, tak prosté a vznešené, stačí, abychom je četli, ale četli je s vírou, abychom viděli a slyšeli samého Krista. Zbožná duše, která v modlitbě často prochází touto jedinečnou knihou, pomalu přichází k poznání Ježíše a jeho tajemství, proniká do tajů jeho svatého Srdce, chápe toto skvělé Boží zjevení světu, které je Ježíš. „Kdo vidí mne, vidí Otce.“ *Qui videt me, videt et Patrem* (Jan 14, 9). Neboť tato kniha je

inspirovaná, vychází z ní světlo a moc, která osvětluje a posiluje srdce, přímá a upřímná. Šťastná duše, která ji každého dne otvírá! Pije ze samého pramene živých vod.

Jiný způsob, jak poznat Ježíšova tajemství, je spojit se s Církví v její liturgii.

Dříve než vstoupil na nebe, řekl Ježíš apoštolům, na kterých založil svou Církev: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi“ (Mt 28, 18), „Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás“ (Jan 20, 21). Kdo poslouchá vás, poslouchá mne“ (Lk 10, 16). A proto je Církev jako prodloužení Vtělení během věků; zastupuje u nás Ježíše. Od svého nebeského Snoubence zdělila božskou něžnost; od něho obdržela jako věno, s mocí posvěcovat duše bohatství milosti, získané Ježíšem na kříži v den jeho mystického sňatku.

Může se tedy o Církvi říci, ovšem obdobně, to, co její Snoubenec řekl sám o sobě; je pro nás cesta, pravda a život.

– Cesta, poněvadž k Bohu můžeme přijít jen s Ježíšem Kristem a můžeme být spojeni s Kristem, jen když jsme začleněni (ať už skutečně nebo touhou) křtem do Církve.

– Pravda, poněvadž s celou autoritou svého Zakladatele, uchovává a nabízí naší víře pravdy, které nám přineslo Zjevení.

– Konečně Život, poněvadž obecným kultem, který jediná má právo zřídit, svátostmi, které ona jediná uděluje, rozděluje duším a uchovává v nich život milosti.

Ihned uvidíte, že se posvěcujeme v míře, jak se necháme poučit a vést Církví, neboť Ježíš říká své Snoubence, „Kdo vás poslouchá, mne poslouchá;“ a poslouchat Ježíše, neznamena to, jít k Otcí?

Víte, že je to hlavně liturgie, kterou Církev vychovává, pozvedá duši svých dětí, aby byly připodobněny obrazu Kristovu, takže on je první z mnoha bratří (Řím 8, 29).

Vedena Duchem svatým, který je Duchem samého Ježíše, Církev rozvíjí každého roku před očima svých dětí od Vánoc do Nanebevstoupení úplný cyklus Kristových tajemství, brzy ve velkých zkratkách, brzy v jejich řádu přesně chronologickém, jako během Svatého týdne a doby velikonoční. Nechává takto oživit ne jakýmkoliv způsobem, ale oduševnělým a živým vylicením

každého z tajemství svého božského Snoubence; nechá nás projít každým z období jeho života. – Necháme-li se jí vést, dojdeme neomylně k poznání Ježíšových tajemství a hlavně k proniknutí do pocitů jeho božského Srdce. Proč to?

Církev, která zná tajemství svého Snoubence, vyjímá z evangelia stránky, které nejlépe vyzvedají každé z těchto tajemství; potom s dokonalým uměním vysvětluje je výňatky ze žalmů, proctví, z listů svatého Pavla a druhých apoštolů, citacemi ze starých Otců. Umísťuje takto ve světle živějším, bohatším učení božského Učitele, podrobnosti z jeho života, základ jeho tajemství.

Současně výběrem citací z posvátných knih a svatých autorů, inspiracemi, které nám vnuká svým symbolismem a svými obřady uvádí nás do postoje, který vyžaduje smysl tajemství, nechává v našich duších zrodit nutné dispozice, abychom si přisvojili v největší míře duchovní ovoce každého z nich.

2.2. Neboť, třebaže je to vždy týž Spasitel, tentýž Ježíš, pracující na tomtéž díle našeho posvěcení, přece každé tajemství tvoří pro naše duše nový projev Kristův; každé má svou zvláštní krásu, neobyčejnou nádheru, tak jako vlastní milost. Milost, která pro nás vytéká z narození nemá tentýž ráz jako ona, kterou nám přináší slavení umučení; můžeme se těšit o Vánocích, být smutni pro své hříchy, když rozjímáme o nevyslovitelných bolestech, kterými Kristus odpykával naše chyby; stejně vnitřní radost, která zaplavuje naše duše o Velikonocích, vyvěrá z jiného pramene a má jinou nádheru než ona, která nás nechá chvět se, když zpíváme při příchodu Spasitele na zem.

Církevní Otcové mluví vícekrát o tom, co nazývají *vis mysteriori* (svatý Řehoř Naziánský), ctnost síla, vlastní smysl tajemství, která se oslavují. Můžeme u křesťanů použít, aplikovat v každém Kristově tajemství to, co říká svatý Řehoř Naziánský o věřícím při příležitosti velikonočního svátku: „Je nemožné dát Bohu dar, který by mu byl příjemnější, než když mu nabídneme sami sebe, s dokonalým chápáním tajemství.“

Jsou duše, které ve slavení Kristových tajemství vidí jen dokonalost obřadů, krásu zpěvů, záři ornamentů, soulad ritů. To

všechno tam může být; s tím se opravdu setkáváme; to všechno je skvělé.

Nejprve, poněvadž Církev, Snoubenka Kristova, tím, že sama upravila podrobnosti uctívání svého Snoubence, jejich dokonalým zachováváním uctívá Boha a jeho Syna Ježíše. „Je to zákon zavedený, stanovený u všech tajemství křesťanství, že se rozumové úvaze musí tajemství nejprve představit smyslům a potřebuje tohoto způsobu, aby uctíval toho, , který třebaže neviditelný ve své přirozenosti, chtěl se zjevit z lásky k nám pod podobou přístupnou smyslům“ (Bossuet: Kázání).

Potom je to psychologický zákon naší přirozenosti – hmota a duch – že jdeme od viditelného k neviditelnému. Vnější prvky slavení tajemství mají sloužit jako stupeň naším duším, aby se pozvedly k rozjímání a k lásce skutečností nebeských a nadpřirozených. Proto také zpíváme o Vánocích uspořádání samého Vtělení.

Svatý koncil tridentský nás učí výslovně o předmětu obřadů mše svaté, o prvotním úkonu liturgie: Toto učení se může dokonale použít na celou liturgii. Tyto vnější podstaty mají tedy svou účelnost, ale nesmíme se u nich výlučně zastavit; jsou to jen trásně Kristova oděvu; sláva, nádhera, hodnota Ježíšových tajemství je hlavně vnitřní a tu máme především hledat. Církev žádá vícekrát Boha, jako ovoce samého svatého přijímání, abychom ohodnotili vlastní cenu každého tajemství a abychom do něho vnikli a z něho žili;

Modlitba po svatém přijímání ve Svátek Zjevení Páně: To znamená poznávat Krista, jak to chce svatý Pavel, „růst v pravém poznání a obnovovat se“ (Kol 3, 9).

Tajemství Kristova nejsou ve skutečnosti jen vzory, předměty rozjímání, jsou to také prameny milosti.

O Ježíši bylo řečeno, že když byl zde na zemi „z něho vycházela moc a všechny uzdravovala“ (Lk 6, 19). Ježíš Kristus je stále týž; když rozjímáme s vírou o jeho tajemstvích, buď v evangeliu, nebo v liturgii předkládané Církví, opatřuje nám milost, kterou nám zasloužil, když žil. V tomto rozjímání vidíme, jak Ježíš, náš vzor, konal ctnosti; podílíme se na zvláštních pocitech, které oži-

vovaly jeho božské srdce v každém z oněch stavů; ale hlavně čerpáme z něho zvláštní milosti, které měl, obdržel ze svého božství, aby je mohl předávat svému člověčenství a svým člověčenstvím každému ze členů (údu) svého mystického těla: Slovo, tím, že přijalo naši lidskou přirozenost, zasnoubilo se, tak řečeno, s celým člověčenstvím a s každou duší zvlášť – v míře známé Bohu a pokud se týče nás, podle stupně naší víry – milostí, která zaplavuje svatou duši Kristovu.

Každé Kristovo tajemství, představujíc jeden stav svatého člověčenství, přináší nám tak zvláštní podílení se na jeho božství. – Například o Vánocích slavíme Ježíšovo narození na zemi; zpíváme onu „podivuhodnou výměnu“ (antifona hodinek Obřezání Páně) která se v něm stala mezi božstvím a člověčenstvím: přijal od nás člověčenství, aby nám dal své božství; a každé vánoce, svatě slavené, stávají se pro duši, předáním hojné milosti, novým zrozením k božskému životu; – na Kalvárii umíráme s Kristem hříchu; Ježíš nám dává milost, abychom nenáviděli co nejlhlouběji všechno, co ho uráží; – během postní doby podílíme se na oné svobodě duše, na onom co nejintenzivnějším životě pro Boha, jehož je vzorem ve svém vzkříšení; – v den nanebevstoupení povznášíme se s ním k nebi, abychom byli jako on, vírou a svými svatými přáními u nebeského Otce, *in sinu Patris*, v důvěrnosti božské svatyně.

Když tímto způsobem následujeme Ježíše Krista ve všech jeho tajemstvích, tím, že se s ním spojujeme, podílíme se pomalu, ale jistě a vždy ve větší míře a s hlubší intenzitou na jeho božství, na jeho božském životě (Tyto myšlenky jsme vyložili šířeji v přednášce „*Vox sponsæ*“ v našem předešlém svazku „Kristus, život duše“). Podle krásných slov svatého Augustina, to, co se kdysi stalo v božské skutečnosti, duchovně se obnovuje ve zbožných duších opakovaným slavením tajemství.

Je tedy pravdou říci, že když rozjímáme v jejich postupném řádu různá Kristova tajemství, činíme tak, nejen abychom si pouze vyvolali vzpomínku skončených událostí pro spásu, a abychom v nich oslavovali Boha svými chválami a svými úkony díkučinění; abychom viděli, jak žil Ježíš a snažili se ho napodo-

bit, ale ještě, aby se naše duše podílely na zvláštním úkonu svatého lidství a čerpaly z každého z úkonů onu vlastní milost, kterou k nim božský Mistr připojil, a kterou získal zásluhou jako hlava Církve pro své mystické tělo.

Proto Nejvyšší Velekněz Pius X., svaté paměti, mohl napsat, že „činná účast věřících na nejsvětějších tajemstvích a na veřejné modlitbě slavené Církví, je prvním a nezbytným pramenem křesťanského ducha. Hle, jak se vyjadřuje Kristův náměstek: „Aby naše nejživější touha, aby správný křesťanský duch vzkvétal každým způsobem a udržoval se u všech věřících, je nutné především pečovat o svatost a důstojnost chrámů, kde se věřící shromažďují, aby tam našli onoho ducha u prvního pramene a nezbytného vědění: účinné podílení sena nejsvětějších tajemstvích a na veřejné a slavnostní modlitbě Církve“ (Pius X.: *Motu proprio*).

Opravdu se velmi často zapomínala a někdy i přehlížela v tomto směru pravda velké důležitosti.

Člověk může dvojím způsobem napodobovat příklad, kterým je Kristus. Může se snažit dělat to zcela přirozeným způsobem, tak, jak si představuje napodobovat lidský ideál představovaný hrdinou, nebo osobností, kterou miluje, nebo obdivuje. Jsou duše, které věří, že mohou tímto způsobem napodobit Pána Ježíše a v nás obnovit rysy jeho obdivuhodné osobnosti. Touto cestou se dojde k napodobení Krista chápanému podle našich lidských představ.

To znamená ztratit se zřetele, že Kristus je vzor božský. Jeho krása a jeho lidské ctnosti mají své kořeny v jeho božství a z něho čerpají všechnu svou nádheru. My jistě můžeme a máme se ze všech sil snažit s pomocí Boží pochopit Krista a utvářet své ctnosti a své činy podle jeho; ale jen Duch svatý je schopen obnovit v nás opravdový obraz Syna, poněvadž naše napodobení má být nadpřirozeného řádu.

Neboť tato práce božského umělce se uskutečňuje hlavně v modlitbě, založené na víře a roznícené láskou. Mezitím co očima víry a s láskou, která touží dávat se, rozjímáme o Kristových tajemstvích, Duch svatý, který je Kristovým Duchem, jedná ve skrytu duše a svými nejvyššími účinnými doteky, utváří duši způso-

bem tak, aby v ní vyvolala, jako svátostnou ctností, tahy božského vzoru.

Hle, proč toto rozjímání Ježíšových tajemství je samo v sobě tak užitečné, proč spojení podstatně nadpřirozené, které Církev, vedená v tomto ohledu Duchem svatým dává nám podílet se v liturgii na stavech svého Snoubence, je pro nás životně důležité. Není jistější cesty, ani neomylnějších prostředků, abychom se připodobnili Kristu. Viz na konci této promluvy citaci, velmi dlouhou, aby byla zde uvedena, jednoho z učitelů duchovního života.

2.3. Přesto toto rozjímání Ježíšových tajemství nevydá v nás tak velkého ovoce, jestliže nemáme určité dispozice, které jsou trojitého druhu: víra, klanění a láska.

Víra je základní dispozice, abychom se živě spojili s Kristem.

Oslavujeme tajemství, to znamená lidské a viditelné znaky, a skutečnosti božské a skryté. Abychom pochopili, abychom se dotkli této skutečnosti, je třeba víry. Kristus je současně Bůh a člověk; lidské je v něm vždy vedle božského.

V každém z těchto tajemství uvidíme objevovat se člověka i Boha; i často, jako ve zrození, v utrpení, božství se skrývá více než obvykle, aby se to pochopilo, aby se pronikl závoj a došlo se až k němu, aby se viděl Bůh v dítěti ležícím v jeslích, v „prokletém“ (Gal 3, 13) visícím na kříži na Kalvárii, pod eucharistickou způsobou je třeba víry: *Præstet fides supplementum sensuum defectui* (Hymnus *Pange lingua*). Bez víry nikdy nepronikneme do Ježíšových tajemství; ale s ní nemáme co závidět Kristovým současníkům. Nevidíme pána Ježíše, jako ho viděli ti, kteří s ním žili, ale víra nás nechává o něm rozjímat a zůstat s ním, spojení s ním způsobem ne méně účinným, než pro ty, kdo byli jeho současníky. Často říkáme: Ach, kdybych tak žil v jeho čase, kdybych ho mohl následovat se zástupem, s učedníky, sloužit mu jako Marta, poslouchat u jeho nohou jako Magdaléna! – Ale on řekl: „Blažení, kdo neviděli a uvěřili“. *Beati qui non viderunt et crediderunt* (Jan 20, 29). Proč blažení? Poněvadž spojení s Ježíšem ve víře není méně plodné pro naše duše, hlavně neoslavuje méně Ježíše, kterému

vzdáváme tuto úctu víry v něho, aniž bychom ho viděli. Nemáme nic co závidět učedníkům, kteří žili s ním. Máme-li víru, zůstáváme také spojeni s Ježíšem, jako mohli učinit ti, kteří ho viděli svýma očima a dotýkali se ho svýma rukama.

Připojím i toto: je to míra této víry, která pokud se nás týče, určuje stupeň našeho podílení se na Ježíšově milosti, obsažené v jeho tajemstvích. – Pohleďte, co se dělo během jeho pozemského života: ti, kteří s ním byli ve hmotném vztahu jako pastýři, mudrci u jeslí, apoštolé a Židé během let jeho veřejného života, svatý Jan a Magdaléna u paty kříže, učedníci, kteří ho viděli vzkříšeného a vstupovat na nebesa, všechny duše, které ho hledaly, obdržely milost podle stupně jejich víry. Vždy podle víra činil zázraky, o které byl žádán; všechny stránka evangelia nám ukazují, že činil, jako nevyhnutelnou podmínku k dosažení milosti víru v něho.

Neboť my nejsme spojeni s Ježíšem očima, vstoupil na nebesa. Ale víra nahrazuje toto patření a stupeň této víry s láskou, je jako ostatně pro Kristovy součastníky, stupněm našeho spojení s ním. Nezapomeňme nikdy na tuto důležitou pravdu: Ježíš Kristus, bez něhož nic nemůžeme a z jehož plnosti můžeme všechno obdržet, nechá vás podílet se na své milosti jen podle míry naší víry. Svatý Augustin praví: *Non enim ad Christum ambulando currimus, sed credendo* (Pojednání k Jan. evangeliu 26, 3).

Čím je tedy víra v Ježíše, vtěleného Syna Božího živější a hlubší, tím důvěrněji se přibližujeme ke Kristu.

Nad to nechává v nás víra zrodit druhé dva city, které mají doplňovat postoj naší duše v přítomnosti Kristově: úctu a lásku.

Ke Kristu se máme přibližovat s nevyslovitelnou úctou. – Neboť Ježíš Kristus je Bůh, to zn. Všemohoucí; nekonečná Bytost, která má všechnu moudrost, všechnu spravedlnost, všechny dokonalosti; nejvyšší Pán všech věcí; Stvořitel všeho co je a nekonečný cíl všeho, co je; pramen veškeré blaženosti. Všude, kde se nalézá, zůstává Ježíš Bohem. I když se dává s největší dobrotou a štědrostí, zůstává vždy tím, před nímž nejvznešenější andělé si zakrývají tvář. *Adorant Dominationes, tremunt Potestates*. V jeslích dovolil, aby se ho dotýkali; evangelium nám říká, že „se na něho

zástup tlačil se všech stran“, (Mk 5, 31) během jeho utrpení nechal se políčkovat, urážet; ale stále je Bohem. – Tedy i když ho bičovali, plivali na něho, když vydechl na kříži, je stále týž, který stvořil svou mocí a vládne svou moudrostí na nebi i na zemi; a proto, ať je to kterákoliv stránka, kterou čteme tajemství Ježíšova, která oslavujeme, máme uctívat.

Je-li víra živá, je tato úcta tak hluboká, že nás nechává klanět se k zemi tomuto Bohočlověku, abychom ho uctívali: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“: *Tu es Christus Filius Dei vivi, et procidens adoravit eum* (Mt 16, 16).

Uctívání je první pohnutkou duše, kterou vede víra ke Kristu: láska je druhou.

Nedávno jsem vám řekl: láska je na dně všech Kristových tajemství. Pokora jeslí, neznámost skrytého života, únava veřejného života, mučení utrpení, sláva vzkříšení, toto všechno bylo z lásky: Je to hlavně láska, která se tyčí v Ježíšových tajemstvích. A my je chápeme hlavně láskou.

Chceme-li s užitkem rozjímat o Kristových tajemstvích, je nutné tak činit s vírou, úctou a hlavně s láskou, s láskou, která hledá chce se dáti, vydat se lásky plnému rozhodnutí Božímu, abychom toto rozhodnutí konali a plnili. Tak pak se tedy stanou Ježíšova tajemství plodnými: „Kdo mne miluje, zjevím mu sám sebe“ (Jan 14, 21). Co to znamená? Miluje-li mne kdo ve víře, rozjímá o mně v mém člověčenství, ve stavech mého vtělení, odkryjí mu tajemství svého božství.

Šťastná, třikrát šťastná duše, ve které se uskuteční tento úžasný příslib! Ježíš Kristus ji zjeví tento „dar Boží“; svým Duchem, který „proniká hluboká Boží rozhodnutí“ (1Kor 2, 10), duši nechá proniknout. Do svatyně: co jsou jeho tajemství; otevře jí ony „zásobárny Krále“, o nichž mluví Píseň Písní, kde se duše napájí pravdou a radostí. Ovšem, tento důvěrný Ježíšův projev duši, nedojde zde na zemi až k blaženému patření, toto zůstává vyhrazeno blaženým v nebi; ale naplní duši božským jasnem, který ji posílí v jejím vystupování k Bohu.

Tam je skutečně „pramen živé vody pro nás až do věčného života“: neboť „není snad, můj Bože, věčný život poznávat tebe,

poznávat tvého božského Syna“, prohlašovat svými rty a svým životem, že Ježíš je tvůj milovaný Syn, Syn tvé lásky, ve kterém se ti zalíbilo a chceš abychom v něm našli všechno?

Poznámka: Výtah z katechismu křesťanského učení, vydaného z příkazu Jeho Svatosti Pia X. „Svátky jsou ustanoveny, aby se vzdala Bohu hromadně v jeho svatých chrámech nejvyšší úcta, chvála, dík, zadostiučinění. Bylo tam všechno tak dobře uspořádáno a přizpůsobeno okolnostem – obřady, slova, zpěv, vnější sestavení ve všech podrobnostech – že nechávají hluboce proniknout ducha tajemství, pravd, nebo skutků, činů, které oslavujeme a nás vedou k pocitům nebo činům souhlasným. Budou-li věřící dobře poučeni o tomto předmětu a svátky oslaví s duchem, jak to Církev chce ve svém uspořádání, obdrží obnovení a znamenitý vzrůst víry, zbožnosti, náboženského poučení, a v důsledku toho bude v něm vnitřní život křesťanů oživený a zušlechtěný.

„Ať každý dobrý křesťan tím, že si pomůže kázáním, nebo některou upravenou knihou, studuje, aby pochopil a osvojil si ducha každého svátku, přenášeje se k jeho účelu a jeho zvláštnímu cíli, uvažuje o pravdě, hodnotě, zázraku, dobu, které se tam zvláště připomíná, hledaje z toho každým způsobem vytežit osobní zlepšení. Tak pozná lépe a bude vroucněji milovat Boha, našeho Pána Ježíše Krista, svatou Pannu a svaté; bude více milovat svatou liturgii, kázání Církev a bude se snažit, aby získal i druhé. Pak bude pro něho každý svátek dnem Božím, opravdovým svátkem, který obveselí jeho duši, obnoví ji, vzpruží ji, naplní novou silou, aby nesla bolesti a denní útrapy během týdne.“

„Velké tajemství, jak vést tento křesťanský život volně, čistý a skoro již nadpřirozený, čehož je život Ježíšův na zemi po vystoupení z hrobu je skutečným vzorem a k jehož napodobení nás zavazuje křest, neznamená pozorovat marnost světa, křehkost a nízkost přítomného života, a svou vlastní ubohost a své vášně a všechno to, čehož všeho bez milostí by byl člověk přirozeně neschopen pro své chyby a své hříchy, které ale nutno nenávidět a želeť. Toto všechno je užitečné, toto vše je jako nezbytné; každá moudrá duše si to připomíná a v určitých hodinách na to myslí; ale není vždy čas na to myslet a není to v každém případě to, co je pro nás nejtěžší; nejučinnější, zde jako všude, nejvíc rozhodují, nejvíceznější je pohlížet vzhůru natolik, jak kdo může; to je ctít Boha a Ježíše; Boží dokonalosti, jeho práva, a jeho vlastnosti, jeho volání, jeho vyzývání, jeho očekávání, jeho úmysly, jeho sliby; Ježíšova tajemství a zcela božské milosti, které plynou z toho, co říká, z toho, co koná, co přikazuje, co trpí. Stále si máme připomínat, že je osobně východisko a hlava křesťanského života, že velkou cenou křtu je, abychom se k němu přivtělili, aby nám dal svůj život, učinil nás jako je on, a rozlil do nás svého Ducha, to znamená světlo a sílu, kterou jsme vyzváni nejen, abychom nehřešili, jak to říká výslovně svatý Jan, ale

ještě posuzovali všechny věci, rozlišovali svou cestu, šli po ní a postupujíc ze světla do světla, ze svobody do svobody a přijít tak do vnitřního rozpoložení do onoho o kterém řekl: „Žít pro mne, to je Ježíš Kristus“ (Msg. Gay: „Vystupování na...“).

I. OSOBA KRISTA

3. V LŮNĚ OTCOVĚ (IN SINU PATRIS)

Obsah: Kristus je především Syn Boží. – 1. Dogma od božské plodnosti: Bůh je Otec. – 2. „Úkony“ (činnost Slova v Trojici: uznává, že má všechno od Otce; je jeho obrazem; odevzdává se mu s láskou. – 3. Máme napodobit božské Slovo v jeho „stavech.“ – 4. Jak je Kristus prostředkem určeným Bohem, aby v nás uskutečnil podílení se na Synovství Slova. – 5. Praktický důsledek těchto učení je zůstat spojen s vtěleným Slovem vírou, činy, Nejsvětější Svátostí. – 6. Tyto pravdy, třebaže vznešené tvoří základ samého křesťanství a podstatu veškeré svatosti.

Kristova tajemství jsou naše tajemství; spojení, které chce uzavřít Ježíš Kristus mezi sebou a našimi dušemi je takové, že všechno je společné mezi ním a námi; o nevyčerpatelné milosti spásy a posvěcení, které nám zasloužil každým ze svých tajemství, chce se s námi dělit s božskou štědrostí, aby nám předal ducha svých stavů a tak uskutečnil v každém z nás podobnost s ním, neomylnou záruku našeho věčného předurčení.

Kristus prošel různými stavy; byl dítětem, jinochem, učitelem pravdy, vítězem kříže, oslaveným ve vzkříšení a svém nanebevstoupení; procházejí tak všemi etapami svého pozemského bytí, posvětil celý lidský život.

Ale je jeden podstatný stav, který nikdy neopouští: je „stále jediným Synem Božím, žijícím v lůně Otcově. *Unigenitus Filius qui est in sinu Patris* (Jan 1, 18).

Kristus je vtělený Syn Boží; je Slovo tělem učiněné. Kristus dříve než se stal člověkem, byl Bohem; tím, že stal člověkem, nepřestal být Bohem: *Quod fuit permansit*. Když ho pozorujeme jako malé dítě, pracujícího v nazaretské dílně, kázajícího v Judeji, umírajícího na Kalvárii, dokazujícího svou slávu vítěze apoštolům, nebo vstupujícího na nebe, je vždycky a především jediný Otcův Syn.

Nejprve budeme uvažovat o jeho božství dříve než budeme mluvit o jeho tajemstvích, která vyplývají ze samého Vtělení; všechna Ježíšova tajemství se zakládají na jeho božství; z něho čerpají všechnu nádheru, z něho čerpají všechnu plodnost.

Je velký rozdíl mezi začátkem evangelia svatého Jana a ostatních svatopisců. Oni začínají svá vypravování tím, že sestavili lidský rodokmen Ježíšův, aby ukázali, že pochází z královského rodu Davidova. Ten, který má sestoupit na zem, se nejprve vznáší jako orel, podivuhodným rozletem až do nejvyššího nebe, aby nám řekl, co se děje v božské svatyni.

Dříve než začal vyprávět o Ježíšově životě, říká tento evangelista, čím byl Kristus před svým Vtělením. A jak se vyjadřuje? – „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh bylo Slovo.“ *In principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum...* A aby nás ujistil o hodnotě svého svědectví, připojuje bez meškání, že Boha nikdo nikdy neviděl. Jednorozený Bůh, který je v lůně Otcově ten o tom vypověděl: *Deum nemo vidit unquam; Unigenitus Filius qui est in sinu Patri ipse enarravit.*

Opravdu během tří let vysvětloval Ježíš svým učedníkům božská tajemství; v předvečer své smrti připomněl jim je tím, že bylo známkou přátelství, že oznámil všechno jím a těm, kteří po nich přijdou a budou věřit v jeho slova.

Abyste se poznalo, co Ježíš je a co byl, máme poslouchat učedníka, který nám přináší jeho slova nebo spíše máme poslouchat jeho samého. Ale poslouvejme s vírou, s láskou, s klaněním, neboť ten, který se nám dává poznat, je vlastní Boží Syn.

Slova, která k nám pronáší, nejsou jen slova, která se mohou chápat ušima těla; jsou o slova zcela nebeská, slova věčného života, a jenom duše pokorná a věrná je může poslouchat.

Také se více nepodivujeme, co nám tato slova odkrývají z hlubokých tajemství: sám Ježíš tomu chtěl. Je to on, který, aby uskutečnil naše spojení s ním, nechal nám je slyšet; chtěl, aby byla sebrána svatopisci; poslal Ducha svatého, který „proniká hlubiny Boží“, aby nám je připomněl“, abychom okoušeli s moudrostí a všestranným pochopením tajemství jeho vnitřního života Boha Božího. Netvoří podílení se na tomto životě základ křesťanství a podstatu svatosti?

3.1. Víra nám odhaluje toto opravdu úžasné tajemství, že plodnost je božská dokonalost.

Bůh je plnost bytí, bezbřehý oceán veškeré dokonalosti a života. Hrubé obrazy, které se nám tak často snaží popsat myšlenky, kterých používáme, analogií, když mluvíme, co je v bytostech nejlepšího, jsou slabé, aby to vyjádřily. To není oddalování i neurčitě meze stvořeného bytí, je to zapírání těchto mezí nejurčitějším způsobem, který je nutný k pozvednutí se k chápavosti, která nemůže obelhávat do nekonečna Boha. Je sám Bytí, Bytí nutné, trvající samo v sobě, mající ve své plnosti všechnu dokonalost.

A hle, div, který nám Zjevení odhaluje: tento Bůh je plodný. Je v něm otcovství zcela duchovní a nevyslovitelné. Je Otec, počátek veškerého božského života v Trojici.

Nekonečný Rozum, Bůh si dokonale rozumí. V jediném úkonu vidí všechno, co je, všechno, co je v něm. Pochopí, aby se tak řeklo, jediným pohledem plnost svých dokonalostí a v jedné myšlence, jedním slovem, které obsáhne všechno jeho poznání. Tato myšlenka, vyslovená věčným rozumem, tato slova, kterými se Bůh vyjadřuje on zcela sám, je Slovo. Víra nám říká, že toto Slovo je Bůh: poněvadž je s Otcem stejné božské přirozenosti.

A poněvadž Otec předává tomuto Slovu přirozenost nejen podobnou, ale totožnou s jeho, říká nám Písmo svaté, že ho zplodil a jmenuje ho Slovem, Synem. Inspirované knihy nám podávají zprávu o nevyslovitelném výkřiku Boha, patřícího na svého Syna a prohlašujícího blaženost své věčné plodnosti.: „Z lůna Božství, před stvořením světla sdělil jsem ti život“: „Ty jsi můj Syn, můj milovaný Syn, předmět veškerého mého zalíbení.“ Je tak dokonalý, že je rovný svému Otci jednotou, přirozeností. Bytost nemůže dát jiné bytosti než přirozenost podobnou své. Ale Bůh plodí Boha a dává mu svou vlastní přirozenost. To je slávou Boží plodit nekonečnost a patřit na sebe v druhém, který je mu rovný, tak rovný, že je Jediný, neboť je jen jediná božská přirozenost a tento Syn vyčerpává věčnou plodnost. Proto je jeden s Otcem.

Posléze, tento milovaný Syn, rovný Otci, přesto od něho odlišný a jako on božská osoba nijak neopouští svého Otce. Slovo žije stále v nekonečném Bohu, který ho vyslovil; Syn zůstává stále v lůně Otcově, který ho zplodil. Zůstává v něm jednotou přiroze-

nosti. Zůstává tam také láskou, která je vzájemná a z níž vychází jako jedinečný princip Duch svatý, podstatná láska Otce a Syna.

Vidíte, jaký je tajemný řád nevyslovitelného sdělování vnitřního života Božího v Nejsvětější Trojici. – Otec, plnost veškerého života, plodí Syna, z Otce a Syna, jako z jediného principu vychází Duch lásky. Všichni tři mají stejnou věčnost, stejnou nekonečnost, dokonalost, stejnou moudrost, stejnou moc, stejnou svatost, poněvadž božská přirozenost je pro tyto tři osoby jediná.

Ale každá osoba má zvláštní vlastnosti – „Být Otcem, být Synem, vycházet z Otce a Syna“ – které tvoří mezi sebou nevyslovitelný vztah a rozlišují jednoho od druhého. Je zde řád původu, aniž by zde bylo prvenství času, hierarchická nadřazenost, vztah závislosti. Taková je řeč Zjevení; nemohli bychom poznat tyto věci, kdyby nám nebyly odhaleny, ale Ježíš Kristus chtěl, pro cvičení naší víry a radost našich duší, abychom je poznali. Až budeme patřit na věčnosti na Boha, uvidíme, že je nezbytný k nekonečnému životu, že je přirozené božskému Bytí, být jednou ze tří osob. „Pravý Bůh, kterého je nutno poznat, abychom měli život věčný“, je onen, kterého uctíváme ve trojici osob, v jednotě přirozenosti.

„Proč se vrhat do těchto propastí? Proč nám je Ježíš Kristus odkryl? Proč se k nim tak často vrací? A můžeme se nezastavit u těchto pravd, aniž bychom zapomněli na vznešenost křesťanského učení? Ale je nutné se zde zastavit s chvěním, je třeba zastavit se zde s vírou: je třeba v nich poslouchat Ježíše Krista a jeho zcela božská slova a věřit také současně, že pocházejí od Boha, pocházejí od Boha, který je Synem; a u každého slova, které slyšíme, je třeba vstoupit až k pramenu, rozjímat o Otci v Synu a o Synu v Otci“ (Bossuet: Rozjímaní o evangeliích, Poslední večeře).

Pojďte! Uctívejme toto podivuhodné společenství v jednotě, tuto obdivuhodnou rovnost dokonalosti v rozlišování osob. – Bože, Otce nezměřitelného majestátu: velebím tě, velebím tvého Syna, poněvadž je jako ty hodný veškeré úcty, jsa tvým pravým, jediným Synem, Bohem jako ty: Ó, Otče, ó Synu, velebím vašeho společného Ducha, váš věčný svazek lásky: Nejsvětější Trojice, velebím tě.

3.2. Zastavme se nyní pohledy své víry u Slova, Syna, abychom poznali a obdivovali některé jeho vlastnosti. Je to onen Syn, který od věčnosti narozený z Otce, má se v čase narodit z panny, aby se stal Člověkem – Bohem a uskutečnil tajemství naší spásy. Jak bychom ho napodobili, byli s ním spojeni, aniž bychom ho dříve poznali?

V Nejsvětější Trojici se Syn odlišuje od Otce svou vlastností být Synem.

Když o někom říkáme, že je takový syn, stanovíme dvě rozdílné věci: individuální lidskou přirozenost a jeho hodnotu syna. Tomu tak není v Nejsvětější Trojici. Syn je skutečně ztotožňován s božskou přirozeností (kterou má nerozlučným způsobem s Otcem a Duchem svatým); to, co ho rozlišuje od osoby Otce, to, co tvoří vlastně jeho osobnost, to není být Bohem, ale být Synem; a tak jako božská osoba, je jen Synem, zcela Synem a to jediné; je, mohu-li se tak vyjádřit, živoucím synovstvím: je být „usměrněný“ k Otci.

A stejně tak je to, když Otec prohlašuje svou nevyslovitelnou plodnost, Syn uznává, že je Synem, že Otec je jeho původ, jeho pramen a že všechno pochází od něho: toto je, může-li se mluvit tímto způsobem, první „činnost“ Slova.

Otevřete Evangelium, hlavně svatého Jana: vidíte vtělené Slovo stále nám stavět před oči a zdůrazňovat toto vlastnictví. Kristus rád prohlašuje, že ve své hodnosti jediného Syna, má všechno od svého Otce. „Žiji Otcem, říká svým apoštolům; mé učení není moje, ale toho, který mne poslal; Syn nemůže sám od sebe dělat nic, leč co vidí dělat Otce: neboť cokoliv dělá on, dělá podobně i Syn. Já od sebe nemohu nic dělat. Jak slyším, tak soudím a můj soud je správný, protože nehledám vůli svou, nýbrž vůli toho, který mne poslal... Nic nedělám sám od sebe, ale mluvím, jak mne naučil Otec“ (Jan 5, 19, 30, 8-28).

Co chce Pán Ježíš, abychom rozuměli těmito tajemnými slovy, než že ve své hodnosti Syna, obdržel všechny věci od Otce, jsa jemu roven? Všude, ve všech podivuhodných událostech jeho života, jako například při vzkříšení Lazara, Ježíš Kristus odkrývá

nevypověditelné vztahy, které z něho činí jediného Syna věčného Otce.

Čtete hlavně rozmluvy a modlitbu Ježíšovu při poslední Večeři, ve které, v okamžiku, kdy měl dovršit svou oběť na kříži, řada jeho tajemství odhalí roh závoje, který zakrývá před našimi zraky božský život; vidíte, s jakým důrazem se vrací ke svému věčnému synovství a vlastnictví, jehož výsadou jsou: „Otče, přišla ta hodina; oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe... Oslav ty mne, Otče u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe dříve, než byl svět... Lidi, které jsi mi dal, poznali, že od tebe je všechno, co jsi mi dal... vpravdě poznali, že jsem vyšel od tebe... Všechno, co je moje je tvoje a co je tvoje, je moje... aby byli jedno jako my... Otče, chci, aby ti, které jsi mi dal, aby také oni byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mne miloval před stvořením světa“ (Jan 17, 1, 5, 7, 8, 10, 11, 24).

Jaké nádherné odhalení o nepochopitelných vztazích Otce a Syna nám podávají tato slova! Opravdu, jak říká svatý Jan na začátku svého Evangelia, neviděli jsme Boha; ale jediný Syn, který je v lůně Otcově, nám odhalil něco z tajemství svého života. – Věřím, Pane Ježíši, že jsi jediný Syn Otcův, Bůh jako on; věřím tomu, ale rozmnož mou víru!

Druhým „úkonem“ Slova je být, jak to říká svatý Pavel, „obrazem Otcovým“.

Ne jakýkoliv obraz, ale obraz dokonalý, živý. „Na něm se odráží jeho božská sláva, a on je výrazná podoba jeho podstaty, „odraz jeho věčného světla (Žid 1, 3). Je, jak to označuje řecký výraz „charakter“ (důstojnost) výraz rovný Bohu, a jako pečeť, kterou pečetko vtiskne do vosku. Slávou Syna je být živým obrazem svého Otce. Tak je to u Slova. Věčný Otec, pozoruje svého Syna, vidí v něm dokonalé obnovování svých božských vlastností; Syn dokonale odráží, jako zrcadlo vez poskvrný všechno, co mu Otec dal.

Proto Otec, když pozoruje svého Syna, vidí v něm všechny své dokonalosti a okouzlen tímto divadlem, prohlašuje světu, že se mu v něm zalíbilo.

Také když se vtěluje, Slovo nám zjevuje Boha Otce. Když při Poslední večeři Pán Ježíš mluvil tak dojemným způsobem o svém Otci, apoštol Filip mu říká: „Pane, ukaž nám Otce, a stačí nám to.“ A co mu odpovídá Ježíš Kristus? „Takovou dobu jsem s vámi, a nepoznal jsi mě Filipe? Kdo viděl mne, viděl Otce“ (Jan 14, 8, 9). Jak hlubokým odhalením jsou tato slova! Stačí, abychom viděli Ježíše a poznáme Otce, jehož je obrazem. Všechny Otcovy dokonalosti převádí Kristus do lidských činů, do jazyka přístupného našemu chabému duchu. Vzpomeňme si vždy na tato slova.

Brzy projdeme hlavními Ježíšovými tajemstvími. Ten, o kom budeme rozjímat, je Bůh; je to Bytost nekonečná, všemocná a svrchovaná. Ono dítě, ležící v jeslích a kterému se klanějí pastýři a mudrci, je Bůh; onen mladík, který pracuje jako neznámý dělník v chudé dílně, je Bůh; onen muž, který uzdravuje nemocné, který rozmnožuje chleby, který odpouští hříšníkům a zachraňuje duše, je Bůh; také je Bohem onen prorok, pronásledovaný svými nepřáteli, onen umírající, který zápasí se žalem, strachem a smutkem, onen odsouzený, který umírá na kříži; Boha obsahuje ona hostie, kterou uchovává svatostánek a kterého chci přijmout u svatého stolu.

A všechny tyto dokonalosti, které osvědčují Boha stavy nebo tajemství Ježíšova: ona moudrost, kterou nemůžeme postihnout, ona moc, která udivuje nebo uchvacuje dav, ono neslýchané milosrdenství k hříšníkům, ona žhavá horlivost pro spravedlnost, ona stálá trpělivost při urážkách, ona láska, která se dává a vydává, to jsou dokonalosti Boha, našeho Boha: neboť kdo vidí Ježíše, vidí Boha Otce, patří na Otce.

Na konci své kněžské modlitby, řekl Kristus svému Otci: „Dal jsem jim poznat tvé jméno a dám poznat, aby láska, kterou jsi mě miloval byla v nich...“. Ó, Ježíši, ukaž nám svými tajemstvími svého Otce, své dokonalosti, své velikosti, svá práva, svou vůli; odhal nám čím je pro tebe to, co je pro nás, abychom ho milovali a aby on miloval nás – a nebudeme více žádat.“

Třetí „činností“ Slova je odevzdávat se láskou svému Otci.

Láska Synova k Otci v Nejsvětější Trojici je nekonečná. Jestliže Syn prohlašuje, že má všechno od svého Otce, odevzdává mu

stejně všechnu svou lásku a z tohoto pohybu lásky, která se potkává s láskou Otcovou, vychází ona třetí osoba, kterou zjevení nazývá tajemným jménem: Duch svatý a který je podstatnou láskou Otce a Syna.

Zde na zemi láska Ježíšova k jeho Otci září nevyslovitelným způsobem. Celý Kristův život, všechna tajemství se shrnují do těchto slov, která nám podává svatý Jan: „Miluji svého Otce.“ Pán Ježíš sám ukázal apoštolům neomylné kritérium lásky: „Bude-li zachovávat přikázání zůstanete v mé lásce.“ A hned se sám dává za příklad: „Jako jsem sám zachovával přikázání svého Otce a zůstal v jeho lásce.“ Ježíš zůstává stále v lásce svého Otce, poněvadž vždy plnil jeho vůli. Svatý Pavel nám výslovně prohlašuje, že prvním pohybem srdce Slova tělem učiněného je pohyb lásky: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli!“ (Žid 10, 7). V tomto prvním pohledu svého pozemského života, Ježíšova duše viděla následovat svá tajemství, ponížení, únavu, bolesti, pro které byl stvořen a úkonem lásky přijal uskutečnit tento program.

Toto hnutí lásky nikdy nepřestalo. Pán Ježíš mohl říci: „Činím stále to, co se mému Otci líbí“; splnil všechno, až do posledního písmene; všechno, co jeho Otec od něho žádá, přijímá až do hořkého kalicha agónie, až k hrozné smrti na kříži. A když všechno splnil, poslední úder jeho srdce, jeho poslední myšlenka patří jeho Otci: „Otče, do tvých rukou poručím svého ducha“ (Lk 23, 46).

Ježíšova láska k jeho Otci je základem všech jeho stavů a vysvětluje všechna jeho tajemství.

3.3. Toto božské Slovo je náš vzor, sama podoba našeho předurčení. Neboť i po Vtělení zůstává tím, čím je: stejně věčné Slovo u Otce. Proto naše napodobení Krista nemá se vztahovat jen na jeho lidské ctnosti, ale také na jeho božské bytí.

Jako Ježíš a s ním i my, my máme nejprve prohlásit, že máme všechno od Otce.

Když Ježíš při poslední Večeři prosí svého Otce za apoštoly, jakého důvodu se dovolává, aby je mu doporučil? „Nyní poznali, že od tebe je všechno, co jsi mi dal... v pravdě poznali, že jsem vy-

šel od tebe a uvěřili, že ty jsi mě poslal. Za ně já prosím..." (Jan 17, 7, 8, 9). Vtělené Slovo si přeje, abychom poznali, že má všecko od Otce, opakoval to tak často svým učedníkům! Jsme tedy jemu příjemnými, když to s ním prohlašujeme.

Je to také příjemné Otcí. Při téže poslední Večeři Ježíš řekl svým apoštolům? „Otec vás miluje..." Která řeč je sladší a nechá rodit více důvěry, než tato? Nepřichází od toho, který zná Otcova tajemství? „Otec vás miluje..." A jaký má k tomu důvod? Protože „vy jste milovali mne a uvěřili jste, že já jsem vyšel od Boha" (Jan 16, 27). Věřit – praktickou vírou, která nás vydává, abychom mu sloužili – že Ježíš, vtělené Slovo vyšel od Otce, je nejlepší způsob, jak se líbit Bohu.

Opakujme tedy často s hlubokou úctou, hlavně po svatém přijímání slova Kréda: „Ó, Ježíši Kriste, jednorozený Synu Boží, zrozený z Otce přede všemi věky. Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem: skrze něho všechno je stvořeno. „Zpívám to svými ústy; dej mi milost, abych to provolával svými činy!

Potom máme uznat, že i my máme všechno od Otce a to z dvojího důvodu: jako stvoření a jako děti Boží.

Jako stvoření. – Je pravdivé říci, že stvoření je dílem celé Nejsvětější Trojice. Ale víte, že je přičítáme hlavně Otcí. – (Toto učení přivlastnění jsme více vysvětlili v přednášce Duch svatý, v našem díle „Kristus, život duše"). Proč to? Poněvadž ve vnitřním životě Boha je Otec původem Syna a se Synem je principem Ducha svatého. Proto vnější díla, kde se hlavně projevuje rys původu jsou přičítána zcela zvláště Otcí: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země." Všechno stvoření vyšlo z Otcových rukou, ne výronem, emanací jeho přirozenosti, jak to chtějí panteisté, ale bylo to učiněno z ničeho hodnotou božské všemohoucnosti.

Je nám velmi užitečné rozeznávat tuto závislost a oslavovat ji. Bůh jistě nemá zapotřebí našich oslav; ale je v řádu, že prohlašujeme svou hodnotu stvoření úkonem díkyčinění tomu, kdo nám dal bytí a život: „Tvé ruce mne hnětly a vytvořily": *Manus tuæ fecerunt me totum in circuitu* (Job 10, 8) všechno, co mám: tělo ro-

zum, vůli, zdraví, mám od tebe; ty, který jsi má příčina, klaním se ti, děkuji ti; za to se ti dávám zcela, abych plnil tvou vůli.

Ale je to hlavně na základě naší hodnosti dětí Božích, že máme uchovávat v sobě tyto pocity. – Na božské synovství svého jediného Syna, nutné a věčné, Otec chtěl připojit úkon lásky nekonečně svobodné synovství milosti: přijal nás za své děti, abychom se jednoho dne podíleli na blaženosti jeho vnitřního života. To je nevysvětlitelné tajemství. Ale víra nám říká, že jakmile duše obdrží na křtu posvěcující milost, podílí se na božské přirozenosti: *Divinæ consortes naturæ* (2 Pt 1, 4), stane se opravdu dítětem Božím. *Dii estis et filii excelsi omnes* (Ž 91, 6). Svatý Jan mluví o „božském zrození“: *Ex Deo nati sunt* (Jan 10, 34), ne ve vlastním slova smyslu, přirozeností, jako Slovo, které je zplozeno v lůně Otcově, ale něčím analogickým: *Voluntarie genuit nos verbo veritatis* (Jan 1, 13).

Ve smyslu velmi skutečném, velmi opravdovém jsme božsky zplozeni milostí. Můžeme říci se Slovem: „Otče, jsem tvým synem, vyšel jsem z tebe“. Slovo to říká nutně, právem, jsouc podstatně vlastním Synem Božím. My to říkáme pouze milostí ve vlastnosti přijatých synů. – Slovo to říká od věčnosti, my to říkáme v čase, třebaže ustanovení tohoto předurčení je věčné. – Pro Slovo tato slova ukazují jen původní stav s Otcem, pro nás se tam připojuje vztah závislosti. – Ale pro nás, jako pro něho je to skutečné synovství: my jsme dětmi Božími milostí. Otec chce, abychom ho přes svou nehodnost nazývali „Otcem“: *Quoniam estis filii, misit Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem: abba, Pater* (Gal 4, 6). Proto „poslal Ducha svého Syna.“ Tato „modlitba“ se líbí našemu nebeskému Oci. Je to podivuhodné, ale je to pravda. „Hleďte“, řekl svatý Jan, „jak velikou lásku nám Bůh projevil, že se nejen smíme nazývat Božími dětmi, ale že jimi také jsme.“ *Videte qualem caritatem dedit novis pater ut filii Dei nominemur et simus* (1Jan 3, 1-3).

A abychom si zajistili toto ustanovení přijetí, aby se uskutečnilo toto synovství lásky, Bůh zmnožuje na naší cestě se skvělým plýtváním nebeskou přízeň: Vtělení, Církev, svátosti, hlavně Eucharistii, vnuknutí Ducha svatého. Takže „Každý dobrý úděl, každý

dokonalý dar přichází shora, sestupuje od Otce světél. – *Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum* (Jak 1, 17).

Tato myšlenka naplňuje duši velkou důvěrou, ale i hlubokou pokorou. Mohu-li se tak vyjádřit, máme nechat všechnu svou činnost vycházet z Boha, položit k jeho nohám všechny své vlastní myšlenky, všechny své vlastní úsudky, všechnu svou vlastní vůli, abychom mysleli, soudili chtěli nebo jednali jediné jen jak on to chce. Nejednal tak Ježíš? Vtělené Slovo „nemůže sám od sebe dělat nic, leč co vidí dělat Otce“ (Jan 5, 19). Má to tak být také u nás, ovšem poměrně. Máme obětovat Bohu, co je nezřízeného v naší snaze, kterou zakoušíme, abychom sami sebou něco znamenali, abychom se opírali jen sami o sebe. A proto, dříve než co děláme, vzývejme o pomoc našeho nebeského Otce, jak to činil Ježíš.

To je skutečná úcta, kterou uznáváme svou závislost na svém Otci, který je také naším Bohem a kterou prohlašujeme, jako Ježíš, že všechno, co máme, je od Otce: *Omnia quæ dedisti mihi abs te sunt* (Jan 17, 7).

Máme napodobit Slovo, poněvadž je obrazem Otce. – Písmo svaté nám říká, že nás Bůh stvořil ke svému obrazu a ke své podobě. Nosíme v sobě, jako tvorové, stopy jeho moci, jeho moudrosti, božské dobroty.

Ale je to hlavně posvěcující milostí, že se stáváme podobni Bohu. Tak, jak to říká svatý Tomáš, tato milost je rozdělená podobnost božské přirozenosti: *Participatio similitudo divinæ naturæ* (III. ot. 62, a. 1). Abychom použili teologického výrazu milost je *deiforme*, poněvadž do nás vkládá božskou podobnost. Když hleděl na své Slovo, vykřikl Otec při pohledu na dokonalost svého Syna, který zrozen z něho, odráží tak dokonale jeho dokonalost: „Ty jsi můj milovaný Syn, v němž se mi zalíbilo“ (Jan 14, 23).

Něco podobného se děje vzhledem k duši, ozdobené milostí: „Otec v ní najde zalíbení.“ Ježíš mu řekl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo a můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek“ (Jan 14, 23).

Posvěcující milost je základní a první prvek našeho splynutí s Bohem, božské podobnosti v nás. Ale máme se ještě stát obra-

zem svého Otce svými ctnostmi. – Ježíš Kristus nám sám řekl: „Vy však buďte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 48). Napodobujte jeho dobrotu, jeho něžnost, jeho milosrdenství: tak sobě dáte jeho rysy. Svátý Pavel opakuje po Ježíši: „A napodobujte Boha jako jeho milované děti (Ef 5, 1).

Tato podobnost sice očím těla viditelná není, leda, když se projevuje zevně činy svatosti, v duši se tvoří a zdokonaluje; zde na zemi je jeho záře skrytá, jeho nádhera je zahalená. Ale přijde den, kdy se rozvíje a projeví před zraky všech: „Až se on ukáže, budeme mu podobni, poněvadž v tento den budeme čistým zrcadlem, kde se bude odrážet jeho božství“: *Similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est* (1Jan 3, 2).

Konečně jako Slovo máme se zcela odevzdat láskou nebeskému Otci úkonem lásky. Je nutné, aby byl Bůh nejen příčinou, ale také cílem všech našich činů.

Aby naše činy byly našemu nebeskému Otci příjemné, je nutné, aby byly oživeny láskou. Ve všech věcech, cokoliv činíme velkého nebo malého, zářivého nebo tmavého, máme hledat jediné slávu svého Otce, jednat jediné tak, abychom oslavili jeho jméno, rozšířili jeho vládu a plnili jeho vůli: zde se nalézá celé tajemství svatosti.

3.4. Zázraky božského přijetí jsou tak veliké, že je lidský jazyk nemůže vyčerpat. Je to podivuhodná věc, že nás Bůh přijímá za své děti; ale prostředek, který volil, aby uskutečnil a založil toto přijetí je ještě podivuhodnější. A jaký je tento prostředek? Je to jeho vlastní Syn: *In dilecto Filio suo* (Ef 1, 6). Již dříve jsem vyložil (Naše adoptivní předurčení v Ježíši Kristu § 4 ve svazku „Kristus, život duše“) tuto pravdu, ale je tak životná, že se nemohu ubránit, abych se k tomu nevrátil.

Bůh nás stvořil svým Slovem. – Když řekl, že „na počátku Slovo bylo Bůh“, svátý Jan připojuje: „Vše povstalo skrze něho a bez něho nepovstalo nic“ (Jan 1, 1-2). Co znamenají tato slova? V Nejsvětější Trojici není Slovo pouze vyjádřením všech Otcových dokonalostí, ale též všech možných stvoření; ony mají v božském bytí svůj prototyp a svůj vzor. Když Bůh tvoří, plodí

bytosti, které uskutečňují jednu z jeho myšlenek. Pak tvoří mocí svého slova: „Promluvil a všechny věci byly učiněny“: *Ipse dixit, et facta sunt* (Ž 98, 5). Proto Písmo svaté praví, že Otec tvoří všechny věci svým Slovem.

Již vidíte, jaké důvěrné spojení se Slovem v nás stvoření upevňuje. Jediným úkonem našeho stvoření odpovídáme jedné božské myšlence, jsme ovocem věčné myšlenky, obsažené ve Slovu. Bůh zná dokonale své bytí: tím, že vyjadřuje toto poznání, plodí Slovo; ve svém Synu vidí vzor všeho tvorstva. Tak každý z nás představuje jednu božskou myšlenku a naše osobní svatost záleží v uskutečnění této myšlenky, kterou Bůh o nás vyslovil před naším stvořením.

Tedy v určitém smyslu pocházíme od Boha Slovem a máme jako Slovo být čistým a dokonalým výrazem Boží myšlenky na nás. Co zabraňuje uskutečnění této myšlenky je porušení, které vnášíme do díla Božího: neboť porušit božské takové je vlastně dílo, které nám náleží vlastně ve stvoření – znamená jediné, že Bůh je vyloučen. Tedy všechno, co pochází od nás a v nesouladu s božskou vůlí: hřích, nevěrnost, odpor ke vnuknutím shora, pohledy čistě lidské a přirozené: tolik věcí, kterými kazíme v sobě božskou myšlenku.

Ale toto spojení se Slovem, Synem je ještě mnohem hlubší v díle našeho přijetí.

Apoštol svatý Jakub nám říká, že „každý dobrý úděl, každý dokonalý dar přichází shora, sestupuje od Otce světél“ a ihned připojuje: „On rozhodl, že nám dá život slovem pravdy, abychom byli jako prvotiny ze všeho, co stvořil“: *Voluntarie genuit nos verbo veritatis* (Jak 1, 17-18). Boží přijetí milostí, které nás činí dětmi Božími, se uskutečňuje Synem, Slovem.

Tato pravda je jednou z těch, ke které se svatý Pavel nejčastěji vrací. Stejně jako svatý Jakub prohlašuje, že všechna posvěcení přicházejí od Otce a že se vrací k ustanovení našeho přijetí v Ježíši Kristu, jeho milovaném Synu. Ve věčném plánu se stáváme Božími dětmi jen v Ježíši Kristu, vtěleném Slovu: *Elegit nos in ipso* (Ef 1, 3-4). Otec nás uznává za své děti, jen když neseme v sobě rysy Ježíše: *Prædestinavit nos... conformes fieri imaginis Filii sui* (Řím 8,

29). Tedy jediné jako spoludědici Kristovi, můžeme být jednoho dne „v lůně Otcově“: *in sinu Patris*.

Hle, Boží ustanovení. – Pozorujme nyní uskutečnění tohoto věčného úmyslu v čase, nebo lépe jakým způsobem byl obnoven Boží plán, který Adamův hřích překazil.

Věčné Slovo se stalo tělem. Žalmista říká o tomto Slovu, že „vyrazí jako rek, když se do běhu dává“: *Exultavit ut gigas ad currentem viam*. „Z nejvyššího nebe vyšel“: *A summo caelo egressio ejus*; a „vystoupil až k tomu nejvyššímu vrcholku“: *Et occursus ejus usque ad summum ejus* (Ž 18, 6-7). Toto *egressio a summo caelo* je věčné rození z lůna Otcova: *Exivi a Patre*; jeho návrat je vystoupení k Otci: *Relinquo mundum, et vado ad Patrem* (Jan 16, 28).

Ale nevystupuje sám. Tento obr se vydal hledat ztracené lidství. Opět se ho zmocnil a v objetí odnášel je sebou na své cestě, aby je umístil vedle sebe v lůně Otcově, *in sinu Patris*: „Vystupuji k svému Otci, který je také vaším Otcem; Jdu, abych vám připravil místo v domě svého Otce.“

Takové je dílo tohoto nebeského obra: přivést do lůna Otcova, k božskému prameni veškeré blaženosti, padlé lidství, kterému dává svým životem a svou obětí milost přijetí.

Ach, řekněte s apoštolem, ať je požehnaný Otec našeho Pána Ježíše, že nás zahrnul veškerým duchovním požehnáním prostřednictvím svého Syna, ve svém Synu, že nás nechá s ním sedět v oněch nebeských nádherách, kde plodí uprostřed věčné blaženosti Syna svého zalíbení! *Consedere fecit nos in caelestibus* (Ef 2, 6). Ano, ať je požehnaný! Kéž je též požehnáno božské Slovo, pro nás učiněné tělem, které prolitím své krve nám vrátilo nebeské dědictví. Ježíši, milovaný Synu Otcův, tobě patří všechna chvála a všechna sláva!

3.5. A nyní, jaké jsou pro nás praktické důsledky tohoto učení?

Jestliže nebeský Otec ustanovil, abychom byli jeho dětmi, ale abychom jimi byli jediné v jeho Synu: *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum* (Ef 1, 5), jestliže rozhodl, abychom měli podíl na dědictví jeho blaženosti jediné jen jeho Synem, – můžeme uskutečnit božský plán na sobě a tedy zabezpečit svou

spásu, jedině, když zůstaneme spojeni se Synem, se Slovem. Nikdy nezapomínejte: není pro nás jiné cesty než tato, abychom šli k Otci: *Nemo venit ad Patrem, nisi per me* (Jan 14, 6). Nikdo se nemůže chlubit, že dojde k Otci jinak než jeho Synem. A jít k Otci, dojít až k němu, není-li to veškerá spása a všechna svatost?

Jak zůstaneme spojeni se Slovem, se Synem? Nejprve vírou. – „Na počátku bylo Slovo a Bůh bylo Slovo. Vše povstalo skrze ně. Byl na světě a svět povstal skrze něj. Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali. Ale všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi, těm, kdo věří v jeho jméno a tak se zrodili z Boha.“

Věčný Otec představuje Slovo světu: „Hle, můj Syn, poslouchajte ho.“ Když ho přijímáme vírou, to znamená, když věříme, že je Syn Boží, Slovo se s námi dělí o to, co má nejlepšího: své božské synovství. Dělí se s námi o svou hodnotu syna, kterou získáváme milostí: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*; adopce dává nám právo nazývat Boha svým Otcem.

Všechna naše dokonalost pozůstává v našem věrném napodobení Syna Božího. Neboť svatý Pavel nám říká, že „všechno otcovství vychází z Otce“: *Ex quo omnis paternitas nominatur* (Ef 3, 15). Může se také říci o Synu: *Ex quo omni filiatio nominatur*. Je to on sám, Syn, který svým Duchem nás učí, jak se máme stát syny: *Quoniam estis filii, misit Deus spiritum FILII SUI in corda vestra clamantem: ABBA, PATER* (Gal 4, 6).

Máme přijímat samého Syna, stále v něm vidět, ať je jakýkoliv stav, ve kterém o něm rozjímáme, Slovo, stejně věčné s Otcem. Potom můžeme přijímat jeho naučení, jeho učení. – Je v lůně Otcově: a svými slovy nám odhaluje to, co říká: „*Ipse enaravit*.“ Víra je poznání, které máme prostřednictvím Slova o tajemstvích Božích. Ať je to tedy kterákoliv stránka evangelia, kterou čteme, nebo kterou nám Církev předkládá během slavení tajemství svého Snoubence, říkejme si, že to jsou slova Slova: *Verba Verbi* toho, který vyjadřuje myšlenky, touhy, vůli našeho Otce v nebesích: *Ipsum audite*. Zpívejme Amen ke všemu, co slyšíme od Slova na každé stránce co ve své liturgii Církev vyjímá z evangelia, aby to překládala naší víře. Říkejme Bohu: „Otče, neznám tě, poněvadž jsem tě nikdy neviděl, ale přijímám všechno, co tvůj božský

Syn, tvé Slovo, mně o tobě zjevil.“ Tato modlitba je skvělá a často, když ji konáme s vírou a pokorou „paprsek světla sestoupí shůry“, který osvítlí ony texty, které čteme, a nechá nás vniknout do jejich hloubky, abychom tam našli základy (principy) života.

Neboť Slovo není jen výrazem dokonalosti jeho Otce, ale také ještě veškeré jeho vůle. – Všechno, co nám Slovo nařizuje, nám předpisuje ve svém evangeliu, nebo svou Církví, je výrazem lásky plné vůle a přání našeho Otce v nebesích. A když plníme, hlavně láskou, přikázání, která nám Ježíš dává, zůstaneme s ním spojeni a jím s Otcem: *Si praecepta mea servaveritis, MANEBITIS in dilectione mea... Qui autem diligit me, diligitur a Patre* (Jan 15, 10).

V tom je celá formule svatosti. Ipět na Slovu, na jeho učení, na jeho přikázáních a jím na Otci, který jej poslal a jemu „dal slova, která máme přijmout“.

Konečně zůstaneme spojeni se Slovem, hlavně svátostí spojení, Eucharistií. – Je to chléb života, „chléb dětí“ (Sekvence *Lauda Sion*). Pod eucharistickými způsoby je skryto skutečně Slovo, ono, které se věčně rodí v lůně božství. Jaké tajemství! Ten, koho přijímám ve svatém přijímání je Syn, plozený od věčnosti, milovaný Syn, kterému Otec předává svůj život, svůj božský život, plnost svého bytí a svou nekonečnou blaženost. Jak měl Pán Ježíš pravdu, když řekl: „Jako mne poslal živý Otec a já žiji skrze Oce, tak i ten, kdo jí mne bude žít skrze mne.“ *Et qui me ducat me, et ipse vivet propter me...* „Bude přebývat ve mně a já v něm“: *In me manet et ego in illo* (Jan 6, 57-58).

Kdybychom se ptali Pána Ježíše, co bychom mohli udělat nej-příjemnějšího jeho svatému srdci, je jisté, že by nám řekl, být především jako on dítětem Božím. Jestliže se mu tedy chceme líbit, přijímejme ho každého dne ve svatém přijímání a říkejme mu: „Ó Ježíši, jsi Synem Božím, dokonalým obrazem svého Otce, ty znáš svého Otce, jsi zcela jeho, vidíš jeho obličej. Zvěstuj ve mně milost přijetí za vlastního, které mne činí dítětem Božím, uč mne být svou milostí a svými ctnostmi jako ty a v tobě dítětem, hodným nebeského Otce.“ Je jisté, když prosíme o tuto milost s vírou, Slovo nám ji dá.

Sám nám řekl: „Syn chce jen to, co chce Otec“ (Jan 5, 19). Tedy Syn vstupuje plně v úmysl svého Otce, a když se dává, je to proto, aby založil, zachovala zvětšil v nás milost přijetí. Celý jeho božský osobní život je být ad Patrem. Dávaje se nám, dává se takovým, jakým je: zcela „orientován“ ke svému Otci a jeho slávě. A proto, když ho přijímáme s vírou, důvěrou a láskou, uskutečňuje v nás naše usměrnění k Otci. Toto máme žádat a bez ustání hledat, aby všechny naše myšlenky, všechny naše touhy, všechna naše přání, veškerá naše činnost směřovala milostí synovství a láskou k našemu Otci v nebesích v jeho Synu Ježíši: *Viventes Deo in Christo Jesu* (Řím 6, 11).

3.6. Řeknete mi, že jsou to zde velmi povzbuzující pravdy, velmi vznešený stav. – Je pravý. A přece, udělal jsem něco jiného, než že jsem opakoval to, co nám zjevilo samo Slovo, co svatý Jan a svatý Pavel nám opakovali po Ježíši? Ne, to nejsou sny, ale skutečnosti, božské skutečnosti.

A tyto skutečnosti tvoří podstatu křesťanství. Nic nepochopíme, neříkám jen k dokonalosti, ke svatosti, ale k prostému křesťanství jestliže nepochopíme, že nejpodstatnější základ v něm je založený stavem dítěte Božího, podílením se na milosti posvěcující, na věčném synovství vtěleného Slova. Všechno učení Ježíšovo a apoštolů se shrnuje do této pravdy, všechna Ježíšova tajemství směřují, aby založila v našich duších podivuhodnou skutečnost.

Tedy nikdy nezapomínejme; celý křesťanský život, jako celá svatost se přivádí k tomuto být milostí, čím je Ježíš přirozeností: Synem Božím. To je ono, co tvoří vznešenost našeho náboženství. Pramenem všech Ježíšových velikostí, hodnotou všech jeho stavů, plodnost všech jeho tajemství, je jeho božská velkodušnost a jeho hodnota Syna Božího. Také nejvyšší svatý v nebi je ten, který zde na zemi byl nejdokonalejším dítětem Božím, který v sobě nesl nejvíce ovoce milosti svého nadpřirozeného přijetí v Ježíši Kristu.

Proto celý náš duchovní život se má stále připoutávat k této základní pravdě, všechna práce o dokonalost se má vést k věrnému

zabezpečování a k rozvinutí do největší míry, na našem podílení se na božském synovství Ježíšově.

A neříkejte, že tento život je příliš vznešený, že tento program je neuskutečnitelný. Ano, pro naši přirozenost, ponechanou jen nám, tento život je nad požadavky práva, síly našeho bytí, a proto ho nazýváme nadpřirozeným.

Ale „náš Otec zajisté ví, co potřebujeme“; jestliže nás k sobě volá, dá nám také prostředky, abychom došli. Dává nám svého Syna, aby jeho Syn byl naší cestou, rozděloval nám pravdu a dával nám život. Stačí, abychom zůstali spojeni s jeho Synem milostí a našimi ctnostmi, abychom jednoho dne se podíleli na jeho slávě, *in sinu Patris*.

Hleďte, co řekl Ježíš Magdaleně po svém vzkříšení: „Vstupuji ke svému Otci“: *Ascendo ad Patrem meum*, a připojil „který je také váš Otec“: *Et Patrem vestrum* (Jan 20, 17). A co jde učinit? „Připravít nám místo.“ *Vado parare vobis locum*, neboť v domě mého Otce je mnoho příbytků (Jan 14, 2).

Vystoupil opět ke svému Otci, ale jako „předchůdce“. *Præcursor pro nobis introivit Jesus* (Žid 6, 20). Předešel nás, abychom ho tam následovali, neboť život zde na zemi je jen přechodem, zkouškou: „V tomto světě máte protivenství“ (Jan 16, 33), řekl Ježíš v téže rozmluvě. Máte rozpory sami v sobě, snášíte pokušení se strany ďábla, protivenství, která prýští z událostí, neboť „sluha není větší než pán“ (Jan 15, 20).

Ale, připojil: „Ať se vaše srdce nechvěje, nemalomyslní, mějte víru a důvěru v Boha a ve mne“ (Jan 14, 1), který jsem také Bohem a který „zůstává s vámi až do skonání světa“ (Mt 28, 20). „Váš zármutek se jednoho dne změní v radost“ (Jan 16, 20). Vskutku zazní hodina, kdy „vás přijdu sám hledat, abych vám dal místo tam, kde jsem, „v království svého Otce“: *Accipiam vos ad meipsum ut ubi sum ego et vos sitis* (Jan 14, 3).

Ó, božský slib, daný nestvořeným Slovem, v osobě Slova, neo-mylnou Pravdou, příslibem plným sladkosti: „Sám přijdu!...“ Budeme s Kristem a jím s Otcem v lůně blaženosti. „Jednoho dne“, řekl Ježíš, poznáte – ne více ve stínu víry: *in umbra fidei*, ale v plné záři věčného světla: *in lumine gloriæ* – „že jsem v Otci a vy ve

mně a já ve vás.“ Uvidíte „mou slávu jednorozeného Syna“ a toto blažené patření bude pro vás stále živým pramenem nezvratitelné radosti.

4. A SLOVO SE STALO TĚLEM

Obsah: – 1. Kristus je dokonalý Bůh a dokonalý člověk: nevysvětlitelné spojení božského a lidského v životě Pána Ježíše. – 2. Způsob spojení: dvě přirozenosti jsou spojeny v téže božské osobě. Důsledek tohoto učení: nekonečná cena všech Ježíšových úkonů; proč je tak příjemný svému Otcí. – 3. Naše povinnosti ke vtělenému Slovu: nejprve je poznat je jako Boha vírou, uctíváním a podřízením se. – 4. Poznat uctíváním a absolutní důvěrou skutečnost jeho lidství spojeného se Slovem: *Fatigatur per quem fatigati recreantur*.

„Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“

Kristus je vtělené Slovo. Zjevení nás učí, že druhá osoba Nejsvětější Trojice, Slovo, Syn, přijal lidskou přirozenost, aby se s ní osobně spojil. To je tajemství Vtělení.

Zastavme se na chvíli, abychom uvažovali o tomto dogmatu, současně neslýchaném a dojemném Bohočlověku. Je to základní tajemství, o které se opírají všechna Ježíšova tajemství. Jejich krása, jejich nádhera, jejich hodnota, jejich síla, jejich cena se čerpá z tohoto nevyslovitelného spojení člověčenství a božství. To dobře nepochopíme, dokud dříve nepozorujeme toto tajemství samo v sobě a všeobecných celkových důsledcích, které z toho vyplývají. Ježíš je Bůh a člověk. Chceme-li poznat jeho osobu, podílet se na jeho stavech, máme se snažit pochopit nejen, že je slovem, ale ještě, že toto Slovo se stalo tělem. Chceme-li jej uctívat způsobem toho hodným, je pro nás právě tak nutné poznat skutečnost jeho lidské přirozenosti jako uctívat božství, se kterým je tato přirozenost spojena.

Co je podle víry v Kristu?

Dvě přirozenosti, přirozenost lidská a přirozenost božská. Kristus je současně dokonalý Bůh a dokonalý člověk. – Dále jsou tyto dvě přirozenosti spojeny tak přímým způsobem, že je to jen jediná osoba, ona božského Slova, ve které trvá lidství. Z tohoto nevýslovného spojení vyplývá nekonečná cena Ježíšových úkonů, jeho stavů, jeho tajemství.

Rozjímějme o těchto pravdách z tohoto rozjímání, konaného s pokorou a láskou, vytrysknou zcela přirozeně pocity, které nás mají těmito tajemstvími oživit.

4.1. Kristus je dokonalý Bůh a dokonalý člověk.

Když se nám představuje v jeslích v Betlémě, v nazaretské dílně, na cestách Judeje, sedící na židli v synagogách, přibit na kříži, nebo vstupující slavně na nebe, projevuje se současně jako Bůh a jako člověk.

Je dokonalý Bůh. – Tím, že přijal naši lidskou přirozenost, Slovo zůstává tím, čím je: *Quod fuit permansit* (antifona ze svátku Obětování Páně) Bůh, věčná Bytost, mající v plnosti veškerý život, všechnu dokonalost, všechnu svrchovanost, všechnu moc, všechnu svatost.

Poslechněme si vtělené Slovo, samo prohlašuje své božství: „Jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě“ (Jan 5, 26), život věčný, život božský (Jan 10, 30). „Otec a já jedno jsme. Syn nemůže sám od sebe dělat nic, leč co vidí dělat Otce“ (Jan 5, 19). „A všechno, co je mého Otce, je moje, všechno, co je moje, je mého Otce.“ Vidíte to: zde je shodnost dokonalosti, rovnost práv, poněvadž je zde jednota přirozenosti.

Kristus je Syn Boží a tím sám Bůh. Farizeové uznávají, že jediné Bůh může odpustit hříchy. V jejich přítomnosti, aby ukázal, že je Bůh, Ježíš odpouští ochrnutému a zázrakem zdůrazňuje udělenou milost (Mk 2, 7-12) prohlašuje, že sestoupil s nebe, že je chléb života, chléb který dává život věčný (Jan 6, 51-52). Sám také může svou vlastní vůlí vstoupit na nebesa, poněvadž on sám sestoupil s nebe (Jan 3, 13). – Také žádá svého Otce, aby člověčenství, které přijal, bylo oslaveno onou slávou, kterou měl jako Slovo dříve, než byl svět (Jan 17, 5). Je rovný s Otcem, poněvadž je Synem samého Boha.

Dokonalý Bůh, Kristus, je také dokonalým člověkem. *Et Verbum caro factum est*. – Přijal od nás lidskou přirozenost za svou, tím že se spojil fyzicky, podstatně, osobně, nevýslovnými pouty: *Quod non erat assumpsit*.

Tento věčný Bůh, Bytost nutně jsoucí v sobě, rodí se v čase ze ženy: *Factum ex muliere* (Gal 4, 4). Kristus má jako my lidskou přirozenost, úplnou, celou ve své podstatě: *Debuit per omnia fratribus similari* (Žid 2, 17). Jako my má duši stvořenou, nadanou schopnostmi podobnými našim: jeho tělo je opravdové tělo, utvořené z nejčistší krve jeho matky. V prvních dobách Církve se naši heretici, kteří tvrdili, že Slovo přijalo jen neskutečné lidské tělo, ale Církev je odsoudila. Kristus je zaručeně jedním z nás, z našeho pokolení. Jak ukazuje evangelium, trpěl skutečně hlad, žízeň, únavu, ronil slzy a bolesti drtily jeho duši a jeho tělo stejně opravdově, jako skličují naše. I po svém vzkříšení si zachovává tuto lidskou přirozenost, trvá na tom, aby byla zjišťována tato skutečnost nevěřícími učedníky, aby tuto skutečnost zjistili nevěřící učedníci: *Palpate et videte* (Lk 24, 39); „dotkněte se mne a pohleďte, že duch nemá maso ani kosti, jak u mne vidíte, že mám.“ A když ještě pochybují, říká jim: „Máte něco k jídlu?“ A oni mu podali kousek pečené ryby a plástev medu. Vzal si to a pojedl před nimi.

On sám musel zakusit všechno možné jako my, jen ovšem hřích ne: *absque peccato* (Žid 4, 15). Kristus neznal hřích, ani jeho pramen, nebo morální následek hříchu: žádostivost, strach, nevědomost. Tělo podléhá bolesti, poněvadž musí odpykat hřích bolestí, ale hřích sám nemá nad ním moci: „Kdo z vás může mne usvědčit ze hříchu?“ (Jan 8, 46). Toto vyznání Židům zůstává bez odpovědi a aby odsoudili Krista k smrti, bylo třeba, aby použili falešných svědků. Je člověkem, ale čistým bez poskvrny, jak vyhovuje hodnosti Bohočlověka: *Sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus* (Žid 7, 26).

Kristus má tedy přirozenost božskou a přirozenost lidskou, je současně Bohem a člověkem, dokonalým Bohem a člověkem dokonalým.

Otevřete evangelium a uvidíte na každé stránce, že ve všem, co činí nebo plní, vtělené Slovo se projevuje Bohem a člověkem: *Semper hoc egit Christus dictis et factis suis, ut Deus creatur et homo, Deus qui nos fecit, homo qui nos quæsiuit... sic esse Christum hominem factum ut non distiterit Deus esse: manens Deus accepit hominem qui fecit hominem* (svatý Augustin: Pojednání k Jan. evangeliu 28).

Všude se projevuje každá přirozenost podle své povahy a svých vlastností, božství a lidství.

Kristus se narodil z ženy, ale chce aby jeho matka zůstala pannou. V jeslích je dítětem, které potřebuje trochu mléka, aby se živil, ale andělé oslavují jeho příchod jako Spasitele světa. – Ležel na slámě ve stáji, ale nádherná hvězda přivedla k jeho nohám mudrce z orientu. Jako každé židovské dítě je podřízen obřízce, ale současně obdržel jméno, které přišlo s nebe a které značilo božské poslání. Rostl věkem a moudrostí, ale ve 12ti letech udivil svými překvapivými odpověďmi samotné učitele Zákona. – Nechal se pokřtít Předchůdcem Janem, jakoby potřeboval pokání a hle, v tom okamžiku se otevřelo nebe a nebeský Otec potvrdil, že je jeho milovaným Synem. Na poušti zakoušel hlad a andělé přišli, aby mu sloužili. Během svých cest po Palestině trpěl únavou, žízní, nouzí, ale jedním slovem, svou vlastní autoritou nechá chodit ochrnuté, léčí chromé, rozmnožuje chleby, aby nasýtil zástupy. – Na Genezaretském jezeře spánek zavřel jeho víčka, mezi tím, co jeho učedníci zápasili s bouří a za chvíli probuzen ustrašenými apoštoly utišil jedním pohybem rozzuřenou bouří. – U Lazarova hrobu prolévá slzy, opravdové lidské slzy, potom jedním slovem křísí svého přítele mrtvého čtyři dny. – V Getsemanské zahradě po agonii plné žalu, smutku, úzkosti, nechá se zajmout nepříteli, ale stačilo by mu, aby prohlásil, že je Ježíš z Nazareta, aby je nechal padnout na zem. – Na kříži umírá jako poslední člověk, ale celá příroda prohlašuje svými úkazy, že zemřel Bůh.

Tak podle krásných slov svatého Lva Velikého „se vznešenost spojovala s nízkostí, moc se slabostí, to, co je smrtelné s tím, co je věčné... přirozenost neporušitelná s přirozeností podléhající bolesti... Prvý Bůh je zrozen v přirozenosti úplné a dokonalé pravého člověka a zcela s tím, co je v něm, zcela také s tím, co je v nás“: *Totus in suis, totus in nostris* (List Flavianovi).

Všude od příchodu Ježíšova na tento svět, se v něm projevuje spojení božství s lidstvím. Spojení, které neodstraňuje nic z božských dokonalostí a nechává nedotknutou skutečnost lidské přirozenosti. Vtělení je nevyslovitelné spojení. *Agnosce mediatorem*

Dei et hominum qui ab ipso nativitatis suæ exordio divinis humana sociat ima summis (svatý Bernard: Kázání I. k Obětování Páně).

Ó, věčná Moudrosti, jak hluboké jsou tvé myšlenky a obdivuhodná tvá díla.

4.2. Co dovršuje, aby se stalo toto překvapující tajemství, je způsob, jakým se spojení přirozeností uskutečnilo.

Přirozenost božská s lidskou jsou spojeny v jedné osobě, která je věčnou osobou Slova, Syna.

V nás duše a tělo dohromady spojené tvoří jednu lidskou osobu. V Kristu to není totéž. Lidská přirozenost zcela integrální, zcela dokonalá ve svém bytí, ve své podstatě má své bytí jen Slovem v božské osobě Slova. Je to Slovo, které dává lidské přirozenosti svou skutečnost bytí, co chce vůbec říci: její osobní „výživu“. Je tedy v Ježíši jen jediná osoba, osoba jediného Syna Božího.

Přesto víte, že jakkoliv jsou důvěrně spojeny, ponechávají si obě přirozenost svou zvláštní působnost a své určité výkony, mezi nimi není ani smíšení, ani zmatku: *Non commixtionem passus*; nerozlučitelně spojeny v jedné osobě Slova, zachovávají si každá svou vlastní činnost.

Konečně lidský ve svém vnějším vyjadřování, život Spasitele je zcela božský, působením hypostatického spojení. Je to činnost lidská, která se v Kristu projevuje, ale přesto zcela proniknuta božstvím a opravdu zcela božská, když se vztahuje na Osobnost, ze které vychází a má svou důstojnost. Život v Kristu je dvojitý, poněvadž, třebaže je jen jediný *principium quod* (božská Osoba Slova), jsou dva *principium quo* ve skutečnosti formálně rozdílné, přirozenost božská a přirozenost lidská, obojí prameny zvláštních účinků.

Božská osobnost Slova je pramenem všech Kristových dokonalostí. V Nejsvětější Trojici vyjadřuje Slovo Otcovy dokonalosti úkonem nekonečně jednoduchým. Tím, že se spojuje s lidstvím, vyjadřuje Slovo v úkonech mnohonásobných a různých, souhlasných s lidskou přirozeností všechny své dokonalosti, jako paprsek světla procházející hranolem, u něhož vychází ve svazku paprsků různých odstínů. Ctnosti svatého člověčenství Ježíšova:

jeho trpělivost, horlivost, láska, jsou ctnosti vykonané lidskou přirozeností, ale které se vztahují k božské Osobě Slova a současně se jeví našemu pozemskému zraku jako dokonalosti neviditelného Boha.

Jaký je důsledek tohoto učení? Znáte jej, ale je mimořádně užitečné se k tomu vrátit.

Že všechny Ježíšovy úkony jsou úkony Boží. Úkony svatého člověčenství jsou úkony konečné, ohraničené časem a prostorem, zcela, jak je stvořená lidská přirozenost.

Ale jejich morální hodnota je božská. – Proč? – Poněvadž každá činnost, ať byla vykonána tou nebo onou přirozenou schopností, je přisvojována osobě. V Kristu je to vždy Bůh, který jedná, jedinou přirozeností božskou, podruhé přirozeností lidskou. Je tedy správné říci, že je to Bůh, který pracoval, který plakal, který trpěl, který zemřel, – ale tyto úkony Ježíše Krista, jakkoliv nepatrné ve své fyzické skutečnosti, mají božskou hodnotu. Teologickým pojmenováním se tyto úkony jmenují boho-lidské „teoandrické“ ze dvou řeckých slov. Toto slovo může být chápáno ve dvou významech: a) Boho-lidské v širším slova smyslu úkony, které třebaže patří božské osobě *ut a principio quo*: je to jídlo, modlitba, bolest, poslušnost. 2) jsou lidsko-božské ve vlastním slova smyslu, úkony, které možno nazvat smíšené, na jejichž celkovém splnění spolupůsobí *ut principium quo* obě přirozenost, božská a lidská: např. jít po vlnách, konat zázraky slovem nebo pohybem, ustanovit svátosti, zřídit Církev.

A proto celý Kristův život je tak příjemný jeho Otci. – Otec nalézá v Ježíšovi, v jeho osobě a v jeho činech, v jeho stavech, co nejpokornějších, stejně jako v jeho nejskvělejších tajemstvích, všechno své zalíbení, poněvadž stále vidí osobu svého vlastního, jediného Syna. Otec pozoruje Ježíše Krista, vidí ho tak, jak ho nikdy žádné stvoření neuvidí. Mohu-li tak mluvit, je jediný, který může ocenit hodnotu všeho, co koná jeho Syn. Jak to řekl sám Pán Ježíš, „nikdo nezná Syna, leč jen Otec“ (Mt 11, 27). Kdybychom vynikajícím způsobem pozvedli svou duši a prozkoumali tajemství a stavy Ježíšovy, nikdy nedojdeme k tomu, abychom je ocenili, jak si zasluhují. Je to jediný Bůh, který může náležitě poznat a ro-

zeznat, co činí Bůh. Ale v očích Otcových nejmenší činy Ježíšova lidství, nejmenší záchvěvy jeho svatého srdce byly prameny nadšení a radostí.

Jiný důvod, proč věčný Otec patří se zalíbením na Kristovu duši je, že je naplněna veškerou milostí. Když prohlásil božství Slova a skutečnost jeho Vtělení, svatý Jan ihned připojuje: „A viděli jsme ho plného milostí.“ – *Et vidimus eum plenum gratiae* (Jan 3, 34).

Jaká je tato milost, kterou svatý Jan v Ježíši obdivuje a o níž řekl, že: „z jeho plnosti my všichni jsme přijali a to milost na milost?“

Jak víte, je v Kristu nejprve milost spojení: *gratia unionis*, v jejíž hodnotě je lidská přirozenost podstatně spojena s božskou osobou. Touto milostí se uskutečňuje spojení, které tvoří Vtělení. Je to svého druhu jedinečná milost, která byla dána jediné Ježíši Kristu.

Dále Ježíšova duše stvořená jako naše byla nadána plností posvěcující milosti. Milostí spojení lidství v Ježíši se stalo lidstvím Božím; posvěcující milostí byla duše Ježíšova učiněna hodnou, aby jednala jak se sluší na duši spojenou s Bohem osobním spojením. Tato posvěcující milost byla dána Ježíši v celé své plnosti. Nám je dána podle úmyslů Božích a naší spolupráce v míře větší nebo menší; Ježíšovi byla udělena ve své plnosti pro jeho osobní hodnost Syna Božího, tak jako pro jeho titul mystického těla, kterému ji má rozdělovat: *Secundum mensuram donationis Christi* (Ef 4, 7).

Konečně Ježíšovo člověčenství je svaté, poněvadž má nesrovnatelném stupni milosti, alespoň ty, které jsou slučitelné s jeho hodnotí jediného Syna Božího; – poněvadž je ozdoben v jedinečné míře dary Ducha svatého.

Tedy nic neschází Ježíšovu člověčenství, co by bylo hodno Slova, se kterým je spojeno: je to plnost veškeré milosti, která je v něm (v něm je plnost veškeré milosti): *Et vidimus eum plenum gratiae* (Jan 3, 34); „v něm jsou nahromaděny všechny poklady moudrosti a poznání (Kol 2, 3); tak má ve všem prvenství. Otec totiž rozhodl, aby v něm byly všechny dokonalosti v plné míře“

(Kol 1, 18-19), a zůstaly tam na věky. Tím způsobem, říká svatý Pavel, který je v tom ohlasem svatého Jana, „je v Kristu celá plnost božství, poněvadž je naší hlavou.“ – *In ipso inhabitat OMNI PLENITUDO divinitatis corporaliter: et estis in illo REPLETI, qui est CAPUT omnis principatus et potestatis* (Kol 2, 9).

4.3. Jaký má být postoj a chování naší duše v přítomnosti tohoto základního tajemství Bohočlověka?

První základní postoj, který máme mít, je víra. – Již jsem vám to řekl, ale tato pravda je hlavní a proto se nebojím vrátit se k ní.

Na začátku svatého evangelia, když svatý Jan vyzpíval slávu božského Slova, poznamenal, že Slovo přišlo na svět, a tento svět, který stvořil, který byl jeho panstvím, který byl „jeho“, ho nepřijal. Ale připojuje, všeichni ti, který věří v jeho jméno, ho přijali: *Quodquod autem receperunt eum...qui credunt in nomine ejus...* My přijímáme vtělené Slovo vírou; jí přijímáme Ježíšovo božství: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého“ (Mt 16, 16).

To je postoj, který od nás žádá věčný Otec. „A toto je jeho přikázání, abychom věřili všechno to, co znamená jeho Syn Ježíš Kristus“ – *Et hoc est MANDATUM ejus: ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi* (1Jan 3, 23). Sám nám to řekl: „Toto je můj vyvolený Syn, toho poslouchejte“ (Mt 7, 5). Tato slova, který byla slyšena na Táboře, když nádhera božství naplňovala svými paprsky svaté člověčenství Ježíšovo, je jen ohlasem ve stvořeném světě slov, které věčný Otec pronáší ve svatyni nebe: „Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil“: *in splendoribus sanctorum* (Mk 9, 6).

Také jsme velmi příjemní svému Otci, když přijímáme jeho svědectví a prohlašujeme, že Ježíš je jeho vlastní Syn, že je s ním věčný a že se s ním podílí na božské slávě: *Tu solus altissimus Jesu Christe... in gloria Dei Patris*.

To jsou slova svatého Pavla. Tajemství ponížení Slova, učiněného tělem uvádí apoštola do takového obdivu, že nemá dosti slov, aby prohlášení slávy, která má podle úradku samého Boha připadnout Ježíši. Poslechněte, co říká: „Kristus, ačkoliv má božskou přirozenost, nic nelpěl na své vznešenosti, že je rovný Bohu, nýbrž sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka

a stal se jako jeden z lidí. Navenek byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti a to k smrti na kříži. Proto také, *propter quod*, ho Bůh povýšil a dal mu důstojnost, která je nade všechny důstojnosti, takže před Ježíšovou důstojností musí pokleknout každé koleno v nebi, na zemi i v podsvětí, a každý jazyk musí k slávě Boha Otce vyznat: Ježíš Kristus je Pán!“ *Et omnis lingua confiteatur quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris* (Flp 2, 6-11).

Máme se často spojovat duchem a srdcem s touto vůlí věčného Otce k oslavování jeho Syna: *Clarificavi et iterum clarificabo* (Jan 12, 28). Nikdy nemáme otevřít evangelium, nebo se připravovat na oslavení Ježíšových tajemství, aniž bychom se dříve nepostavili před zraky samého Boha, tím, že prohlásíme úkonem vroucí víry, že Kristus, o kterém máme rozjímat, k němuž se máme modlit, se kterým se chceme spojit, je Bůh jako Otec a Ducha svatý.

Tento postoj duše je mimořádně plodný, poněvadž nás vyvyšuje k Bohu a který nás činí příjemnými Otcí: *Pater amat vos...quia credidistis quia ego a Deo exivi* (Jan 16, 27). „Víra“, říká svatý Lev Veliký tak pěkně, „víra která ospravedlňuje bezbožné v očích Božích a která činí ty, kteří byli hříšníky, svatými je tatáž, která přijímá, že v samém a jediném Pánu Ježíši Kristu se nalézá opravdu božství a lidství. Božství, v jehož hodnotě je od věků roven svému Otcí a má s ním věčně stejnou věčnou přirozenost; člověčenství, kterým se v onom čase spojí s námi tím, že vezme na sebe naše podmínky stvoření“: *Hoc enim est quod impios, hoc quod ex peccatoribus facit sanctos, si in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo et vera Deitas et vera credatur humanitas: Deitas qua ante omnia sæcula in forma Dei æqualis est Patri: humanitas qua novissimis diebus in forma servi unitus est homini* (svatý Lev Veliký: Kázání 4. ke Zjevení Páně).

Tento úkon víry v Ježíšovo božství musí být pramenem naší adorace. V evangeliu často vidíme úkon víry často doprovází adorace. Je to jednání Mudrců, (Mt 2, 11). Petra po zázračném rybolovu, (Lk 5, 8) učedníků, kteří viděli jít Ježíše po vodě, (Mt 14, 33) slepého po jeho uzdravení: *Credo, Domine. Et procidens, adoravit eum* (Jan 9, 38). V den svatého přijímání se chovejte co nejuc-

tivěji, abyste mohli toužit po tom, který je ve vás a ať ležíte nebo sedíte, stále ho pozorujte vnitřním okem ve svém vlastním srdci jako na jeho trůně, přiveďte k němu jedin smysl po druhém, své schopnosti, aby slyšely jeho příkazy a aby mu slíbily věrnost (Rady a odhodlání ke svatému přijímání).

Tímto úkonem adorace se duše zcela vydává božskému Slovu. Když Pán Ježíš vládne v našich duších, hlavně po svatém přijímání, máme podle rady svatého Františka Saleského, všechny své schopnosti složit k jeho nohám, aby ho poslouchaly, přijaly jeho zájmy, podílely se na jeho pocitech, poslouchaly jeho příkazy a pracovaly k jeho slávě.

To znamená napodobovat svaté člověčenství Ježíšovo; patří tak opravdu Slovu, bylo mu tak úplně vydáno, že nemá vlastní osobnost. Toto zde je jeden z podstatných pohledů na tajemství Vtělení.

Pokud se to dá srovnat, může to být tak i s námi, neboť Ježíš Kristus je ve všem náš vzor. Jeho člověčenství bylo podřízeno vždy jen Slovu, ve kterém trvalo a které mu dalo bytí. Ať v nás není žádný popud, který by nevyšel z Boha, touha, která by nebyla podle láskyplné vůle Boží, činnost, která by nesměřovala sloužit za nástroj k jeho slávě. Duše, která je v takovéto závislosti na lásce, vůli a činnosti vzhledem k Bohu, může opravdu říci, jak to řeklo svaté člověčenství: „Je to Pán, který mne řídí“: *Dominus regit me*.

A svatopisec připojuje: *Et nihil mihi deerit* (Ž 22, 1): „od nynějška mi nebude nic scházet.“ Opravdu, poněvadž tato duše je zcela vydána Slovu, Slovo říká svému Otci: „Tato duše je má, je tedy také tvá, o Otče: *Mea omnia tua sunt*. Slovo dává tuto duši Otci, aby Otec mohl do ní vstoupit jako do svého Syna Ježíše, se svým zalíbením, svými nejdokonalějšími dary.

4.4. Kristus je Bůh a člověk. Věrná duše se nespokojí s prohlášením Ježíšova božství, ale chce současně uctívat jeho člověčenství; naše zbožnost by nebyla nijak dokonalá, úplná, kdybychom, prohlášující Kristovo božství ztratili ze zřetele jeho člověčenství.

Jsou duše, které věří, že činí lépe, pro svůj duchovní život, když se nezajímají o Kristovo člověčenství, ale rozjímají jediné o jeho božství. To bylo během určité doby omylem svaté Terezie. Později poznala velká mystička svůj omyl. Jakými trpkými slovy toho litovala! S jakou živostí varovala své dcery a s nimi všechny duše před tímto názorem, který označuje „bludný“ (chybný, mylný), na který si nikdy nevzpomíná, aniž by nebyla uchválena bolestí. „Zavedl ji na velmi špatnou cestu“, a zdá se jí, že se provinila velmi černou zradou na Pánu. Vlastně to byla „nevědomost“.

Podle světice má takováto představa za následek „malý nedostatek pokory, tak přikryté a tak skryté, že ji nezpozorujeme...“. Neboť se můžeme považovat za „velmi bohaté“, že můžeme zůstat vedle Ježíšova člověčenství v jeho tajemstvích. „Je to nepatrný nedostatek pokory... nespokojit se s tak skvělým předmětem jako je člověčenství Ježíše Krista... tento malý nedostatek pokory... se nezdá ničím a přece velmi škodí při postupu v kontemplaci.“

Jiná závada omylu, který světice vyzdvihuje je nechat duši bez opory. „Nejsme anděly, říká; máme tělo... Uprostřed záležitostí, pronásledování, zkoušek, v době suchopáru, je Ježíš Kristus skvělým přítelem. Vidíme ho, člověka, jako jsme my, rozjímáme o něm ve slabosti a v bolesti... Poněvadž jsme lidé, je pro nás velmi výhodné, pokud jsme v tomto životě, pozorovat Boha jako člověka.“ Není-li to vlastně zákon naší přirozenosti, jít k neviditelnému viditelným? Neboť Vtělení je tím nejbožštějším použitím tohoto zákona psychologie.

Snoubenka Písňe písní říká: „Sedla jsem si do stínu toho, který je předmětem mých tužeb“: *sub umbra illius quem disidetavetam sedi*. Tyto stíny: *umbra*, to je svaté člověčenství, které dovoluje našim očím rozjímat o božství, odhalujícím se nám patrným zevněškem.

Také, uzavírá tato světice, „Bůh mimořádně rád vidí duši používat s pokorou jeho božského Syna jako prostředníka mezi ní a jím“ (Vlastní životopis kap. 22. Celá tato podivuhodná kapitola se má číst).

A jaký je toho vnitřní důvod?

Že Vtělení je božské tajemství, je to mistrovské dílo věčné moudrosti a nekonečné lásky. Proč nevstoupit v úmysly a cíle Boží? Proč odmítáme podřídit svou moudrost tak omezenou, tak ohraničenou nekonečné Moudrosti? Jsou snad božské prostředky tak neúčinné, že si myslíme, že je můžeme opravovat svými lidskými výpočty? Jestliže Bůh chtěl uskutečnit naši spásu a naši svatost prostřednictvím člověčenství spojeného s jeho Slovem, s jeho Synem, proč nepřijímáme tento prostředek? Moudrost je zde obdivuhodná stejně jako shovívavost.

Nebojme se tedy, když čteme evangelium, při slavení Ježíšových tajemství, rozjímat o člověku v Kristu; toto člověčenství je člověčenstvím Boha. Tento člověk, kterého vidíme jednat a žít mezi lidmi, aby je přitáhl viditelnými známkami své lásky, to je Bůh, náš Bůh.

Zvláště se nebojme vzdát tomuto samému člověčenství všechnu úctu, kterou zasluhuje.

Nejprve naše klanění. – Je pravdou, že toto člověčenství je stvořeno jako naše. Neuctíváme je pro ně samé, ale přece je máme uctívat v něm samém, pro jeho spojení se synem Božím. Naše uctívání se obrací ke člověčenství, ale končí u božské osoby, se kterou je podstatně spojeno.

Potom úplná důvěra. – Bůh chtěl učinit z Kristova člověčenství nástroj milosti. Je to jeho prostřednictvím, kterým proudí milost do nás. Není to ze Slova v lůně Otcově, ale ze vtěleného Slova, když svatý Jan řekl, že „byl plný milosti a že z této plnosti můžeme všechno obdržet.“

Během svého pozemského života, Pán Ježíš jsa Bohem, mohl by konat všechny své zázraky a dát milost lidem pouze úkonem své božské vůle. Vždy, když přivedli k Ježíši nemocné k uzdravení, mrtvé, aby je vzkřísil, mohl by jediným vnitřním úkonem své věčné vůle vykonat žádaný zázrak. Ale on to neučinil. Čtete evangelium. Uvidíte, že se chtěl rukou dotknout očí slepého, uší hluchého, použít slinu na jazyk němého, dotknout se rakve syna naimské vdovy, vzít za ruku dceru Jairovu, dát apoštolům Duha svatého dechnutím na ně. Bylo to tedy dotekem jeho člověčenství, kterým Kristus činil zázraky a dával milost, člověčenství

sloužilo za nástroj spojený se Slovem. A tento skvělý a dojemný zákon se zjišťuje ve všech Ježíšových tajemstvích.

Nuže, tento zákon, chtěný samým Bohem, trvá dále, poněvadž přirozenosti zůstávají v Kristu nerozlučitelné. Když tedy procházíme stránkami evangelia, nebo když sledujeme Církev v liturgii, když se spojujeme se svatým člověčenstvím Ježíšovým v Eucharistii, svaté člověčenství Kristovo nerozlučitelné od božského Slova, slouží za nástroj milosti pro naše duše.

Svatá Terezie píše: „Tato věc je pro mne zcela samozřejmá: bychom se líbili Bohu, a od něho obdrželi veliké milosti, je nutné a taková je jeho vůle, že procházejí rukama tohoto svatého člověčenství, v němž, jak prohlásil sám, našel své zalíbení. Učinila jsem o tom zkušenosti bezpočtukrát a náš Pán Ježíš mně to sám řekl. Zřejmě jsem poznala, že toto je brána, kterou máme vstupovat, jestliže chceme, aby nám nejvyšší majestát odhalil z oněch vysokých tajemství... Po této cestě se jde s jistotou.“

A když o tom dobře uvažujete, zjišťujete, že uspořádání nadpřirozeného života je založeno na této pravdě. Církev, svátosti, mešní Oběť, kázání: tolik viditelných prostředků, kterými nás Bůh přivádí k sobě. Je to jako rozšíření Vtělení (viz rozšíření této myšlenky v promluvě „Církev, mystické tělo Kristovo“ § 2 v „Kristus, život duše“).

Vidíte, jak je důležité a užitečné zůstat ve spojení se svatým člověčenstvím Ježíšovým. V něm říká svatý Pavel, přebývá sama plnost Božství a od Slova, prostřednictvím člověčenství, obdržíme všechnu milost: *Verbum caro factum est... et vidimus eum plenum gratiae, et de plenitudine ejus nos omnes accepimus*. Ježíšovo lidství je božsky zavedený prostředek, aby předávalo duším milost.

Pro duše je to také prostředek, aby dosáhly božství. – Je to pravda ne méně důležitá, na kterou nemáme zapomenout. Nemáme se zastavit u Ježíšova člověčenství, jako u posledního cíle. Skutečně byste mně mohli říci: „Pro mne všechna zbožnost pozůstává v darování sebe sama Ježíši Kristu, vydávání se mu.“ Je to dobré, je to skvělé, nic není lepšího než dát se Kristu. Ale co to znamená dát se Pánu Ježíši? Je to spojení naší vůle s jeho. Neboť Ježíšova vůle je, přivést nás k Otci. Toto je celé jeho dílo, Otec je cíl.

„Já jsem cesta“, řekl sám Ježíš, když mluvil o svém člověčenství. Je pravda, On je jediná cesta, ale není to jen jedna cesta. Nejvyšší cíl, ke kterému nás tato cesta vede, je nebeský Otec: *Nemo venit AD PATREM nisi per me* (Jan 14, 6). Člověčenství nás dává Slovu, Slovo svému Otci.

Toto řekl svatý Pavel křesťanům své doby: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei* (1Kor 3, 22-23). Velký apoštol označil těmito prostými slovy stupně božského díla na zemi: „Všechno je pro vás, vy jste Kristovi a Kristus je Boží.“

Ježíšovým člověčenstvím patříme Slovu, Synu, Synem jdeme k Otci. Kristus nás tak přivádí: *in sinu Patris* (Jan 1, 18). Toto je názíráno s naší strany, důvěrný účel nevyslovitelného tajemství Bohočlověka.

Svatý Jan nám sděluje, že na začátku svého veřejného života, náš Spasitel procházející Samaří, přišel k městečku Sichar u Jakubovy studnice. Mezi podrobnostmi scény poznamenané pečlivostí evangelistou je jedna, která zvlášť dojíká naše srdce: „*Jesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem* (Jan 4, 6). „Ježíš tedy unavený cestou se prostě posadil u pramene.“ Jak dojemné odhalení skutečnosti Ježíšova člověčenství.

Je třeba číst podivuhodný komentář, který učinil svatý Augustin (5. pojednání na Janovo evangelium 15.) o těchto podrobnostech s oním protikladem myšlenek a výrazů, které jsou jeho tajemstvím, hlavně když chce zdůraznit spojení a kontrast božského a lidského v Ježíšovi. Řekl: „Podlehl únavě ten, který vrací sílu vyčerpaným, ten, jehož nepřítomnost nás skličuje, a jehož přítomnost nás posiluje“: *Fatigatur per quem fatigati recreantur; quo deserente fatigamur, quo praesente firmamur*. Pro vás, Ježíš unavený je cestou. Nacházíme Ježíše plného síly a slabosti. Proč plného síly? Poněvadž je věčné Slovo a že všechny věci byly stvořeny jeho moudrostí a jeho mocí. Proč plného slabosti? Poněvadž toto se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Božská moc Ježíše Krista nás stvořila, jeho příchod do slabosti našeho člověčenství nás vykoupil: *Fortitudo Christi te creavit; infirmitas Christi te recreavit*.

A svatý Augustin uzavírá: „Ježíš je slabý ve svém člověčenství, ale vy se chrňte zůstat ve své slabosti. Přijďte spíše čerpat bož-

skou sílu z toho, který jsa přirozeností Všemohoucí, chtěl se stát slabým pro vaši lásku“: *Infirmus in carne Jesus; sed noli tu infirmari, in infirmitate illius tu fortis esto!*

5. SPASITEL A VELEKNĚZ

Obsah: Nutnost rozjímat o díle a poslání Slova tělem učiněného, abychom lépe pochopili jeho osobu; jména vtěleného Slova označují jeho poslání a charakterizují jeho dílo.: „Ježíš Kristus“ je Syn Boží, nejvyšší velekněz, který svou obětí spasí lidstvo. – 1. Kristus je ve svém Vtělení ustanoven veleknězem. – 2. Jak od svého vstupu na tento svět Kristus zahájil současně svou oběť. – 3. Různost úkonů oběti, kterou koná Ježíš Kristus. – 4. Pokračování oběti a kněžství Kristovy v nebi. – 5. Jak se na zemi obnovuje oběť kříže; Církev neoslavuje žádné Kristovo tajemství, aniž by nepodávala eucharistickou oběť.

Ježíš Kristus je vtělené Slovo, které se zjevilo mezi námi, současně jako Bůh a člověk, dokonalý Bůh a dokonalý člověk. V něm jsou nerozlučitelně spojeny dvě přirozenosti spojeny v jedinou bytost, v osobě Slova.

Tyto rysy tvoří samé bytí Ježíše. Naše víra a naše zbožnost ho uctívají jako svého Boha, přitom prohlašují dojemnou skutečnost jeho člověčenství.

Chceme-li proniknout hlouběji do poznání osobnosti Ježíšovy, budeme od nynějška určitou dobu rozjímat o jeho poslání a jeho díle. Osobnost Ježíšova dává jeho poslání a jeho dílu svou hodnotu. Ježíšovo poslání a dílo ukončuje odhalení jeho osoby.

A co je nejpozoruhodnějšího je, že jména, která naznačují samu osobu vtěleného Syna, prohlašují současně jeho poslání a charakterizují jeho dílo. Tato jména skutečně nejsou, jako často jména naše, zbavena významu. Přicházejí z nebe a mají bohatý smysl. Která jsou tato jména? Jsou četná, ale Církev v tomto dědička svatého Pavla, ponechala si hlavně dvě: jméno Ježíše a jméno Krista.

Jak víte, Kristus znamená toho, který je pomazán olejem, posvěcen, obětován. – Dříve ve Starém Zákoně byli velmi často pomazáni králové, řídčejí proroci, a vždy velekněz. Jméno Kristus jako poslání krále, proroka a velekněze, co znamená, bylo dáno mnoha osobám ve Starém Zákoně před bytostí vtěleného Slova. Ale nikdo z nich nemohl jako on uskutečnit význam v celé své pl-

nosti, neboť jen on je Králem věků, nejskvělejším Prorokem, jediným Veleknězem nejvyšším a všeobecným.

Je králem. – Je jím svým božstvím: *Rex Regum et Dominus dominantium* (Zj 19, 16), vládne nad vším tvorstvem, které svou všemohoucností stvořil z ničeho: *Venite adoremus, et procidamus ante Deum... Ipse fecit nos et non ipsi nos...* (Ž 44, 6).

Bude jím také jako vtělené Slovo. Žezlo světa mu bylo předurčeno jeho Otcem. „Králem jsem byl ustanoven na hoře svaté, na Siónu... úradek Hospodinův chci vyhlásit. Promlouval ke mně: „Ty jsi můj syn, a já to jsem, jenž tě dnes zplodil. Nuže tedy, přání svoje mi sděl! Národy dám ti do dědictví, končiny země do majetku“ (Ž 2, 6-8). Slovo se vtělilo, aby založilo „Království Boží“. Tento výraz se často opakuje v Ježíšových kázáních; když čtete evangelium, pozorujete, že celá skupina podobenství – vzácná perla, skrytý poklad, rozsévač, hořčičné zrnko, zabití vinaři, pozvání na svatbu, koukol, hřivny, atd. – je určena, aby ukázala velikost tohoto království, jeho původ, jeho boje, jeho vítězství. Kristus zřizuje toto království volbou apoštolů a založením Církve, které svěruje své učení, svou autoritu, své svátosti. Království zcela duchovní, které nemá nic časného ani politického, jako tom snil hrubý duch většiny Židů. Království, kam vstoupí každá duše dobré vůle; podivuhodné království, jehož konečná nádhera je zcela nebeská a věčná blaženost.

Svatý Jan oslavuje nádheru tohoto království. Ukazuje nám vyvolené, jak se klaní své božské hlavě, Ježíši Kristu a volávají, že „vykoupil svou krví všechny kmeny, všechny jazyky, všecken lid, všechny národy, aby utvořil z jejich společnosti království, ve kterém má zářit sláva jeho Otce: *Et fecisti nos Deo nostro regnum* (Zj 5, 10).

Kristus má být prorokem. – Není jen jakýmsi prorokem, ale je nejskvělejším prorokem, poněvadž je Slovo, Slovo v těle, „světlo světa“, který jediné může opravdu „osvítit člověka“ zde na zemi. Svátý Pavel řekl Židům: „Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh k našim předkům skrze proroky.“ Byli pouhými vyslanci, ale „když přišla doba poslední, promluvil k nám skrze svého Syna“ (Žid 1, 2). Není prorokem, který oznamuje z dálky malému po-

čtu lidstva a často temnými symboly Boží úmysly ještě skryté. Je tím, který žije stále v lůně Otcově, sám zná všechna božská tajemství a z nich přináší lidskému pokolení zcela překvapující zjevení: *Ipsse ennaravit* (Jan 1, 18).

Víte, že od začátku svého veřejného života Pán Ježíš na sebe vztahoval Izaiášovo proroctví a prohlašuje: „Duch Páně spočívá na mně, neboť Hospodin mne pomazal, poslal mne ubohým zvěstovat radost, uzdravovat srdce nalomená, provolat zajatým osvobození, propuštění těm, kdo jsou uvězněni, prohlásit Hospodinovo milostivé léto“ (Iz. 61, 1-2).

Je to nejskvělejší Boží vyslanec, který dokazuje zázraky, vykonanými svou vlastní autoritou, božství svého poslání, svých slov a své osoby. Také slyšíme volat zástupy po zázraku rozmnožení chlebě, jak označují Ježíše: „Toto je opravdu ten prorok, který má přijít na svět“ (Jan 6, 14).

Vtělené Slovo uskuteční význam svého jména Kristus hlavně svou hodností velekněze a prostředníka, nejvyššího velekněze a všeobecného prostředníka.

Ale zde je nutno připojit ke jménu Kristus jméno Ježíš. Jméno Ježíš znamená Spasitel. Anděl řekl Josefovi: „Dáš mu jméno Ježíš, on totiž spasí svůj lid od jeho hříchů“ (Mt 1, 21).

Toto je jeho podstatné poslání: *Venit salvare quod perierat* (Mt 18, 11). Neboť opravdu Ježíš uskuteční plně význam svého božského jména jen svou obětí, když splnil své dílo velekněze: *Venit Filius hominis dare animam suam redemptionem pro multis* (Mk 10, 45). Obě tato jména se tedy doplňují a jsou od té doby nerozlučitelná. „Ježíš Kristus“ je Syn Boží, ustanovený nejvyšším veleknězem, který svou obětí spasí celé lidstvo.

Proto pochopíme v míře možnosti milování hodnou osobnost vtěleného Slovo jen tehdy, když uvažujeme o Kristově kněžství a oběti.

Opravdu uvidíme, že Ježíš svým Vtělením byl posvěcený za velekněze a že svým vstupem na tento svět slavnostně zahajuje svou oběť; celé jeho bytí nese ráz jeho velekněžského poslání a je poznačeno charakterem jeho oběti.

Tak současně lépe pochopíme velikost a uspořádání Kristových tajemství. Uvidíme, jaká hluboká jednotnost spojuje je mezi sebou, Ježíšova oběť, poněvadž je jeho podstatným dílem, je vrcholným bodem, ke kterému se sbíhají všechna tajemství jeho pozemského života a pramenem, odkud všechny stavy jeho slavného pozemského života čerpají svou záři. Také uvidíme, jakým je počátkem nadměrných milostí pro všechny duše, které touží pít z něho život a radost.

5.1. Je to hlavně v jeho listě k Židům, kde svatý Pavel vykládá výrazy plnými obšírnosti a moci velikost Krista jako Velekněze: *De quo nobis grandis sermo, et ininterpretabilis ad dicendum* (Žid 5, 2). Vidíme v tom význačné jeho poslání prostředníka, výtečnost jeho kněžství a jeho oběti nad kněžství Áronovo a oběti Starého Zákona: jedinečnou oběť dokončenou na Kalvárii, jejíž obětování pokračuje s nevyčerpatelnou účinností v nebeské svatyni.

Svatý Pavel nám odhaluje tuto pravdu, že Ježíš Kristus má své kněžství od okamžiku svého Vtělení.

Co je kněz? – Apoštol říká, že je prostředníkem mezi člověkem a Bohem: kněz obětuje Bohu důkazy oddanosti stvoření a dává Boha „svatého“ lidem, *sacrum dans; od toho slovo sacerdos*.

„Každý velekněz je brán z lidu a bývá ustanoven pro lid v jeho záležitostech u Boha: *Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum* (Žid 5, 1). Dříve se toto zasvěcení konalo obvykle zvláštním „pomazáním“, které znamenalo, že Duch svatý byl nad vyvoleným, poznamenáváje ho takto zvláštním způsobem pro jeho poslání velekněze. V lidském kněžství je tento kněžský charakter hodnotou, která se připojuje na osobu člověka.

Ale v Kristu je tento ráz zcela nadsmyslný, jako je jedinečné zprostředkování, kterým byl pověřen. Kristus se stal veleknězem od okamžiku jeho Vtělení a svým Vtělením.

Aby se proniklo toto hluboké tajemství je jediné nutné poslouchat víru, neboť lidský rozum je ohromen před takovými velikostmi. Přenesme se do Nazareta, abychom byli přítomni nebeské rozmluvě mezi andělem a Pannou. Boží posel říká Marii, aby jí

vysvětlil zázrak, který se v ní stane: Duch svatý na tebe sestoupí, a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto také dítě, bude nazváno svaté, Syn Boží. Jsem služebnice Páně. Ať se mi stane podle tvého slova! (Lk 1, 35.38).

V tom okamžiku bylo Slovo učiněno tělem; Slovo se spojilo pro vždy nevýslovným spojením s člověčenstvím. Vtělením Slovo vstupuje do našeho rodu, stává se jedním z nás, podobným nám ve všem, s výjimkou hříchu. Může se tedy stát veleknězem, prostředníkem, poněvadž když je Bohem a člověkem, může spojit člověka s Bohem: *Ex hominibus assumptus*.

V Nejsvětější Trojici je opravdu druhá osoba, Slovo nekonečnou slávou Otcovou, jeho podstatnou slávou: Splendor gloriæ et figura substantiæ ejus (Žid 1, 3). Ale jako Slovo před Vtělením, nenabízí svému Otci oběť. Proč? Poněvadž oběť předpokládá úctu, klanění, to znamená uznání našeho vlastního ponížení v přítomnosti nekonečné Bytosti. Slovo, rovné ve všem svému Otci, je Bohem s ním a jako on, nemůže mu nabídnout oběť. Kristovo kněžství začalo teprve v okamžiku, kdy se Slovo stalo tělem; od okamžiku, kdy se Slovo vtělilo, spojilo b sobě dvě přirozenosti: přirozenost božskou, kterou mohlo říci: „Otec a já jsme jedno“: *Ego et Pater unum sumus* (Jan 10, 30). Jeden v jednotě božství, jeden v rovnosti dokonalostí; druhou přirozenost, lidskou, která ho nechala říci: *Pater major me est* (Jan 14, 38). Tak tedy jako Bohočlověk je Ježíš veleknězem.

Podle vážených autorů může se odvozovat slovo „pontifex“ od *pontem facere*: „položít, postavit most.“ Ať je jakákoliv hodnota této etymologie, idea použitá o Ježíši Kristu, je správná. V rozhovorech, které měl se svatou Kateřinou Sienskou, Otec jí vyložil, jak spojením dvou přirozeností, Kristus položil most přes propast, která nás oddělovala od nebe: „Chci, aby ses dívala na most, který jsem vám postavil ve jménu svého jediného Syna, a abys rozjímal o jeho velikosti, která jde s nebe na zem; neboť Božství je spojeno se zemí vašeho člověčenství. To bylo nutné, aby se obnovila cesta, která byla přerušena a bylo dovoleno projít hořkostí světa, aby se došlo k životu věčnému“ (Dialog, 2. část, kap.6).

Tato myšlenka je u svaté Kateřiny běžná. Nachází se na různých místech Dialogu a v jejich dopisech.

Dále je to samým tajemstvím Vtělení, že Ježíšovo člověčenství bylo „zasvěceno“, „pomazáno“ (svatý Augustin, O Trojici 15, 27). Ne pomazáním vnějším, jako se to děje u obyčejných stvoření, ale pomazáním zcela duchovním. Pomazáním Duchem svatým, které liturgie nazývá *spiritalis unctio* (Hymnus *Veni Creator*), se božství rozlilo na Ježíšovu lidskou přirozenost jako olej radosti: *Unxit te Deus oleo lætitiæ præ consortibatis tuis* (Ž 44, 8). Toto pomazání je tak pronikavé, člověčenství je tak „zasvěceno Bohu“, že není užšího příslušenství než je toto, neboť tato lidská přirozenost se stala vlastním člověčenstvím Boha, Syna Božího.

Proto v okamžiku tohoto Vtělení, které posvětilo prvního kněze Nového Zákona, zazněl v nebi hlas: „Ty jsi kněz navěky“ (Ž 59, 4). Svatý Pavel, jehož pohled pronikl tolika tajemstvími, nám odhaluje také toto: „Řekl: Nikdo si však nemůže tu důstojnost vzít sám, nýbrž musí být povolán od Boha jako Áron. Tak si ani Kristus nepřisvojil slávu velekněžství sám, ale dal mu ji ten, který mu řekl: Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil, jak říká i na jiném místě: Ty jsi kněz navěky.“ *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te, quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in æternum* (Žid 5, 4-6).

Tak tedy podle apoštolova svědectví od samého věčného Otce dostal Kristus nejvyšší velekněžský úřad, od onoho Otce, který mu také řekl: „Ty jsi můj Syn a já jsem tě dnes zplodil“ (Ž 2, 7). Kristovo kněžství je nutný a bezprostřední důsledek jeho Vtělení.

Uctívejme tohoto velekněze svatého, neposkvrněného, který je pravým Synem Božím. Klaňme se před tímto prostředníkem, který jediný, poněvadž je současně Bůh a člověk, bude moci plně splnit své poslání spásy a dát nám Boží dary obětí svého člověčenství, ale také se plně svěřme jeho božské moci, který jediná, je dosti mocná, aby nás usmířila s Otcem.

Bůh řekl svaté Kateřině Sienské: „Nebylo možné položit most dostatečné velikosti, aby bylo spojení s věčným životem, poněvadž země lidské přirozenosti byla sama o sobě neschopna zadostiučinit za hříchy a vyhladit skvrnu Adamova hříchu, která porušila a nakazila celé lidské pokolení. Bylo tedy nutné ji spojit s velikostí mé přirozenosti, věčného božství, aby mohla zadostiučinit pro celé lidské pokolení. Bylo nutné, aby lidská přirozenost podstoupila bolest a aby božská přirozenost spojená s touto lidskou přirozeností přijala oběť, kterou můj Syn mně nabídl, aby zničil smrt a vám dal život. Tak se velikost snížila až na zem vašeho člověčenství: tím, že mne spojila s ním, vybudovala most a položila cestu. Ale, aby obdržela získala život, nestačilo, aby se stal můj Syn mostem, jestliže vy nepřejdete po tomto mostě.“

5. 2. Zasvěcení tohoto jedinečného velekněze jde ruku v ruce s jeho kněžstvím: také stejně od jeho Vtělení je Ježíš posvěcen.

Víte, že v Kristu duše stvořená jako naše, nebyla přece podřízena postupnému vývinu tělesného organismu při vývinu vlastních schopností rozumu a vůle: měla od prvního okamžiku svého bytí dokonalost svého vlastního života, tak jak bylo vhodné pro duši spojenou s božstvím.

Neboť svatý Pavel nám odhaluje první pohyb Ježíšovy duše v okamžiku jeho Vtělení.

Jedním pohledem objímá staletí, která byla před ní; vidí hlubokou propast, ve které leží celé nemohoucí lidstvo, aby je osvobodil, množství a základní neschopnost všech obětí Starého Zákonu, neboť stvoření, i kdyby bylo jakkoliv dokonalé, nemůže plně a hodně napravit urážku, kterou hřích spáchal vzhledem k Tvůrci: pozoruje program obětování, které Bůh od ní žádá, aby uskutečnila spásu světa.

Jak vznešený okamžik pro Ježíšovu duši! Jaký také okamžik pro lidský rod!

A co činí tato duše? Pohybem mocné lásky zcela se dává, aby dokonala lidsko-božské dílo, které jediné může vzdát slávu Otci tím, že spasí lidstvo. „Dary ani oběti jsi nechtěl, ale připravil jsi mi tělo“: *Corpus autem aptasti mihi*. V celopalech a v obětech za

hřích jsi neměl zálibu. Proto jsem řekl: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli. Žádáš, abych se nabídl za oběť... zde jsem: *Ecce venio, in capite libri scriptum est de me ut faciam, Deus, voluntatem tuam*. „Jak je to o mně psáno ve svitku knihy. Tedy to chci, poněvadž je ti to příjemné“ (Žid 10, 5-7).

S dokonalou vůlí přijal Kristus toto množství bolestí, které začíná pokořením v jeslích, aby skončilo až potupou na kříži. Od svého vstupu na tuto zem, Kristus se nabízí za oběť: prvním úkolem jeho života je kněžský úkon.

Které stvoření změří lásku, kterou je naplněn tento kněžský Ježíšův úkon? Kdo v něm pozná sílu a popíše jeho nádheru? Jedině ticho adorace ho může poněkud chválit.

Ježíš Kristus nikdy neodvolal tento čin, ani nic nevzal zpět z tohoto daru. Spíše všechno v jeho životě směřovalo k jeho oběti na kříži. Čtete v tomto světle evangelium a uvidíte jak ve všech Ježíšových tajemstvích a stavech se setkává část oběti, která ho pomalu vede na vrchol Kalvárie, jak podstatné v jeho osobě jsou rysy velekněze, prostředníka a spasitele. Nikdy nepochopíme pravou podstatu Ježíšovy osobnosti, jestliže se něho nedíváme stále se vztahem k jeho vykupitelskému poslání obětí a zničením sama sebe. Proto, když svatý Pavel říká, že všechno přivádí „k poznání tajemství Ježíšova, ihned připojuje: „a Ježíše ukřižovaného“: *Non enim judicavi aliquid scire inter vos nisi Jesum Christum, ET HUNC CRUCIFIXUM* (1Kor 2, 2).

Hleďte: Kristus se rodí v nejabsolutnějším ponížení; musí utíkat do cizí země, aby unikl zuřivosti tyрана; znal práci tvrdou a skrytou v nazaretské dílně; během svého veřejného života neměl, kde by složil hlavu; je terčem pronásledování farizeů, svých smrtelných nepřátel; zakouší hlad, žízeň, únavu. Přesto touží dokončit svou oběť: *Baptismo aurem habeo baptizari, et quomodo COARCTOR usquedum perficiatur* (Lk 12, 50).

V Ježíši je, může-li se tak mluvit, jakýsi druh nadšení pro jeho oběť. V evangeliu ještě vidíte, jak náš božský Spasitel začíná svým apoštolům pomalu odhalovat, patrně pro jejich slabost, tajemství svých utrpení. Jednoho dne jim říká, že je nutné, aby se vydali do Jeruzaléma, že bude velmi trpět od svých nepřátel a že bude

vydán na smrt. Petr si ho vzal stranou a začal mu to rozmlouvat: „Bůh uchovej, Pane! To se ti nikdy nestane!“ Ale Kristus ihned odpověděl: „Jdi mi z očí, satane! Pohoršuješ mě, neboť nemáš na mysli věci božské, ale lidské!“ (Mt 16, 21-23). O čem rozmlouval Spasitel uprostřed nádhery svého proměnění na Táboru s Mojžíšem a Eliášem? O svém blížícím se umučení.

Kristus žíznil po tom, aby oslavil svého Otce, což se mělo stát jeho obětí: *Iota unum aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant* (Mt 5, 18). Chtěl všechno splnit až do posledního písmene, to znamená až do posledních podrobností. Když se při agónii úzkosti a bolesti sloučily v jeho duše, cítil je tak hluboce: „Otče můj, jestliže je to možné, ať mě mine tento kalich; a přece chce splnit jediné vůli svého Otce; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš“ (Mt 26, 39). Konečně na Kalvárii dokončí svou oběť a může říci, dříve než vydechl naposledy, že uskutečnil plně program, který mu Otec dal: *Consumatum est* (Jan 19, 30). Toto poslední zvolání božské oběti na kříži, odpovídá *Ecce venio* při Vtělení v lůně Panny.

5.3. Oběť, kterou Kristus přinesl, byla plná, úplná, pokračující, ale zahrnovala různé úkony.

Klanění na prvním místě.

V Nejsvětější Trojici Syn je zcela svého Otce, od něho má jaksi všechno, čím je. Od okamžiku, kdy se Slovo stalo tělem, člověčenství, které je s ním spojeno, je vtaženo do tohoto nevýslovného dění, které přináší Syn svému Otci. Ale poněvadž člověčenství je stvořeno, nevyrovná se božství, projevuje u sebe toto hnutí adorací – A toto klanění je silné, dokonalé; od okamžiku, kdy člověčenství bylo spojeno se Slovem, člověčenství v Ježíši se ponořilo do hlubokého klanění, do zničení sebe před božským majestátem věčného Slova, o jehož nekonečných dokonalostech rozjímá blaženým patřením.

Pak zde byly úkony díkučinění.

Je jisté, že ze všech milostí, ze všeho milosrdenství, které může Bůh udělit, největší, nejvíc vyniká je ono, které bylo dáno Ježíšovu člověčenství. Bůh je vyvolil, předurčil mezi všemi, *præ consortibus tuis*, aby bylo člověčenstvím jeho Syna, aby bylo spojeno

v nepochopitelném spojení s jeho Slovem. Je to jedinečná milost, která přesahuje všechno, o čem může lidský duch snít co se týká spojení božství s tvorem.

Také Ježíšova duše nasycena tímto spojením rozkošemi samého božství, předstihuje úkony díkůčinění. Jestliže sami někdy nevíme, jak vyjádřit svému nebeskému Otci svou překypující hojnost vděčnosti, jak by neměla být Ježíšova duše vděčná za nevyslovitelnou milost, kterou mu učinil, za všechny neporovnatelné výsady, které měly vyplývat z jeho spojení se Slovem, nejen z osobního důvodu, ale také jako hlavy mystického těla?

Pak se zde stejně setkává zadostiučinění.

Plémě, od kterého Slovo přijalo člověčenství, aby se s ním spojilo, je rasa hříšná, padlá; Slovo vzalo na sebe tělo, jako mají jiní hříšní lidé: *in similitudinem carnis peccati* (Řím 8, 3).

Zajisté se ho hřích nikdy osobně nedotkl: *Tentatum autem per omnia pro similitudine, absque peccato* (Žid 4, 15). On je Kristus, to znamená nejvyšší Velekněz, svatý Pavel říká: „A právě takového velekněze jsme potřebovali: aby byl svatý, nevinný, bez poskvrny, takový, který nemá nic společného s hříšníky, nýbrž naopak: který sídlí až v nejvyšším nebi“ (Žid 7, 26). Ale Otec ho zatížil hříchy všech lidí: *Posuit in eo iniquitatem omnium nostrum* (Iz 53, 6); Ježíš se stal podle důrazného apoštolova vyjádření „pro nás hříchem“ (2Kor 5, 21). A z tohoto důvodu, oběť kterou sám přinesl svému Otci v okamžiku Vtělení, nese sebou chudobu jeslí, ponížení skrytého života, únavu a boje veřejného života, hrůzy agónie, potupy Umučení a muka krvavé smrti: *Semetipsum exinanivit formam servi accipiens... humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis* (Flp 2, 7-8). Ačkoliv má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.“

Tato smrt na kříži byla odpykáním nekonečné ceny, poněvadž Kristus byl Bůh, ale také proto, že jeho ponížení dosáhlo hranic pokoření.

Kristus umírající na kříži přijal úděl stát se kvůli nám odsouzeným, prokletým, jakoby brakem: *Oprobrium hominum et abjectio plebis* (Ž 21, 7). A toto neslýchané ponížení, do kterého měla duše Kristova vstoupit od svého příchodu na tuto zem, aby odčinila hřích se vším, co mělo za následek ponížení, hanbu a bolesti.

A konečně nalézáme v této oběti dosažení milosti, to znamená, pokornou prosbu.

Evangelium nám nic neříká o Ježíšově modlitbě za nás v jeho Vtělení, by ani během jeho veřejného života, třebaže nám říká, že Ježíš „po celou noc vytrval na modlitbě“: *Erat pernoctans in oratione Dei* (Lk 6, 12). Ale svatý Jan nám zachoval text Ježíšovy modlitby, pro své učedníky a pro nás při poslední Večeři, v okamžiku, kdy začalo jeho Umučení a dokončil svou Oběť: je to kněžská modlitba Ježíšova. V evangeliu není krásnější stránky než je tato. A můžeme pochybovat, že by tato modlitba nebyla souhrnem a konečnou ozvěnou všech těch, se kterými se Kristus obracel na svého Otce během svého celého života?

„Otče, přišla ta hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe. Obdařil ho mocí nade všemi lidmi, aby dal věčný život všem, které jsi mu dal... Nyní poznali, že všechno, cos mi dal, je od tebe... Já prosím za ně... vždyť jsou tvoji. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno jako my. Toto mluvím ještě ve světě, aby měli v sobě plnost mé radosti... Neprosím, abys je vzdal ze světa, ale abys jej zachránil od Zlého... A pro ně se zasvěcuji, aby i oni bylo posvěceni v pravdě... Prosím nejen za ně, ale také za ty, kdo pro jejich slovo uvěří ve mne; ať všichni jsou jedno. Jako Ty, Otče, ve mně a já v tobě... Otče, chci, aby tam, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal, protože jsi mě miloval už před založením světa“ (Jan 17).

Jaká to modlitba? A z jakého srdce tryská? Ze srdce Ježíše, nevyššího Velekněze veškerého lidství, našeho velekněze, v okamžiku, kdy se stane naší hostií. Ach, proč tak často pochybujeme o Kristově moci? Proč malomyslníme, když Ježíš, pravý Bůh, stejně jako pravý člověk se obrací s takovouto modlitbou na své-

ho Otce, v okamžiku, kdy ho oslaví slávou tak nekonečnou, tím, že se obětuje za naše hříchy?

O Kriste Ježíši, opakuj ještě za nás tuto modlitbu: Ochraň od zlého ty, které jsi mi dal... aby se radovali z mé slávy... aby byli jedno v nás...

5.4. Ježíšova modlitba byla vyslyšena: Oběť, která ji následovala, zasloužila celému lidskému pokolení nadměrné milosti odpuštění, ospravedlnění, spojení, život, radost, slávu.

Když svatý Pavel řekl, že Kristus od svého Vtělení byl ustanoven nejvyšším veleknězem lidského pokolení, ihned připojuje: „V době, kdy jako člověk žil Kristus na zemi, přednesl s naléhavým voláním a se slzami vroucí modlitby k tomu, který měl moc ho od smrti vysvobodit, a byl vyslyšen pro svou úctu k Bohu. Ačkoliv to byl Syn Boží, naučil se svým utrpením poslušnosti“ (Žid 5, 7-8).

Svatý Pavel nechává ještě stoupat vzhůru naše posvěcení k oběti nabídnuté Ježíšem v okamžiku, kdy vstoupil na tento svět; neboť tato oběť zahrnuje v sobě počátek konečného rozšíření, čím je Kalvárská oběť: „A touto vůlí jsme posvěceni obětováním těla Ježíše Krista jednou provždy“ (Žid 10, 10).

Tak vidíte: každá, ať je to kterákoliv milost vyplývá pro nás z kříže. Není žádné, která by nebyla zaplacená láskou a krví Ježíšovou; Kristovo kněžství z něho dělá našeho jediného Prostředníka, který vždy vyslyší. Proto apoštol volá ve svém živém přesvědčení: „Když ani vlastního Syna neušetřil, ale vydal ho za nás za všechny, jak by nám s ním nedaroval také všechno ostatní?“ *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* (Žid 8, 32). „Hle, jak jsme se stali bohatými,“ řekl ještě, „tak nadměrně bohatými, že od nynějška nám žádná milost neschází.“ *Ita ut NIHIL vobis desit in ULLA gratia* (1Kor 1, 7).

Ach, jakou absolutní a neochvějnou důvěru v nás nechává zrodit toto zjevení! V Ježíši Kristu nalézáme všechno, máme všechno, máme všechno a když chceme, nic nám v něm neschází: je naše spása, pramen veškeré naší dokonalosti a veškerého našeho posvěcení.

Neboť náš velekněz je tak veliký, jeho kněžství je tak rozsáhlé, že nyní plní Kristu svou úlohu prostředníka a pokračuje pro naše spasení ve své oběti. Jak to?

Nejprve v nebi.

Hlavně zde je nevyslovitelné tajemství. Věčné kněžství Ježíše Krista obsahuje skryté hloubky, do kterých nám nechává nahlédnout svatý Pavel a svatý Jan, jeden v epištole k Židům, druhý ve své Apokalypse.

Apoštol skvělými výrazy velebí věčné Ježíšovo kněžství. „Kristus a sedí na trůně po Boží pravici“ (Žid 12, 2). „Máme vynikajícího velekněze, který prošel až do nejvyššího nebe“ (Žid 4, 14). Už dříve než my tam vstoupil kvůli nám Ježíš, protože on je velekněz navždycky (Žid 6, 20). Ale on zůstává na věky a proto jeho kněžský úřad nepřechází na jiného... Vždy je stále živ a přimlouvá se za nás (Žid 7, 24-26). Ta svatyně, do které vešel Kristus není zbudována lidskýma rukama... On vstoupil do samého nebe, aby se teď staral o naše záležitosti u Boha“ (Žid 9, 24).

Všechna tato podivuhodná vyjadřování nám ukazují, že Ježíš Kristus zůstává věčně v nebi naším veleknězem a prodlužuje svou oběť za nás.

Svatý Pavel jistě nezapomíná, že je jen jediná oběť, oběť kříže: *UNA enim oblatione, consummavit in sempiternum sanctificatos* (Žid 10, 14). Nemůže také být jinak; tato oběť je jediná a nekonečná.

Ale také říká, že ve Starém Zákoně velekněz každého roku, když vykonal oběť v první svatyni chrámu, sám vstoupil do druhé svatyně, velesvatyně, a tam s krví oběť ukončil, když představil Pánu, své dílo velekněze, – stejně, pokračuje svatý Pavel, „Kristus, když nabídl svou oběť na zemi jednou provždy se svou krví, vstoupil ne do svatyně utvořené lidskou rukou, ale do nebeské svatyně.“ *Per proprium sanguinem introivit semel in sancta...* (Žid 9, 12). Tím dokončil ve slávě svou božskou úlohu prostředníka. *Nunc autem semel in consummatione sæculorum, per hostiam suam apparuit* (Žid 26).

Co dělá Kristus v této svatyni? Jaká je jeho činnost?

Je pravdou, že nemůže více zasloužit: Hodina zásluh přestala pro něho v okamžiku, kdy vydechl naposledy na kříži; ale jeho zásluhy jsou nám stále předávány.

A to Pán Ježíš činí. On vstoupil do samého nebe, aby se teď stal o naše záležitosti u Boha! *Ut appareat NUNC vultui Dei pro nobis* (Žid 9, 24). Tam „stále žijící“, *semper vivens*, „neboť smrt nad ním už nemá vládu“ (Řím 6, 9), nabízí svému Otci bez ustání za nás svou oběť již dokončenou, ale která trvá v jeho osobě. Ukazuje svému Otci svých pět ran, jejichž jizvy si chtěl ponechat, tyto rány, které jsou slavnostním dosvědčením a plnou zárukou jeho oběti na kříži; ve jménu Církve, jejíž je hlavou spojuje se svou obětí naše uctívání, naši oddanost, naše modlitby a naše prosby, naše díkučinění. Náš slitovný velekněz na nás bez ustání myslí, bez ustání používá pro naše posvěcení svých zásluh, svá zadostiučinění, svou oběť.

Nyní a až do skonání věků bude pro nás v nebi slavena Ježíšem Kristem oběť způsobem vynikajícím, vznešeným, ale ve stálém pokračování s jeho obětí na kříži. *Per hostiam suam apparuit*.

Jak pochopíme, když nás nechá tušit velikost a moc, svatý Pavel nám dává na srozuměnou tento naléhavý výklad: „My máme vynikajícího velekněze, který prošel až do nejvyššího nebe: je to Boží Syn Ježíš. Proto se k němu s celou rozhodností hlásíme s vírou.“ Jakou vírou? – Vírou v Ježíše Krista, nejvyššího prostředníka, vírou v nekonečnou hodnotu jeho obětí a jeho zásluh, vírou v rozsáhlou neomezenost jeho božského vlivu. „Přístupujme tedy s důvěrou“: *adeamus cum fiducia*, pokračuje apoštol, „k svému dobrotivému vládci; tak se nám dostane milosrdenství a Bůh ním bude dobrotivě pomáhat vždycky, když to budeme potřebovat“ (Žid 4, 16).

Kterou milost by nám mohl tento velekněz mohl odmítnout, který chce mít slitování s naší slabostí, s naší chorobností, s našimi bolestmi, neboť, aby se nám podobal, všechny je zakusil; tento tak mocný velekněz, protože je Syn Boží, rovný svému Otci: *VOLO Pater* (Jan 17, 24); tento velekněz, který chce být s námi spojený, jako je v těle spojena hlava s údy? Jakou milost odpuštění, dokonalosti, svatosti by nemohla doufat duše, který upřímně

hledá, jak by se s ním spojila vírou, důvěrou a láskou? Není-li on „velekněz budoucích statků?“ (Ž 9, 11). Nemá-li „moc vykonat na nás věci nad pomýšlení nesmírně vznešenější, než oč vy prosíme, nebo co chápeme?“ (Ef 3, 20).

Proto v celém svém kultu Církve, která zná svého Snoubence lépe, než kdo jiný, se neobrací se žádnou modlitbou na nebeského Otce, nežádá od něho žádnou milost, aniž by nepoznamenala svou žádost znamením kříže, aniž by se nedovolávala Ježíše Krista, našeho Spasitele a našeho velekněze: *Per Dominum Nostrum Jesum Christum*. V Církvi je tato formule v každém dnu, a v každé hodině přítomná. Je to stálé provolávání universálního Kristova prostřednictví; ale je to také vyznání nejvýslovnější a nejvznešenější jeho božství, neboť Církve ihned připojuje: „Který žije a králuje s Otcem a Duchem svatým na věky věků.“

5.5. Tím, že vykládáme podle svatého Pavla dílo Krista velekněze v nebi, nevyčerpali jsme divy Ježíšova kněžství.

Nebe má jeho oběť vynikající, nevýslovnou, ale pokračující a velmi slavnou. Vtělené Slovo nechtělo opustit zemi, aniž by jí současně nezanechalo oběť. Je to mše svatá, která připomíná a současně obnovuje mystickým způsobem oběť na Golgotě. Oběť kříže je jedinečná oběť, jak jsem vám již řekl; stačí na všechno, ale Pán Ježíš chtěl, aby se obnovovala, aby se mohlo ovoce přidělovat duším. Tuto pravdu vám vyložím podrobněji, až budeme rozjímat o tajemství Eucharistii. Chci vám zde prostě říci, jak nás velekněz pokračuje zde na zemi ve své oběti.

Kristus vybírá některé muže, kterým dává skutečný podíl na jeho kněžství. Jsou to kněží, které biskup svěť v den jejich ordinace. Vztahuje ruce nad hlavu toho, kterého má vysvětit, biskup svolává Ducha svatého a prosí, aby sestoupil do duše: v tomto okamžiku by mohl opakovat knězi slova andělova Marii: *Spiritus Sanctus superveniet in te* (Lk 1, 35). Duch svatý, aby se tak řeklo ho jaksi zahalí a vytvoří v něm podobnost a pojení tak úzké a přímé s Ježíšem Kristem, že je jako Kristus kněz na věky. Křesťanská tradice nazvala kněze „druhým Kristem“; je, jako on, vyvolen, aby byl jménem Kristovým, mezi nebem a zemí prostředníkem. Toto

je nadpřirozená skutečnost. Hle, když kněz slouží oběť mši svatou, která obnovuje kalvárskou oběť, ztotožňuje se s Kristem. Neříká: „Toto je tělo Kristovo, toto je Kristova krev“; kdyby to říkal, nebyla by to žádná oběť; ale on říká: „Toto je mé tělo, toto je má krev.“

Od tohoto okamžiku kněz zasvěcený Bohu Duchem svatým, stává se jako Kristus, veleknězem a prostředníkem mezi lidmi a Bohem, nebo spíše je to jediné prostřednictví Kristovo, které se prodlužuje na zem během pokolení na věky, úřadem kněží. Jménem věřících podává kněz na oltáři Bohu eucharistickou oběť; s oltáře přináší lidu svatou oběť, chléb života a s ním všechny dary a všechny milosti.

Na zemi je oltář středem Ježíšova náboženství zcela tak, jako Kalvárie je vrcholem jeho života. Všechny tajemství pozemského bytí Ježíšova směřují, jak jsme vám řekl, k jeho oběti na kříži; všechny stavy jeho oslaveného života z ní čerpají svůj lesk a záři.

Proto Církev neopakuje, ani neoslavuje žádné Ježíšovo tajemství, aniž by neobětovala nejsvětější oběť mše svaté. Všechny veřejný kult řízený Církví se otáčí okolo oltáře; veškerý souhrn čtení, modliteb, chvály a úcty, který se jmenuje bohoslužba a ve které Církev připomíná svým dětem a vlebí tajemství svého nebeského Snoubence, byla Církví uspořádána jen, aby do nich zasadila eucharistickou oběť.

Ať oslavujeme kterékoliv z Ježíšových tajemství, nemůžeme, když jsme je pozorovali a o nich rozjímali s Církví, mít na nich dokonalejší podíl, ani lépe se disponovat k přijetí ovoce z nich plynoucí, jako když se spojíme ve svatém přijímání s božskou obětí, obětovanou pro nás na oltáři.

V životě Marie d'Oignies se vypravuje, že Pán Ježíš měl zvyk ukazovat se jí při příležitosti určitých svátků v Nejsvětější Svátosti oblečený v souladu s tajemstvím, jehož památka se uctívala (Faber, Nejsvětější Svátost).

Nemusíme nijak závidět tuto milost. Při svatém přijímání se Ježíš Kristus pouze neukazuje duším; vchází do ní, zcela se s ní spojuje: se svým člověčenstvím soucitného velekněze, který znal

naše slabosti, s hodnotou svého božství, které nás může pozvednout až k němu na pravici jeho Otce. Přichází k nám, ne aby se nám zjevil, ale aby prosil svého Otce v nás, s námi, aby mu nabídl božskou poctu, aby v ní spojil naše prosby; ale hlavně, aby uskutečnil v nitru naší duše, svým Duchem, ovoce každého z jeho tajemství.

Všimli jsme si, že úkon díkučinění, který následuje po svaté oběti a svatém přijímání (*postcommunio*) vtiskuje různým tajemstvím rozdílné vyjádření. Copak nám to neukazuje, že svatým přijímáním v nás chce Kristus nechat zrodit myšlenky, pocity, které měl, když prožíval tajemství, které se v ten který den slaví a v důsledku toho nám chce přisvojit zvláštní ovoce a milosti vlastní tomuto tajemství? Toto je ono, co Církev žádá v *postcommunio* svátku posvátného Růžence, kterým slaví spojení Matky vtěleného Slova se všemi tajemstvími jejího Syna Ježíše. Co žádá v modlitbě mše svatá? Připomíná Bohu, že „jeho jednorozený Syn nám svým životem, smrtí a vzkříšením zjednal odměnu věčného spasení“; potom žádá, „abychom připomínající si tato tajemství i následovali toho, co obsahují i dosáhli toho, co slibují“: *Concede... ut hæc mysteria recolentes, et imitemur quod continent et quod promittunt assequamur*. Stejnou myšlenku vnuká *postcommunio* svátku: „abychom jak okoušeli moci těch tajemství, které si připomínáme, tak i dosáhli účinků svátostí“. *Ut mysteriorum quæ recolimus virtus percipiatur*.

Takto se pomalu uskutečňuje stejné smýšlení, jaké měl Ježíš Kristus: *Hoc enim sentite in vobis quod et in Christo Jesu* (Flp 2, 5) Není-li to sama formule našeho věčného předurčení: *Conformes fieri imaginis Filii?* (Řím 8, 29).

Takové jsou podstatné rysy osoby a díla Ježíše Krista.

Věčné Slovo – pro nás tělem učiněné – stálo se svými tajemstvími a svou obětí naším veleknězem a naším prostředníkem. Prostředníkem, který znal naše potřeby, poněvadž byl člověkem jako my; všemohoucím prostředníkem poněvadž je Bohem s Otcem a Duchem svatým; prostředníkem, jehož prostřednictvím je neustálé, v nebi svou věčnou obětí, na zemi svou obětí eucharistickou.

A toto dílo vykonal Kristus pro nás: *pro nobis*, Kristus nás zachránil svou obětí proto, aby nás připojil ke své slávě.

Pane, kdo odkryje, jak nevýslovné jsou úmysly tvé moudrosti? Kdo oslaví velikost daru, který jsi nám dal? Kdo by ti za to mohl vzdát díky hodné tebe?

II. KRISTOVA TAJEMSTVÍ

6. BOŽSKÉ PŘÍPRAVY (ADVENTNÍ DOBA)

Obsah: Proč chtěl Bůh prodloužit během tolika staletí přípravy na Vtělení. – 1. Jak věčná Moudrost, tím, že připomínala a upřesňovala hlasy proroků původní zaslíbení vykupitele, připravovala duše spravedlivých Starého Zákona na příchod Bohočlověka na zem. – 2. Svátý Jan Křtitel, Předchůdce vtěleného Slova shrnuje a přesahuje všechny proroky. – 3. Ačkoliv žijeme „v plnosti času“, Duch svatý chce, aby nám Církev každý rok připomínala vzpomínku na tyto božské přípravy; trojí důvod těchto nadpřirozených uspořádání. – 4. Dispozice, které máme mít pro Kristův příchod uskutečňují v naší duši plnost jeho ovoce: čistotu srdce, pokoru, důvěru a svaté touhy. Spojit se s pocity Panny Marie, matky Ježíšovy.

Všechna Boží požehnání nám mají svůj pramen v tom, že si nás vyvolil ještě dříve, než začal svět, abychom v jeho očích byli „svatí a neposkvrnění“ (Ef 1, 4). V tomto božském úradku, plném lásky je zahrnuto naše předurčení přijatých dětí Božích a dohromady všech milostí, které se k němu vztahují.

Neboť svatý Pavel říká, že „když celý ten čas uplynul, poslal Bůh svého Syna. Tak se nám dostalo toho, že jsme přijati za syny.“ *At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere... ut adoprionem filiorum reciperemus* (Ef 1, 4; Gal 4, 4-5).

Tento věčný Boží úmysl poslat svého vlastního Syna na svět, aby vykoupil lidi (Gal 4, 4-5) ztracené a sklíčené hříchem a vrátit mu práva na dědictví dětí a nebeskou blaženost, je mistrovským dílem jeho moudrosti a jeho lásky. Názory Boží nejsou názory našimi; všechno jeho myšlení přesahuje myšlení naše, jako přesahuje nebe zemi; ale je to hlavně v díle Vtělení a vykoupení, kde září vznešenost a velikost Božích cest. Toto dílo je tak povznesené, tak úzce spojené se životem samé Nejsvětější Trojice, že „od věků to bylo skryto v Bohu“: *Sacramentum absconditum a saeculis in Deo* (Ef 3, 9).

Jak víte, uplynulo mnoho tisícileté, kdy Bůh chtěl připravit lidstvo na odhalení tohoto tajemství. Proč Bůh po tolik věků odkládal příchod svého Syna mezi nás? Proč po tak dlouhou dobu? – My prostí tvorové, nemůžeme proniknout ono definitivní proč

z podmínek, ve kterých Bůh uskutečnil své dílo; je Bytostí nekonečně svrchovanou, „který nepotřebuje rádce“ (Řím 11, 34). Ale třebaže se také „mocně rozprostírá od konce na konec a dokonale ovládá vesmír“ (Mdr. 8, 1) můžeme přece pokorně nalézt některé z důvodů pravděpodobností, které nechal zazářit ve svých tajemstvích.

Bylo nutné, aby lidé, kteří hřešili pýchou, *eritis sicut dii* (Gn 3, 5), byli přinuceni prodlužovanou zkušeností poznat svou slabost a šíři svých ubohostí, poznat absolutní nutnost Vykupitele a dychtit toužit po jeho příchodu každým vláknem svého bytí (svatý Tomáš Akvinský III, ot.1, a.5).

A opravdu celé náboženství Starého Zákona se shrnuje do tohoto volání, které bez ustání tryská ze srdce patriarchů a věrných Židů: „Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte Spravedlivého. Otevři se země a vydej Spasitele“ (Iz 45, 8). Myšlenka na tohoto budoucího Spasitele naplňuje celý Starý Zákon; všechny symboly, všechny obřady a oběti ho zobrazují: *Hæc omnia in figura contingebant illis* (1Kor 10, 11); všechna přání, všechny touhy se k němu soustřeďují. Podle krásného vyjádření jednoho autora prvních století, Starý Zákon nosil Krista ve svém nitru *Lex Christo grvida erat* (Augustin, Kázání 96.). Izraelské náboženství bylo očekáváním Mesiáše osvoboditele.

Mimo to velikost tajemství Vtělení a vznešenost Vykoupení vyžadovaly, aby toto zjevení lidskému pokolení se předkládalo jen pomalu. Člověk brzy po svém pádu nebyl hoden přijmout, ani schopen uvítat plně projev Boha Člověka. Proto uspořádáním současně plném moudrosti a milosrdenství, Bůh odhaloval toto nevýslovné tajemství jen pomalu ústy proroků. Až když bylo lidstvo dokonale připravené, Slovo, tolikrát ohlášené, tak často slíbené, tak dlouho očekávané, zjevilo se samo zde na zemi, aby nás učilo: *Multifariam multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis... novissime locutus est novis in Filio* (Žid 1, 1).

Ukážu vám tedy některé známky těchto božských příprav na Vtělení. Uvidíme v nich, s jakou moudrostí Bůh uschoptil lidstvo k přijetí spásy; bude to pro nás příležitost vzdát „Otcí milosrden-

ství“ vroucí díkučinění, že nás nechá žít v „plnosti času“ – neboť ještě trvá –, kdy uděluje lidem neocenitelný dar svého Syna.

6.1. Víte, že hned po hříchu našich prarodičů, v kolébce již zpupného lidstva Bůh začal odhalovat tajemství Vtělení. Adam a Eva sklánějící se před Stvořitelem v hanbě a beznaději svého pádu, neodvažovali se více hledět do nebe. A hle, dříve než Bůh pronesl rozsudek o jejich vyhnání ze zemského ráje, dává jim slyšet první slova odpuštění a naděje.

Místo, aby byli prokleti a navždy vyhnáni z přítomnosti svého Boha, jak se stalo s odbojnými anděly, a budou mít Vykupitele; on zlomí moc, kterou nad nimi získal ďábel. A jako jejich pád začal zpronevěřením se ženy, synem ženy se uskuteční toto vykoupení: *Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum* (Gn 3, 15).

Tomu se říká „protoevangelium“, první slovo spásy. Je to první příslib vykoupení, červánky božského milosrdenství na zemi, která hřešila, první paprsek tohoto světla, které má jednoho dne oživit svět, první projev tajemství skrytého v Bohu od věčnosti.

Od tohoto slibu veškeré náboženství vyvoleného národa se soustřeďuje okolo „výhonku ze ženy“, onoho *semen mulieris*, který má osvobodit lidstvo.

Podle toho, jak plynula léta, jak pokračovaly věky, Bůh zpřesňuje svůj slib; opakování se stává slavnostnější. Ujišťuje patriarchy Abrahama, Izáka a Jakuba, že z jejich pokolení vyjde požehnaný výhonek: *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ* (Gn 22, 18; Gal 3, 16). Umírajícímu Jakubovi ukazuje, že z kmene Judova vyvstane „ten, který má přijít, předmět veškeré touhy národů: *Donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium* (Gn 49, 10).

Hle, jak národy, které zapomněly na prvotní zjevení, zabředly ponenáhlu do omylu. Bůh si tedy vyvolil národ, který bude opatrovníkem jeho zaslíbení tomuto lidu bude je během staletí Bůh připomínat svá zaslíbení, bude je obnovovat, ujasní je a učiní hojnějšími: to bude doba proroků.

Když procházíte posvátnými předpověďmi izraelských proroků, poznáte, že rysy, kterými Bůh kreslí osobnost budoucího Mesiáše a jasně vyslovuje ráz jeho poslání, jsou často protichůdné, že se zdá, že se nemohou setkat v téže osobě. Někdy proroci přisvojují Vykupiteli přednosti, které mohou patřit jedině Bohu, jindy předpovídají Mesiáši souhrn pokory, protikladů, ubohostí, bolestí, jichž ani nezasluhuje, aby byl jimi zahrnut poslední z lidí.

Soustavně zjišťujete tento nápadný protiklad.

Na příklad David král drahý Božímu srdci; Pán mu slibuje, že jeho rod upevní na věky: Mesiáš bude z královské rodiny Davidovy. Bůh ho ukazuje Davidovi jako „jeho syna a jeho pána“; jeho synem je podle člověčenství, který přijme tělo jednoho dne z panny z jeho rodu, jeho pána svým božstvím. David o něm rozjímá: „u tebe je vláda už za dne zrození tvého posvátném lesku: před jitřenkou jako rosu, zplodil jsem tebe... Hospodin přísahal, nebude litovat: Jsi knězem na věky, podle řádu Melchizedechova“, aby panoval nad námi svou jemností, svou pravdou a svou spravedlností: *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te: postula a me et dabo tibi gentes hæreditatem tuam* (Ž 2, 7-8). Svatý Pavel poznamenává, že toto jsou přívlastky, jimiž se jedině Bůh může honosit (Žid 1, 13).

Ale David rozjímá „ruce mé proráží i mé nohy. Šaty mé sobě si rozdělují a o mé roucho si metají los“ (Ž 21, 17-18). „Do pokrmu žluč mi dali, v žízni mne napojili octem“ (Ž 68, 22). Potom znovu božské přívlastky: „Ty přece duši moji v podsvětí nezanecháš; ale bude vítězem nad smrtí, zasedne po pravici Boží“ (Ž 15, 10).

Tento rozpor není méně nápadný u Izaiáše, velkého Jasnovidce, tak přesného a tak bohatého slohu, že může být nazván pátým evangelistou; řeklo by se, že vypravuje spíše události, které se staly než že prorokuje události budoucí.

Prorok přenesený do nebe prohlašuje: nevypověditelně rodokmen Mesiáše: *Generationem ejus quis enarrabit?* (Iz 53, 8). Dává mu jméno, jaké nikdy člověk neměl: „Bude se nazývat: Zázračný, rádce, silný, Bůh věčný, kníže pokoje“ (Iz. 9, 6). „Panna počne a porodí syna a nazve ho: S námi Bůh, Emmanuel (Iz 7, 14). Izaiáš ho popisuje: „Vzejde jak světlo, jak pochodeň planoucí jeho

spása“ (Iz 62, 1); vidí: „Potom se otevřou oči slepých, odemknou se uši hluchých. A jak si chromý poskočí potom, a jak se rozjásá jazyk němých“ (Iz 35, 5-6). Ukazuje ho „za knížete kmenům, za vládce“ (Iz 55, 4), vidí „poklesnout lidskou pýchu“ (Iz 8, 18) a slyší Boha přísahat, že „před Spasitelem poklekne každé koleno a každý jazyk vyzná jeho moc“ (Iz 45, 23).

A přece tento Vykupitel, jehož slávu prorok tak velebí, zkruší ho takové bolesti, taková pokoření ho zničí, že na něho budou hledět „jako na posledního z lidí, jako malomocného zbitého Bohem, poníženého potupou; veden na smrt jako beránek na porážku, opovržen, Bůh ho chtěl rozemlet za naše viny“ (Iz 53).

U většiny proroků můžete pozorovat tento protiklad rysů, kterými popisují velikost a ponížení, moc a slabost, bolesti a slávu Mesiášovu. Uvidíte s jakou moudrou shovívavostí Bůh připravuje duše ke zjevení nevypověditelného tajemství Bohočlověka, současně nejvyššího Pána, kterého uctívají všichni národové a oběť za hříchy světa.

Uspořádání božského milosrdenství je, jak víte, založeno výlučně na víře; ta je „základ a kořen všeho ospravedlnění.“ Bez této víry i sama tělesná přítomnost Ježíše Krista by nemohla v duších způsobit plnost jejich účinků.

Neboť víra je nám předávána vnitřním úkonem Ducha svatého, který doprovází výklad božských pravd hláсанých proroky a kazateli: *Fides ex auditu* (Řím 10, 17).

Tím, že Bůh připomíná tak často prvotní sliby a odhaluje pomalu hlasy proroků rysy Vykupitele, který má přijít, chtěl vyvolat v srdcích spravedlivých Starého Zákona žádoucí dispozice, aby jim příchod Spasitelův přinesl spásu. Také čím více byli spravedliví Starého Zákona naplnění vírou a důvěrou ve sliby oznámené jejich proroky, čím více hořeli touhou vidět je uskutečněné, – tím lépe byli připraveni obdržet v hojnosti milosti, které měl Spasitel přinést na svět. Tak se stalo, že Panna Maria, Zachariáš a Alžběta, Simeon, Anna a další věrné duše, které žily v době příchodu Kristova, ihned poznaly a byly zaplaveny jeho milostmi.

Vidíte, jak Bůh připravil lidi na příchod svého Syna na zem. Svátý Petr mohl opravdu říci Židům: „V rozličných časech a roz-

manitými způsoby mluvil kdysi Bůh k našim předkům skrze lidi shůry osvětlené. Když však přišla poslední doba, promluvil k nám skrze svého Syna. *Multifariam multisque modis* (Žid 1, 1).

Také věrní Židé stále očekávali Mesiáše. Jejich víra poznala v osobě Vykupitele božského posla, krále, Boha, který měl ukončit jejich bídu, osvobodit je od tíže jejich chyb. Měli jediné přání: „Pošli, Pane, toho, který má přijít.“. Měli jen jedinou touhu: pozorovat vlastníma očima rysy Spasitele Izraele. Mesiáš byl předmětem ke kterému se obracely všechny vzdechy, veškerá vůle, všechno uctívání, celé náboženství Starého Zákona; celý Starý Zákon je prodlouženým adventem, jehož všechny modlitby vrcholily v tomto volání Izaiáše: *Emitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ* (Iz 16, 1). „Sešli Pane, Beránka, který má vládnout nad zemí; rosu dejte nebesa a dejte nám spravedlivého“: *Rorate cæli desuper, et nubes pluant justum*: „Otevři se země a vydej Spasitele“: *Aperiatur terra et germinet Salvatorem* (Iz 45, 8).

6.2. Obdivovali jsme, jak hluboké jsou cesty božské Moudrosti při přípravách tajemství příchodu Bohočlověka. A přece to není všechno.

Mezitím, co řadu zázraků nechával Bůh u vyvoleného národa nedotčené původní přísliby, které potvrzoval a bez ustání rozšiřoval prorocstvími, kdy používal i postupných zajetí židovského lidu, který se stal často nevěrným, aby rozšiřoval poznání těchto příslibů i u cizích národů, věčná Moudrost řídila také osud těchto národů.

Víte, jak během tohoto dlouhého období mnoha staletí, Bůh, který „drží srdce králů ve svých rukou“ a jehož moc stejně jako moudrost tvoří a láme největší říše jednu po druhé. Po říši nini-vetské, která se rozprostírala až k Egyptu, následovala říše babylonská, potom jak to Izaiáš předpověděl, „zavolal svého sluhu Kýra“, krále perského a vložil do jeho rukou žezlo Nabuchodonosorovo; po Kýrovi je to Alexandr, kterého učinil pánem národů; čeká až konečně přeneseme panství světa do Říma, panství, jehož jednota a mír budou sloužit tajným úmyslům k rozšíření evangelia.

Nyní přišla „plnost času“: hřích a blud zaplavil svět; konečně cítí člověk slabost, kde ho drží jeho pýcha; všichni národové rozvírají náruč k tomuto osvoboditeli, tak často slibovanému a dlouho očekávanému: *Et veniet desideratus cunctis gentibus* (Sk 2, 8).

Když přišla tato plnost, Bůh korunoval všechny své přípravy posláním svatého Jana Křtitele, posledního z proroků, kterého učinil mnohem většího než Abraháma, mnohem většího než Mojžíše, mnohem většího než všechny, tak jak ho sám označil: *Non surrexit inter naros mulierum majeot Joanne Baptista* (Mt 11, 11). Řekl to Ježíš Kristus. Proč?

Poněvadž Bůh chtěl z něho učinit největšího hlasatele skutečného předchůdce svého milovaného Syna: *Propheta Altissimi vocaberis* (Lk 1, 76). Aby ještě zvýšil slávu tohoto Syna, kterého chtěl konečně uvést do světa, jak již tolikrát slíbil, zalíbilo se Bohu vyzvednout důstojnost Předchůdce, který měl dosvědčit, že světlo a pravda se konečně objevily na zemi: *Ut testimonium perhiberet de lumine* (Jan 1, 8).

Bůh chce, aby byl velkým, poněvadž jeho poslání je velké, a byl určen, aby tak těsně předcházel Toho, který má přijít. U Boha se velikost svatých měří podle jejich přiblížení se k jeho Synu Ježíši.

Hleďte, jak velebí tohoto Předchůdce, aby ještě jednou ukázal skvělostí tohoto posledního proroka, jaká je důstojnost jeho Slova. Vybral ho z rodu zvláště svatého: Anděl oznamuje jeho narození, překazuje, jak se má jmenovat, označuje šíři a velikost jeho poslání; Bůh ho posvěcuje v lůně matky; nechá zazářit zázraky kolem jeho kolébky, takže šťastní svědci těchto zázraků se ptají úplně překvapení? „Čím asi bude toto dítě?“ (Lk 1, 66).

Později byla svatost Jana tak veliká, že Židé přišli, a ptali se ho, není-li očekávaný Kristus. Ale on, tak zahrnutý božskou přízní, protestuje, že je jen poslán, aby byl hlasem, který volá: „Upravte cestu Páně, neboť přijde.“

Ostatní proroci viděli Mesiáše jen z dálky; on na něho ukázal prstem a označil ho výrazy tak jasnými, že všechna věrná srdce to pochopila: Hle, Beránek Boží, „hle toho, který je předmětem všech tužeb lidského pokolení, poněvadž má smýt hříchy světa“: *Ecce Agnus Dei* (Jan 1, 29). „Mezi vámi stojí někdo, koho vy nezná-

te“: *Medius vestrum stetit quem vos nescitis...* „Ten totiž, který přichází po mně, kterému nejsem hoden rozvázat řemínek u opánku; tak veliký, že jsem viděl Ducha sestupovat jako holubici s nebe a zůstal na něm; A já jsem uviděl a vydal svědectví, že toto je Syn Boží“ (Jan 1, 26-27; 32;34). Co řekne ještě? „Kdo přichází z nebe, je nade všechny; co viděl a co slyšel o tom svědčí, neboť ten, koho poslal Bůh, mluví slova Boží; vždyť nedává Ducha odměřeně: Otec miluje Syna a všechno mu dal do ruky. Kdo věří v Syna, má věčný život, kdo však nevěří v Syna, neuvidí života, nýbrž Boží hněv na něm trvá“ (Jan 3, 31 a další).

Toto jsou poslední slova Předchůdce. Jimi má dokončit přípravu duší k přijetí Mesiáše. Skutečně, když vtělené Slovo, které jediné může říci slova shora, poněvadž je stále *in sinu Patris* (Jan 1, 18), začne svou veřejnou činnost Spasitele, Jan zmizí, nevydá více svědectví Pravdě, jen jediné prolitím své krve. Kristus, kterého uvedl, konečně přišel; a on je oním světlem, kterému Jan vydává svědectví, a všichni ti, kteří věří v toto Světlo, mají věčný život. Od té doby jediné jemu bude možno říci: „Pane, ke komu půjdemo? Ty máš slova věčného života“ (Jan 6, 68).

6.3. Máme štěstí, že vírou přijímáme světlo, které má stále „osvětlovat každého člověka, přicházejícího na svět“ (Jan 1, 9), že žijeme ještě v blažené „plnosti času“; nejsme zbaveni – jako Patriarchové – možnosti vidět vládu Mesiáše. Jestliže nejsme z těch, kteří patřili na živého Krista, slyšeli jeho slova, kteří ho viděli všude procházet a konat dobro, máme štěstí zcela zvláštní, že náležíme k „oněm národům, o kterých David zpíval, že budou dědictvím Kristovým.“

A přesto Duch svatý, který řídí Církev a je prvním původcem našeho posvěcení, chce, aby každého roku Církev zasvětila období čtyř týdnů a připomínala si upomínku podivuhodného trvání božských příprav a chce použít všeho, aby obnovily naše duše ona vnitřní rozpoložení, ve kterých žili věrní Židé očekávající příchod Mesiáše.

Snad mně ihned řeknete: „Tato příprava na příchod Kristův, ony touhy, ono čekání, toto všechno je skvělé pro spravedlivé

duše, žijící ve Starém Zákoně; ale nyní, když Kristus přišel, proč ještě tento postoj, který se zdá, že nesouhlasí s pravdou?”

Důvod k tomu je mnohonásobný.

Nejprve chce Bůh byl chválen a veleben ve všech svých dílech.

Všechna jsou skutečně poznačena jeho nekonečnou moudrostí: *Omnia in sapientia fecisti* (Ž 53, 24), všechna jsou podivuhodná ve svých přípravách, tak ve svých uskutečněních. Toto je hlavně pravdivé o těch, která mají za přímý účel oslavu jeho Syna, neboť „vůl Otce je, aby jeho Syn byl na věky oslaven“. Bůh chce, abychom obdivovali jeho výkony, abychom mu vzdávali díkyčinění, že tak připravil s takovou moudrostí a mocí vládu svého Syna mezi námi; když dobře pochopíme myšlenku Boží, když si opakujeme předpovědi a přísliby Starého Zákona.

Dále Bůh chce, abychom našli v těchto přípravách potvrzení své víry.

Jestliže dal tolik znamení, tak různých a přesných, předpovědi tak četných a jasných, je to proto, abychom poznali jako jeho Syn, toho, který je sám uskutečnil.

Hleďte, jak v evangeliu sám Pán Ježíš vyzývá své učedníky k tomuto rozjímání. „Zkoumejte Písma.“, *Scrutamini Scripturas*, jim řekl. „Písma“, to byly knihy Starého Zákona; „zkoumejte je, uvidíte je naplněny mým jménem; neboť v Prorocích a Žalmech“. *Necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in prophetis et psalmis de me* (Lk 24, 44). Slyšíme ho ještě den po svém zmrtvýchvstání vykládat učedníkům z Emauz, aby upevnil jejich víru, a rozptýlil jejich zármutek, co se ho týkalo ve všech Písmech, „začal pak od Mojžíše, a ode všech proroků“: *Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant* (Lk 4, 27). Když tedy čteme předpovědi, které nám Církev předkládá během adventu, řekněme v plnosti své víry, jako první učedníci Ježíšovi: „Našli jsme toho, kterého ohlásili proroci.“ Opakujme samému Ježíši Kristu: „Ano, ty jsi opravdu ten, který má přijít; věříme tomu a oslavujeme tě, tebe, který abys spasil svět, vtělil ses v lůno Panny.“ *Tu ad liberandum suscepturus hominem non horuisti virginis uterum* (Hymnus *Te Deum*).

Toto vyznání je nanejvýš příjemné Bohu; nebudme unaveni je opakovat. Jako svým apoštolům, bude ním Pán Ježíš moci říci: „Otec vás miluje, protože jste uvěřili, že já jsem vyšel od Boha“ (Jan 16, 27).

A konečně, je ještě třetí důvod, mnohem hlubší a mnohem vnitřnější. Kristus nepřišel pouze pro obyvatele Judska, své současníky, ale pro nás všechny, pro všechny lidi, pro lidi všech národností a všech věků; Nezpíváme snad v Krédu: *Propter nos et propter nostram salutem descendit de cælis*? „Plnost času“ není ještě ukončena: potrvá tak dlouho, pokud budou vyvolení ke spasení.

Jedině Církvi zanechal Kristus od svého nanebevstoupení poslání rodit ho v duších. „Vy jste mé malé děti“, řekl svatý Pavel, apoštol Ježíše Krista mezi národy, „znovu vás rodím a bude to trvat tak dlouho, dokud nebudete podobni Kristu“ (Gal 4, 19). Církev, vedena Duchem, který je Duchem Ježíše, pracuje na tomto díle v nás tím, že nám dává každoročně rozjímat tajemství svého božského Snoubence. Neboť, jak jsme vám řekl na začátku těchto rozmluv, každé Kristovo tajemství je živé; není to jen historická skutečnost, kterou si připomínáme, ale slavnost, která v sobě obsahuje vlastní milost, zvláštní hodnotu, která má nás nechat žít životem samého Krista, jehož jsme údy, tím, že nás nechává podílet se na všech svých stavech.

Neboť o vánocích slaví Církev narození svého božského Snoubence, *tamquam sponsus procedens de thalamo suo* (Ž 18, 6), a chce nás připravit během adventních týdnů na milost příchodu Krista v nás. Je to příchod zcela vnitřní, tajemný, který se děje ve víře, ale plný plodnosti.

Je pravdou, že Kristus je již v nás posvěcující milostí, která nás nechává zrodit jako děti Boží; ale Církev chce, aby se tato milost obnovovala, abychom žili novým životem, více osvobozeni od hříchu, více oprostěni od nedokonalostí, svobodnější od každého připoutání k sobě a ke stvoření: *Ut nos Unigeniti tui nova per carnem nativitas liberet quos sub peccati iugo vetusta servitus tenet*; (secreta ze mše svaté), hlavně chce, abychom pochopili, že Kristus, za výměnu člověčenství, které od nás přijal, nám dá část svého božství a vykoná v nás dokonalejší a úplnější celejší převzetí

učednictví; bude to jako milost nového božského zrození v nás: *Ut tua gratia largiente, per hæc sacrosancta commercia, in illius inveniamur forma, in quæ tecum est nostra substantia* (secreta z půlnoční mše).

To je ona milost, kterou nám vtělené Slovo zasloužilo svým zrozením v Betlémě. Ale je-li pravdou, že byl zrozen, že žil a že zemřel pro nás všechny: *Pro omnibus mortuus est Christus* (2Kor 5, 15). Je pravdivé připojit, že použití těchto zásluh a udělení těchto milostí se uskutečňuje pro každou duši jen v míře jejich dispozic.

Na milostech tak přehojných, které má nám přinést narození Kristovo, podílíme se jen v míře svých dispozic. Církev to dokonale ví a proto neopomene nic, aby v našich duších způsobila onen vnitřní postoj, který v ní vyžaduje Kristův příchod. Nejen, že nám Církev říká ústy Předchůdce: „Připravujte cesty Páně.“ neboť „je blízko“, *prope est jam Dominus* (Invitatorium k vigiliím), ale i sama, jako pozorná Snoubenka na přání svého Snoubence, jako matka starostlivá o dobro svých dětí, vede nás a dává nám prostředky, abychom uskutečnili tuto nutnou přípravu. Řekli bychom, že nás přenáší do Starého Zákona, abychom si osvojili ale v nadpřirozeném smyslu, pocity věrných spravedlivých, kteří vzdychali po příchodu Mesiáše.

Necháme-li se jí vést, budou naše dispozice dokonalé a slavnost Ježíšova narození vyvolá v nás ovoce milosti světla a života.

6.4. Jaké jsou tyto dispozice? – Mohou se uvádět čtyři.

První čistota srdce. – Hleďte: kdo byl nejlépe připravený na příchod Slova na zem? Bez jakékoliv pochyby Panna Maria. V okamžiku, kdy přichází Slovo na tento svět, nalezlo srdce této Panny dokonale připravené, schopné přijmout božské dary, kterými ji chtěl zahrnout. A jaké byly dispozice této duše?

Jistě je měla všechny dokonalé; ale byla zde jedna, která zářila zvláštním leskem: byla to panenská čistota. Marie je pannou; její panenství je jí tak vzácné, že se o něm zmiňuje andělovi, když jí nabízí tajemství božského mateřství.

Nejen, že je pannou, ale její srdce je bez poskvrny. Liturgie nám zjevuje, že vlastním úmyslem Božím, tím, že udělí Marii jedinečnou přednost neposkvrněného početí, bylo „připravit jeho Slovu útulek jeho hodný“: *Deus qui per immaculatam Virginis conceptionem dignum Filio tuo HABITACULUM PRÆPARASTI* (modlitba o slavnosti Neposkvrněného početí P. Marie). Maria se má stát Matkou Boha; a tato vynikající hodnota vyžadovala, aby byla nejenom pannou, ale byla odrazem svatých nádher, do kterých Otec vtělí svého Syna: *In splendoribus sanctorum* (Ž 109, 3). Bůh je svatý, třikrát svatý. Andělé, Archandělé, Serafové, opěvují tuto nekonečnou čistotu: *Sanctus, Sanctus, Sanctus* (Iz 6, 3). Boží lůno neposkvrněné záře je přirozený pobyt jediného Syna Božího. Slovo je stále v lůně Otcově, ale laskavostí v lůně Panny Marie. Bylo třeba, aby mu svou neporovnatelnou čistotou nepomíjející jasnost věčného světla, kde jako Bůh stále žije: *Christi sinus erat in Deo Patre divinitas, in Maria Matri virginitas* (Kázání svatého Ambrože).

Hle, první dispozice, která přitahuje Krista: velká čistota. Ale my jsme hříšníci; my nemůžeme Slovo, Ježíši Kristu, nabídnout tuto neposkvrněnou čistotu, kterou tolik miluje. Co ji v nás nahradí? – Je to pokora.

Bůh má ve svém lůně Syna svého zalíbení; ale On nutí do tohoto lůna jiného syna – marnotratné dítě. Sám Pán Ježíš nám to říká. Když po svých chybách se vrátil marnotratník ke svému otci, pokoril se do prachu, přiznal svou ubohost, nehodnost; a ihned, bez výčitky, otec ho přijal do lůna svého milosrdenství: *Misericordia motus* (Lk 15, 20).

Nezapomínejme, že Slovo, Syn chce jen to, co chce jeho Otec; že se vtělil a zjevil na zemi, je to proto, aby hledal hříšníky a přivedl je ke svému Otci: *Non veni vocare justos sed peccatores* (Mt 9, 13). Tak je to pravdivé, že si Pán Ježíš později oblíbil, k velkému pohoršení farizeů, být ve společnosti hříšníků, sedět s nimi u téhož stolu; dovolil Magdaleně, aby mu líbala nohy a smáčela je slzami.

Nemáme-li čistotu Panny Marie, žádejme alespoň pokoru Magdaleny, touhu litovat a pokání. „Můj Ježíši, nejsem hoden, abys vstoupil ke mně; mé srdce pro nebude příbytkem čistoty,

je v něm ubohost, ale poznávám, přiznávám tuto ubohost; přijď mne jí zbavit, ty, který jsi milosrdenství samo, přijď mne z ní vysvobodit, ty, který jsi všemohoucí!“ *Veni ad liberandum nos, Domine Deus virtutum!* – Taková modlitba, spojená s duchem pokání, která se poníží ve své nicotnosti, vzdává stejnou úctu dobrotě a moci Ježíšově: *Et eum, qui venit ad me, non ejiciam foras* (Jan 6, 37).

Pohled na naši ubohost nás přesto nemá sklíčit, naopak. Čím více cítíme svou slabost, tím více máme otevřít svou duši důvěře, poněvadž spása přichází jediné od Krista.

„Malomyslní, zmužte se a nebojte se. Hle, Bůh náš přijde a spasí nás.“ *Pusillanimes, confortamini et nolite timere, ecce Deus noster veniet et salvabit nos* (Iz 35, 4). Pohleďte na důvěru Židů v Mesiáše. Pro ně byl Mesiáš všechno; shrnoval všechny naděje Izraele, všechna přání lidu, všechny naděje pokolení; rozjímat o něm bylo nasytit všechny touhy, vidět zřízení jeho vlády bylo naplnění všech přání. Tak se stávala přání Židů domýšlivá a netrpělivá: „Přijď, Pane, a neprodlévej.“ „Ukaž nám svou tvář a budeme spaseni“ (Ž 79, 4).

Oč více se tato pravda zjišťuje pro nás, kteří máme Ježíše Krista, pravého Boha stejně jako pravého člověka. Ach, kdybychom dobře pochopili, co je to svaté lidství Ježíšovo, měli bychom v něho neochvějnou důvěru; v něm sídlí všechny poklady naděje a moudrosti, v něm přebývá samo Božství; tento Bohočlověk, který k nám přichází, je Emmanuel, tj. „Bůh s námi“, je to náš starší Bratr. Slovo se zasnoubilo s naší přirozeností, vzalo na sebe naše ubohosti, aby vyzkoušelo, co je to bolest. Přišlo k nám, aby nám dalo část svého božského života; má v plnosti všechny milosti, ve které můžeme doufat, má v plnosti, aby nám je udělilo.

Přísliby, které Bůh hlasem proroků učinil svému lidu, aby rozšířil jeho touhu po Mesiáši jsou skvělé. Ale mnoho Židů očekávalo tyto sliby ve smyslu materiálním a hrubém, vlády časné a politické. Dobra slíbená spravedlivým, který očekávali Spasitele, byla jen obrazem bohatství nadpřirozeného, které nalézáme v Kristu. Největší část Izraelitů žila pozemskými symboly; my žijeme božskou skutečností, to znamená milostí Ježíšovou. Adventní litur-

gie nám stále mluví o milosrdenství, vykoupení, spáse, osvobození, světle, nadbytku, radosti, míru. „Hle, Bůh přijde; v den jeho narození, měsíc bude ponořen do světla“; (antifona laud 1. neděle adventní). „Plesej tedy radostí, Jeruzaléme, Spasitel se zjeví.“ „Mír naplní naši zemi, až se ukáže.“ Všechna požehnání, která mohou zaplavit duši, Kristus sebou přinese“: *Cum illo omnia nobis donavit* (Řím 8, 32).

Dejme tedy s úplnou důvěrou své srdce Tomu, který má přijít. Budeme velmi příjemnými Otcí, když uvěříme, že jeho Syn Ježíš může učinit všechno pro posvěcení našich duší. Tím prohlašujeme, že Ježíš je mu roven a že jeho Otec „mu všechno dal“ (Jan 3, 35). Také takováto důvěra nemůže být zklamána. Ve mši svaté 1. neděle adventní nám dává o tom třikrát pevné ujištění: „Vždyť žádný, který v tebe doufá, nepozná zahanbení“: *Qui te expectant non confundentur*.

Tato důvěra se hlavně vyjadřuje ve vroucí touze vidět Krista v nás, aby tam více panoval: *Adveniat regnum tuum!* – Tato přání nám liturgie přesně vyjadřuje. Současně, když nám staví před oči a nechává předčítat proroctví, hlavně Izaiášovo. Církev klade na naše rty naděje a vzdechy dřívějších spravedlivých. Chce nás vidět připravené na příchod Kristův v našich duších, tak jak Bůh chtěl, aby byli Židé připraveni přijmout jeho Syna: „Sešli, Pane, toho, kterého jsi slíbil.“ „Přiď, Pane, odpoutej svůj lid Izraelský od hříchů (4. neděle adv.). „Ukaž nám Pane, své milosrdenství a svou spásu nám daruj!“ (2. neděle adv.). „Vzbud, prosíme, Pane, svou moc, přiď a velkou silou nám přispěj!“ (4. neděle adv.).

Církev nás nechá stále opakovat tyto touhy; učiňme je svými, přisvojujeme si je s vírou a Ježíš Kristus nás obohatí svými milostmi. Jistě víte, že Bůh je pánem svých darů; je svrchovaně svobodný a nikdo ho nemůže žádat, aby podal účet ze svého dávání předností; ale běžně ve své Prozřetelnosti „je pozorný k prosbám pokorných, kteří mu vykládají své potřeby“: *Desiderium pauperum exaudivit Dominus* (Ž 9, 17). Kristus se dává v míře, v jaké máme touhu ho přijímat.; a „touhy zvětšují schopnost duše, která je vyjadřuje“: *Dilata os tuum, et implebo illud* (Ž 80, 2).

Chceme-li, aby slavení Narození Krista získalo Nejsvětější Trojici velkou slávu, která je útěchou Srdce Vtěleného Slova, pramenem přehojných milostí pro Církev a pro nás, snažme se očistit svá srdce, zachovejme si pokoru plnost důvěry a hlavně, naplňujme duše šíří a zápalen svých tužeb.

Žádejme také Pannu Marii, aby nás nechala podílet se na pocitech, které oživovaly během požehnaných dnů, které předcházely Ježíšovo narození.

Církev chtěla – a co by mohlo být správnější a vhodnější? – aby tato myšlenka naplňovala liturgii adventu; nechá nás bez ustání zpívat „o božské plodnosti Panny, podivuhodné plodnosti, která vrhá přírodu do údivu. *Tu quæ genuisti, natura mirante, tuum sanctum genitorem, virgo prius ac posterius* (Antifona *Alma Redemptoris Mater*).

Panenské lůno Mariino bylo neposkvrněným svatostánkem, v němž nechala stoupat nejčistší kadidlo svých klanění a své úcty.

Je to opravdu něco nevýslovného, jakým je vnitřní život Panny během těchto dnů. Žila v důvěrném spojení s dítětem–Bohem, kterého nosila ve svém lůně. Ježíšova duše byla blaženým viděním ponořena do božského světla; toto světlo zářilo na jeho matku; očím andělů se Maria jevila opravdu jako „žena oděná sluncem“: *Mulier amicta sole* (Zj 12, 1), zcela ozařována nebeským jasnem, zcela skvějící se paprsky světla svého Syna. Na jaké výši byly tyto pocity její víry! Jak si sama v sobě sama opakovala, – ale přitom je převyšovala a čistotou a intenzitou, silou hnutí své duše jim udělovala hodnotu, která nikdy nebyla dosažena, – všechny naděje, veškerý rozmach všechny prosby lidstva čekajícího Spasitele a Boha! Jaký svatý zápal v těchto jejich touhách! Jaká neochvějná jistota v její důvěře! Jaká vroucnost v její lásce!...

Tato pokorná Panna je Královnou patriarchů, poněvadž je z jejich svatého potomstva a dítě, které má dát světu je Synem, který shrnuje ve své osobě všechny vznešenost starých zaslíbení.

Je také Královnou proroků, poněvadž porodí Slovo, o kterém mluvili všichni proroci, neboť její Syn splní všechna proroctví

a sám ohlásí všemu lidstvu „milostivé léto Hospodinovo“ (Lk 4, 19).

Žádejme pokorně, aby nám dala stejné dispozice. Vyslyší naši prosbu; budeme mít velikou radost, že uvidíme Krista znovu zrozeného v našich srdcích prostřednictvím nejhojnější milosti a budeme moci, jako Panna, třebaže v menší míře, okoušet pravdu, těchto slov Janových: „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi... My všichni jsme přijali z jeho milosti, a to milost za milostí!“ (Jan 1, 14 a 16).

7. PODIVUHODNÁ VÝMĚNA (VÁNOČNÍ DOBA)

Obsah: Tajemství Vtělení se soustřeďuje k podivuhodné výměně mezi božstvím a lidstvím. – 1. Úkon výměny: věčné Slovo od nás žádá lidskou přirozenost, aby se s ním spojilo osobním spojením: *Creator... animatum corpus sumens*. – 2. Druhý úkon této výměny: tím, že se vtělilo, Slovo nám za to přináší účast na jeho božství: *Largius est nobis suam deitatem*. – 3. Tato výměna se nám jeví ještě podivuhodnější způsobem, jak se provádí. Vtělení činí Boha viditelným, abychom ho mohli poslouchat a následovat ho. – 4. Činí Boha přístupným bolesti schopného odčinit naše hříchy svým utrpením a nás uzdravit svými poníženími. – 5. Na této výměně se máme účastnit vírou.: „Ti, kteří přijali Slovo tělem učiněné vírou, mají moc stát se dětmi Božími.“

Příchod Božího Syna na zem je událostí tak důležitou, že Bůh ho chtěl připravovat během staletí. Obřady a zasvěcení, obrazy, postavy a symboly, všechno usměřňoval směřovalo ke Kristu; předpověděl ho, oznámil ústy proroků, kteří přicházeli z generace do generace.

Nyní je to Syn samého Boha, který nás přichází poučit: *Multi-fariam multisque modis olim Deus loquens patribus... novissime locutus est novis in Filio* (Žid 1, 1-2). Neboť Kristus se nenarodil pouze pro Židy z Judeje, kteří žili v jeho době: pro nás všechny, pro všechny lidi sestoupil s nebe: *Propter nos et propter nostram salutem descendit de cælis*. Milost, kterou zasloužil svým zrozením, chce rozdělit všem duším.

Proto Církev, vedena Duchem svatým si bere za vlastní, aby kladla na naše rty a naplnila naše srdce vzdechy patriarchů, touhy dřívějších spravedlivých, přání vyvoleného lidu, chce nás při-

pravit na příchod Kristův, jakoby se toto zrození mělo obnovit před našimi zraky.

Hleďte také, když opakuje příchod svého božského Snoubence na zem, jak rozvinuje nádheru svých okázalostí, jak nechává zářit světla, aby oslavila narození „Knížete pokoje“, „Slunce spravedlnosti“, které „svítí ve tmě a osvětluje každého člověka“ přicházejícího na svět. Povoluje svým kněžím, skoro jen jednou za rok, sloužit třikrát mši svatou.

Tyto svátky jsou skvělé, jsou také plny kouzla: Církev vyvolává vzpomínku na anděly, kteří zpívají ve vzduchu slávu nově narozenému, na pastýře prostých duší, kteří přicházejí a uctívají ho v jeslích, na mudrce, kteří spěchají z Východu, aby se mu klaněli a nabídli mu své dary.

A přece, jako všechny svátky zde na zemi, tato slavnost i s prodloužením své oktávy je pomíjející, přejde. Je to tedy pro svátek jednoho dne, i když je tak skvělý, že by Církev od nás žádala tak dlouhou přípravu? – Jistě ne! Proč je to tedy? – Poněvadž ví, že rozjímání tohoto tajemství dává naším duším výjimečnou milost.

Řekl jsem vám na začátku této promluvy, že historickou událost, která se uskutečnila v čase, ale obsahuje vlastní milost, kterou se mají naše duše sytit, aby z ní žily.

Tedy, jaká je vnitřní milost tajemství Zrození? Jaká je to milost, že se Církev tolik snaží, aby nás k jejímu přijetí disponovala? Jaké je ovoce, které máme sklidit z rozjímání o Kristu dítěti?

Církev nám to sama ukazuje při první mši svaté půlnoční. Když byl obětovaný chléb a víno, které mají být v několika okamžicích proměněny konsekrací v Tělo a Krev Ježíše Krista, shrnuje svá přání v této modlitbě „Příjemná budiž tobě, prosíme, Pane, obě dnešní slavnosti, abychom štědrou milostí tvou skrze tuto přesvatou výměnu shledání byli podobni tomu, v němž je s tebou spojena naše podstata“. *Accepta tibi sit, Domine, quæsumus, hodiernæ festivitatis oblatio: ut tua gratia largiente, per hæc sacrosancta commercia, in illius inveniamur forma, in quo tecum est nostra substantia* (Secreta z půlnoční mše).

Žádáme mít účast na tomto božství, se kterým je spojeno naše člověčenství. Je to jako výměna, která se uskutečňuje: Bůh přijímá při vtělení naši lidskou přirozenost, za to nám dává podílení se na své božské přirozenosti.

Tato myšlenka, tak stručná ve své formě, je výslovněji vyjádřena na stejném místě druhé mše svaté: „Naše dary, prosíme, Pane, ať tajemstvím dnešního narození odpovídají a pokoj našim srdcím vždycky vlévají, aby tak, jako člověk zrozený se zaskvěl spolu s tím i jako Bůh, tak aby nám tato pozemská podstata poskytla to, co je božské.“ *Munera nostra, quæsumus, Domine, nativitatis hodiernæ mysteriis apta proveniant, ut sicut homo genitæus idem refulsit et Deus sic nobis hæc terrena substantia conferat quod divinum est* (Secreta z jitřní mše).

Mít podíl na božství, se kterým je naše člověčenství spojeno v osobě Kristově a obdržet tento božský dar tímtéž člověčenstvím, – to je milost, připojená k oslavě tajemství tohoto dne.

Vidíte, že je to tedy výměna lidsko-božská: dítě, které se dnes narodilo, je současně Bohem a lidská přirozenost, kterou Bůh přijal od nás, má sloužit jako nástroj, kterým nám předává své božství. *Sicut homo genitus idem refulsit et Deus, SIC NOBIS hæc terrena substantia CONFERAT quod DIVINUM est*. Naše oběti budou ve shodě s tajemstvím, zjeveným na úsvitě tohoto dne, jestliže – rozjímáním Božího díla v Betlémě a přijetím svatého přijímání, – se podílíme na věčném životě, který nám chce Kristus předat svým člověčenstvím.

„Ó, jak podivuhodná výměna“, budeme zpívat v den oktávu, Stvořitel lidského pokolení, který na sebe vzal tělo a duši a narodil se z panny a zjevil se zde na zemi jako člověk, dal nám podíl na svém božství: *O admirabile commercium! CREATOR generis humani, ANIMATUM CORPUS SUMENS, de virgine nasci dignatus est; et procedens homo sine semine, LARGITUS EST NOBIS SUAM DEITATEM* (Antifona v oktávu Narození Páně).

Zastavme se tedy několik okamžiků, abychom obdivovali s Církví tuto výměnu mezi stvořením a Stvořitelem, mezi nebem a zemí, výměnu, která tvoří veškerý základ tajemství narození. Uvažujme, jaké jsou zde úkony a podstata; – pod jakou formou se

uskutečňují; – potom uvidíme, jaké ovoce z toho pro nás vyplyne a k čemu nás to zavazuje.

7.1. Přenesme se k betlémské jeskyni, pozorujme dítě ležící v jeslích. Čím je v očích světského člověka, obyvatele malého městečka, kterého by tam náhoda zavedla po narození Ježíše?

Je to jen dítě, které se narodilo; má život ze ženy z Nazareta; je to Adamův syn jako my, neboť jeho rodiče se přišli zapsat do soupisu sčítání lidu; mohou se sledovat podrobnosti jeho rodokmenu od Abraháma a Davida, od Davida k Josefovi a jeho matce. – Ale je to jen člověk, nebo lépe stane se člověkem, neboť nyní je pouze dítětem, slabým dítětem, jehož trochu mléka udržuje při životě.

Hle, jak se jeví smyslům ona malá bytost, ležící na slámě. Mnoho Židů na něm nevidělo nic jiného. Později slyšíte jeho soukmenovce, jak se dívá jeho moudrosti, táží se, odkud ji mohl čerpat, neboť v jejich očích nebyl nic jiného než „tesařův syn“: *Nonne hic est fabri filius...* (Mt 13, 55).

Ale v očích víry ožívuje toto dítě život vyšší než je lidský; má život božský. Co nám vlastně říká víra k tomuto předmětu? Jaké odhalení nám dává?

Víra nám jedním slovem říká, že toto dítě je vlastní Syn Boží. Je to Slovo, druhá osoba Nejsvětější Trojice, je Syn, který dostal od svého Otce božský život nevyslovitelným předáváním: *Sicut Pater haber vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso* (Jan 5, 26). Má božskou přirozenost se všemi nekonečnými dokonalostmi. V nádheře nebe, *in splendoribus sanctorum* (Ž 59, 3), Bůh plodí Syna věčným plozením.

K tomuto božskému synovství v lůně Otcově se především obrací naše klanění; velebíme v půlnoční mši svaté. Při jitřní bude mše svatá slavit narození Kristovo podle těla, jeho zrození v Betlémě z Panny Marie; konečně třetí mše svatá bude uctívat Kristův příchod do našich duší.

Půlnoční mše svatá zahalena zcela tajemstvím, začíná slovy plnými vážnosti: *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te* (Introitus). Je to zvolání, které uniká z Kristovy duše spoje-

né s osobou Slova a které odhaluje světu poprvé to, co slyší nebe od věčnosti, den bez červánků, bez západu.

Nyní pozoruje nebeský Otec svého vtěleného Syna. Slovo i když se stalo člověkem, nepřestává být Bohem; když se stal synem člověka, zůstává Synem Božím. První pohled, který spočinul na Kristu, první láska, kterou je obklopen, je pohled a láska jeho Otce: *Diligite me Pater* (Jan 15, 9). Jaký pohled a jaká láska! Kristus je jediný Syn Boží, to je jeho podstatná sláva. Je rovný a jedné podstaty s Otcem, Světlo ze Světla. „Skrze něho všechno bylo stvořeno a bez něho nepovstalo nic z toho, co povstalo.“ „Bůh skrze Syna učinil svět a udržuje všechno mocným slovem svým. Je to On, který na počátku svým mocným slovem stvořil zemi z ničeho, a nebesa jsou dílem jeho rukou; zestárnou jako oděv a budou vyměněny jako plášť; ale on je stále týž a jeho léta jsou věčná!“

A toto „Slovo je tělem učiněno.“ *Et Verbum caro factum est.*

Uctívejme toto Slovo pro nás vtělené: *Christus natus est nobis, venite adoremus* (Invitatorium). Bůh přijal naše člověčenství: počat tajemným působením Ducha svatého v lůně Panny Marie, Kristus je zplozen z nejčistší podstaty krve Panny a život, který má z ní ho činí podobným nám: *Creator generis humani de virgine nasci dignatus est, et procedens homo sine semine.*

Hle, co nám říká víra: toto dítě je Slovo vtěleného Boha, je to tvůrce lidského pokolení, který se stal člověkem. *Creator generis humani*; je-li mu třeba trochu mléka, aby se živil, je to z jeho ruky, ze které dostávají ptáci nebeští svou potravu: *Parvum lacte pastus est per quem nec ales esurit* (Hymnus z laud Narození Páně).

Pozorujme toto dítě ležící v jeslích; oči zavřené, spí, navenek se neprojevuje tím, kým je. Zdánlivě je podobno všem dětem, a přece v tomto okamžiku, tak jako Bůh a jako věčné Slovo, soudil duše, které se před ním objevily. „Jako člověk leží na slámě; jako Bůh podpírá vesmír a vládne v nebi“: *Jacet in præsepio et in cælis regnat* (responsorium). Toto dítě, které začíná růst, *puer crescebat... et proficiebat ætate* (Lk 2, 40.52), je věčné, jeho božská přirozenost se nemění. *Tu idem ipse es, et anni tui non deficient.* Ten, který se zrodil v čase, je také ten, který je přede všemi věky; onen,

který se zjevuje pastýřům v Betlémě, je ten, který stvořil z ničeho národy, „před kterým národy jsou, jako kdyby nebyly“ (Iz 40, 17). *Palamque fit pastoribus Pastor creator omnium* (Hymnus z laud Narození Páně).

Takto vidíte, že před zraky víry jsou v tomto dítěti dva životy; dva životy nerozlučně spojeny nevýslovným způsobem, neboť lidská přirozenost náležející Slovu takovou náležitostí, jakou má jen jediná osoba, osoba Slova, která udržuje svým vlastním božským bytím lidskou přirozenost. Vzpomeňte si při tomto všem a následujícím §, co jsme řekli dříve o spojení dvou přirozeností v jedné božské Osobě Slova a o jejich úkonech.

Tato lidská přirozenost je bez jakékoliv pochybnosti dokonalá: *perfectus homo*, neschází jí nic, co se týká jejího lidského bytí. Toto dítě má duši jako je naše; tělo podobné našemu; schopnosti: rozum, vůle, obrazotvornost, citovost jako naše: je to jeden z nás jehož bytí se projeví během 33 let opravdu jako lidská. Jedině hřích mu bude neznámý: *Debuit per omnia fratribus similari... absque peccato* (Žid 2, 17). Dokonalá sama v sobě, uchovává si tato lidská přirozenost svou vlastní činnost, svou přirozenou nádheru. Mezi těmito dvěma Kristovými životy – božským, který má stále svým božským zrozením v lůně Otcově, lidským, který začal v čase svým vtělením v lůno Panny, – není ani smíšení, ani zmatek. Slovo, když se stalo člověkem, zůstává tím, čím je, čím nebyl přijímá od našeho pokolení. Ale božské, které v něm je, není pohlceno lidským, lidské nezmenšuje božské. Spojení je takové, jak jsme vám často řekl, že je to jen jedna osobnost – osobnost božská – a že lidská přirozenost patří Slovu, lidství je vlastní Bohu: *Mirabile mysterium declaratur hodie; innovantur naturæ, Deus homo factus est; id quod fuit permansit et quod non erat assumpsit, non commixtionem passus usque divisionem* (Antifona oktávu).

7.2. Tedy mohu-li se tak vyjádřit, jeden z úkolů výměny: Bůh od nás přijal naši přirozenost, aby se spojil osobně s námi.

Který je další úkon? Co nám za to Bůh dává? Ne, že by nám měl za to něco dát: *Bonorum meorum non eges*; (Ž 15, 2), ale jako koná

všechno s moudrostí, nemůže přijmout naši přirozenost bez po-
hnutky, která by ho byla plně hodna.

To, co vtělené Slovo dává za člověčenství, je nepochopitelný dar;
je to skutečné a důvěrné podílení se na jeho božské přirozenosti:
Largitus est nobis suam deitatem. Výměnou za člověčenství, které
od nás přijal, nechává dává nám účast na svém božství. A tak se
uskutečňuje nejskvělejší výměna, jaká se může oslavovat.

Jak bezpochyby víte, toto podílení se, bylo nabídnuto a dáno již
od stvoření Adamovi, prvnímu člověku; dar milostí s nádherným
doprovodem všech výsad, učinil Adama podobného Bohu. Ale
hřích prvního člověka, hlavy lidského pokolení, zničil a učinil ze
strany stvoření toto neslýchané sdílení se nemožným.

Aby to bylo napraveno, Slovo se vtělilo, a tím nám otevřelo ces-
tu do nebe a Bůh se stal člověkem, aby nám dal podíl na věčném
životě. Neboť toto dítě, jsou pravým Synem Božím, má božský ži-
vot jako jeho Otec, s jeho Otcem; v tomto dítěti „je skutečně celá
plnost božství tělesně“, (Kol 2, 9) „v něm jsou nahromaděny celé
poklady moudrosti a vědění“ (Kol 2, 3). Ale nemá je jen pro sebe:
nekonečně si žádá, předávat nám božský život, který je On sám:
Ego sum vita (Jan 14, 6). Proto přišel: *Ego veni UT vitam habeant*
(Jan 10, 10). Pro nás se narodilo dítě, nám byl dán Syn: *Puer na-
tus est NOBIS et Filius datus est NOBIS* (Introitus). Nechávaje nás
podílet se na své hodnosti Syna, učiní nás Božími dětmi. „Když
však celý ten čas uplynul, poslal Bůh svého Syna. Ten si vzal ze
ženy tělo. Tak se nám dostalo toho, že jsme přijati za syny“ (Gal 4,
4-5). To, co je Kristus přirozeností, to je Synem Božím, staneme se
milostí; vtělené Slovo, Syn Boží učiněný člověkem, má se stát pů-
vodcem našeho božského zrození: *hodie Salvator mundi DIVINÆ
NOBIS GENERATIONIS natus est auctor* (postcommunio). Tak tře-
baže je jediným Synem, stane se prvním z mnoha bratří: *UT sit
IPSE PRIMOGENITUS in multis fratribus* (Řím 8, 29).

Takové jsou dva úkony podivuhodné výměny, kterou Bůh usku-
tečňuje mezi námi a jím: přijímá naši přirozenost, aby nám předal
své božství, přijímá lidský život, aby nám dal podíl na svém bož-
ském životě; činí se člověkem, aby nás učinil bohy. *Factus est Deus*

homo, ut homo fieret Deus (Augustin, Kázání). A jeho lidské zrození se stává prostředkem našeho zrození k Božímu životu.

Od té doby budou v nás také dva životy. – Jeden přirozený, kterému vděčíme svým zrozením podle těla, ale který v očích Božích, následkem prvotního hříchu, je nejen bez zásluhy, ale před Bohem pošpiněn ve svém základu; ten nás činí nepříteli Boha, hodnými jeho spravedlnosti zrodili jsme se *fili iræ*. – Druhý nadpřirozený, nekonečně nad práva a požadavky naší přirozenosti. Ten nám Bůh předává milostí, když nám ji vtělené Slovo zasloužilo.

Bůh nás k tomuto životu zplodil svým Slovem a vlitím svého Ducha ve křtitelnici: *Genuit nos Verbo veritatis...* (Jak 1, 18). *Per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus sancti* (Tit 3, 5). Je to nový život, který se přidává k našemu, předčí ho, korunuje ho: *In Christo nova creatura* (2Kor 5, 17.; Gal 6, 15). Činí nás dětmi Božími, bratry Ježíše Krista, hodnými podílet se jednoho dne na jeho blaženosti a jeho slávě.

Z těchto dvou životů, má v nás jako v Kristu převládat božské, také tak jako v Kristu dítěti se ještě božské nijak neprojevuje, také v nás zůstává stále zahaleno pod hrubým zevnějškem obyčejné bytí. Božský život milosti má řídit a vládnout, ale také činit Pánu příjemnou všechnu naši přirozenou činnost, takto zbožštěnou svým základem.

Kéž rozjímání o Ježíšově narození a podílení se na tomto tajemství přijímáním chleba života, přivede nás jednou provždy ke skončení se vším, co ničí a zmenšuje božský život v nás: se hříchem, z něhož nás přišel Kristus osvobodit; *Cujus nativitas humanam repulit vetustatem* (postcommunio); s veškerou nevěností, nedokonalostí, se vším připoutáním se ke stvoření nespořádanými starostmi o věci, které pominou: *Abnegantes sæcularia desideria* (Tit 2, 12), s malichernými předsudky našeho sobectví!

Kéž by nás přivedly, abychom se dali plně Bohu, jak jsme slíbili v den křtu, když jsme se zrodili k božskému životu; vydali úplnému plnění veškeré jeho vůle a jeho láskyplnému rozhodnutí, jak to činilo vtělené Slovo, když vstoupilo na tento svět: *Ecce venio... ut faciam Deus voluntatem tuam* (Žid 10, 7); konali ony dobré

skutky, které jsou příjemné Bohu: *Populum acceptabilem sectatorem bonorum operum!* (Tit 2, 14).

Tedy božský život, přinesený Ježíšem jeho narozením, nesetká se více s obtížením a bude se volně šířit k oslavě našeho Otce v nebesích; tedy „Dej, kteří jsme novým světlem vtěleného Syna tvého prozáření, aby se to obracelo v našem díle, co věrou plně v myslí“: *Da nobis...* „Ať naše dary, prosíme, odpovídají tajemstvím dnešního narození“: *Munera nostra nativitatis hodiernæ mysteriis apta proveniant.*

7.3. To, co ukončí tuto „podivuhodnou“ výměnu, je způsob, jak se uskutečňuje, forma, jak se provádí. Jak se uskutečňuje? Jak toto dítě, které je vtělené Slovo, nechá nás podílet se na svém božském životě? – Svým člověčenstvím. Člověčenství, které Syn Boží od nás přijal, bude mu sloužit za nástroj, aby nám předal své božství a to z dvojího důvodu, ve kterém září božská moudrost: člověčenství činí Boha viditelným; činí Boha schopným citu.

Činí ho viditelným.

Církev zpívá s radostí podle vyjádření svatého Pavla o tomto „zjevení“ Boha mezi námi. „Ukázala se dobrota a lidumilnost našeho Boha“: *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus* (1Tim 2, 11). „Světlo zazáří dnes nad námi neboť se nám narodil Pán.“ *Lux fulgebit hodie super nos: quia natus est nobis Dominus* (in-troitus). Světlo dnes zazáří nad námi, neboť se nám narodil Pán.: „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“: *Verbum caro factum est et habitavit in nobis*. Vtělení uskutečňuje tento neslýchaný zážitek: lidé viděli žít samého Boha uprostřed nich.

Svatý Jan také radostně odhalil tuto stránku tajemství. „O slovu života svědčíme a zvěstujeme vám. Život se zjevil, a my jsme ho viděli. Život věčný, který byl u Otce a zjevil se nám. Co jsme tedy viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Společenství naše je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem. Toto píšeme, aby naše radost byla úplná“ (1Jan 1, 1-4).

Opravdu, jaká radost vidět Boha zjevujícího se nám, ne v oslňujícím lesku jeho všemohoucnosti, ani ne v nevyslovitelné slá-

vě jeho svrchovanosti, ale pod závojem člověčenství pokorného, chudého, slabého, kterého můžeme vidět a dotýkat se ho.

Mohli bychom být poděšeni hroznou Boží vznešeností: Izraelité se skláněli do prachu, plni hrůzy a strachu, když Bůh mluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaji uprostřed blesků. My jsme přitahováni půvabem Boha, který se stal dítětem. Zdá se nám, že nám dítě v jeslích říká: „Kdo viděl mne, viděl Otce.“ Máte strach z Boha? Mýlíte se! *Qui videt me, videt et Patrem* (Jan 14, 9). Neříd'te se svou představivostí, netvořte si Boha podle vývodů filosofie, nežádejte vědu, aby vás nechala poznat mé dokonalosti. Pravý všemohoucí Bůh je Bůh, jako jsem já a kterého vám zjevuji. Pravý Bůh to jsem já, který k vám přichází v chudobě, pokoře a dětství, ale který jednoho dne dá svůj život za vás. Na mně „se odráží jeho božská sláva a jsem výrazná podoba jeho podstaty“ (Žid 1, 3), jeho jediný Syn, Bůh jako on; na mně se naučíte poznávat jeho dokonalosti, jeho moudrost a jeho dobrotu, jeho lásku k lidem a jeho milosrdenství k hříšníkům: *Illuxit in cordibus nostris... in facie Christi Jesu* (2Kor 4, 6). Pojd'te ke mně, třebaže jsem Bůh, chtěl jsem se stát člověkem jako jste vy a neodmítám ty, který se ke mně přibližují s důvěrou: *Sicut homo genitus IDEM refulsit et Deus*.

Ptáte se: proč se Bůh rozhodl stát viditelným?“

Nejprve proto, aby nás poučil: *Apparuit erudiens nos*. Bůh k nám bude od té doby mluvit prostřednictvím svého vlastního Syna: *Locutus est nobis in Filio* (Žid 1, 2), máme jen poslouchat tohoto milovaného Syna, abychom poznali, co Bůh od nás chce. Nebeský Otec nám to sám řekl: *Hic est Filius meus dilectus: ipsum audite* (Mt 17, 5), a Ježíši se zalíbilo nám říci, že jeho učení je učením jeho Otce: *Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me* (Jan 6, 16).

Dále se Slovo stalo viditelným našim zrakům proto, aby bylo příkladem, který máme následovat.

Budeme jen pozorovat, jak roste toto dítě, pozorovat, jak žije mezi námi, žije jako my, jako člověk, abychom poznali, jak my máme žít před Bohem, jako Boží děti; neboť všechno, co vykoná, bude příjemné jeho Otcí (Jan 8, 29).

Jsa pravdou svým učením, ukáže cestu svými příklady; žijeme-li v jeho světle, jdeme-li touto cestou, budeme mít život: *Ego sum*

via, et veritas et vita (Jan 14, 6). Abychom poznávající Boha viditelně, byli jím uchvacováni k milování neviditelných věcí: *Ut dum VISIBILITER Deum cognoscimus, PER HUNC in invisibilium amorem rapiamur* (preface vánoční).

7.4. Kristovo člověčenství činí Boha viditelným, ale hlavně – a zde se božská Moudrost projevuje „obdivuhodně“ – ho činí schopným citu.

Hřích, který v nás zničil božský život, vyžadoval zadostiučinění, odpykání, bez něhož by bylo nemožné, aby nám byl vrácen božský život. Prostý tvor, člověk, nemůže dát zadostiučinění za urážku tak nekonečné zloby a na druhé straně božství nemůže ani trpět, ani odpykat. Bůh nám nemůže předat svůj život, není-li hřích smazán. Nezměnitelným ustanovením věčné Moudrosti, hřích může být smazán jedinečně tenkrát, když je odpykán spravedlivým způsobem. – Jak se má rozřešit tento problém?

Vtělení nám na to dává odpověď. Pozorujte betlémské dítě; je to Slovo tělem učiněné. Člověčenství, které Slovo přijalo, je schopno citu, ono bude trpět, odpykávat. Jeho bolesti, jeho odpykání, které mu patří jsou zcela jeho, přece budou patřit jako ono samo, Slovu. Propůjčují božské osobě nekonečnou cenu, která stačí, aby vykoupila svět, zničila hřích, nechala přetéci v hojnosti milost do duší, jako řeka prudká a zúrodňující: *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei* (Ž 65, 5).

O podivuhodná výměno! Nezastavujme se hledáním, jak by to mohl Bůh vykonat; pozorujme, jakým způsobem to uskutečnil. „Slovo od nás žádá lidskou přirozenost“, aby v ní nalezlo jak trpět, jak odpykat, jak zasloužit, jak dovršit míru. „Tělem se člověk odvrátil od Boha, Bůh tím, že se stal tělem, osvobodil člověka“: *Beatus auctor sæculi Servile corpus induit, ut carne carnem liberans Ne perderet quos condidit* (Hymnus k laudám Narození Páně). Tělo, které na sebe vzalo Slovo Boha, stane se pro všechno tvorstvo nástrojem spásy. *O admirabile commercium!*

Jistě to nepřehlídíte: bude třeba čekat na kalvárskou oběť, aby bylo odpykání úplné. Ale jak nás učí svatý Pavel „Od prvního okamžiku svého vtělení Kristus souhlasil splnit vůli svého Otce

a nabídnout se jako oběť za lidstvo“: *Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam et oblationem noluisti: CORPUS autem aptasti mihi...Et tunc dixi: Ecce venio...ut faciam Deus voluntatem tuam* (Žid 10, 5). „Tou-to obětí nás začal Kristus posvěcovat“: *In qua voluntate sanctificati sumus* (Žid 10, 10). V jeslích zahájil tuto existenci bolesti, kterou chtěl prožívat pro naši spásu, jejíž ukončení je na Golgotě, a která nám má dát, tím, že zničil hřích, přátelství jeho Otce. Jesle jsou bez pochyby jen prvním stupněm, ale obsahují ve svém základě všechny ostatní.

Hle, proč v oslavě vánoc Církev připisuje naši spásu samotnému tělesnému narození Syna Božího. „Pane, popřej, aby tělesné znovuzrození Jednorozeného tvého vysvobodilo nás, jež staré otroctví pod jhem hříchu drží.“ *Concede quæsumus, omnipotens Deus, ut nos Unigeniti tui nova per carnem nativitas libere, quod sub peccati iugo vetusta servitus tenet* (Orace Vánoční mše). Hle, proč se od nynějška bude soustavně mluvit o „osvobození, vykoupení, spásy, věčném životě.“ Svým člověčenstvím Kristus velekněz a prostředník, nás spojuje s Bohem; ale v Betlémě se nám zjevuje toto člověčenství.

Hleďte také, jak od svého narození uskutečňuje své poslání.

Čím ve skutečnosti ztrácíme božský život? – Je to pýcha. Poněvadž se mysleli, že se stanou podobni Bohu, tím, že poznají vědění dobra a zla, Adam a Eva ztratili pro sebe a pro lidstvo přátelství s Bohem. Kristus, nový Adam, nás vykupuje, přivádí nás k Bohu pokorou svého Vtělení. „Ačkoliv má božskou přirozenost, nic nelpěl na své vznešenosti, že je rovný Bohu, nýbrž sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jako jeden z lidí“ (Flp 2, 6-7). Jaké je to ponížení! Je pravdou, že později bude Církev velebit až do nebe zářící slávu vítěze nad hříchem a smrtí, ale nyní zná Kristus jen ponížení a slabost. Když naše zraky spočinou na tomto malém dítěti, které se nijak neliší od druhých a když uvažujeme, že je to Bůh, nekonečný Bůh, ve kterém jsou skryty všechny poklady moudrosti a vědění, cítíme, jak to proniká duší a naše zbytečná pýcha je zahanbena před takovýmto ponížením.

Co nás ještě přivedlo k ztracení ? – Naše odmítnutí poslouchat. Hle, jaký dává Syn Boží příklad podivuhodné poslušnosti; S prostotou malých dětí odevzdává se do rukou svých rodičů, dovoluje, aby se ho dotýkali, brali a nesli ho, jak si to přáli; a celé jeho dětství, celé jinošství, celé jeho mládí je v evangeliu shrnuto do těchto jediných slov: „Byl poddán Marii a Josefovi.“

Co ještě? – Naše chtivost: „žádost očí, „všechno, co se jeví, září, uchvacuje a svádí; hluboká prázdnota, malicherná pomíječnost, které dáváme přednost před Bohem. Slovo se stalo tělem, ale zrodilo se v chudobě a v opovržení. *Propter vos egenus factus est cum esset dives* (2Kor 8, 9). „Kristus se stal chudým, třebaže byl bohatým.“ Třebaže byl „králem od věčnosti“, třebaže byl tím, který slovem stvořil všechno z ničeho, který mohl jen „otevřít ruku, aby naplnil požehnáním každou žijící bytost“, nenarodil se v paláci, jeho matka, poněvadž nenalezla místo v hostinci, musela se uchýlit do jeskyně: Syn Boží, nekonečná Moudrost, chtěl se narodit v nahosti a ležet na slámě.

Jestliže rozjímáme s vírou a láskou o dítěti Ježíši v jeslích, vidíme v něm příklad velmi mnoha ctností. Nasloucháme-li srdcem co nám říká, naučíme se mnoha věcem; Procházíme-li okolnostmi jeho zrození, vidíme, jak člověčenství slouží Slovu za nástroj nejen, aby nás poučil, ale také, aby nás povznesl, oživil, učinil nás příjemnými Otci, odloučil nás od věcí, které pomíjejí, od nás samých, aby nás pozvedl až k němu.

„Božství obléká naše smrtelné tělo. A tím, že se Bůh ponizuje, aby žil lidským životem, člověk je vyzdvižen k božským věcem“: *Dum divinitas defectum nostræ carnis suscepit, humanum genus lumen, quod amiserat, recepit, humanum genus lumen, quod amiserat, recepit. Unde inim Deus humana patitur inde homo ad divina sublevatur* (svatý Řehoř Veliký: Homilie).

7.5. Tak tedy, ať se ze kterékoliv strany díváme zrakem víry na tuto výměnu, ať jsou to jakékoliv podrobnosti, které bychom v ní zkoumali, jeví se nám podivuhodná.

Není-li opravdu podivuhodné toto zrození z Panny: *Natus ineffabiliter ex virgine* (antifona). Mladá matka porodila Krále, jehož

jméno je věčné: ke cti panenství připojuje radost mateřství. Před ní nikdo neviděl takový zázrak; po ní nikdo nenalezl něco podobného.“ *Genuit puerpera Regem, cui nomen æternum, et gaudia matris habens cum virginitatis honore, nec primam similem visa est, nec habere sequentem* (antifona z laud). „Dcery Jeruzalémské, proč se mně podivujete? Tajemství, které ve mně vidíte, je opravdu božské.“ *Filiæ Jerusalem, quid me admiramini? Divinum est mysterium hoc quod cernitis* (antifona z 18. prosince).

Podivuhodné je toto nerozlučné spojení, ale bez zmatku, božství s člověčenstvím v jediné osobě Slova: *Mirabile mysterium: innovantur naturæ*. Podivuhodná je tato výměna protiklady svého uskutečnění: Bůh nám dává účast na svém božství, ale člověčenství, které od nás přijal, aby nám mohl předat svůj božský život, je trpící člověčenství, „které pozná bolest“, „*homo sciens infirmitatem* (Iz 53, 3), které podstoupí smrt a které nám dá smrti život.

Podivuhodná je tato výměna ve svém prameni, kterým je jediné nekonečná láska Boží k nám. *Sic dilexit mundum, ut Feilium suum Unigenitum daret* (Jan 3, 16). „Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna.“ Zpívejme tedy s radostnou duší s Církví: *Parvulus natus est nobis et filius DATUS est NOBIS*. Jak to „dát“? „V podobě hříšného těla.“ Proto láska, která nám ho dává takto v naší lidské podobě, schopné bolesti, aby odpykal hřích, je láska bez mezí: *Propter NIMIAM caritatem suam, qua dilexit nos Deus, misit Filium suum in similitudinem carnis peccati* (Antifona oktávu).

Konečně podivuhodná ve svém ovoci a ve svých účincích. Touto výměnou nám Bůh vrací své přátelství, dává nám opět právo na věčné dědictví, znovu patří na lidstvo s láskou a zalíbením.

Také radost je jedním z nejvýznamnějších pocitů slavení tohoto tajemství. Církev nás k tomu stále vybízí, poněvadž si vzpomíná na andělova slova pastýřům: „Zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid: dnes se vám narodil Spasitel“ (Lk 2, 10-11). Je to radost osvobození, znovu dobytého dědictví, nalezeného míru a hlavně spatření samého Boha daného lidem: *Et vocabitur nomen ejus Emmanuel* (Iz 7, 14).

Ale tato radost baude zajištěna jen když zůstaneme stálými v milosti, která nám přichází od Spasitele a činí nás jeho bratry. „Křesťané“, volá svatý Lev v kázání, které Církev čte během svaté noci, „poznej svou důstojnost“: *Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam*. A poněvadž jsi se stal účastníkem božství, měj se na pozoru, abys nepozbyl tak vznešený stav.

„Kdybys znala dar Boží“, řekl sám Pán Ježíš. Kdybyste znali, kdo je „onen Syn, který vám je dán!“ Hlavně, kdybyste ho přijímali, jak ho máme přijímat! Aby nebylo o nás řečeno: „přišel mezi své a oni ho nepřijali“: *In propria venit, et sui eum non receperunt* (Evangelium mše svaté ve dne). My všichni jsme svým zrozením majetkem Božím, patříme mu, ale zde na zemi jsou takoví, kteří ho nepřijali. Kolik Židů, kolik pohanů zavrhlho Krista, poněvadž se narodil v pokoře, ve smrtelném těle! Duše ponořené do temnoty pýchy a smyslů. *Lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt*.

A jak ho máme přijímat? – Vírou: *His qui credunt in nomine ejus*. Těm, kteří věříce v jeho osobu, v jeho slova, v jeho díla, přijali toto dítě jako Boha, dal za to, že se stali oni sami dětmi Božím: *Ex Deo nati sunt*.

Taková je opravdu základní dispozice, kterou máme přinášet, aby tato podivuhodná výměna vydala své ovoce. Jedině víra nám dává poznat cíle a způsob, jak se uskutečňuje, jediné ona nás nechává proniknout do hloubek tohoto tajemství, jediné ona nám dává pravé poznání hodné Boha.

Neboť je několik způsobů a stupňů poznání.

„Býk zná svého hospodáře, osel jesle svého pána“, napsal Izaiaš (1, 5), když mluvil o tomto tajemství. Viděli ležet dítě v jeslích. Ale co viděli? To, co může vidět zvíře: tvar, velikost, barvu, pohyb, – poznání zcela základní, které nepřekročuje nijak oblast smyslového jemu. Nic více.

Chodci, zvědavci, kteří se přiblížili k jeskyni, viděli dítě, ale pro ně bylo stejné jako všechny ostatní. Nešli nad toto poznání čistě přirozené. Byli snad překvapeni krásou dítěte? Litovali snad jeho bídu? Ale tento pocit nijak netrval a nezámjem brzy nabyt vrchu.

Byli tam pastýři prostého srdce, „Boží jasnost je ozářila“: *Claritas Dei circumfulsit illos* (Lk 2,9). Jistě pochopili více. Poznali v tomto dítěti slíbeného, očekávaného Mesiáše: *Expectatio gentium* (Gn 49, 10); vzdali mu svou úctu a jejich duše byly na dlouho naplněny radostí a mírem.

Andělé také patřili na nově narozené vtělené Slovo. Viděli v něm svého Boha. Také toto poznání vrhlo jejich čistého ducha v údiv a obdiv nad ponížením tak nepochopitelným: neboť nechtělo se spojit s jejich přirozeností, ale s přirozeností lidskou, *sed semen Abrahæ apprehendit* (Žid 2, 16).

Co řekneme o Panně, když patřila na Ježíše? Jakou hloubkou tajemství pronikl tento pohled tak čistý, tak pokorný, tak něžný a tak plný zalíbení. Není možno vyjádřit, do jakého světla duše Ježíšova tehdy ponořila svou Marku a jaké vznešené klanění, jakou dokonalou úctu Marie vzdala svému Synu, svému Bohu, všem stavům a všem tajemstvím, jejichž je Vtělení podstata počátek.

Konečně je zde – ale toto je nevypověditelné – pohled Otce patřícího na svého Syna, tělem učiněného pro lidi. Nebeský Otec viděl, co nikdy ani člověk ani anděl, ani sama Maria nepochopí: nekonečné dokonalosti božství, které se skrývají v dítěti... A toto patření bylo pramenem nevyslovitelného uchvácení: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě se mně zalíbilo...“ (Lk 3, 22; Mk 1, 11).

Když pozorujeme v Betlémě vtělené Slovo, pozvedněme se nad smysly, abychom se dívali jen očima víry. Víra nás nechává podílet se zde na zemi na poznání, které mají tři božské osoby jedna o druhé. Není v tom nijak nadsázka. Posvěcující milost nás nechává opravdu podílet se na božské přirozenosti, neboť činnost božské přirozenosti spočívá v poznání a lásce, že božské osoby jsou jedna ze druhé, jedna pro druhou; máme tedy podíl na tomto poznání. – A stejně jako posvěcující milost rozvíjející se ve slávě nám dá právo patřit na Boha jak on se vidí, stejně na zemi, ve stínu víry, milost nám dává pozorovat hloubky tajemství očima Boha: *Lux tuæ clariatis infulsit* (preface).

Když je naše víra živá a dokonalá, nezastavíme se na povrchu, vně tajemství, ale dosáhneme důvěrnosti, abychom o něm rozjímalí očima Božíma: procházíme člověčenstvím, abychom pro-

nikli až k božství, které člověčenství skrývá a současně odhaluje; božská tajemství vidíme v božském světě.

A okouzlena, překvapena tak úžasným ponížením, duše, kterou tato víra oživuje, zcela padá na tvář, zcela se oddává, aby získala slávu Bohu, který takto zahaluje, pro lásku ke svým stvořením vrozenou nádheru svých nevyzpytatelných dokonalostí. Uctívá ho, dává se, nemá pokoje, pokud nedala za to všechno i ona, aby doplnila výměnu, kterou s ní chce sjednat, pokud nepodrobila všechno v sobě ze své činnosti tomuto „Králi míru, který přichází s takovou nádherou“, zachránit ji, posvětit, a jaksi zbožštit.

Přibližujeme se tedy k dítěti-Bohu s velkou vírou. Chtěli bychom být v Betlémě, abychom ho přijali. Hle, jak nám ho svaté přijímání dává se stejnou skutečností, třebaže naše smysly to ještě málo pociťují. Ve svatostánku jako v jeslích je to tentýž Bůh plný moci, tentýž Spasitel plný dobroty.

Chceme-li, podivuhodná výměna ještě pokračuje. Neboť je to také jeho člověčenstvím, kterým nám u svatého stolu Kristus vlévá svůj božský život. Tím, že jíme jeho tělo a pijeme jeho krev, tím, že se spojujeme s jeho člověčenstvím, čerpáme u samého pramene věčného života: *qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam...* (Jan 6, 55).

Tak každodenně pokračuje a svírá se spojení utvořené mezi člověkem a Bohem ve Vtělení. Tím, že se dává ve svatém přijímání, Kristus nechává růst ve velkodušné a věrné duši život milosti; *Deus, qui nos pro hujus sacrificii veneranda commercia, unius summæ divinitatis participes effecisti: præsta, a quæsumus: ut sicut tuam cognoscimus veritatem, sic jam dignis moribus assequamur (secreta),* nechává ho volněji se rozvinout a rozkvést s větší silou; „předává nám i záruku této šťastné nesmrtelnosti, jejímž původem je milost a kde sám Bůh se nám projeví ve vši plnosti a bez závoje“: *Ut natus hodie Salvator mundi, sicut divinæ nobis generationis est auctor, ita et immortalitatis sit IPSE largitor* (postcommunio).

To bude uskutečnění skvělé a slavné výměny slavnostně zahájené v Betlémě, v chudobě a ponížení jeslí.

8. ZJEVENÍ PÁNĚ

Obsah: Bůh věčné světlo se projevuje hlavně vtělením. – 1. Zjevení Mudrcům znamená povolání pohanských národů ke světlu evangelia. – 2. Víra Mudrců rychlá a velkodušná je vzorem naší víře. – 3. Chování Mudrců při zmizení hvězdy. – 4. Jak hluboká je jejich víra v Betlémě; symbolismus darů, které nabídli Dítěti-Bohu; jak je napodobit.

Pokaždé když je duše v poněkud důvěrnějším spojení s Bohem, cítí se zahalena tajemstvím: *Nubes et celigo in circuitu ejus* (Ž 46, 2). Toto tajemství je nevyhnutelný důsledek nekonečné vzdálenosti, která odděluje stvoření od Stvořitele. Na všech stranách je konečná bytost předstižena Tím, který je věčně sama plnost Bytí.

Proto jedenou z nejhlubších nevyzpytatelných vlastností božské Bytosti je jeho nepochopitelnost a jeho neviditelnost; je to věc opravdu podivuhodná, ona neviditelnost božského světla zde na zemi.

„Bůh je Světlo“, říká svatý Jan; je Světlo nekonečné „bez stínu a temnoty“: *Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ*. Svatý Jan pečlivě zaznamenává, že tato pravda tvoří jeden ze základů jeho evangelia: *Et hæc est annuntiatio quam audivimus ab eo, et annuntiamus vobis* (1Jan 1, 5). Ale toto Světlo, které nás všechny svlažuje svým jasem, místo, co by dokazovalo Boha očím naší duše, skrývá ho. Je to tak jako se sluncem; jeho světlo nám brání, abychom do něho patřili: *Lucem inhabitat inaccessibilem* (1 Tim 6, 16).

A přece je toto Světlo životem duše. Poznali jste, že v Písmu svatém je myšlenka života a světla často spojena. Když žalmista chce popsat věčnou blaženost, jejímž pramenem je Bůh, říká, že se „v něm nalézá původ života“: *Torrente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te est fons VITÆ*; a ihned připojuje: „A ve tvém Světle uvidíme světlo“: *Et in lumine tuo VIDEBIMUS LUMEN* (Ž 35, 9-10). Podobně se Pán Ježíš prohlašuje světlem světa: „Kdo“, řekl ještě (a zde je to více než kladení slov vedle sebe), „mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života“: *Habebit LUMEN VITÆ* (Jan 8, 12). A toto světlo života pochází ze života bytím ve své podstatě, které je světlo: *In ipso vita erat, et vita erat lux hominum* (Jan 1, 4). Náš život v nebi bude poznávat bez závoje věčné světlo a těšit se z jeho nádhery.

Již zde na zemi dává Bůh část svého světla tím, že opatřuje lidskou duši rozumem: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine* (Ž 4, 7). Rozum je pro člověka opravdovým světlem. Veškerá přirozená činnost člověka, aby byl hoden sám sebe, má být nejprve řízena tímto světlem, ukazující mu dobro, které má sledovat; světlo tak mocné, že je samo schopno odhalit člověku existenci Boha a některé z jeho dokonalostí. Svatý Pavel, když píše věrným do Říma (Řím 1, 20), prohlašuje, že je pro pohany neodpustitelné, že nepoznali Boha, když pozorují svět, dílo jeho rukou. Díla Boží obsahují stopu, záblesk jeho dokonalostí a tak ukazují do určitého stupně nekonečné světlo.

Je další, mnohem hlubší, mnohem milosrdnější projev, který Bůh o sobě učinil: je to Vtělení.

Božské světlo, příliš zářivé, aby se projevilo našim slabým zrakům v celé své nádheře, se zahalilo člověčenstvím: *quod est velamen*, to je myšlenka svatého Pavla, (Žid 10, 20). „Nádhera věčného Světla“, „Světlo ze Světla“: *lumen de lumine*, Slovo přijalo naše tělo, abychom poznávající Boha viditelně, mohli rozjímat o Božství: *Nova mentis nostræ oculis lux tuæ claritatis infulsit* (preface z Narození Páně). Kristus je Bůh, přizpůsobení naší chápavosti, ukazující se nám v existenci vpravdě lidské; závoj lidství zabírá nekonečné a oslepující záři Božství, aby nás neoslepila.

Ale pro každou duši dobré vůle paprsky unikají z tohoto člověka, který je současně Bůh; duše osvětlená vírou poznala nádheru, která se skrývá za závojem tohoto Nejsvětějšího. Ve smrtelném člověku, kterým je Ježíš, víra nalézá samého Boha, napájí se z pramene světla, spásy a nesmrtelného života: *Quia cum Unigenitus tuus in substantia nostræ mortalitatis apparuit, nova nos immortalitatis suæ luce reparavit* (preface Zjevení Páně).

Toto zjevení boha lidem je tak neslýchané tajemství, dílo tak plné milosrdenství. Tvoří jednu z vlastností tak podstatných Vtělení, že v prvních stoletích Církev neměla žádný svátek, kterým by slavila jedině narození Spasitele v Betlémě; slavila svátek „Théophanie“ neboli „Zjevení Boží“ v osobě vtěleného Slova: zjevení Mudrcům, – na břehu Jordánu při Ježíšově křtu, – při svatbě v Káně, kde Kristus učinil svůj první zázrak. Přecházejí z vý-

chodní Církve do západní, svátek podržel své řecké jméno: Epifanie, „zjevení“, ale měl za předmět takřka výhradně zjevení Spasitele pohanům, pohanským národům v osobě Mudrců.

Znáte dokonale evangelijní vyprávění o příchodu Mudrců do Betléma, vyprávění zobrazené a rozšířené tradicí. Největší část autorů umisťuje příchod Mudrců po obětování v chrámě. Zde sledujeme řád určený Církví, který ve své liturgii oslavuje Zjevení Páně a Očišťování. Řeknu vám jen několik slov o hlavním významu tajemství a tím že pak zachytím určité podrobnosti, ukáží vám některá z četných naučení, která jsou pro naši zbožnost.

8.1. Církevní otcové viděli v povolání Mudrců ke Kristovým jeslím povolání pohanských národů k víře. – Zde je samý základ tajemství výslovně naznačené Církví v modlitbě, kde shrnuje přání svých dětí v tomto svátku: *Deus qui hodierna die Unigenitum tuum GENTIBUS stella duce revelasti.*

Vtělené Slovo se nejprve zjevilo Židům v osobě pastýřů. Proč to? – Protože židovský národ byl vyvoleným lidem. Z tohoto lidu měl vyjít Mesiáš, syn Davidův. Jemu byly učiněny skvělé sliby, jejichž uskutečnění tvořilo mesiánskou vládu; jemu Bůh svěřil Písmo a dal Zákon, onen Zákon jehož všechny prvky byly znaky milosti, kterou měl přinést Kristus. Proto bylo vhodné, aby se vtělené slovo zjevilo nejprve Židům.

Pastýři, prostí lidé, přímého srdce, zastupovali u jeslí vyvolený národ: *Evangelizo vobis gaudium magnum... quia natus est vobis hodie Salvator* (Lk 2, 10-11). Ještě později, ve svém veřejném životě, Pán Ježíš se zjeví Židům moudrostí svého učení a září svých zázraků.

Ujišťujeme, že i svá kázání omezuje pouze na Židy. – Hleďte například, co odpověděl učedníkům, kteří se přimlouvali za kananejskou ženu z nevěreckého kraje Tyru a Sidonu, která ho žádala o pomoc? „Jsem poslán jen k ovčím, které zahynuly z izraelského domu“ (Mt 15, 24). Bude třeba velké víry a hluboké pokory ubohé pohance, aby vylákala, abychom tak řekli, milost, o kterou prosila. – Když během svého veřejného života Pán Ježíš poslal své apoštoly kázat, jako on novou zvěst řekl jim bez výjimek:

„Nechodte mezi pohany a nevstupujte do měst samaritánských, ale jděte raději k ztraceným ovčím izraelského domu“ (Mt 10, 5-6). Proč toto tak podivné doporučení? Byli pohané vyňati z milosti vykoupení a spasení přineseného Kristem? Ne, ale bylo to podle ustanovení Božího přenechat evangelizaci pohanských národů apoštolům, když Židé tím, že ukřižovali Krista, definitivně zavrhnli Syna Božího. Když Pán Ježíš zemřel na kříži, opona chrámová se roztrhla na dvě části, aby se ukázalo, že přestává Stará Úmluva s jediným a jediné se židovským lidem.

Mnoho Židů opravdu nechtělo přijmout Krista. Pýcha jedněch, smyslnost druhých zaslepila jejich duše a nechtěli ho přijmout jako Syna Božího. O nich mluvil svatý Jan, když řekl: „A to Světlo svítí ve tmě, a tma je nepojala; Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali.“ (Jan 1, 5.11). Proto Pán Ježíš řekl nevěřícím Židům: „Bude vám odňato Boží království a bude dáno národu, který přináší jeho plody“ (Mt 21, 43).

Pohanští národové jsou povoláni mít dědictví slíbené Otcem jeho Synu Ježíši; *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam* (Ž 2, 8). Pán Ježíš si sám říká „dobrý pastýř, který dává život za své ovce“ a připojuje ihned: „Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince“: *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili*; „I ty musím přivést, a budou slyšet můj hlas; i bude jeden ovčinec a jeden pastýř (Jan 16, 17).

Proto dříve, než vstoupil na nebe, poslal své apoštoly, aby pokračovali ne již už ztracených ovčí izraelských, ale u všech národů v jeho díle a v jeho poslání spásy. „Jděte“, řekl jim, „vyučujte všechny národy, uče je zachovávat všechno... jsem s vámi až do konce světa“ (Mt 28, 19-20).

Přesto však vtělené Slovo nevyčkávalo se svým nanebevstoupením, aby rozšířilo na pohanské národy milost dobré zvěsti. Při svém objevení se zde na zemi pozval je ke svým jeslím v osobě Mudrců. Věčná Moudrost nám chtěla takto ukázat, že přinesla mír nejen těm, kteří byli blízko – věrní Židé byli zastoupeni pastýři – „ale také i těm, kteří žili daleko od něho“ – pohané představeni Mudrci. Takto – jak říká svatý Pavel – „oba národy spojil v jedno“: *Qui fecit utraque unum*, neboť spojením svého člově-

čenství s božstvím je Kristus jediným dokonalým prostředníkem a „skrže něj máme my i vy volný přístup k Otci, když jsme spojeni jediným Duchem“ (Ef 2, 14.17-18). Přivolání Mudrců a jejich posvěcení znamená povolání pohanských národů k víře a spáse. Pastýřům poslal Bůh anděla, neboť vyvolený lid byl zvyklý na zjevení nebeských duchů; Mudrcům, kteří zkoumali hvězdy, nechal zjevit se nádhernou hvězdou. Tato hvězda je symbolem vnitřního osvětlení, které osvětluje duše, aby je volala k Bohu.

Každá dospělá duše je skutečně alespoň jednou osvětlená, jako Mudrci, hvězdou povolání k věčné spáse. Světlo je dáno všem. Je dogma naší víry, že „Bůh chce, aby se všichni lidé zachránili“: *Qui OMNES homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire* (1 Tim 2, 4), a došli k důkladnému poznání pravdy.

V den soudu všichni bez výjimky prohlásí s přesvědčením, získaným ze zřejmosti, nekonečnou spravedlnost Boží a dokonalou přímou cestu svých úsudků: *Justus es, Domine, et rectum iudicium tuum* (Ž 119, 137). Ti, které Bůh provždy zapudí daleko od sebe poznají, že jsou vlastními původci své ztráty.

Neboť by toto nebylo pravda, kdyby zavržení neměli možnost poznat a přijmout světlo božské víry. Je to nejen proti nekonečné Boží dobrotě, ale také jeho spravedlnosti, odsoudit duši pro její nedobrovolnou nevědomost.

Jistě hvězda, která volá lidi ke křesťanské víře, není pro všechny stejná. Září různě, ale její záře je dost viditelná, aby srdce dobré vůle ji mohly poznat a vidět v ní známku božského volání. Ve své prozřetelnosti, plné moudrosti, Bůh mění stále svou činnost, nepochopitelnou, jako je On sám; mění je podle stále činné přívětivosti své lásky a stále svatých požadavků své spravedlnosti. V tom můžeme se svatým Pavlem uctívat jeho neproniknutelná rozhodnutí a neprobádatelné způsoby jeho jednání! Neboť, „kdo pochopí myšlení Páně?“ (Řím 11, 33-34). *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! Quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus et investigabiles viae ejus* (Řím 11, 33).

Měli jsme štěstí, že jsme „uviděli hvězdu“ a poznali svého Boha v dítěti v jeslích. Máme štěstí, že patříme k Církvi, jejíž prvotinami byli Mudrci.

V obřadu svátku liturgie nazývá toto povolání celého lidstva k víře a ke spáse v osobě Mudrců, sňatkem Církve se Snoubencem. Poslechněte, s jakým jásotem, s jakými skvělými symbolickými výrazy, přijatými od proroka Izaiáše, prohlašuje nádeheru tohoto duchovního Jeruzaléma, který má přijmout do svého mateřského lůna národy, které se staly dědici jejího božského Snoubence. Vstaň, rozsviť se, Jeruzaléme, neboť vzešlo tvé světlo a Hospodinova velebnost září nad tebou! Hle, tma zahaluje zemi a temnota národy, nad tebou však září Hospodin, jeho velebnost se zjevuje nad tebou. Národy budou kráčet ve tvém světle a králové ve tvé vycházející záři. Rozhlédni se kolem a podívej se: tito všichni se shromáždili, přišli k tobě. Zdaleka přicházejí tvoji synové, na zádech přinášejí tvoje dcery. Spatříš to a zazáříš, radostí se zachvěje a rozšíří tvé srdce, neboť zaplaví tě bohatství moře, přinesou ti statky národů. Záplava velbloudů tě přikryje, dromedáři z Madianu a Efy, přijdou všichni ze Sábý, přinesou zlato, kadidlo, rozhlásí Hospodinovu slávu (Iz 60, 1-6).

Nabízejme tedy Bohu ustavičně úkony díkučinění, „abychom se stali schopni mít účast na dědictví svatých ve světle, abychom se osvobodili od moci temnoty a přenesli se do království jeho Syna“ (Kol 1, 13), to je Církve.

Dovolávání se víry je znamenité dobrodiní, poněvadž obsahuje v zárodku povolání k věčné blaženosti božského patření. Nikdy nezapomínejme, že toto vyzvání bylo červánky všeho Božího milosrdenství k nám a pro člověka se všechno shrnuje ve věrnosti k tomuto povolání. Víra nás má vést k blaženému patření.

Nejenže máme děkovat Bohu za tyto milost křesťanské víry, ale také být jí každého dne více hodni tím, že chráníme svou víru proti každému nebezpečí, kterému nás vystavuje toto století naturalismu, skepticismu, lhostejnosti, lidské úcty a přinášíme neustálou věrnost žití životem víry.

Dále žádejme Boha, aby udělil tento vzácný dar víry všem duším, které ještě „trvají v temnotě a ve stínu smrti“. Žádejme Pána, aby se nad nimi zvedla hvězda, aby on sám byl „Sluncem, které je navštíví z výsosti účinkem svého něžného milosrdenství: *Per*

viscera misericordiæ Dei nostri in quibus visitavit... oriens ex alto (Lk 1, 78-79).

Tato modlitba je velmi příjemná Pánu Ježíši. Je to vlastně žádost, aby byl poznáván a veleben jako Spasitel všech lidí a Král králů.

Je také příjemná Otci, neboť on nic nežádá tolik, jako oslavu svého Syna. Opakujme tedy často v tyto svaté dny modlitbu, kterou samo vtělené Slovo vložilo na naše rty: Otče náš, Otče světél, přijď království tvé, ono království, jehož tvůj Syn je hlavou. *Adveniat regnum tuum!* Aby tvůj Syn byl víc a více poznáván, milován, bylo mu slouženo, byl oslavován, aby zase on v jednotě vašeho společného Ducha: *Pater, clarifica Filium tuum ut Filius tuus clarificet te!*

8.2. Jestliže znovu uvažujeme o některých podrobnostech vyprávění z evangelia uvidíme, jak je toto tajemství bohaté na poučení.

Řekl jsem vám, že Mudrci v Betlémě představují pohany povolané ke světlu evangelia. Jednání Mudrců nám ukazuje hodnoty, které má mít naše víra.

Co je nejprve zjevné, je velkodušná věrnost této víře. Hledte: hvězda se zjevila Mudrcům. Ať pocházeli z kteréhokoliv kraje – Persie, Chaldeje, Arábie, nebo Indie – Mudrci, podle tradice, patřili ke kněžské kastě a zabývali se studiem hvězd. Je více než pravděpodobné, že jim nebylo neznámo zjevení učiněné Židům o králi, který bude jejich Osvoboditelem a Pánem světa. Prorok Daniel, který určil dobu příchodu, byl ve styku s mudrci; bylo jim snad i známo Bálamovo proroctví: „hvězda vyjde z Jakuba“ (Nm 24, 17). Ať je to jakkoliv, hle, nádherná hvězda se jim zjevila. Její mimořádná záře oslnila jejich oči, vzbudila jejich pozornost, když současně milost vnitřního osvětlení ozářila jejich duše. Tato milost jim nechala tušit osobu a přednosti toho, jehož zrození hvězda oznamovala; vnikla jim, aby ho hledali a poklonili se mu.

Věrnost Mudrců ke vniknutí milosti je podivuhodná. Ani okamžik nepochybovali; aniž by uvažovali, ihned se vydali, aby vykonali svůj úmysl. Ani nezájem, ani skepticismus jejich okolí, ani

zmizení hvězdy, ani obtíže spojené s výpravou tohoto druhu, ani délka nebo nebezpečí cesty je nezadržely vyjít bez odkladu a s věrností božskému volání. „Viděli jsme totiž jeho hvězdu na východě a přišli jsme se mu poklonit“; (Mt 2, 2) ihned jsme se vydali na cestu, jakmile se nám ukázala.

V tom jsou Mudrci naším vzorem, pokud se jedná o volání víry, nebo když je otázka volání k dokonalosti. – Každá věrná duše je opravdu volána ke svatosti: „Buďte svatí, poněvadž já jsem svatý“: *Sancti estote quia ego sanctus sum* (Lv 11, 44)! Apoštol svatý Pavel nás ujišťuje, že od věčnosti je pro nás božské nařízení plné lásky, které obsahuje tuto výzvu: *Elegit nos ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus* (Ef 1, 4). „Všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, protože z Boží vůle jsou povoláni ke spáse“: *Iis qui secundum propositum vocati sunt sancti* (Řím 8, 28). Osvědčení tohoto povolání je pro každého z nás jeho hvězdou. Bere na sebe různý tvar, podle Božích úmyslů, naší povahy, okolností, ve kterých žijeme, událostí, na kterých jsme zúčastněni, ale svítí v duši každého.

A jaký je účel tohoto volání? Pro nás, jako pro Mudrce je, přivést nás ke Kristu. Nebeský Otec nechává v nás hvězdu zářit, neboť sám Pán Ježíš říká, „Nikdo nemůže ke mně přijít, nepřitáhne-li ho Otec, který mě poslal“: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum* (Jan 6, 44).

Jestliže posloucháme věrně Božího volání, jdeme-li velkodušně vpřed, oči upřené na hvězdu, dojdeme ke Kristu, který je životem našich duší. A ať jsou naše hříchy jakékoliv, naše chyby, naše ubohosti, Ježíš nás přijímá s dobrotou. Slíbil: „Všechno, co mi dává Otec, přijde ke mně, a toho, kdo ke mně přichází, nevyženu: *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet: et eum qui venit ad me non ejiciam foras* (Jan 6, 37).

Otec přitáhne Magdalenu, velkou hříšnici, k nohám Ježíšovým. A hle, Magdalena, ihned následuje s velkodušnou vírou božský paprsek hvězdy, která září v její ubohé duši, vnikne do sálu na hostinu, aby veřejně dokázala Kristu svou víru, svou lítost a svou lásku. Magdalena následovala hvězdu a hvězda přivedla Magda-

lenu ke Spasiteli: „Odpouštěj se ti hříchy.“ „Tvá víra tě spasila, jdi v pokoji“: *Et eum qqui venit ad me non ejiciam foras* (Lk 7, 48.50).

Život svatých a zkušenost duší ukazují, že jsou v našem nadpřirozeném životě často rozhodující okamžiky, na nichž závisí celá hodnota našeho vnitřního života i samé naší věčnosti.

Hle, Šavel je na cestě do Damašku. Je to nepřítel a horlivý pronásledovatel křesťanů, *spirans minarum*, „sopltl hrozbami a hořel touhou zabít“ přívržence Páně. A hle, slyší Ježíšův hlas, je to jeho hvězda, volání Boží. Šavel poslechl volání, následoval hvězdu: „Kdo jsi, Pane?“ „Pane, co chceš, abych učinil?“ – Jaká pohotovost a jaká velkodušnost! Také od tohoto okamžiku se stal „vyvolenou nádobou“, bude žít jedině pro Krista (Sk 9, 1.5).

Hle, na druhé straně mladý muž, plný dobré vůle, srdce přímého a poctivého, který předstoupil před Ježíše a žádal ho, co má činit, aby dostal údělem věčný život. „Zachovávej přikázání“, odpověděl mu božský Spasitel. „Mistře, všechno jsem zachovával od svého mládí, co mně ještě schází?“ – „Tehdy“, říká evangelium, „Ježíš se na něj zadíval s láskou“: *Jesus autem intuitus eum dilexit eum*. Tento pohled plný lásky byl paprskem hvězdy. A hle, co se ihned stalo: „Jedno ti chybí; chceš-li být dokonalý, jdi, prodej co máš, a dej to chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mě.“ Ale nenásledoval hvězdu: „Ale on se zarmoutil pro to slovo a smutný odešel; měl totiž velké jmění.“ Komentátoři vidí ve slovech Pána Ježíše, která ihned pronesl předpověď ztráty této duše: „Jak nesnadno vejdou do Božího království ti, kdo mají mnoho majetku“ (Mk 10, 17-23). Tak, kde jde o volání k víře nebo ke svatosti, nejdeme Krista a život, jehož je pramenem, jedině za podmínky, že jsme pozorní k milosti a vytrvale věrnými ve svém hledání sjednocení s Bohem.

Nebeský Otec nás volá ke svému Synu vnuknutím své milosti, ale chce, abychom jako Mudrci, jakmile hvězda zazáří v našich srdcích, ihned všechno opustili: naše hříchy, příležitosti ke hříchu, špatné návyky, nevěrnosti, nedokonalosti, připoutání ke stvoření; chce, abychom si nevšímalí (nedbali) ani na kritiku, ani na názory lidí, ani na obtíže při splnění díla, ale ihned šli hledat Ježíše, – kterého jsme ztratili smrtelným hříchem, nebo když ho

již milostí posvěcující máme v sobě, jsme voláni k užšímu a mnohem důvěrnějšímu spojení s ním. *Vidimus stellam*: „Pane, viděl jsem tvou hvězdu, a jdu k tobě: co chceš, abych učinil?“

8.3. Často se stane, že se hvězda ztratí našim očím. Buď že vnuknutí milosti nese sebou mimořádný ráz, jako byl případ Mudrců, nebo že se přikloní – a to je pro nás nejčastější případ – k nadpřirozené každodenní obezřelosti, přestane se někdy projevovat, světlo se skryje. Duše se nalézá v duchovní temnotě. – Co tedy dělat?

Podívejme se, co v takovém případě udělali Mudrci? Hvězda se jim ukázala jen na východě, potom zmizela: *Vidimus stellam ejus in Oriente*. Jestliže jim nechala poznat narození židovského Krále, neukázala jim přesně místo, kde by ho mohli nalézt. Co činili? Mudrci byli vedeni do Jeruzaléma, hlavního města Judska, metropole židovského náboženství. Kde lépe, než ve Svatém městě by mohli poznat, co hledají?

Stejně, když naše hvězda zmizí, když božské vnuknutí nic jasně nenaznačuje, nechává nás v nejistotě, Bůh chce, abychom se obrátili k Církvi na ty, kteří ji zastupují mezi námi, abychom od nich poznali, jak máme jednat. To je uspořádání božské Prozřetelnosti. Bůh chce, aby duše ve svých pochybnostech a obtížích na cestě ke Kristu, žádala světlo a vedení od těch, které ustanovila jako své zástupce u nás: *Qui vos audit, me audit* (Lk 10, 16).

Hleďte na Šavla na cestě do Damašku: na zavolání Ježíšovo ihned zvolal: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Co mu odpovídá Kristus? Byl by to mohl učinit, poněvadž se mu projevil jako Pán, ale on to neučinil, odkázal ho na své zástupce: „Jdi do města, tam ti bude řečeno, co máš dělat“ (Sk 9, 6).

Tím, že podřídíme touhy své duše kontrole těch, kteří mají milost a poslání nás vést v našem hledání spojení s Bohem, nejsme v nebezpečí, že zabloudíme, ať jsou jakékoliv osobní zásluhy těch, kteří nás vedou. V době, kdy Mudrci přišli do Jeruzaléma, společnost těch, kteří měli právo vykládat svatá Písma, byla složena z velké části z nehodných elementů; a přesto Bůh chtěl, aby se Mudrci dozvěděli od jeho zástupců a jejich učení oficiálně, kde

se narodil Kristus. Bůh opravdu nemůže dovolit, aby byla duše klamána, když se s pokoru a důvěrou obrátí na legitimní zástupce své nejvyšší autority.

Ale naopak, najde světlo a mír. Jako Mudrci, když vyšli z Jeruzaléma, duše opět uvidí hvězdu, plnou jasu a nádhery a také jako oni naplnění jástem, bude duše pokračovat na své cestě: *Videntes autem stellam, gavisí sunt gaudio magno valde* (Mt 2, 10).

8.4. Následujme nyní Mudrce do Betléma: tam hlavně vidíme, jak se projevila hloubka jejich víry.

Podivuhodná hvězda je dovede na místo, kde mají konečně potkat toho, kterého tak dlouho hledali. A co našli? Palác, královskou kolébkou, dlouhou řadu pospíchajících služebníků? Ne, budou dělnickou domácnost. Hledali krále, Boha, a uviděli jen dítě na klíně své matky. Ne bytost proměněnou božskými paprsky, jak se stalo mnohem později před zraky apoštolů na hoře Tábor, ale – malé dítě, ubohé a slabé dítě.

Přesto však z této bytosti, zdánlivě tak křehké, neviditelně zářila božská moc: *Virtus de illo exibat*. Ten, který dal vynořit hvězdě, aby vedla Mudrce k jeho kolébce, ozařoval nyní je samé; naplnil jejich ducha vnitřně světlem a jejich srdce láskou. Proto poznali v tomto dítěti svého Boha.

Evangelium nám nic neříká o jejich rozmluvě, ale nechává nás poznat vznešená gesta jejich dokonalé víry: „Padli na zem a klaněli se dítěti“: *Et procidentes adoraverunt eum* (Mt 2, 11).

Církev chce, abychom se připojili k tomuto klanění Mudrců. Když během mše svaté nám dává číst tato slova vyprávění z evangelia: „Padli na zem a klaněli se mu“, nechává nás pokleknout, abychom naznačili, že i my věříme v božství dítěte z Betléma.

Uctívejme ho s hlubokou vírou. Bůh od nás žádá, pokud jsme zde na zemi, aby veškerá činnost našeho vnitřního života směřovala ke spojení s ním ve víře. Víra je světlo, které nás nechává vidět Boha v dítěti Panny, slyšet Boží hlas ve slovech vtěleného Slova, následovat příkladu Boha v činech Ježíšových, přisvojovat si nekonečné zásluhy Boha bolestmi a zadostiučiněními člověka trpícího jako jsme my.

Procházejíc závojem člověčenství pokorného a přístupného bo-lesti, duše osvícení živou vírou, odkrývá vždy Boha. Všude, kde potkává toto člověčenství, – ať je to v ponížení v Betlémě, na cestách Judska, na vrcholku Kalvárie, nebo ve způsobách eucharistických, – věrná duše se před ním klaní, poněvadž je to člověčenství Boha. Vrhá se na kolena, aby mu naslouchala, poslouchala ho, následovala až jak se zalíbí Bohu a „byli přivedeni k patření na krásu tvé velebnosti“: *Usque ad contemplandam speciem tuæ celsitudinis perducamur* (modlitba při Zjevení Páně).

Postoj uctívání Mudrců vyjadřuje výmluvně hloubku jejich víry; dary, které nabízejí, jsou též plny významu. Církevní Otcové odhalují s velkou naléhavostí symbolismus darů přinesených Mudrci Kristu. Zastavme se, abychom propracovali toto setkání a zkoumali, jak je tento symbolismus hluboký? Bude to radostí pro naše duše a potravou pro naši zbožnost.

Jak víte, evangelium nám říká, že „otevřeli své pokladnice a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu“ (Mt 2, 11). Je zřejmé, že podle úmyslu Mudrců, měly tyto dary sloužit k vyjádření pocitů jejich srdcí, stejně jako uctít toho, kterému je přinesli.

Když zkoumáme podstatu těchto darů, které připravili před svým odjezdem, vidíme, že božské osvícení již zjevilo Mudrcům něco z vynikající vznešenosti toho, kterého si přáli spatřit a uctít. Podstata těchto darů ukazuje současně hodnotu úloh, které chtěli Mudrci splnit vzhledem k osobě Krále Židů. Symbolismus darů se dotýká tedy současně toho, kterému byly nabídnuty a ty, kteří je darovali.

Zlato, nejvzácnější z kovů, je symbolem království; na druhé straně znamená lásku a věrnost, kterou je každý povinen svému knížeti.

V kadidlu se všeobecně uznává symbol božské úcty; nabízí se jedině Bohu. Když připravovali Mudrci tento dar, podali důkaz, že chtěli prohlásit božství toho, jehož zrození oznamovala hvězda a uznat toto božství nejvyšším klaněním, které náleží jedině Bohu.

Konečně inspirováni, aby mu přinesli myrhu. Co chtěli naznačit touto myrhou, která sloužila k obvazování ran, k balzamová-

ní mrtvých? Tento dar znamenal, že Kristus byl člověk, ale člověk s porušitelným tělem, který jednoho dne zemře; Myrha symbolizuje také ducha kajícího a obětování, který má charakterizovat život učedníků ukřižovaného.

Tedy milost inspirovala Mudrce, aby přinesli dary tomu, kterého hledali. Tak to také má být pro nás. „My, kteří posloucháme vyprávění o darech Mudrců“, říká svatý Ambrož, „snažme se vybrat ze svých darů a nabídnout podobné oběti.“ Vždy, když se přibližujeme ke Kristu, přinášíme mu, jako Mudrci dary, ale dary, které jsou skvělé, které jsou jako jejich hodny toho, komu je nabízíme.

Snad mně řeknete: „Nemáme ani zlato, ani kadidlo, ani myrhu.“ – To je pravda, ale máme lepší dobro, máme poklady mnohem vzácnější, ostatně jediné, které Kristus, náš Spasitel a náš Král od nás očekává. Nenabízíme Kristu zlato, když životem, plným lásky a věrnosti k jeho příkazům prohlašujeme, že je Králem našich srdcí? Nepodáváme mu kadidlo, když věříme v jeho božství, a uznáváme toto božství svým klaněním a svými modlitbami? Nepřinášíme mu myrhu tím, že spojujeme svá pokořování, a svá utrpení, své bolesti a své slzy s jeho?

A když jsme se sami zbavili těchto dober, žádejme Pána Ježíše, aby nás obohatil poklady, které mu jsou příjemné; má je, aby nám je dal.

Toto nechal slyšet sám Ježíš Kristus v den Zjevení Páně svatou Mechtildu, když přijala svaté přijímání. „Hle, řekl, „dávám ti zlato, to je božskou lásku; kadidlo, to znamená všechnu svou svatost a svou zbožnost; konečně myrhu, to je hořkost celého mého utrpení. Dávám ti to do majetku v takovém stupni, abys mi je mohla nabídnout jako dar, jako majetek, který ti náleží“ (Kniha mimořádných milostí).

Ano, toto je mimořádně potěšující pravda, na kterou nemáme nikdy zapomenout. Milost Božího přijetí, která nás činí Ježíšovými bratry a žijícími údě jeho mystického těla, nám dává právo přivlastnit si tyto poklady, abychom z nich mohli těžit u něho a jeho Otce. Nevíte, co svatý Pavel říká? „Znáte přece dobroti-

vost našeho Pána Ježíše Krista: on bohatý, stal se pro nás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby“ (2Kor 8, 9).

Pán Ježíš je sám pomocníkem v naší ubohosti, je naším bohatstvím, naším díkučiněním, uzavírá v sobě mimořádným způsobem to, co znamenají dary Mudrců; uskutečňuje tak ve své osobě naprosto do hloubky symbolismus. Také mu nemůžeme nabídnout nic lepšího než jeho samého nebeskému Otci, abychom mu vzdali díky za neocenitelný dar křesťanské víry. Bůh nám dal svého Syna. Podle slov samého Ježíše, nekonečná Bytost nám nemůže projevít svou lásku zářivějším způsobem: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret* (Jan 3, 16), neboť „když nám ho dal“ připojuje svatý Pavel, daroval nám také všechno ostatní: *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit* (Řím 8, 32).

Ale my jsme povinní Bohu obzvláštními úkony díkučinění za tento nevýslovný dar. Co dát Bohu, aby ho to bylo hodné? Jeho Syna Ježíše. „Tím, že mu nabízíme jeho Syna, vrátíme mu o, co nám dává: *Offerimus praeclaræ majestati tuæ de tuis donis ac datis* (mešní kánon) a není daru, který by mu byl příjemnější.

Církev, který zná Boží tajemství lépe než kdo jiný, ví to tak dobře! Ten den, kdy začínají její mystické noci s Kristem, nabízí Bohu „ne již zlato, kadidlo a myrhu, nýbrž to, co se těmito dary znázorňuje, obětuje a přijímá Syna tvého a Pána našeho“: *Ecclesiae tuæ, quæsumes Domine, dona propitius intueri, quibus non jam aurum, thus et myrrha profertur, sed quod eisdem muneribus declaratur, immolatur et sumitur, Jesus Christus Filius tuus, Dominus noster* (secreta ze Zjevení Páně).

Nabídněme tedy s knězem svatou oběť; nabídněme věčnému Otci jeho božského Syna, kterého jsme přijali u svatého stolu; ale nabídněme také s ním sami sebe z lásky, abychom splnili všechno, co nám vůle Boží zjevuje: to je nejdokonalejší dar, jaký můžeme Bohu nabídnout.

Zjevení stále trvá, prodlužuje se během staletí. „I my“, říká svatý Lev Veliký, „máme okoušet radost Mudrců, neboť tajemství, které se uskutečnilo onoho dne, nemůže být ohraničeno. Velebností Boží a mocí jeho dobroty naše doba se těší ze skutečnosti, jejímiž prvotinami byli Mudrci.“

Zjevení se opravdu obnovuje, když nechává třpytit se světlo evangelia před zraky pohanů. Vždy, když pravda zazáří před zraky těch, kteří žijí v omylu, je to paprsek hvězdy Mudrců, která se zjevila.

Zjevení pokračuje také ve věrné duši, když její láska zvroucní a stane se pevnější. Věrnost ke vnuknutím milosti – je to sám Pán Ježíš, který nám to říká, – stává se pramenem živějšího a zářivějšího osvětlení: *Qui diligit me... manifestabo ei meipsum* (Jan 14, 21). Šťastná duše, která žije z víry a z lásky! Vznikne v ní vždy novější a stále hlubší zjevení Ježíše Krista; Kristus ji uschopní pochopit stále důvěrněji svá tajemství.

Písmo svaté srovnává život spravedlivého se „zářivou cestou, která jde z jasu do jasu, „až do dne, kdy všechny závoje padnou, kdy všechny stány zmizí, kdy se zjeví ve světle slávy věčná nádhera božství. Tam, říká svatý Jan ve své tak tajemné knize Zjevení, kde nám popisuje skvělost hořejšího Jeruzaléma, tam, kde není zapotřebí světla, poněvadž Beránek, to znamená Kristus, je sám Světlo, které ozařuje a těší duše všech vyvolených.

To bude nebeské Zjevení.

„Bože, který jsi onoho dne prostřednictvím hvězdy vedl pohanské národy k poznání svého jediného Syna, dej nám, kteří tě již nyní poznáváme vírou, dojít k patření tváří v tvář tvé nejvyšší Velebnosti“: *Deus, qui hodierna die Unigenitum tuum fentibus stella duce revelasti: concede propitius, ut qui jam te ex fide cognovimus, usque ad contemplandam speciem tuæ celsitudinis perducamur.*

9. PANNA MARIA, TAJEMSTVÍ DĚTSTVÍ A SKRYTÉHO ŽIVOTA

(DOBA PO ZJEVENÍ PÁNĚ)

Obsah: Božské Slovo přijalo naši lidskou přirozenost, aby se s ní osobně spojilo. – 1. Jak v tajemství Zvěstování Páně se uzavírá výměna mezi božstvím a člověčenstvím; božské mateřství. – 2. Očišťování Marie a Obětování Ježíše v chrámě. – 3. Ježíš se ztrácí ve dvanácti letech. – 4. Skrytý život v Nazaretě. – 5. Pocity Panny Marie během skrytého života.

Tajemství Vtělení se může vztahovat na výměnu ve všech podivuhodných bodech mezi božstvím a naším člověčenstvím. Za

lidskou přirozenost, kterou na sebe přijal, věčné Slovo nám dává podíl na svém božském životě.

Je skutečně nutno si všimnout, že jsme to my, kteří dáváme Slovu lidskou přirozenost. Bůh by byl mohl spojit lidskou přirozenost se svým Synem již plně stvořenou s dokonalým organismem, jak to bylo u Adama v den stvoření; Kristus by byl opravdovým člověkem, poněvadž by mu nebylo neznámé nic z toho, co tvoří podstatu člověka. Ale kdyby se přímo nepřimknul k nám lidským zrozením, nebyl by vlastně z našeho rodu.

Bůh nechtěl postupovat tímto způsobem: jaký byl úmysl nekonečné Moudrosti? Aby Slovo přijalo naše člověčenství, se kterým se měl spojit. Tak bude Kristus opravdu „synem člověka“; bude členem našeho rodu: *Factum ex muliere...* (Gal 4, 4) *ex semine David* (Řím 1, 3). Když o vánocích oslavujeme narození Kristovo, vracíme se zpět o několik století, aby se četl seznam jeho předků. Procházíme jeho lidským rodokmenem, a tím, že si vyvoláváme postupné generace, vidíme ho, zrozeného z rodu Davidova, z Panny Marie: *De qua natus est Jesus qui vocatur Christus* (Mt 1, 16).

Bůh jaksí chtěl prosit naši rasu o lidskou přirozenost, kterou určil pro svého Syna, aby nám za to nechal podílet se na jeho božství: *O amirabile commercium!* (antifona).

Víte, že svou přirozeností Bůh je veden k nekonečné šíři; Podstatou dobra je, aby se rozlévalo: *Bonum est diffusivum sui*. Je-li dobrota nekonečná, touží dávat se nekonečným způsobem. Bůh je touto dobrotou bez konce; Zjevení nás učí, že je mezi božskými osobami nekonečné předávání z Otce na Syna, z Otce a Syna na Ducha svatého, kterým se vyčerpává v Bohu tento přirozený sklon jeho Bytosti, aby se sdělovala.

Ale mimo toto přirozené předávání nekonečné dobroty, je zde ještě jiné, tryskající z jeho dobrovolné lásky ke stvoření. Plnost Bytí a Dobra, což je Bůh, vystupuje navenek láskou. A jak se to projevuje? Nejprve se Bůh chtěl dát stvoření způsobem zcela zvláštním tím, že ho spojuje osobním spojením se svým Slovem. Tento Boží dar stvoření je jedinečný: činí z tohoto vyvoleného tvora Nejsvětější Trojicí vlastního Syna Božího: *Filius meus es tu: ego hodie genui te* (Ž 2, 7). Je to Kristus, je to Slovo osobně spoje-

né nerozlučným způsobem s člověčenstvím, ve všem podobným nám, mimo hřích.

Toto člověčenství žádá od nás: „Uděl mi pro mého Syna svou přirozenost, „nám jaksi říká věčný Otec; a za to já vám dám, nejprve této přirozenosti a jí všem lidem dobré vůle podílení se na mém božství.“

Neboť Bůh se dává takto Kristu, je proto, aby Kristem vydával nám všem: božský plán je, aby Kristus obdržel božství ve své plnosti a abychom my všichni čerpali, když je na nás řada, z této plnosti: *De plenitudine ejus nos omnes accipimus* (Jan 1, 16).

Takové je předávání Boží dobroty světu: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret* (Jan 3, 16). Toto je podivuhodný řád, který řídí podivuhodnou výměnu mezi Bohem a lidstvím.

Ale od koho zvlášť bude Bůh žádat, aby zplodil toto člověčenství, se kterým se chce tak úzce spojit, aby z něho učinil nástroj svých milostí světu?

Již jsme jmenovali tuto bytost, kterou všechna pokolení budou nazývat blahoslavenou, lidský rodokmen Ježíšův se zastavuje u Marie Panny z Nazareta. Jí a jejím prostřednictvím nás žádalo Slovo o lidskou přirozenost a Marie mu ji dala. Proto ji od té doby uvidíme nerozlučnou od Ježíše a jeho tajemství: všude, kde se nalézá Ježíš, ji uvidíme: Je jejím Synem stejně, jako je Synem Božím.

Přesto však, jestliže všude zachovává svou vlastnost Syna Marie, je to hlavně v tajemstvích dětství a jeho skrytého života, kde se projevuje pod tímto pohlede; jestliže Marie všude zaujímá jedinečné místo, je to v těchto tajemstvích, kde se její úloha projevuje co nejučinněji a my máme hlavně v těchto okamžicích o ní rozjímat, neboť obzvláště zde září její božské mateřství; a vy víte, že tato nesrovnatelná hodnota je pramenem všech ostatních výsad Panny.

Ti, kteří neznají Pannu, kdo nemilují opravdově Ježíšovu Matku, vydávají se nebezpečí, že nepochopí s užitkem tajemství Ježíšova člověčenství. Je Synem člověka, jako je Synem Boha: tyto dvě vlastnosti jsou u něho podstatné; jestliže je Synem Božím ne-

vyslovitelným věčným plozením, stal se Synem člověka tím, že se v čase zrodil z Marie.

Rozjímějme tedy o této Panně vedle jejího Syna, a ona za to pro nás obdrží milost, abychom pronikli hlouběji do chápání těchto tajemství Kristových, se kterými je tak přímo spojena.

9.1. Aby výměna, kterou chtěl Bůh sjednat s lidstvem byla možná, bylo nutné, aby lidstvo s tím souhlasilo. To je podmínka, kterou kladla nekonečná Moudrost.

Přenesme se do Nazareta. Přišla plnost času: Bůh rozhodl, říká svatý Pavel, poslat svého Syna na svět, aby se narodil ze ženy. Anděl Gabriel, božský Posel, přináší mladé Panně nebeské návrhy. Začal vznešený rozhovor, ve kterém se rozhodne osvobození lidského pokolení. Anděl nejprve zdraví Pannu tím, že ji prohlašuje z rozkazu Božího „plnou milosti“: *Ave gratia plena*. A opravdu, nejen že je neposkvrněná, žádná poskvrna nezkalila její duši, – Církev prohlásila, že jediná mezi stvořeními nebyla zasažena dědičným hříchem, – ale také, poněvadž byla předurčena, aby se stala matkou jeho Syna, věčný Otec ji zahrnul svými dary. Je plna milostí bez jakékoliv pochyby, ne však jako bude Kristus, *plenum gratiae*; on je jím právem a samou plností Boží; Marie dožívá všechno částečně, ale v míře, která se nenechá stanovit a ve vzájemném vztahu ke své vynikající hodnosti Marky Boží. „Hle, říká, „počneš v životě a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký, bude nazván Syn Nejvyššího“; „bude kralovat na věky a jeho království bude bez konce.“ – „Jak se to stane?“ Neboť chtěla zachovat své panenství. – „Duch svatý na tebe sestoupí a moc Nejvyššího tě zastíní. Proto také, co se narodí, bude svaté, bude nazváno Syn Boží. „Ať se mi stane podle tvého slova!“ *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum* (Lk 1, 28.31-35).

V tomto slavném okamžiku se výměna uzavřela; když Panna řekla své fiat, veškeré lidstvo řeklo Bohu jejími ústy: „Ano, Bože, přijímám; staň se!“ A ihned se stalo Slovo tělem: *Et Verbum caro factum est*. V tom okamžiku se vtělilo Slovo do Marie působením Ducha svatého: lůno Panny se stalo archou nové úmluvy mezi Bohem a lidmi.

Když Církev zpívá v *Credo* slova, která připomínají toto tajemství: *Et incarnatus est, de Spiritu Sancto ex Maria virgine, et homo factus est*, zavazuje své kněze, aby poklekli na znamení klanění se. Uctívejme i my toto božské Slovo, které se pro nás stalo člověkem v lůně Panny; klaňme se mu s tím větší láskou, že se snížil tak, že přijal, jak říká svatý Pavel, „přirozenost služebníka“ (Flp 2, 7). Uctívejme ho spolu s Marií, která osvětlena světlem shůry, klaněla se svému Stvořiteli, který se stal jejím Synem; s anděly, udivenými nad touto nekonečnou shovívavostí k lidstvu.

Dále pozdravujme Pannu; děkujme jí, že nám dala Ježíše; vděčíme jí za její souhlas: *Per quam meruimus auctorem vitæ* (orace). Připojme k tomu svá blahopřání. Hleďte, jak sám Duch svatý druhého dne po Vtělení pozdravil ústy Alžběty Pannu: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod tvého života! A blažená, která uvěřila, že se dokoná, co jí bylo řečeno od Pána“ (Lk 1, 42.45). Šťastná, neboť tato víra v Boží slova, učinila Pannu Matkou Kristovou. Které obyčejné stvoření obdrželo kdy od nekonečné Bytosti podobné chvály?

Maria vrací Pánu všechnu slávu zázraků, které se v ní dějí. Od okamžiku, kdy Syn Boží přijal tělo z jejího lůna, Panna zpívá ve svém srdci chvalozpěv plný lásky a vděčnosti. U své příbuzné Alžběty nechává přetékat vnitřní city své duše; zapěje chvalozpěv, který budou během staletí její děti s ní opakovat, aby chválily Boha, že ji vyvolil mezi všemi ženami: „Velebí mí duše Pána a zajásal můj duch v Bohu, mém Spasiteli, neboť shlédl na ponížení své služebnice, protože veliké věci mi učinil Mocný“: *Magnificat anima mea Dominum: quia fecit mihi magna qui potens est* (Lk 1, 46, 49).

Marie přišla do Betléma k soupisu nařízenému císařem a říká svatý Lukáš: „Naplnily se jí dny k porodu. A porodila svého prvorozeného syna, zavínula ho do plének a položila do jeslí, protože nebylo pro ně místo v útulku“ (Lk 2, 6-7). Kdo je to dítě? Je to syn Marie, poněvadž se z ní narodil: *Primogenitum suum*.

Ale Panna Maria vidí v tomto dítěti, podobnému všem druhým, vlastního Syna Božího. Duše Mariina byla naplněna nesmírnou vírou, která v sobě zahrnovala a přesahovala všechnu

víru spravedlivých Starého Zákona; proto poznala ve svém Synu svého Boha.

Tato víra se navenek projevila úkonem klanění. Od prvního pohledu, kterým patřila na Ježíše, Panna se vnitřně klaněla v adoraci, jejíž hloubku nemůžeme prozkoumat.

K této tak živé víře, k tomuto tak hlubokému klanění se připojilo nadšení nezměřitelné lásky.

Nejprve lidská láska. Bůh je láska a abychom měli poněkud představu o této lásce, dává z ní část matkám. Srdce matky s její neúnavnou něžností, vytrvalostí její péče, nevyčerpatelné jemnosti její lásky, je opravdu božské dílo, ačkoliv v ně Bůh vložil jen jiskru své lásky k nám. Přesto však, i když tak nedokonale matčino srdce odráží božskou lásku k nám, Bůh nám dává naše matky, aby ho určitým způsobem u nás nahrazovaly. Staví je vedle nás od kolébky, aby nás vedly, hlídaly, hlavně v těch prvních letech, kdy máme tolik zapotřebí něžnosti.

Představte si tedy, s jakým zalíbením tvořila Nejsvětější Trojice srdce vyvolené Panny, aby byla markou vtěleného Slova. Bohu se zalíbilo vlít lásku do jejího srdce, utvořit je výslovně zvláště, aby milovalo Bohočlověka.

V Mariině srdce se spojovalo s dokonalou harmonií uctívání osoby vzhledem k jejímu Bohu a láska marky k jejímu jedinému synu.

Nadpřirozená láska Panny Marie není méně překvapující. Vy to víte: láska duše k Bohu se měří podle jejího stupně milosti. Co nám brání, aby se rozvíjela milost a láska? Naše hříchy, naše uvážené chyby, naše dobrovolné nevěrnosti, naše připoutanost ke stvoření. Každá uvážená chyba zužuje srdce, posiluje egoismus. Ale duše Panny je dokonale čistá; žádný hřích ji neposkvřil, žádný stín chyby se jí nedotkl; je plná milosti: *Gratia plena*. Dalek toho, aby se v ní setkal s nejmenší překážkou k rozvinutí milosti, Duch svatý vždy nalézal v srdci Panny podivuhodnou poslušnost ke svým vnuknutím. Z tohoto důvodu je toto srdce zcela naplněno láskou.

Jak neměla mít radost Ježíšova duše, když se cítila tak milována svou markou! Po nepochopitelné radosti, kterou mu působi-

lo blažené patření a pohled nekonečného zalíbení, se kterým ho nebeský Otec pozoroval, nic ho nemohlo tolik potěšit, jako láska jeho marky. Nalézal zde více než dostatečnou náhradu za nevšimavost těch, kteří ho nechtěli přijmout. V srdci této mladé panny nalézal ohnisko lásky bez ustání udržované, které sám rozněcoval svými božskými pohledy a vnitřní milostí svého Ducha.

Mezi těmito dvěma dušemi byla neustálá výměna, která oživovala jejich spojení. Ježíšem bylo Marii učiněno takové darování, mezi Marií a Ježíšem takový vzájemný vztah, že po spojení božských osob v Trojici a hypostatickém spojení ve Vtělení, nemůže být ani větší, ani hlubší.

Přibližujme se k Marii s pokornou, ale úplnou důvěrou. Jestliže její Syn je Spasitelem světa, pak vstupuje velmi hluboko do jeho poslání, než aby se nedělila o lásku, kterou Kristus chová k hříšníkům. O. Marko Ježíšova, budeme zpívat s Církví, „ty, která jsi zrodila svého Stvořitele a zůstala přitom Pannou, přispěj této padlé rase, kterou tvůj Syn pozvedne, když přijal od tebe lidskou přirozenost“: *Alma Redemptoris mater... succurre cadenti surgere qui curat populo*; „Smiluj se nad hříšníky, které tvůj Syn přišel vykoupit“: *Peccatorum miserere*. Neboť pro nás, Maria, aby nás vykoupil, sestoupil z nebeské nádhery do tvého panenského lůna.

9.2. Maria pochopí tuto prosbu, poněvadž se důvěrně spojila s Ježíšem v díle našeho vykoupení. Osm dní po narození svého Syna, nechala ho obřezat podle židovského zákona; dává mu tedy jméno, oznámené andělem, jméno Ježíš, které označuje jeho poslání spásy a jeho vykupitelské dílo.

Když dosáhl čtyřiceti dnů, Panna se spojila mnohem příměji a hlouběji s naší spásou tím, že ho obětovala v chrámě. Byla první, která nabídla věčnému Otci jeho božského Syna. Po oběti, kterou Ježíš, nejvyšší velekněz učinil sám ze sebe svým Vtělením a kterou dokončil na Kalvárii, je Mariina oběť nejdokonalejší. Vyniká nad všechny kněžské úkony lidí; a je převyšuje, poněvadž Marie je matkou Kristovou, zatím co lidé jsou pouze jeho vyslanci.

Rozjímáme o Marii při tomto slavném úkonu obětování jejího Syna v Jeruzalémském chrámě.

Každý skvělý i nepatrný obřad Starého Zákona směřuje ke Kristu; všechno tam bylo temným symbolem, který měl nalézt své dokonalé uskutečnění v Novém Zákoně.

Víte, že mezi rituálními předpisy, které zavazovaly židovské ženy, které se staly matkami, byl předpis, dostavit se do chrámu několik týdnů po slehnutí. Matka se měla očistit od zákonného poskvrnění narozením dítěte, v důsledku prvotního hříchu; nad to, bylo-li dítě prvorozené a mužského pohlaví, mělo být představeno Pánu, aby mu bylo zasvěceno jako Nejvyššímu Pánu všeho tvorstva: *Omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur* (Lk 2, 23). Přesto však mohlo být „vykoupeno“ větší nebo menší obětí – beránkem nebo párem hrdliček – podle majetnosti rodiny.

Tyto předpisy jistě nezavazovaly ani Marii ani Ježíše. Ježíš byl nejvyšším zákonodárcem všech židovských předpisů; jeho zrození bylo zázračné a panenské: jediné jeho zrození bylo čisté: *Quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei* (Lk 1, 35). Nebylo nijak nutné zasvětit ho Pánu, poněvadž byl vlastním Synem Božím; nebylo to nijak požadováno od té, která počala z Ducha svatého a zůstala Pannou, aby se očisťovala.

Ale Maria, vedena zde týmž Duchem svatým, který je Duchem Ježíšovým, měla pocity v dokonalém souladu s duší svého Syna. „Otče“, řekl Ježíš, když vstoupil na tento svět, „oběti krvavé ani nekrvavé jsi nechtěl: jsou nedostatečné, aby zadostiučinily tvé podivuhodné spravedlnost a vykoupily hříšného člověka; ale dal jsi mi tělo: Tady jsem, abych plnil tvou vůli“: *Ecce venio* (Žid 10, 5-7). A co řekla Panna Maria? „Hle, jsem služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova“: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*.

Chtěla splnit tento obřad proto, aby ukázala, jak hluboké je její podřízení. S Josefem, svým snoubencem, nese tedy Ježíše, svého prvorozeného, *Primogenitus in multis fratribus* (Řím 8, 29).

Když rozjímáme o tomto tajemství, jsme nuceni říci: „Ty jsi Bůh skrytý, Spasiteli světa!“ *Deus absconditus, Deus Israel Salvator* (Iz

45, 15). Onoho dne vstoupil Kristus poprvé do chrámu, do svého chrámu vstoupil. Tento nádherný chrám, který obdivovaly národy, byl pýchou Izraele, ve kterém se konaly náboženské obřady a oběti, jejichž podrobnosti stanovil sám Bůh, tento chrám mu náležel: neboť toto dítě, nesené mladou pannou, je Králem králů a nejvyšším Vládcem: *Veniet ad templum suum Dominator* (Mal 3, 1).

A jak vstoupil? V záři svého majestátu? Jako ten, kterému jediné jsou povinny všechny oběti? Ne, vstoupil úplně skrytě.

Poslouchejte spíše, co uvádí evangelium. Při příchodu do posvátné budovy bylo možno vidět rozčilené skupiny; obchodníci, levité, kněží, učitelé Zákona. Malá skupina se ztrácí v tomto množství: jsou to chudáci, neboť nevedou ovečku, oběť bohatých; nesou jen 2 holubičky, oběť chudých. Nikdo si jich nevšímá, neboť nemají zástup služebníků; velcí, pyšní mezi Židy, se na ně ani nepodívají a je nutné, aby Duch svatý osvětlil Simeona a prorokyni Annu, aby poznali Mesiáše. Ten, který je „Spasitelem slíbeným světu, světlo k osvětlení všech národů“, *Salutare tuum quod parasti ante faciem omnium populorum* (Lk 2, 30-31), přichází do svého chrámu, skrytý v Bohu: *Vere Deus absconditus*.

Ani navenek nic neprozrazuje pocity svaté Ježíšovy duše. Světlo jeho božství zůstalo skryté, zahalené; ale zde v chrámě obnovil oběť; kterou podal sám sebe v okamžiku Vtělení; nabídl se svému Otci, aby se stal „jeho věcí“, aby mu náležel plným právem: *Sanctum Domino vocabitur*. Bylo to jako obětování jeho oběti, které má být dokončeno na Kalvárii.

Také tento úkon byl nejvyšší příjemný Otci. V očích nezasvěcených nebylo zde nic zvláštního v tomto úkonu tak prostém, který plnily všechny židovské ženy. Ale Bůh byl tohoto dne nekonečně více oslaven, než jak se kdy stalo v tomto chrámě všemi oběťmi a všemi zápalnými oběťmi Starého Zákona. Proč? Poněvadž tohoto dne je to jeho Syn, který se obětuje a který mu sám nabízí úkony nekonečného klanění, díkyčinění, odčinění, ponížené prosby. Je to dar hodný Boha; nebeský Otec mohl obdržet s nezměřitelnou radostí tuto posvátnou oběť a celý nebeský dvůr upírá své okouzlené pohledy na tuto jedinečnou oběť. Nyní není

více potřeby zápalných obětí, ani obětí zvířat: Bohu byla obětována oběť jeho jediné hodná.

A tato, jemu tak příjemná oběť je mu podávána rukama Panny, Panny plné milosti. Mariina víra je dokonalá. Naplněna jasnem Ducha svatého, její duše chápe hodnotu oběti, kterou v tomto okamžiku podává Bohu. Vnuknutím Ducha svatého je její duše v souladu s vnitřními dispozicemi Srdce jejího božského Syna.

Tak jako dala svůj souhlas jménem lidstva, když jí anděl oznámil tajemství Vtělení, stejně tohoto dne Maria nabídla Ježíše jménem lidského pokolení. Ví, že její Syn je „Král slávy, nové Světlo, zplozený před jitřenkou, Pán života a smrti.“ Proto ho obětuje Bohu, abychom obdrželi všechny milosti spásy, které má její Syn Ježíš, podle andělova slibu přinést světu: *Ipsa enim portat Regem gloriæ novis luminis; substitit Virgo adducens manibus Filium ante luciferum genitum* (Antifona z žehnání svící).

Nezapomeňme také, že ten, kterého takto obětuje, je její vlastní Syn, onen, kterého nosila ve svém panenském a plodném lůně. Který kněz, jakkoliv svatý, nabízel kdy Bohu eucharistickou oběť ve spojení tak úzkém s božskou obětí, v jakém byla v tomto okamžiku Panna? Nejen, že byla spojena s Ježíšem pocity víry a lásky, jak můžeme být i my sami, třebaže ve stupni nekonečně nižším, ale pouto, které ji spojovalo s Ježíšem, bylo jedinečné: Ježíš byl vlastním plodem jejího lůna. Hle, proč Maria od tohoto okamžiku, kdy představila Ježíše jako prvotinu budoucí oběti, má převážnou účast v díle našeho vykoupení.

A hleďte, jak také od tohoto okamžiku Ježíš Kristus chce připojit svou božskou Matku ke své hodnotě oběti.

Hle, jak stařec Simeon, vedený Duchem svatým, nenadále přišel: *Et Spiritus sanctus erat in eo... et venit in Spiritu in templum*. Poznal v tomto dítěti Spasitele světa: bere je do svého náručí a zpívá svou radost, že konečně uviděl na své oči slíbeného Mesiáše. Když velebil „světlo k osvětlení pohanů, které se má jednoho dne zjevit všem národům“, vrací Ježíše jeho matce a obrací se k ní říká: „Toto dítě je určeno k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a na znamení, kterému bude odpíráno, a tvou vlastní duši pro-

nikne meč“ (Lk 2, 25, 27, 31-35). Toto bylo nejasné oznámení krvavé oběti na Kalvárii.

Evangelium nám nic neříká o pocitech, které tato předpověď zrodila v nejčistším srdci Panny. Mohli bychom věřit, že kdy zmizela z její mysli? Svatý Lukáš nám později odhaluje při jiné příležitosti, že Panna Maria „uchovávala ve svém srdci všechno to, co se událo“: *Mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo* (Lk 2, 51). Nemohlo by se to již říci o této, pro ni tak nečekané události? Ano, zachovávala upomínku na tato slova, tak hrozná ve svém tajemství pro její mateřské srdce. Od té doby a stále probodávala tato slova její duši. Ale Maria přijala v plném sjednocení s pocity srdce svého Syna, aby byla připojena tak brzy a tak plně k jeho oběti.

Uvidíme ji jednoho dne dokončit, jako Ježíš, svou oběť na hoře Golgotě; uvidíme ji stát: *Stabat mater ejus* (Jan 19, 25), nabízet ještě svého Syna, plod svého lůna, pro naši spásu jako ho nabídla před třiatřiceti léty v chrámě v Jeruzalémě.

Děkujeme Panně Marii, že za nás nabídla svého božského Syna; vzdejme vroucí díkyčinění samému Ježíši, že se nabídl svému Otci pro naši spásu.

Při mši svaté se Kristus obětuje znovu; podávejme ho jeho Otci. Spojme se sami s ním, jako on s ochotou úplného podřízení se vůli jeho nebeského Otce; spojme se s tak hlubokou vírou Panny; to je s „touto opravdovou vírou a láskou plnou věrností“: *Te veraciter agnoscamus et fideliter diligamus* (Orace při žehnání svící), aby „byly důstojnými dary, které přinášíme očím tvé velebnosti“: *Oculis tuæ majestatis digna sint munera* (Secreta ze mše svaté k Očišťování Panny Marie).

9.3. Očekávajíc, že se ve své plnosti uskuteční Simeonovo proctví, bude Maria od nynějška součástí oběti.

Brzy bude utíkat do Egypta, do neznámého kraje, aby uchránila svého Syna od zloby tyra Heroda. Zůstane tam, až anděl, po smrti krále přikáže Josefovi, aby se vrátil do Palestiny. Svatá rodina se tedy usadí v Nazaretě. Tam probíhá Ježíšův život až do třiceti let, tak že bude nazýván „Ježíš Nazaretský“.

Evangelium nám zachovalo pouze jednu událost z této doby Kristova života: Ježíš se ztratil v chrámě.

Znáte okolnosti, které přivedly svatou rodinu do Jeruzaléma. Dítěti Ježíšovi bylo dvanáct let. To byl věk, kdy mladí Izraelité začínají být podřízeni předpisům mojíšského zákona, zejména vydat se třikrát do roka do chrámu, o velikonocích, letnicích a svátek Stánků. Náš božský Spasitel, který chtěl svým obřezáním nést jeho zákona, vydal se s Marií a svým pěstounem do svatého města. Bylo to jistě po prve, kdy vykonal tuto pouť.

Když vstoupil do chrámu, nikdo neměl tušení, že tento mladík je Bohem, který je zde uctíván. Ježíš byl mezi množstvím Izraelitů, přítomen obřadům při zpěvu žalmů. Jeho duše chápala, jako nikdy žádné stvoření nedokáže, význam posvátných obřadů. Zakoušel posvěcení, které vyplývá ze symbolismu této liturgie, jejíž podrobnosti upravil sám Bůh. Ježíš viděl v symbolech vše, co má uskutečnit ve své osobě; použil příležitost, aby nabídl svému Otci jménem kněží a všeho lidstva dokonalou chválu. A Bůh přijal klanění nekonečně jej hodné.

„Po skončení těch dní“, říká evangelista, který asi vděčil tomu to vypravování samotné Panně, „zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě, ale jeho rodiče to nezpozorovali“ (Lk 2, 43). Víte, že v době veliknocy byl nával Židů značný, vznikla tedy zácpa, o které si můžeme udělat jen těžko představu. Při návratu se tvořily karavany s velkou obtíží a teprve na sklonku dne se mohli lidé sejít. Nadto, podle zvyku, mládež se připojila, jak se jí líbilo, k té nebo oné karavaně. Maria myslela, že Ježíš je s Josefem. Šla tedy, zpívajíc posvátné hymny; hlavně myslela na Ježíše, doufajíc, že ho později najde.

Ale jaké to bylo bolestné překvapení, když se připojila ke skupině, kde byl svatý Josef, a nenalezla tam dítě. „A Ježíš? Kde je Ježíš?“, bylo první slovo obou. Kde byl Ježíš? Nevěděli.

Když Bůh chce přivést duši až na výši dokonalosti a kontemplace, nechá ji projít velikými zkouškami Pán Ježíš řekl: „Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. Odnímá ze mne každou ratolest, která nenese ovoce a čistší každou, která nese ovoce, aby nesla ovoce ještě víc“: *Purgabi eum. Ut fructum plus afferat* (Jan 15,

2). To jsou tvrdé zkoušky, které spočívají hlavně v duchovní temnotě, v pocitech opuštěnosti od Boha, kterými Pán prohlubuje duši, aby ji učinil hodnou nejužšího a nevznešenějšího spojení.

Panna Maria neměla zajisté zapotřebí takovýchto zkoušek; která větev byla kdy plodnější, vždyť dala světu božské ovoce? Ale když ztratila Ježíše, poznala ony živé bolesti, které měly zvýšit její schopnost lásky a rozsah jejích zásluh. Těžko můžeme změřit velikost tohoto utrpení. Abychom je chápali, bylo by třeba poznat, čím byl Ježíš pro svou Matku.

Ježíš nic neřekl. Maria ho znala příliš dobře, aby si myslela, že ztratil cestu; jestliže opustil rodiče, bylo to proto, že to chtěl. Kdy se vrátí? Uvidí ho ještě? Maria žila vedle Ježíše více let v Nazaretě, aby cítila, že je v něm nevyslovitelné tajemství. A toto bylo pro ni v tomto okamžiku pramenem neporovnatelné úzkosti.

Nyní je nutno hledat dítě. Jaké to dny! Bůh dopustil, že Panna byla v temnotě během těchto hodin naplněných úzkostí; nevěděla, kde byl Ježíš; nechápala, že neupozornil svou marku. Její bolest byla veliká, byla takto zbavena toho, kterého milovala současně jako svého Syna a jako svého Boha.

Marie a Josef se vracejí do Jeruzaléma, srdce plné nejistoty. Evangelium nám říká, že hledali všude u svých příbuzných a svých známých, ale nikdo neviděl Ježíše. Konečně víte, jak ho po třech dnech nalézají v chrámě, sedícího uprostřed učitelů Zákona.

Učitelé Izraele se sešli v jedné místnosti chrámu, aby zkoumali Písmo svaté. Každý se mohl připojit ke skupině žáků a posluchačů. To učinil Ježíš. Přišel tam mezi ně, ne aby učil, – hodina, kdy se představí všem jako Pán, který přišel zjevit tajemství shora, ještě nepřišla. Přišel tam, jako druzí mladí Izraelité, „aby poslouchal a dotazoval se“ – to je text evangelia (Lk 2, 46).

A jaký byl účel dítěte Ježíše, aby se takto dotazoval učitelů Zákona? Chtěl je jistě osvětit, přivést je svými otázkami a odpověďmi, citacemi, které uváděl z Písma svatého, aby mluvili o příchodu Mesiáše; usměrnit jejich hledání k tomuto bodu, aby zbystřili pozornost na okolnosti zjevení slíbeného Mesiáše. To je bezpochyby to, co nebeský Otec chtěl od svého Syna, poslání, které

mu dal ke splnění a pro které ho nechal přerušit na okamžik jeho skrytý život v úplné tichosti. „A všichni, kdo ho slyšeli, žasli nad jeho rozumností a jeho odpověďmi“: *Stupebant... prudentia et responsis ejus* (Lk 2, 47).

Maria a Josef, celá šťastní, že našli Ježíše, se k němu přiblížili a jeho matka mu řekla: „Můj Synu, proč jsi nám to učinil?“ To nebyla výtka, -pokorná Panna byla příliš moudrá, aby si dovolila zahanbit toho, o němž věděla, že je Bůh; – ale jde o výkřik srdce, prozrazujícího její mateřské pocity. „Hle, tvůj otec i já s bolestí tě hledáme.“ A jaká byla Kristova odpověď? – „Pročpak jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být u svého Otce?“ (Lk 2, 48-49).

Slova, která splynula se rtů vtěleného Slova, jsou první, která jsou zaznamenána v evangeliu. Celá osobnost, celý život, celé Ježíšovo dílo je v nich shrnuto. Objasňující božské synovství, označují jeho nadpřirozené poslání a bude v nich celé Kristovo bytí jako zářící a skvělé vysvětlení.

Obsahuje i pro naše duše vzácné poučení. Často jsem vám řekl: V Kristu jsou dva rody; je *Filius Dei* a *Filius hominis*.

Jako „Syn člověka“ měl zachovávat zákon přirozený a zákon židovský, který nařizoval dětem, aby své rodiče ctily, milovaly a byly jim poddání. A kdo to činil lépe než Ježíš? Později řekl: „Nepřišel jsem Zákon zrušit, nýbrž naplnit“ (Mt 5, 17). Kdo lépe než on dovedl nalézt ve svém srdci známky nejupřímnější lidské něžnosti?

Jako „Syn Boží“, měl ke svému nebeskému Otci povinnosti vyšší než povinnosti lidské, a které se někdy zdály, že jsou v protikladu k posledním. Jeho Otec ho nechal pochopit, že má onoho dne zůstat v Jeruzalémě.

Slovy, která při této příležitosti prohlásil, nám chce Kristus říci, že když Bůh od nás žádá, abychom plnili jeho vůli, nesmíme se nechat zdržeti žádnými lidskými úvahami. V takovýchto okamžicích je nutno říci: Musím být zcela oddán věcem svého nebeského Otce.

Svatý Lukáš, který bezpochyby získal pokorný názor samotné Panny Marie, nám říká, že ona „nerozuměla hloubce těchto slov“. Dobře věděla, že její božský Syn může jednat jen dokona-

lým způsobem; ale proč je předem neupozornil? Nepochopila, jaký zde byl vztah mezi tímto způsobem jednání Ježíše a zájmem jeho Otce. Jak nynější Ježíšovo chování vstupuje do programu spásy, který mu dal jeho nebeský Otec? To jí ještě uniklo.

Ale jestliže nevnímá ještě dosah všeho, nepochybuje, že Ježíš je Syn Boží. Proto se podřizuje v tichosti této vůli Boží, která žádá od její lásky takovouto oběť. „Uchovávala v srdci svém všechna Ježíšova slova“: *Conservabat omnia verba hæc in corde suo*. Ve svém srdci je uchovávala; tam je svatyně kde se klaní tajemství slov svého Syna a čeká, až jí bude dáno plné světlo.

9.4. Evangelium nám říká, že když ho našli v chrámě, Ježíš se vrátil do Nazareta se svou matkou a svatým Josefem a zůstal tam až do třiceti let. A svatopisec shrnuje celou tuto dlouhou dobu do prostých slov: „A byl jim poddán“: *Et erat subditus illis* (Lk 2, 51).

Tak z doby třiatřiceti let, ten, který je věčná Moudrost, chtěl prožít třicet let tichosti a temnotě, podřízenosti a práci.

Zde je tajemství a naučení, jehož plný smysl mnoho zbožných duší nepochopí.

O co se vlastně jedná? – Slovo, které je Bohem, se stalo tělem; ten, který je nekonečný a věčný, se po staletí čekání jednoho dne poníží, aby na sebe vzal lidskou podobu: *Semetipsum exinanivit, formam servi accipiens... et habitu inventus ut homo* (Flp 2, 7). „Třebaže se narodil z neposkvřené Panny, Vtělení pro něho znamená nezměřitelné ponížení.“ *Non horruisti virginis uterum* (Hymnus *Te Deum*). A proč sestoupil až do této propasti? Aby spasil svět tím, že mu přinesl božské světlo.

Neboť – kromě řídkých záblesků, které osvětlily několik vyvolených duší: pastýře, Mudrce, Simeona a Annu – toto světlo se schovalo. Dobrovolně se zdržovalo po třicet let „pod nádobou“, aby se potom projeвило během tří let.

Není to tajemné? Nemáte to náš rozum? Kdybychom byli znali poslání Ježíšovo, nebyli bychom mu řekli, jako to později udělal více jeho blízkých: „Ukaž se světu, vždyť nikdo nedělá nic ve skrytu, chce-li být známý“: *Manifesta teipsum mundo* (Jan 7, 4).

Ale myšlenky Boží nejsou myšlenkami našimi, a jeho cesty přesahují naše. Ten, který přišel vykoupit svět, chce ho nejprve spasit životem skrytým před zraky světa.

Během třiceti let Spasitel lidského pokolení v Nazaretské dílně jen pracoval a poslouchal. Celé dílo toho, který přišel učit lidstvo, aby mu dal věčné dědictví, je žití v tichosti a poslouchat dvě bytosti v nejobyčejnějších úkonech.

Ach! Opravdu, můj Spasiteli, ty jsi skrytý Bůh. *Deus absconditus, Israel Salvator*. Ježíši, „prospíval jsi moudrostí, věkem a přízní u Boha i u lidí“ (Lk 2, 52). Tvá duše má od prvního okamžiku svého vstupu na zem plnost milosti, všechny poklady vědy a moudrosti; ale tato moudrost a tato milost se projevovala jen pomalu, jevila se jen s mírou. V očích lidí jsi zůstal skrytým Bohem, tvé božství se halilo pod zevnějškem dělníka. Ó, věčná Moudrosti, abys nás vytáhl z propasti, kam nás vrhla pyšná neposlušnost Adamova, chtěl jsi žít v prosté dílně a tam poslouchat stvoření, uctívám tě, žehnám ti!

V očích současníků se jevil život Ježíše Krista v Nazaretě jako obyčejný život prostého řemeslníka. Hleďte, jak dalece je to pravdivé: později, když se Ježíš projevil ve svém veřejném životě, Židé, jeho krajané byli překvapeni moudrostí jeho slov, vznešeností jeho učení, velikostí jeho děl, že se prali: „Odkud to má, takovou modrost a ty zázraky? Což to není syn tesařův a nejmenuje se jeho marka Marie? Odkud to tedy všechno má?“. *Unde huic sapientia hæc et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria? Unde ergo huic omnia ista?* (Mt 13, 54-56). Kristus byl pro ně kamenem úrazu, neboť až do nynějška viděli v něm pouze dělníka.

Toto tajemství skrytého života obsahuje ponaučení, které má naše víra sbírat s lačností.

Nejprve v očích Božích je velké jen to, co se koná pro jeho slávu s milostí Kristovou; Bůh nás přijímá jen v té míře, jak jsme podobni jeho Synu Ježíši.

Boží synovství Kristovo dává jeho nejmenším úkonům nekoněnou cenu. Ježíš Kristus není svému Otci méně příjemný a nemiluje ho méně, když bere do ruky dláto nebo hoblík, než když

umírá na kříži, aby spasil lidstvo. – V nás posvěcující milost, která nás činí přijatými dětmi Božími, zbožšťuje ve svém kořeni naši veškerou činnost a činí nás hodnými, jako Ježíše, třebaže různým způsobem, zalíbení jeho Otce.

Víte, že nejvzácnější nadání, nejvznešenější myšlenky, úkony nejvelkomyslnější a nejzářivější jsou pro život věčný bez zásluhy, když je neoživuje tato milost. Svět, který pomíjí, je může obdivovat a tleskat jim; věčnost, která jediná zůstává, je nepřijímá ani s nimi nepočítá. Co je platné, řekl Ježíš, neomylná Pravda, co prospěje získat celý svět silou zbraní, kouzlem výmluvnosti, nebo autoritou vědění, když člověk nemá mou milost, a je vyloučen z mého království, které je jediné bez konce?

Hleďte naopak na onoho chudého dělníka, který pracně vydělává svůj chléb, onu pokornou služku, neznámou světu, onoho ubohého, všemi opovrhovaného: jejich prostý život nikoho nepřitahuje, ani nevzbuzuje pozornost. Ale milost Kristova je oživuje; a hle, jak tyto duše uchvacují, z nich se radují andělé a jsou pro Otce, pro Boha, pro nekonečnou Bytost, která jediná trvá, stálým předmětem lásky; tyto duše nesou v sobě milostí, rysy samého Krista.

Posvěcující milost je prvním pramenem naší opravdové velikosti. Je to ona, která udílí našemu životu, třebaže se zdá i tak všední a obyčejný, jeho opravdovou vznešenost a jeho nepomíjející nádheru.

Ale tento dar je skrytý.

Království Boží se hlavně buduje v tichosti, je především vnitřní a skryté v hlubinách duše: *Vita vestra est obscondita cum Christo in Deo* (Kol 3, 3). Milost má jistě hodnotu, která se navenek prozrazuje skoro vždy zářením, díly lásky, ale původ její moci je zcela vnitřní. Je to v hloubi duše, kde leží opravdová intenzita křesťanského života, tam, kde přebývá Bůh, je uctívám a je mu slouženo vírou, usebráním, pokorou, poslušností, prostotou, prací a láskou.

Naše vnější činnost má nadpřirozenou pevnost a plodnost jen pokud se vztahuje na tento vnitřní život. Navenek budeme vyzařovat opravdu s užitkem jen v míře, kde bude nadpřirozené oh-

nisko našeho vnitřního života vroucnější (Tato pravda byla znamenitě objasněna a vyložena v nedávno vyšlém díle, které živě doporučujeme svým čtenářům – Dom Chautard: Duše veškerého apoštolátu. Dílo se především obrací na duchovní a na řeholníky, ale nebude méně užitečné všem laikům, kteří veřejně pracují).

Co můžeme učinit zde na zemi většího, než vyvýšit Kristovu vládu v duších? Kterém dílo se tomu vyrovná? Které dílo to předčí? To je veškeré dílo Ježíšovo a Církve.

Neuspějeme jinými prostředky než těmi, kterých použil náš božský vůdce. Buďme pevně přesvědčeni, že tím lépe pracujeme pro dobro Církve, spásu duší, slávu svého nebeského Otce, když nejprve hledíme, abychom byli spojeni s Bohem zcela životem víry a lásky, jehož je jediné on předmětem, než přílišnou a horečnou činností, která nám neponechává ani čas, ani volnou chvíli nalézt Boha v samotě, usebrání, modlitbě a odpoutání od sebe samých.

Neboť nic nepodporuje toto intenzivní spojení duše s Bohem, jako skrytý život. A hle, proč vnitřní duše, osvětlené paprskem shůry, tolik milují rozjímání o životě Ježíše v Nazaretě: nalézají v něm s mimořádným kouzlem hojnou milost svatosti.

9.5. Hlavně od Panny Marie obdržíme účast na milostech, které nám Kristus zasloužil svým skrytým životem v Nazaretě. Nikdo lépe než pokorná Panna znala plodnost, neboť nikdo jí nebyl zahrnut více než ona. Tato léta mohla být pro Ježíšovu matku pramenem stále tryskající milosti nekonečné ceny. Nemůžeme na to myslet, aniž bychom nebyli oslněni; cítíme se neschopni pochopit jaké poznání z toho můžeme mít.

Uvažujme na okamžik, co mohlo znamenat pro Marii těchto třicet let, kde tolik jednání, tolik slov, tolik Ježíšových činů bylo pro ni zjeveními.

Jistě zde mohlo být i pro Pannu mnoho nepochopitelného. Nemůže se stále žít ve spojení s Nekonečnem, jako to činila ona, aniž by cítila a často se dotýkala tajemství. Ale přesto, kolik světla zaplavilo její duši! Jaký stálý vzrůst lásky toto nevyslovitelné obco-

vání s Bohem, pracujícím pod jejím pohledem a ji poslouchajícím, mohl působit v jejím neposkvrněném srdci!

Maria žila s Ježíšem ve spojení, které přesahuje všechno, co se může říci. Byli opravdu zajedno; duch, srdce, duše, celé Mariino bytí bylo, mohu-li se tak vyjádřit, záchvěvy čisté a dokonalé, klidné a plné lásky, života samého Ježíše.

Neboť jaký byl v Marii pramen tohoto spojení a této lásky? – Byla to její víra. Víra Panny Marie je jednou z jejích nejcharakterističtějších ctností.

Jaká víra, skvělá a plná odevzdanosti ve slova andělova! Nebeský posel jí oznamuje neslýchané tajemství, které ohromuje a převrací přírodu: početí Boha v panenském lůně. A co říká Maria? „Hle, služebnice Páně! Ať se mi stane podle tvého slova“; *Fiat mihi secundum verbum tuum* (Lk 1, 38). Přestože dala ke slovům andělovým plný souhlas svého ducha, zasloužila si stát se matkou vtěleného Slova: *Prius concepit mente quam corpore* (svatý Augustin: O pannenství, svatý Bernard: Kázání z vigilie o Narození Páně).

Mariina víra v Božství nikdy nezakolísala: vždy vidí ve svém Synu Ježíši nekonečného Boha.

A přece, jakým zkouškám byla vystavena tato víra! Její Syn je Bohem; anděl jí řekl, že zaujme Davidův trůn, že spasí svět a že jeho panování nebude konce. A hle, Simeon jí předpověděl, že Ježíš bude určen k pádu a k povstání mnohých; hle, Maria musí utíkat do Egypta, aby zachránila své dítě před tyranskou zlobou Herodovou; třicet let její Syn, který je Bohem a který vykoupí lidské pokolení žije v chudé dílně životem práce, v podřízenosti a temnotě. Později uvidí svého Syna pronásledovaného záštítem farizeů, uvidí ho opuštěného od jeho učedníků, v rukou nepřátel, visícího na kříži, zahrnutého sarkasmem, ponořeného do bolesti; uslyší výkřik opuštěnosti jeho Otcem, ale její víra zůstává neochvějná. Je to tehdy u paty kříže, kde tato víra září v celé své nádheře. Maria uznává svého Syna vždy jako svého Boha, a proto ji Církev prohlašuje nejskvělejší „Pannou věrnou“: *Virgo fidelis*.

A je to tato víra, která je pramenem veškeré Mariiny lásky k jejímu synu, je to tato víra, kterou zůstávala stále spojena s Ježíšem i v bolestech jeho umučení a jeho smrti.

Žádejme Pannu, abychom obdrželi tuto víru pevnou a praktickou, která končí v lásce a v plnění vůle Boží: „Hle, jsem služebnice Páně! Ať se mi stane podle tvého slova.“ V tato slova se shrnuje celé Mariino bytí; kéž řídí také naše!

Tato žhavá víra, která byla pro marku Boží pramenem lásky, byla také příčinou radosti. Sám Duch svatý nás tomu učí, když Alžbětinými ústy prohlašuje Pannu „blaženou, že uvěřila“: *Beata quæ credidisti* (Lk 1, 45).

Pro nás to bude totéž. – Svatý Lukáš vypravuje, že po jedné Ježíšově promluvě k davu, jedna žena pozvedla hlas a zvolala: „Blažený život, který tě nosil a prsy, z kterých jsi sál“: *Beatus venter qui te portavit, et ubera quæ suxisti*. A Kristus odpověděl: „Spíše jsou blaženi ti, kdo Boží slovo poslouchají a zachovávají ho“ (Lk 11, 27). Ježíš nijak nepopírá zvolání židovské ženy; nebyl to on, který zaplavil srdce své marky neporovnatelnými radostmi? Chce nám jen ukázat, kde se nalézá pro nás jako pro ni příčina radosti. Přednost Božího mateřství je jedinečná: Maria je vyvolená bytost, kterou sám Bůh od věčnosti určil k obdivuhodnému poslání být markou jeho Syna; to je základ všech Mariiných velikostí.

Ale Ježíš nás chce naučit, že jako si Panna zasloužila radost božského mateřství svou vírou a svou láskou, i my se můžeme podílet, jistě ne na slávě dát jednoho dne Krista, ale na radosti zrodit ho v našich duších. A jak dosáhneme této radosti? „Když posloucháme a zachováváme slova Boží.“ Posloucháme je vírou, zachováváme je tím, že plníme s láskou, co předpisují.

Takový je pro nás, jako pro Marii pramen pravé radosti duše; taková je pro nás cesta štěstí. Jestliže jsme naklonili svá srdce učení Ježíšovu, posloucháme jeho vůli a zůstáváme s ním spojeni, staneme se mu také drahými – je to také On, který to prohlašuje, – že budeme pro něho „matkou, bratrem, sestrou“: *Quicumque enim fecirit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et soror, et mater est* (Mt 12, 50; Lk 8, 21; Mk 3, 35).

Jaké spojení užší a plodnější než toto zde, může být předmětem našich přání?

10. KŘEST A POKUŠENÍ JEŽÍŠE (POSTNÍ DOBA)

Obsah: – 1. Tím, že přišel k Janovi, aby od něho obdržel křest pokání, vykonal Ježíš Kristus úkon hluboké pokory. – 2. Kristus je veleben při vystoupení z vody Jordánu; jak toto svědectví věčného Otce na začátku veřejného Ježíšova života charakterizuje jeden z pohledů jeho vykupitelského poslání. – 3. Hned po jeho křtu je Ježíš puzen Duchem na poušť, aby zde byl vydán pokušení d'ábla: příčina tohoto tajemství. – 4. Evangelijní vyprávění o pokušení. – 5. Milost, kterou nám Kristus tímto tajemstvím zasloužil: vítězit nad pokušením tím, že zůstáváme spojeni se vtěleným Slovem. Přísliby duchovní nezlomitelnosti vyložené v žalmu *Qui habitat in adjutorio Altissimi*. – 6. Víra je nejskvělejší obranná zbraň.

V různých tajemstvích Ježíše na zemi uspořádala věčná Moudrost události takovým způsobem, že pokoření vtěleného Slova jsou vždy vyzdvížena zjevením jeho božství. Kristus se nám takto jeví v pravé božské přirozenosti stejně jako ve skutečnosti svého lidského původu.

Hluboký důvod tohoto nebeského uspořádání je, pomoci a cvičit zároveň naší víru, základ celého nadpřirozeného života. Překvapující ponížení, do kterých láska noří Krista, činí víru zásluhou; zjevení jeho božských předností mu dává oporu.

Tajemství Ježíšova narození a dětství jsou poznamenána těmito protiklady stínu a světla, které činí naši víru „rozumnou“, nechávající ji zcela svobodnou. Veřejný život bude tím naplněn do té míry, že Židé se budou ostře dohadovat o Ježíšově osobnosti: jedněm se bude jevit jako syn dělníka z Nazareta, mezitím co pro druhé může být jedinec vyslancem Nejvyššího, oznámeného všemi proroky, aby osvětlil a spasil svět.

Toto nadpřirozené uspořádání nalézáme ve všech událostech, ve kterých Kristus po třicetiletém skrytém životě vystupuje ve veřejném životě: jeho křest Předchůdcem Janem ve vodách Jordánu a jeho pokušení na poušti.

Rozjímejme o Ježíšovi v těchto dvou tajemstvích, přímo spojených; vidíme v nich, jak nekonečná Moudrost je podivuhodná ve svých myšlenkách a až jak dalece Kristus náš vzor, nás chce před-

cházet na cestě, po které ho máme následovat, abychom se mu podobali.

10.1. Víte, že Bůh ustanovil jako Předchůdce pověřeného oznámit Židům příchod vtěleného Slova, Jan, syna Zachariáše a Alžběty.

Po velmi přísném životě, veden Božím vnuknutím, Jan začal kolem svých třiceti let kázat na březích Jordánu. Celé jeho učení se shrnovalo do těchto slov: „Obraťte se, neboť se přiblížilo nebeské království!“ K těmto naléhavým kázáním připojoval křest v řece, aby ukázal svým posluchačům nutnost očistit jejich duše, aby je učinil méně nehodné příchodu Spasitele. Tento křest byl udělen jediné těm, kteří uznali, že jsou hříšníky a vyznávali své chyby.

Tu jednoho dne, když Předchůdce „uděloval křest pokání na odpuštění hříchů“ (Mk1, 4), Ježíš Kristus, jehož hodina přišla, aby vystoupil z temnoty skrytého života a zjevil světu Boží tajemství, zamíchal se mezi dav hříšníků a předstoupil s nimi, aby obdržel od Jana očisťující rozhršení.

Když se zbožná duše zastaví u této myšlenky, kdo se takto prohlašuje za hříšníka a kdo se dobrovolně dostavuje, aby obdržel křest pokání, že je to druhá božská osoba Nejsvětější Trojice, Ten, před Nímž si andělé zahalují svou tvář a zpívají: „Svatý, Svatý, Svatý“ (Iz 6, 3), zůstává zaražena před tímto úžasným tajemství ponížení.

Apoštol říká, že Kristus je „svatý, nevinný, bez poskvrny, oddělený od hříšníků, „který nemá nic společného s hříšníky“ (Žid 7, 26), a hle, Ježíš sám přichází jako hříšník, žádající křest odpuštění hříchů! – Jaké je to tajemství?

Ve všech stavech plní vtělené Slovo dvojí stav, onen stav Syna Božího v moci svého věčného zrození a hodnost onoho jako hlavy hříšného pokolení, od něhož přijal přirozenost a které přišel vykoupit. Jako Syn Boží si může osobovat právo sedět po pravici svého Otce, aby se zde radoval ze slávy, která mu patří v nádheře nebes.

Ale jako hlava zchátralého lidstva, z něhož přijal tělo, vinen v rodě, třebaže sám zcela čistý, *in similitudinem carnis peccati* (Řím 8, 3), bude moci vstoupit do nebe v čele tohoto mystického těla jediné, až projde pokořením svého života a bolestmi svého utrpení: *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam* (Lk 24, 26).

Svatý Pavel říká, že „ačkoliv má božskou přirozenost, nic nepěl na své vznešenosti, že je v důstojnosti rovný Bohu“ (Flp 2, 6), ale pro nás, pro naši spásu sestoupil do propasti ponížení a z toho důvodu ho jeho Otec vyvýšil tak, že mu dal ono jméno Ježíš, které obsahuje naše vykoupení; oslavuje svého Syna, a když vykázal jemu místo v nebi, vykázal je zároveň i nám. *Consedere fecit nos in cælestibus* (Ef 2, 6). „Už dříve než, tam Ježíš vstoupil kvůli nám: *Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus* (Žid 6, 20).

Přesto však tam vstoupí, až když svou krví za nás všechno Boží spravedlnosti zaplatí: *Per proprium sanguinem introivit...in sancta, æterna redemptione inventa* (Žid 9, 12).

Kristus opravdu přišel, aby nás osvobodil z tyranského otroctví ďábla, do jehož moci lidstvo upadlo následkem hříchu: *Qui facit peccatum, servus ist peccati* (Jan 8, 34); přišel, aby nás spasil z věčných muk, které satan, jako vyslanec Boží spravedlnosti, na nás mohl uvalit: *Ne forte tradat te iudici, et iudex tradat te ministro* (Mt 5, 25).

Tedy vtělené Slovo, Bohočlověk, uskuteční toto vykoupení, když nás hříšníky dobrovolně zastoupí, takže Bůh s ním, který byl úplně bez hříchu, jednal kvůli nám jako s největším hříšníkem: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit* (2Kor 5, 21).

Jestliže na sebe bere naše nepravosti, bere na sebe také naše potrestání, bude muset podstoupit nezměřitelné množství ponížení a pokoření.

Takový je věčný úradek.

Nyní chápete, proč od počátku svého veřejného života, v okamžiku zasvěcení, kdy dává najevo své vykupitelské poslání, Ježíš se podřizuje hlubokému pokoření obřadem, který ho řadí mezi hříšníky.

Skutečně, když Jan, osvícený shora, poznal v tom, který se představil, Syna Božího, toho, o němž řekl: „Ten totiž, který přichází po mně, kterému nejsou hoden rozvázat řemínek u opánků.“ (Jan 1, 27). Silně se bránil udělit mu křest pokání: „Mně je třeba, abych byl pokřtěn od tebe a ty přicházíš ke mně?“. *Joannes autem prohibebat eum*. A co mu odpovídá Kristus? „Jen to nech tak! Neboť tak se sluší, abychom naplnili všechnu spravedlnost“ (Mt 3, 14).

Jaká je tato spravedlnost? – Jsou to pokořování milování hodného člověčenství Ježíšova, který tím, že vzdává nejvyšší úctu nekonečné Svatosti, vyrovnává plně dluh za všechny naše dluhy vzhledem k Boží spravedlnosti. Ježíš spravedlivý a nevinný zaujímá místo celého hříšného pokolení a svou obětí se stal „Beránkem Božím, který snímá hříchy celého světa“, (Jan 1, 29), „smírná oběť za hříchy celého světa“ (Jan 2, 2). Tak „dostál veškeré spravedlnosti.“

Když rozjímáme o těchto hlubokých Ježíšových slovech, s ním se pokořujeme, uznejme svůj stav hříšníků a hlavně obnovme odřeknutí se hříchu, jak nás k tomu křest zavazuje.

Předchůdce ohlašoval křest, který má být vyšší než jeho křest, poněvadž byl ustanoven samým Kristem: „Já vás sice křtím ve vodě pokání; ten však, který přichází po mně, a je mocnější než já, ten vás bude křtít Duchem svatým a ohněm“ (Mt 3, 11). Křest Ježíšův je vnějškově křest vodou, jako Janův, ale současně, když je udílen, božská hodnota Ducha svatého, který je duchovním ohněm, očišťuje, přeměňuje vnitřně duše: *Per lavacrum regenerationis, et renovationis Spiritus sancti* (Tit 3, 5).

Obnovujeme tedy často své odřeknutí se hříchu. – Víte, že znamení pokřtěného zůstává nesmazatelné na dně naší duše, a když opakujeme sliby učiněné v hodině svého zasvěcení, nová hodnota křestní milosti zazáří, aby upevnila naši moc odporovat všemu, co vede ke hříchu: našeptávání ďábla a svody světa a smyslů. Za tuto cenu můžeme v sobě zachovat život milosti.

Tímto také dokazujeme Ježíši Kristu svou živou vděčnost za to, že na sebe vzal naše nepravosti, aby nás z nich vysvobodil. „On ke mně pojal lásku“, řekl svatý Pavel, když se odvolává na toto ta-

jemství nekonečné lásky, „miloval mne a vydal se za mne!“ (Gal 2, 20). Abych žil pro něho, pro jeho slávu a ne pro sebe, abych uspokojil svou žádostivost, svou sebelásku, svou pýchu, svou cti-žádostivost: *Ut qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est!* (2Kor 5, 15).

10.2. „Jakmile byl Ježíš pokřtěn, vystoupil hned z vody. A hle – otevřelo se nebe a viděl Ducha Božího jako holubici, jak se snáší a sestupuje na něj. A z nebe se ozval hlas: „To je můj milovaný Syn, v něm mám zalíbení“ (Mt 3, 16-17).

Tato tajemná scéna je jen zvláštní použití Božího zákona, který jsem vám ukázal na začátku tohoto pojednání: je nutné, aby byl oslaven, když pro nás podstoupil pokoření.

Ježíš se pokořil tak, že se vmísil mezi hříšníky, a hned se otevřelo nebe, aby ho oslavilo. – Žádal o křest pokání, usmíření, a Duch lásky osvědčil, že spočívá na Ježíši s plností svých darů milosti, – uznal se za hodna ran Boží spravedlnosti, a Otec prohlašuje, že je předmětem jeho zalíbení: *Humiliavit semetipsum, ... propter quod et Deus exaltavit illum* (Flp 2, 8-9).

Toto slavnostní oslavení Krista se netýká jen jeho osoby, má velmi rozšířený dosah, který chce osvětlit.

V tomto okamžiku je Ježíšovo poslání jako Božího vyslance pravoplatně prohlášené; svědectví Otcovo pověřuje jaksi jeho Syna před světem a tím se vztahuje na jedno z postavení Kristova díla vzhledem k nám.

Je opravdu třeba poznamenat, že Ježíšovo poslání bere na sebe dvojnásob: nese současně ráz vykoupení a zadostiučinění; vykoupit duše, potom, když je vykoupení dokončeno, vlít jim život. Toto je celé Spasitelovo dílo. Tyto dvě složky jsou nerozlučitelné, ale rozdílné.

Jádro toho nalézáme v okolnostech, které označovaly Kristův křest, předejru jeho veřejného života.

Předtím jsme vysvětlili, jak tím, že se vtělené Slovo dostavilo, aby přijalo křest pokání, dokazuje svou hodnotu vykupitele. Svě dílo má dokončit darem svého božského života, která nám předává hodnotou zásluh svého utrpení a své smrti: *Unigenitum misit*

Deus in mundum ut vivamus per eum (1Jan 4, 9) „Bůh nám dal svého Syna, aby kdo v něj věří, měl věčný život“: *Ut omnis, qui credit in ipsum, non peperat, – se habeat vitam æternam* (Jan 3, 15).

Pramenem věčného života v nás je světlo.

V nebi je to světlo blaženého patření. V tomto světle žijeme životem samého Boha: *Qouniam apud te est fons vitæ: et in lumine tuo videbimus lumen* (Ž 35, 10).

Zde na zemi pramenem našeho nadpřirozeného života je také světlo, světlo víry. Víra je podílení se na poznání, které má Bůh sám o sobě. Toto podílení se je duši předáváno vtěleným Slovem; stává se pro nás světlem, které nás vede po všech našich cestách a proto má oživovat celou naši nadpřirozenou činnost: *Iustus meus ex fide vivit* (Ž 10, 38).

Tedy základ této víry je svědectvím, které Bůh vydává svému Synu: „Hle, můj milovaný Syn, v němž se mi zalíbilo.“

Kristus je slavnostně představen světu jako Otcův vyslanec. Všechno, co nám řekne, bude ohlasem oné věčné pravdy, o které stále rozjímá v lůně Otcově: *Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit* (Jan 1, 18). „Mé učení není moje, nýbrž toho, který mne poslal“ (Jan 7, 16). Všechno, co uslyší, bude opakovat, a tak v poslední den bude moci Ježíš říci svému Oci: „Já jsem tě oslavil na zemi, že jsem dokonal dílo, které jsi mi svěřil, abych je vykonal“ (Jan 17, 4).

Slova vtěleného Slova nevyvolaly ve všech duších světlo, které mělo být pro ně základem spásy a života. Je jistě „světlo světa, „ale je nutné následovat Ježíše, abychom nechodili ve tmě a došli do tohoto věčného světla, které je pramenem našeho života v nebi: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ* (Jan 8, 12). Bůh přijme pouze ty, kteří přijmou jeho Syna.

Abychom poslouchali s užitkem Kristova slova je nutné, musíme být přitaheni Otcem: *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet* (Jan 6, 37). Ti, které Otec nepřitáhne, neslyší hlas Slova: *Vos non auditis, quia ex Deo non estis* (Jan 8, 47). A koho přitahuje Otec? „Toho, kdo vyznává, že Ježíš je Syn Boží“: *omnis qui credit quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est* (1Jan 4, 15).

Hle, proč toto veřejné svědectví dané Otcem Ježíšovi po jeho křtu tvoří celek a východisko celého veřejného Ježíšova života, vtěleného Slova, světlo světa – a samý základ celé křesťanské víry, jako veškerého našeho posvěcení.

Tak toto tajemství Ježíšova křtu, které znamená začátek jeho veřejné činnosti, zahrnuje jako stručným shrnutím takřka hlavní podstatu celého jeho poslání zde na zemi.

Pokořením, které chtěl podstoupit přijetím obřadu pokání „k odpuštění hříchů“ – předzvěst jeho krvavého křtu na kříži, – Kristus „plní veškeré ospravedlnění“. Od této doby dává nekončným dokonalostem svého Otce, potupeného hříchem, zničením, nejvyšší úctu, kterým uskutečňuje naše vykoupení.

Za to se otvírá nebe; věčný Otec uvádí věrohodně (autenticky) svého Syna do světa; vítězná záře, která odhaluje toto božské svědectví, oznamuje poslání osvícení duším, které zahájí Slovo tělem učiněné. Duch svatý na něm spočívá, aby označil plnost darů, které zdobí svatou duši a současně symbolizuje pomazání milostí, kterou má Kristus předat světu.

Křest s vírou v Ježíše Krista se stal pro nás svátostí božského přijetí a křesťanského zasvěcení.

Je nám to předáno jménem Nejsvětější Trojice, oné Trojice, která se nám zjevila na březích Jordánu.

Posvěcena dotekem Ježíšova člověčenství a spojena se „Slovem pravdy“ (Jak 1, 18), má voda možnost smýt hříchy těch, kteří nenávidí své chyby a prohlašují svou víru v Kristovo Božství; je to „křest“ nejen vodou „na odpuštění hříchů“, ale „Ducha, který sám může obnovit tvář země: „ze „synů neposlušných“, kterými jsme byli, činí nás dětmi Božími, podílejšími se v budoucnosti s Ježíšem, třebaže v menší míře, na zalíbení nebeského Otce.

Svatý Pavel říká: „Svlečte se sebe člověka starého, s jeho počínáním, a oblečte člověka nového, který se obnovuje k správnému poznání, aby se podobal svému Stvořiteli“ (Kol 3, 9-10; Ef 4, 24).

Vidíte, stejně jako křest učinil pro Krista souhrn celého jeho poslání současně vykupitelského a posvěcujícího, – stejně obsahuje pro nás v zárodku celé rozvinutí křesťanského života, se svým dvojitým pohledem „smrti hříchu“ a „života pro Boha“.

Tak jako je pravdou, podle slov apoštola, že „vy se považujte za mrtvé hříchu, ale za živící Bohu, když jste spojeni s Kristem Ježíšem (Řím 6, 11), všichni jste totiž přijali Ježíšův křest a proto jste se stali jako on“ (Gal 3, 27), tak je pravdou, že jsme za jedno s Ježíšem ve všech jeho tajemstvích.

Ó šťastné postavení věrných křesťanů! Ó nesmyslná slepota těch, kteří zapomínají na své křestní sliby! Ó hrozný osud těch, kteří je pošlapávají nohama!...

Neboť Předchůdce řekl Židům: „Sekera je už přiložena ke koření stromu. Každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřazen a hozen do ohně... Hle, řekl ještě, ten, který je mocnější než já (Kristus), má v ruce vějíčku a vyčistí svůj mlat a shromáždí svou pšenici na sýpku, plevy však bude pálit ohněm neuhasitelným...“ (Mt 3, 10-12). Otec miluje Syna a všechno mu dal do ruky. „Kdo věří v Syna má věčný život, kdo však nevěří v Syna, neuvidí života, nýbrž Boží hněv na něm trvá“ (Jan 3, 35-36).

10.3. Sotva byl Ježíš pokřtěn, říká nám evangelium byl veden Duchem na poušť. Svatopisci užívají různých výrazů, aby označili tuto činnost Ducha svatého. Ježíš byl „zaveden“ (Mt 4, 1), podává zprávu svatý Matouš; byl „veden“, říká svatý Lukáš (Lk 4, 1); „vyvádí ho“, podle svatého Marka. Co nám ukazuje tato různost výrazů, než jen zápal vnitřní činnosti Ducha na Kristovu duši? A v jakém úmyslu byl takto puzen na poušť? „Aby byl pokoušen ďáblem“: *Ut tentatur a diabolo*. To je svědectví evangelia.

Není to divná věc? Otec právě prohlašuje, že Ježíš je jeho milovaný Syn, předmět jeho zalíbení. Duch lásky spočívá na něm; – a hle, jak „ihned“: *statim*, tento Duch ho vrhá na poušť, aby zde byl vystaven pokušení ďábla. Jaké tajemství! Co tedy může znamenat taková mimořádná událost v životě Kristově? Proč se používá na začátku jeho veřejného života?

Abychom pochopili hloubku a dříve než vyložíme vypravování podle evangelia, musíme si nejprve uvědomit místo, jaké má pokušení v našem duchovním životě.

Dokonalosti Boží vyžadují, aby rozumová a svobodná bytost byla podrobena zkoušce, dříve než bude připuštěna k radosti

z budoucí blaženosti. Je nutné, aby takováto bytost byla postavena před Boží tvář a před zkoušku a aby se svobodně zřekla svého vlastního uspokojení a uznala svrchovanost Boží a poslouchala jeho zákona. Svatost a spravedlnost Boží vyžaduje tuto oddanost.

Tato volba, slávy hodná pro nekonečnou Bytost, je pro nás základem oněch zásluh, které Pán odměňuje nebeskou blažeností. Tridentský koncil stanovil, že je to Bůh, který nás spasí, ale takovým způsobem, že spása se stane současně darem jeho milosrdenství a odměnou za naše zásluhy. *Ideo bene operantibus usque in finem et in Deo sperantibus proponenda est vita æterna et tamquam GRATIA filiis Dei per Jesum Christum misericorditer promissa, et tamquam MERCES ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddenda...* (Domini) *tanta est erga homines bonitas ut EORUM velit esse MERITA quæ sunt IPSIUS DONA* (zasedání 6, kap. 16). Věčný život bude naší odměnou, neboť tím, že jsme ho zvolili odmítáme pokušení, abychom se připoutali k Bohu; vydání pokušení, podstoupíme je, abychom zůstali věrni vůli Boží. Zlato se zkouší ve výhni, vytrvalost uprostřed pokušení prozrazuje duši hodnou Boha.

Taková je vznešená podmínka každé svobodné bytosti.

Andělé byli první podrobeni zkoušce. Třebaže nevíme přesně v čem spočívala zkouška, přece víme, že její povaha odpovídala andělské bytosti.

„Víte, že andělé jsou bytosti výlučně duchovní, jejich výkony nejsou tak jako naše měřeny časem. Nadto tyto výkony mají moc, rozpětí a hloubku, kterou nemůže dosáhnout žádný lidský úkon. Jako čistí duchové neuvažují. V nás naopak naše přílišná pohyblivost naší představivosti, smyslové schopnosti vázané na tělesný organismus, podávají podle našeho výběru množství zvláštních dober, jejichž rozmanitost zpomaluje činnost našeho rozumu a naší vůle. Jdeme od jednoho dobra ke druhému, vracíme se potom zase k dobru, které jsme se nejprve rozhodli zavrhnout. Pro anděla to tak není. V něm, přirozenosti zcela duchovní, nemá váhání místo, v něm úkony rozumu a vůle mají povahu plnos-

ti, pevnosti a neodvolatelnosti, která jim předává nesrovnatelnou sílu“ (svatý Tomáš: O pravdě, ot. 24, a.10 a 11).

Žádná lidská existence, ať je jakkoliv dlouho nedosáhne úhrnem svých výkonů moci, ani intenzity jediného úkonu, který andělé mohou se rozhodnout uprostřed zkoušky.

Hle, proč věrnost dobrých andělů byla tak příjemná Bohu, proč také hřích odporu vzbouřených duchů má vážnost, kterou nemůžeme změřit a jejíž nejsme schopni. Hloubka poznání, která jim dovoľovala jednat v plném světle, pronikla tento jedinečný hřích takovou zlobou, že Boží spravedlnost ho musela trestat okamžitým rozsudkem věčného zatracení. Pro nás přijetí zkoušky, odolnost proti k pokušení postupují táhnou se celým naším životem zde na zemi, boj proti svádějícímu pokušení, trpělivost v protiivenstvích chtěných nebo dovolených Prozřetelností jsou každodenní: *Militia est vita hominis super terram* (Job 7, 1).

Ale také každého dne je skvělá příležitost stálé věrnosti Bohu. Duše, která od okamžiku, kdy si uvědomí tyto úkony až do chvíle, kdy se odlučuje od těla, nikdy by nepřipustila dobrovolnou chybu, která postavena mezi Boha a nedůtklivé žádosti odvrátit se od něho, vždy by dobrovolně volila vůli Boží, – oslavila by nesmírně Boha. Proč? poněvadž v každém z těchto úkonů by prohlásila, že jediné Bůh je jejím Pánem. „Šťastná duše, která mohla přestoupit a nepřestoupila, konat zlo a nekonala!“ (Sir 31, 10). Neboť Pán ji skvěle odmění: „Dobře služebníku dobrý a věrný... vejdi do radosti svého Pána!“ (Mt 25, 21).

První člověk byl podroben zkoušce. Zakolísal, zklamal, dal přednost stvoření a vlastnímu uspokojení před Bohem. Vtáhl celé lidstvo do svého odporu, do svého pádu a do svého potrestání.

Proto bylo nutné, aby druhý Adam, který zastupuje všechny předurčené, choval se opačně. Ve své moudrosti Bůh Otec chtěl, aby Ježíš Kristus, naše hlava a náš vzor byl vystaven pokušení a svou svobodnou volbou zvítězil, aby nás naučil vítězit. To je jeden z důvodů tohoto tajemství.

Je ještě hlubší důvod, důvod, který důvěrně spojuje toto tajemství s tajemstvím křtu.

Co řekl vlastně Ježíš Předchůdci, když se tento zdráhal splnit svůj úřad pokání vzhledem ke Kristu? „Jen nech tak! Neboť tak se sluší, abychom naplnili všechnu spravedlnost“ (Mt 3, 15). – Tato spravedlnost, jak jsme viděli, spočívala u Ježíše v podstoupení množství odpykání nařízených jeho Otcem na vykoupení lidstva: *Dare animam suam redemptionem pro multis* (Mt 20, 28). Od Adamova hříchu je lidské pokolení otrokem ďáblovým a Ježíš Kristus je má spasit z rukou knížete temnosti; jako „Boží Syn, přišel na svět proto, aby udělal konec ďáblově činnosti“: *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli* (1Jan 3, 8). – Hle, jakmile obdržel křest, kterým je označen jako „Beránek Boží, který snímá hříchy světa!“ (Jan 1, 29), a vytrhává celé stádo z moci ďábla, proč Slovo učiněné tělem vstupuje na kolbiště s „vládcem tohoto světa“ (Jan 14, 30). Hle, proč Duch svatý ho nutí ihned na poušť, jako kdysi byl hnán obětní beránek obtížen všemi hříchy lidí: *Ut tentaretur a diabolo*.

10.4. Pozorujme nyní našeho božského vůdce zápasit s knížetem odbojných duchů.

Víte, že Ježíš zůstal na poušti čtyřicet dní a čtyřicet nocí, uprostřed zvěře, v úplné opuštěnosti a postil se; je to svědectví evangelia: *Nihil manducavit in diebus illis...* (Lk 4, 2). *Eratque cum bestiis* (Mk 1, 13).

Aby se lépe porozumělo tajemství pokušení Ježíšova, připomeňme si, co jsem vám tak často říkal, že Kristus je nám ve všech věcech podobný: *Debuit per omnia fratribus similari* (Žid 2, 17). Tedy si představte, do jakého stavu slabosti byl přiveden člověk, který po čtyřicet dní si odepřel jakoukoliv potravu. Pán Ježíš nechtěl učinit zázrak, aby u sebe zabránil účinkům postu; také evangelium nám vypravuje, že po této době Ježíš pocítil hlad: *postea esuriit* (Mt 4, 2). A jistě po tak dlouhém čase mohl být ve stavu naprostého vysílení. Ihned uvidíme, jak se ďábel chopil příležitosti, aby ho pokoušel.

Přesto však, když se podílí na našich bolestech a našich slabostech, svaté člověčenství Ježíšovo nemůže poznat hřích: *absque peccato* (Žid 4, 15). Duše Kristova není podrobena žádné nevědo-

mosti, žádnému omylu, žádné morální ochablosti. Je potřeba připomenout, že také nepocituje žádný z oněch nezřízených hnutí, které jsou v nás následkem dědičného hříchu a návyku hříchu. Jestliže Ježíš pro nás snášel hlad a vysílení, on sám zůstává Nejsvětější. Jaký je důsledek tohoto učení? – Že pokušení, které může podstoupit Kristus, nezasáhne jeho duši a zůstává jen zcela vnější, může být pokoušen je „pekelnými knížaty a mocnostmi, zloduchy“ (Ef 6, 12).

Můžeme si myslet, že z duchů, který pokoušel Krista, byl nadán mimořádnou mocí, ale i když byl jeho rozum skvělý, přesto nevěděl, že to byl Kristus. Tvor může vidět Boha jen v blaženém patření; ďábel je toho zbaven.

Stejně nemohl znát pouto, které v Ježíšovi utvořilo spojení Božství s člověčenstvím. Jistě něco tušil, nijak nezapomněl na prokletí, které na něm leželo od té doby, kdy Bůh položil věčné nepřátelství mezi něho a ženu, která mu má rozdrtit hlavu, to znamená zničit jeho moc v duších. Nemohl neznat zázraky, které se staly od Ježíšova narození; vyprávění o pokušení to jasně ukazují. Ale jeho vědění bylo nejisté. Chtěl tím, že pokoušel Krista, poznat nepochybně, bylo-li vy možné nad ním zvítězit, neboť jistě ho považoval za mimořádnou bytost.

Evangelium nám říká, že se pokušitel přiblížil k Ježíši: *Et accedens tentator*. A když ho viděl vyčerpaného, snažil se ho nechat upadnout do hříchu labužnictví. Ne do hříchu velkého labužnictví tím, že by mu předkládal silná jídla. Ďábel měl velmi vysoké mínění o tom, kterého napadl, aby věřil, že by mohl podlehnout našeptávání tohoto druhu, ale líčí Ježíši, sklíčenému hladem, že je-li Syn Boží, má moc činit zázraky, aby se nasýtil. Tímto chtěl přimět Krista, aby posunul hodinu jeho Otce, aby učinil zázrak, jehož účel byl osobní. „Jsi-li Syn Boží, řekni, aby z těchto kamenů“, a ukázal na kamínky u nohou Ježíšových, „se staly chleby.“ – A co odpovídá Pán Ježíš? Nechává poznat svou hodnotu Syna Božího? Ne. Vykonává zázrak nabízený ďáblem? Také ne. Spokojuje se odpovědí slovy Písma: „Není člověk živ pouze chlebem, ale každým slovem, které vychází z Božích úst“ (Mt 4, 3-4). Později, během jeho veřejného života, jednoho dne, když mu jeho

apoštolé přinesou jídlo: „Rabbi, pojez“: *Rabbi, manduca*, Kristus dává podobnou odpověď: „Já mám k jídlu pokrm, o kterém vy nevíte. Můj pokrm je činit vůli toho, který mě poslal“ (Jan 4, 31-32, 34). To dává slyšet také ďáblu. Počká, že mu Otec pošle pomoc, aby utišil svůj hlad. Nepředbíhá okamžik určený Otcem, aby ukázal svou moc. Až Otec promluví, poslechne jeho hlasu.

Když ďábel viděl, že je odmítnutý, pochopil, že má před sebou, když ne Syna Božího, alespoň bytost velké svatosti. Také použije mnohem nebezpečnější zbraně. Zná podivuhodně lidskou přirozenost. Ví, že ti, kteří se dostali na vysoký stupeň dokonalosti a spojení s Bohem, jsou jisti před hrubými žádostmi smyslů, ale mohou se nechat svést mnohem jemnějšími pokušeními pýchy a domýšlivosti. Mohou věřit, že jsou povýšeni nad druhými a myslet, že i když se dobrovolně vydávají nebezpečí, Bůh jim poskytne pro jejich věrnost, zvláštní ochranu. – Ďábel se tedy snaží dostat Krista na tuto cestu. Používá své duchovní moci, přenáší Krista na cimbuří chrámu a říká: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů. Neboť je psáno: O tobě nařídil svým andělům, a podchytí tě rukama, abys nenarazil nohou o kámen“ (Mt 4, 5-6). Je-li Ježíš „Syn Boží“, zjeví se nahoře a sestoupí tak doprostřed davu, který zatarasil nádvoří před chrámem, jaké podivuhodné znamení jeho mesiášského poslání, jaký zřejmý důkaz, že Bůh byl s ním! A aby učinil své našeptávání lákavější, ďábel se opírá o Boží slova. – Ale Ježíš odpovídá svrchovaným způsobem jiným posvátným textem: „Také je psáno: Nepokoušej Pána, svého Boha!“ (Mt 4, 7). I v tomto případě je ďábel poražen; Slovo Boží vítězí nad touto léčkou.

Posledním útokem se snaží duch temnosti zvítězit nad Kristem. Zase ho vezme ďábel na vysokou horu, ukáže mu všechna království světa, rozvíjí před jeho zraky všechna jejich bohatství, všechnu jejich nádheru, všechnu jejich slávu. Jaké pokušení pro ctižádost toho, kdo by věřil, že je Mesiáš! Ale je nutné dát za to cenu. Je to jen další lest zlého ducha, aby konečně poznal, kdo je ten, který mu tak silně odolává. „Tohle všechno ti dám, padneš-li a budeš se mi klanět.“ – Znáte Ježíšovu odpověď a s jakým důrazem odmítá hanebné pokušení zlomyslníka: „Klid se satane! Ne-

bož je psáno: Pánu svému Bohu se klaněj a jen jemu služ!“ (Mt 4, 8-10).

Nyní sse cítí kníže temnosti úplně odmaskován, musí se jen stáhnout. Přesto však říká evangelium: „odstoupil od něho až do času“: *Usque ad tempus* (Lk 4, 13). Svatopisec tím ukazuje, že během veřejného života se ďábel znovu vrací, aby se pokusil svými pomocníky ne-li osobně, bude bez ustání pronásledovat Pána Ježíše. Hlavně během utrpení se na něho zuřivě vrhl rukama farizeů, aby byl zahuben: *Hæc est hora vestra, et potesta tenebrarum* (Lk 22, 53). Uháněl je a oni uháněli dav, aby žádali ukřižování Ježíše: *Tolle, tolle, crucifige eum* (Jan 19, 15). Ale vy víte, že Spasitelova smrt na kříži bude právě rozhodující ranou, která zničí provždy ďáblovo panství. Tak velice září božská moudrost všude v jeho dílech! *Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti...ut qui in ligno vincebar in ligno quoque vinceretur* (Preface o Kříži).

Evangelium připojuje, že „tehdy ho ďábel opustil a hle, přišli andělé a sloužili Kristu“ (Mt 4, 11). Byl to zřejmý projev vyvýšení prokázaný Otcem svému Synovi, že se tak snížil a podstoupil za nás útok ďábla. Věrní andělé se objevili a posloužili Ježíši oním chlebem, který očekával v hodině označené Prozřetelností jeho Otce.

Takové je vypravování o pokušení Ježíšově.

Jestliže Kristus, vtělené Slovo, chtěl se dát v boj se zlým duchem, jak nás může udivit, že členové jeho mystického těla mají jít toutéž cestou? Tolik lidí i zbožných věří že pokušení je známou ztracení. Ale nejčastěji je to opak! Když jsme se stali křtem učedníky Ježíšovými, nemůže „být učedník nad svého Pána“ (Mt 10, 24): *QUIA acceptus eras Deo, NECESSE FUIT, ut tentatio probaret te* (svatý Řehoř: Homilie). Poněvadž jsi byl příjemný Bohu, je nutné, abys byl vyzkoušen pokušeními. Sám Bůh nám to řekl.

Ano, ďábel nás může pokoušet a silně pokoušet nás tehdy, když si myslíme, že jsme co nejvíce chráněni před jeho střelami; v hodinách modlitby, po svatém přijímání; ano i v těchto posvátných okamžicích může nám našeptávat myšlenky a proti víře, proti naději, může ponoukat našeho ducha k neodvislosti vzhledem

k právům Božím, k odboji, může v nás vzbouřit všechny špatné vášně. Může – a neopomene to učinit.

Ještě jednou, nedivme se tomu. Nikdy nezapomínejme, že Kristus, náš vzor ve všech věcech, byl pokoušen před námi, a nejen pokoušen, ale urážen duchem temnoty; dovolil ďáblu vložit ruku na jeho svaté člověčenství.

Hlavně nezapomínejme, že přemohl ďábla nejen jako Syn Boží, ale také jako hlava Církve; v něm a jím jsme zvítězili a ještě zvítězíme nad pokušeními ducha odboje.

Je to opravdu milost, kterou nám získal náš božský Spasitel tímto tajemstvím. Pramen naší důvěry se nachází ve zkouškách a pokušeních, a mně nezbyvá než vám ukázat, jak tato důvěra může být neochvějná, a jak vírou v Krista nalezneme vždy tajemství vítězství.

10.5. Milost, kterou nám zasloužilo vtělené Slovo tím, že podstoupilo pokušení, je silou, abychom sami porazili ďábla, vyšli vítězně z boje, který musíme nutně podstoupit, dříve než nám bude dovoleno těšit se z božského života v nebeské blaženosti. Ježíš Kristus zasloužil, aby ti kteří jsou s ním spojeni měli podíl – a podíleli se v míře jejich spojení s ním, – na jeho neschopnosti k hříchu.

Zde se dotýkáme středu tajemství.

V evangeliu vidíme, že Kristus byl bez hříchu, nepřístupný zlu hříchu, a nejmenší nedokonalosti. Ale jaký je pramen této morální nezranitelnosti?

Základní důvod je, že je vlastní Syn Boží: jako druhá božská osoba Trojice, je nekonečná svatost a nemůže podlehnout zlu.

Přesto však, když zkoumáme Ježíšovo člověčenství samo v sobě, vidíme, že je člověkem stvořeným jako jsme my, nám podobný. Spojení s božstvím neodstranilo v něm ony slabosti, které jsou slučitelné s vlastnostmi Syna Božího. Kristus trpěl hladem, žízní, je přepaden únavou, spánek zatěžuje jeho víčka; strach, smutek, soužení zaplavuje opravdu jeho duši; – a přesto není v něm stínu nedokonalosti. Jestli tedy Ježíšovo člověčenství jako takové je bez vady, je to proto, že je upevněn v dobru podivuhodným způsobem. – Tedy, jaký je prostředek, jehož Bůh použil, aby učinil sva-

tou Ježíšovu duši nepřístupnou morálnímu zlu, hříchu, aby ho upevnil v nemožnosti hřešit?

Je to, že ho „učinil přebývat pod záštitou Nejvyššího“: *In adiutorio Altissimi* (Ž 90, 1), nebo podle významnějších výrazů originálního textu „v tajemné svatyni Božství“: *In sanctuario secreto divinitatis*. A co je tento útulek, tato svatyně? – Je to blažené patření.

Jak víte, blažené patření je blažené rozjímání o Bohu takovém, jaký je sám v sobě. Ten, komu je tato milost udělena, nemůže se více odloučit od Boha, poněvadž vidí, že Bůh je Nejvyšší Dobro, a že žádné zvláštní dobro, ať je jakkoliv veliké, se nemůže s ním srovnávat. Tedy hřích, – který je odvratem od Božího zákona, jeho vůle, nebo co je v základě totéž, odvrátit se od Boha, abychom se připoutali na dobro, se kterým se setkáváme v sobě nebo ve stvoření, – stane se naprosto nemožným. V tomto blaženém stavu, kdy rozum rozjímá o samé Pravdě, není místo pro jakoukoliv nevědomost, žádný klam, žádný omyl a vůle, připoutaná k absolutnímu Dobru, které v sobě uzavírá plnost všeho dobra, nezná ani váhání, ani odpadnutí jakéhokoliv druhu. Duše, která dosáhla tohoto vrcholu, je podle teologického vyjádření „upevněna v milosti“.

Toto utvrzení v milosti je důsledek předurčení; má různé stupně, které se měří podle dokonalosti a rozsahu tohoto předurčení. Ježíšovo člověčenství bylo předurčeno ke spojení s věčným Slovem. Proto od prvního okamžiku svého bytí, Kristova duše má jako znak spojení obou přirozeností, božské a lidské. „jako přednost vyplývající z tohoto spojení, blažené patření; byla utvrzena v milosti v nejvyšší míře, to znamená v neschopnosti ke hříchu podstatné a absolutní. Proto slyšíme Pána Ježíše, hlavu všech předurčených, vyzývat Židy k boji: „Kdo z vás mě může usvědčit ze hříchu?“ (Jan 8,45). Slyšíme také, jak říká svým apoštolům při poslední večeři: „Nebudu s vámi už mnoho mluvit, protože přichází vládce tohoto světa; na mně však nic nemá“ (Jan 14, 30). Jako člověk je Ježíš Kristus nejsvětější: *Tu solus sanctus, Jesu Christe* (Gloria).

V nebi blahoslavení „vyrostou podle Kristova vzoru“ (Ef 4, 13), „byly jim uděleny duchovní dary v takové míře, v jaké je chtěl Kristus dát“: *Secundum mensuram donationis Christi* (Ef 4, 7); těší se z blaženého patření v plnosti milosti, která jim byla udělena; podílejí se dokonalým způsobem, každý podle svého stupně na božském synovství Ježíšově: proto zůstávají jako on upevnění pro vždy *in sanctuario secreto divinitatis*. To je věčná nehřešitelnost.

Zde na zemi není nám ještě dáno přebývat dokonale v tomto „útulku Božství“. Ale co nám nahrazuje na zemi blažené patření? Je to víra. – Vírou je Bůh stále u nás: *Per fidem enim ambulamus* (2Kor 5, 7). Tato víra, v jejímž světle stále jdeme, je pramenem našeho spojení s Ježíšem a kořenem naší dokonalosti: *Ambula coram me, et esto perfectus* (Gn 17, 2). V oné míře, jak vírou žijeme v patření na Boha a zůstáváme spojení s Ježíšem Kristem, budeme nezranitelní v pokušení.

Již na zemi se setkáváme s dušemi tak spojenými s Kristem, jejichž víra je tak úplná, že jsou již nyní upevněny v milostil. Např. nejsvětější Panna. Byla předurčena k dokonalému osvobození od hříchu, i hříchu dědičného; to je jedinečná výsada: *Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te* (antifona). Svatý Jan Předchůdce byl posvěcen již v lůně své matky, a církevní Otcové nám říkají, že byl utvrzen v Boží milosti. Stejně je to uapoštolů, když obdrželiá Ducha svatého v den Letnic.

Byh dává všem část tohoto utvrzení v milosti a tato část se měří, jak jsem to řekl, podle našeho života víry. Duše, která vírou stále žije v rozjímání o Bohu, čerpá stále z tohoto pramene života: *Quoniam apud te est fons vitæ* (Ž 35, 10). Podílí se na spojení Krista s jeho Otcem: *Ego in eis, et tu in me*; a tím také na lásce, kterou miluje Otec svého Syna Ježíše: *Ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit, et ego in ipsis* (Jan 17, 23, 26).

Proto má Bůh v těchto duších opravdové zalíbení, chrání je, činí je pomalu nezranitelnými. Všichni její nepřátelé ji mohou napadnout: „Kdyby jich tisíc po boku tvém padne, deset tisíc ti po pravici, nic nestihne tě“; pošlape nohy ďábla celý vesmír se může okoloni zvednout, rozpoutat proti ní. „Vzývá mne, slyším ho,

v bídě jsem s ním, jsem jeho záchranou, pomáhám ke cti“: *Quoniam in me speravit, liberavo eum* (Ž 90).

Církev, která je plná starostí o své děti, která ví, jakým nebezpečím jsou stále vydávány, která na druhé straně ví, jak mocné životní milosti nám přinášejí tajemství vtěleného Slova a našeho spojení s ním, nám každoročně připomíná na začátku postu tajemství pokušení Ježíšova. Chce, abychom po čtyřicet dní žili jako On v duchu pokání, v ústraní a na modlitbách.

Aby nám pomohla dobře prožít tuto dobu, abychom vyvolali v sobě pocity, které nás mají oživovat, dává nám číst na začátku tohoto svatého čtyřicetidenního postu, vyprávění o postu, pokušení a vítězství Kristově.

V této době klade na naše rty žalm 90., který začíná slovy, která vám hned vysvětlím: „Blažený, kdo dlí pod stráží Nejvyššího, přebývá pod Všemocného záštitou“. Je to nejskvělejší žalm důvěry uprostřed boje, zkoušky a pokušení.

Skvělé přísliby, které obsahuje, vztahují se nejprve na Ježíše krista a potom na všechny členy jeho mystického těla v míře jejich života milosti a víry.

Proto se Církev nespokojí, aby nám ho nechala číst celý ve mši svaté o 1. neděli postní, ale čte ve výtazích pro kanonické modlitby verše, které nás nechá každodenně recitovat v této dlouhé době, aby nám bez ustání kladla před zraky pozornost našeho nebeského Otce. „On v zájmu tvém přikáže svým andělům, aby tě střežili na cestách tvých všech“: *Angelis suis Deus mandavit de te: ut custodiat te in omnibus viis tuis*; „On z lovcovy pasti tě zachraňuje, od slova, jež přináší zkázu“: *Ipse liberavit me de laqueo venantium et a verbo aspero*; „Perutěmi svými přikrývá tě, pod jeho křídla se uchýlit můžeš“: *Scapulis suis obumbravit tibi et sub pennis ejus sperabis*; „Štítem a záchranou je jeho věrnost, za noci nemusíš se hrůzy bát: *Scuto circumdabit te veritas ejus: non timebis a timore nocturno* (Ž 90, 3-5).

Jakou důvěru rodív duši takovéto přísliby denně připomínané! Jakou jistotu dávají, aby duše šla po cestě spásy: *Ecce nunc dies salutis* (2Kor 6, 2), tak obklopené osidly, tak naplněné nepřáteli! Bůh je zná a „jestliže je Bůh s vámi“, říká svatý Pavel, „co zmohou ti,

kteří jsou proti vám? Neboť,“ připojuje: „Bůh je věrný! On nedopustí, abyste byli zkoušeni víc, než snesete, ale chrání nás, a svou ochranou nás nechá zvítězit nad zkouškou, pomůže přemoci pokušení, ukázat mu svou věrnost, pramen zásluhy a slávy“: *Cum tentatione proventum* (1Kor 10, 13).

10. 6. Vidíte, jak je nepřemožitelná duše, „která přebývá ve svatyni Božství.“

Ale nikdy nezapomínejte, že toho dosáhneme jediné vírou v Ježíše Krista, naší hlavy a našeho vzoru.

Skutečně, žalmista říká, abychom se zajistili proti ostnům nepříteli, „Bůh nás obklopuje pravdou jako štítem“: *Scuto circumdabit te VIRITAS EJUS*. – Je to také myšlenka svatého Pavla, když podrobně mluví o zbraních, jimiž se má křesťan opatřit pro duchovní zápas: *IN OMNIBUS sumentes scutum FIDEI, in quo possitis OMNIA tela nequissimi ignea exstinguere* (Ef 6, 16). „Při každé příležitosti se hned chraňte vírou jako štítem. Tak budete moci zneškodnit všechny ohnivé střely toho ničemníka.“ Také svatý Petr mluví stejně: „Dábel jako lev chodí okolo, řve a hledá, koho by mohl zhltnout. Postavte se proti němu! Sílu vám k tomu dá víra“: *Cui resistite FORTES IN FIDE* (1 Petr 5, 8).

Poznali jste, že Ježíš Kristus, aby zahnal ďábla, vždy se odvolával na Boží slova. Stejná taktika nás dovede k vítězství.

Když vás tedy ďábel pokouší např. proti víře, připomeňte si svědectví nebeského Otce, prohlašující, že Ježíš Kristus je jeho milovaným Synem; připomeňte si, že „kdo se zrodil z Boha, věří, že Ježíš je Syn Boží.“ – Když vás tlačí k nedůvěře, opakujte si slova Kristova: „Nikdo není dobrý, leč jediný Bůh“: *Nemo bonus nis isolus Deus* (Lk 18, 19) nebo ještě: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi břemenem a já vás obcerstvím“ (Mt 11, 28). „Kdo ke mně přichází toho nevyženu“: *Et eum, qui venit ad me, non ejiciam foras* (Jan 6, 37). Jestliže se snaží vás sklíčit vzpomínkou na vaše chyby, vaše hříchy. dopovězte slovy Spasitele: „Nepřišel jsem totiž povolát spravedlivé, ale hříšníky“ (Mt 9, 13). Jestliže vám vnuká myšlenky pýchy a ctižádosti: „Kdo se povyšuje, bude ponížěn“ (Mt 23, 12). Jestliže popuzuje k pomstě: „Bla-

hoslavení tiší“ (Mt 5, 5). Jestliže nechá třpytit před vašima očima pochybné radosti: „Blahoslavení čistého srdce...“ (Mt 5, 8).

Ve všech příležitostech, *In omnibus*, se ozbrojujte slovy Slova: je to štít, proti kterému se všechny střely zlomí a ztratí.

Víra je nejskvělejší zbraň. Svátá Terezie napsala: „Jsem si jistá, že Bůh nikdy nedovolí ďáblu, aby zpletl osobu, která nedůvěřujíc ve všem sama sobě, je tak pevná ve víře, že pro nejmenší ze zjevených pravd, ba byla ochotná čelit tisíci smrtí“ (Vlastní životopis).

Je to víra, která v hodině zkoušky, v okamžiku pokušení, nám připomíná nejvyšší práva Boha na poslušnost jeho tvora, jeho nekonečnou svatost, božské požadavky jeho spravedlnosti, nevyslovitelné bolesti, kterými Ježíš odpykal hřích, nezaslouženou milost, nutnost modlitby, věčnost utrpení, jímž Bůh trestá smrt bez lítosti, blaženost bez konce, kterou skvěle odměňuje věrnost mála let. Všechny tyto pravdy nám víra opakuje; a ať jsou jakkoliv pochybné prostředky nepřítelé, ať jsou jeho vnuknutí jakkoliv prudká, ať se jakkoliv prodlužuje boj, duše, jejíž víra je živá, nalézá v této víře a ve spojení s Kristem, které plodí a způsobuje nejlepší oporu ve svém odporu, sám základ její povnosti v dobro, opravdové tajemství vítězství.

„Šťastná duše“, – je to sám Bůh, který nám to říká, – „šťastná duše, která ve zkouškách vydrží“, aniž by byla pokušení vystavena aniž by se vydávala v nebezpečí, která prochází ohněm, oči své víry upřené na slova a příklady Kristovy, jako na božské přísliby; zvítězí zde na zemi. „Když se osvědčí, dostane za odměnu věčný život, jak to Pán slíbil těm, kdo ho milují“: *BEATUS vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae* (Jak 1, 12).

Neboť svatý Pavel říká, že Kristus neopouští svých učedníků v zápase: „A protože sám prožíval utřepní a zkoušky, umí přispět na pomoc těm, na které zkoušky přicházejí“ (Žid 2, 18). Přichází na pomoc svou milostí, pomáhá svými prosbami. Obnovuje za nás tuto žádost, se kterou se obrátil na svého Otce v okamžiku, kdy měl podstoupit, ale aby z toho vyšel vítězně, poslední útok

pekla: „Otče, neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je ochránil od zlého“ (Jan 17, 15).

A poněvadž věříme v jeho Syna Ježíš, poněvadž se nechceme od něho odvrátit, poněvadž nedůvěřujeme sami sobě, vkládáme jediné v něho modlitbou, svou důvěru. Poněvadž nás vidí a miluje ve svém Synu: *Quia tui sunt* (Jan 17, 9), Otec nás „ochrání od zla“, „pošle své dobré anděly“, aby se k nám neviditelně přiblížili a nám sloužili.

Je to konečně skvělý slib, který nám učinil ústy svatopisce ve svém krásném žalmu 90., který chci ještě opakovat při ukončení této promluvy: „Protože na mně lpí“, říká Pán, „chránit chci ho a povýšit, neboť zná moje jméno. Vžívá mne, slyším ho, v bídě jsem s ním, jsem jeho záchranou, pomáhám ke cti, předlouhým životem nasytit ho chci, dopřát mu hledět na moji spásu“: *Clamabit ad me, et ego exaudiam eum; cum ipso sum in tribulatione; eripiam eum et glorificabo eum; longitudine dierum replebo eum, et ostendam illi salutare meum* (Ž 90, 14-16).

11. NĚKOLIK POHLEDŮ Z VEŘEJNÉHO ŽIVOTA JEŽÍŠOVA

(POSTNÍ DOBA)

Obsah: Různost pohledů na veřejný život Ježíšův. – 1. Svědectví, kterými Ježíš dokazuje své božství. – 2. Jak tato svědectví zakládají současně naši víru v Ježíše Krista. – 3. Lidské skutky vtěleného Slova zjevují božské dokonalosti; lidská dobrota v Kristu, zjevení věčné lásky. – 4. Milosrdné jednání Krista k hříšníkům: marnotratný syn, samaritánka, Magdaléna, cizoložná žena. – 5. Spasitelovo milosrdenství je prvním pramenem naší důvěry; jak tato důvěra je posílena pokáním. – 6. Přísný postup Ježíšův vzhledem k pokrytecké pýše farizeů.

Apoštol svatý Jan říká na konci svého evangelia: „Je však i mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kdyby byly napsány zvlášť, myslím, že svět by neobsáhl ty knihy, které vy se musely napsat“ (Jan 21, 25).

V okamžiku kdy přistoupíme k rozjímání o veřejném životě Pána Ježíše, musíme přijmout tutéž myšlenku. Kdybychom chtěli rozebírat podrobně každé z jeho slov, uvažovat o každém z je-

ho skutků, vysvětlit každý z jeho úkonů, celý náš život by na to nestačil.

Toto rozjímání by bylo jistě velmi sladkým zaměstnáním pro naše duše. Když se nemůžeme zastavit na každé stránce evangelia, zachytíme z tohoto období Spasitelova života jen některé charakteristické rysy, – dosti, abychom obdivovali, až k jakému bodu září věčná moudrost a milosrdenství v tajemstvích Vtělení a našeho vykoupení.

Nejprve uvidíme, jak Ježíš Kristus prohlašuje a upevňuje Božství svého poslání a své osoby, aby založil naši víru. – Potom budeme rozjímat, s jakou neúnavnou shovívavostí svého členství k ubohosti všeho druhu, zjevuje světu hloubky a bohatství nekonečné dobroty. – Toto zjevení plně vynikne, vezmeme-li v úvahu zcela spravedlivé chování, které Pán Ježíš má vůči pýše farizeů.

Mezi tisíci jinými, jsou tam tři pohledy na veřejný Ježíšův život, u kterých se může naše duše zastavit, aby z nich čerpala milosti světla a základy života.

11. 1. Při Ježíšově křtu, který označuje začátek jeho veřejného života, slyšeli jsme Otce nastolit Krista v hodnosti „milovaného Syna“ (Mt 3, 17).

Učení Ježíšovo během tří let jeho vnějšího působení do duší je jen neustálým dokladem tohoto svědectví. Vidíme Krista projevovat se v jeho činech a v jeho slovech ne jako přijatého Syna Božího, jako zvoleného, vybraného, aby splnil zvláštní poslání u svého lidu, tak jako to bylo u prostých proroků, – ale jako vlastního Syna Božího, Syna svou přirozeností, majícího v důsledku toho božské výsady, úplná práva nejvyšší Bytosti, a žádajícího od nás víru v božství jeho díla a jeho osoby.

Když čteme evangelium, vidíme, že Kristus mluví a jedná nejen jako člověk, nám podobný, ale také jako člověk svým zrozením z Marie je synem Davidovým, je také „Pánem sedícím na pravici Boží“, (žalm) podílejícím se na jeho věčné moci a nekonečné slávě.

Také prohlašuje, že je nevyšším Vyslancem, rovným Bohu. Jako Bůh dal Zákon Mojžíšovi, tak On založil zákoník evangelia: „Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům... Ale já vám říkám...“ (Mt 5, 22). Toto je vyjádřená formule, která se vrací v celém kázání na hoře. – Projevuje se tak jako Pán Zákona, že ho pozměňuje svou vlastní autoritou, jak se mu líbí s úplnou nezávislostí jako by byl tím, který ho ustanovil a který je jeho nejvyšším pánem.

Tato moc je bez omezení. Ježíš odpouští hříchy, přednost, které se on jediný těší, poněvadž jediné Boha hřích uráží. „Buď dobré mysli! Odpouštějí se ti hříchy“, řekl ochrnutému, kterého k němu přinesli. Ale farizeové pohoršeni, když slyšeli takto mluvit člověka, řekli u sebe: „Kdo může odpouštět hříchy kromě jediného Boha?“ Ale Ježíš četl v jejich srdcích jejich tajné myšlenky; a aby dokázal těm, kteří mu upírali, že má tuto božskou moc ne pověřením, ale z titulu vlastního a osobního, ihned učinil zázrak: „Abyste však věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy“ – tu řekne ochrnutému: „Vstaň, vezmi své lůžko a jdi domů“ (Mt 9; Mk 2).

Tento případ je charakteristický: Ježíš Kristus činí zázraky před Lazarovým vzkříšením, kde žádá svého Otce, aby zázrak, který vykoná, osvětlil ducha těch, kteří mají být toho svědky, nikdy se nemodlil předem, aby dával najevo svou moc, jako to činili proroci, ale slovem, pohybem, jediným úkonem své vůle uzdravoval kulhavé, nechal chodit ochrnuté, rozmnožil chleby, utišil bouři na moři, vyhnal demony, vzkřísil mrtvé.

Konečně jeho moc je tak veliká, že bude v oblacích soudit všechno stvoření: „Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi“ (Mt 28, 18), jako jeho Otec slibuje život věčný těm, kteří ho následovali (Mt 19).

Jeho slova a jeho činy nám ukazují, že Ježíš je roven Bohu, podílející sena nejvyšší moci Božství, na jeho podstatných přednostech, na jeho nekonečné důstojnosti.

Máme mnohem zřejměji vyslovená svědectví.

Známe událost, kdy Petr vyznává svou víru v Božství svého Pána. „Blažený jsi, Šimone, synu Jonášův“, říká mu Ježíš hned na to, „neboť to ti nezjevilo tělo a krev, nýbrž můj Otec v nebesích.“

A aby označil velikost tohoto úkonu víry, Spasitel slibuje Petrovi, že na něm zbuduje svou Církev (Mt 16, 17-18).

V hodině svého umučení prohlašuje před soudci s ještě větší autoritou své Božství. Ve své hodnosti velekněze říká Kaifáš Spasiteli: „Zapřísahám tě při živém Bohu, abys nám řekl, jsi-li ty Mesiáš, Boží Syn?“ Ježíš mu říká: „Jak jsi řekl. Avšak pravím vám: Od nynějška uvidíte Syna člověka sedět na pravici Moci a přicházet v nebeských oblacích“. Víte, že „sedět po pravici Boží“ bylo považováno Židy za Boží výsadu, a že osobovat si právo na tuto výsadu bylo rouháním, které se trestalo smrtí. Proto, sotvaže Kaifáš uslyšel Ježíšovu odpověď, roztrhl si šat na znamení protestu a řekl: „Rouhal se! Nač ještě potřebujeme svědky? A všichni ostatní odpověděli: Zasluguje smrt! (Mt 26, 63-66). – A raději, než aby to odvolal, Kristus přijal své odsouzení.

Je to hlavně v evangeliu svatého Jana (mnoho z těchto svědectví se čte při mši svaté v postě, hlavně po neděli Květné), kde najdeme na Ježíšových rtech svědectví, která tvoří mezi ním a jeho Otcem takové spojení, které se může vysvětlit pouze božskou přirozeností, přirozeností, kterou má nerozlučně s Otcem a jejich společným Duchem. Poznáváte, že s výjimkou, když učí své učedníky modlit se, Ježíš Kristus nikdy neříká „Náš Otec“; vždy, když mluví o svých vztazích k Bohu, říká: „Otec, můj Otec“, a když se obrací na své učedníky: „Váš Otec“. Pán Ježíš pečlivě označoval podstatný rozdíl, který je v této věci mezi ním a druhými lidmi: Je Synem Božím přirozeností, oni jsou jimi pouze přijetím.

Proto má k Otci osobní vztahy jedinečného rázu, které mohou vyplývat jen z jeho božského původu.

Jednoho dne řekl před svými učedníky: „Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi ukryl tyto věci před moudrými a učenými a zjevil je maličkým. Ano, Otče, protože se ti tak zalíbilo. Můj Otec mi odevzdal všechno. A nikdo nezná Syna, jenom Otec, ani Otce nezná nikdo, jenom Syn, a komu by to chtěl Syn zjevit“ (Mt 11, 25-27). Těmito slovy nám vtělené Slovo jasně ukazuje, že mezi ním a jeho Otcem je dokonalá rovnost poznání pro nás nepochopitelná. Tento Syn, kterým je Ježíš, je tak veliký a jeho synovství tak nevýslovné, že jedině Otec, který je Bohem to může poznat; Otec

je tak velebný, jeho otcovství je tak vznešené tajemství, že jedině Syn může vědět, co je Otec. Toto poznání tolik přesahuje veškeré stvořené poznání, že žádný člověk na něm nemůže mít podíl, ledaže by mu to bylo zjeveno.

Vidíte, jak Pán Ježíš dokázal své božské spojení s Otcem. Ale toto spojení se neomezuje jen na poznání, rozšiřuje se na všechny úkony, vykonané mimo božství.

Hle, když Ježíš uzdravuje ochrnulého, říká mu, aby si odnesl své lůžko; bylo to v den odpočinku. Ihned rozhořčení Židé vytýkají Spasiteli, že nezachovává sobotu. A co odpovídá Pán Ježíš? Aby ukázal svou stejnou moc jako jeho Otec, nejvyšší pán Zákona odpovídá farizeům: „Můj Otec pracuje až doposud a i já pracuji“. Posluchači dobře chápou, že těmito slovy se vydává za Boha, kterého usilují zabít, poněvadž „nejen rušil sobotu, ale i nazýval Boha svým Otcem, a tak se dělal rovným Bohu.“ Dalek toho, aby jim odporoval, Pán Ježíš potvrzuje jejich výklad: „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Syn nemůže sám od sebe dělat nic, leč co vidí dělat Otce; neboť cokoli dělá on, dělá podobně i Syn. Otec totiž Syna miluje a ukazuje mu všechno, co on dělá...“ (Jan 5, 16-20). Čtete v evangeliu pokračování a vývoj z těchto slov: „Uvidíte s jakým důrazem Ježíš Kristus prohlašuje, že je ve všech věcech roven Otci, Bůh s ním a jako on.

Všechny rozhovory po Večeři a celá kněžská modlitba Ježíšova v onom slavnostním okamžiku jsou naplněny tímto ujišťováním, které ukazuje, že je pravý Syn Boží, mající tutéž božskou přirozenost, požívající stejných svrchovaných práv, těšící se téže věčné slávě: *Ego et Pater unum sumus* (Jan 10, 30).

11. 2. Když nyní znovu hledáme, proč Kristus tak dotvrzuje své Božství, uvidíme, že je to proto, aby odůvodnil naši víru.

To je pravda, kterou již známe. Je tak důležitá, že o ní musíme stále rozjímat. Neboť celý náš nadpřirozený život a veškerá naše svatost má za základ víru a celá naše víra spočívá na svědectvích, která tvoří Spasitelovo božství.

Svatý Pavel nás nabádá: „Pohledte proto na apoštola a našeho velekněze, ke kterému se hlásíme, na Ježíše“: *Considerate apo-*

stolum et pontificem confessionis nostræ Jesum (Žid 3, 1). „Apoštol“ znamená: ten, který je poslán, aby splnil své poslání, a svatý Pavel říká, že Kristus je apoštolem naší víry. Jak to?

Vtělené Slovo je, podle vyjádření Církve, „Anděl veliké rady“: *Magni consilii angelus* (Introit 3. mše svaté Vánoční), který žije v nádheře božství. A proč je poslán? Aby zjevil světu tajemství od věku skryté v Bohu, tajemství spásy světa Bohočlověkem. „Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě“. Taková je základní pravda, které má Kristus vydat svědectví: *Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati* (Jan 18, 37).

Velké Ježíšovo poslání, hlavně během jeho veřejného života je tedy, aby dokázal světu své božství: *Ipse enarravit* (Jan 1, 18). Celé jeho učení, celé jeho chování, všechny jeho zázraky směřují k tomu, aby toto vědomí upevnil v duchu svých posluchačů. Hledte, například u hrobu Lazara: Dříve, než vzkřísil svého přítele, Kristus pozvedl své oči k nebi. „Otče, děkuji ti, že jsi mne vyslyšel. Ale řekl jsem to kvůli zástupu, který stojí okolo, aby uvěřili, že jsi mne poslal“: *Ut credant quia tu me misisti* (Jan 16, 41-42).

Jistě Pán Ježíš jen ponenáhlu předává tuto pravdu, aby zároveň příliš nepohoršil monoteistické představy Židů, odhaluje se sám jen postupně, ale s podivuhodnou moudrostí obrací všechno zcela k tomuto projevu svého božského synovství. Ke konci svého života, kdy přímí duchové jsou zcela připraveni, neváhá vyznat své božství před svými soudci, za cenu ztráty svého života. Ježíš je králem mučedníků, těch, kteří prolitím své krve vyznali svou víru v jeho božství. Jako první byl vydán a zničen, že se prohlásil za jediného Syna Božího. Ve své poslední modlitbě, vydává jaksi svědectví svému Otci ze svého poslání a shrnuje všechno do těchto slov: „Otče, dokončil jsem dílo, které jsi mi svěřil“. A jaké je toho ovoce? – „A oni, moji učedníci, je přijali a vpravdě poznali, že jsem vyšel od tebe a uvěřili, že ty jsi mě poslal“ (Jan 17, 4.8): *Pater, opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam... et ipsi acceperunt cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti*.

Také tato víra v božství jeho Syna je nejskvělejší dílo, podle slov samého Ježíše, které Bůh od nás žádá: *Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille* (Jan 6, 29).

Tato víra přináší mnoho nemocným jejich uzdravení: *Secundum fidem vestram fiat vobis* (Mt 9, 29), Magdaléně odpuštění jejich hříchů: *Fides tua te salvam fecit, vade in pace* (Lk 7, 50). Tato víra zjednala Petrovi, že byl ustanoven nezničitelným základem Církve, učinila apoštoly příjemnými jeho Otcí, a učinila z nich předmět jeho lásky: *Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis* (Jan 16, 27).

Tato víra také „nám dala moc stát se Božími dětmi“: *His qui credunt in nomine ejus* (Jan 1, 12), která nechává téci do našich srdcí živé božské prameny milosti Ducha svatého: *Qui credit in me, flumina de ventre ejus fluent aquae vivae* (Jan 7, 38), která rozptyluje tmu smrti: *Veni ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat* (Jan 12, 46), která nám přináší božský život, neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby všichni, kteří v něho věří, nezhynuli, ale měli život věčný: *Ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam aeternam* (Jan 3, 15).

Ježíšovi nepřátelé byli zatraceni, poněvadž neměli tuto víru: „Kdybych nebyl přišel a nebyl k nim mluvil, neměli by hřích. Nyní však nemají výmluvy pro svůj hřích“ (Jan 15, 22); a proto, „kdo nevěří, je už odsouzen, poněvadž neuvěřil ve jméno jednorozeného Božího Syna“: *Qui autem non credit, jam judicatus est: quia non credit in nomine Unigeniti Fili Dei* (Jan 3, 18).

Vidíte, jak všechno se soustřeďuje k víře v Ježíše Krista, věčného Syna Božího. Tvoří základ veškerého našeho duchovního života, hluboký kořen všeho ospravedlnění, podstatnou podmínku celého pokroku, jistý prostředek jak dojít k vrcholku veškeré svatosti.

Padněme tedy K Ježíšovým nohám a řekněme mu: Ježíši Kriste, vtělené Slovo, sestoupený s nebe, „abys nám odhalil tajemství, která jako jediný Synu Boží stále rozjímáš v lůně Otcově“, věřím a vyznávám, že „jsi Bůh jako On, jemu rovný“. Věřím v tebe, věřím v „tvá díla“, věřím v tvou osobu. „Věřím, že jsi vyšel od Boha, že „jsi jeden s Otcem“, že „ten, který tebe vidí, vidí jeho“, věřím,

že jsi „vzkříšení a život“. – Věřím tomu a věře, klaním se ti a zasvěcuji tvé službě celou svou bytost, všechnu svou činnost, celý svůj život. Věřím v tebe, Ježíši Kriste, ale rozmnož mou víru! *Credo, Domine, sed adjuva incredulitatem meam!*

11. 3. Jestliže Kristus odhalil světu dogma o svém věčném Synovství, svým člověčenstvím nám dokazuje dokonalosti své božské přirozenosti. Třebaže byl pravým Synem Božím, rád se nazýval „Synem člověka“. Tento název si dává i v nejslavnějších okamžicích, kde se dovolává s největší autoritou přívlastku Bytosti Boží.

Skutečně vždy, kdy se dostáváme do spojení s ním, jsme před tímto vznešeným tajemstvím: spojení dvou přirozeností – božské a lidské – v jedné a téže osobě, – bez smíšení nebo rozporu přirozeností, bez rozdělení osoby.

To je počáteční tajemství, které máme mít stále před svými zraky, když rozjímáme o Pánu Ježíši. Každé z jeho tajemství vyzvedá buď jednotu jeho božské přirozenosti, nebo skutečnost jeho lidského původu.

Jeden z nejhlubších a nejdojemnějších pohledů na uspořádání Vtělení je zjevení božských dokonalostí učiněného lidem lidskou přirozeností. Boží přívlastky jeho věčné dokonalosti jsou nám zde na zemi nepochopitelné, přesahují naše vědění. Ale tím, že se učinil člověkem, vtělené Slovo odkrývá nejprostším duchům slovy, která splynula s jeho lidských rtů, gesty vykonanými jeho přirozeností člověka, nedosažitelné Boží dokonalosti, nechává je pochopit našim duším viditelnými úkony, okouzluje nás a přitahuje k sobě: *Ut dum visibiliter Deum cognoscimus, per hunc in invisibilem amorem rapiamur* (preface z Narození Páně).

Je to hlavně během veřejného Ježíšova života, kdy se projevuje a uskutečňuje toto uspořádání plné moudrosti a milosrdenství.

Ze všech božských dokonalostí nám chce vtělené Slovo především zjevit lásku.

Lidskému srdci je nutná zjevná láska, aby mohlo tušit nekonečnou lásku, mnohem hlubší, ale která přesahuje všechno poznání. Opravdu nic neokouzluje tolik naše ubohé srdce, jako roz-

jímat o Ježíši Kristu, pravém Bohu, stejně jako pravém člověku, který převádí v lidské úkony věčnou dobrotu. Když ho vidíme rozlévat v hojnosti okolo sebe nevyčerpatelné poklady soucitu, nevysychající bohatství milosti, můžeme poněkud chápat nekonečnost tohoto oceánu Boží dobroty, odkud pro nás čerpá svaté člověčenství.

Zastavme se u některých rysů; zjistíme, s jakou často překvapující shovívavostí snižuje se náš Spasitel k lidské ubohosti všeho druhu, zahrnuje v to i hřích. A nikdy nezapomínejme, že i tehdy, když se k nám sklání, zůstává vlastní Syn Boží, Bůh sám, Bytost nejmocnější, nekonečná Moudrost, která upevňuje všechno v pravdě, nevykonává nic, co by nebylo svrchovaně dokonalé. To jistě dodává slovům dobroty, která pronáší, úkonům milosrdenství, která koná, nekonečnou cenu, která je nekonečně vyvyšuje. Ale to hlavně dokončuje zajetí našich duší, tím, že nám zjevuje hluboká kouzla srdce našeho Krista, našeho Boha.

Znáte první zázrak veřejného života Ježíšova, vodu proměněnou ve víno na svatbě v Káně na přímlovu jeho matky (Jan 2,1-11). Jaké nečekané zjevení Boží něhy a jemnocitu pro naše srdce! Přísní askétové se pozastavují, když vidí žádat nebo vykonat zázrak, aby se skryla nouze chudých při svatební hostině. A přesto Panna neváhala o to žádat, a Kristus to splnil. Ježíš se nechal pohnout tísní, ve které se veřejně nalézali chudí lidé. Aby je toho uchránil, vykonal velký zázrak. A to, co nám zde jeho srdce odkrývá z lidské dobroty a pokorné laskavosti, je jen vnějším projevem dobroty mnohem vznešenější, dobroty božské, kde první má svůj pramen. Neboť to, co činí Syn, Otec rovněž plní.

Za nějakou dobu na to v nazaretské synagoze Ježíš použil Izaiáš, aby si přivlastnil program svého díla lásky: „Duch Páně, duch Hospodinův, spočívá na mně, neboť Hospodin mne pomazal, poslal mne ubohým zvěstovat radost, uzdravovat srdce nalomená, provolat zajatým osvobození, propuštění těm, kdo jsou uvězněni, slepým vrátit zrak a prohlásit Hospodinovo milostné léto“.

„Co právě slyšíte“, připojil Ježíš, „začíná se již dnes uskutečňovat“.

A opravdu, od té doby se Spasitel všem zjevuje jako „král plný jemnosti a dobroty“. A musel bych vám citovat všechny stránky evangelia, kdybych vám chtěl ukázat, jak ubohost, slabost, nemoc, bolest se ho snadno dotýkala a to způsobem tak neodolatelným, že nemohl nic odmítnout. Svatý Lukáš pečlivě odhaluje, že je „dojat soucitem“: *Misericordia motus* (Lk 7, 13). Slepí, hluchí, ochrnutí, malomocní přicházeli k němu. Evangelium nám říká, že „je všechny uzdravoval“: *Sanabat omnes* (Lk 6, 19).

Přijímá je tedy všechny s neúnavnou jemností, Nechá se tísnit, obléhat se všech stran, stále, i po západu slunce, takže se jednoho dne nemohl ani najíst. Jindy na břehu jezera Tiberiadského byl nucen vstoupit do loďky, aby se uvolnil a tak mohl kázat Boží slovo s větší svobodou. Jindy dav zatarasil dům, v němž se nalézal, takže, aby se k němu dostal ochrnutý, ležící na svém bídém lůžku, nebylo jiného východiska, než aby byl nemocný spuštěn použitým otvorem ve střeše.

Apoštolé byli často netrpěliví. Božský Učitel toho použil, aby jim ukázal svou jemnost. Jednoho dne od něho vzdalovali děti, které k němu byly přivedeny a které se apoštolům zdály dotěrnými. „Jen je nechte, ať jdou děti ke mně; nebraňte jim, neboť takovým patří Boží království“. Zadržel je a s žehnáním vkládal na ně ruce (Mk 10, 14, 16). Při jiné příležitosti, učedníci byli podrážděni, že nebyl přijat v jednom samaršském městě, „nutili ho, aby oheň sestoupil s nebe a zahubil je“: *Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo?* Ježíš jim ihned odpovídá: „Nevíte, čího ducha jste! Syn člověka nepřišel, aby životy ztratil, ale aby je spasil“: *Et conversus increpavit illos*.

Je to také pravdivé, že činil i zázraky, aby mrtvé vrátil k životu. Hle, jako v Naimu potkává chudou plačící vdovu, která šla za tělesnou schránkou svého jediného syna. Ježíš ji viděl, viděl její slzy. Jeho hluboce dotčené srdce nemohlo snést tuto bolest. „Ženo, neplač!“: *Noli flere*. A ihned poručil smrti, aby vydala svou kořist: „Mládence, pravím ti, vstaň!“ Tu se mrtvý posadil a Ježíš ho odevzdal jeho matce (Lk 7, 11-15).

Všechny tyto projevy Ježíšova milosrdenství a dobroty, které nám odkrývají pocity jeho lidského srdce, dotýkají se nejhlubších

nitek našeho bytí; odhalují nám přístupným způsobem nekonečnou lásku našeho Boha. Když vidíme plakat Krista u Lazarova hrobu, když slyšíme Židy, svědky této podívané, jak říkají: „Hle, jak ho miloval“ (Jan 11, 36), naše srdce chápou tuto tichou řeč Ježíšových lidských slz a pronikáme do svatyně věčné lásky, kterou odhalují: *Qui videt me, videt et Patrem* (Jan 14, 9).

Ale také, jak všechno Kristovo chování odsuzuje náš egoismus, naši tvrdost, necitelnost srdce, náš nezájem, naši netrpělivost, naše úklady, naše hnutí zlosti a pomsty, vzpomínání na hněv k bližnímu!... Velmi často zapomínáme na Spasitelova slova: „Co jste učinili jednomu z nejmenších z těchto mých bratrů, mně jste to učinili“ (Mt 25, 40).

O Ježíši, který jsi řekl: „Učte se ode mne, který jsem mírného a pokorného srdce“, učiň naše srdce podobnými svému. Abychom podle tvého příkladu byli milosrdní, „a sami milosrdenství došli“, ale hlavně abychom se stali tím, že tě napodobíme, „podobnými našemu Otci v nebi“.

11. 4. Jeden z nejhlubších způsobů lidské ubohosti, hřích, přitahoval hlavně Kristovo srdce. Je-li rys, který zvlášť vyniká v jednání vtěleného Slova během jeho veřejného života, je ono zvláštní dávání přednosti, které projevuje ve svém poslání k hříšníkům.

Svatopisci nám říkají, že „mnoho celníků (výběřci ve službách Římanů, pánů Judska; vybraní z nejnižší třídy, byli považováni za opovržené – za hodné pohrdání kvůli jejich způsobům vymáhání daní; řadili je mezi zloděje) a hříšníků stolovalo s Ježíšem a jeho učedníky“: (Mt 9, 10). Toto jednání mu bylo tak běžné, že byl nazýván „přítel celníků a hříšníků“: *Publicanorum et peccatorum amicus* (Mt 11, 19). A když se nad tím farizeové pozastavili, dalek toho, aby to popíral, Ježíš to potvrdil, udáváje toho hluboký důvod: „Nepotřebují lékaře zdraví, nýbrž nemocní... Nepřišel jsem totiž povolati spravedlivé, ale hříšníky“ (Mt 9, 12-13).

Podle věčného plánu, Ježíš je náš starší bratr: *prædestinavit nos Deus conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit primogenitus in multis fratribus* (Řím 8, 29). Přijal naši hříšnou přirozenost ve svém zrození, ale čistou ve své osobě. *In similitudinem carnis peccati* (Řím

8, 3). Ví, že velká část lidí podléhá hříchu a potřebuje odpuštění, že duše, otročí hříchu, jsou daleko od Boha, v temnotách a stínu smrti a nepochopí přímého zjevení Božího, nebudou schopni, aby byli přitaheni k Otci, než jen shovívavostí jeho svatého člověčenství. Proto velkou částí jeho vyučování a učení, množstvím úkonů jemností a odpuštění hříšníkům snaží se nechat pochopit tyto ubohé duše něco z hloubek Božího milosrdenství.

V jednom z jeho nejkrásnějších podobenství o marnotratném synu, nám odkrývá vlastní obraz svého nebeského Otce.

Má tedy za bezprostřední cíl, jak jasně ukazuje evangelium, vysvětlit svou vlastní shovívavost k hříšníkům. Skutečně nám svatý Lukáš říká: „Přibližovali se k němu všichni celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. Farizeové však reptali: „On přijímá hříšníky a jí s nimi!“ Nato Ježíš, aby ospravedlnil své jednání „pověděl toto podobenství“ (Lk 15, 1-3).

Nejprve ukazuje mimořádnou dobrotu Otcovu, který nevzpomíná na všechnu nevďěčnost, všechnu nízkost viníka a myslí jen na jednu věc: „Bylo proč se radovat a hodovat, protože jeho syn byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen“ (Lk 15, 32).

Ježíš Kristus mohl zde ukončit výklad svého podobenství, kdyby byl pouze chtěl nechat zazářit před našimi zraky milosrdenství Otce rodiny k marnotratnému synu. Je opravdu tak rozsáhlé, že si nemůžeme myslit většího, jsme jím tak dojati, udiveni, že zaujme celou naši pozornost a že obvykle ztrácíme se zřetele naučení, které Ježíš chtěl dát reptajícím, těm, kteří odsuzovali jeho chování k hříšníkům.

Ale on pokračoval v podobenství dále, tím, že nám představil nenávistné chování staršího bratra, který odmítá podílet se na společné radosti a posadit se na slavnosti, připravené pro jeho bratra.

Ježíš chtěl farizeům říci nejen, jak je tvrdé jejich pyšné chování a jak hodné opovržení je jejich pohoršení, ale také je naučit, že on, náš starší bratr, je dalek toho, aby se vyhýbal styku se svými kajícími bratry, publikány a hříšníky, je hledá a účastní se jejich slavností. Neboť „v nebi bude větší radost nad jedním hříšníkem,

který se dal na pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují“ (Lk 15, 7).

Samo podobenství o marnotratném synu tvoří skvělé zjevení Božího milosrdenství. Ale náš Spasitel chtěl vysvětlit toto poučení a zdůraznit toto učení úkony dobroty, které nás uchvacují a hluboce dojmají.

Znáte rozmluvu Ježíšovu se Samaritánkou (Jan 4, 5-29). Bylo to na začátku veřejného Kristova života. Pán Ježíš se vydal z Jeruzaléma do Galileje. Poněvadž měl projít velkou vzdáleností, vyšel brzy z rána a okolo poledne přišel k Sycharu, samařskému městu. Svätý evangelista nám říká, že „Ježíš byl unaven“. Byl unaven, jako bychom byli unaveni my, kdybychom vykonali dlouhou cestu: *Fatigatus ex itinere*. A „posadil se u studny Jakobovy“, která se v těch místech nalézala: *Sedebat sic supra fontem*.

Všechny úkony vtěleného Slova jsou oděny něčím tak krásným ve své prostotě. Není v nich žádná strojenost, jakákoliv přehnanost. Třebaže je Bůh, Ježíš je současně – mohu-li se tímto způsobem vyjádřit – velmi lidský, v plném slova smyslu a vznešený: *Perfectus Deus, perfectus homo* (Atanášovo symbolum). Poznáváme v něm dobře jednoho z nás.

Posadil se tedy na okraj studně, mezitím co jeho učedníci šli do zcela blízkého města sehnat potravu. Ale co on tam učiní? Trochu si jen odpočine? Nebo očekává návrat apoštolů. Ne, bude ještě hledat ztracenou ovci, zachraňovat duši.

Ježíš Kristus sestoupil s nebe, aby vykoupil duše: *Dedit redemptionem semetipsum pro omnibus* (1 Tim 2, 6). Po třicet let měl potlačovat žár této horlivosti o duše, který v něm žhnul. Jistě pracoval, trpěl, modlil se za ně, ale nešel k nim. Nyní přišla hodina, kdy jeho Otec chtěl, aby je získal kázáním pravdy a zjevením svého poslání. Pán Ježíš přišel do Sycharu, aby zachránil duši předurčenou od věčnosti.

A jaká byla tato duše? – V tomto místě by jistě našel mnohem méně zkaženou ženu, než hříšnice, kterou chtěl zachránit a přesto to byla ona, kterou očekával. Znal celý nespořádaný život, všchnu hanbu této ubohé ženy a jí dal přednost před druhými, kterým se zjeví.

Hle, hříšnice přichází, nesoucí džbán, aby načerpala vody ze studny. Kristus se na ni ihned obrací. A co říká? Začal jí ihned vytýkat její nezřízený život, špatné jednání, aby jí mluvil o potrestání, které zasloužil její nepořádný život? Ne. Farizeus by mluvil takovým způsobem, ale Kristus jedná úplně jinak. Použil příležitosti k navázání rozhovoru z toho, co ho obklopuje: „Dej mi napít“: *Da mihi bibere*.

Žena se na něho dívá s údivem; poznala, že s ní mluví Žid, neboť židé pohrdali Samaritány, a tito nenáviděli obyvatele Judska – nestýkali se: *Non contuntur*. „Jak to, že ty, Žid, mne žádáš dej mi pít“, řekla Pánu Ježíši. A on, chtěje v ní vzbudit svatou zvědavost, odpověděl: „Kdybys jen znala Boží dar, a věděla, kdo ti to říká: ‚Dej mi napít‘, spíše bys prosila ty jeho, a dal by ti živou vodu.“

Toto ubohé stvoření, ponořené do života smyslů, nechápe nic z duchovních věcí. Je čím dál tím více udivena, ptá se, jak rozmlouvající muž by jí mohl dát vodu, když nemá čím by ji načerpal a která voda by mohla být lepší, než je voda ze studnice, ze které pil praotec Jakub, jeho synové a jeho dobytek. „Což jsi větší, než náš otec Jakub?“, ptala se Krista. Ježíš trvá na své odpovědi: „Kdo se napije vody, kterou mu dám já, nebude žíznit, ale voda, kterou mu dám já, stane se v něm pramenem vody, tryskající do věčného života.“ – „Pane, dej mi té vody!“, odpověděla žena.

Na to jí nechal poznat, že zná její nezřízený život, který vede. Tato hříšnice, kterou začíná milost osvěcovat, vidí, že je v přítomnosti někoho, kdo čte na dně jejího srdce: *Propheta es tu*. A ihned její dotčená duše stoupá ke světlu. „Naši otcové se klaněli na této hoře, a vy říkáte, že jen v Jeruzalémě je místo, kde náleží se klanět.“ Víte, že toto byl stálý předmět sporu mezi židy a samaritány.

Ježíš Kristus vidí vynořit se v této duši uprostřed její zkaženosti záblesk dobré vůle: je to pro něho dost, aby jí udělil větší milost, neboť jakmile vidí poctivé a upřímné hledání pravdy, přináší světlo, rád odměňuje tuto touhu po dobrou a spravedlnosti.

Také učiní této duši dvojí odhalení. Učí ji, že „přichází hodina, a už je tady, kdy se praví ctitelé budou Otcí klanět v duchu a v pravdě“: *Pater tales quærit qui adorent cum*; odhalí jí, že je „Me-

siášem, poslaným Bohem“: *Ego sum qui loquor tecum* – to je odhalení, které neučinil ještě nikomu, ani svým učedníkům.

Není zvláštní, že tato dvě odhalení byla učiněna nejprve ubohé hříšnici, která neměla žádného jiného důvodu, aby byla předmětem takové výsady, než potřebu spásy a trochu dobré vůle?

Tato žena se obrátila ospravedlněna; dostala milost víry. „Nechala svou nádobu“ a odešla do města vyprávět o Mesiáši, kterého potkala. Jejím prvním činem bylo, že nechala poznat „dar Boží“, který jí byl udělen s takovou štědrostí.

Mezitím se vrátili učedníci s potravou. Nabízeli z ní svému mistru: *Rabbi, manduca*. Co jim odpovídá Ježíš? „Já mám k jídlu pokrm, o kterém vy nevíte. Můj pokrm je činit vůli toho, který mě poslal“: *Meus cibus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me* (Jan 4, 31-32.34). A jaká je vůle Otcova? „Aby se všichni lidé zachránili a došli k důkladnému poznání pravdy“ (1 Tim 2, 4).

K tomu se použije Ježíše Krista; vůlí jeho Otce je, aby mu Ježíš přiváděl duše, která chce Otec spasit, aby jim ukázal cestu, aby jim zjevil pravdu a tak je přivedl k životu: *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet, et eum qui venit ad me non ejiciam foras*. To všechno je Ježíšovo dílo.

Hříšnice ze Sycharu neměla nic, co by ji odlišovalo od druhých, než jen hloubku se její ubohosti, ale byla přitažena ke Kristu Otcem. Tedy ji Spasitel přijal, osvětil, posvětil, přeměnil a učinil z ní svého apoštola: *Et eum qui venit ad me non ejiciam foras*. Neboť „to je vůle toho, který mě poslal: abych neztratil nic z toho, co mi dal, nýbrž, abych je vzkřísil“ k milosti zde na zemi a očekávali „poslední den“ (Jan 6, 39), kdy je vzkřísím ke slávě.

Samaritánka je jednou z prvních vzkříšených Ježíšem k milosti. Magdaléna je další, – ale ještě slavněji!

Erat in civitate peccatrix: V jednom městě byla jedna žena známá jako hříšnice. Tak začíná evangelista své vyprávění: zjištěním jejího nepořádného života, neboť zaměstnáním Magdalény bylo odvádět se hříchu, jako zaměstnáním vojáka je žít se zbraní či politika řídit osudy státu. Její nezřízený život byl známý. Sedm d'áblů, symbol propasti kam sestoupila, učinilo z její duše svůj příbytek.

Jednoho dne byl Kristus pozván k Šimonovi farizeovi. Sotva usedl ke stolu, hřišnice, nesoucí alabastrovou nádobu s vonnou masťou, vnikla do hodovní síně. Přiblížila se k Ježíši, „postavila se mu s pláčem vzadu k nohám a začala mu slzami smáčet nohy a vlastními vlasy je utírat, líbala mu nohy a mazala vonnou masťou.“

Když to viděl farizeus, který ho pozval, řekl sám u sebe: „Kdyby to věděl, kdo a jaká je to žena, která se ho dotýká, že je to hřišnice! *Quæ et qualis est mulier, quæ tangiteum, quia peccatrix est!* Určitě to není prorok. Ježíš mu na to řekl (Všimněte si, že farizeovi neřekl nic nahlas, ale Kristus odpověděl na jeho tajnou myšlenku), dal otázku, kterou znáte. „Kdo bude ze dvou dlužníků, kterým věřitel odpustil jejich dluhy více ho milovat?“ – „Ten“, odpovídá farizeus Šimon, „jehož dluh byl mnohem větší.“ – „Správně jsi usoudil“, odpověděl Ježíš. Pak se obrátil k oné ženě: „Vidíš tuto ženu?“ Tato žena, která je opravdu hřišnicí, kterou ve svém srdci pohrdáš, „mnoho milovala“, což právě ukázala, „proto se jí odpouští mnoho hříchů“: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (Lk 7, 37-47).

Hřišnice Magdaléna se stala triumfem Ježíšovy milosti, jedním z nejskvělejších vítězství jeho drahocenné krve.

Tento soucit vtěleného Slova s hřišníky je tak rozsáhlý, že se často zdá, že zapomíná na práva své spravedlnosti a své svatosti. Ježíšovi nepřátelé jej znali tak dobře, že usilovali o to, aby mu zde nastražili léčku.

Hle, jak přivedli k Ježíšovi cizoložnou ženu, nemožnou, aby popřela svou vinu, nebo zmenšila její závažnost: evangelium nám říká, že žena byla přistižena právě při cizoložství. Mojžíšův zákon přikázal ji kamenovat. Farizeové znali Ježíšovu laskavost a počítali s tím, že dá této ženě rozhřešení; to znamenalo, postavit se proti zákonodárci: *Tu ergo, quid dicis?*

Ježíš je dobrota sama, ale je také věčná Moudrost. Nejprve nic neodpovídá na zvrácený příkaz žalobců; nedbá jejich odporu. A tu jim Pán Ježíš říká: „Kdo z vás je bez hříchu, ať na ni první hodí kámen“. Podobná odpověď vyvedla jeho nepřátele z mí-

ry, kteří neměli jiného východiska, než aby se jeden po druhém vzdálili.

Ježíš zůstal sám s provinilou. Je jen před velkou ubohostí a velkým milosrdenstvím: „Ženo, kde jsou tví žalobci? Nikdo tě neodsoudil? Nikdo, Pane. Ani já tě neodsuzuji. Jdi, od nynějška už nehřeš“ (Jan 8, 3-11).

Ježíšova dobrota se zdála některým křesťanům prvotní Církve tak přílišná, že tato událost byla z mnoha rukopisů prvních století odstraněna; ale je plně pravdivá a její vložení do evangelia je podle Svatého Ducha.

Všechny příklady dobroty Ježíšova srdce jsou jen projevem mnohem vyšší lásky: nekonečné lásky nebeského Otce k ubohým hříšníkům. Nikdy nezapomínejme, že máme v tom, co Ježíš činí jako člověk, vidět zjevení toho, co koná jako Bůh s Otcem a jejich společným Duchem. Ježíš přijímá hříšníky a odpouští ji: je to sám Bůh, který pod lidskou podobou se k nim sklání a přijímá je do lůna svého věčného milosrdenství.

11.5. Odhalení Božího milosrdenství Ježíše Krista je prvním pramenem naší důvěry.

V těchto okamžicích milosti se nám všem stává, že spatřujeme v božském světle propast svých chyb, svých ubohostí, své malosti; když se vidíme tak poskvrněni, říkáme Kristu jako svatý Petr: „Pane, odejdi ode mne, protože jsem hříšný člověk“ (Lk 5, 8). Bylo by možné, že bys mohl navázat důvěrné spojení s duší, které se dotkl hřích? Hledej spíše duše ušlechtilé, čisté, vyznamenané tvou milostí; jsem příliš nehodný, abych mohl zůstat u tebe.

Ale vzpomeňme si, že sám Pán Ježíš řekl: „Nepřišel jsem povolát spravedlivé, ale hříšníky“. A opravdu vidíte: nepovolal mezi apoštoly Matouše celníka, hříšníka? A koho postavil v čelo Církve jako hlavu této společnosti, kterou chtěl aby byla „svatá, neposkvrněná, bez úhony, aby ji posvětil, pro niž vydal všechnu svou drahocennou krev?“ (Ef 5, 25-27). Koho vyvolil? Jana Křtitele, posvěceného v lůně jeho matky, upevněného v milosti a tak mimořádně dokonalého, že ho považovali za samého Krista? Ne. Jana Evangelistu, učedníka, kterého miloval zcela zvláštní lás-

kou, který jediný mu zůstane věrný až k patě kříže? Také ne. Kterého tedy vyvolil? Vědomě, svobodně vyvolil Pán Ježíš člověka, který ho měl opustit. Není to podivuhodné?

Ve svém božském předzvědění Kristus všechno znal předem, a když Petrovi slíbil, že na něm postaví svou Církev, věděl, že Petr, třebaže byla jeho víra podivuhodná, že ho zapře. Přes všechny zázraky, vykonané Spasitelem před jeho zraky, přes všechny milosti, které od něho obdržel, přes slávu, kterou viděl zářit Kristovo člověčenství na Táboru, v den jeho prvního svatého přijímání a jeho ustanovení za kněze, Petr „přísahá, že nezná toho člověka!“ (Mt 26, 72-74). A toho Ježíš vyvolil, dal mu přednost před ostatními. Proč?

Poněvadž jeho Církev bude složena z hříšníků. Mimo nejčistší Pannu Marii jsme všichni hříšníky, všichni potřebujeme Božího milosrdenství. A proto Kristus chtěl, aby hlavou Církve byl hříšník, jehož chyba bude zaznamenána v Písmu svatém se všemi podrobnostmi, které ukazují zbabělost a nevděčnost.

Pohleďte ještě na Marii Magdalénu. V evangeliu čteme, že ženy následovaly Ježíše na jeho apoštolských cestách, aby se staraly o potřeby jeho a jeho učedníků. Mezi všemi ženami, jejichž oddanost byla neúnavná, kterou vyznamenává Kristus nejvíce? Magdalénu. Řekl o ní: „Kdekoliv bude hlásáno evangelium, bude se vyprávěti o tom, co ona udělala“ (Mk14, 9). Chtěl, aby svatopisci nic neskrývali z nezřízeností této hříšnice; ale chtěl také, a svolil, aby byla Magdaléna u paty kříže, vedle jeho matky, Panny panen; jí, přede všemi ostatními vyhradil své první zjevení po vzkříšení.

Ještě jednou, proč tolik shovívavosti? „Aby se vzdávala chvála jeho božsky vznešené dobrotivosti“: *In laudem gloriæ gratiæ suæ* (Ef 1, 6). Taková je opravdu velikost Božího odpuštění, která pozvedla k nejvyšší svatosti hříšnici padlou do propasti: *Abyssus abyssum invocat* (Ž 41, 8). „Potkal ženu, propadlou padlých mravů“, říká autor z prvních staletí, učinil ji hloubkou jejího pokání, čistší než pannu“: *Invenit meretricem, et virgine castiorem reddidit* (z textu, který se nachází mezi kázáními připisovanými svatému Janu Zlatoústému).

Bůh chce, aby „se nikdo nemohl chlubit, nemá k tomu příčinu“, ale aby všichni velebili moc jeho milosti a šíři jeho milosrdenství: *Quoniam in æternum misericordia ejus* (Ž 85, 1).

Své ubohosti, své chyby, své hříchy známe dostatečně, ale neznáme – duše malé víry! – cenu Ježíšovy krve a hodnotu jeho milosti.

Naše důvěra čerpá svůj pramen v nekonečném milosrdenství Božím k nám; nalézá jeden ze svých nejmocnějších vzrůstů v pokání.

Mimořádná Ježíšova shovívavost ke hříšníkům nesmí, podle slov svatého Pavla, být pohnutkou, aby zůstali ve hříchu, nebo do něho upadli, když jsme se z něho osvobodili. Svatý Pavel říká: „Máme dále vyhovovat hříšné žádostivosti, to ne! Hříchu jsme přece už odumřeli. Jak bychom v něm ještě měli žít?“ (Řím 6, 1-2).

Poznali jste, že když Ježíš odpustil cizoložné ženě, dal jí vážnou výstrahu: „Nehřeš více!“ Stejnou věc říká ochrnunému a připojuje důvod: „Hleď, byl jsi uzdraven; už nehřeš, aby tě nestihlo něco horšího“ (Jan 5, 14). Je to opravdu tak, sám Pán Ježíš řekl: „Když nečistý duch vyjde z člověka a nenalézá odpočinek, vrátí se, přibere si sedm jiných duchů, horších než je sám, i vejdou a přebývají tam. A poslední věci takového člověka bývají horší než první“ (Lk 11, 24-26).

Pokání je žádoucí podmínka, aby se obdrželo a v nás zabezpečilo Boží odpuštění. – Hleďte Petra: hřešil, vážně hřešil; ale v evangeliu se vypráví, že také „hořce plakal“ nad svou chybou: *Flevit amare* (Lk 22, 62). Později měl smazat své zapření trojnásobným ujištěním lásky: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji!“ (Jan 21, 15). – Podívejte se ještě na Magdalénu, neboť ona je současně jedním z nejskvělejších vítězství Kristovy milosti a zářivý symbol kající lásky. Co činí? Obětuje Kristu co má nejvzácnějšího. Co tedy? Vlasy, které jsou její ozdobou, její oslavou (neboť svatý Pavel říká: „žena se může dlouhými vlasy chlubit“ – 1 Kor 11, 15), používala jich, aby přitáhla duše, kladla jim osidla a zavedla do záhuby, – A k čemu je nyní použila? Aby osušila nohy Spasitele. Jako otrok se pokořila veřejně před očima hodovníků, kteří ji znali, co až

dosud činila její pýcha. To je kající láska, která se obětuje, ale tím, že se obětuje, přitahuje a dostává zpět poklady milosrdenství: *Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum*.

Ať jsou opětné pády duše jakékoliv, nesmíme nad ní nikdy zoufat. Svatý Petr se ptá Pána Ježíše: „Kolikrát mám odpustit svému bratru? Sedmdesátkrát?“. Nekonečněkrát, odpovídá Ježíš, a tím označuje počet (Mt 18, 21-22).

Zde na zemi, je tato nevyčerpatelná mírnost vzhledem k lítosti jedině vlastní vlastností samého Boha.

Aby byl výklad, který vám učiním o dobrotě a shovívavosti Ježíše Krista k nám, úplný, připojím zde rys, který dovršuje jeho „zlidštění“ ho a odkrytí jednoho z nejdojímavějších pohledů na jeho něžnost: jeho lásku k Lazarovi a jeho dvěma sestrám v Betánii.

V celém veřejném životě vtěleného slova se snad nesetkáme s ničím, co nás k němu přibližuje a jeho přibližuje k nám tolik, jako důvěrný obraz jeho vztahů k jeho přátelům v malém městečku. Jestliže nám naše víra říká, že je Syn Boží, Bůh sám, laskavost jeho přátelství nám odhaluje, jak se mně zdá, lépe, než všechny jeho projevy, jeho hodnotu „Syna Člověka“.

Svatopisci nám obraz této svaté náklonnosti sotva naznačili, ale co nám zanechali, je dostatečné k tomu, abychom vytušili, co v ní bylo nekonečně jemného. Svatý Jan nám říká, že „Ježíš miloval Martu, její sestru Marii a Lazara“: *Diligebat autem iesus Martham, et sororem ejus Mariam, et Lazarum* (Jan 11, 3). Byli jeho přáteli a přáteli jeho apoštolů. Když k nim mluvil o Lazarovi, nazýval ho „naším přítelem“: *Lazarus amicus noster* (Jan 11, 11). Evangelium připojuje, že „to byla ona Marie, která pomazala Pána mastí a utřela mu nohy svými vlasy“ (Jan 11, 2).

Jejich dům v Betánii byl oním domovem, který vtělené slovo vyvolilo zde na zemi za místo svého odpočinku a jevištěm tohoto svatého přátelství, které on sám, Syn Boží, nám ráčil dát za vzor. Nic není sladšího pro naše lidské srdce, než je pohled do této domácnosti, který nám Duch svatý odkrývá ve 12. kapitole evangelia svatého Lukáše. Ježíš je hostem velmi vzácným, ale důvěrným tohoto domu. Jednoho dne Marta, která mu posluhovala, byla

velmi zaměstnána, a tak se osmělila dovolávat se ho v malém domácím nedorozumění s její sestrou Marií, sedící klidně u Ježíšových nohou, aby se těšila ze Spasitelových slov. „Pane, je ti to jedno, že mě moje sestra nechala samotnou obsluhovat? Řekni jí tedy, ať mi pomůže“: *Domine, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministræ? Dic ergo illi ut me adjuvet.* A dalek toho, aby se horšil nad takovou důvěrností, která ho jaksi zahrnuje do výtky, učiněné Martou její sestře, Ježíš Kristus zasahuje a rozhoduje otázku ve prospěch té, která symbolizuje modlitbu a spojení s Bohem: „Marto, Marto, staráš se a znepokojuješ se o mnoho věcí, a zatím je třeba jen jedno. Maria si totiž vyvolila dobrý úděl, a ten jí nebude odňat“ (Lk 10, 40-42).

Když jsme v duchu víry přítomni tomuto jemnému výjevu, cítíme ve svých srdcích, že Ježíš je opravdu jedním z nás: *Debuit per omnia fratribus similari* (Žid 2, 17). Cítíme, že v jeho osobě se podivuhodně ověřuje toto zjevení, které světu činí věčná Moudrost, když prohlašuje: „mou rozkoší jsou lidské děti“ (Přís 8, 31). Zaskoušíme se stejným pocitem: „Kde je tak veliký lid, který by měl Boha sobě tak blízkého, jako je náš Bůh“ (Deut 4, 7).

Ježíš Kristus je opravdu „Emanuel“ (Mt 1, 23), Bůh žijící mezi námi, u nás, s námi.

11.6. Ježíšův život je projev Božích dokonalostí, marnotratností jeho nejvyšší dobroty a jeho nevyzpytatelného milosrdenství. Ve vtěleném Slovu nám Bůh odkrývá svou vnitřní „přirozenost“: *Il-luxit in cordibus nostris... in facie Christi Jesu* (2Kor 4, 6). Kristus je „věrný obraz neviditelného Boha“ (Kol 1, 15). Jeho slova a jeho činy jsou skutečným odhalením nekonečné Bytosti.

Tedy naše rozjímání o Kristově zjevu a naší představě o Bohu by bylo neúplné, kdybychom rozjímající o chování neúnavné shovívavosti Ježíšově ke všem formám ubohosti, pojímající v to i hřích, opomenuli zkoumat také jeho chování k oné formě lidské zloby, která je nejprotichůdnější ke vznešenosti a dobrotě boží a která se shrnuje do jednoho slova: farizejství.

Víte, kdo byli farizeové? Po návratu z babylonského zajetí, horliví Židé se všemožně snažili, aby potřeli cizí vliv, nebezpečný

pro pravověrnost Izraele. Hlavně se snažili uvést v úctu předpisy Mojžíšova Zákona a zachovat jeho čistotu.

Tato horlivost, hodná veškeré chvály, která prozrazovala vznešený ideál, bohužel se pomalu zvrhla v drsný fanatismus a ve výstřední kult textu Zákona. Utvořila se jedna třída Židů, která se nazývala „Farizeové“, to znamená „Oddělení“, odloučení od každého cizího styku a veškerého obchodu s těmi, kteří nezachovávali jejich „podání“ (tradici). K farizeům možno přirovnat Zákoníky, připojené k sektě. Zaměstnávali se hlavně textem Zákona, jeho výkladem a jeho zachováváním. Podílejíce se na omylech Farizeů, jsou s nimi spojeni ve zlořečeních, jimiž je zasypával Spasitel.

Vykládající Zákon opravdu s řídkou kasuistickou rafinovaností, farizeové k němu připojili nekonečné množství ústních předpisů, které ho činily velmi často neproveditelným a v mnoha článcích dětinským a směšným. Dva body, jejichž podrobnosti byly a předmětem jejich nekonečných rozhovorů, přitahovaly hlavně jejich pozornost: zachovávání odpočinku v den sobotní a očišťování rituální a zákonité. Vidíme vícekrát v evangeliu, že jim Spasitel činil v tomto směru výtky.

Upadli ve formalismus velké obmezenosti; aniž se starali o vnitřní čistotu duše, připoutávali se na zachovávání vnější, hmotné a ubohé litery Zákona. Toto bylo celé jejich náboženství a jejich dokonalost. Z toho vyplynulo hluboké morální setření: tito „čistí“ opomíjeli vážné předpisy přirozeného zákona, aby se zastavovali jen na nesmyslných podrobnostech, založených na jejich osobních výkladech. Tak pod záminkou, aby se neporušil sobotní odpočinek, učili, že se tento den nesmí ani ošetřovat nemocné, ani dávat almužnu nešťastným; a vidíme je vytýkat uředníkům že sobotu nezachovávají, poněvadž uředníci počali z hladu trhat klasy a jíst je! (Mt 12, 1-2).

Tento přemrštěný formalismus je vedl nutně k pýše. Poněvadž byli současně autory mnoha předpisů, mysleli, že jsou vlastními původci své svatosti. Byli „Oddělení“, čistí, které nic nečistého nezasáhne. Proto, co se jim mohlo vytýkat? Nebyli dokonale „správní“ po všech stránkách? Také měli k sobě mimořádně vý-

střední úctu. Nezměřitelná pýcha je hnala „libovat si v pozdravech na náměstích, v synagogách a v prvních místech na hostinách“ (Lk 20, 46).

Tato pýcha se roztahovala až do svatyně. Znáte podobenství, ve kterém Kristus krásně a jasně popisuje tuto ošklivou vychloubačnost (Lk 18, 9-14). Náš božský Spasitel upozornil na pokoru celníka, který stál opodál a nechtěl ani oči pozvednout k nebi pro své hříchy, na domýšlivost farizea, který stoje vzdával díky Bohu, že ho povýšil nad všechny lidi pro jeho přísné zachovávání podrobností Zákona a který jaksi žádal na Bohu úplné schválení svého jednání (v sérii promluv „Kristus, ideál mnicha“ jsme podrobně vyložili toto podobenství, které osvětluje mocným světlem znaky, které má mít náš vztah k Bohu).

Mnoho farizeů činí pohrdání hodnými to, že jejich pýcha se zdvojuje hlubokým pokrytectvím. Pro množství předpisů, které ustanovili a které sám Pán Ježíš prohlašuje „nesnesitelné“ (Mt 23, 4), mnoho z nich dochází k uskutečnění svatosti, již se chlubí jen tím, že obratně skrývají své chyby a své slabosti a dávají textům Zákona nepoctivý výklad. Tímto způsobem mohli přestoupit Zákon, přičemž si zachovali zdání v očích obyčejných lidí, kteří je obdivovali.

Neboť jejich autorita a jejich vliv byl značný, byli považováni za vykladatele a ochránitele Mojžíšova Zákona. Dav je považoval za svaté, poněvadž stavěli na odiv hlubokou úctu ke všemu vnějšímu jejich zachovávání pravidel, kterými zatěžovali dav.

Také se pohoršovali nade vším, co by mohlo zmenšit tento vliv. Od začátku veřejného života Ježíšova, začali klást Ježíšovi odpor. Mimoto se Kristus se svým učením nepřipojil k jejich škole, nauka, kterou hlásal, úkony, které zdůrazňoval, byly v protikladu s jejich přesvědčením a jejich chováním. Mimořádná Spasitelova shovívavost k celníkům a hříšníkům, kterými opovrhovali jako nečistými, jeho nezávislost na sobotním Zákonu, jehož se považovali neobmezenými pány, zázraky, kterými přitahoval lid, to všechno je nutně rozčilovalo.

Klesali pomalu do svého zaslepení a přes výstrahu samého Ježíše, nastražili mu léčku. Žádali ho o „znamení s nebe“, jako dů-

kaz jeho poslání; přivedli mu cizoložnou ženu, aby ho postavili proti Mojžíšovu zákonu; žádali ho úskočně, zda je dovoleno dávat daň císaři. Všude na každé stránce evangelia vidíte je plné nenávisti proti Ježíši, snaží se zničit jeho autoritu u davu, odvrátit od něho jeho učedníky, klamat lid, aby zabránili Kristu splnit jeho poslání spásy.

Nejednou Pán Ježíš upozorňoval své učedníky, aby se varovali před jejich pokrytectvím, ale na konci svého veřejného úřadu, chtěl jako dobrý pastýř, který přinášel pravdu svým ovcím a vydal svůj život, plně ukázat v pravé podobě vlky, kteří se navenek projevují jako svatí, aby podvedli prosté duše a zavedli je do zkázy.

Ve svém skvělém horském kázání Kristus překvapil své židovské posluchače zjevením učení, které odporovalo jejich zakořeněným přirozeným pudům a jejich staletým předsudkům. Prohlásil přede všemi, že šťastní v jeho Království jsou chudí duchem, tiší, ti, kteří lkají, kteří lační a žízní po spravedlnosti, prohlásil, že to jsou milosrdní, duše čisté, pokojní, kteří jsou pravými dětmi jeho nebeského Otce a že nejhlubší z blahoslavenství je být pronásledován pro něho (Mt 5.3-11).

Toto učení, které tvoří podle evangelia „velký příkaz“ chudých, malých, pokojných, je protikladem toho, co kázali farizeové svými slovy a svými příklady.

Proto slyšíme Pána Ježíše prohlašovat proti nim osm zlořečení, která tvoří protějšek osmi blahoslavenství.

Čteme je vcelku v evangeliu, kde jsou na celé stránce (Mt 23, 13-33). Uvidíte, s jakým rozhořčením Kristus, neomylná Pravda a Život duší, varuje dav a své učedníky proti učení a chování, které odvrací od Božího království, skrývá hrabivost a nepravou horlivost, porušuje pravdu a předpisy Zákona, zakládající náboženství zdání, spokojující se čistotou zcela povrchní, pod kterou se skrývá korupce a pronásledující nenávist.

1. „Běda vám, vykladatelé Písma a pokrytečtí farizeové! Zavíráte nebeské království před lidmi; sami totiž nevcházíte, a těm, kdo chtějí vejít, nedovolujete vstoupit“.

„Běda vám zákoníci a farizeové, pokrytci, poněvadž přivádíte na mizinu domy vdov tím, že konáte dlouhé modlitby; proto vás stihne těžší soud.“

2. Běda vám vykladatelé Písma a pokryteční farizeové! Dáváte desátky z máty, z kopru a z kmínu a upustili jste od důležitějších nařízení Zákona, totiž od spravedlnosti, milosrdenství a věrnosti; toto bylo nutné dělat a ono zanedbávat. Slepí vůdcové! Cedíte komára a polykáte velblouda“.

3. „Běda vám, vykladatelé Písma a pokryteční farizeové! Očišťujete vnějšek číše a mýsy, ale uvnitř jsou plné loupeže a nezdrženlivosti“.

Ad 1.) Zatarasují cestu k nebi množstvím svých nesnesitelných předpisů a hlavně odvracejí duše od Krista. Ad 2.) Zákon zakazoval jíst všechna nečistá zvířata; Farizeové přepínali tento předpis, nepili nic, co nebylo úzkostivě pročištěné, ale na druhé straně zanedbávali jiné předpisy Zákona. Ad 3.) Farizeové se vyhýbali se směšnou pečlivostí nejmenšímu zákonitému znění, ale nestarali se vyhnout se hříchu, který poskvňuje duši.

„Hadí, plemeno zmijí! Jak budete moci uniknout pekelnému soudu?“

Jaký protiklad u Pána Ježíše mezi těmito zdrcujícími udáními, oněmi prudkými potupnými slovy a jeho vztahem k největším hříšníkům, Samaritance, Magdaléně, cizoložné ženě, kterým odpustil beze slova výčitky; k zločincům, jako dobrému lotru, kterému slíbil nebe!

Odkud vychází tento rozdíl? Proč Ježíš Kristus tak plný shovívavosti k hříšníkům, ztrácuje veřejně farizeje tak hroznou klatbou?

Je to proto, že každá slabost, ubohost je-li pokorně poznána a uznána, přitahuje soucit jeho srdce a milosrdenství jeho Otce: *Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum* (Ž 52, 13-14).

Mezitím co pycha, hlavně pycha ducha, podobná hříchu ďábla, vyvolává rozhořčení Pána: *Deus superbis resistit* (Jak 4, 6).

Neboť duch farizeů je souhrn všeho, co je ošklivé a pokrytecké na pyše. Ona „zpupné v myšlenkách jejich vlastního ocenění, za-

hání provždy s prázdnou pryč z přítomnosti Boží: *Divites dimisitantes* (Lk 1, 53).

Je nutné poznamenat, že farizejství se odívá do pěkných forem. Pán Ježíš nenapadal farizeje pouze pro jejich pokryteckou pýchu, která skrývala korupci pod pláštěm dokonalosti: „Podobáte se obilným hrobům, které se zvenčí zdají nádherné, ale uvnitř jsou plné kostí mrtvých a všelike nečistoty“ (Mt 23, 27).

Vytýká jim také, že věčný Zákon Boží nahradili formalismem lidského původu. Farizeové se pohoršovali, když viděli Krista v den sobotní uzdravovat nemocného. Urazili se, že se apoštolové nepodřídili před jídlem celému dětinskému množství povinného očišťování, které vynalezli a v němž spočívala celá čistota člověka. Vkládajíce veškerou svatost v malicherné zachovávání tradic a cvičení svého vlastního mozku, opomíjeli i nejvážnější předpisy Božího zákona. Tak podle nich bylo možno, když se vyslovilo prosté slovo, zasvětit majetek nebo peníze službě chrámu a učinit je rázem nedotknutelné; tak zbožný farizeus nemohl jimi více disponovat i když měl platit své dluhy nebo přispívat na potřeby rodičům v případě potřeby. Sám Spasitel říká: „Ale marně mě ctí, protože učí příkazům lidským“ (Mt 15, 9).

Tento omezený formalismus zcela lidského výmyslu, který převrátil a oslabil náboženství, toto falešné svědomí tak odpuzovalo Ježíšovu vznešenost srdce a upřímnost, že je ukázal v pravé podobě a bez ohledu odsoudil. Jaký rozsudek vynesl nad touto kasuistikou? „K tomu vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost dokonalejší než spravedlnost vykladatelů Písma a farizeů, nevedete do nebeského království“ (Mt 5, 20).

Jaké odhalení vnitřní povahy Boží! Jaké osvědčení jeho způsobu soudit a ocenit lidi! Jaké vzácné světlo jsou tyto hořké výčitky učiněné farizeům, promítnuté na pojen opravdové dokonalosti!

V horském kázání nám Kristus ukazuje vrchol pravé svatosti. Ve svém odsouzení farizeů odkrývá nám propasti falešné zbožnosti, jejíž jsou farizeové věrným vzorem.

Není nepochybnější ani zhoubnější ďáblový léčky, než nechat připustit některou formu farizejství za svatost vyžadovanou evangeliem. V tom kníže temnosti napadne i duše, které hleda-

jí dokonalost, zatemní jejich vnitřní oko zdáním ctností zcela povrchní, dosazené za pravdu evangelia. Daleka toho, aby učinila pokrok na takovéto cestě, zůstává duše před Bohem prázdná. „Každá sazenice, kterou nezasadil můj nebeský Otec, bude s kořenem vytržena“ (Mt 15, 13). To je Ježíšova neúprosná věta proti pokolení farizeů.

Vidíte, jak nedůvěřovat svému vlastnímu mínění, svému vlastnímu světlu, zakládat svou svatost ne na tom, nebo onom způsobu zbožnosti, kterou si sami volíme a která může být snad skvělá, ne na tom či onom předpisu náboženských pravidel, ke kterým se hlásíme (jejich zachovávání může být závislé na vyšším zákonu jako je např. zákon lásky k bližnímu), – ale především a potom na plnění zákona Božího: přirozený zákon, přikázání Desatera, příkazy Církve, povinnosti ke státu. Každá zbožnost, která nerespektuje tuto hierarchii povinností, nám má být podezřelá; každá askeze, která se neřídí přikázáními a učením evangelia, nemůže pocházet od Ducha svatého, který inspiroval evangelium. Svátý Pavel říká: „Neboť všichni, kdo se dávají vést Božím Duchem, to jsou děti Boží“ (Řím 8, 14). Rozvedení těchto myšlenek najdeme v promluvě „Pravda v lásce“, v našem díle „Kristus, život duše“.

Ježíšova něžnost je tak rozsáhlá, že i ve chvíli, kdy vyslovil proti farizeům hrozné zlořečení a předpověděl jim Boží hněv, evangelium nám ho ukazuje hluboce dojatého. Myšlenka potrestání, které má padnout na svaté město za to, že poslouchalo „ony slepé“ a zavrhlho Mesiáše, vynutilo na jeho svatém srdci výrazy tesknosti.

„Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo byli k tobě posláni, kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako kvočna shromažďuje svá kuřátka pod křídla, a nechtěli jste!“ A když se zmiňuje o chrámu, kam již více nevstoupí, poněvadž byl předvečer jeho utrpení, připojuje: „Hle, váš dům vám zůstane pustý. Pravím vám totiž: Už mě neuvidíte až do té doby, kdy řeknete: Požehnaný, který přichází ve jménu Páně“ (Mt 23, 37-39).

Pokud jsme na této zemi, volání věčné dobroty je neustálé: *Quoties volui!*... Ale nebudme z těch, kteří stálým promrháváním mi-

losti a zvykem dobrovolného hříchu, i lehkého se zatvrdí tak, že to již více nechápu: *Et noluiisti*. Budme pozorní, abychom nezapudili Ducha svatého z chrámu naší duše dobrovolným a umíněným odporováním; Bůh by nás opustil pro naši slepotu: *Ecce relinquetur domus vestra deserta*. Duši nikdy nechybí milosrdenství, duše, které chybí milosrdenství, dráždí spravedlnost.

Snažme se spíše zůstat věrnými, ne věnostmi která se omezuje na literu, ale spíše pramení v lásce a její opíraje v důvěře ve Spasitele, plného dobroty. Tedy, ať jsou naše slabosti, naše ubohosti, naše mezery, naše chyby, kterých se dopustíme jakékoliv, vysvitne den, kdy budeme na věky žehnat toho, který se zjevil na zemi v lidské podobě. Přišel „uzdravit nemocné“, „vykoupit nás z propasti hříchu“; je to také ten, „který v nás bude navždy korunovat dary svého milosrdenství a své lásky“. *Benedic anima mea Domino... qui sanat omnes infirmitates tuas, – qui redimit deinteritu vitam tuam, – quicoronat te in misericordia et miserationibus* (Ž 52, 1.3-4).

12. NA HOŘE TÁBOR (II. NEDĚLE POSTNÍ)

Obsah: – 1. Vyprávění o Proměnění podle evangelia. – 2. Význam tohoto tajemství pro apoštoly, kteří ho byli svědky: Kristus chce zjevením svého Božství zabezpečit je předem proti „pohoršení“ jeho utrpení. – 3. Trojnásobná milost, kterou pro nás obsahuje toto tajemství upevňuje naši víru; označuje zvláštním způsobem naše nadpřirozené přijetí; činí nás hodnými podílet se jednoho dne na věčné Kristově slávě. – 4. Prostředek dostat se do oslaveného stavu hlásaného Proměněním: „Poslouchejte Ježíše, milovaného Syna Otcova“: *Ipsium audite*.

Život Ježíše Krista na zemi má ve svých podrobnostech takový dosah, že nedovedeme celou jeho hloubku vyčerpat. Jediné slovo vtěleného slova, toho, který je stále v lůně Otcově: *In sinu Patris*, je tak velikým zjevením, že může postačit, jako stále živý pramen spásonosné vody, oplodnit veškerý duchovní život. Vidíme to v životě svatých: jedno jeho slovo často stačilo k úplnému obrácení duše k Bohu. Jeho slova pocházejí z nebe: odtud je i jejich plodnost.

Stejně je to s jeho nejmenší činnostmi, jsou pro nás vzorem, světlem, pramenem milostí.

Snažil jsem se v předcházející promluvě ukázat vám některé z pohledů jeho veřejného života, dosti, abyste poznali, co je v nich nevýslovně božského a také nevyslovitelně lidského v tomto období tří let. Musel jsem ke své lítosti pominout mnoho vyprávění z evangelia, přejít mlčením mnoho výjevů vyprávěných svatopisci.

Ale přece je stránka, jedinečná stránka a tak zvláštní, tajemství tak plné velikosti a současně tak užitečné pro naše duše, že si заслужuje, abychom jí věnovali celé pojednání: je to Proměňování.

Církev nám čte dvakrát z evangelia vyprávění o Proměňování: Poprvé o 2. neděli postní, aby nás povzbudila snášet umrtvování vzdálenou vyhlídkou na slávu, kterou Kristus slibuje svým proměněním. Podruhé 6. srpna na slavnost, kterou Církev zasvětila jedině k uctění zjevení božské nádhery v Ježíši na hoře Tábor.

Často jsem vám říkal, že nic vám nemá být dražší, než dogma o Ježíšově Božství: nejprve, poněvadž mu nic není příjemnějšího, dále toto dogma je současně základ a podstata, střed a korunování celého našeho vnitřního života. Tedy Proměnění je jednou z oněch událostí, kde zvláště září před lidskými zraky nádhera tohoto Božství.

Rozjímějme tedy o tom s vírou, ale také s láskou. Čím bude tato víra živější, čím větší bude láska, se kterou se přibližujeme k Ježíši v tomto tajemství, tím širší a hlubší bude naše schopnost být vnitřně naplněni jeho světlem a zahrnuti jeho milostí.

Ježíši Kriste, vtělené Slovo, božský Mistře, Učiteli, ty který jsi nádherou Otcovou a září jeho podstaty, jsi řekl: „Jestliže mě kdo miluje, zjevím se mu“, učiň, abychom tě milovali s vroucností, abychom mohli od tebe obdržet intensivnější světlo o tvém Božství, neboť toto je, – jak jsi to sám řekl, – tajemství našeho života, života věčného: „Poznat, že náš nebeský Otec je jediný pravý Bůh a že ty jsi jeho Kristus“, poslaný sem na zem, abys byl naším králem a veleknězem naší spásy. Osviť zrak naší duše paprskem své božské nádhery, která zařila na Táboru, aby naše víra ve tvé Božství, naše důvěra ve tvé zásluhy a naše láska ke tvé božské osobě byla upevněna a rozmnožena!

12.1. Sledujeme nejprve vyprávění evangelií, potom toho použijeme, abychom pronikli jeho smysl.

Je to poslední rok veřejného života Ježíšova. Až doposud Pán Ježíš jen velmi zřídka se zmínil svým apoštolům o svém příštím utrpení, ale svatý Matouš říká: „Od té chvíle počal Ježíš Kristus svým učedníkům ukazovat, že musí jít do Jeruzaléma, mnoho trpět od starších, velekněží a vykladatelů Písma, být zabit a třetí den vstát“, a připojuje: „Někteří z těch, co zde stojí, neumřou, dokud neužít Syna člověka přicházet v jeho království“ (Mt 16, 21, 28).

Několik dní po této předpovědi, náš božský Spasitel vzal několik ze svých učedníků. Jsou to jeho tři oblíbení apoštolové: Petr, kterému před několika dny slíbil, že na něm založí svou Církev, Jakub, který měl být prvním mučedníkem z apoštolského sboru, a Jan, jeho miláček. Ježíš Kristus je již dříve vyvolil, aby byli svědky vzkříšení Jairovy dcery. Nyní je dovedl na vysokou horu, aby byli svědky nejhlubšího zjevení jeho Božství. Víte, že tradice vidí v této „vysoké hoře“ Tábor. Tyčí se několik mil na východ od Nazareta, osamělá, vysoká asi 600 m., pokrytá bohatou vegetací; z jejího vrcholku je výhled na všechny strany.

Tam, na tento vrchol vzdálený všeho zemského hluku: *seorsum* (Mt 17, 1), se Ježíš vydal se svými učedníky. A podle svého zvyku se začal modlit. Svatý Lukáš nám odhaluje tento detail: „Jeho tvář zářila jako slunce a šat byl bílý jako sníh“: *Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera* (Lk 9, 29); je obklopen božským ovzduším.

Když se Ježíš začal modlit, apoštolové usnuli. Když se ze spánku probrali, spatřili jeho slávu a po jeho stranách Mojžíše a Eliáše, kteří s ním rozmlouvali. A Petr je naplněn takovou radostí při pohledu na slávu svého Mistra, že celý bez sebe, „nevěda ani, co mluví“, zvolal: „Pane, je nám tady dobře“: *Bonum est nos hic esse* (Mt 17,24; Mk 9, 4-5; Lk 9, 33). Pane, je dobře být s tebou; ať jsou skončeny boje s farizeji; únava z pochůzek a cestování, ponižování a nástrah. „Zůstaňme zde, postavme tři stany: jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi“, zůstaneme s vámi. Apoštolům

se zdálo, že jsou jako v nebi, tak byla Ježíšova sláva oslava zářící, tak jeho vzhled nasýtil jejich srdce.

A mezitím, co ještě Petr mluvil, udělal se oblak a zahalil je. Z oblaku pak zazněl hlas: „Toto je můj vyvolený Syn, poslouchajte ho.“ Ihned naplnění mocným dojetím a úctou, vrhli se apoštolové v úctě před Bohem na zem.

Ale Ježíš se jich dotkl a řekl jim: „Vstaňte a nebojte se. Když vzhlédli, neviděli nikoho, než jenom samotného Ježíše“: *Neminem viderunt nisi solum Jesum* (Mt 17, 5-8; Mk 9,6-7; Lk 9, 34-36). Viděli proměněného Ježíše, takového, jak ho viděli, když s ním před chvílí stoupali na horu; viděli Ježíše takového, jak byli zvyklí ho vidět; Ježíše, syna řemeslníka z Nazareta; Ježíše, který za nějakou dobu zemře na kříži.

12. 2. Hle, tajemství, jak je popsáno v evangeliu. Nyní se podívejme, jaký je jeho smysl.

Neboť všechno v životě Ježíše, vtěleného Slova, je plno významu. Ježíš, mohu-li se takto vyjádřit, je velká svátost Nového Zákona. Co je svátost? V širším slova smyslu je to patrná známka vnitřní milosti; může se říci, že Kristus je velká svátost všech milostí, kterou Bůh udělil lidstvu. Jak nám to říká apoštol svatý Jan: „Ježíš přebýval mezi námi. A patřili jsme na jeho slávu, plného milosti a pravdy.“ A také připojuje: „My všichni jsme jistě přijali z jeho plnosti“ (Jan 1, 14.16). Ježíš Kristus nám dává všechny milosti, jako Bohočlověk, poněvadž nám je zasloužil a že věčný Otec ho ustanovil jediným veleknězem a nejvyšším prostředníkem. Tyto milosti nám dává ve všech svých tajemstvích.

Řekl jsem vám, že: tajemství Pána Ježíš mají být pro nás předmětem rozjímání, obdivu, úcty; mají být pro nás také jako svátosti, které nám mají opatřit podle míry naší víry a naší lásky, milost, která je v nich určena.

A to je pravdivé o každém z Ježíšových stavů o každém z jeho gest. Neboť je-li Kristus stále Synem Božím, jestliže ve všem, co říká a koná oslavuje nejprve svého Otce, neodděluje nás také nikdy od svých myšlenek; na každé ze svých tajemství připoju-

je milost, která nám má pomáhat obnovit v nás jeho božské rysy, abychom se mu podobali.

Hle, proč Ježíš Kristus chce, abychom znali jeho tajemství, abychom je jistě prohlubovali s úctou, ale také s důvěrou a abychom hlavně, jako členové jeho mystického těla, žili nadpřirozeně vnitřní milostí, kterou chtěl k nim připojit, když je prožíval před námi pro nás.

Toto nám říká svatý Lev Veliký, když mluví o Proměňování: „Vypravování evangelia, které uslyšíme tělesnými ušima a které se dotýká našeho ducha, nás vyzývá, abychom hledali smysl tohoto velkého tajemství“: *Evangelica, dilectissimi, quæ per aures corporis interiorementium nostrarum pulsavit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiam vocat*. Je to vzácná milost, můžeme-li proniknout význam Ježíšových tajemství, poněvadž v nich „je věčný život“: *Hæc est vita æterna* (Jan 17, 3). Pán Ježíš řekl svým učedníkům: „Vám je dáno znát tajemství Božího království“: *Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris in parabolis* (Lk 8, 10).

Tato milost je tak důležitá pro naše duše, že Církev, vedena v tom Duchem svatým, prosí v *postcommunio* svátku: „Uděl, prosíme, všemohoucí Bože, abychom přesvatá tajemství Proměnění Syna tvého, která jsme oslavovali službou, postřehli vnímáním očištěné mysli“: *Ut sacrosancta Filii tui transfigurationis mysteria quæ solemni celebramus officio, purificatæ mentis intelligentia consequamur* (Mimochodem, tuto prosbu se také modlíme v *postcommunio* k Zjevení Páně, onomu druhému „zjevení“ Ježíšova božství; stejná myšlenka je zdůrazněna v *postcommunio* mše Nanebevzetí).

Hle, zde je význam tohoto tajemství.

Nejprve pro apoštoly, poněvadž pro tři z nich se toto tajemství ukázalo.

Proč se Kristus proměnil před jejich očima? – Svatý Lev Veliký nám to také říká velmi jasně: „Hlavním účelem tohoto Proměnění bylo odstranit ze srdce učedníků pohoršení kříže. Ponížení utrpení dobrovolně přijatého by už neznepokojovalo jejich víru, když by byla odhalena hodnota Boží jsoucnosti skryté v Synu Božím.“ *In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, ut de cor-*

dibus discipulorum crucis scandalum tolleretur; nec conturbaret eorum fidem voluntariæ humilitas passionis quibus revelata esset absconditæ excellentia dignitatis.

Apoštolové, kteří žili v důvěrném styku s božským Mistrem a kteří mimo to zůstávali nasáklí předsudky svého národa, očekávali slavné osudy Mesiáše a nemohli tedy připustit, že by mohl Kristus trpět. Podívejte se na Petra, knížete apoštolského sboru. Krátce před tím prohlásil v přítomnosti a jménem všech Ježíšovo Božství: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého“ (Mt 16, 16). Lásku, kterou měl k Pánu Ježíši a ještě světské chápání, které si udržoval o jeho vládě, zahánělo myšlenku na smrt jeho Mistra. Také, když Ježíš Kristus několik dní před Proměněním mluvil otevřeně ke svým učedníkům o blížícím utrpení, Petr byl dojat. Vzal Ježíše stranou a počal mu naléhavě domlouvat: „Uchovej Bůh, Pane! To se ti nestane! To se ti nestane!“ Ale náš Božský Spasitel ihned důtklivě vytkl svému apoštolu: „Jdi mi z očí, pokušiteli! Překážíš mi, protože nemáš na mysli věci Boží, nýbrž věci lidské“ (Mt 16, 22-23).

Pán Ježíš tedy předvídal, že jeho apoštolové nesnesou jeho ponížení, že jeho kříž bude pro ně příčinou pádu. Oněm třem apoštolům, které vyvolil, aby byli svědky při jeho Proměnění, dal přednost před ostatními, aby byli za nějakou dobu svědky jeho slabostí, jeho úzkosti a jeho nesmírného smutku, při jeho agónii na hoře Olivové. Chtěl je předem zabezpečit proti pohoršení, které způsobí jejich víře jeho pokoření; chtěl jejich víru upevnit svým Proměněním. Jak to?

Nejprve tajemstvím samým.

Během svého smrtelného života „stal se jako jeden z lidí“: *Habitu inventus ut homo*, říká svatý Pavel (Flp 2, 7). To je tak pravdivé, že mnoho z těch, kteří ho viděli, považovali ho za obyčejného člověka, a to i jeho příbuzní. „Jeho“ znamená ty, které svatopisec podle tehdejšího zvyku jmenoval bratry Pána, jeho bratrance, když slyšeli to jeho učení tak mimořádném, nařkli ho, že blouzní (Mk3, 21). Ti kteří ho znali v Nazaretě v dílně Josefově, žasli a říkali: „Odkud má takovou moudrost“: *Nonne hic est fabri filius?* (Mt 13, 55).

Jistě byly v Ježíši božské ctnosti zcela vnitřní, které se projevovaly zázrak: *Virtus de illo exibat et sanabat omnes* (Lk 6, 19). Bylo to, jakoby z něho unikala božská vůně a přitahovala dav. V evangeliu čteme, jak se často stalo, že Židé, třebaže byli hrubší a smyslní, zůstávali po tři dny bez jídla, aby ho mohli následovat.

Ale vnějškově bylo jeho Božství zahaleno slabostí smrtelného těla: podroben hladu, žízni, únavě, spánku, boji, útěku. To byl každodenní Kristus, byl to pokorný život, jehož byli apoštolé denními svědky.

A hle, na hoře ho viděli proměněného: Božství zářilo zcela mocně závojem člověčenství. Ježíšův obličej zářil jako slunce, svatý Marek říká, že „oděv se mu zaskvěl velkou bělostí, jak ho nedovede vyběliti žádný bělič na zemi“ (Mk 9, 3). Apoštolové pochopili tímto zázrakem, že Ježíš je opravdu Bohem; majestát Božství je naplňoval, věčná sláva jejich Mistra jim byla zcela odhalena.

Hle, ještě Mojžíš a Eliáš se objevili po Ježíšově straně, abys ním rozmlouvali a uctívali ho.

Víte, že pro apoštoly a pro věrné Židy znamenali Mojžíš a Eliáš všechno. Mojžíš byl jejich zákonodárcem, proroci jsou zde zastoupeni Eliášem, jedním z největších mezi nimi. Zákona proroci přišli v těchto osobách potvrdit, že Kristus je opravdu zobrazený a předpověděný Mesiáš. Farizeové mohli nadále napadat Ježíše, učedníci ho mohli opustit, přítomnost Mojžíše a Eliáše dokazuje Petrovi a jeho společníkům, že Ježíš dbá zákona a je v souhlasu s proroky; je jistě Vyslancem Božím, „Tím, který má přijít“.

Konečně, aby se vyvrcholilo všechno jeho svědectví, aby se ukončilo jasně zjevení Ježíšova Božství, bylo slyšet hlas věčného Otce. Bůh Otec prohlašuje, že Ježíš je jeho Syn a Bůh jako on. Tak se všechno spojuje, aby se upevnila víra apoštolů v Toho, kterého Petr uznal jako Krista, Syna Boha živého.

12. 3. Ježíšovi učedníci snad nepronikli v onom okamžiku celou velikost této události, ani celou hloubku tajemství, jehož byli privilegovanými svědky. Stačilo, že byli zabezpečeni proti pohoršení kříže, proto Kristus „jim přikázal, aby nikomu nevypravovali o tom, co viděli“ (Mk 9, 9).

Později, po vzkříšení, kdy Duch svatý v den Letnic je upevnil v jejich hodnosti apoštolů, tehdy odkryli hlasem Petra, nádhery, na kterou patřili. Petr, hlava Církve, posláním, které obdržel od vtěleného Slova „aby tvá víra nezakolísala, a ty utvrzuj své bratry“ (Lk 22, 32), ohlašuje, že „na vlastní oči jsme viděli jeho velebnost! Bylo to tehdy, když ho Bůh Otec zahrnul ctí a slávou na svaté hoře“ (2Petr 1, 16-18). Petr, nejvyšší pastýř se dovolává tohoto vidění, aby povzbudil své věrné a nás v nich, abychom nezakolísali ve své víře.

Neboť i pro nás se uskutečnilo Proměnění. Učedníci, vyvoleni, aby byli toho svědky, říká svatý Lev Veliký, představují celou církev. Otec se obrací na ni, stejně jako na apoštoly, když prohlašuje Božství svého Syna Ježíše a přikazuje, abychom ho poslouchali. *Hæc dilectissimi, non ad illorum tantum utilitatem dicta sunt, qui ea propriis auribus audierunt, sed in illis tribus apostolis universa Ecclesia didicit quidquid eorum et aspectus vidit et auditus accepit.*

Církev v modlitbě svátku shrnula dokonale naučení tohoto tajemství. Pro nás, stejně jako pro apoštoly, Proměnění „upevňuje naši víru“: *Fidei sacramenta patrum testimonio roborasti*; – pak, „naše přijetí za děti Boží se zde dává najevo podivuhodným způsobem“: *Et adoptionem filiorum perfectam, voce delapsa in nube lucida, mirabiliter præsignasti*; – a konečně Církev žádá, „abychom se stali jednoho dne spoludědici Krále slávy a abychom měli podíl na jeho slávě“: *Ut ipsius Regis gloriæ nos coheredes efficias, et ejusdem gloriæ tribuas esse consortes.*

Proměnění upevňuje naši víru.

Co je ve skutečnosti víra? Je to tajemné podílení se na pozvání, které má Bůh sám o sobě. Bůh se poznává jako Otec, Syn a Duch svatý. Bůh poznává se, plodí od věčnosti Syna, jemu podobného, jemu rovného. „Tento je Syn můj milovaný, v němž se mi zalíbilo“: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui.* Tato slova jsou největším zjevením, které Bůh na zemi učinil, jsou jakoby ozvěnou samého života Otcova. Otec, tak jako Otec, žije, aby plodil svého Syna. Toto plození, které nemá ani začátek, ani konec, je vlastností samého Boha. Na věčnosti uvidíme s úžasem, obdivem a láskou, toto vycházení Syna, zplozeného v lůně | otcov-

vě. Toto vycházení je věčné: *Filius meus estu, ego hodie genui te* (Ž 2, 7). Ono „hodie“ je přítomnost věčnosti.

Když nám říká, že Ježíš je jeho milovaný Syn, odhaluje nám otec svůj život, a když věříme tomuto zjevení podílíme se na poznání samého Boha. Otec poznává Syna v nádheře bez konce. My ho poznáváme ve stínu víry, očekávající jasnost věčnosti. Otec prohlašuje, že betlémské dítě, jinoch z Nazareta, kazatel z Judska, mučený na Kalvárii je jeho Syn, jeho milovaný Syn. Tomu máme věřit svou vírou.

V duchovním životě je skvělé, mít stále přítomno jaksi před zrakem srdce, toto Otcovo svědectví. Nic nepodporuje tak mocně naši víru. Když čteme evangelium, nebo životopis Pána Ježíše, když oslavujeme jeho tajemství, když ho jdeme navštívit v Nejsvětější Svátosti, když se připravujeme, abychom ho přijali do svého srdce při svatém přijímání, nebo klaníme-li se mu, když jsme ho přijali, snažme se v celém svém životě si zvyknout mít stále před sebou tato slova: „Toto je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo“.

Říkejte tedy: „Ano, Otče, věřím tomu, chci po tobě opakovat: Tento Ježíš, který je ve mně vírou, svatým přijímáním, je tvůj Syn a poněvadž jsi to řekl, věřím tomu, a poněvadž tomu věřím, klaním se tvému Synu, abych ho uctil a jím, v něm, abych i tobě, nebeský Otče, vzdal ve spojení s tvým Duchem, veškerou úctu a všechnu slávu“.

Takováto modlitba je mimořádně příjemná našemu nebeskému Otci, a když je pravdivá, čistá, častá, staneme se předmětem lásky Otcovy. Bůh nás zahrne svým zalíbením, které má ve svém vlastním Synu Ježíši. Sám Pán Ježíš nám řekl: „Otec sám vás miluje, protože vy jste milovali mne a uvěřili jste, že já jsem vyšel od Boha“ (Jan 16, 27), že jsem jeho Synem. A jaké štěstí pro duši být předmětem otcovy lásky, toho Otce, „který nám dává jen dokonalé dary“, (Jak 1, 17), které obveselují srdce!

Je to také skutečnost velmi příjemná Ježíši. Záleží mu na tom, abychom hlásali jeho Božství, abychom měli v něho víru živou, silnou, hlubokou, v bezpečí před každou ranou: „Blažený je ten, komu nejsem kamenem úrazu“ (Mt 11, 6). Ten, který – přes ponížení mého Vtělení, neznámá díla mého skrytého života, poníže-

ní mého Utrpení, útoky a urážky, jejichž jsem bez ustání předmětem, zápasy, které mají snášet zde na zemi mí učedníci a má Církev – zůstává pevný ve víře ve mne a pro mne se nečervená.

Pozorujte apoštoly během Ježíšova Utrpení: jejich víra byla slabá, utekli. Jedině Jan následoval svého Mistra na Kalvárii. A víme, že po Vzkříšení, když Magdaléna a druhé ženy přišly říci z příkazu samého Krista, že ho viděly vzkříšeného, nevěřili jim.; řekli si, že je zvykem žen, vyprávět smyšlenky.

Vidíte také dva učedníky, kteří šli do Emauz. Je nutné, aby Pán Ježíš se k nim připojil a začal vykládat smysl Písma, ukázal jim, že se muselo splnit všechno, co bylo o něm napsáno Mojžíšem, proroky a v Písmu se splnilo (Lk 24, 44), než vejde do slávy.

Věřme tedy pevně v Ježíšovo Božství, nikdy nenechejme zasáhnout svou víru. Připomeňme si, abychom si ji udrželi, svědectví věčného Otce při Proměnění. Naše víra v tom nalezne jednu ze svých nejlepších opor.

Modlitba svátku nám pak říká, že naše přijetí za děti Boží bylo skvěle určeno Božím hlasem, který vystupoval ze zářícího oblaku.

Věčný Bůh nám dává poznat, že Ježíš je jeho Synem. Ale víte, že Ježíš je také „první z mnoha bratří“ (Řím 8, 29). Přijal naši lidskou přirozenost, nechává nás podílet se milostí na jeho božském synovství. Jestliže je vlastním Božím Synem přirozeností, my jimi jsme milostí. Ježíš je jedním z nás svým Vtělením, učinil nás podobny sobě tím, že nám udělil podílení se na svém Božství tak, abychom s ním byli jedno mystické tělo. Toto je božské přijetí za vlastního: *Ut filii Dei nominemur et simus* (1Jan 3, 1).

Tím, že prohlašuje, že Ježíš je jeho Synem, Otec prohlašuje, že ti, kteří se milostí podílejí na jeho Božství, jsou stejně, třebaže jiným právem, jeho dětmi. Toto přijetí je nám dáno Ježíšem, vtěleným Slovem: *Genuit nos verbo veritatis* (Jak 1, 18). A tím, že nás přijal za své děti, dává nám Otec právo podílet se jednoho dne na jeho božském a slavném životě. Je to „dokonalé přijetí“: *Adoptio perfecta*.

Se strany Boha je dokonalé: neboť „jak četná jsou, Pane, tvá díla, jak moudře jsi všechno učinil!“. *Domine, omnia in sapientia fecisti* (Ž

104, 24). Hleďte, jakým bohatstvím Bůh skutečně zahrnuje své přijaté děti, aby mohl dát neporovnatelný dar: milost posvěcující, vlité ctnosti, dary Ducha svatého, pomoc, kterou nám každodenně uděluje: všechny tyto statky, které tvoří pro nás nadpřirozený řád zde na zemi. Ony nám zajistily všechno toto bohatství, Vtělení jeho Syna, nekonečné zásluhy Ježíšovy, které jsou nám přisvojovány ve svátostech, Církev se všemi výsadami, které jí udělují její název Snoubenky Kristovy. Ano, toto přijetí se strany Boha je dokonalé.

Ale z naší strany? – Zde na zemi to nemůže být. Přijetí se vyvíjí stále den ode dne, kdy nám bylo dáno křtem. Je to zárodek, který má růst, nástin, který se má dokončit, červánky, které mají dojít k plnému poledni. Když jsme byli vytrvale věrnými, dosáhneme dokonalosti, naše přijetí se rozvine ve slávu: *Si filii et heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi* (Řím 8, 17).

Proto Církev končí modlitbou svátku, žádajíc pro nás „učiň nás milostivě spoludědici tohoto Krále slávy a dej, abychom se stali účastníky téže slávy“: *Concede propitius... ut ipsius regis gloriæ nos coheredes efficias et ejusdem gloriæ tribuas esse consortes*.

V Proměnění vidíme opravdu zjevení naší příští velikosti. Ona sláva, která obklopuje Ježíše, má se stát naším údělem. Proč? Poněvadž dědictví, které má jako vlastní Syn Boží, nám dává, jako svým údům, právo podílet se na něm.

Toto je myšlenka svatého Lva Velikého: „Tímto tajemstvím Proměnění, prozřetelnost ne méně velká, založila naději Církve. Celé tělo Kristovo (tzn. duše, které tvoří jeho mystické tělo) mohou nyní poznat, jaká proměna jim bude udělena; údy si mohou být jisti, že se budou jednoho dne podílet na poctě, která zářila v jejich Hlavě“: *Sed non minore providentia spes sanctæ Ecclesiæ fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum, ut ejus sibi honoris consortium membra promitterent qui in capite præfuisset*. – Zde na zemi jsme milostí Božími dětmi, „ale ovšem to není ještě zřejmé, co jednou budeme“: *Nunc filii Dei sumus, et nondum apparuit quid erimus* (Jan 3, 2). Přijde den, kdy „tvé blesky budou ozařovat okresek zemský, země se otřásat a chvět“: *Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ, commota est et contremuunt*

terra (Introit svátku). „Tehdy budou spravedliví zářit jako slunce v království svého Otce“: *Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum* (Mt 13, 43). Jejich těla budou oslavena na způsob těla Kristova na Táboru: je to tatáž sláva, která tryskala na člověčenství vtěleného Slova a která přetvoří naše těla. Svatý Pavel nám to říká výslovně: „On promění naše ubohé tělo tak, že se bude podobat jeho tělu oslavenému“: *Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ* (Flp 3, 21).

Nesmíme si ovšem myslet, že Kristus na té svaté hoře měl celou záři, kterou se skvěje nyní v nebi jeho člověčenství; byl to pouze jen paprsek, ale tak oslepující, že uchvátil učedníky.

Odkud mu tedy přicházelo toto obdivuhodné záření: – Z Božství. Byl to výron Božství na svaté lidství, vyzařování z ohniska věčného života, které se obvykle skrývalo v Kristu a nechalo v oné hodině zazářit jeho svaté tělo podivuhodným leskem. Nebylo to vypůjčené světlo přicházející zvenčí, ale ovšem záblesk onoho nezměřitelného majestátu, který v Kristu byl a byl v něm potlačen. Z lásky k nám, Ježíš během svého pozemského bytí, obvykle skrýval pod závojem smrtelného těla, božský život. Zamezoval mu rozlévat se ve stálém světle, které by oslepovalo naše slabé oči; ale při Proměnění Slovo propustilo věčnou slávu, nechalo vrhat svou záři na člověčenství, které přijalo.

To nám ukazuje, že naše svatost není nic jiného, než naše podoba s Ježíšem Kristem, ne svatost, jejíž my sami můžeme být prvním pramenem, ale která do nás proudí z Božího života.

Milostí Kristovou začala tato svatost „klíčit“ v nás od křtu, který slavnostně zahajuje naši přeměnu k obrazu Ježíšovu. Svatost je zde na zemi jen vnitřní přeměnění utvořené podle Krista: *Prædestinavit nos Deus conformes fieri imaginis Filii sui* (Řím 8, 29). Naší věrností k působení Ducha svatého, tento obraz pomalu roste, rozvíjí se, zdokonaluje, až dojdeme k věčnému světlu. Tehdy se přeměna zjeví očím andělů a vyvolených. To bude nejvyšší potvrzení „dokonalého přijetí“, které v nás nechá zářit nevyčerpatelný pramen radosti.

12. 4. To je slavný stav, který nás očekává, poněvadž je to slavný stav naší hlavy Ježíše, jehož jsme údy, podivuhodný stav, kam

nás nechalo Proměnění na Táboru nahlédnout a nabízí se naší víře jako předmět naděje.

Ale řekněte mně, co máme dělat, abychom k němu došli? Jakou cestou se má jít, aby se došlo k této blahoslavené slávě, jejíž paprsek spatřujeme v Proměnění našeho božského Spasitele?

Je jen jedna a Otec nám ji ukáže. Otec, který nás přijímá, který nás volá v nebeské dědictví, abychom se podíleli na jeho blaženosti, abychom jednoho dne měli bez konce podíl na plnosti jeho života, Otec sám nám ukazuje cestu a ukazuje nám ji v samém tajemství: „Hle, Syn můj milovaný, ve kterém se mi zalíbilo“.

Je pravdou, že jsme tato slova již slyšeli při Ježíšově křtu. Ale při Proměnění připojuje Otec nová slova, která obsahují celé tajemství našeho života: „Poslouchejte ho“: *Ipsum audite*. Je to jako by se Bůh spoléhal na Ježíše, aby nás nechal přijít k němu. A takové je opravdu uspořádání Božích úmyslů.

Jsa Božím Synem, který žije stále v lůně Otcově, Ježíš, vtělené Slovo, nechává nás poznat Boží tajemství: *Ipse enaravit* (Jan 1, 18). Je světlem, které ozařuje každého člověka přicházejícího na svět. Kde září, není tmy, poslouchat ho, znamená opravdu poslouchat Otce, který nás volá, poněvadž Ježíšovo učení není učení jeho, ale toho, který ho poslal (viz Jan 14, 6) „protože nám oznámil všechno, co slyšel od svého Otce: *Omnia quaecumque audivia Patre meo, nota feci vobis* (Jan 15, 15). „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“: *Nemo venit ad Patrem, nisi per me* (Jan 14, 6). „V rozličných časech a rozmanitými způsoby mluvil kdysi Bůh k našim předkům skrze lidi shůry osvěcené. Nyní promluvil k nám skrze svého Syna“: *Multifariam multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, novissime, diebus istis, locutus est novis in Filio* (Žid 1, 1-2).

Hle, abychom to mohli lépe jasněji pochopit, Mojžíš a Eliáš zmizeli, když Otcův hlas nám řekl, abychom poslouchali jeho Syna: *Et dum fieret vox (Patris), inventus est Jesus solus* (Lk 9, 36). Od té doby je on sám jediným prostředníkem, on sám plná prorocství a zahrnuje v sobě Zákon. Nahrazuje skutečnostími obrazy i předpovědi; zaměňuje Starý Zákon, plný veškerého otroctví, zákonem Novým, plným přijetí a lásky. Abychom byli dětmi večného Otce,

aby se nám dostalo „přijetí dokonalého a slavného“, máme poslouchat jedině Ježíše: *Oves meæ vocem meam audiunt* (Jan 10, 27).

A kdy k nám mluví? Mluví k nám v evangeliu, mluví k nám hlasem Církve, kněží; událostmi, zkouškami, vnuknutími Ducha svatého.

Ale abychom ho dobře slyšeli, je nutné ticho, je nutné často, jako Ježíš při Proměnění, uchýlit se na osamělé místo: *Seorsum*. Jistě nalézáme Ježíše všude i v hluku velkého města, ale slyšíme ho dobře jen v duši ztišené a obklopené tichem, rozumíme mu dobře jen „v snažné prosbě a v modlitbě“: *Dum oraret*. Hlavně tehdy se zjevuje duši, aby ji k sobě přitáhl a proměnil v sebe. V hodině modlitby myslíme, že Otec nám ukazuje svého Syna: *Hic est Filius meus dilectus*. Uctívejme ho tedy s hlubokou úctou, živou vírou a vroucí láskou. A tehdy i my ho uslyšíme: „Pane, ke komu půjdeme? Máš slova věčného života“: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes* (Jan 6, 69).

Poslouvejte ho vírou, oním přijetím všeho, co nám říká: „Ano, Pane, věřím tomu, poněvadž ty to říkáš. Ty jsi stále v lůně Otcově; ty vidíš tajemství Boží v nádheře věčného světla. My věříme, co ty nám zjevuješ. Víra je pro nás onou lampou, o které mluví apoštol, svědek tvého Proměnění. „Lampa, která září v temnotách, aby nás vedla“: *Lucerna lucens in caliginoso loco*.

Jdeme k tomuto světlu obklopenému tmou; a přes tuto tmu můžeme jít srdnatě. Poslouchat Ježíše, neznamená jen poslouchat ho tělesnými ušima, poslouchá se ušima srdce: je nutné, aby naše víra byla praktická, aby se projevovala činy hodnými pravého učedníka Ježíšova, v souhlasu s duchem jeho evangelia. Co svatý Pavel nazývá „líbit se Bohu“, výraz, který Církev sama přijímá, když za nás žádá Boha, abychom se stali hodnými dětmi svého nebeského Otce.

A to přes pokušení, zkoušky, bolesti. Neposlouvejte ďáblova hlasu: jeho našeptávání jsou knížete temnosti; nenechejte se strhnout předsudky světa: jeho zásady jsou klamné. Buďme bdělí, abychom se nenechali svést žádostmi smyslů. Jejich uspokojení přináší duši jen obtíže.

Jedině Ježíše je nutno poslouchat a následovat. Odevzdejte se mu s vírou, důvěrou, láskou, pokorou, poslušností, odevzdaností. Jestliže se naše duše uzavře před hlukem země, bouří vášní a smyslů, vtělené Slovo se pomalu učiní jejím Pánem, dá nám pochopit pravé radosti. Nejhlubší radosti jsou ty, které nalézáme, když mu sloužíme. Duše, která má to štěstí, že je jí dovoleno, jako vyvoleným apoštolům, kterým byla dána přednost, žít důvěrně s božským Mistrem, často potřebuje zvolat se svatým Petrem: „Pane, je nám tu dobře“: *Domine, bonum est nos hic esse*.

Ježíš nás ovšem nevede stále na Tábor, „tam kde je dobře“, nedává nám vždy citelné útěchy, dává-li nám je, netřeba je odmítat, neboť přicházejí od něho, je nutné je pokorně přijímat, aniž bychom je hledali pro ně samé, ani se na ně neupínali. Svatý Lev poznamenává, že Pán Ježíš neodpověděl Petrovi, když tento navrhoval postavit stánky, aby zůstali stále na místě blaženství; ne, že by to bylo zavrženíhodné, ale ještě nepřišla hodina. Pokud jsme zde na zemi, Ježíš nás častěji vede na Kalvárii, to znamená protivnostvými, zkouškami, pokušeními. *Huic suggestioni Dominus non respondit, significans non quidem improbum, sed inordinatum esse quod cuperet; cum salvare mundus nisi Christi morte non posset, et exemplo Domini in hoc vocaretur credentium fides, ut licet non oporteret de beatitudinis promissionibus dubituri, intelligeremus tamen inter tentationes hujus vitæ prius nobis tolerantiam postulandum esse quam gloriam: quia tempora patiendi non potest felicitas drævenire regnandi*.

Hle, o čem rozmlouval s Mojžíšem a Eliášem? O jeho božských přednostech, o jeho slávě, která roznítla jeho učedníky? Ne. Mluvil o svém blízkém utrpení, o přílišnosti jeho bolestí, co ohromovalo Mojžíše a Eliáše, tak jako je oslňovala velikost jeho lásky. Kristus nás vede křížem k životu. A poněvadž ví, že jsme ve zkouškách slabými, chtěl nám ukázat svým Proměněním, k jaké slávě jsme povoláni se s ním podílet, zůstaneme-li věrnými: *Cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, ut et congrorificemur* (Řím 8, 17). Zde na zemi není doba odpočinku, ale práce, úsilí, boje, trpělivosti.

Zůstaňme přes to všechno Ježíši věrni. Slyšeli jsme, že je Syn Boží, rovný Bohu; jeho slova nepominou: je věčné Slovo. Neboť

ujišťuje, že ten, kdo ho následuje, bude mít „světlo života“: *Habeat lumen vitae* (Jan 8, 12). Šťastná duše, která ho poslouchá, která poslouchá jen jeho a poslouchá stále aniž by pochybovala o jeho slovech, aniž by se nechala zviklat rouháním jeho nepřátel, aniž by se nechala přemoci pokušeními, aniž by se nechala zklíčit (porazit) zkouškami! *Nec ideo quisquam aut pati pro justitia timeat, aut de promissorum retributione diffidat quia perlaborem ad requiem, et per mortem transitur ad vitam: cum omnem humilitatis nostrae infirmitatem ille susceperit, in quo, si in confessione et in dilectione ipsius permaneamus, et quod vicit vincimus, et quod promisit accipimus*. Svátý Pavel říká: „Nynější utrpení trvá jen chvíli a je lehké, ale zjednává nám slávu nad pomyšlení nesmírnou, obrovskou, která potrvá věčně“ (2Kor 4, 17). „Bůh je věrný“ (1Kor 1, 9), a po průchodu všemi nestálостmi, kterými duše prochází, ji Bůh vede neomylně k oné proměně, která ji učiní podobnou jeho Synu.

Toto naše proměnění v Ježíše se pomalu vnitřně uskutečňuje a přijde den, kdy se objeví zářící v oné společnosti vyvolených, kteří nesou znamení Beránka a které Beránek proměňuje, poněvadž jsou jeho.

Sám Pán Ježíš nám to slíbil. Nežli nás opustil, řekl: „Vy budete plakat a naříkat, ale svět se bude radovat, (Jan 16, 20) tak jako já, než jsem vystoupil do své slávy: *Oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam* (Lk 24, 26). Je to nutné, je to cesta mé prozřetelnosti. Ale zůstaňte pevní „důvěřujte“: *confidite* (Jan 16, 33). „Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28, 20). Nyní mne vaše víra přijímá v tajemství ponížení, ale jednoho dne přijdu ve zjevení plném mé slávy. A vy, mí věrní učedníci, vstoupíte do mé radosti, neboť jste jedno se mnou. Nežádal jsem o to svého Otce v okamžiku, kdy jsem měl zaplatit cenu svou obětí? „Otče, chci, aby ti, které jsi mi dal, aby také oni byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval před stvořením světa“: *Pater volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti mihi* (Jan 17, 24). Vy, které nazývám svými přáteli, vy, kterým jsem svěřil tajemství Božího života, jak můj Otec nařídil, vy, kteří jste věřili a neopustili jste mne, vy vstoupíte do mé radosti, budete žít mým ži-

votem. Životem plným, dokonalou radostí, poněvadž vám dám svůj vlastní život a svou osobní radost, svůj život a svou radost Syna Božího: *Ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur* (Jan 15, 11).

13. „KRISTUS MILOVAL CÍRKEV A SÁM SE ZA NI VYDAL, ABY JI POSVĚTIL“ (DOBA UTRPENÍ OD V. NEDĚLE POSTNÍ)

Obsah: – 1. Láska je pohnutkou, která hnala Ježíše Krista, aby podstoupil bolesti, Utrpení. – 2. Kristus se sám zcela vydal bolestem a smrti. – 3. Jak svou obětí posvětil Kristus Církev. – 4. Pro nás nutnost, abychom se podíleli na bolestech Ježíšových; různé způsoby uskutečnění tohoto podílení se: rozjímat s vírou o Kristu v jeho utrpení; být přítomen nejsvětější Oběti mše svaté, která obnovuje oběť na Kalvárii; spojit své bolesti s jeho. Síla, kterou nám Kristus zasloužil, abychom s ním nesli svůj kříž. – 5. Utrpením nekončí okruh Ježíšových tajemství; svými bolestmi zasloužil Kristus vstoupit do věčné slávy. Tento zákon je také zákonem naším. Jestliže se podílíme na Ježíšových bolestech na kříži, budeme také mít podíl na jeho oslaveném životě: *Ego dispono vobis regnum*.

Když nám svatý Lukáš vypráví o Proměnění, odhaluje tuto podrobnost, že „Mojžíš a Eliáš hovořili s Ježíšem o jeho odchodu“ (Lk 9, 31).

Tak tedy v okamžiku, kdy svým vyvoleným učedníkům odhaluje okraj závoje, který skrývá před zraky davu nádheru jeho Božství, mluví o svém utrpení, a o své smrti. To se může zdát divné, že? A přece, není zde u Krista nic, co by se nemohlo vysvětlit.

Utrpení ukazuje vrcholný bod díla, které přišel na svět uskutečnit. Pro Krista je to hodina, kdy dokončuje oběť, kterou má vzdát nekonečnou slávu svému Otci, vykoupit lidstvo a lidem otevřít prameny věčného života. Také Pán Ježíš, který se úplně vydal do vůle svého Otce, od prvního okamžiku svého Vtělení žádal si vroucně vidět přícházet to, co nazýval „svou hodinou“, nejskvělejší hodinou (Jan 13, 1). Ježíš touží spatřit hodinu, kdy se bude moci ponořit do bolesti a podstoupit smrt, aby nám dal život. „Mám však přijmout křest, a jak jsem stísněn, dokud se nevykoná!“. *Baptismo habeo baptizari, et quomodo coarctor usquedum perficiatur* (Lk 12, 50).

Jistě nechtěl uspišit tuto hodinu; Ježíš je plně podřízen vůli svého Otce. Svatý Jan poznamenává vícekrát, že Židé se snažili při-

stihnout Krista, aby ho mohli odsoudit k smrti. Pán Ježíš jim vždy unikl, i zázrakem, „neboť ještě nepřišla jeho hodina“: *Nondum venerat hora ejus* (Jan 7, 30).

Ale když zazní, Kristu se vydává s největší horlivostí třebaže předem znal všechny bolesti, které čekají jeho tělo a jeho duši. „Toužebně jsem si přál jít s vámi tohoto beránka, dříve než budu trpět“: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar* (Lk 22, 15). Konečně přišla tak dlouho očekávaná hodina.

Rozjímějme o Ježíši v této hodině. Tajemství Utrpení je nevypověditelné a všechno v něm je veliké až do nejmenších podrobností, jako konečně všechny věci v životě Bohočlověka. Zde zvláště jsme u bran svatyně, kam můžeme vstoupit jen s živou vírou a hlubokou úctou.

Text listu svatého Pavla k Efezanům shrnuje podstatné body, které máme bedlivě pozorovat v tomto tajemství. Řekl: „Kristus miloval Církev a vydal sám sebe za ni. Tím si chtěl Církev připravit tak, aby neměla ani poskvrnky nebo vrásky nebo cokoliv takového, nýbrž aby byla svatá a bez vady“: *Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, ut exhiberet ipse sibi gloriam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta et immaculata* (Ef 5, 25-27).

V těchto slovech je ukázáno samo tajemství Utrpení: „Ježíš se vydal sám“: *Seipsum tradidit*. A co ho nutilo, aby se vydal? Láska je hlubokým důvodem tajemství: *Dilexit Ecclesiam*. – A ovoce této oběti jeho samého, je posvěcení Církve láskou. *Ut illam sanctificaret... ut sit sancta et immaculata*.

Každá z těchto pravd zjevených apoštolem, uzavírá pro naše duše poklady světla a ovoce života. Uvažujme o tom několik okamžiků, a potom uvidíme, jak se máme podílet na Ježíšově Utrpení, abychom čerpali z těchto pokladů a sklidili ovoce.

13.1. Svatý Pavel nám říká, že Kristus „miloval Církev.“

Církev zde znamená království těch, kteří mají, jak to říká stejně svatý apoštol, tvořit mystické tělo Ježíšovo. Kristus miloval tuto Církev a poněvadž ji miloval, vydal se za ni. Je to láska, která přikázala Utrpení.

Jistě nejprve a především je to láska k jeho Otci, že Ježíš chtěl podstoupit smrt na kříži. Říká to sám výslovně: *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, sic facio* (Jan 14, 31).

Pozorujte ho během jeho agónie. Během tří hodin protivenství, žal, smutek, úzkost, agonie zaplavily jeho duši jako příval a přepadly ho tak, že krev uniká z jeho posvátných žil. Jaká propast bolesti v této agónii! A co říká Ježíš svému Otci? „Otče, je-li možno, ať odejde tento kalich ode mne“. Nepřijímá snad Kristus již více vůli svého Otce? Ach jistě. Ale tato modlitba je výkřikem citlivosti ubohé lidské přirozenosti, roztlučené ošklivostí a bolestí. Hlavně v tomto okamžiku je „mužem, kterého se dotýká bolest“: *Vir sciens infirmitatem* (Iz 53, 3). Pán Ježíš cítí hroznou tíhu agónie, tížící jeho ramena. Chce, abychom to věděli, a proto se takto modlil.

Ale poslouvejte, co ihned připojil: „Otče, tvá vůle se staň, ne má“. Toto zde je triumfem lásky. Poněvadž miluje svého Otce, klade vůli svého Otce nade všechno a přijímá všechno utrpení. Všimněte si, že Otec, kdyby byl chtěl, mohl ve svých věčných úradcích zmírnit bolesti Pána Ježíše, změnit okolnosti jeho smrti, ale on nechtěl. Ve své spravedlnosti žádal, aby se Kristus pro spásu světa vydal všem bolestem. Zmenšila tato vůle Ježíšovu lásku? Jistě ne. Neřekl: „Můj Otec by mohl jinak změnit věci“, nepřijímá plně všechno, co chce jeho Otec: *Non mea voluntas, sed tua fiat* (Lk 22, 42).

Od té chvíle půjde až na konec své oběti. Několik okamžiků po své agónii, v okamžiku svého zajetí, když ho chtěl svatý Petr chránit a uhodil mečem jednoho z těch, kteří přišli zajmout jeho Mistra, co mu ihned odpověděl Spasitel? „Zastrč svůj meč do pochvy, nemám pít kalich, který mně můj Otec dal?“: *Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?* (Jan 18, 11).

Je to tedy především láska k jeho Otci, která žene Krista, aby přijal bolesti utrpení. Ale je to také láska, kterou přináší nám.

Při poslední Večeři, když se přiblížila hodina ukončení jeho oběti, co řekl svým apoštolům shromážděným okolo něho? „Není větší lásky, než dát svůj život za své přátele“: *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Jan 15,

13). A tuto lásku, která převyšuje každou lásku, Ježíš nám přichází ukázat, neboť říká svatý Pavel, „pro nás všechny se vydal“ (2Kor 5, 15). Zemřel pro nás, „když jsme byli s ním ještě zneprátení“ (Řím 5, 10). Jaký větší důkaz lásky mohl by nám dát? Žádný.

Také apoštol nepřestává prohlašovat, že „Kristus vám ukázal, jak vás má rád a vydal se za vás úplně v oběť“ (Ef 5, 2), „protože on ke mně pojal lásku a za mne se obětoval“ (Gal 2, 20). A „vydal se“, „dal se“ v jaké míře? Až k smrti: *Semetipsum tradidit*.

Co nekonečně zvyšuje tuto lásku, je svobodná vůle, s jakou se Ježíš Kristus obětoval: *Oblatus est quia ipse voluit* (Iz 53, 7). Tato dvě slova nám říkají, jak spontánně Ježíš sám přijal své utrpení. Neřekl jednoho dne, když mluvil o dobrém pastýři, že dává svůj život za své ovce? „Proto mě Otec miluje, že já obětuji svůj život, abych si ho zase vzal. Nikdo mi ho nebere, ale já ho obětuji sám od sebe. Mám moc obětovat ho, a mám moc zase si ho vzít“ (Jan 10, 17-18).

A hle, jak se jeho slova uskutečnila. V okamžiku jeho zajetí žádá ty, kteří chtějí vložit na něho ruku: „Koho hledáte?“ – „Ježíše Nazaretského.“ – „Já jsem to!“ – „Ustoupili dozadu a padli na zem“ (Jan 18, 4-6). Kdyby byl žádal svého Otce, „dá mu hned víc než dvanáct pluků andělů (Mt 26, 53). „Denně jsem sedával v chrámě a učil a nezmocnili jste se mě“ (Mt 26, 55). Mohl by to stejně dnes učinit, ale nechce, poněvadž je to „jeho hodina“. Pozorujte ho před Pilátem; říká mu: „neměl bys vůbec moci proti mně, kdyby ti to nebylo dáno shůry“: *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi darum esset desuper* (Jan 19, 11). Kdyby byl chtěl, mohl by se osvobodit z jejich rukou, ale poněvadž je to vůle jeho Otce, vydává se nespravedlivému soudci: *Tradebat judicanti se injuste* (1 Petr 2, 23).

Svoboda, se kterou Ježíš dává svůj život, je úplná. A zde jsou nejpodivuhodnější dokonalosti jeho oběti, pohled, který se dotýká nehlouběji našeho lidského srdce. „Bůh tak miloval svět, že dal jednorozeného Syna“; (Jan 3, 16) Kristus tak miloval své bratry, že se velkodušně vydal, celý, aby je spasil.

2.2. V Ježíšově oběti je všechno dokonalé: láska, kterou vnuká, a svoboda, s jakou ji plní. Dokonalá také v nabízeném daru: Kristus obětuje sám sebe: *Semetsipsum tradidit*. Kristus nabízí cele sám sebe; jeho duše, jeho tělo jsou roztlučeny bolestmi: není nic, co by nebyl Ježíš poznal. Čtete-li pozorně evangelium vidíte, že Ježíšovy bolesti byly řízeny tak, že všechny údy jeho svatého těla byly zasaženy, že všechny nitky jeho srdce byly rozedrány nevděkem davu, opuštěním jeho přátel, bolestmi jeho matky; že jeho svatá duše musela podstoupit všechny potupy a všechna pokoření, která je jen člověk schopen snést. Uskutečnil až do posledního písmene Izaiášovo proroctví: „Jak mnozí nad ním žasnou! Nelidsky byl zohaven obličej jeho, jeho postava nebyla postava lidská...” (Iz 52, 14).

Dříve jsem vám mluvil o agónii v Getsemanské zahradě. Kristus, který nikdy nepřepíná, odkrývá svým apoštolům: „smutno je mé duši až k smrti“: *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Mt 26, 38). Jaká propast! Bůh, nekonečná Moc a Krása: „začal se lekat a pociťovat úzkost“: *Cæpit pavere, et tædere* (Mk 14, 33) *et mæstus esse!* (Mt 26, 37). Vtělené Slovo znalo všechny bolesti, které na něm spočinou během dlouhých hodin utrpení. Toto vidění zvedlo v jeho citlivé povaze odpor, jaký by prostá osoba zakoušela; v božství, se kterým byla spojena jeho duše, jasně viděla všechny hříchy lidí, všechny urážky učiněné svatosti a nekonečné lásce Boží.

Vzal na sebe všechny nepravosti, byl do nich jakoby oblečen, cítil, jak ho tíží všechn hněv Boží spravedlnosti: *Ego sum vermis, et non homo: opprobrium hominum, et abjectio plebis* (Ž 21, 7). Viděl předem, že pro mnoho lidí bude jeho krev prolita marně a tento pohled dovršil hořkost jeho svaté duše. Ale viděli jsme, Kristus všechno přijal, nyní se zvedá, vychází ze zahrady a jde vstříc svým nepřátelům.

Zde začíná pro Pána Ježíše ona řada pokoření a bolestí, kterou sotva se můžeme pokusit popsat.

Zrazen polibkem jednoho z apoštolů, spoután vojáky jako zločinec, je veden k veleknězi. Tam mlčel k falešným nařčením proti němu vzneseným: *Ille autem tacebat* (Mk 14, 61).

Mluvil jen, aby prohlásil, že je Syn Boží: *Tu dixisti, ego sum* (Mt 26, 64). Toto vyznání je nejskvělejší, které bylo o Kristově božství učiněno: Ježíš, král mučedníků, umírá, aby vyznal své božství a všichni mučedníci dají svůj život pro tutéž věc.

Petr, hlava apoštolů, následoval zdaleka svého božského Mistra; slíbil mu, že ho nikdy neopustí. Ubohý Petře! Víte, jak třikrát zradil Ježíše. Pro Spasitele to byla jistě jedna z největších bolestí oné hrozné noci.

Vojáci hlídali Ježíše a zahrnují ho urážkami a špatným zacházením. Když nemohli snést jeho jemný pohled, zavázali mu oči a výsměchem opovážlivě ho políčkovali, dovolili si znečistit hanebně svými nečistými hleny tento božský obličej, který andělé uctívají jen s nadšením.

Dále nám evangelium ukazuje, jak byl Ježíš ráno veden před velekněze, potom vláčen od soudu k soudu. Herodes s ním zachází jako s bláznem, s tím, který je věčnou Moudrostí; je bičován z příkazu Piláta; kati bez lítosti bili svou nevinnou oběť, že jeho tělo bylo brzy jen jediná rána. A přesto toto kruté bičování nestačilo těmto lidem, kteří nejsou více lidmi, narazili trnovou korunu na hlavu Ježíšovu a zahrnuli ho výsměchem.

Zbabělý římský guvernér si myslel, že nenávist Židů bude uspokojena, když uvidí Krista v takovém ubohém stavu. Představil ho lidu: „Hle, člověk“: *Ecce homo*. Pozorujme našeho božského Mistra v tomto okamžiku ponořeného do oné propasti bolesti a pohany a uvažujme, že Otec nám ho představuje a říká: „Hle, můj Syn, nádhera mé slávy, – až na smrt poraněn za hříchy mého lidu“: *Propter scelus populi mei percussi eum...* (Iz 53, 8).

Ježíš slyší křik této vzteklé chátry, která dává přednost lupiči a za všechna jeho dobrodiní žádá jeho smrt: *Crucifige, crucifige eum* (Jan 19, 6.15).

Ortel smrti je tedy vysloven a Kristus bere těžký kříž na svá rozdrásaná ramena a ubírá se ke Kalvárii. Kolik bolestí ještě na něho čeká! Pohled na jeho matku, kterou tak něžně miluje, a která mu rozumí lépe než kdo jiný, jej nesmírně zarmucuje; zbavení jeho šatu, probodení rukou a nohou, palčivá žízeň. Potom nenávistný sarkasmus jeho smrtelných nepřátel: „Když zboříš chrám

a ve třech dnech jej opět postavíš, zachraň sám sebe... a uvěříme v tebe... Jiné zachránil, sám sebe nemůže zachránit“ (Mt 27, 40.42). Potom opuštění jeho Otcem, jehož vůli vždy plnil: „Můj Bože, proč jsi mne opustil?“ (Mt 27, 46).

Vypil opravdu kalich až do dna, uskutečnil až do poslední písmeny, to znamená až do nejmenších podrobností všechno, co bylo o něm předpověděno. Tak když všechno bylo splněno, když zakusil všechny bolesti až do dna a všechna pokoření, mohl pronést své *Consummatus est*. Ano „všechno je splněno“; může už jen odevzdat svou duši svému Otci: *Et inclinato capite, tradidit spiritum* (Jan 19, 30).

Když nám Církev během svatého týdne čte vyprávění o umučení, přeruší je v tomto místě, aby Krista v tichosti uctila.

Klaňme se jako ona, uctívejme tohoto ukřižovaného, který naposled vydechne; je opravdu Synem Božím: *Deus verus de Deo vero* (Credo). – Zúčastněme se hlavně na Veliký pátek slavnostního uctívání Kříže, které má, v duchu Církve, napravit nespočetné urážky, jimiž byla božská oběť zahrnuta svými nepřáteli na Golgotě. Během tohoto dojemného obřadu klade Církev na rty nevinného Spasitele dojemné výčitky; platí přímo bezbožnému lidu. Máme je poslouchat ve smyslu zcela duchovním: nechávají zrodit v naší duši živé pocity lítosti: „Lide můj, co jsem ti učinil? Nebo v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mi! Co jsem ti ještě měl učinit a neučinil jsem? Já jsem tě štípil jako svou překrásnou vinici, ty však stala ses mi přehořkou, neboť octem jsi mne v žízni mé napojila a kopím probodla jsi bok svému Spasiteli... Já pro tebe jsem ztrestal Egypt s jeho prvorozenčí a tys mne zbičovaného vydal... Já vyvedl jsem tě z Egypta, utopiv Faraona v Rudém moři, a tys mne vydal knížatům kněžským... Já jsem před tebou otevřel moře a tys otevřel kopím bok můj... Já jsem před tebou kráčel v oblakovém sloupu, a tys mne dovedl do soudní síně Pilátovy... Já jsem tě krmil mannou na poušti, a tys mne týral políčky a šlehy. Já ti dal žezlo královské, a tys dal na hlavu trnovou korunu... Já tě vyvýšil mocí velikou, a tys mne pověsil na dřevo kříže.“

Dovolme, aby se tyto nářky Boha trpícího pro lidi dotkly našich srdcí. Spojme se s touto poslušností plnou lásky, která vedla k oběti na kříži: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis* (Flp 2, 8). Řekněme mu: „Božský Spasiteli, který jsi tolik trpěl pro lásku k nám, slibujeme ti, učinit všechno, abychom více nehřešili. Milovaný Mistře, učiň svou milostí, abychom zemřeli všemu, co je hřích, co je spojeno s hříchem, s tvory, abychom žili jen pro tebe.“

„Neboť láska, kterou Kristus ukázal tím, že za nás zemřel“, říká svatý Pavel, „nás nutí, aby ti, kteří jsou na živu, nežili už jen sobě, nýbrž pro toho, který pro ně umřel“: *Ut et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est* (1Kor 5, 15).

2.3. Kristova oběť začatá Vtělením, je dokončena; z probodeného Ježíšova boku tryská pramen živé vody, který očistí a „posvětit Církev: *Ut sanctificaret Ecclesiam... Ut sit sancta et immaculata* (Ef 5, 26-27). Toto je dokonalé ovoce této dokonalé oběti. „Ti totiž, kterým přinesl posvěcení, se jeho jedinou obětí stali jednou provždy takovými, jací mají být“: *Una enim oblatione, consummavit in sempiternum sanctificatos* (Žid 10, 14).

Jak posvětil Ježíš Kristus svou obětí Církev?

Jak víte, naše posvěcení pozůstává podstatně v podílení se na božské přirozenosti posvěcující milostí. Tato milost nás činí Božími dětmi, jeho přáteli, spravedlivými v jeho očích, dědici jeho slávy.

Hříchem jsme byli zbaveni milostí, stali jsem se Božími nepřáteli, byli vyloučeni z nebeské blaženosti.

Kristus svou obětí zničil hřích a nám vrátil milost. Podle výroku svatého Pavla: „Kristus zrušil dlužní úpis proti nám a zničil ho nadobro tím, že ho přibil na kříž“ (Kol 2, 14). „Smířil nás pro vždy se svým Otcem“ (Řím 5, 10).

Nezapomínejme, že Kristus opravdu zastupuje celé lidstvo. Spojil se s hříšnou rasou, třebaže se ho hřích osobně nedotkl: *Absque peccato* (Žid 4, 15), ale „Hospodin dal, aby na něj padla vina nás všech: *Posuit in eo iniquitatem omnium nostrum* (Iz 53, 6). Všechny nás představuje jako hlava za nás za všechny zadostiu-

činil. Kristus se učinil z lásky solidárním s našimi hříchy; milostí jsme se stali účastnými jeho zadostiučinění.

Nadto Kristus zasloužil pro Církev všechny milosti, kterých má zapotřebí, aby utvořila toto společenství, které chce mít „bez poskvrny, bez vrásky, ale svatou a neposkvrněnou.“

Hodnota těchto zásluh je opravdu nekonečná. Proč? Což bolesti, které byly tak veliké a tak hluboké, neznaly hranic? Jistě, ale ten který je jimi pro nás zasloužil, je Bohem, a třebaže trpěl jedině ve své lidské přirozenosti, tyto bolesti a zásluhy, které vytvořil, patří Bohu. Proto je jejich cena neomezená.

Ježíš Kristus tedy pro nás zasloužil všechny milosti a všechno světlo: jeho smrt nám znovu otevřela dveře života „přenesl nás z temnoty do světla“, je „příčinou naší spásy a naší svatosti“: *Et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ* (Žid 5, 9).

Svätosti, které jsou cestou, kterou přichází milost a božský život do našich duší, mají cenu jedině Ježíšovou obětí. Jsme-li dnes ve stavu milosti, čemu za to vděčíme: Svému křtu. A co zasloužilo ovoce našemu křtu? Smrt Ježíše Krista. Také ve svátosti pokání jsme obmyti Spasitelovou krví. Hodnota svátostí se čerpá v kříži; mají účinnost jedině v pokračování se svatým utrpením Kristovým.

Hlava Církve, Kristus, zasloužil pro ni hojnost milostí, které ji činí „krásnou a slavnou.“ Horlivost apoštolů, síla mučedníků, vytrvalost vyznavačů, čistota panen se sytí krví Ježíšovou. Všechny přednosti, všechny dary, ze kterých se těší duše, až na jedinečné přednosti, kterými byla zahrnuta Panna Maria, jsou odměnou za tuto vzácnou krev. A jako je tato cena nekonečná, není milosti, ve kterou bychom nemohli doufat, když ji žádáme od našeho Velekněze a Prostředníka.

Tím způsobem máme v Ježíši všechno; nic nám v něm neschází, čeho máme zapotřebí ke svému posvěcení. *Et copiosa apud eum redemptio* (Ž 79, 7). Jeho oběť nabídnuta za všechny, dala mu právo předat nám to, co nám zasloužil.

Ach, kdybychom pochopili, že v něm máme všechno! Že jeho nekonečné zásluhy jsou naše! Kéž bychom měli úplnou důvěru

v tyto zásluhy! Během svého smrtelného života Ježíš řekl Židům a nám to nyní opakuje: „Až já budu vyzdvižen od země, potáhnu všechny k sobě“: *Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jan 12, 32). Ti, kteří kdysi na poušti pohlédli na měděného hada, vyzdviženého Mojžíšem, uzdravili se z ran, kterými byli zasaženi pro své hříchy (Num 21, 8-9), tak ti, kteří na mne pohlédnou s vírou a láskou, zaslouží si, aby byli ke mně přitaženi a já je pozvednu až do nebe. Já, který jsem Bohem, souhlasil jsem pro lásku k vám, abych byl pověšen na kříž „jako prokletý“; za toto pokoření mám moc přitáhnout vás k sobě, očistit vás, ozdobit vás svou milostí a vyzvednout vás do nebe, kde nyní jsem. Přišel jsem s nebe; vystoupil jsem tam, když jsem nabídl svou oběť. Mám moc nechat vás tam vstoupit se mnou, neboť v tom jsem vaším předchůdcem. Mám moc spojit vás se sebou tak důvěrným způsobem, že „nikdo mi nevyrvé z ruky ty, které mi dal můj Otec“, a které jsem vykoupil svou vzácnou krví. *Et ego vitam æternam do eis: et non peribunt in æternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea* (Jan 10, 28).

Vyzvednut ze země, „přitáhnu všechny k sobě“. Mysleme na tento neomylný příslib našeho nejvyššího velekněze, když se díváme na kříž; je pramenem neomezené důvěry. „Zemřel pro nás v době, kdy jsme byli s ním ještě znepřáteleni“ (Řím 5, 10). Kterou milost odpuštění, posvěcení by nám tedy mohl odmítnout nyní, když nenávidíme hřích, když se snažíme odpoutat se od stvoření, od nás samých, abychom se líbili jedině jemu?

Otče, přitáhni mne k Synu!... Ježíši Kriste, Synu Boha, zcela si mne přitáhni!...

13.4. Ježíšova smrt je pramenem naší důvěry. Ale aby byla plně účinná, máme se sami podílet na jeho utrpení. Na kříži nás Ježíš Kristus všechny zastupuje, ale jestliže trpěl pro nás všechny, přisvojí nám ovoce své oběti jedině tehdy, když se připojíme k jeho oběti.

Jak se budeme podílet na Ježíšově utrpení – Různým způsobem.

První způsob je, rozjímat o Ježíši Kristu s láskou v zastaveních jeho bolestné cesty.

Každého roku během Svatého týdne si Církev připomíná s Ježíšem den ze den, hodinu za hodinou, všechny fáze a proměny krvavého tajemství svého božského Snoubence. Staví všechny své děti před pohled na jeho bolesti, které spasily lidstvo. Dříve byla během těchto dnů zakázána všechna otrocká práce, soudní výkony bylo nutno odročit, zastavit všechny velké obchody a soudní obhajování nebylo schváleno. Myšlenka na Bohočlověka, který vykoupil svět svými bolestmi, zaměstnávala všechno myšlení, dojímalá všechna srdce. Nyní tolik duší, spasených Kristovou krví, prožívá tyto dny bez zájmu! Rozjímejme tím věrněji ve spojení s Církví o různých událostech tohoto tajemství. Nalezneme v něm pramen nekonečné ceny.

Ježíšovo utrpení má takové místo v jeho životě, je tak jeho dílem, spojil s ním takovou cenu, že chtěl, aby vzpomínka nám byla připomínána nejen jedenkrát do roka během oslav Svatého týdne, ale každodenně. Stanovil sám oběť, aby pokračovala během staletí, památka a ovoce jeho kalvárské oběti; je to oběť mše svaté: *Hoc facite in meam commemorationem* (Lk 22, 19).

Být přítomen na této oběti, nebo obětovat s Kristem tvoří důvěrné a velmi účinné podílení se na Ježíšově utrpení.

Jak víte, na oltáři se opakuje táž oběť jako na Kalvárii, je to tentýž velekněz Ježíš Kristus, který se obětuje svému Otci rukama kněze, je to táž oběť, pouze se liší způsobem obětování. Často říkáme: „Ach, kdybych mohl být na Golgotě s Pannou, svatým Janem a Magdalénou“. Ale víra nás klade před Ježíše, obětujícího se na oltáři. Obnovuje zde mystickým způsobem svou oběť, aby nám dal podíl na svých zásluhách a svých dostiučiněních. Nevíjíme ho tělesnými očima, ale víra nám říká, že je zde ke stejnému účelu, k jakému se obětoval na kříži. Máme-li živou víru, nechá nás klanět se u Ježíšových nohou, který se obětuje; spojuje nás se sebou, se svými pocity lásky k jeho Otci a k lidem, s jeho pocity nenávisti ke hříchu, nechává nás říci s ním: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli“: *Ecce venio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam* (Žid 10, 7).

Tyto pocity máme hlavně, když jsme se s Ježíšem nabídli a s ním se spojíme svátostným svatým přijímáním. Tehdy se nám Kristus sám dává, jako ten, který přichází odpykat a v nás zničit hřích. Na kříži nás nechal spolu s ním umřít hříchu: Svatý Pavel říká: „Spolu s Kristem jsem ukřižován“ (Gal 2, 19). V tomto nejvyšším okamžiku Kristus nás od sebe neodděluje, dal nám, abychom v sobě zničili vládu zla, příčinu smrti, abychom tvořili část „společnosti vyvolených svatých a bezúhonných“: *Sine ruga, sine macula*.

Konečně se můžeme také spojit s tímto tajemstvím, snášíme-li z lásky ke Kristu bolesti a protivenství, která nás nechává snášet v úmyslech své prozřetelnosti.

Když se Ježíš vydal na Kalvárii, ohnutý pod svým těžkým křížem, padl pod břemenem ten, kterého Písmo nazývá „Boží Moc“: *Virtus Dei* (1Kor 1, 24), a vidíme ho poníženého, slabého, ležícího na zemi. Je neschopen nést svůj kříž. Je to pocta, kterou vzdává jeho člověčenství Boží moci. Kdyby byl chtěl, Ježíš mohl přes svou slabost nést svůj kříž až na Kalvárii, ale v tomto okamžiku božství chce, pro naši spásu, aby člověčenství cítilo svou slabost, aby nám zasloužilo sílu snášet naše bolesti.

Nám také nechává Bůh nést kříž a každý si myslí, že ten jeho je nejtěžší. Máme jej přijímat, aniž bychom uvažovali a ne říci: „Bůh by mohl změnit ty nebo ony okolnosti našeho života.“ Pán Ježíš nám říká: „Kdo chce za mnou přijít, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě“ (Mt 16, 24).

V tomto velkodušném přijetí svého kříže, nalézáme spojení s Kristem. Neboť dobře si všimněte, že když neseme svůj kříž, podílíme se opravdu na Ježíšově kříži. Uvažujte, co se říká v evangeliu. Když Židé viděli, jak jejich oběť slábne a báli se, že by nedošel až na Kalvárii, zastavili Šimona Kyrenského, který šel kolem a přinutili ho, aby pomohl Spasiteli. Jak jsem vám již řekl, Kristus mohl, kdyby byl chtěl, čerpat ze svého božství potřebnou sílu; ale souhlasil, aby se mu pomohlo. Tím nám chtěl ukázat, že každý z nás mu má pomáhat nést jeho kříž. Pán Ježíš nám říká: „Přijměte tuto část, kterou jsem vám ve mém božském předzvědění, v den svého utrpení, ze svých bolestí přenechal“. Jak by-

chom mohli odmítnout přijmout z rukou Kristových tuto zkoušku, tento odpor, toto protivenství? Pít několik kapek z kalicha, který nám sám podává a ze kterého pil první! Řekněme mu tedy: „Ano, božský Mistře, přijímám tuto část z celého srdce, poněvadž přichází od tebe. Přijmeme ho, jak Kristus přijal svůj kříž, z lásky k němu a ve spojení s ním. Často cítíme, jak se naše ramena sklání pod břemenem. Svatý Pavel se nám přiznává, že některé hodiny jeho života byly plny soužení a protivenství, že „už vůbec nevěděl, jak by to mohl ještě přežít“: *Ut taderet nos etiam vivere* (2Kor 1,8). Ale jako velký apoštol, dívejme se na toho, který nás miloval tak, že se za nás vydal. V hodinách, kdy je tělo mučeno, nebo duše je roztlučena, kdy duch žije v temnotách, kdy se pociťuje hluboká činnost Ducha v jeho očišťujících zásazích, spojme se s Kristem s ještě větší láskou. Tehdy hodnota a posvěcení jeho kříže se nám předají a my v nich nalezneme se silou mír a onu vnitřní radost, která se umí usmívat uprostřed bolesti: *Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra* (2Kor 7,4).

Toto jsou milosti, které nám Pán Ježíš zasloužil. Když vystupoval na Kalvárii, podporován Kyrenským, Bohočlověk myslel opravdu na všechny ty, kteří během staletí mu budou pomáhat nést kříž tím, že přijmou svůj. V tomto okamžiku pro ně zasloužil nevyčerpatelné milosti síly a odevzdanosti, která jim pomáhá říci: Otče, ne má, nýbrž tvá vůle se staň“! – Proč?

Je to hlavní pravda, o které máme uvažovat.

Vtělené Slovo, hlava Církve si vzala svůj největší podíl bolesti, ale chce nechat Církvi, která je jeho mystickým tělem, část bolesti. Svatý Pavel nám to říká hlubokými slovy přese svůj zvláštní aspekt: „Když teď trpím pro vás, doplňuji tím ve svém životě to, co ještě zbývá vytrpět do plné míry Kristových útrap“ (Kol 1, 24). Scházelo tedy něco Kristovým bolestem? Jistěže ne. Byly přehojné, ohromné a jejich hodnota je nekonečná: *Et copiosa apud eum redemptio*. Nic neschází bolestem, kterými nás Kristus spasil. Proč tedy mluví svatý Pavel o „doplnění“, které přináší? Svatý Augustin nám dává odpověď. Říká: „Celý Kristus se skládá z Církve spojené se svým vůdcem, se svou hlavou, kterou je Kristus. Kristus trpěl všechno, co trpět měl, ponechává, aby členové, chtějí-li

být hodni svého vůdce, mají se své strany přispět svou částí bolesti“: *Impletæ erant omnes passiones, sed in capite: restabant adhuc Christi passionis in corpore; vos autem estis corpus Christi et membra* (Výklad žalmu 86).

Máme se tedy jako Kristovy údy připojit k jeho bolestem. Kristus nám přenechal podíl na svém utrpení; ale tím, že jej přenechal, umístil vedle kříže nutnou sílu, abychom kříž unesli. Neboť svatý Pavel říká, Kristus tím, že sám prožíval utrpení a zkoušky, stal se pro nás milosrdným veleknězem (Žid 2, 17-18).

13.5. Je toho zde ještě více: když jsme obdrželi milost, nést s ním svůj kříž, Ježíš Kristus nás také nechá podílet se na jeho slávě, když jsme se spojili s jeho bolestmi: *Si tamen compatimur, ut et conglorificemur* (Řím 8, 17). Pro nás, jako pro něho, bude se tato sláva měřit podle našeho „utrpení“. Ježíšova sláva je nekonečná, poněvadž ve svém utrpení, jsa Bohem, se dotkl propasti bolesti a pokoření. Je to: „poněvadž se tak ponížil, proto ho Bůh povýšil“: *Propter quod et Deus exultavit illum* (Flp2, 8-9).

Tak Ježíšovým utrpením, třebaže je v jeho životě tak důležité, tak nutné pro naši spásu a naše posvěcení, nekončí okruh jeho tajemství a naše posvěcení, nekončí okruh jeho tajemství.

Při čtení evangelia jste poznali, že když Pán Ježíš mluví k apoštolům o svém utrpení, vždy připomíná, „že třetí den vstane“: *Et tertia die resurget* (Mt 16, 21). Tato dvě tajemství se také spojují v myšlení svatého Pavla, buď když mluví o samém Kristu, nebo když činí narážku.

Ježíše jitřenkou jeho oslaveného života.

Proto, když Církev slavnostně připomíná bolesti svého snoubence, mísí do svých pocitů soucitu tón vítězství. Ornáty barvy černé a fialové, odhalení oltářů, „nářky“ vzaté z Jeremiáše, ticho zvonů dosvědčují hořkou opuštěnost, kterou je staženo srdce Snoubenky v těchto výročních dnech velkého dramatu. A kterou hymnu nechává tedy zaznívat? Zpěv vítězství a slávy: „Korouhev krále se přibližuje, hle, jak září tajemství kříže... Jsi krásné, jsi skvoucí dřevo ozdobené královským purpurem... Jsi šťastné, že jsi bylo neseno, zavěšeno na ramenou toho, který je cenou své-

ta! Ty nám dáváš, o Bože, vítězství kříže; spas nás a dej nám navždy vládnout! Veleb, můj jazyku, vavříny skvělého úkonu! Na trofejích kříže provolej veliké vítězství; Kristus Vykupitel světa vychází z boje vítězně tím, že se vydal na smrt“: *Vexilla Regis prodeunt*. „Kristus je vítěz kříže“: *Regnavit a ligno Deus*. Kříž představuje Kristovo pokoření, ale ode dne, kdy na něm byl Kristus připevněn, zaujímá čestné místo v našich kostelích. Nástroj naší spásy se stal pro Krista cenou jeho slávy: *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?* (Lk 24, 26).

Pro nás je to totéž. Bolest nemá poslední místo v křesťanském životě. Když jsme se podíleli na Spasitelově utrpení, budeme se také podílet na jeho slávě.

Večer před svou smrtí řekl Ježíš svým apoštolům: *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis*: „Vy jste se mnou vytrvali v mých zkouškách“ a ihned připojuje: „a já vám odkazuji království, jako mně je odkázal můj Otec“: *Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum* (Lk 22, 28-29). Tento božský příslib se nás také týká, jestliže jsme „zůstali s Ježíšem v jeho zkouškách“, když jsme často rozjímalí s vírou a láskou o jeho bolestech, Kristus přijde v naší poslední hodině a vezme nás s sebou, aby nás nechal vstoupit do království svého Otce.

Dříve, než se nadějeme, přijde onen den. Budeme ležet nehybně na svém lůžku, ti, kteří budou kolem nás, budou se na nás tiše dívat, aniž nám mohou pomoci. Nebudeme mít žádný oživující styk s vnějším světem; duše bude jediné sama s Kristem. Tehdy poznáme, co to znamená „zůstat s ním ve svých zkouškách“. V této naší agónii, nejvyšší a rozhodné, uslyšíme ho říci: „Neopustili jste mne, když jsem šel na kalvárii zemřít pro vás; zde jsem, jsem vedle vás, abych vám pomohl, abych vás vzal se mnou; nebojte se, mějte důvěru, já to jsem!“: *Ego sum, nolite timere* (Lk 24, 36). Budeme moci opakovat s úplnou jistotou žalmistova slova: *Etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es* (Ž 22, 4). „Pane, zloby se nelekám: ty se mnou jsi, sedím-li ve smrtelných temnotách (Ž 22, 4).

3. Po stopách Ježíšových, z vládní budovy na Kalvárii.

Obsah: – 1. Proč rozjímání o bolestech vtěleného Slova je svrchovaně užitečné pro duše: žádná podrobnost se nemá zanedbávat v utrpení Krista, Syna Božího, předmětu Otcova zalíbení. Ježíš zjevil své hodnoty zvláště během utrpení. Vždy živoucí, plodí v nás dokonalosti, o kterých rozjímáme v jeho obětování. – 2. Rozjímání o „zastaveních“ křížové cesty.

Utrpení je „nejsvětější“ z Ježíšových tajemství. Korunuje jeho veřejný život, je vrcholem jeho poslání zde na zemi, dílem, ke kterému všechna ostatní směřují, nebo z něho čerpají svou hodnotu.

Každoročně během Svatého týdne se Církev v podrobnostech opakuje jeho různé části. Každodenně při oběti mše svaté obnovuje vzpomínku a skutečnost, aby z ní pro nás použila ovoce.

K tomuto ústřednímu úkonu liturgie se připíná pobožnost, která, aniž by patřila k oficiálnímu veřejnému kultu organizovanému Snoubenkou Kristovou, se stala pro hojnost milostí, jejímž je pramenem, velmi drahou věrným duším. Je to oddanost k Ježíšovu utrpení pod velmi známou formou „křížové cesty“.

Bezprostřední přípravou, kterou Spasitel učinil ke své oběti velebněze na Kalvárii, bylo nesení kříže z pretoria na Golgotu, zdrčenému bolestmi a potupou.

Panna Maria první křesťané konali dále častěji zbožně tuto cestu a smáčeli svými slzami místa posvěcená bolestmi Bohočlověka.

Také víte, s jakým nadšením a s jakou vroucností podnikali věřící ze západu ve středověku dlouhé a namáhavé poutě na Svatá místa, aby tam uctívali krvavé stopy Spasitelovy: jejich zbožnost se živila z plodného pramene neocenitelných milostí. Když se vrátili do své země, snažili se uchovat v srdci ve své modlitbě upomínku na dny prožité v Jeruzalémě.

Počínaje hlavně 15. stoletím napodobovala se pomalu všude posvátná místa a „zastavení“ Svatého města. Zbožnost věřících takto nalézala náhradu v duchovní pouti, kterou mohli podle vůle obnovovat. Potom v době poměrně nedávné, Církev obohatila tento zvyk mnohými odpustky.

1.1. Toto rozjímání o Ježíšových bolestech je velmi plodné. Jsem přesvědčen, že kromě svátostí a liturgických úkonů není pro duše užitečnějšího úkonu, než je zbožně vykonaná křížová cesta. Její nadpřirozená účinnost je svrchovaná. Proč?

Nejprve, že Ježíšovo utrpení je jeho nejvyšším dílem. Skoro všechny podrobnosti byly předpověděny; není Ježíšova tajemství, jehož okolnosti by nebyly oznámeny žalmisty a proroky s takovou a tolikerou pečlivostí. A když čteme v evangeliu vyprávění o utrpení jsme překvapeni pozorností, kterou věnuje Ježíš Kristus, aby „uskutečnil“ to, co bylo o něm oznámeno. Že dovolí přítomnost zrádce na scéně je proto, „aby se splnilo Písmo“ (Jan 13, 18). Sám řekl Židům, když přišli, aby ho zajali, že se jim vydává, „aby se splnila Písma proroků“: *Ut adimplerentur Scripturae* (Mt 26, 56). Na kříži, „protože Ježíš věděl, že je všechno dokonáno, řekne, aby se splnilo Písmo: „když mám žízeň, nabízejí ocet mi za nápoj“ (Ž 68, 22). Tedy, aby se tato předpověď – zcela do podrobnosti – ještě splnila, Ježíš zvolal: „Žízním“: *Postea sciens Jesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio* (Jan 19, 28). Nic zde není malého, nebo ani co by se mohlo zanedbat, poněvadž všechny tyto podrobnosti znamenají gesta Bohočlověka.

Všechny Ježíšovy úkony jsou předmětem zalíbení jeho Otce. Otec patří na svého Syna s láskou nejen na Táboře, kde je Kristus v celé záři své slávy, ale také, když ho Pilát ukazuje davu korunovaného trním a stal se vyvrhelem lidstva. Otec zahrnuje svého Syna pohledy nekonečného zalíbení stejně v pohaně utrpení, jako v nádheře proměnění: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui* (Mt 17, 15).

A jaký to má důvod?

Že Ježíš během utrpení uctívá a oslavuje svého Otce nekonečným způsobem nejen, protože je Synem Božím, ale také, že se vydává všemu tomu, co spravedlnost a láska jeho Otce od něho žádá. Mohl-li říci během svého veřejného života že „stále činí, co se Otcí líbí“: *Quæ placita sunt ei facio semper* (Jan 8, 29), je to hlavně pravdivé o oněch hodinách, kdy, aby uznal práva Božího majestátu, uraženého hříchem a spasil svět, vydal se na smrt a to na

smrt kříže: *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem* (Jan 14, 31). – „Proto mě Otec miluje, že já obětuji svůj život, abych si ho zase vzal“, a že svými bolestmi a svými zadostiučiněními zasloužil nám všechny milosti, které nám vracejí přátelství jeho Otce: *propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam* (Jan 10, 17).

Máme také rádi rozjímát o umučení, poněvadž také zde nechá Kristus zazářit své ctnosti. Ve své duši má všechny ctnosti, ale příležitost, aby se projevily, se naskytla hlavně v utrpení. Jeho nesmírná láska k Otci, láska k lidem, nenávisť k hříchu, odpuštění urážek, trpělivost, jemnost, síla, poslušnost k zákonité autoritě, soucit, všechny tyto ctnosti zazářily heroickým způsobem v těchto dnech bolestí.

Když rozjímáme o Ježíši v jeho Utrpení, vidíme příklad pro svůj život, vzor, – současně podivuhodný a přístupný – ctností zkroušenosti zřeknutí se, trpělivosti, odevzdanosti, zřeknutí se sama sebe, lásky, jemnosti, v čem se máme cvičit, abychom se stali podobnými svému božskému vůdci: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me* (Mt 16, 24).

Jsou tři pohledy, na které často zapomínáme a jejichž důležitost je přesto mimořádná. Když rozjímáme o Ježíšových bolestech, dává nám, podle míry naší víry milost, uskutečnit ctnosti, které odhalil během těchto svatých hodin. Jak to?

Když Kristus žil na zemi, „vycházela z něho moc a všechny uzdravovala“, osvětlovala ducha a oživovala duše: *Virtus de illo exibat, et sanabat omnes* (Lk 6, 19).

Něco podobného se děje, když se spojíme s Ježíšem vírou. Těm, kteří ho s láskou sledovali na cestě na Golgotu, nebo byli při jeho oběti, Kristus jistě udělil zvláštní milosti. Tuto moc si zachovává ještě i nyní; a když v duchu víry se soucitem s jeho bolestmi, abychom ho napodobovali, následujeme ho z vládní budovy na Kalvárii a jsme u paty jeho kříže, dává nám tytéž milosti a nechává nás podílet se na téže přízni. Nikdy nezapomínejte, že Ježíš Kristus není vzorem mrtvým a nečinným, ale stále živým, nadpřirozeně působí v těch, kteří se mu přibližují, podle žádoucích dispozic, dokonalost, o které u něho rozjímáme.

V každém zastavení se nám náš božský Spasitel představuje v těchto třech rysech prostředníka, který nás zachraňuje svými zásluhami, je dokonalým vzorem vznešených ctností, účinnou příčinou, která může v našich duších uskutečnit svou božskou všemohoucností ctnosti, jichž je nám vzorem.

Řeknete mi, že tyto rysy jsou ve všech tajemstvích Ježíše Krista. To je pravda, ale v jaké mnohem větší plnosti v jeho utrpení, které je nejskvělejším Ježíšovým tajemstvím!

Proto, jestli každého dne zastavíte několik okamžiků své práce, opustíte svá zaměstnání, umlčíte svá srdce od hluku stvoření a doprovodíte Bohočlověka na cesta na Kalvárii s vírou, pokorou a láskou a opravdovou touhou napodobit ctnosti, které osvědčil ve svém utrpení, buďte přesvědčeni, že vaše duše obdrží největší milosti, které je pomalu promění v podobu Ježíšovu a to Ježíše ukřižovaného. Není to tedy tato podoba, od níž odvozuje svatý Pavel veškerou svatost?

Abychom přijali vzácné ovoce tohoto obyčeje, a abychom získali četné odpustky, kterými Církev obohatila křížovou cestu, stačí zastavit se u každého „zastavení“ a rozjímat o utrpení Spasitele. Není předepsán žádný způsob modlitby žádný způsob rozjímání, neukládá se ani předmět vyvolaný „zastavením“. Je přenechána úplná svoboda podle náklonnosti každého a vnuknutí Ducha svatého.

14. 2. Vykonejme tedy společně křížovou cestu. Úvahy, které vám uvedu při každém zastavení, nemají jiný cíl (je to vůbec nutné říci?), než aby pomohly k rozjímání. Každý si z nich může vzít co chce, každý může měnit tyto úvahy a tyto pocity podle svých schopností a potřeb své duše.

Než začneme, vzpomeňme si na doporučení svatého Pavla: „Mějte v sobě stejné smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš. Ponížil se a byl poslušný až k smrti a to k smrti na kříži“ (Flp 2, 5.8). Čím více pronikneme do rozpoložení, které mělo Ježíšovo srdce, když procházel bolestnou cestou lásku k Otci, lásku k lidem, nenávist k hříchu, pokoru a poslušnost, tím více budou naše srdce naplněna milostmi a světlem, poněvadž věčný Otec v nás uvidí nejdokonalejší obraz svého božského Syna.

Můj Ježíši, tys prošel touto cestou nesa svůj kříž z lásky ke mně. Chci tak učinit s tebou a jako ty; pronikni mé srdce pocity, kterými přetévalo tvé srdce v těchto svatých hodinách. Nabídni za mne svému Otci nejdražší krev, kterou jsi tehdy prolil pro mou spásu a mé posvěcení.

1. Ježíš odsouzen Pilátem na smrt.

Ježíš před římským místodržícím: *Stetit ante praesidem* (Mt 27, 11) – jako druhý Adam. První Adam si zasloužil smrt svým hříchem: *Stipendia enim peccati mors* (Řím 6, 23). Ježíš, nevinný, ale obtížený hříchy světa, je musí vykoupit svou krvavou obětí. Králové, duchovní, farizeové, jeho vlastní lid, ho „obklopují jako zuřící býci“ (Ž 21, 13). Naše hříchy křičí jejich ústy a žádají smrt spravedlivého: *Tolle, tolle, crucifige eum!* (Jan 19, 15). Římský místodržící jim odevzdává oběť, aby byla ukřižována: *Tradidit eis ut crucifigeretur* (Jan 19, 16).

Co udělá Ježíš? Stojí před Pilátem, protože je naše hlava, jak říká svatý Pavel (1 Tim 6, 13), svědčí o pravdivosti svého učení, o svém božském původu a o svém poslání, ponižuje se před Pilátem a přiznává mu jeho vlastní moc, kterou by neměl, nebyla-li by mu dána shůry. *Non habes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper* (Jan 19, 11). V této moci nedůstojné, ale legitimní, Ježíš vidí božský majestát Otce. A co dělá? Poniží se, je poslušný až k smrti. *Tradebat judicanti se injuste* (1Petr 2, 23). Přijímá dobrovolně rozsudek smrti, aby nám vrátil život. *Oblatus est quia ipse voluit* (Iz 53, 7). Tak jako neposlušnost jednoho člověka, Adama, způsobila smrt mnohých, tak poslušnost druhého, Ježíše Krista je ospravedlnila (Řím 5, 19) Musíme se spojit s Ježíšem v poslušnosti, přijmout vše, co nám ukládá nebeský Otec, ať skrze Heroda nebo Piláta v okamžiku jejich legitimní autority. – Přijmeme také od této chvíle smrt, odpykáním našich hříchů, se všemi okolnostmi, jimiž je obklopila Prozřetelnost. Přijmeme ji také jako projev úcty k božské spravedlnosti a svatosti, která byla našimi chybami potupena. Ve spojení s Ježíšem se stane „drahoccennou v Božích očích“ (Ž 65, 15),

Božský Spasiteli, spojuji se ve Tvém svatém srdci s pokorou a úplnou odevzdaností do vůle Otce. Ať Tvoje vděčnost vytváří

v mé duši ducha pokory, která mě bezvýhradně váže k té radosti shůry, k tomu, co se Ti zlíbí mi seslat v hodinu, kdy budu opouštět tento svět.

2. Ježíš na sebe bere kříž.

Pilát vydal Ježíše, aby byl ukřižován a oni ho donutili nést kříž. *Bajulans sibi crucem* (Jan 19, 17). – Ježíše poslechl, podvolil se vůli svého Otce a nyní mu Otec ukazuje, v čem záleží tato poslušnost – je to kříž. Přijímá ho z rukou Otce se vším, co obnáší, s bolestí i hanbou. V tomto okamžiku Ježíš přijal přídavek k utrpení k nesení tohoto těžkého břemene na svých slábnoucích ramenou, nevýslovná muka, z nichž jeho svaté údy budou odsouzeny v momentě křižování. Přijal hořké sarkasmy, nenávisť jimiž ho triumfující nepřátelé budou zahrnovat v okamžiku, kdy ho budou vidět viset na potupné šibenici. Přijal agónii tří hodin, opuštěnost Otcem... Nikdy nepronikneme propastí zármutku, které cítil náš božský Zachránce přijímaje kříž. – V tomto okamžiku Ježíš Kristus, který pro nás zemře, přijímá kříž za každého z nás. *Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit* (Iz 53, 4). Spojil s námi všechno utrpení svého mystického těla; z této jednoty čerpáme její hodnotu a cenu.

Přijmeme tedy náš kříž v jednotě s ním, jako on, abychom byli hodni být učedníky svého božského Mistra. Přijmeme to bez vytáček a reptání; jak těžký by musel být pro Ježíše kříž, který mu určil Otec, aby zmenšil jeho lásku a důvěru. Právě naopak. „Budu pít kalich hořkosti, který mi Otec podává“: *Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?* (Jan 18, 11). Tak ať je to i s námi. „Jestliže někdo chce být mým učedníkem, ať vezme svůj kříž a následuje mě.“ Nebudme z těch, které svatý Pavel nazývá „nepřátelé kříže Ježíše Krista“ (Flp 3, 18). Vezměme svůj kříž, ten, který nám Bůh určuje. V přijetí tohoto kříže nalezneme mír. Nic neutěší duši, která trpí, tak, jako celé odevzdání se do radosti Boží.

Můj Ježíši, přijímám všechny kříže, všechny námitky, všechna protivenství, které mi určil Otec; ať mi tvoje milost dá sílu nést tyto kříže se stejnou odevzdaností, jakou jsi nám ukázal přijetím svého kříže za nás všechny. „Ať nehledám svou slávu, ale jen v účasti na Tvém utrpení (Gal 6, 14).

3. Ježíš padá poprvé.

„Bude mužem bolesti a pozná slabost“: *Vir dolorum, sciens infirmitatem* (srov. Iz 53, 3). Toto Izaiášovo proroctví se plnilo do písmene. Ježíš, vyčerpaný utrpením duše i těla padá pod tíhou kříže: všemohoucí padá slabostí. Tato Ježíšova slabost dělá čest jeho božské moci. Skrze ni vykupuje naše hříchy, napravuje naši pýchu a „vybízí nemohoucí svět k záchraně.“ *Deus qui in Filii tui humilitate jacentem mundum erexisti...* (Orace 2. neděle postní). Navíc nám nabízí v tomto okamžiku milost, abychom se zbavili svých chyb, abychom poznali své pády a upřímně se k nim přiznali; dává nám milost síly, která podpirá naši slabost.

S Kristem sklánějícím se před Otcem, srovnajme vzednutí naší marnivosti a našich ambicí, poznejme rozsah naší slabosti. Tak jako Bůh ponižuje pyšné, tak pokorné přiznání naší křehkosti vzbuzuje jeho milosrdenství. *Quomodo miseretur pater filiorum... quoniam ipse cognovit figmentum nostrum* (Ž 102, 13-14). Prosme Boha o milosrdenství v okamžicích, kdy se cítíme slabí před křížem, před pokušením, neschopni plnit Boží vůli. *Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum* (Ž 6, 3). Tím, že uznáme pokorně naši nedokonalost, vzbudíme v sobě vítězství díky, které nás může zachránit.: *Virtus in infirmitate perficitur* (2Kor 12, 9).

Ježíši Kriste, klesající pod křížem, klaním se ti. „Silou Boží“ (1Kor 1, 24) jsi ukázal, co lze získat ze slabosti, abys nás naučil pokoře a umlčel naši pýchu. Veleknězi, plný svatosti, který jsi prošel našimi slabostmi (Žid 4, 15), abys nám připomněl a pomohl přiznat se k naší nedokonalosti, neopouštěj mě, protože jsem slabý; ať Tvoje síla přebývá ve mně, abych nepropadl zlu.

4. Ježíš potkává svou matku.

Pro Pannu Marii nadešel den, kdy se má plně uskutečnit Simeonovo proroctví: „Tvou duši pronikne meč“ (Lk 2, 35). – Tak jako byla v plné jednotě s Ježíšem kdysi v chrámu při obětování, chce více než jindy sdílet jeho utrpení v hodině, v níž Ježíš dokonává svou oběť. Odebírá se na Kalvárii, kde bude její syn ukřižován. Potkává ho na cestě. Jaká nezměrná bolest, když ho vidí v tomto strašlivém postavení! Jejich pohledy se setkají a propast Ježíšova

utrpení se spojuje s utrpením jeho matky. Co by pro něho neudělala?

Toto setkání bylo náhle pramenem bolesti a příčinou radosti pro Ježíše. Bolesti viděné v hloubi útrap, které trýznily duši matky, radosti nad myšlenkou, že toto utrpení zaplatí cenu za naše vykoupení.

Proto se na chvíli zastavuje. Kristus měl to nejnežnější srdce; plakal u Lazarova hrobu, plakal nad Jeruzalémem. Nikdy syn více nemiloval svoji matku. Když ji potkal tak utrápenou na cestě na Kalvárii, cítil chvění všech vláken svého srdce. A přesto ji mívá, pokračuje na cestě k místu své popravy, protože je to vůle jeho Otce. Maria sdílí jeho úděl, ona ví, že toto vše je třeba splnit pro naše uzdravení. Přijímá svoji úlohu v Kristově utrpení a doprovází ho až na Golgotu, kde se stane spoluvykupitelkou.

Nic lidského nás nesmí zdržovat na naší cestě k Bohu; žádná lidská láska nesmí překážet v naší lásce ke Kristu. Musíme vše minout, abychom byli jednotní s ním.

Vyprosme si u Panny Marie, aby nás spojila v rozjímání o Ježíšově utrpení a aby nám dovolila účasti na utrpení, jehož byla svědkem, abychom tím vymazali hanbu hříchu, který vyžaduje odpykání. Mnohdy se líbilo Bohu, aby viditelně ukázal ovoce utrpení vtisknuté v těchto několika světců jako svatého Františka z Assisi, Stigmata Ježíšových ran. Nechceme si přát tyto výjimečné znaky; ale můžeme prosit, aby obraz trpícího Krista byl vtisknut do našeho srdce. Vyprosme si u Panny Marie tuto milost: *Sancta mater istud agas, crucifigi fige plagas cordi meo valide* (Hymnus *Stabat Mater*).

Matko, „hle Tvůj Syn“; pro lásku, kterou mu přinášíš, učiň ať vzpomínka na jeho utrpení nás všude provází. Prosíme Tě o to jeho jménem. Ó Ježíši Kriste, hle Tvá matka; jí kvůli nám dopřej soucítit s Tvými bolestmi, abychom se Ti podobali.

5. Šimon z Kyrény pomáhá Ježíši nést kříž.

„Cestou potkali člověka z Kyrény jménem Šimon, kterého přinutili nést Ježíšův kříž“ (Mt 27, 32; Mk 15, 21). – Ježíš je vyčerpán; ačkoliv je všemohoucí, chce, aby jeho svaté lidství obtížené všemi hříchy světa zakusilo spravedlnost a pokání. Ale chce, abychom

mu pomohli nést kříž. Šimon je náš zástupce a zastupuje nás i jako podílník na Kristově utrpení: je jeho učedník jen za těchto podmínek. „Jestliže mě chce kdo následovat, vezmi svůj kříž a pojď za mnou.“ Otec rozhodl, aby část utrpení byla ponechána mystickému tělu jeho Syna, zatímco část odčinění vin podstoupí ostatní. *Adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia* (Kol 1, 24). Ježíš to chce též a jen proto přijímá Šimonovu pomoc.

A v téže chvíli nám pomohl, abychom si zasloužili milost důstojného snášení našich zkoušek. Vložil na svůj kříž vroucnost, která činí naši zkoušku snesitelnou. Neboť nesením svého kříže přijímáme i kříž jeho. Spojuje naše útrapy se svou bolestí, a v této jednotě jim dává nesmírnou cenu, pramen velkých zásluh. „Jako tě moje božství přitáhlo, připoutalo k sobě,“ řekl náš Pán k svaté Mechtildě, „utrpení mého lidství ho učinilo tvým (tj. věnem nevěsty), tak já proměním tvé tresty v mé božství, já je spojím s mými mukami a učiním tě účastnou té slávy, kterou můj Otec uděluje mému svatému lidství za všechny jeho útrapy“ (Kniha zvláštní milosti).

To je to, co nám sděluje svatý Pavel ve svém listě Židům, aby nám dodal odvalu k snášení všeho pro lásku Kristovu: Vyrva-
le běžme běh o závod, který je nám určen. Mějme oči upřeny na Ježíše: od něho naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti. Místo radosti, která se mu nabízela, vzal na sebe kříž a nic nedbal na urážky; teď sedí po pravé straně Božího trůnu. – Myslete na to, jak on to snesl, když mu hříšní lidé prudce odporovali. To vám dodá síly, abyste neumdlévali a vnitřně neochabovali (Žid 12, 1-3).

Můj Ježíši, přijímám z Tvé ruky částčky, které jsi mi oddělil ze svého kříže; přijímám všechny mrzutosti, rozpory, tresty, bolesti, které dopustíš, aby mě potkaly. Přijímám je jako část pokání. Sjednot' tuto maličkost, kterou přidávám k Tvým nevýslovným útrapám neboť z nich vezmou své zásluhy.

6. Veronika osušuje Ježíšův obličej.

Tradice vypráví o ženě, která – jata soucitem – se přiblížila k Ježíšovi a podala mu plátno na osušení tváře.

Izaiáš předpověděl Ježíšovo utrpení „nebude mít podoby ani krásy“. *Non est species ei, neque decor, nec reputavimus eum* (Iz 53, 1-2). Evangelista nám říká, že vojáci Ježíše bili do tváře, korunování trním mu způsobilo krvácení do obličeje. Ježíš Kristus chtěl toto vše trpět, aby odčinil naše hříchy; „chtěl nás uzdravit svým utrpením“, které podstoupila jeho božská tvář: *Livor ejus sanati sumus* (Iz 53, 5).

Jako náš starší bratr vrátil nám svým utrpením milost, která z nás činí děti Boží. „Máme mu být podobni, protože takové je naše předurčení: *Conformes fieri imaginis Filii sui* (Řím 8, 29). Jak? Znetvořen našimi hříchy zůstává Ježíš ve svém utrpení milovaným Synem, předmětem veškeré milosti svého Otce. My jsme mu v tom podobni, jestliže v sobě zachováváme milost posvěcující, která je základem naší božské podobnosti. Jsme mu podobni ještě v praktikování ctností, které se projevují během jeho mučení, kdy projevuje svou lásku k Otci a k duším, svou trpělivost, sílu, mírnost a lásku.

Nebeský Otče, shlédni na smrtelné bolesti svého Syna, které chtěl vytrpět za nás, oslav jej, dej mu všecken lesk, který si zaslouhuje za to, že jeho božská tvář byla znetvořena pro naši spásu.

7. Ježíš padá podruhé.

Pozorujme našeho božského zachránce padajícího znovu pod tíhou kříže. Bůh vzal na svá ramena hříchy světa. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum* (Iz 53, 6). Jsou to naše hříchy, které ho drtí. Vidí je všechny v jejich mnohoznačnosti a detailnosti.; přijímá je za své podle slov svatého Pavla: *Pro nobis peccatum fecit* (2Kor 5, 21). Věčné Slovo, Ježíš je všemohoucí, ale chce zakusit všechnu slabost zlomeného lidství: tato dobrovolná slabost uctívá spravedlnost nebeského Otce a nám dodává sílu.

Nikdy nezapomeňme na svoji nedostatečnost; nikdy nebudme pyšní; myslíme-li, že jsme dosáhli velkého pokroku, zůstáváme tím slabí pro nesení svého kříže po boku Ježíše: *Sine me nihil potestis facere* (Jan 15, 5). Jedině božská ctnost, vyvěrající z něho se stává naší silou. *Omnia possum in eo qui me confortat* (Flp 4, 13); nám je ale dána jen tehdy, když o ni úpěnlivě prosíme.

Ježíši, udělal jsi se slabým pro moji lásku, rozbitý pod tíhou mých hříchů, dej mi sílu, která je z Tebe, abys Ty sám byl oslaven mými činy!

8. Ježíš mluví k jeruzalémským ženám.

Ježíše doprovázel velký zástup lidí a žen, které se bily v prsa a naříkaly nad ním. Ježíš jim říká: „Dcery jeruzalémské, neplačte nade mnou, ale plačte nad sebou a nad svými dětmi, neboť přijdou dny, kdy se bude říkat: Blahoslavené ty, které nerodily... A lidé budou volat k horám: padněte na nás... Jestliže se toto děje se stromem zeleným, co se bude dít se suchým?“ (Lk 23, 27-31).

Ježíš znal nezměřitelné požadavky svého Otce na spravedlnost a svatost. Připomíná jeruzalémským ženám, že tato spravedlnost a tato svatost jsou podivuhodné dokonalosti božské Bytosti. On sám je, velekněz svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků (Žid 7, 26), a přesto se jim chce podobat. Hleďme, jakými přísnými zásahy ho udeřila božská spravedlnost. Jestliže tato spravedlnost od něj vyžaduje tak rozsáhlé pokání, jaká potom bude síla jeho ran proti viníkům, kteří budou zatvrzele odmítat do posledního dne (chvilé) spojit svůj díl pokání s utrpením Kristovým. V ten den bude vzepětí lidské pýchy tak hluboké, tresty pro ty, kteří nebudou chtít uznávat Boha, tak strašné, že tito nešťastníci, zavržení navždy, budou skřípat zuby zoufalstvím; budou žádat pahorky, aby je přikryly, jako by je mohly ukrýt před plameny spravedlnosti...

Prosme Ježíše o milosrdenství pro den, kdy přijde – ne jako oběť, shrbená pod tíhou našich hříchů, ale jako spravedlivý soudce, „kterému Otec odevzdal veškerou moc“ (Mt 23, 18).

Můj Ježíši, buď milosrdný. Ty, který jsi vinný kmen, dej, ať jsem spojen s Tebou díky svým dobrým skutkům, abych nesl ovoce hodné Tebe. Ať se nestanu pro své hříchů „suchou ratolestí, hozenou do ohně“ (Jan 15, 6).

9. Ježíš padá potřetí.

„Bůh“, říká Izaiáš, „hovoří ke Kristu v jeho utrpení, chtěl ho zlomit trápením“: *Dominus voluit conterer eum in infirmitate* (Iz 53, 10). Ježíš je drcený světskou spravedlností. Nemůžeme nikdy změřit, co to bylo pro Ježíše být podřízen skutkům božské spra-

vedlnosti. Žádné stvoření, dokonce ani zavržení, nenesli její tíhu v celém rozsahu. Ale svaté lidství Ježíšovo spojené bezprostředně s božskou spravedlností, pocítilo všechnu moc a tvrdost. A proto oběť, která je připoutána láskou ke všem svým ranám, je drcena ochablostí, kterou na ni klade tato svatá spravedlnost.

Můj Ježíši, nauč mě rozpoznat hřích, který nutí spravedlnost, aby od Tebe vyžadovala takové pokání! Dej, ať mohu spojit s Tvým utrpením všechny mé tresty, abych skrze ně mohl vymazat své chyby a napravit je.

10. Ježíš zbaven šatů.

„Rozdělili si mé šaty a o můj oděv metali los“ (Ž 21, 19). To je prorocství žalmistovo. Ježíš je svlečen a vydán v nahotě a v naprosté ubohosti, nemá už ani své šaty; neboť ve chvíli, kdy bude přibit na kříž, vojáci se o ně podělí. – Ježíš skrze Ducha svatého sám sebe přinesl Bohu jako oběť. *Per Spiritum sanctum semetipsum obtulit Deo* (Žid 9, 14). Ježíš se vydává svým katům jako oběť za naše hříchy.

Nic není tak slavné pro Boha ani tak užitečné pro naše duše jako když můžeme spojit absolutní a bezpodmínečnou naši oběť s obětí Ježíšovou v okamžiku, kdy se vydával katům, aby byl zbaven šatů a připoután ke kříži proto, aby nám vrátil svou bídou bohatství své milosti (2Kor 8, 9). Tato oběť je pro nás skutečnou obětí. Toto podrobení se Boží vůli je základem duchovního života. Ale aby byla přijata všechna její hodnota, musíme ji spojit s obětí Ježíše, protože skrze tuto oběť vše bylo posvěceno. *In qua voluntate sanctificati sumus* (Žid 10, 10).

Ó můj Ježíši, přijmi oběť, kterou Ti přináším, připoj ji ke své, kterou jsi odevzdával svému nebeskému Otci na Kalvárii; zbav mě každého pouta ke stvoření a k sobě samému.

11. Ježíš přibitý na kříž.

Ukřižovali ho a s ním ještě dva, každého z jedné strany a Ježíše byl uprostřed (Jan 19, 18). – Ježíš se vydává svým katům „jako be-ránek, který ani ústa neotevřel“. Muka tohoto ukřižovaného jsou nevyjádřitelná. Kdo může vyslovit cítění svatého srdce Ježíšova uprostřed těchto muk? Mohl by bezpochyby opakovat slova, která řekl při svém příchodu na tento svět. „Otče, Ty nechceš záhu-

bu živých. Ale to nestačí, aby byla prokázána Tvoje svatost... Ale Ty jsi mi dal tělo“: *Corpus autem aptasti mihi* (Žid 10, 5-7). Ježíš hledí stále na tvář svého Otce a s nezměrnou láskou odevzdává své tělo, aby zahladil urážky věčného majestátu. Je ukřižován mezi dvěma lotry. *Factus obediens usque ad mortem*. A jakou smrt podstupuje? Smrt kříže? *Mortem autem crucis* (Flp 2, 8). Proč? Protože je psáno: „proklet je ten, kdo visí na dřevě“ (Deut 21, 23). Chtěl být zařazen mezi zločince, (Iz 53,12; Mk 15,28; Lk 22,37), aby byla uznána svrchovaná práva božské svatosti.

Odevzdal se také pro nás. Ježíš – Bůh nás viděl všechny v tomto okamžiku; nabídl se, aby nás vykoupil, protože jeho pontifika a prostředníka nám Otec dal. *Quia tui sunt* (Jan 17, 9). Jaké je to zjevení lásky Kristovy k nám! *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Jan 15, 13). Nemohl udělat více. *In finem dilexit*. A tato láska, to je také láska Otce a Ducha svatého, protože jsou jedno.

Ježíši, poslušný vůle Otce, spoluprací s Duchem svatým jsi dal světu život svou smrtí – osvobod mě svým nekonečně svatým tělem a svou krví ode všech mých chyb a od všeho zlého; učiň, ať se připoutám ke Tvému zákonu a nedopust, abych se kdy od Tebe odloučil.

12. Ježíš umírá na kříži.

„Ježíš zvolal mocným hlasem: „Otče, do tvých rukou poroučím svého ducha. A po těch slovech vydechl naposled“ (Lk 23, 46). – Po třech hodinách utrpení Ježíš umírá. Jediná oběť hodná Boha, jediná svátost, která vykoupí svět a posvětit duše je dovršena. *Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos* (Žid 10, 14).

Ježíš Kristus slíbil: „až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny lidi k sobě“ (Jan 12, 32): *Et egosi exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum*. Máme v něm dvojí podstatu; – jako stvořené bytosti vyzdvižené z nicoty jím pro něho; – jako duše vykoupené jeho drahou krví. *Redemisti nos, Domine, in sanguine tuo* (Zj 5, 9). Jediná kapka Ježíšovy krve, Bohočlověka, by stačila, aby nás zachránila, neboť vše v něm nabývá nekonečné ceny; ale mezi tolika jinými důvody ji chtěl vylít až do poslední krůpěje, když si

nechal probodnout své svaté srdce, aby nám dokázal nesmírnost své lásky. – Svou krev prolil za nás za všechny. Každý může znovu říci se svatým Pavlem: „On si mě zamiloval a vydal sebe samého za mne“ (Gal 2, 20).

Prosme, aby nás přitáhl na své svaté srdce obětí své smrti na kříži; Prosme, abychom zemřeli své sebelásce, své vlastní vůli, prameni tolika nevěrností a hříchů a abychom žili pro toho, která pro nás zemřel. Jeho smrti vděčíme za život našich duší, a není proto správné, abychom žili jen pro něho? *Ut et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est* (2Kor 5, 15).

Otče, oslav svého Syna visícího na kříži. Ponížil se až k smrti na kříži; ať je velebeno jeho jméno, aby před ním pokleklo každé koleno, ať každý jazyk volá, že Tvůj Syn Ježíš bude žít napříště ve Tvé slávě.

13. Ježíšovo tělo je snato s kříže a položeno matce do klína.

Mrtvé tělo Ježíšovo je vráceno Marii. Nemůžeme si představit bolest Panny v tomto okamžiku. Nikdy matka nemilovala tak své dítě jako milovala Maria Ježíše. Její mateřské srdce bylo uzpůsobeno Duchem svatým pro lásku k Bohočlověku. Nikdy lidské srdce nebilo s větší něhou k vtělenému Slovu než srdce Mariino; neboť byla plná milosti a její láska nezná vůbec žádnou překážku.

Za vše vděčila Ježíši; za své neposkvrněné početí, za své privilegium, které z ní učinilo jedinečnou bytost a dalo jí předvídat smrt jejího Syna. Jaká nesmírná bolest ji pronikla, když přijala do své náruče zkrvavené tělo Ježíšovo!

Vrhněme se k jejím nohám, abychom ji odprosili za hříchy, které byly příčinou takového utrpení: „Ó matko, prameni lásky, dej mi pochopit sílu své bolesti, abych mohl sdílet Tvůj zármutek; učiň, ať je moje srdce zahlceno láskou pro Krista, mého Boha, abych se staral jen o to, jak bych se mu zalíbil.“

14. Ježíš položen do hrobu.

„Josef z Arimatie sňal z kříže Ježíšovo tělo, zavinul do plátna a položil do hrobky vytesané ve skále, kde ještě nikdo nebyl pochován“ (Lk 23, 53).

Svatý Pavel říká, že Kristus se nám musel ve všem připodobnit až k hrobu, (Žid 2, 17). Ježíš je jeden z nás: pohřbili ho, říká svatý Jan: „Vzali tedy Ježíšovo tělo a zavinuli je s těmi vonnými věcmi do pruhů plátna, jak je u židů ve zvyku pohřbívat“ (Jan 19, 40). Ale Ježíšovo tělo, spojené se Slovem „nemělo podlehnout rozkladu.“ Zůstane sotva tři dny v hrobě; svou vlastní mocí, Ježíš z hrobu vyjde jako vítěz nad smrtí, v záři života a slávy, a „smrt nad ním nebude mít více moci“ (Řím 6, 9).

Apoštol nám ještě říká, že „naším křtem jsme byli s Kristem mrtvi hříchu“: *Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem* (Řím 6, 4). Voda křtu je jako hrob, kde máme nechat hřích a odkud vyjdeme oživeni životem milosti. Svátostná moc našeho křtu trvá stále. Spojuje nás láskou a vírou ke Kristu v hrobě a my obnovujeme tuto milost tím, že „umíráme hříchu a žijeme pro Boha“! (Řím 6, 2).

Pane Ježíši, dej, ať pohřbím ve Tvém hrobě všechny mé hříchy, všechny mé chyby, všechny mé nevěrnosti. Pro slávu své smrti a svého hrobu dej, ať poznávám stále více vše, co mě vzdaluje od Tebe; nabídky světa a Satana, mé vlastní sebelásky; pro slávu svého vzkříšení, dej, ať jako Ty žiji jen pro slávu Tvého Otce!

15. JESTLIŽE JSTE S KRISTEM VZKŘÍŠENI (VELIKONOČNÍ DOBA)

Obsah: Církev nazývá Ježíšovo vzkříšení „svatým. Dvojí podstatný prvek svatosti. – 1. Vzkříšený Kristus je vyňatý z veškeré lidské slabosti. – 2. Zářící plnost „života pro Boha“ ve vítězném Kristu. – 3. Křest v nás zahajuje velikonoční milost. Učení svatého Pavla. Jak křesťan svým vzdálením se hříchu a svému odpoutání se od každé bytosti má napodobovat během celého svého bytí (života) duchovní svobodu oslaveného Krista. – 4. Úplné nálezení (odevzdání se, příslušnost) Bohu: *Viventes Deo*; jeho uskutečnění v duši. – 5. Jak rozjímáním tajemství a eucharistickým přijímáním upevňujeme v sobě dvojí velikonoční milost. – 6. Vzkříšení těla ukončuje osvědčení velikosti tohoto slavného tajemství. Radost, kterou rodí v našich duších spojení se vzkříšeným Kristem; velikonoční *Aleluja*.

Celé Kristovo tajemství během dnů utrpení může se shrnout do těchto slov svatého Pavla: „Ponížil se a byl poslušný až k smrti“: *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem* (Flp 2,8). Viděli jsme, jak daleko se Kristus ponížil; dotkl se hlubiny ponížení,

volil „smrt prokletého“ tak jak bylo napsáno: *Maledictus omnis qui pendet in ligno* (Gal 3, 13).

Ale tyto hlubiny pokory a bolestí, do kterých chtěl Pán Ježíš vstoupit, byly současně hlubinami lásky; a tato láska nám zasloužila milosrdenství jeho Otce, všechny milosti spásy a posvěcení.

Jestliže slovo ponoření soustřeďuje tajemství utrpení, jsou to zároveň slova svatého Pavla, která krátce zopakují pro Krista tajemství vzkříšení: *Vivit Deo*. Od nynějška je v něm pouze život dokonalejší a oslavený, bez slabosti, „smrt nad ním vládu už nemá.“ *Jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur* (Řím 6, 9): život zcela pro Boha, více než kdy jindy oddán svému Otci a jeho slávě.

V litaních používá Církev určitých pojmenování některých Ježíšových tajemství. O jeho vzkříšení říká, že je „svaté“: *Per sanctam resurrectionem tuam*. Co se tím chce říci? Nejsou snad všechna tajemství Ježíše Krista svatá? Ach, jistě. – On sám je především „nejsvětější“: *Tu solus sanctus*, zpíváme při mši svaté v hymnu *Gloria*. – A všechny tato tajemství jsou svatá. „Jeho narození je svaté“: *Quod nascetur ex te Sanctum* (Lk 1, 35). Celý jeho život je svatý; „vždy plnil to, co bylo příjemné jeho Otci“. A víte, že ho nikdo nemohl usvědčit z hříchu. Jeho utrpení je svaté. Je pravdou, že zemřel za hříchy lidí, oběť však je neposkvrněná, je to beránek bez poskvrny. Velekněz, který obětuje sám sebe, je „svatý, nevinný, bez poskvrny, takový, který nemá nic společného s hříšníky“ (Žid 7, 26).

Proč se tedy vzkříšení dává přednost před ostatními Ježíšovými tajemstvími a je nazýváno Církví „svaté“?

Poněvadž v tomto tajemství Kristus zvlášť uskutečňuje podmínky svatosti, poněvadž toto tajemství vyzvedá hlavně prvky, které tvoří výslovně lidskou svatost, která nalézá svůj vzor a svůj pramen v Kristu, poněvadž jestli je celým svým životem cesta, „světlo“, jestli dává vzor všemi ctnostmi slučitelnými s jeho božstvím, – ve svém vzkříšení je Kristus hlavně vzorem svatosti.

Které jsou tedy podstatné prvky svatosti? Pro nás se může svatost soustředit na dva prvky: vzdálení každého hříchu, odpoutání od každé bytosti a úplná a trvalá příslušnost k Bohu.

Neboť tyto dva znaky se zvláště nalézají, jak uvidíme, ve vrcholném stupni v Kristově vzkříšení a projevíly se až po jeho vystoupení z hrobu. Třebaže vtělené Slovo bylo během celého svého bytí nejvyšší „svaté“, odhaluje se nám hlavně pod zorným úhlem s oslňující jasností v jeho vzkříšení; a hle, proč Církev zpívá: *Per sanctam resurrectionem tuam.*

Rozjímějme tedy o tomto tajemství Ježíše, který vychází živý a oslavený z hrobu. Uvidíme, že vzkříšení je tajemstvím vítězství života nad smrtí, nebeského nad pozemským, božského nad lidským a že uskutečňuje nanejvýš ideál veškeré svatosti.

15.1. Co byl Ježíš Kristus před vzkříšením? Byl Bohem a člověkem. Vtělené Slovo se zasnoubilo s přirozeností patřící hříšné rase. Bez jakékoliv pochyby toto člověčenství se nespojilo s hříchem, ale bylo podřízeno tělesným slabostem, slučitelným s božstvím, slabostem, které jsou v nás často následkem hříchu: *Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit* (Iz 53, 4).

Pozorujme Pána Ježíše během jeho smrtelného života. V jeslích je to dítě malé, slabé, které potřebuje mléko od své matky k výživě svého života. Později byl unaven: *Fatigatus ex itinere sedebat* (Jan 4, 6), opravdovou únavou, kterou cítil ve svých údech, spánku, opravdový spánek a ne předstíraný, uzavřel jeho víčka: apoštolé ho museli vzbudit, když loďka, ve které spal, byla zaplavována vlnami (Mt 8, 24-25). Znal hlad: *Esuriit*, žízeň: *Sitio*; (Jan 19, 28) a bolest. Zakoušel také vnitřní zármutek; na hoře Olivetské strach, žal, úzkost, smutek doléhal na jeho duši: *Cæpit pavere et tædere... er mæstus esse; tristis est anima mea usque ad mortem* (Mt 26, 37-38; Mk 14, 33-34) konečně podstoupil smrt: *Emisit spiritum* (Jan 19, 50).

Tak se podílel na naší slabosti, ubohostech, a našich bolestech; jedině hřích a všechno, co je pramenem nebo morálním důsledkem hříchu, je mu neznámo: *Debuit per omnia fratribus similari, absque peccato* (Žid 2, 17).

Ale po vzkříšení všechny tyto slabosti zmizely. Nepotřeboval ani spánek, nebyl ani unaven, ani slabý. Pán Ježíš nic z toho nepociťoval: je to úplné odloučení od všeho, co je slabost. Nebylo

snad již jeho tělo skutečné? Jistě bylo. Bylo to tělo, které obdržel od Panny Marie a které podstoupilo smrt na kříži.

Podívejme se, jak Pán Ježíš sám to ukazoval. Večer po vzkříšení se ukázal apoštolům. „Byli však zděšení a přestrašení a domnívali se, že vidí ducha. A řekl jim! „Proč jste poděšení a proč vám vstupují na mysl pochybnosti? Podívejte se mi na ruce a na nohy, že jsem to já! Dotkněte se mě a pohleďte, že duch nemá maso ani kosti, jak u mne vidíte, že mám. A po těch slovech jim ukázal ruce a nohy“ (Lk 24, 37-40). – Tehdy nebyl Tomáš přítomen. „Viděli jsme Pána“, řekli mu při jeho návratu ostatní učedníci. Tomáš tomu nechce věřit, zůstává skeptický. Řekl: „Neuvidím-li v jeho rukou jizvy po hřebech a nevloží-li svou ruku do jeho boku, neuvěřím“. Za osm dnů se jim Ježíš zjevil znovu; a když jim přál pokoj, řekl Tomášovi: „Dej sem svůj prst a podívej se na mé ruce, vztáhni svou ruku a vlož ji do mého boku; a nebud' nevěřící, nýbrž věřící“ (Jan 20, 24-27).

Tak sám Ježíš přesvědčil apoštoly o skutečnosti svého vzkříšeného těla. Ale je to tělo, kterému byly od té doby odňaty slabosti země; toto tělo je hbité, hmota ho více nezdržuje. Ježíš vystupuje z hrobu, vytesaného ve skále a jehož vstup je uzavřen těžkým kamenem. Ježíš přišel zavřenými dveřmi a stanul mezi svými učedníky. Že si vzal jídlo od svých učedníků, nebylo to proto, že měl hlad, ale chtěl milosrdnou laskavostí dotvrdit skutečnost svého vzkříšení.

Od té doby je toto tělo nesmrtelné; zemřel jednou: *Quod enim mortuus est, mortuus est semel* (Řím 6, 9); ale nyní, říká svatý Pavel: „Kristus vzkříšený z mrtvých už neumírá, smrt nad ním už vlády nemá“: *Mors illi ultra non dominabitur*. Nad vzkříšeným Ježíšovým tělem už nemá vládu ani smrt, ani podmínky času. Je osvobozen ode všech služebností, všech slabostí, které přijal ve Vtělení; je nepřístupný bolu, duchovní, žijící v nejvyšší nezávislosti.

Tím se ukazuje v Kristu první podstata svatosti: vzdálení od všeho, co je smrt, všeho, co je pozemské, všeho, co je stvořeno, oproštěn od každé slabosti, každé neduživosti, každé citlivosti. V den svého vzkříšení nechal Ježíš Kristus v hrobě rubáše, které jsou symbolem naší neduživosti, naší slabosti, naší nedokonalos-

ti; vystoupil vítězně z hrobu; jeho svoboda je úplná, je oživen životem intenzivním, dokonalým, který nechává chvět se všechny žilky jeho bytí. Všechno, co je smrtelné, je pohlceno Životem.

15.2. Jistě uvidíme vzkříšeného Krista dotýkat se ještě země. Z lásky ke svým učedníkům ze shovívavosti k jejich slabosti víry, souhlasí, aby se jim zjevil, s nimi mluvil, s nimi jedl, ale jeho život je především nebeský. *Vivit Deo*.

Svému Otci dokázal, jak ho miloval tím, že dal svůj život za lidi. Nyní je všechno zapláceno, všechno odpykáno, spravedlnosti je zadostiučiněno a nežádá svíce usmíření. Mezi Bohem a člověkem je obnoveno přátelství, dílo vykoupení je dokončeno. Ale věrnost Ježíšova k jeho Otci pokračuje živěji, úplněji, než kdy jindy. Evangelium nám neříká nic o těchto počtech, klanění, lásky, díkučinění, které Kristus tehdy vzdával svému Otci, ale svatý Pavel shrnuje všechno, když říká: *Vivit Deo* „žil pro Boha“.

To je druhý prvek svatosti: souhlas, poslušnost, zasvěcení Bohu. Poznáme až v nebi, s jakou plností Ježíš žil pro svého Otce v těchto požehnaných dnech. Bylo to jistě s dokonalostí, která uchvačovala anděly; nyní, kdy jeho člověčenství je prosté, osvobozené, volné ode všech nutností, oproštěno ode všech slabostí našich pozemských podmínek, odevzdává se, jak to nikdy nečinil, oslavě Otce. Život vzkříšeného Krista se stal pramenem nekonečné oslavy jeho Otce. Není v něm více žádné slabosti, všechno v něm je světlo, síla, krása, život, všechno v něm zpívá nepřetržitý chvalozpěv oslavy.

Kdyby člověk shromáždil ve svém bytí všechny oblasti stvoření, aby tak shrnul hymnus všech stvoření, co řekneme o stálém chvalozpěvu, který zpívá oslavené člověčenství Krista Trojici, nejvyššího velekněze vítězíciho nad smrtí? Tento chvalozpěv, dokonalé vyjádření božského života, který nadále zahluje a proniká celou svou mocí a veškerou svou nádherou lidskou přirozenost Ježíšovu, je nevyslovitelný...

15.3. Takový je život vzkříšeného Krista. Tento život je vzorem našemu životu a Kristus pro nás zasloužil milost, abychom žili

pro Boha jako on, a byli připojeni k jeho stavu vzkříšení. Nezasloužil si to jistě svým vzkříšením; tím, že vydal poslední vzdech, dosáhl Kristus cíle svého smrtelného bytí, není tedy potřebí, aby více zasloužil. Všechno pro nás získal svou obětí zahájenou Vtělením a dokončenou smrtí na kříži.

Ale jeho zásluhy zůstávají po jeho oslaveném vystoupení z hrobu. Pohledte, že Ježíš Kristus si chtěl ponechat jizvy po svých ranách: ukazuje je svému Otci v celé jejich kráse, jako nároky na předávání své milosti: *Semper vivens ad interpellandum pro nobis* (Žid 7, 25).

Jak víte, od křtu se podílíme na milosti vzkříšení. Svatý Pavel nám to potvrzuje: „Tím křestním ponořením do jeho smrti, jsme byli spolu s ním pohřbeni. A jako Krista vzkřísila z mrtvých Otcova velebnost, tak i my teď musíme žít úplně novým životem“ (Řím 6, 4).

Svatá voda, do které jsme při křtu ponořeni je podle svatého Pavla obrazem hrobu. Když z ní vyjdeme, je duše očištěna od každé chyby, každé poskvrny, oproštěna od každé duchovní smrti a oblečena do milosti, principu duchovního života: tak jako Kristus vystupující z hrobu se zbavil všech slabostí, aby a žil dále dokonalý život. Proto v prvotní církvi byl křest udělován pouze ve velikonoční noci a v Letnicích, které uzavírají velikonoční dobu. Nepochopíme skoro nic z liturgie velikonočního týdne, nemáme-li stále před očima slavnostní srovnání, které se tady činí se křtem (viz v „Kristus, život duše“: křest, svátost božského přijetí a křesťanské zasvěcení: smrt hříchu a život pro Boha).

Jsme tedy vzkříšeni s Kristem, neboť si nekonečně žádá, aby nám předával svůj oslavený život. A co je nutné, abychom plnili tuto božskou touhu a stali se podobnými vzkříšenému Ježíši? Abychom žili v duchu svého křtu. Tím, že se odřekneme všeho toho, co je v našem životě zkaženého hříchem, necháme čím dál tím více „zemřít“ starému člověku (Řím 6, 5), aby všechno v nás bylo ovládáno a řízeno milostí. V tom je pro nás celá svatost: vzdalovat se hříchu, příležitosti ke hříchu, všeho, co je pozemské, abychom žili v Bohu, pro Boha s největší plností a největší možnou stálostí.

To dílo, započaté při křtu, pokračuje během celého našeho bytí. Je pravdou, že Kristus zemřel jen jednou; tím nám ukázal, abychom jako on zemřeli všemu, co je hřích. Ale my máme „umírat“ každého dne, neboť my uchováváme v sobě kořeny hříchu a starý nepřítel bez ustání pracuje, aby je nechal znovu vypučet. Zničit v sobě kořeny hříchu, vyvarovat se každé nevěrnosti, milovat všechny bytosti pro ně samé, vzdálit od svých činů každou pohnutku nejen vadnou, ale i čistě přirozenou, oprostit se od všeho, co je stvořené, pozemské, mít své srdce volné, duchovní svobodou: to je prvním požadavkem naší svatosti, kterou nám Kristus ukázal uskutečněnou v sobě onou nejvyšší a podivuhodnou nezávislostí, ve které žije jeho vzkříšené člověčenství.

Zde je jeden z vynikajících aspektů velikonoční milosti. Svátý Pavel to vyzvedl velmi výraznými slovy: „Odstraňte ten starý kvas, aby se z vás stalo nové těsto; vždyť náš velikonoční beránek Kristus je už obětován. Proto slavme svátky, ne se starým kvasem, který znamená špatnost a nešlechtnost, nýbrž s nekvašenými chleby, to je: s poctivostí a životem, jak se sluší a patří“ (1Kor 5, 7-8).

Tento naléhavý výklad apoštola tvoří epištolu velikonoční mše svaté. Mnohým křesťanům dnešní doby se bude zdát nesrozumitelná a přesto Církev vybrala tuto část mezi všemi, aby shrnula naše jednání, když oslavujeme tajemství vzkříšení. Proč tento výběr?

Je to proto, že přímo ukazuje, třebaže hluboce, ovoce, které má duše z tohoto tajemství vytěžit. Co tedy znamenají ona slova? Víte, že u Izraelitů, když se přibližovaly velikonoční svátky – které připomínaly Židům proslulý „přechod“ anděla Zhoubce – musel se z domu odstranit každý kousek kvasu, potom v den svátku, když se obětoval velikonoční beránek, jedl se s nekvašeným chlebem to znamená bez kvasu, nebo bez kvasnic (Ex 12, 8.15). Toto všechno byly jen „předobrazy a symboly“ opravdových velikonočí, velikonočí křesťanských. „Očistěte se od starého kvasu“, „máte ze sebe svléci starého člověka“ (Ef 4, 22), zrozeného ve hříchu, zbavte se svých žádostí, kterých jste se zřekli při křtu; v tomto okamžiku křestního obrození, podíleli jste se na Kristově smr-

ti a tím jste odumřeli hříchu (Řím 6, 6). Stali jste se a máte zůstat milostí novým těstem to znamená „novou bytostí, „novým člověkem“ podle vzoru Krista, oslaveného, vyšlého z hrobu.

Proto, jako Židé, když přišly velikonoce se zdržovali každého kvasu, aby jedli velikonočního beránka, stejně vy, křesťané, kteří se chcete podílet na tajemství vzkříšení, spojení s Kristem Beránkem pro vás obětovaným a vzkříšeným, nemáte více žít ve hříchu; máte se chránit před oněmi špatnými žádostmi, které jsou jako kvas zloby a zkaženosti: *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore* (Řím 6, 12); máte v sobě uchovat milost, která nechá žít v pravdě a v upřímnost Božího zákona.

Takové je učení, které nám říká svatý Pavel v den velikonoce, a které ukazuje hlavně první podstatu naší svatosti: zřící se hříchu, každé lidské pohnutky, která může jako starý kvas zničit naše činy; žít vzhledem ke každému hříchu a všemu, co je stvořené, v té duchovní svobodě, která se projevila tak živě ve vzkříšeném Kristu.

O tuto milost žádáme samého Ježíše v těchto verších které se opakují v každém velikonočním hymnu: *Quæsumus auctor omnium In hoc paschali gaudio, Ab omni mortis impetu, Tuum defende populum* (Hymnus k nešporám, vigiliím a laudám).

„Prosíme tě, o původce všech věcí, chraň svůj lid od každého útoku smrti v těchto dnech naplněných velikonoční radostí“. Žádáme Krista, aby ochraňoval svůj lid, – onen lid, „který si získal a očistil vlastní krví“, říká svatý Pavel, „abychom byli jeho vlastní lid“: *populum acceptabilem* (Tim 2, 14). Ochránit od čeho? Od každého útoku duchovní smrti, to znamená každého hříchu, všeho, co vede ke hříchu, všeho, co vede ke zničení nebo oslabení života milosti v nás. Pak budeme moci být součástí „oné společnosti, kterou si Kristus chtěl připravit tak, aby neměla ani poskvrnky, a byla svatá a bez vady“: *Sine ruga, sine macula* (Ef 5, 27).

15.4. Druhým prvkem svatosti, oním, který dává ostatně prvnímu cíl a jeho hodnotu, je příslušnost k Bohu, „oddanost“ Bohu, kterou svatý Pavel nazývá „žít pro Boha“: *Viventes Deo* (Řím 6, 2).

Tento život pro Boha má nekonečné stupně. Nejprve předpokládá úplné odloučení od těžkého hříchu; mezi ním a božským životem je úplná nepřípustnost. – Potom je odloučení od hříchu všedního, od kořenů hříchu, od všech přirozených pohnutek, odloučení dokonalejší, čím více jsme oprostěni, tím jsme duchovně svobodnější a také duchovní život v nás se více rozvíjí a vzkvétá: podle toho, jak se duše osvobozuje od lidského, otevírá se Božímu, zakouší nebeské věci, žije životem Božím.

V tomto blaženém stavu nejen, že je duše osvobozená od hříchu, ale jedná pouze z vnuknutí milosti, z nadpřirozené pohnutky. A když se tato pohnutka rozšíří na veškerou činnost, a když duše pohybem lásky obvyklým a stálým všechno přináší Bohu, oslavě Kristově a jeho Otce, tehdy je v ní plnost života, to je svatost: *Vivit Deo*.

Vidíte, že během velikonoční doby Církev k nám často mluví o životě, nejen, že Kristus svým vzkříšením přemohl smrt, ale hlavně, že otevřel duším prameny věčného života: *Ego sum vita* (Jan 14, 6). Proto také často v těchto požehnaných dnech nám dává Církev číst podobenství o vinici: „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce“ (Jan 15, 5).

Jak to?

Milostí, vírou, kterou v něho máme, ctnostmi, jichž je nám vzorem a které napodobujeme. Když jsme se zřekli hříchu, zemřeme sobě. „Neodumře-li pšeničné zrna v zemi, zůstává samo; ale odumře-li, přináší hojný užitek“ (Jan 12, 25); když jednáme jediné z vnuknutí Ducha svatého a v souhlasu s přepisy a zásadami evangelia, tehdy je to božský život Kristův, který se rozvíjí v našich duších, „ve mně žije Kristus“: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus* (Gal 2, 20).

Takový ideál dokonalosti: *Viventes Deo in Christo Jesu*. K němu nemůžeme dojít v jednom dnu; svatost zahájena při křtu, se jen pomalu a postupně uskutečňuje. Snažme se jednat tak, aby každé velikonoce, každý den tohoto posvátného období, které je od vzkříšení do Letnic, způsobily v nás dokonalejší smrt hříchu, vůči stvořenému a vzrůst života silnějšího a plnějšího pro Krista.

Je nutné, aby Kristus vládl v našich srdcích a aby všechno v nás bylo mu podřízeno. Co činí Kristus ode dne svého vítězství? Žije a slavně kraluje v Bohu v lůně Otcově: *Vivit et regnat Deus*. Kristus žije jen tam, kde vládne, a žije v nás na stupni, jak vládne v naší duši. Je králem, jako je veleknězem. Když se ho Pilát ptal, zda byl králem, Pán Ježíš mu odpověděl: „Já jsem králem, ale mé království není z tohoto světa“: *Tu dicis quia rex sum ego* (Jan 18, 37). „Království Boží je v nás“: *Regnum Dei intra vos est* (Lk 17, 21). Je nutné, aby tato Kristova vláda se uskutečňovala každodenně s větší plností: O to žádáme Boha: *Adveniat regnum tuum!* „Přijď království tvé.“ „Kéž přijde den, kdy opravdu budeš v nás, Pane, vládnout svým Kristem!“

A proč to tak ještě není? Poněvadž mnoho věcí v nás, vlastní vůle, sebeláska, naše přirozená činnost nejsou ještě podřízeny Kristu, poněvadž jsme ještě neudělali, co žádá Otec: *Omnia subjecisti sub pedibus ejus* (Ž 8, 8), všechno položit ke Kristovým nohám“. Toto je část slávy, kterou Otec chce dát od nynějška svému Synu Ježíšovi: *Exaltavit illum et donavit illi nomen... ut in nomine Jesu omne genu flectatur* (Flp 2, 9-10). Otec chce oslavit Krista, poněvadž Kristus je jeho Syn, poněvadž se ponížil. Chce, aby se každé koleno sklonilo ve jménu Ježíšově. Všechno stvoření mu má být podřízeno: v nebi, na zemi, v podsvětí, také všechno v každém z nás: vůle, rozum, síla, obrazotvornost.

Přišel k nám jako král v den křtu, ale jeho vláda mu byla hříchem upřena. Když vyhladíme hřích, nevěrnosti, přichylnost ke stvořením, když žijeme vírou v něho, v jeho slova, v jeho zásluhy, když se snažíme líbit se mu ve všech věcech, tehdy je Kristus Pánem, tehdy v nás vládne, tak jako vládne v lůně Otcově, žije v nás. Může o nás říci svému Otci: „Pohled na tuto duši, žiji a vládnou v ní, Otče, ať je tvé jméno oslaveno.“

To jsou nehlubší pohledy na velikonoční milost: odpoutání od všeho, co je lidské, pozemské, stvořené; úplné náležení Bohu Kristem Vzkříšení vtěleného Slova se pro nás stane nástrojem života a svatosti. Kristus je naše hlava, „Bůh vzkřísil zároveň s ním i nás“: *conresuscitavit nos* (Ef 2, 6). Máme tedy hledět v sobě napodobovat rysy, které vyznačují jeho vzkříšený život.

K tomu nás povzbuzuje svatý Pavel s takovou naléhavostí v těchto dnech. Říká: „Zároveň s Kristem jste byli vzkříšeni“, to znamená, chcete-li, aby vás nechal podílet se na tajemství svého vzkříšení, chcete-li mít účast na pocitech jeho svatého srdce, chcete-li jísti o velikonocích „s ním a podílet se jednoho dne na jeho vítězné slávě, „snažte se získat to, co je nahoře“. Vaše myšlení ať se nese k tomu, co je nahoře, ne k tomu, co je na zemi“, kde jsou věci prchavé: čest, zábavy, bohatství; *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite... non quæ super terram* (Kol 3, 1-2). „Vy jste mrtví pro hřích, ale žijete pro Boha... Kristus vzkříšený z mrtvých už neumírá, ale žije pro Boha. Tak i vy jste mrtví pro hřích, ale žijete pro Boha, když jste spojeni s Ježíšem Kristem“: *Ita et vos existimate: vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Jesu* (Řím 6, 9-11).

15.5. Nyní mne požádáte, jak můžeme v sobě upevnit tuto velikonoční milost?

Nejprve, rozjímáme-li o tajemství s velkou vírou. Hled'te: Když se Ježíš Kristus zjevil svým učedníkům, přikázal Tomášovi, nevěřícímu apoštolovi, aby vložil prst do jeho jizev, které si ponechal po savých ranách a řekl mu: „Nebud' nevěřící, nýbrž věřící“, a když ho apoštol uctívá jako Boha, Pán Ježíš připojil: *Beati qui non viderunt et crediderunt* (Jan 20, 27-29).

Víra nás uvádí ve styk s Kristem; rozjímáme-li toto tajemství s vírou, Kristus v nás vyvolává milost, kterou vyvolal ve svých učednících, když se jim vzkříšený zjevil. Žije v našich duších; a stále žijící, jedná v nás bez ustání, podle stupně naší víry a podle milosti vlastní každého z jeho tajemství. Vypravuje se v životě svaté Magdalény de Pazzi, že jednoho velikonočního dne, když bylo u stolu v refektáři, měla tak spokojený a radostný výraz, že jedna z novicек, která ji posluhovala, neubránila se, aby se jí nezeptala po příčině. „Je to krása mého Ježíše, která mě činí tak radostnou“, odpověděla; „vidím ho přítomného v srdcích všech sester.“ – „Pod jako podobou?“ ptala se novicka. – Svěťice odpověděla: „Vidím ho celého vzkříšeného a oslaveného, jak nám ho dnes Církev představuje“ (Životopis od P. Cepariho).

Je to hlavně svaté přijímání, že si nyní přisvojujeme ovoce tohoto tajemství.

Co dostáváme opravdu v Eucharistii? Krista, tělo a krev Kristovu. Ale všimněte si, když svatém přijímání předpokládá kalvárskou oběť a oběť oltáře, která ji obnovuje, je to však oslavené tělo Spasitelovo, které přijímáme. Přijímáme takového Krista, jaký je nyní, tj. oslaveného na nebi a majícího v plnosti svého rozviti slávu svého vzkříšení.

Ten, kterého takto skutečně přijímáme, je samým pramenem veškeré svatosti, neopomene nám dát část milosti svého „svatého“ vzkříšení: zde, jako ve všech věcech, můžeme z jeho plnosti všichni přijmout.

Ještě dnes Kristus stále žijící, opakuje každé duši slova, která prohlásil před svými učedníky v okamžiku, kdy ve velikonoční době ustanovil svátost lásky: „Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto beránka“ (Lk 22, 15). Ježíš Kristus touží uskutečnit v nás tajemství svého vzkříšení: žije nad vším, co je pozemské, úplně odevzdáný svému Otci; chce nás k naší radosti v táhnout se sebou do božského dění. Když jsme ho obdrželi ve svatém přijímání a dáme mu moc jednat, dá našemu životu vnuknutí Ducha svatého, ono stálé usměrnění k Otci, které přivádí ke svatosti. Tím způsobem všechny naše myšlenky, všechny naše touhy, všechna naše činnost směřuje ke slávě našeho nebeského Otce.

Jsi to ty, Ukřižovaný, který přicházíš ke mně; ty, který jsi odčinil hřích svými bolestmi přemohl smrt svým vítězstvím, který nyní oslavený žiješ jedině pro svého Otce. Přejď ke mně, „abys zničil ďáblovu dílo“; abys zničil hřích a mou nevěrnost; přejď ke mně zvětšit odloučení od všeho, co nejsi ty; nech mě se podílet na onom nadbytku dokonalého života, který nyní přetéká z tvého svatého člověčenství; tehdy budu zpívat s tebou hymnus díkučinění tvému Otci, který tebe, jako našeho vůdce a naši hlavu korunoval onen den slávy a cti.“

Tyto snahy má také Církev v jedné z modliteb, kde shrnuje po svatém přijímání milosti, které naléhavě vyprošuje u Boha pro své děti. „Prosíme, Pane, ať nás účtyhodné přijetí tvé svátosti očistě-

né od veškeré staroby přemění v nové stvoření“ (postcommunio Velikonoční středy).

A Církev chce, aby tato milost zůstávala v nás i po svatém přijímání, neměla konce: „Uděl, prosíme, všemohoucí Bože, ať přijetí velikonoční svátosti trvale působí v našich duších“ (postcommunio Velikonočního úterý). Je to stálá milost, která nám dává, podle vyjádření svatého Pavla „sílu“, aby se duše stále znovu zmlazovala“ (2Kor 4, 16), zvětšovala v nás život Kristův, tím, že náš stále víc a více přibližuje oslaveným rysům našeho božského vzoru.

15.6. Když jsem ukázali dvojí aspekt tajemství svatosti, kterou má vzkříšený Ježíš vykonat v našich srdcích, nevyčerpali jsme tím bohatství velikonoční milosti.

Bůh je tak skvělý v tom, co činí pro svého Krista, že chce, aby tajemství vzkříšení jeho Syna se rozšířilo nejen na naše duše, ale také na naše těla. I my budeme vzkříšení. Je to dogma víry. Budeme vzkříšení tělesně, jako Kristus, s Kristem. Může to snad být jinak?

Kristus, jak jsem vám často řekl, je naší hlavou, tvoříme s ním mystické tělo. Jestliže Kristus vstal z mrtvých, – a on vstal z mrtvých ve své lidské přirozenosti, je nutné, abychom se my, jeho údy, podíleli na stejné slávě. Neboť nejsme Kristovými údy pouze svou duší, ale také svým tělem, to je celým svým bytím. S Ježíšem nás pojí co nejužší spojení. Když tedy on byl slavnostně vzkříšen, věřící, kteří jeho milostí tvoří části jeho mystického těla, budou s ním spojeni i v jeho vzkříšení.

Poslechněte, co říká svatý Pavel k tomuto předmětu: „Kristus vstal z mrtvých jako prvotina těch, kdo zesnuli“. Představuje první ovoce žně, po něm má žně následovat. „Poněvadž totiž skrze člověka přišla smrt, přichází též skrze člověka vzkříšení z mrtvých. Neboť jako v Adamovi všichni umírají, tak i v Kristu budou všichni oživeni“ (1Kor 15, 20-22). „Bůh“, říká ještě mnohem energičtěji, „nás vzkřísil ve svém Synu“: *conresuscitavit nos... in Christo Jesu* (Ef 2, 6). Jak to? Je to, že vírou a milostí jsme živými údy Kristovými, podílíme se na jeho stavech, jsme jedno s ním.

A jako milost je počátek naší slávy, ti, kteří jsou milostí již spaseni v naději, jsou také již v zásadě vzkříšeni v Kristu.

Toto je naše víra a naše naděje.

Ale „nyní je náš život s Kristem ukryt v Bohu“; nyní žijeme, aniž by milost vyvolala svými účinky jasnost a nádheru k čemuž dospějeme ve slávě; stejně jako Kristus před svým vzkříšením zadržuje slavné záření svého božství a nechává vidět pouze záblesk třem učedníkům v den Proměnění na Táboru. Náš vnitřní život zde na zemi je znám pouze Bohu; je skryt zrakům lidí. Nad to, kdybychom chtěli napodobit ve svých duších svou duchovní svobodou rysy vzkříšeného života Ježíšova, je to přece jen námaha, která se vykonává v těle ještě poraněném hříchem, podřízeném slabostem času. K této svobodě dojdeme jedině za cenu boje stále obnovovaného a věrně udržovaného. I nám je potřebí, jak řekl osobně Kristus učedníkům z Emauz v den svého vzkříšení „trpět, aby se vešlo do slávy“: *Nonne hæc oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam?* (Lk 24, 26). Apoštol říká: „Když jsme děti dostane se nám dědictví: dědictví od Boha a spoludědictví s Kristem. Musíme ovšem jako on trpět, abychom tak mohli s ním dojít slávy“ (Řím 8, 17).

Kéž nás tyto nebeské myšlenky podporují ve dnech, které nám zbývají prožít na zemi. Ano, přijde čas, kdy „Bůh setře každou slzu s očí a nebude už smrti ani zármutku, nářku, ani bolesti už více nebude“ (Zj 21, 4). Staneme se spoludědici jeho Syna. Dá se dět na věčné hostině, kterou připravil, aby oslavil vítězství Ježíše těm, jejichž je starším bratrem.

Jestliže každého roku se věrně podílíme na Kristových bolestech během postu a svatého týdne a také každého roku na oslavě velikonočního tajemství, tím, že rozjímáme o slávě Ježíše, vítězího nad smrtí, podílíme se s větší užitkem a hojněji na božských podmínkách vzkříšení; zvětší se naše odpoutání od všeho, co není Bůh, vzroste v nás milost víra a láska, božský život. Současně oživí naši naději, neboť „až se ukáže Kristus, dárce našeho života“ a naše hlava, tehdy i my, poněvadž se podílíme na jeho životě, „ukážeme se i my s ním ve slávě“: *Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria* (Kol 3, 4).

Tato naděje nás zaplaví radostí a je to protože velikonoční tajemství, tajemství života, upevní naši naději, která je také zvláště tajemstvím radostí.

Církev to mnohonásobně ukazuje během velikonoční doby svým Aleluja („chvalte Boha“), voláním jásotu a blaženosti, použitým z nebeské liturgie. Během postní doby to bylo vyloučeno proto, aby se projevil smutek a přijímaly bolesti jejího Snoubence. Nyní, když je Kristus vzkříšený, Církev se raduje s ním, přijímá znovu s novou vroucností toto radostné zvolání, ve kterém se shrnuje veškerý žár jejích citů.

Nikdy nezapomínejme: jsme zajedno s Ježíšem Kristem; jeho vítězství je naše; jeho sláva je původ naší radosti. Také s Církví, naší Matkou, opakujme často „Aleluja“, abychom ukázali Kristu svou radost, že ho vidíme vítězit nad smrtí, abychom děkovali Otci za slávu, kterou dává svému Synu. Aleluja, které Církev neúnavně opakuje během padesáti dnů velikonočního období a jako ohlas stále obnovované oné modlitby, kterou končí velikonoční týden: „Uděl, prosíme, Pane, abychom si pro tato velikonoční tajemství povždy blahopřáli, aby neustálé působení našeho vykoupení bylo nám příčinou ustavičné radosti“ (Secreta Bílé soboty).

16. „... A NYNÍ, OTČE, OSLAV SVÉHO SYNA“

(NANEBEVSTOUPENÍ)

Obsah: – 1. Skvělá nádhera Ježíšova vítězství v jeho výstupu na Otcovu pravici. – 2. Hlavní důvody tohoto podivuhodného velebení Kristova: je Synem Božím; ponížil se do pohany utrpení. – 3. Milost, kterou nám Kristus dává v tomto tajemství: pronikneme s ním do nebe, jako údy jeho mystického těla. – 4. Pocity hluboké radosti, které v nás zrodí toto Ježíšovo oslavení: *Tu esto nostrum gaudium*. – 5. Proč má také nás oživit neochvějná důvěra při této slavnosti: Kristus pronikne do svatyně jako nejvyšší velekněz a zůstane tam jako jediný prostředník. – 6. Opírat se o Krista, abychom byli „ochráněni od zla“ uprostřed zármutků a zkoušek nynějšího života.

Po svém vzkříšení zůstává Ježíš Kristus pouze čtyřicet dní se svými učedníky. Svatý Lev Veliký říká, že „tyto dny neprošly v nečinnosti“: *In dies non otioso transiere decursu* (Kázání I. o Nanebevstoupení Páně). Svými četnými zjeveními apoštolům, svý-

mi rozmluvami s nimi: *Loquens de regno Dei* (Sk 1, 3), plní Ježíš jejich srdce radostí; upevňuje jejich víru ve své vítězství, ve svou osobu, ve své poslání; dává jim také „svá poslední nařízení“ (Sk 1, 2) k založení a organizování Církve.

Nyní, když jeho poslání pobytu na zemi je plně skončeno, přišla pro něho hodina, aby vstoupil ke svému Otci. „Dokonal jsem dílo, které jsi mi svěřil“: *Opus consummavi quod dedisti mihi* (Jan 17, 4). Nyní bude požívat v celé plnosti hluboké radosti podivuhodného vítězství: nanebevstoupení slavnostně ukončuje pozemský život Ježíšův.

Osměluji se říci, že ze všech svátků Pána Ježíše je v určitém smyslu Nanebevstoupení největším svátkem, poněvadž je nejvyšší oslavou Ježíše Krista. Církev svatá nazývá toto nanebevstoupení „slavné“ a „podivuhodné“ a ve mši svaté tohoto svátku nechává nás opěvovat velebnost tohoto tajemství.

Náš božský Spasitel žádal svého Otce: „A nyní oslav ty mne, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe dříve, než byl svět“: *Clarifica me tu, Pater...claritate quam habui priusquam mundus esset apud te* (Jan 17, 5). „Vítězství vzkříšení ukázalo jitřenku tohoto osobního oslavení Ježíšova“: *Hæc est clarificatio Domini Nostri Jesu Christi, quæ ab ejus resurrectione sumpsit exordium* (svatý Augustin: Pojednání k Janovu evangeliu 104) a podivuhodné Nanebevstoupení je jeho plným vyzařováním: *Assuptus est in cælum et sedet a dextris Dei* (Mk 16, 19). Je to božské oslavení Kristova člověčenství nad všemi nebesy.

Řekněme tedy několik slov o tomto oslavení, důvody, které je pro Ježíše opodstatnily, zvláštní milost, kterou nám přináší. Církev shrnuje tyto důvody do modlitby mše svaté: „Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, abychom, kteří věříme, že dnešního dne Jednorozený tvůj, Vykupitel náš, na nebesa vstoupil, sami také myslí v nebesích dleli.“ *Concede quæsumus omnipotens Deus, ut qui hodierna die Unigenitum tuum Redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus, ipsi quoque mente in cælestibus habitemus.*

Tato modlitba dokazuje především naši víru v tajemství. Tím, že připomíná názvy „Jediný Syn“ a Vykupitel“ dávané Ježíši, udává

Církev důvody nebeského velebení svého Snoubence; a konečně naznačuje milost, která je v něm připojena pro naše duše.

16.1. Tajemství nanebevstoupení Ježíše Krista je nám podáváno způsobem shodným s naší přirozeností: rozjímáme o svatém člověčenství, vznášejícím se ze země a viditelně stoupajícím k nebi.

Ježíš shromáždil naposledy své učedníky a dovedl je do Betánie na vrchol Olivetské hory. Obnovuje jim poslání kázat po celé zemi a slibuje jim být s nimi stále svou milostí a působením svého Ducha. Zůstává také skutečně přítomen ve svátosti Eucharistie. Potom, když jim požehnal, zvedl se svou vlastní božskou mocí a svou oslavenou duší nad oblaky a zmizel jejich zrakům.

Ale tento hmotný výstup, třebaže se zdá tak skutečný a tak podivuhodný, je současně symbolem výstupu, jehož smysl sami apoštolové neviděli, výstup ještě mnohem podivuhodnější, třebaže pro nás nepochopitelný. Pán Ježíš vystupuje *super omnes cælos* (Ef 4, 10), „až úplně nad nebesa“, přejde všechny sbory andělské, aby „se zastavil až na pravici Boží“: *Assumptus est in cælum, et sedet a dextris Dei*.

Víte, že tento výraz „po pravici Boží“ je pouze obrazný a nesmí se brát doslova: Bůh je duchem a tak nemá nic tělesného. Ale Písmo svaté i Církev ho používá, aby naznačila vznešenost důstojnosti a velebnost vítězství prokazovanou Kristu ve svatyni božství.

Stejně, když říkáme, že Ježíš „sedí“, chápeme, že to znamená, že navždy vstoupil do onoho věčného odpočinku, který si zasloužil slavnými boji. Přesto však tento odpočinek nijak nevyklučuje stálé vykonávání všemohoucnosti, kterou mu Bůh předává, aby vládl, posvěcoval a soudil všechny lidi.

Svatý Pavel oslavil skvělými výrazy, ve svém listě Efesanům tuto božskou Ježíšovu oslavu. Řekl: „Mocně se projevila obrovská síla Boha, když Krista vzkřísil z mrtvých a posadil po své pravici v nebi: vysoko nad všechna andělská knížata, nade všechny mocnosti a síly, nade všechno panstvo – a jak se ještě jmenují všechny andělské hodnosti, a to nejen v tomto životě, nýbrž i v bu-

doucím. Ano, všechno mu položil k nohám. A jeho dal jako svrchovanou hlavu Církvi“ (Ef 19-22).

Od té doby Ježíš Kristus je a zůstane pro každou duši jediným pramenem spásy, milosti, života, posvěcení. Apoštol říká, že od té doby se jeho jméno stalo tak veliké, tak zářící, tak slavné, že se bude před ním každé koleno sklánět v nebi, na zemi i v podsvětí a každý jazyk musí k slávě Boha Otce vyznat: Ježíš Kristus je Pán (Flp1, 10-11).

A opravdu, hle, od této požehnané hodiny „nesčetné množství vyvolených nebeského Jeruzaléma, jehož je neposkvrněný Beránek věčným světlem, vrhají své koruny k jeho nohám, klanějíce se mu a prohlašující ve sboru mocném jako hukot moře, že jeho den veškeré úcty, veškeré slávy, poněvadž jejich spása a jejich blaženosti nachází v něm svůj počátek a svůj konec“ (Zjev.: porůznu).

Od této hodiny na celém okrsku zemském každodenně během úkonu mše svaté Církve nechává ze svých kostelů stoupat své chvály a své prosby k tomu, který jediný ji může podporovat v jejich bojích, poněvadž je jediným pramenem veškeré síly a každé ctnosti: „Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi, poněvadž ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán, ty jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste, s Duchem svatým ve slávě Boha Otce“: *Tu solus Altissimus, Jesu Christe... in gloria Dei Patris.*

Od této hodiny ďablové, kterým vítězný Kristus vyrval pro vždy jejich kořist: *Captivam duxit captivitatem* (Ef 4, 8), naplnění hrůzou před jediným jménem Ježíšovým, jsou nuceni utíkat a ponížit svou pýchu před vítězným znamením kříže.

Taková je záře vítězství, do kterého pro vždy vstoupilo Ježíšovo člověčenství v den jeho podivuhodného nanebevstoupení.

2.2. Budete se mne nyní tázat, jaké jsou důvody tohoto nejvyššího velebení Ježíše, této nezměřitelné slávy, které se dostalo jeho svatému člověčenství.

Můžeme je všechny shrnout do dvou hlavních důvodů: za první, že Ježíš Kristus je vlastní Syn Boží; a za druhé, aby nás vykoupil, ponořil se do ponížení.

Ježíš se Bůh a člověk. Jako Bůh, naplňuje svou božskou přítomností nebe a zemi; tedy jako člověk vstoupil na pravici Otce. Ale člověčenství v Ježíši je spojeno s osobou Slova; je to člověčenství Boha. V této hodnosti požívá právo činit si nároky na božskou slávu ve věčné nádheře.

Během smrtelného Kristova života – s výjimkou dne Proměnění, – tato sláva byla zahalena, skrytá. Slovo se chtělo spojit s člověčenstvím slabým, člověčenstvím podléhajícím citům, podřízeným slabostem a bolestem.

Viděli jsme, že od úsvitu vzkříšení, Ježíš vstoupil do této skvící se slávy, jeho člověčenství je od té doby oslavené, nepřístupné bolů. – Ale zůstává ještě na zemi, v místě porušitelném, kde vládne smrt. Aby dosáhl vrcholu rozvití této slávy, potřebuje vzkříšený Ježíš místo, které odpovídá hodně jeho nové podmínce, potřebuje výšek nebe, odkud jeho sláva a jeho moc bude moci nyní plně zářit na celou společnost vyvolených a vykoupených.

Bohočlověk, Syn Boží, roven Otci, má právo sedět po jeho pravici, podílet se s ním na veškeré záři božské slávy, nekonečné blaženosti a všemocnosti nejvyšší Bytosti (Když uvažujeme o Ježíšově člověčenství, pokud se týká přirozenosti, jak tato přirozenost je stvořena, „sedět po pravici“ neznamena očividně pro ni rovnost s božským Bytím ve své podstatné slávě, ale podílení se na vznešené a vynikající blaženosti a nekonečné moci).

Druhý důvod této nejvyšší oslavy je odměna za pokoření, která Ježíš podstoupil z lásky ke svému Otci a z milosrdenství k nám.

Často jsem vám to řekl: Když Kristus vstoupil na tento svět, vydal se zcela vůli svého Otce: *Ecce veni, ut faciam, Deus, voluntatem tuam* (Žid 10, 9), přišel splnit až do plného dokonání předpověděný program ponížení, vypít až do dna hořký kalich bolestí, a nevýslovného pohanění; ponížil se až k prokletí kříže. A proč toto všechno: *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem* (Jan 14, 31)? „Aby svět poznal, jak miluji svého Otce“, jeho dokonalosti, jeho slávu, jeho práva a jeho vůli.

A hle proč: *Propter quod* (všimněte si těchto slov, vzatých od svatého Pavla: ukazují skutečnost důvodu). „Proto také ho Bůh

povýšil a dal mu důstojnost, která je nade všechny důstojnosti“: *Propter quod et Deus exaltavit illum* (Flp 2, 9).

Po boji odměňují pozemská knížata s jásotem chrabré vojevůdce, kteří bránili své výsady, dobyli vítězství nad nepřítelem a posunuli svými výboji hranice království.

Neuskutečnilo se toto v nebi v den Nanebevstoupení, ale s neporovnatelným leskem? S nejvyšší věností ukončil Ježíš dílo, které jeho Otec od něho žádal: *Quæ placita sunt ei facio semper* (Jan 8, 29)... *Opus consummavi* (Jan 17, 4), odevzdal ho ranám spravedlnosti, jako svatá oběť sestoupil do nepochopitelných propastí bolesti a urážek. Nyní, když bylo všechno vytrpěno, zapláceno a vykoupeno, když moci temnosti byly poraženy, když dokonalosti Otcovy byly uznány a jeho práva pomstěna, když brány nebeského království byly znovu otevřeny všem lidským pokolením, jaká to byla radost pro nebeského Otce – můžeme-li si dovolit koktat takto o takovýchto tajemstvích – korunovat svého Syna po vítězství dobytém nad ďáblem! Jaký božský jásot, povolání svatých člověčenství Ježíšovo k požívání nádhery, blaženosti a moci věčného velebení!

Tím spíše v okamžiku, kdy dokončil svou oběť, Ježíš sám žádal svého Otce o tuto slávu, která má rozšířit slávu samého Otce: „Otče, přišla ona hodina: oslav svého Syna, aby tvůj Syn oslavil tebe!“ (Jan 17, 1). Církev nechává číst tento text při mši svaté Vigilie Nanebevstoupení.

„Ano, Otče, hodina přišla. Tvá spravedlnost byla uspokojena odpykáním, ať se tak také stane pro důstojnost, která se vrátí tvému Synu Ježíši, pro lásku, kterou ti projevil ve svých bolestech. Otče, oslav svého Syna! Upevni jeho vládu v srdcích těch, kteří ho milují. Přiveď pod jeho žezlo duše, které se od něho odvrátily. Přitáhni k němu ty, kteří sedí v temnotě a ještě ho neznají! Otče, oslav svého Syna, aby zase tvůj Syn tě oslavil v nás tím, že osvědčujeme tvé božské Bytí, tvou dokonalost, tvé přání!“. *Propter quod et Deus exultavit illum* (Flp2, 9).

Ale Otec nám již odpověděl: „Oslavil jsem ho a ještě oslavím“: *Clarificavi et iterum clarificabo* (Jan 12, 8). A my slyšíme opakovat samému Kristu tato slavná slova předpověděná žalmistou (Ž 2, 7-

8) „Ty jsi můj Syn... Nuže tedy přání svoje mi sděl! Národy ti dám za dědictví... zasedni po mé pravici, tvé nepřátele za podnož ti k nohám položím“ (Ž 109, 1).

Božská díla vyzařují harmonii nevyslovitelnou a tajnou, jejíž jedinečný charakter okouzluje věrné duše.

Hleďte, kde začal Ježíš Kristus své utrpení? Na úpatí Olivetské hory. Tam během dlouhých tří hodin, jeho svatá duše – která viděla v božském světle množství utrpení a potup, které měly tvořit jeho oběť – byl vydán v plen smutku, žalu, ošklivosti, strachu, úzkosti, tesknosti. Nikdy se nedozvíme, jak krutou agónii podstoupil Syn Boží v Olivetské zahradě: Ježíš tam protrpěl předem a jakoby v krátkosti všechny bolesti svého Utrpení. „Otče můj, je-li možné, ať mě mine tento kalich!“ (Mt 26, 39).

A kde náš božský Spasitel zahájil radosti svého vstupu do nebe: Ježíš, věčná moudrost – který je, nezapomeňme, jedno s Otcem a Duchem svatým – chtěl zvolit ke svému vstupu do nebe vrcholek stejné hory, která byla svědkem jeho bolestného ponížení. Právě tam, kde se zřítila na Krista jako mstící se proud Boží spravedlnost, byl zahrnut slávou a ctí (Žid 2, 9); právě tam, kde začínal v hrůze temnoty mocný boj, zvedla se zářící jitřenka neporovnatelného vítězství.

Je tedy správné, že naše matka Církev je v právu, když velebí jako „podivuhodné“ nanebevstoupení svého božského vůdce?

2.3. Takové je tajemství nanebevstoupení Ježíše; vznešené oslavení Kristovo nade všechna stvoření po pravici Otcově.

Ježíš „vyšel od Otce“: *exivi a Patre*, a „vrátil se ke svému Otci“, když splnil své poslání na zemi: *Et vado ad Patrem* (Jan 16, 28). „Jako rek, který rád svou probíhá drahou“: *exultavitut gigas ad currendam viam*; „Jeho vycházení začíná u konce nebe“, svatyně božství: *A summo caelo egressio ejus*; a „až na druhý konec sahá jeho oběh“, aby se tam těšil slávě, blaženosti a božské moci: *Et occursus ejus usque ad summum ejus* (Ž 18, 6-7).

V tom, co má výlučně božského, je toto vítězství zvláštní výsadou Krista, Bohočlověka, vtěleného Slova. Jediný v hodnosti Syna Božího, Vykupitele světa, ježíš má právo na tuto nekoneč-

nou slávu. Proto svatý Pavel říká: „Ke kterému andělovi kdy Bůh řekl: Sed' mi po pravici“ (Žid 1, 13).

Sám Pán Ježíš vyjádřil stejnou myšlenku ve své rozmluvě s Nikodémem. „Nikdo nevystoupil do nebe“, řekl Ježíš, „kromě toho, který sestoupil s nebe, totiž Syn člověka“, který je v nebi: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo* (Jan 3, 13). Ježíš je Synem člověka svým vtělením; ale když se vtělil, zůstal Synem Božím, který je stále v nebi. Sestoupil s nebe, z lůna Otcova, aby na sebe vzal naši přirozenost, Kristus tam vstoupil jako do přirozeného pobytu; jediné jemu, pravému Synu Božímu, náleží plné právo vstoupit k Otci, mít účast na vznešených počtech božství. Jsou vyhrazeny jediné jemu: *Nemo ascendit... nisi qui descendit*.

A my nepronikneme také do nebe? Zůstaneme vyloučení z tohoto pobytu slávy a blaženosti? Nebudeme mít podíl na nanebevstoupení Ježíše? Ale jistě; – ale víte, že do nebe vstoupíme s Kristem a v Kristu.

Jak to? Křtem, který nás činí dětmi Božími. Pán Ježíš to odhalil v oné rozmluvě s Nikodémem: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha svatého, nemůže vejít do Božího království“: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei!* (Jan 3, 5). Je to jakoby řekl: Není prostředku vstoupit do nebe, když se nezrodí z Boha; je věčné zrození v lůně Otcově, to je moje. Plným právem vstoupím do nebe, poněvadž jsem vlastním Synem Božím, zplozeným ve svaté nádheře; ale je ještě jiný druh dětí Božích: oněch, kteří „se zrodili z něho“ křtem: *Ex Deo nati sunt* (Jan 1, 13).

Tito jsou Božími dětmi a v důsledku toho, říká svatý Pavel, „jeho dědici“: *Si filii et heredes* „dědici Boha, jsou spoludědici Krista“: *Coheredes Christi* (Řím 8, 17), podílející se v důsledku toho na jeho věčném dědictví.

Křest nás činí Božími dětmi a také žijícími údy mystického těla, jehož je Kristus hlavou. Svatý Pavel nám to zřejmě říká: „Vy jste Kristovo tělo a každý z vás jeho úd“: *Vos estis corpus Christi, et membra de membro* (1Kor 12, 27). A ještě živěji: „Nikdo přece nemá v nenávisti vlastní tělo, ale naopak: dává mu jíst a přeje mu. Tak

i Kristus jedná s Církví, protože jsme údy jeho těla“: *De carne ejus et de ossibus ejus* (Ef 5, 30).

Neboť údy se podílejí na slávě hlavy a radost osoby se odráží na celé tělo: proto se podílíme na všech pokladech, které má Kristus, jeho radosti, jeho sláva, jeho blaženost se stávají našimi.

Takový je div božského milosrdenství. Apoštol volá: „Nekonečně milosrdný Bůh dal nám poznat svou velikou lásku. Byli jsme mrtví, protože jsme se dopustili hříchu, a on nás přivedl k životu zároveň s Kristem. Za to, že jste zachráněni, máte co děkovat Boží dobrotě. Když vzkřísil Krista Ježíše, vzkřísil zároveň s ním i nás, a když vykázal jemu místo v nebi, vykázal je zároveň i nám, protože jsme s ním spojeni. Tím chtěl v budoucím čase ukázat nesmírné bohatství své milostivé dobroty vůči nám, a to skrze Krista Ježíše“ (Ef 2, 4-7). *Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo (cujus gratia estis salvati) et conresuscitavit et consedere fecit in cælestibus in Christo Jesu: ut ostenderet in sæculis supervenientibus divitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu.*

A poněvadž všechno, co činí Otec, činí také Syn, Ježíš Kristus vtahuje s sebou na naše člověčenství, aby nechal sedět ve slávě a blaženosti. Toto zde je velký Ježíšův čin, skvělé hrdinství tohoto božského reka: znovu otevřít svými bolestmi brány nebes padlému lidství a přenést je potom do nádhery nebes: *Unitam sibi fragilitatis nostræ substantiam, in gloriæ tuæ dextera collitatis nostræ substantiam, in gloriæ tuæ dextera collitatis nostræ substantiam, in gloriæ tuæ dextera collocavit* (Communio ze mše Nanebevstoupení). *Est elevatus in cælum, ut nos divinitatis suæ tribueret isse participes* (Preface Nanebevstoupení).

Když Kristus vstoupil do nebe, říká svatý Pavel, celý zástup svatých duší, slavné dobytí, tam vstoupil s ním: *Captivam duxit captivitatem*. Ale tito spravedliví, kteří doprovázeli Ježíše v jeho vítězství, jsou pouze prvotiny nespočetných žní. Neustále stoupají duše k nebi až do dne, kdy Ježíšovo království dosáhne své plnosti.

„Kristovo nanebevstoupení je tedy také naše, sláva hlavy odůvodňuje naději těla. V těchto svatých dnech nejenže jsme získali jistotu nabytí věčné slávy, ale pronikli jsme již s Ježíšem do nebeských výšin“ (svatý Lev Veliký). Lsti dávného nepřítele nás připravily o prvotní plody blaženosti.

Do jaké míry pochopíme sbor díkyčinění, který zpívají vyvolení k oslavě Beránka obětovaného za lidi! Jak pochopíme tato radostná volání a tato klanění, která nabízejí bez ustání Tomu, který zaplatil nevýslovná muka za jejich nekonečnou blaženost!

Pro nás ještě nezazvonila hodina této oslavy. Ale očekávající, že se připojíme k choru blažených, můžeme v myšlenkách a svatých přijímáních přebývat v nebi, kde Kristus, naše hlava žije a kraluje na věky.

Na a zemi jsme jen hosty a cizinci, hledajícími svou vlast; jako členové svatého města a Božího domu, vírou a nadějí, říká svatý Pavel, „máme domovské právo v nebi“ (Flp 3, 20).

Je také milost, že Církev nás nechá žádat Boha při této slavnosti: „Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, abychom, kteří věříme, že dnešního dne Jednorozený tvůj, Vykupitel nás, na nebesa vstoupil, sami také myslí v nebesích dleli“: *Ipsi quoque mente in caelestibus habitemus*. Při postcommunii téže mše svaté žádáme „abychom, co jsme pod viditelnými tajemstvími přijali za pokrm, také dosáhli neviditelným účinkem“: *Ut quæ visibilibus mysteriis sumenda percepimus, invisibili consequamur effectum*. Svatým přijímáním se spojujeme s Ježíšem: když přijde Pán Ježíš k nám, nechává nás podílet se na naději slávy, které on ve skutečnosti požívá; dává nám i záruku“: *Et futuræ gloriæ nobis pignus datur* (Antifona *O sacrum convivium*).

Ach, řekněme, táhni nás za sebou, skvělý a všemocný vítězi: *Trahe nos post te*; nech nás vstoupit s tebou do nebe, přebývat tam s vírou, nadějí a láskou! Dovol nám, abychom se odpoutali od pozemských věcí, které jsou prchavé, abychom hledali jen pravá dobra, která zůstávají! Kéž můžeme být srdcem tam, kam jak víme, je tvé svaté človenství vyzvednuto“: *Ut illuc sequamur corde, ubi eum corpore ascendisse credimus* (svatý Řehoř Veliký: Hom. 29 na evangelia).

2.4. Nanebevzetí Ježíšovo nechává zrodit ve věrné duši, která o něm zbožně rozjímá, mnohonásobné pocity. I když Kristus nemůže již nic zasloužit, jeho nanebevstoupení má přece hodnotu, účinně dát milosti, které toto Nanebevstoupení znamená nebo symbolizuje.

Upevňuje naši víru v Ježíšovo božství; naše naděje vzrůstá patřením na slávu naší hlavy; tím, že nás povzbuzuje k zachovávaní jeho příkazů, které odůvodňují naše zásluhy i samé základy naší budoucí blaženosti, činí naší lásku vroucnější. – Způsobují v nás obdiv nad tak podivuhodným vítězstvím, vyvolávají vděčnost za podíl, který nám Kristus z toho dá. – „Vaše myšlení ať se nese k tomu, co je nahoře, ne k tomu, co je na zemi!": *Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, non quæ super terram* (Kol 3, 2); dá nám trpělivost v protivenstvích zde na zemi. Neboť svatý Pavel říká: „Musíme ovšem jako On trpět, abychom tak mohli s ním dojít slávy": *Si tamen compatimur ut et conglorificemur* (Řím 8, 17).

Přesto jsou zde však dva pocity, u kterých se chci s vámi na několik okamžiků zastavit neboť hojnosti tryskající z tohoto tajemství jsou zvláště plodné pro naše duše: jsou to radost a důvěra.

A nejprve, proč se radovat?

Pán Ježíš sám řekl svým apoštolům dříve než je opustil: *Si diligieritis me, gauderetis utique quia vado ad Patrem* (Jan 14, 28). Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci". I nám opakuje Kristus tato slova. Milujeme-li ho, budeme se radovat z jeho oslavení; budeme se radovat, že když skončil svůj běh, vstupuje na pravici svého Otce, aby byl veleben na nebesích, aby tam požíval po svých námahách, utrpeních a své smrti věčný odpočinek v nezměřitelné slávě. Blaho, pro nás nepochopitelné ho zahaluje a proniká provždy v lůně božství; byla mu dána nejvyšší moc nad každou bytostí.

Jak bychom se neradovali, že byla tak Ježíšovi dána jeho Otcem veškerá spravedlnost v celé plnosti?

Hle, jak nás Církev zve ve své liturgii oslavovat s jásotem toto velebení svého Snoubence, našeho Boha a našeho Vykupitele.

Hned nutí všechny národy nechat zazářit v plnosti svou radost v opakovaném hymnu. *Omnes gentes, plaudite manibus*: „Dlaněmi tleskejte, všechny národy, Bohu vstříc jásavě zpívejte!“. *Jubilat-Deoin voce exsultationis*. „S jáсотem hlučným se do výše vznesl za zvuku rohů Hospodin a náš Bůh... Chvalte našeho Boha! Chvalte našeho krále! Chvalte ho hráči zruční na struny! Hospodin je králem nad pohany: usedl Hospodin na svatém trůnu“: *Ascendit Deus in júbilo et Dominus in voce tubæ* (Ž 46, 1, 6-7.9). „Chvalte Krále králů a zpívejte hymnu Bohu“! *Exaltate Regem regum et hymnum dicite Deo* (Antifona z laud svátku Nanebevstoupení).

Brzo se dovolává andělských mocností. „Zvyšte brány věčné, aby mohl vstoupit král slávy“: *Attolite portas, principes, vestras, et introibit Rex gloriæ*. – Udivení andělé žádají: „Nuže, kdo je ten král slávy? *Quis est iste Rex gloriæ*? – „Hospodin mocný, silný, Hospodin v boji zdatný“: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio*. A nebeští duchové opakují: „Nuže, kdo je ten král slávy?“ – „Hospodin, Bůh zástupů. On je králem slávy“: *Ipse est Rex gloriæ*! (Ž 23, 7-16).

Konečně jazykem plným poezie vzaté od žalmisty, obrací se na samého Ježíše. „Nuže svoji silou se pozvedni, Hospodine, oslavíme moc tvou zpěvem a hrou“: *Exaltare, Domine, in virtute tua: cantabimus et psallemus virtutes tuas* (Ž20, 14) „Tvá vznešenost září, na nebesích plane“ (Ž 8, 2). Svým vozem si oblaka děláš, vznášíš se na perutích větru; do šatu světla se zahaluješ“: *Confessionem et decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento* (Ž 103, 1-3).

Ano, radujme se! Ti, kdo milují Ježíše, zakoušejí radost hlubokou a silnou, když o něm rozjímají v tajemství jeho nanebevstoupení, děkují Otci, že tak oslavil jeho Syna, přejí Ježíši, že je předmětem této slávy.

Radujme se ještě, že toto vítězství a tato Ježíšova oslava je také naše.

„Vystupuji k Otci svému a Otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu“: *Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum* (Jan 20, 17). Ježíš nás jen předešel: neodlučuje se od nás a nás neodlučuje od sebe. Jestliže vstoupil do svého slavného království, je to proto, „aby nám připravil místo“. „Slíbil, že

zase přijde, aby nás vzal k sobě a byli jsme i my tam, kde je On“: *Vado parare vobis locum* (Jan 14, 2-3). Tak jsme jen po právu ve slávě a blahu Ježíše Krista jednoho dne tam budeme skutečně. Nežádal to od svého Otce? *Volo Pater, ut ubi sum ego, et illi sint mecum* (Jan 17, 24). Jaká síla v této modlitbě a jaká sladkost v tomto slibu!

Ponořme svá srdce do této radosti vnitřní a zcela duchovní. Nic „neoživuje“ naše srdce tak jako tento pocit. „Po cestě předpisů tvých běžím, srdci mému volnost poskytuješ“: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum* (Ž 118, 32). Opakujme často Ježíši Kristu, během těchto dnů, ždavé naděje hymnus svátku: *Tu esto nostrum gaudium, qui es futurus præmium; Sit nostra in te gloria Per cuncta semper sæcula* (Hymnus nešpor a laud). „Buď naší radostí, ty, který budeš jednoho dne naší odměnou; a kéž všechna naše sláva zůstává vždy v tobě, po všechny věky!“.

2.5. K této hluboké radosti máme připojit pevnou (neochvějnou) důvěru. – Tato důvěra nalézá svou oporu hlavně ve všemocném vlivu, který má Kristus u svého Otce, nejen v hodnosti nepřemožitelného krále, zahajujícího své vítězství, ale jako nejvyššího velekněze přimlouvajícího se za nás, když byl svému Otci nabídl oběť nekonečné ceny. Je to v den jeho nanebevstoupení, kdy Ježíš zcela zvláštním způsobem započal toto jedinečné zprostředkování.

Zde je velmi zcela vnitřní aspekt tajemství, kde je mimořádně užitečné sena několik okamžiků zastavit. Svátý Pavel, který nám jej odkryl ve své epištole Židům, sám ho prohlašuje „nevyslovitelný“: *Ininterpretabilis sermo* (Žid 5, 2).

Přesto se chci pokusit poněkud vám to podle velkého apoštola ujasnit. Kéž nám Duch svatý dá pochopit, jak podivuhodná jsou díla Boží.

Svátý Pavel nejprve připomíná předpisy slavnostní oběti Starého Zákona. Proč tento postup? Jistě proto, že se obrací na Židy: k nim je nutno mluvit jazykem, kterému by mohli rozumět. Ale je tam ještě hlubší důvod. Který? Apoštol nám jej sám odhaluje. Je to velmi důvěrný vztah, zřízený Bohem, mezi starými obřady a obětí Kristovou. A jaký je tento vztah?

Jak víte, Bůh ve svém předzvědění objímá všechna staletí; mimo to vládne nekonečná Moudrost všemi věcmi s dokonalou mírou a rovnováhou. Neboť chtěl, aby hlavní události, které vyznačovaly dějiny vyvoleného národa a oběti, které ustanovil pro náboženství Izraelitů, byly právě nedokončenými typy a zahalenými symboly skvělých skutečností, které mají následovat, až se vtělené Slovo zjeví na zemi: *Hæc omnia in figura contingebant illi* (1Kor 10, 11)... *Umbra futurorum* (Kol 2, 17).

Proto apoštol trval především na oběti Židů. Nebylo to pro pouhou zábavu utvořit prosté srovnání, které by jeho posluchačům usnadnilo pochopení jeho výkladu, ale poněvadž Starý zákon předpovídal svými nástinými nádheru Nového zákona, založeného Ježíšem Kristem.

Svatý Pavel také připomíná, jaké bylo složení jeruzalemského chrámu, jehož všechny podrobnosti stanovil sám Bůh. Řekl: „Byl totiž zařízen přední stánek“, nazvaný svatyně; do ní mohli vcházet jenom kněží, aby vykonali bohoslužebné úkony; za druhou oponou byl zlatý kadidlový oltář a archa úmluvy“ (Žid 9, 2-4).

Tato „svatyně“ bylo to nejvznešenější místo na zemi. – Byl to střed, ke kterému se obracel veškerý kult Izraele, ke kterému se upíraly myšlenky a zvedaly se ruce celého izraelského národa. A proč? Neboť tam zcela zvláštním způsobem přebýval Bůh; a slíbil, že „jeho oči a jeho srdce tam budou po všechny dny“: *Erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus* (3Král 9, 3); tam, kde přijímal sliby oddanosti, žehnal přání a vyslyšel modlitby, tam, kde vstupoval jaksi do styku se svým národem.“

Ale tento styk, jak také víte, byl činěn pouze prostřednictvím velekněze. Tak opravdu hrozná byla vznešená svatyně, kde přebýval Bůh, že jediný velekněz Židů tam mohl vstoupit, všem ostatním byl vstup zakázán pod trestem smrti. Velekněz tam vstoupil oblečen velekněžským šatem, na prsou nesl tajemný „náprsník“, spojení dvanácti drahých kamenů, na kterých byla vyryta jména dvanácti kmenů Izraele; jedině s touto symbolickou podobou měl lid přístup do této Svatyně.

Mimo to i sám velekněz směl projít závojem tak svatě svatyně jen jednou za rok; také musel obětovat nejprve venku dvě oběti,

– jednu za své hříchy, druhou za hříchy lidu; – pokropil jejich krví místo usmíření, kde prodlévala Boží velebnost, mezitím co levité a lid plnili chrámové nádvoří.

Tato slavná oběť, kterou velekněz židovského národa obětoval Bohu jednou za rok ve velesvatyni, posty celého národa a krev obětí za hříchy, tvořila nejvyšší a nejvznešenější úkon jeho kněžství.

A přece, jak jsem vám řekl podle svatého Pavla, „toto všechnou jsou jen symboly“: *Quæ parabola est temporis instantis* (Žid 9, 9). A kolik nedokonalosti v těchto symbolech! Tato oběť byla tak nedostatečná (slabá), že bylo nutno ji obnovovat každého roku: tento velekněz byl tak nedokonalý, že neměl moc otevřít vstup do svatyně lidem, které zastupoval; že sám tam mohl vstoupit jedině jednou za rok a jaksi pod záštitou krve nabízených obětí za své vlastní hříchy.

Kde tedy je splnění slibů? Kde tedy je oběť dokonalá, jedinečná, která nahradí provždy tyto oběti opakované a nedostatečné?

Nalezneme je, – a s jakou plností! – v Ježíši Kristu.

Kristus, říká svatý Pavel, je nejvyšší velekněz, ale „velekněz svatý, nevinný, který nemá nic společného s hříšníky, který sídlí až v nejvyšším nebi“ (Žid 7, 26). Prošel větším a dokonalejším stánkem, který není udělán lidskýma rukama“: *Non hujus creatio- nis* (Žid 9, 11), ale „vevnitř“, v nebeské velesvatyni: *Ad interiora velaminis* (Žid 6, 19). Vstupuje tam jako velekněz a nese krev oběti. Jaké oběti? Zvírat, jako ve Starém zákoně? Ale ne, tato krev je „jeho vlastní krev“: *Per proprium sanguinem* (Žid 9, 12), vzácná krev nekonečné ceny, vylita „vně“, to znamená na zem a prolitá za hříchy, ne pouze za lid Izraele, ale celého lidstva. „Prochází oponou“, tj. svatým lidstvem, „je to cesta, která tu ještě nebyla, a vede k životu“: *Initiavit nobis viam novam per velamen, id est carnem suam* (Žid 10, 20). A konečně nevstupuje tam jen jednou za rok, ale „jednou pro vždy“: *Semel*, neboť jeho oběť je dokonalá, nekonečné ceny a „ti, totiž, kterým přinesl posvěcení, se jeho jedinou obětí stali jednou provždy takovými, jací mají být“: *Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos* (Žid 10, 14).

Ale, – a to je hlavně, v čem je božské dílo podivuhodné, že skutečnost přesahuje symbol – Kristus tam nevstupuje sám. Náš velekněz nás nese s sebou ne symbolicky, ale skutečně, neboť jsme jeho údy, jeho „plností“, jak říká apoštol.

Před ním se neproniko do nebe; tento zákaz byl symbolisován hroznou ochranou projít oponou Svatyně. Je to sám Duch svatý, který to prohlašuje, jak to dosvědčuje svatý Pavel: *Hoc significante Spiritu sancto nondum propalatum esse sanctorum viam* (Žid 9, 8).

Ale Kristus svou smrtí smířil lidstvo se svým Otcem. Roztrhal svými probodanými rukama dlužní úpis našeho vyhnání, a proto, když vydechl, opona chrámová, jak víte, se roztrhla vedví. Co znamená tento zázrak? Nejen, že Stará Úmluva se židovským národem přestala, že od nynějška jsou symboly nahrazeny skutečností vyšší a účinnější, ale také, že Kristus nám otevřel dveře do nebe a nechal nás vstoupit do věčného dědictví.

V den svého Nanebevstoupení Kristus, nejvyšší Velekněz lidského pokolení, nás nese sebou do nebe právem a v naději.

Nikdy nezapomínejme, že jediné skrze něj tam můžeme vstoupit; žádný člověk nemůže vstoupit do velesvatyně než jediné s ním; žádné stvoření se nemůže radovat ve věčné blaženosti než jen vedle Ježíše. Je to cena jeho zásluh, kterým vděčíme za nekonečnou blaženost. Během celé věčnosti mu budeme říkat: „O Ježíši Kriste, je to tebou, tvou prolitou krví za nás, že jsme před boží tváří; je to tvá oběť a tvé zničení, kterým vděčíme za každý okamžik své slávy a své blaženosti: tobě, obětovaný Beránku, buď všechna úcta, všechna chvála, všechno díkyčinění!“

Očekáváme, že nás bude Ježíš Kristus hledat jak slíbil, „připraví nám místo“, a hlavně, že nám svými prosbami pomáhá.

Nebo, co činí tento nejvyšší velekněz v nebi? Svatý Pavel nám odpovídá, že se vrátil do nebe, „aby se teď staral o naše záležitosti u Boha“: *Ut appareat nunc vultui Dei pro nobis* (Žid 9, 24). Jeho kněžství je věčné, a proto je i věčné jeho zprostředkování. A jak nekonečná moc je v jeho vlivu!

Je tam před svým Otcem a ukazuje mu stále svou oběť připomínající jizvami, které si chtěl zachovat na své rány; je tam „stále

živý a přimlouvá se za nás“: *Semper vivens ad interpellandum pro nobis* (Žid 7, 25).

Velekněz, který je vždy vyslyšen, opakuje za nás kněžskou modlitbu při poslední Večeři: „Otče, za ně prosím... oni jsou ve světě... prosím za ty, které jsi mi dal... aby měli moji svrchovanou radost v sobě... aby také oni byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal... aby láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich a i já v nich“ (Jan 17, 9.11.13.24.26.).

Jak by neměla tato vznešená pravda naší víry zrodit v nás pevnou důvěru? Duše malé víry, čeho se můžeme bát? V co bychom nemohli doufat? Ježíš za nás stále prosí! Svatý Pavel říká: „Když už samo pokropení krví kozlů a býků posvěcuje ty, kdo jsou nečistí... čím spíše tedy vám očistí svědomí od hříchů krev Kristova... abychom mohli vzdávat úctu živému Bohu?“ (Žid9, 13-14).

Mějme tedy úplnou důvěru v oběť, zásluhy a prosby našeho velekněze. Dnes se odebral do nebe; zahájil svým vítězstvím neustálé prostřednictví. Je milovaným Synem, v němž se Otcí zalíbilo; jak by nebyl vyslyšen, když svému Otcí dokázal svou obětí takovou lásku? *Exauditus est pro sua reverentia* (Žid 5, 7).

Otče, pohled' na svého Syna; pohled' na jeho rány: *Respice in faciem Christi tui*; a jím, v něm dej nám, abychom byli jednoho dne tam, kde je dnes On, abychom také jím, v něm a s ním vzdávali ti veškerou úctu a veškerou slávu!

2.6. Když během těchto svatých dnů přijímáte, vaše duše neodporuje těmto myšlenkám radosti a důvěry.

Když se spojujete s Ježíšem Kristem, přivtělujete se k němu, je ve vás, a vyv něm, jste před Otcovou tváří. Vy ho sice nevidíte, ale vírou se cítíte s Ježíšem před Bohem, který vás jemu představuje, jste s ním v lůně Otcově, ve svatyni božství. Toto je pro nás hluboká milost Nanebevstoupení podílet se ve víře na nevyslovitelné důvěrnosti, ve které žije Ježíš Kristus v nebi se svým Otcem.

V životě svaté Gertrudy se vypravuje, že jednoho dne v oslavě Nanebevstoupení, když obdržela svatou hostii z rukou kněze, slyšela, jak jí Ježíš řekl: „Jsem zde, jdu, ne abych ti dal sbohem, ale abych tě vzal s sebou do nebe a představil tě svému Otcí“ (Po-

sel božské lásky). „Opřena o Ježíše, je naše duše silná, poněvadž Kristus ji nechá podílet sена všech bohatství a všech svých pokladech“: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens innixa super dilectum suum?* (Ps 8, 5). Nikdy se tedy nestrachujme se přiblížit přes své ubohosti a své slabosti k Bohu; milostí Spasitelovou a s ním, můžeme být vždy v lůně svého Otce v nebesích.

Opřeme se o Ježíše Krista nejen v modlitbě, ale ve všem, co konáme. A budeme silní. Jestliže „bez něho nemůžeme udělat nic“: *Sine me, nihil potestis facere* (Jan 15, 5). S ním jsme schopni všeho: *Omnia possum in eo qui me confortat* (Flp 4, 13). V něm nalézáme s pramenem velké důvěry nejúčinnější pohnutku k věrnosti a trpělivosti uprostřed smutku, protivenství, zkoušek, bolestí, které musíme zde na zemi podstupovat až do konce svého vyhnanství.

V okamžiku, kdy Ježíš končil svůj smrtelný život, obrátil se na svého Otce za své učedníky, které měl brzy opustit, s dojemnou modlitbou: „Svatý Otče, dokud jsem byl s nimi, já jsem je zachovával v tvém jménu;... Teď však jdu k tobě... Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je ochránil od zlého“: *Cum essem cum eis, ego servabam eos; nunc autem ad te venio; non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo* (Jan 17, 12-13.15).

Jaká, zcela božská starostlivost se projevuje v této modlitbě! Pán Ježíš to řekl pro nás všechny. A Církev, která vstupuje vždy do pocitů svého Snoubence, je jí inspirována v sekretě mše svaté Nanebevstoupení: „Přijmi, Pane, dary, které přinášíme pro slavné Nanebevstoupení Syna tvého, a popřej milostivě, abychom od časných nebezpečí byli vysvobozeni a života věčného došli“. Proč je tato Ježíšova modlitba převzata Církví?

Poněvadž jsou překážky, které nám zabraňují jít k Bohu; a tyto překážky se shrnují ve hříchu, který nás odvrací od Boha. Pán Ježíš prosí, abychom byli osvobozeni od zla, tj. od hříchu, který tím, že nás vzdaluje od našeho nebeského Otce, je jediné skutečné zlo: *Ut serves eos a malo*. Ponechání sami sobě, svým vrozeným slabostem, nemůžeme těmto překážkám zabránit, ale dokážeme to, když se opřeme o Krista. Dnes vstupuje do nebe, vítězí nad satanem a světem: *Confidite, ego vici mundum...* (Jan 16, 33 a Jan

14, 30). *Princeps mundi hujus in me non habet quidquam*. Vstupuje, jako všemocný velekněz do Boží svatyně: *Per hostiam suam apparuit* (Žid 9, 26). Svatým přijímáním nám Pán Ježíš dává část své moci a svého vítězství. Proto se máme o něho tolik opírat.

S Kristem, obětujícím pro nás svému Otci své zásluhy, není pokušení, které bychom nemohli přemoci, není obtíže, kterou bychom nemohli překonat, není protivenství, které bychom nemohli snést, ani nesmyslné radosti, od které bychom se nemohli odloučit. V očekávání, že se setkáme s Ježíšem v nebi, nebo spíše, že nás tam sám přitáhne, poněvadž „nám tam připravuje místo“, žijeme tam vírou v neomezenou moc jeho přimluvy a jeho vlivu, v naději, že se jednoho dne budeme podílet na jeho blaženosti, abychom mu povždy i oddanou projevovali vůli i sloužili tvé velebnosti čistým srdcem. *Fac nos tibi semper et devotam gerere voluntatem et majestati tuæ sincero corde servire* (Orace Nanebevstoupení). Tak se budeme podílet plně na podivuhodném tajemství slavného Ježíšova Nanebevstoupení: *Ipsi quoque mente in cælestibus habitemus*.

17. SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO (SVATODUŠNÍ SVÁTKY)

Obsah: V čem vstupuje do okruhu Ježíšových tajemství viditelné seslání Ducha svatého na apoštoly. – 1. Čím je Duch svatý v Trojici. – 2. Důvody, pro které seslání Ducha svatého na učedníky se stalo až po Nanebevstoupení. – 3. Dílo božského Parakléta v duších apoštolů: naplnil je pravdou, láskou, silou a útěchou. – 4. Shromáždění učedníků ve večeradle, představuje celou církev; podivuhodné a stálé působení Ducha svatého v církvi: Letnice trvají stále. – 5. Působení Ducha svatého v našich duších; naše povinnosti k němu.

„Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci“: *Si diligetis me, gauderetis utique quia vado ad Patrem* (Jan 14, 28).

Pro ty, kdo milují Krista, je Nanebevstoupení opravdu pramenem nevyčerpatelné radosti. Je to svrchovaná oslava až do nejvyššího nebe; je to uskutečnění této Ježíšovy modlitby: „A nyní oslav ty mne, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe dříve, než byl svět“: *Clarifica me, tu, Pater, apud temetipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te* (Jan 17, 5). Jásáme, když rozjímáme o Ježíši, Synu Božím, našem vykupiteli a našem vůd-

ci, sedícím po pravici svého Otce, když byl splnil zde na zemi v pokoření svého vtělení a ponížení své smrti, poslání spásy.

Ale Pán Ježíš neřekl svým apoštolům jen: „Radujte se z mého nenebevstoupení“, připojil: „Je pro vás dobré“: *Veritatem dico: expedit vobis ut ego vadam; si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos* (Jan 16, 7). „Říkám vám však pravdu: Je pro vás dobré, abych já odešel, neboť neodejdu-li, Utěšitel k vám nepřijde, ale odejdu-li, pošlu ho k vám“.

Všechna slova vtěleného Slova jsou, jak to sám řekl, „duchem života“: *Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt* (Jan 6, 64). Jsou vážná a hluboká, často tajemná, jsou mezi nimi těžká k pochopení a lze do nich vniknout jediné v modlitbě. Ježíšova řeč, kterou uslyšíme vzhledem k jeho odchodu, patří k nim.

„Je pro vás dobré, abych odešel“: *Expedit vobis ut ego vadam*. Jak to? Jak může být dobré pro apoštoly, že Ježíš odchází, že je opouští, aby odešel k Otci? Není pro ně pramenem všeho dobra, příčinou veškeré milosti? Není snad „cesta, pravda a život?“ Zdali neřekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne“ (Jan 14, 6). Jak tedy může být pro apoštoly prospěšné, že je Ježíš opouští?

Nemohli by mu namítnout podle pravdy: Božský Mistře, neodcházej, nemáme zapotřebí nikoho jiného než tebe, ty nám stačíš; *Ad quem ibimus?* (Jan 6, 69). Nemáme s tebou všechny milosti? „Zůstaň s námi“: *Mane nobiscum* (Lk 24, 29).

Ale slova božského Mistra jsou přesná: „Říkám vám pravdu“: *Veritatem dico*. Nemohu déle zůstat, je čas, abych se vrátil k svému Otci, a pro vás je prospěšné, abych vás opustil. Proč? „Abych vám mohl seslat Ducha svatého.“

Toto zde je tajemství a o tomto tajemství budeme uvažovat, na kolik je nám to možné, neboť toto všechno je nadpřirozené a jediné víra nás může vést.

Třebaže je v tomto pojednání soustavně otázka o Duchu svatém, uvidíme, že viditelné seslání Ducha svatého na apoštoly – poslání, které tvoří hlavní předmět slavnosti Letnic, – patří Ježíši v jeho božské přirozenosti, a že se vrací od svého vůdce, do okruhu jeho tajemství.

Nejprve, poněvadž Ježíš Kristus prosil o toto poslání; učinil je předmětem zvláštní prosby. – Pán Ježíš řekl svým učedníkům při poslední večeři: „A já budu prosit Otce, a dá vám Utěšitele, aby byl s vámi na věky, Ducha pravdy“ (Jan 14, 16-17).

Dále Ježíš slíbil apoštolům, že jim sešle Ducha svatého. – „Až přijde Utěšitel, kterého já vám pošlu od Otce, ten bude svědčit o mně...“ – „Odejdu-li, pošlu Vám Utěšitele“ (Jan 15, 26;16, 7).

Nadto, toto poslání zasloužil. Svou modlitbou, tak jako svou obětí, Ježíš Kristus obdržel od svého Otce, že Duch pravdy, lásky, síly a útěchy jim byl dán. Všechna milost je cenou modlitby a oběti Spasitelovy. Jak se toto podivuhodně osvědčuje v příchodu tohoto Ducha, tak mocného a plného dobroty, že Ježíš Kristus ho prohlašuje za rovného sobě a ve kterém apoštolové najdou druhého Krista!

Jak víte, nemá seslání Ducha svatého na apoštoly konečně a hlavně jiný účel, než dokončení zřízení Církve. – Ježíš založil tuto církev na Petrovi, ale chtěl nechat Duchu svatému péči (uvídíme brzy proč), ji zdokonalit. Opravdu před Nanebevstoupením, když byl u stolu s apoštoly, přikázal jim, „aby neodcházeli z Jeruzaléma, ale čekali na Ducha svatého“. Příchod tohoto Ducha má „sloužit k oslavě Ježíšově“. Současně Duch „dá sílu a budou o něm svědčit v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku, ano až na konec země“ (Sk 1, 8). To jsou vlastní slova Ježíšova.

Tak tedy vidíte: toto seslání Ducha svatého na apoštoly patří správně Ježíši. Je to tak pravdivé, že svatý Pavel nazývá Ducha svatého „Duchem Kristovým, Duchem Ježíšovým“. Proto nemůžeme projít okruhem Kristových tajemství, aniž bychom neuvažovali o tomto podivuhodném díle, které se uskutečnilo deset dní po Nanebevstoupení.

Žádejme Ducha svatého, aby nám nechal poznat sám sebe, jaký je, v čem pozůstává jeho poslání a jeho dílo v den Letnic. „Přijď, Duchu pravdy, osvět náš rozum, aby se naše srdce zapálila ohněm lásky, jehož jsi nekonečným ohniskem.“

1.1. Nemůžeme pochopit Ježíšova slova o Duchu svatém, pokud si dříve nepřipomeneme to, co nás Zjevení učí o životě tohoto

Ducha v Nejsvětější Trojici. Toto tajemství již znáte; (viz promluvu: „Duch svatý, Duch Ježíšův“, v knize „Kristus, život duše“). Ale když o tom budeme znovu rozjímat, naše víra v tom nalezne vzrůst radosti. Pronikejme s hlubokou úctou do svatyně božství.

Co nám říká víra? – Že v Bohu je Otec, Syn a Duch svatý; tři rozdílné osoby v stejné jednotě přirozenosti.

Jak víte, Otec nepochází z nikoho. Je Počátkem bez počátku, prvním principem veškerého intimního života v Bohu, prvním původem veškerého nevyslovitelného předávání v Trojici. Otec poznávající se, zplodil v nekonečném Slovu jediného a dokonalého Syna, kterému sděluje všechno, co je, s vyjimkou osobní vlastnosti být Otcem: *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et filio habere vitam in semetipso* (Jan 5, 26). – Syn je ve všem rovný Otcí. Je úplným vyjádřením, dokonalý obraz Otcův, má s ním tutéž božskou přirozenost. – Otec a Syn se dávají jeden druhému s dokonalou láskou a tímto darováním lásky Otce Synu a Syna Otcí, tajemným způsobem vzniká Duch svatý, třetí osoba. Duch svatý ukončuje okruh důvěrných operací v Bohu, je konečným mezníkem božského předávání v Trojici hodné milování.

Také víte, že mezi těmito odlišnými osobami není ani nadřazenosti, ani podřízenosti, myslet to, bylo by velkým omylem. Všechny tři mají stejným nerozdělitelným způsobem tutéž a jedinou božskou přirozenost se všemi svými nekonečnými dokonalostmi. A proto všechna naše chvála se obrací najednou na Otce, Syna a Ducha svatého: *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto*.

Přesto, i když není mezi nimi ani nerovnosti ani závislosti, je tam řád přirozenost, počátku, označující samo předávání! „Vycházení“ Syna předpokládá, aniž by byla nerovnost času, Otce, první princip. „Vycházení“ Ducha svatého předpokládá Otce a Syna, jejichž je společným darem.

Zde je způsob mluvení, který nemůžeme zamítnout. Ježíš chce, aby všichni jeho žáci byli pokřtěni ve „jménu Otce, Syna i Ducha svatého.“ To jsou slova samého vtěleného Slova. Obsahují božskou skutečnost, jejíž vnitřní chápání nám uniká, ale že je to Ježíšova řeč, máme mít nedotknutelně v úctě řád mezi osobami Trojice. Právě tak máme neporušeně zachovat ve svém učení a ve své

modlitbě jednotu přirozenosti, jako máme také uznávat rozlišování osob, toto rozlišování, které se zakládá na předávání, které mají mezi sebou a svými společnými vztahy. Je tam současně rovnost a řád. Je tam identická dokonalost a rozlišení vlastnictví.

Tyto pravdy tvoří nevyslovitelné tajemství, o němž nemůžeme mluvit, ale jen koktat. Přesto však chtěl tím Pán Ježíš odhalit bytí. Chtěl nám toto zjevení odhalit ve svých posledních schůzkách se svými učedníky v předvečer své smrti, „aby naše radost byla úplná“. Také nám řekl, jestliže jsme jeho přáteli, je to proto, že nám dal poznat tato tajemství intimního života Božího, očekáváje, že se z toho budeme těšit ve věčné blaženosti. A tato tajemství nám zjevil jen proto, že soudil, On, nekonečná Moudrost, že tato odhalení nám budou užitečná.

Ale všimněme si ještě: tento řád principu, původu, který je v nevypověditelném sdělování osob mezi sebou a který tvoří jejich rozlišování, Bůh nám nejen zjevil slovy, ale chtěl jej také dokázat svými díly.

Ježíš nám v evangeliu říká, že „to je věčný život: aby poznali tebe, jediného pravého Boha a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17, 3). Tento výraz „poslal“, často Ježíšem Kristem používaný, označuje rozlišení osob. Je to Otec, který „posílá“; Syn, který „je poslán“; řád původu, který je od věčnosti v nebi mezi Otcem a Synem se takto projevil v čase. Neboť Kristus nám říká na stejném místě, když mluví o svém Otci: „Já a Otec jsme jedno“ (Jan 10, 30). „A všechno, co je mého Otce je moje, a všechno, co je moje, je mého Otce“ (Jan 17, 10). Tak dalece jako „božská osoba“, neboť Ježíšovo člověčenství, posuzováno samo v sobě jako přirozenost, je stvořeno, a proto v důsledku toho je nižší; v tomto smyslu Ježíš jinde řekl: „Otec je větší než já“: *Pater major me est* (Jan 14, 28).

Ježíš používá téhož výrazu „seslat“ když mluví o Duchu svatém. Apoštolům řekl, že „Otec pošle Utěšitele, Ducha svatého“: *Paracletus autem Spiritus Sanctus qui mittet Pater* (Jan 14, 26). Vidíte, že je to Otec a Syn, kteří ho posílají; tak mluví Ježíš o Duchu svatém: a Pán Ježíš chce tím naznačit řád, který je v Bohu ve „vycházení“ Ducha svatého.

17.2. Zde se dotýkáme hlubokého důvodu, pro který řekl Ježíš apoštolům: „Až se vrátím do nebe, sešlu vám Ducha.“

Ježíš Kristus ve své božské přirozenosti je s Otcem počátek, z něhož vychází Duch svatý. Dar Ducha svatého Církvi a duším je milost nekonečné ceny, poněvadž tento Duch je zosobněná božská láska. Ale takto, jak jsem vám to již dříve řekl, tento dar, tento posel nám byl zasloužen jako všechny milosti Ježíšem, je ovocem jeho utrpení. Kristus za to zaplatil cenu svými bolestmi vytrpěnými ve svém svatém člověčenství. Nebylo tudíž spravedlivé, aby tato cena byla dána světu, až když člověčenství, které si ji zasloužilo, bylo oslaveno? Toto vyvýšení Ježíšova člověčenství se plně skončilo a dosáhlo svého rozvinutí až v den Nanebevstoupení. Jedině tehdy vstoupilo svaté člověčenství do slávy, která mu byla vrácena z dvojího nároku člověčenství spojeného s Božím Synem a obětí nabídnutou Otcí, aby zasloužil všechnu milost duším. Sedící po pravici Otcově ve slávě nebes, člověčenství vtěleného Slova bude nyní připojeno k „vyslanci“, Duchu svatému, seslanému Otcem a Synem.

Nyní chápeme, proč sám Pán Ježíš řekl svým apoštolům: „Je pro vás dobré, abych já odešel, neboť neodejdu-li, Utěšitel k vám nepřijde, ale odejdu-li, pošlu ho k vám“. Je to jako kdyby řekl: Zasloužil jsem vám tuto milost svým utrpením, pro které vám je dána, je nutné, aby po mém utrpení nejprve následovalo oslavení; až mi bude dána mým Otcem oslava, která mně patří, až budu sedět po jeho pravici, sešlu vám Ducha Utěšitele.

Církevní Otcové (svatý Augustin, svatý Lev Veliký) připojují jiný důvod vztahující se na učedníky.

Jednoho dne se Ježíš obrátil na Židy s těmito slovy: „Kdo věří ve mne, tomu potekou z nitra proudy živé vody“. Evangelista svatý Jan, když vynáší tento slib, připojuje, že Ježíš to „řekl o Duchu, kterého měli přijmout ti, kdo v něj uvěřili. Doposud totiž nebyl Duch dán, protože Ježíš ještě nebyl oslaven“ (Jan 7, 38-39). – Víra tedy byla jaksi pramenem příchodu Ducha svatého v nás. Neboť dokud Kristus žil na zemi, byla víra učedníků nedokonalá. Nebyla úplná, nemohla se rozvinout v celé plnosti, dokud Na-

nebevstoupení nezbavilo jejich zrak lidské přítomnosti jejich božského Mistra. „Že jsi mne uviděl, uvěřil jsi“, řekl Ježíš Tomášovi po svém vzkříšení; „Blaženi, kdo neviděli a uvěřili!“ (Jan 20, 29). – „Po Nanebevstoupení, víra učedníků více poučena, bude hledat Krista dále, výše, sedícího u Otce a rovného Otci“ (svatý Lev Veliký: Kázání 2).

Proto se víra apoštolů po Nanebevstoupení stala čistší, vnitřnější, živější, účinnější, že „proudy živé vody se na ně vylily s takovou prudkostí“.

Skutečně víme, s jakou štědrostí Ježíš splnil svůj božský slib, jak deset dní po Nanebevstoupení Duch svatý seslaný Otcem a Synem sestoupil na apoštoly, shromážděné ve večeradle, s jakou hojností milostí a charismat tento Duch pravdy a lásky se vylil do duší učedníků.

17. 3. Jaké bylo vlastně dílo Ducha svatého v duších apoštolů v den Letnic?

Abyste tomu lépe porozuměli, musím vám nejprve připomenout učení Církve o vlastnosti Božích skutků. – Víte, že v oboru nadpřirozeného života, milosti, stejně jako v dílech přirozeného tvoření, všechno, co je působeno vně Boha v čase, je vykonáno Otcem, Synem a Duchem svatým, bez rozlišení osob. Všechny tři osoby jednají tedy v jednotě jejich božské přirozenosti. To rozlišení osob je jen v nepochopitelném předávání, které tvoří vnitřní život Boží sám v sobě.

Ale abychom si snadněji připomínali toto zjevení o božských osobách, Církve ve svém způsobu vyjadřování přisvojuje speciálně tu nebo onu činnost jedné ze tří božských osob na základě příbuzenství, které je mezi touto činností a výlučnými vlastnostmi, kterými se tato bytost rozlišuje od druhých.

Tak Otec je první příčinou, který nevychází ze žádného druhého, ale z něhož vychází Syn a Duch svatý. Proto je mu zvláště přivlastňováno dílo, které značí první původ každé věci, tvoření. Tvořil Otec sám? Jistě ne. Syn a Duch svatý tvoří současně s Otcem a spolu s ním. Ale mezi výhradními vlastnostmi Otce, být první příčinou v božském sdělování a díle tvoření, je příbuznost,

v jejíž hodnotě Církev může, aniž by se dopustila omylu v učení, přivlastňovat Otci výlučně tvoření.

Syn, Slovo, nekonečný výraz Otcovy myšlenky, je pokládán hlavně za Moudrost. Díla, ve kterých tato dokonalost září především – jako je uspořádání světa – jsou mu zvláště přisuzovány. Je skutečně „touto modrostí, která vystupuje z úst Nejvyššího, zasahuje a upevňuje všechny věci v dokonalé rovnováze se stejnou silou, jako s jemností“. *O sapientia, quæ ex ore Altissimi prodiiisti, attingens a gine usque ad finem, fortiter suaviterque disponens omnia* (Antifona ze 17. prosince).

Téhož zákona používá Církev u Ducha svatého. Čím je v Nejsvětější Trojici? Je mezníkem nejvyšším, ukončením, dokonáním, naplněním života v Bohu, uzavírá vnitřní okruh cyklus podivuhodných výkonů božského života. A proto, abychom si zapamatovali onu vlastnost, která je mu osobní, Církev mu přivlastňuje hlavně to, co v díle milosti, posvěcení se týká zakončení, korunování, dovršení: je to božský umělec, který svými posledními doteky přivádí dílo ke své nejvyšší dokonalosti: *Dextere Dei digitus* (Hymnus *Veni Creator*). Dílo přivlastňované Duchu svatému jak v Církvi, tak i v duších, je dovést ke svému konci, cíli, k její konečné dokonalosti, ustavičnou prací svatostí.

Rozjímějme nyní několik okamžiků o božských účincích tohoto Ducha v duších apoštolů.

Naplnuje je pravdou. – Ihned mi řeknete: neučinil to Ježíš Kristus? Ach, jistě. Neprohlásil sám: „Já jsem pravda?“ (Jan 14, 6). Přišel na tento svět, aby vydal svědectví pravdě, a my také od něho víme, že plně splnil své poslání: *Opus consummavi* (Jan 17, 4).

Ano, ale nyní, když opustil své apoštoly, je to Duch svatý, který se má stát vnitřním mistrem. „Nebude mluvit sám ze sebe“, řekl Ježíš, chtěje tím dát najevo, že Duch svatý, – vycházející z Otce a Syna, od nichž obdržel božský život nám zjeví nekonečnou pravdu, kterou obdržel nevyslovitelným vycházením. „Duch svatý vás uvede do celé pravdy; neboť nebude mluvit sám ze sebe“, připomene vám všechno, co jsem vám řekl“. „On mě oslaví, protože vezme z mého a oznámí vám“: *Ille me clarificabit* (Jan 14, 26; 16, 13-14).

Co ještě? „Budou vás vodit před vládce kvůli mně. Až vás vydají, neuvažujte jak a co máte mluvit. Vždyť to nemluvíte vy, nýbrž Duch vašeho Otce mluví ve vás“ (Mt 10, 18-20). A tak „budete o mně svědčit“: *Accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos, et eritis mihi testes... usque ad ultimum terræ* (Sk 1, 8).

A jako se jazykem, orgánem mluvy, vydává svědectví, aby se kázání o jméně Ježíšově rozšiřovalo do celého světa, tento Duch sestupuje v den Letnic viditelně na apoštoly ve formě jazyků.

Ale jsou to jazyky ohně. Proč? Poněvadž Duch svatý přichází naplnit srdce učedníků láskou. – Je osobní láska, tryskající z života v Bohu. Je také jako vánek, nadechování nekonečné lásky, odkud čerpáme život. V Genesi se vypravuje, že Bůh „vdechl život do hmoty utvořené z hlíny země“: *Inspiravit spiraculum vitæ* (Gn 2, 7). Tento oživující dech byl symbolem Ducha, kterému vděčíme za nadpřirozený život. V den Letnic Duch svatý přinesl takovou plnost života celé Církvi, takže, aby to dal najevo, „najednou se ozval s nebe hukot, jako když se žene silný vítr, a naplnil celý ten dům, kde bydleli apoštolové“ (Sk 2, 2).

Když na ně Duch svatý sestoupil, vylil na ně onu lásku, kterou je on sám. Je třeba, aby apoštolové byli naplněni láskou, aby když hlásají Ježíšovo jméno, nechali zrodit lásku svého Mistra v duši svých posluchačů; je nutné, aby jejich svědectví, diktované Duchem, bylo tak plné života, aby připoutávalo svět k Ježíši Kristu.

Tato láska, žhavá jako plamen, mocná jako vanutí bouře, je pro apoštoly nutná, aby mohli čelit Kristem předpověděným nebezpečím, až budou kázat jeho jméno; Duch svatý je naplní silou: *force*.

Hleďte na svatého Petra, knížete apoštolů. Večer před Ježíšovým utrpením slíbil, že ho bude následovat až na smrt; ale tutéž noc při hlase služky zapřel svého Mistra, přísahá, že „nezná toho člověka“ (Mt 26, 74). – Dívejte se na něj v den Letnic. Ohlašuje Krista tisícům Židů; vyčítá jim, řečí plnou smělosti, že ho ukřižovali, vydává svědectví jeho vzkříšení, živě je vyzývá, aby činili pokání a přijali křest (Sk 2, 23-24, 38). Není to už bázlivý učedník, který se bojí nebezpečí, který se „drží v povzdálí“, je to svědek,

který prohlašuje před všemi řečí důraznou a odvážnou, že Kristus je Syn Boží.

Jaká je to síla ve slovech svatého Petra! Apoštol je k nepoznání. Síla Ducha svatého ho proměnila, láska, kterou miloval svého Mistra, je nyní silná a velkodušná. Sám Pán Ježíš předpověděl toto proměnění, když řekl svým učedníkům, dříve než vstoupil na nebe: „Zůstaňte tedy v městě, dokud nebudete opatřeni mocí z výsosti“ (Lk 24, 49).

Pohledte ještě na téhož Petra a druhé apoštoly za několik dní po události. Hle, jak se Židé bouří nad jejich slovy, zázraky, které konají, obrácení, která způsobí ve jménu Ježíšově. Kněžská knížata a Saduceové, kteří nechali zahynout Krista, zavolali jeho učedníky a zakázali jim kázat Spasitele. Znáte jejich odpověď: „Sudte sami, zda-li je to shodné s vůlí Boží, abychom poslouchali více vás než Boha. Je přece nemožné, abychom nemluvili o tom, co jsme viděli a slyšeli“ (Sk4, 18-20).

Co nechalo mluvit s takovou odvahou ty, kteří v noci Utrpení opustili Ježíše, kteří během dnů, které následovaly po Vzkříšení „byli učedníci pro strach před Židy za zavřenými dveřmi“: *Propter metum Judæorum?* (Jan 20, 19). – Je to Duch pravdy, Duch lásky, Duch síly.

Poněvadž jejich láska ke Kristu je silná, vydali se mučení. Když Židé viděli, že apoštolé nedbají na jejich zákaz, povolali je znovu před soud, ale Petr prohlásil jménem všech: „Více musíme poslouchat Boha než lidi“ (Sk 5, 29).

Víte, co pak udělali Židé. Aby se pomstili za tu věrnost, zmrskali apoštoly dříve než jej pustili. Ale všimněte si, co svatopisec připojuje. Když vyšli z velerady, řekl, že „se radovali z té cti, že směli trpět pro Ježíše pohanění“ (Sk 5, 41). A odkud jim přicházela tato radost v utrpeních a pokořeních? Od Ducha svatého, neboť není jen Duchem síly, ale také Duchem útěchy. „Budu prosit Otce a dá vám jiného Utěšitele“, řekl Ježíš: *Rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis... Spiritum veritatis* (Jan 14, 16).

Nebyl snad Ježíš Kristus již utěшитelem? Jistě. Neřekl nám snad: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi břemenem a já vás občerstvím“? (Mt 11, 28). Nebyl, jak nám to odhaluje sva-

tý Pavel: „Náš velekněz není takový, že by nebyl schopen mít soucit s námi slabými. Vždyť on sám musel zakusit všechno možné jako my“ (Žid 4, 15). Ale tento božský utěšitel měl zmizet tělesným zrakům učedníků; proto prosil svého Otce, aby jim poslal jiného utěšitele, jako je On, Boha jako On.

Poněvadž je Duchem pravdy, tento utěšitel upokojí potřeby našeho rozumu; poněvadž je Duchem lásky, splní touhy našeho srdce; poněvadž je Duchem síly, podepře nás v námaze, zkouškách a slzách: Duch svatý je nejskvělejší utěšitel. *Consolator optime, Dulcis hospes animæ, Dulce refrigerium!* (Sekvence *Veni Sancte Spiritus*).

„Ach, přijď k nám, Otče chudých, rozdělovateli nebeských darů, utěšiteli plný dobroty, sladký hoste duše, útěcho plná sladkosti!“

17. 4. Proto přišel Duch svatý; shromáždění ve Večeřadle představuje celou Církev. Duch svatý přišel „aby byl s ní na věky.“ Je to slib samého Ježíše: *Ut maneat vobiscum in æternum* (Jan 14, 16).

O Letnicích sestoupil na apoštoly viditelně; od tohoto dne se Církev rozšířila po celé zemi, je Ježíšovým královstvím, a je to Duch svatý, který vládne s Otcem a Synem v tomto království. Dokončuje v duších dílo svatosti, započaté vzkříšením. Je v Církvi tím, čím je duše v těle: Duch, který oduševňuje a oživuje, který udržuje jednotu, také aby jeho činnost způsobila účinky mnohé a různé, který přináší Církvi všechnu sílu a krásu.

Opravdu vidíte, jakou hojností milostí a charismaty je Církev zaplavena druhý den Letnic. Ve Skutcích apoštolů, které jsou dějinami počátku Církve čteme, že Duch svatý sestupoval viditelně na ty, kteří byli pokřtěni a naplňoval je podivuhodnými milostmi. S jakým zalíbením je svatý Pavel vypočítává! „Jsou tedy dary rozmanité, ale všechny pocházejí od jednoho a téhož Ducha... Ty projevy Ducha jsou těm jednotlivcům dány k tomu, aby mohli být užiteční. Jednomu totiž dává dar moudrosti jinému zase tentýž Duch poskytuje poznání, jinému opět se dostává od téhož Ducha divotvorné víry, jiný zase má od téhož Ducha dar uzdravovat, jiný konat zázračné skutky, jiný promlouvat pod vlivem

vnuknutí“. A apoštol připojuje: „Toto všechno působí jeden a týž Duch. On vhodně přiděluje jednomu každému ten nebo onen dar, jak sám chce“ (1Kor 12, 4).

Je to Duch svatý slíbený a seslaný Otcem a Ježíšem, který dával tuto plnost a tuto sílu nadpřirozenému životu prvních křesťanů. I když byli tak různí, přesto byli pro lásku, kterou na ně Duch vyléval, „jednoho srdce a jedné duše“.

Od té doby přebývá Duch svatý v Církvi způsobem stálým, nepomíjejícím, vykonává v ní nepřetržitou činnost života a posvěcení: *Apud vos manebit et in vobis erit* (Jan 14, 17). Činí ji neomylnou v pravdě: „Až přijde onen Duch pravdy“, řekl Ježíš, „uveďte vás do celé pravdy“ (Jan 16, 13), a ochrání vás všeho omylu. Nechá v Církvi zazářit skvělou nadpřirozenou plodnost, nechá jí zrodit a rozvinout v pannách, mučednících, vyznavačích ony heroické ctnosti, které jsou jednou ze známek svatosti. Jedním slovem je Duchem práce na dně duší svými vnuknutími, aby učinil Církev, – kterou Ježíš získal jednou pro všechny svou vzácnou krví, – „čistou, neposkvrněnou, nezčeřenou“, hodnou být představenu Kristem jeho Otci v den konečného vítězství.

Tato vnitřní činnost Ducha svatého je ustavičná. – Neboť Letnice neskončily. Pod svou historickou podobou (formou), jako viditelné poslání, bez jakékoliv pochyby skončily, ale stále trvají ve své hodnotě; milost Letnic zůstává. Od té doby je poslání Ducha svatého v duších neviditelné, ale není méně účinné (plodné).

Pozorujte Církev v den, kdy slaví Nanebevstoupení. Jaká je její modlitba, když velebila oslavu svého božského Snoubence a radovala se s jásotem? Obrací se na Ježíše Krista: „O Králi slávy, Pane jehož díla se skvějí mocí, který jsi dnes vstoupil slavně na nebesa, nenechávej nás zde jako sirotky, ale sešli nám toho, kterého Otec slíbil, Ducha pravdy“: *O Rex gloriæ, Domine virtutum, qui triumphator hodie super omnes cælos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte promissum Patris in nos, Spiritum veritatis* (Antifona z nešpor Nanebevstoupení). Ó, všemocný veleknězi, který nyní sedíš po pravici svého Otce a který se raduješ v celé plnosti svého vítězství a svému vlivu, pros svého Otce, tak jak jsi nám to slíbil, aby nám byl seslán jiný utěšitel. Bolestmi svého člověčen-

ství zasloužil jsi pro nás tuto milost; Otec tě vyslyší, poněvadž tě miluje; poněvadž jsi jeho milovaný Syn, sešle s tebou Ducha, kterého On sám slíbil, když řekl: „Vylíj Ducha milosti a modlitby na všechno obyvatelstvo Jeruzaléma“; sešli ho do nás, *in nos*, aby zde přebýval!

Církev se modlí, jakoby se měly pro nás Letnice opakovat; tuto modlitbu opakuje každodenně v oktávě Nanebevstoupení, potom v den slavnosti Letnic, zmnohonásobuje své chvály k Duchu svatému jazykem plným poezie a bohatství; vyzývá ho s bezpříkladnou naléhavostí a nejdojemnějším důrazem: „Přiď, Svatý Duchu, naplň srdce svých věrných a oheň své lásky v nich rozněř. Sestup v nás, vyšli k nám svůj nebes jas, paprskem rač ozářit! Světla zář tvá přebíhá ve hloub srdce zasahá, naplň jí svůj věrný lid! Živé zřídlo, žhavý ohni, láska, zcela duchovní pomazání, přiď. Vlej světlo do našeho ducha, rozlej lásku do našich srdcí, upevňuj svou stálou silou naši slabost!...“ (Sekvence *Veni Sancte Spiritus*).

Jestliže Církev, naše matka, vkládá tyto touhy do našich duší a tyto modlitby na naše rty, není to jen proto, abychom si připomínali vzpomínku viditelného poslání, které se stalo ve Večeřadle, ale také proto, aby se toto tajemství v nás všechno obnovilo vnitřním způsobem.

Opakujme s Církví tyto žhavé naděje. Žádejme hlavně nebeského Otce, aby nám seslal tohoto Ducha. Posvěcující milostí jsme jeho dětmi, neboť je to vlastnost dětství, která nutí Otce, aby nás zahrnoval svými dary. Protože nás miluje jako své děti, dává nám svého Syna. Svaté přijímání je „chlebem dětí“: *Panis filiorum* (Sekvence *Lauda Sion*). Také proto, že jsme jeho dětmi, posílá nám svého Ducha, který je jedním z nejdokonalejších jeho darů: *Donum Dei altissimi* (Hymnus *Veni Creator*). Co nám vlastně říká svatý Pavel? „Poněvadž jste jeho dětmi, Bůh seslal do vašich srdcí Ducha svého Syna“: *Quoniam estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra*. Je Duchem Synovým, poněvadž vychází ze Syna jako z Otce a kterého Syn posílá současně s Otcem. Proto v prefaci mše svaté o Duchu svatém říkáme: „Věru hodné a spravedlivé je... abychom ti díky vzdávali Hospodine svatý, Otče všemohou-

cí, věčný Bože, skrze Krista Pána našeho, jenž vstoupil nade všechna nebesa a usednuv na pravici tvé, slíbeného Ducha svatého na přivlastněné děti vylil“: *Promissum Spiritum Sanctum hodierna die in filios adoptionis effudit*.

Tedy Duch svatý je dán všem přijatým dětem, všem těm, kteří jsou Ježíšovými bratry posvěcující milostí a poněvadž tento dar je Boží a obsahuje všechny nejvzácnější dary života a svatosti, jeho vlití do nás a vlití, které se projevilo tak hojně v den Letnic – je „pramenem radosti, která naplňuje celý svět jásotem“: *Quapropter, profusis gaudiis, totus in orbe terrarum mundus exsultat* (Preface).

17. 5. Snad mně řeknete: „Neobdrželi jsme již Ducha svatého na křtu a hlavně ještě více ve svatém biřmování?“

Určitě, ale můžeme ho vždy obdržet mnohem hojněji, můžeme od něho vždy obdržet světlo mnohem živější, mnohem mocnější síly, můžeme vždy nechat tryskat v našich duších mnohem hlubší prameny útěchy, objímat je vroucnější a mocnější láskou.

Ale tato účinná činnost Ducha svatého může se v nás obnovovat nejen během svatodušních dnů, ale také vždy, když obdržíme ve svátosti zvýšení milosti, neboť je jeden s Otcem i Synem: *Ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus* (Jan 14, 23).

Duch svatý k nám přichází, aby u nás zůstal. Zůstává, aby nás posvětil, aby vedl všechnu naši nadpřirozenou činnost; dává nám ze svého daru moudrosti a rozumu, rady a síly, umění a zbožnosti, bázně, které jsou právě nadpřirozené schopnosti v nás vložené, aby nás nechaly jednat, jak mají jednat děti Boží: *Quicumque Spiritu Dei aguntur ii sunt filii Dei* (Řím 8, 14).

Zůstává v nás; božský host, plný lásky a dobroty, přebývá v našich duších, aby nám pomohl, nás osvěcoval, nás posiloval, opouští nás jen, když máme to neštěstí, že jsme ho smrtelným hříchem vyhnali z našich duší. Svatý Pavel to nazývá „Ducha nezhásejte“, vyháníme tohoto Ducha lásky tehdy, dáváme-li před ním absolutním způsobem přednost stvoření. Řiďme se také radou apoštola a „nedělejme zármutek“ Duchu svatému, neodporujme jeho vnuknutím chybou, ať je jakákoliv, třeba i lehká, plně rozvážená,

chladně vykonaná, slovem „ne“, odpovězme dobrovolně všemu, co nám vnuká dobrého a správného.

Neboť jeho činnost je mimořádně jemná; a když mu duše odporuje svobodně, často, uráží Ducha; pomalu ho nutí, aby mlčel. Tehdy se duše zastaví na cestě svatosti a vydává se velkému nebezpečí, že vystoupí z cesty spásy. Co má činit taková duše bez mistra, který ji vede, bez světla, které ji osvětluje, bez síly, která ji podporuje, bez radosti, která ji unáší?

Buďme tedy věrni tomuto Duchu, který k nám přichází s Otcem a Synem, aby si u nás učinil příbytek. Svatý Pavel říká: „Nevíte, že jste Boží chrám a že ve vás bydlí Boží Duch?“ (1Kor 3, 16). Každé zvýšení milosti je jako nové přijetí tohoto božského hosta, nové získání našich srdcí jím, nové posílení lásky.

A jak blahodárné jsou tyto účinky ve věrné duši! Nechávací „poznat Otce“: *Per te sciamus da Patrem* (Hymnus *Veni Creator*), tím, že ho poznává, vykonají v ní darem zbožnosti postoj uctívání a lásky, kterou má mít k nebeskému Otci. Poslechněte si, co tak výslovně říká svatý Pavel: „Duch nám pomáhá v naší slabosti. Vždyť nevíme, oč se máme vhodně modlit. A tu Duch sám se za nás přimlouvá vzdechy, které nelze slovy vyjádřit“ (Řím 8, 26). A která je tato modlitba? Říká: „Byli jsme přijati za vlastní a proto můžeme volat: „Abba, Otče!... Potvrzuje to sám Duch, že jsme Boží děti“ (Řím 8, 15-16).

Nechává nás „také poznat Syna“: *Noscamus atque Filium* (Veni Creator); zjevuje nám Ježíše. On je oním vnitřním učitelem, který nás nechává poznat Krista, který nás nechává vniknout do smyslu jeho slov a jeho tajemství. „On mě oslaví“, říká Ježíš, „protože vezme z mého a oznámí vám“: *Ille me clarificabit* (Jan 16, 14). Tím, že do nás vlévá božské vědění, tím, že nás udržuje láskou v přítomnosti Ježíšově, tím, že nám vnuká plnit vždy to, co je mu příjemné, nechává v nás vládnout Krista. Svou nekonečně jemnou a nejvyšší účinnou činností tvoří v nás Ježíše. – Není-li v tom podstata celé svatosti?

Žádejme ho tedy, aby přišel do nás, zůstal tam, zvýšil v nás hojnost svých darů. Vroucí modlitba je podmínkou, aby vstoupil do našich duší.

Pokora je podmínkou druhou. – Předstupme před něho s důvěrným přesvědčením své vnitřní chudoby. Toto rozpoložení duše je skvělé, abychom obdrželi toho, o němž Církev zpívá: „Svým Božstvím nám vyjdi vstříc, jinak v lidech není nic, všechno může uškodit“: *Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium* (Veni Creator). Vypůjčme si tedy od Církve tyto živé tužby: „Kalné očisť od kalu, zavlaž, co schne v úpalu, raněné rač vyléčit. Ztuhlé, prosím, rohybej, zahřej tam, kde studí chlad, na scestí vůdcem, prosím, být“: *Lava quod est sordidum, Riga quod est aridum, Sana quod est saucium; Flecte quod est rigidum, Fove quod est frigidum, Rege quod est devium* (Veni Sancte Spiritus).

Přes své ubohosti vzývejme Ducha svatého, protože právě pro tyto ubohosti nás vyslyší.

A poněvadž je jeden s Otcem a Synem, obračejme se také na Otce: Otče, sešli nám ve jménu svého Syna Ježíše, Ducha lásky, aby nás naplnil vnitřním pocitem našeho božského synovství. – A ty, Ježíši, náš Veleknězi, nyní sedící na pravici svého Otce, pros za nás, aby toto poslání Ducha, které jsi nám slíbil a zasloužil, bylo účinné; aby bylo „prudkou řekou, která těší město duší“, nebo spíše, podle tvých vlastních slov, o Ježíši, „řekou živé vody, jejíž hodnota tryská až do života věčného“. *Hoc autem dicebat de Spiritu Sancto quem accepturi erant credentes in eum.*

18. NA MOU PAMÁTKU (SLAVNOST BOŽÍHO TĚLA)

Obsah: Eucharistie je tajemstvím víry. – 1. Svátostí Oltářní pokračuje vzpomínka na Ježíše. – 2. Manna symbolem Nejsvětější Svátosti. – 3. V této svátosti nalézáme hodnotu tajemství Ježíšových. – 4. Jak se ho zúčastnit: obětí mše svaté, svatým přijímáním, návštěvou Nejsvětější Svátosti. Hluboká úcta, kterou se má obklopit toto tajemství. – 5. Jak jsme vírou spojeni s Kristem v této svátosti, a jí s Otcem a Duchem svatým.

Všechna Kristova tajemství jsou podstatně tajemstvím víry. Bez víry nemůžeme žádné přijmout ani o něm rozjímat.

Přesto stupeň světla, které ozařuje naši víru v každém z nich, je různý. – Hleďte v Betlémě v jeslích vidíme pouze malé dítě; bez víry nepoznáme v něm Syna Božího, nejvyššího vládce všech bytostí; ale slyšíme hlasy andělů s nebe oslavovat příchod tohoto

Spasitele na zem, vidíme podivuhodnou hvězdu, která vede kroky králů z Východu. – Při Ježíšově křtu vidí naše oči pouze člověka, který se podřizuje, jako druzí Židé obřadu pokání, ale nebe se otevře, je slyšet hlas věčného Otce, který prohlašuje, že tento člověk je Synem jeho lásky, ve kterém našel nekonečné zalíbení. – Stejně na hoře Tábor. V tomto tajemství Proměnění víra je silně nápomocná: sláva božství, které proniká Ježíšovým člověčenstvím, vyzařuje viditelně až na ně: oslnění učedníci se vrhnou na zem na tvář. – Naproti tomu je božství zahaleno, když Kristus umírá na kříži, jako poslední z lidí uprostřed muk, a přece setník prohlašuje, že je Synem Božím; sama příroda zmatkem, který v ní v tomto okamžiku nastal, vydává slavnou poctu svému Stvořiteli. – Co vidíme ve Vzkříšení? Ježíš je zcela zářící slávou, ale současně dokazuje svým apoštolům, že je stále též člověk, stejně jako Bůh: dovolá, aby se ho dotýkali, jí s nimi, ukazuje jim jizvy po svých ranách, aby jim dokázal, že není jen duch, ale že je tentýž Ježíš se kterým žili tři roky.

Vidíte tedy: jestliže v každém Kristově tajemství se setkáváme dosti se stíny, aby se naše víra stala záslužnou, září v něm také dosti světla, aby jí pomáhala. Ve všem vidíme projevovat se nevýslovné spojení božství s člověčenstvím.

Ale je tajemství, kde božství a člověčenství je vzdáleno toho, aby se odhalilo, oboje mizí našim smyslům: je to tajemství Eucharistie.

Co je na oltáři před proměňováním? Trochu chleba, trochu vína. A po proměňování? Pro smysly, dotek, zrak, chuť, také chléb a víno. Jedině víra proniká pod tyto závoje až k božské skutečnosti, která se úplně skrývá. Bez víry vidíme vždy jen chléb a víno, nevidíme Boha, nezjevuje se tam jako v evangeliu; nevidíme ani člověka: *In cruce latebat sola deitas, at hic latet simul et humanitas* (Adoro te devote).

Když Kristus během svého pozemského života prohlásil, že byl Synem Božím, dal toho důkaz: bylo zajisté zjištěno, že byl člověkem, ale člověkem, „jehož Bůh poslal, o němž mluví slova Boží.“: *quemenim misit Deus, verba Dei loquitur* (Jan 3, 34), člověk, který kdyby nebyl od Boha, nemohl by udělat nic: *A saeculo non est au-*

ditum quia quis aperuit oculos cæci nati; nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam (Jan 9, 32-33). Nikodém a farizeové se slepcem od narození, poznali ho též: „Rabbi víme, že jsi přišel jako učitel od Boha, protože nikdo nemůže dělat taková znamení, jaká děláš ty, není-li s ním Bůh.“: *Scimus quia a Deo venisti; nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo* (Jan 3, 2). – Víra byla nutná, ale Ježíšovy zázraky a vznešenost jeho učedníků pomáhaly víře Židů prostých stejně jako učených.

V Eucharistii je místo pouze pro čistou víru, která se zakládá jedině na Ježíšových slovech: „Toto je mé tělo, toto je má krev“: Eucharistie je především „tajemstvím víry“, *mysterium fidei* (kánon).

Proto v tomto tajemství, víc než ve všech, o kterých jsme až dosud rozjímali, musíme jedině poslouchat Ježíše; důvod je tak ohromující, že ti, kteří v tom neposlouchají Krista, mohou říci jako Židé, kterým Pán Ježíš oznámil Eucharistii: „Tvrdá je to řeč! Kdo ji může poslouchat?“: *Durus est hic sermo, et quis potest eum audire* (Jan 6, 60). A odešli od Krista. Pojdme naopak k Ježíši, jako to učinili při této příležitosti apoštolové a řekněme s Petrem: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Boží svatý“: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei vivi* (Jan 6, 68-69). Vyslechněme tedy o předmětu tohoto tajemství Pána Ježíše. Ježíš Kristus je neomylná Pravda, věčná Moudrost, Všemohoucí. Proč by neměl uskutečnit to, co slíbil?

18.1. Když náš božský Spasitel ustanovil toto tajemství proto, aby pokračovalo ovoce jeho oběti, řekl svým apoštolům: *Hoc facite in meam commemorationem*. „To číňte na mou památku“ (Lk 22, 19). Tak k prvotnímu účelu obnovovat svou oběť a nás nechat podílet se na ní svatým přijímáním, Kristus připojil k Eucharistii ráz vzpomínky. A jak toto tajemství uchovává vzpomínku na Krista? Jak ji připomíná našim srdcím?

Eucharistie zachovává vzpomínku na Krista nejprve jako oběť.

Jak jistě víte, je jen jediná oběť naprostá, celá, dokonalá, která všechno zaplatila a všechno odpykala a z níž plyne všechna mi-

lost, tj. oběť kalvárská; jiné není. *Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos*. Svátý Pavel říká: „Ti totiž, kterým přinesl posvěcení se jeho jedinou obětí stali jednou provždy takovými, jací mají být“ (Žid10, 14).

Ale aby zásluhy této oběti byly předávány všem duším každé doby, Kristus chtěl, aby byla obnovována na oltáři. Oltář je druhou Kalvárií, kde je připomínána, představena a obnovována oběť kříže. Tak všude, kde je kněz, aby proměňoval chléb a víno, uchovává se vzpomínka na utrpení. Co je obětováno a dáno na oltář, je „mé tělo, které se za vás vydává... krev, která se vylévá pro vaši spásu“ (Lk 22, 19-20). Je to tentýž velekněz Ježíš Kristus, který se stále nabízí prostřednictvím svých kněží. Jak tedy nemyslet na utrpení, když jsme přítomni oběti mše svaté, kde je všechno stejné a výjimkou způsobu, jak se oběť vykonává?

Neslouží se žádná mše svatá, není žádné přijímání, aniž bychom si nevzpomněli, že Ježíš se vydal na smrt jako výkupné za svět. Neboť svátý Pavel říká: „Kdykoliv totiž jíte tento chléb a pijete z tohoto kalicha, slavíte Pánovu smrt, dokud on nepřijde (1Kor 11, 26): *QUITIESCUMQUE enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat*.

Tak se zachovává živoucí a plodná až do konce věků vzpomínka na Krista mezi těmi, které přišel vykoupit svou obětí.

Eucharistie je tedy opravdu upomínka, kterou nám Kristus zanechal na své utrpení a na svou smrt; je to odkaz jeho lásky. Všude, kde se obětuje chléb a víno, všude, kde se nalézá posvěcená hostie, zjeví se vzpomínka na Kristovu oběť: *Hoc facite in meam commemorationem*.

Eucharistie nám připomíná především vzpomínku na Ježíšovo umučení. Ježíš ji ustanovil v předvečer své smrti, je to jako odkaz jeho lásky, který nám zanechal. Ale nevylučuje ostatní tajemství. Hle, co činí Církev. Je Kristovou Snoubenkou, nikdo nezná lépe než ona úmysly své božské hlavy: v uspořádání veřejných obřadů, které mu podává, je vedena Duchem svatým. Neboť co říká? Jakmile je proměnění ukončeno, nejprve připomíná Ježíšova slova: „To čiňte na mou památku“: *hoc facite in meam commemorationem*. A ihned připojuje, aby ukázala, nakolik sdílí pocity svého

Snoubence: „Proto, Pane, my, kteří jsme tvými služebníky a s námi tvé svaté společenství, v upomínku na blažené utrpení samého Krista Pána našeho a jeho vzkříšení z pekel, tak jako jeho skvělého vstoupení na nebe, nabízíme tvému božskému majestátu... posvěcený chléb života věčného a kalich stálé spásy“. *Unde et memores... tam beatæ passionis nec non et ab inferis resurrectionis sed et in cælos gloriosæ ascensionis*. Identická modlitba se nachází po ofertoriu: „Přijmi, svatá Trojice, tuto oběť, kterou ti přinášíme na památku umučení, vzkříšení, a nanebevstoupení Ježíše Krista, Pána našeho“: *Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem quam tibi offerimus ob memoriam passionis, resurrectionis et ascensionis Jesu Christi, Domini nostri*. Řecká církev po zmínce o „Nanebevstoupení na pravici Otce“, činí také zmínku „o druhém a slavném příchodu.“ (Vandeur: Mše svatá).

Tedy tak, jak Eucharistie připomíná přímo a na prvním místě Ježíšovo utrpení, nevylučuje vzpomínku slavných tajemství, která se tak připojují přímo na utrpení, jehož je v určitém smyslu korunováním.

Poněvadž je to tělo a krev Kristova, kterou dostáváme, Eucharistie předpokládá Vtělení a tajemství, která se z něho tvoří nebo z něho vyplývají. Kristus je na oltáři se svým božským životem, který nikdy nepřestává, ale jeho smrtelný život, jehož historický tvar bez jakékoliv pochyby přestává, ale jehož podstata a zásluhy zůstávají s jeho oslaveným životem, který je bez konce.

Toto všechno, jak víte, je skutečně obsaženo ve svaté hostii a ve svatém přijímání a dáno našim duším. Když se nám vydává, Kristus se dává v podstatné celosti svých děl a svých tajemství, stejně jako v jednotě své osoby. Ano, řekněme s žalmistou, který opěvá předem slávu Eucharistie: „V paměť vryl podivné skutky svoje. Jahve je slitovný, milostivý. Těm, kteří ho ctí, podává pokrm.“: *memoriam fecit mirabilium suorum, misericors et miserator Dominus: escam dedit timentibus se* (Ž 110, 4-5).

18.2. Když pozorujeme nyní Eucharistii jako svátost, odkryjeme v ní podivuhodné vlastnosti, které jedinež Bůh může vymyslet.

Řekl jsem vám často, podle svatého Pavla, kterému je tato myšlenka drahá, že hlavní události dějin židovského národa pod Starým zákonem, byly symboly, často skrytými, nejasnými, často zdánlivými, zářnými skutečnostmi, které měly osvětlit Nový Zákon, ustanovený Kristem. Vždyť podle slov samého Pána Ježíše, byla manna jedním z nejcharakterističtějších symbolů Eucharistie. Se zvláštním důrazem učinil náš božský Spasitel srovnání mezi tímto pokrmem, který padal s nebe, aby sytil Židy na poušti a eucharistickým chlebem, který dá světu. Studovat obrazy a symboly, abychom lépe pochopili skutečnost, znamená vmyslet se do pocitů Kristových.

Hle, jakými výrazy mluví svatopisec – nástroj Ducha svatého, – o maně: „Sytil jsi andělskou krmí svůj lid a dávals jim bez únavy připravený chléb s nebe, jenž připravil kdejaký požitek a byl přizpůsoben kdejaké chuti. Neboť tebou poslaná podstata zjevila tvou sladkou něžnost ke tvým dětem, a zase vyhovujíc přání toho, jenž ji požíval, proměňovala se v to, co kdo chtěl”: *Deserviens unius cujusque voluntati, ad quod quisque volebat convertebatur. Angelorum excantrivisti populum tuum, et paratum panem de caelo praestitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, et omnissaporis suavitatem. Substantia enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebatz: et deserviens uniuscujusque voluntati, ad quod quisque volebat, convertebatur* (Sap. 16, 20-21).

Církev shrnula tato skvělá slova, aby jich použila ve své bohoslužbě Velebné svátosti u Eucharistie. Uvidíme, a jakou pravdivostí a jakou plností vyjadřuje vlastnosti eucharistického pokrmu; uvidíme, s jakou mnohem větší pravdivostí můžeme zpívat o svaté hostii to, co inspirovaný spisovatel zpíval o maně.

Jako manna, je Eucharistie pokrmem, – ale pokrmem duchovním. Uprostřed jídla, pod způsobou pokrmu, ji chtěl Pán Ježíš ustanovit. Ježíš Kristus se nám dává jako pokrm našich duší: „Moje tělo je totiž skutečně pokrm a moje krev je skutečně nápoj”: *Caro mea vere est cibus, et sanguinis meus vere est potus* (Jan 6, 56).

Také jako mana, je Eucharistie chlebem, který sestoupil s nebe. Ale mana byla pouze nedokonalým symbolem. Proto řekl Pán

Ježíš Židům, kteří mu připomenuli zázrak na poušti: „Ten chléb s nebe vám nedal Mojžíš, nýbrž můj Otec vám dává pravý chléb z nebe; neboť Boží chléb to sestupuje z nebe; a dává život světu“ – ne jen vyvoleným lidem – ale všem lidem.

A když Židé reptali, když ho slyšeli nazývat se „chlebem, který sestoupil z nebe“, Ježíš připojuje: „Já jsem chléb života. Vaši otcové jedli na poušti manu a umřeli. Toto je chléb, který sestupuje z nebe, aby neumřel ten, kdo z něho jí. Já jsem živý chléb, který sestoupil z nebe. Bude-li kdo jíst z tohoto chleba, bude žít na věky“, neboť vkládá do našich duší původ vzkříšení. – A chléb, který já dám, je mé tělo, které vydám za život světa“ (Jan 6, 32-33, 48-51).

Vidíte, jak sám Pán Ježíš nám v těchto slovech ukazuje, jak božská eucharistická skutečnost přesahuje plně ve své podstatě a ve svém ovoci pokrm, daný kdysi židovskému lidu.

Tento chléb z nebe vám dává život, živící v nás milost. „Obsahuje také všechnu slast a všechnu jemnost“: *Omne delectamentum in se habentem, et omnis saporis suavitatem*.

Nic není radostnějšího než hostina: svaté přijímání je hostinou duše, je to pramen hluboké radosti. Jak by Ježíš Kristus, pravda a život, původ všeho dobra a veškeré blaženosti, nenaplnil naši duši radostí? Jak, když nás nechá pít z kalichu svou svatou Krev, by nevlil do našich duší onu duchovní radost, která rozněcuje lásku a podpírá vroucnost? Podívejte se do Večeřadla, když ustanovil tuto božskou svátost: mluví apoštolům o své radosti; chce, aby „jeho radost byla v nás a aby se naše radost naplnila“: *Ut gaudium meum in vobis sit* (Jan 15, 11). Je to jeden z účinků Eucharistie, když je přijímána pokorně, že zahrne duši nadpřirozenou slastí a činí ji rychlou a oddanou ke službě Boží.

Přesto nazapomeňme, že tato radost je především duchovní. Poněvadž je Eucharistie svrchovaně „tajemství víry“, stane se, že Bůh připustí, aby tato zcela vnitřní radost nepůsobila i na smyslovou část našeho bytí. Stane se, že velmi vroucí duše zůstávají stísněny suchopárem a vyprahlostí, když obdržely chléb života. Ať se tomu nijak nediví a hlavně ať nejsou nijak malomyslné. Jestliže přinesly ke přijetí Krista všechny možné schopnosti,

když trpí svou bezmocností, ať jsou uspokojeny a zůstanou v míru. Kristus stále žijící působí v tichosti, ale svrchovaně v největší hloubce duše, aby ji přetvořil v sebe to je nejvzácnější účinek tohoto nebeského pokrmu: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm”.

Co ještě? Tento žijící chléb, který dává život, tento rozkošný pokrm, který přináší radost je nám udělen (dopřán) „bez práce”, *sine labor*. To je jedna z vlastností many. Jak se to zjišťuje v eucharistickém pokrmu!

Co je od nás vlastně žádáno, abychom mohli sedět na „královské hostině” a mohli jíst s užitkem nebeský chléb? Abychom na ni vešli oblečení ve „svatební roucho”, to znamená, abychom byli ve stavu milosti a aby naše úmysly byly poctivé.

S naší strany není nic jiného žádáno. – Ale pro Ježíše? Ach, to není „bez námahy”, že nám připravil tuto hostinu. Bylo potřebí ponížení ‘Vtělení, pokory a nízké práce skrytého života, únavy apoštolátu, zápasů proti farizeům, bojů proti knížeti temnosti, konečně, co zahrnuje, obsahuje a korunuje všechno, bolesti utrpení. Je to jedině za cenu jeho krvavé oběti a nevypověditelných bolestí, že nám Ježíš Kristus zasloužil tuto milost opravdu neslýchanou, která spojuje naši duši s ním tím, že nám dává jíst své svaté tělo a pít svou drahou krev.

Proto chtěl ustanovit v předvečer svého utrpení tuto svátost, aby nám dal nejdojemnější důkaz přílišné lásky k nám: *Cum dilexisset suos... in finem dilexit* (Jan 13, 1). Proto byla předána za takovou cenu sladkost nekonečné lásky Ježíše Krista naplnila tento dar: *Dulcedinem tuam... ostendebat*.

Zde jsou některé ze zázraků symbolizovaných manou a skutečných pro život a radost našich duší, moudrostí a dobrotou našeho Boha.

Jak bychom je neměli „obdivovat” s Církví? Jak bychom neměli obklopovat tato svatá tajemství veškerou naší úctou a vším naším klaněním? *Tribue quæsumus, ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari!* (Modlitba).

18.3. Ze všech vlastností, které Písmo svaté přisuzuje maně, je jedna, která je zvlášť hodna povšimnutí. Mana byla „pokrmem, který se přizpůsoboval žádostem a přáním těch, kteří ji požívali“: *Deserviens uniuscujusque voluntati, ad quod quisque volebat, convertebatur*.

V nebeském chlebě, kterým je Eucharistie, můžeme také nalézt, mohu-li se tak vyjádřit chuť všech Kristových tajemství a hodnotu všech jeho stavů. Nebudeme zde uvažovat o Eucharistii jako o památce, ale jako o pramenu milostí. Je zde jeden plodný pohled (aspekt) eucharistického tajemství, u kterého se chci s vámi několik okamžiků zastavit. Necháme-li jím proniknout své duše, ucítíme vzrůstat svou lásku a touhu po tomto božském pokrmu.

Víte, že Pán Ježíš se nám dal za pokrm, aby v nás udržoval život milosti; nad to spojením, které tato svátost tvoří mezi našimi dušemi a osobou Ježíšovou, – *in me manet et ego in illo* (Jan 6, 57) – láskou, kterou toto spojení podporuje, Kristus vykonává onu proměnu, která nechává říci svatého Pavla: „Žiji ovšem, ale to již nejsem já, nýbrž ve mně žije Kristus“ (Gal 2, 20). Taková je vlastní hodnota této nevypověditelné svátosti (viz „Kristus, život duše“: promluva „Chléb života“).

Ale tato proměna připouští pro nás více stupňů a obsahuje (má) více zastávek. Nemůžeme je uskutečnit rázem; projevuje se jen pomalu, podle stupně, jak dalece pronikneme do poznání Ježíše Krista a jeho stavů, poněvadž jeho život je náš vzor a jeho dokonalost příkladem naší dokonalosti.

Zbožné rozjímání o tajemstvích Ježíšových tvoří jeden z prvků našeho proměnění. Řekl jsem vám: Když se s ním spojujeme živou vírou, Kristus v nás tvoří, stále účinnou ctností svého svatého člověčenství spojeného se slovem, tuto podobnost, která je známkou našeho předurčení.

Je-li toto pravdivé o prostém rozjímání tajemství, oč mnohem hlubší a rozsáhlejší bude v tomto oboru Ježíšova činnost, když svatým přijímáním přebývá v našich duších! Toto spojení je největší a nejdůvěrnější, jaké můžeme mít s Kristem zde na zemi: spojení, které se tvoří mezi potravou a tím, kdo ji přijímá. Kristus

se nám dává za pokrm, ale opačně, co se děje při tělesné potravě je, že my se přeměňujeme v něj: Kristus se stává naším životem.

Prvním ovocem many je sytit. Vlastní milost Eucharistie je také udržovat božský život v duši, tím, že nás nechá podílet se na životě Kristově.

Ale zcela jako „mana přizpůsobila žádostem toho, kdo ji požíval“, stejně život, který nám Kristus dává svatým přijímáním, je celý jeho život, který přechází do našich duší, aby byl naším příkladem a podobou a mohl vyvolat v nás různé pocity Ježíšova srdce, aby nás nechal napodobit všechny ctnosti, které konal ve svých stavech a vlil do nás zvláštní milosti, které nám zasloužil, když pro nás žil svými tajemstvími.

Jistě nikdy nezapomeneme: pod svátostnými způsoby se nalézá jen podstata oslaveného Ježíšova těla, taková, jaká je nyní v nebi a ne taková, která byla například v jeslích v Betlémě.

Ale když Otec pozoruje svého Syna Ježíše v nebeské nádheře, co v něm vidí? Vidí toho, který žil pro nás na zemi po třicet tři let, vidí všechno, jaká tajemství obsahoval tento smrtelný život, zadostiučnění, zásluhy, jejichž pramenem byla tato tajemství; vidí slávu, kterou mu dal tento Syn tím, že prožíval každé z nich. V každém z nich vidí stále téhož Syna svých zalíbení, i když Ježíš Kristus nyní vládne po jeho pravici jen v jeho oslaveném stavu.

Stejně ten, kterého přijímáme, je Ježíš, který se narodil z Marie, který žil v Nazaretě, který kázal Židům v Palestině. Je to dobrý Samaritán, je to onen, co uzdravoval nemocné, osvobodil Magdalenu od zlého ducha a vzkřísil Lazara, je to onen, co unavený spal v loďce, je to onen, co zápasil se smrtí, co byl drcen úzkostí, je to onen, co byl ukřižován na Kalvárii, je to slavně z mrtvých vstalý z hrobu, je to tajemný poutník emauzský, který se „nechal poznat podle lámání chleba“. Je to onen, který vstoupil na nebesa na pravici Otce. Je to věčný Velekněz, stále žijící, který bez ustání za nás prosí.

Všechny tyto stavy Ježíšova života nám dává v podstatě svatého přijímání s jeho vlastnostmi, jeho duchem, jeho zásluhami a jeho ctnostmi. Pod růzností stavů a rozmanitostí tajemství,

zachovává identitu osoby, která jej prožívala a která nyní žije věčně v nebi.

Když tedy přijímáme Krista u stolu Páně, můžeme o něm rozjímat a rozmlouvat s ním, nezáleží na tom, o kterém z jeho tajemství. Třebaže je nyní ve svém oslaveném životě, nalézáme v něm toho, který pro nás žil a nám zasloužil milost, kterou obsahují. Když přichází k nám, Kristus nám předává tuto milost, aby pomalu uskutečňoval tuto proměnu našeho života v život svůj, což je pravým účinkem svátosti. Aby se pochopila tato pravda, stačí projít *secrety* a *postcommuniam* mše svaté různých svátků Spasitele. Předmět těchto modliteb, které mají zcela zvláštní místo mezi modlitbami eucharistické oběti, se různí podle povahy slavených tajemství.

Můžeme se například spojit s Ježíšem jakožto žijícím *in sinu Patris* (Jan 1, 18), rovným Otci, Bohem jako On. Toho, kterého v sobě uctíváme, uctíváme jako slovo stejně věčné u Otce, vlastního Syna Božího, předmět zalíbení jeho Otce: „Ano, uctívám tě v sobě, věčné Slovo, tak důvěrným spojením, které mám nyní s tebou, nechej mě být také s tebou *in sinu Patris*, nyní vírou, později ve věčné skutečnosti, abych žil stejným životem s Bohem, který je tvým životem”.

Můžeme ho uctívat, jako ho uctívala P. Maria, když vtělené Slovo žilo v ní, dříve než přišlo na svět. Až v nebi poznáme, s jakými pocity úcty a lásky klaněla se Panna vnitřně před Synem Božím, kterému dala naše tělo.

Můžeme ho také uctívat v sobě, jako bychom ho byli uctívali před 19ti stoletími ve chlévě v Betlémě s pastýři a mudrci. Tehdy nám předává milost napodobit zvláštní ctnost chudoby, odpoutání, o kterých v něm rozjímáme v onom stavu jeho skrytého života.

Chceme-li, bude v nás umírající, který svým obdivuhodným odevzdáním se do vůle svého Otce nám získává snášet náš každodenní kříž. Bude zmrtvýchvstalým, který nám dává, abychom se odpoutali ode všeho, co je pozemské a „žili pro Boha” s větší velkodušností a plností. Bude v nás vítězem, který vstupuje na

nebe plný slávy a který nás přitáhne ke svému následování, abychom tam již nyní žili vírou, nadějí a svatými touhami.

Když o Kristu takto rozjímáme a jej přijímáme prožívá v nás Kristus znovu všechna ona tajemství, to je celý svůj život, vniká do našeho života a vstupuje na naše místo se všemi svými vlastními krásami, svými jednotlivými zásluhami a zvláštními milostmi: *Deserviens uniuscujusque voluntati*.

18.4. Ve výkladu, který vám chci udělat, uslyšíte, že nejdokonalější podílení se na tomto božském tajemství je svátostné přijímání.

Ale víte, že samo svaté přijímání předpokládá oběť. Proto se již spojujeme s tajemstvím oltáře tím, že jsem přítomni mši svaté.

Dali bychom vše, abychom mohli být u paty kříže s Pannou, svatým Janem a Magdalénou. Nuže, oběť oltáře podává a obnovuje oběť Kalvárie, aby se zachovala upomínka a použilo se jejího ovoce.

Během mše svaté se máme spojit s Kristem, ale s Kristem obětovaným. Je na oltáři, *Agnus tamquam occisus* (Zj 5, 6), „Beránek nabídnutý za oběť“ a Kristus nás chce připojit ke své oběti. Podívejte se po proměňování: kněz opřený o oltář, ruce sepjaté, – pohyb, který znamená spojení kněze a všech věřících s obětí Kristovou, – koná tuto modlitbu: „Pokorně tě žádáme, všemohoucí Bože: přikaž, aby toto bylo rukama svatého anděla tvého přeneseno na vznešený oltář tvůj před obličej tvé božské velebnosti“.

Církev zde srovnává dva oltáře: oltář na zemi a v nebi, – ne že by byl v nebeské svatyni hmotný oltář, ale Církev chce ukázat, že je jen jediná oběť: oběť, která se dovršuje mysticky na zemi, je táž s obětí, kterou Kristus, náš velekněz, koná v lůně Otcově, kterou za nás nabízí zadostiučinění svého utrpení.

„Tyto věci, o které se jedná,“ říká Bossuet, „jsou opravdu tělem a krví Ježíšovou, ale jsou oním tělem a onou krví s námi všemi a s našimi přáními a našimi modlitbami a toto všechno dohromady tvoří tutéž oběť.“

Tak, v tomto slavnostním okamžiku jsme uvedeni do svatyně božství: *ad interiora velaminis*, ale jsme tam Ježíšem a s ním; a tam

před nekonečným majestátem, v přítomnosti celého nebeského dvora jsme Kristem představeni Otci, aby nás Otec „zahrnul veškerou milostí a veškerým požehnáním shora“: *Omni benedictione caelesti et gratia repleamur*.

Ach, kdyby naše víra byla živá s jakou úctou bychom byli přítomni této oběti! S jakou péčí bychom se snažili očistit se od každé poskvrny, abychom byli více hodni následovat svou hlavu do velesvatyně, abychom tam byli s Kristem živoucí hostií! Svátý Řehoř Veliký říká: „Kristus je pouze tehdy naší hostií, když se sami nabízíme podílet se svou velkodušností a svými oběťmi na jeho životě oběti“: *Tunc ergo vere pro nobis hostia erit Deo, cum nos ipsos hostiam fecerimus* (Dialogy 54,59).

Eucharistická oběť nám dává svátost. Podílí se dokonale na oběti, kdo se s obětí spojuje. V modlitbě, kterou vám vysvětlím, Církev žádá, abychom byli naplněni „veškerou milostí a veškerým nebeským požehnáním“, – ale za podmínky, „že se spojíme s touto obětí přijetím těla a krve“ Ježíše: *Quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem sumpserimus*.

Tedy jediné svatým přijímáním pronikáme dokonale do Ježíšova myšlení, že plně uskutečňujeme přání jeho srdce v den, kdy ustanovil Eucharisti: „Vezměte a jezte“ a „Kdo jí mé tělo a pije mou krev má život věčný“ (Jan 6, 54). Svaté přijímání je první z eucharistických podmínek.

Ale přinášejme na tuto eucharistickou hostinu nejlepší dispozici. Jistě víte, že tato božská svátost přináší své ovoce do duše, která ji přijímá ve stavu milosti a s upřímným úmyslem. Přesto hojnost jejího ovoce se měří podle stupně vroucnosti každého.

Široce jsem vám to vyložil dříve, jak tyto dispozice závisí na víře, důvěře, odpoutání od sebe samých, na spojení s Kristem a údy jeho mystického těla. Nemohu se vrátit znovu k tomuto předmětu.

Přesto je zde dispozice, které se chci dotknout, poněvadž nám ji sama Církev přikazuje v modlitbě k Nejsvětější Svátosti: je to úcta. „Popřej, prosíme, abychom svatá tajemství tvého Těla a Krve tvé tak uctívali, abychom stále v sobě znamenali ovoce tvého

vykoupení": *Ita nos corporis et sanguinis tui sacramysteria VENERARI, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus.*

Církev žádá, abychom uctívali Krista v Eucharistii. A jaký je toho důvod? Je dvojí.

Nejprve, že Kristus je Bohem.

Církev nám mluví o „posvátném tajemství“. Slovo „tajemství“ ukazuje, že pod eucharistickou způsobou se skrývá skutečnost; a připojením „posvátná“ nám říká, že tato skutečnost je svatá a božská. Ten, který se opravdu skrývá v Eucharistii, je ten, který je s Otcem a Duchem svatým nekonečné Bytí, Všemocný počátek všech věcí. Kdyby se nám Pán Ježíš zjevil v záři své slávy, naše oči by nemohly snést tuto nádheru. Aby se nám dal, skrývá se ne již pod slabostí těla podléhajícího bolesti, jako je to v tajemství Vtělení, ale pod způsoby chleba vína. Řekněme mu: „Pane Ježíši, z lásky k nám, abys nás přitáhl k sobě, stal ses naším pokrmem, zahaluješ svůj majestát. Ale nijak tím neztrácíš naši úctu. Čím více zbavuješ naše oči svého božství, tím více tě chceme uctívat, také tím více se ti chceme klanět s větší úctou a láskou. *Adoro te devote, latens Deitas, quæ sub his figuris vere latitas* (Hymnus).

Druhý důvod je, že se Kristus pokořil a za nás se vydal.

Církev nám připomíná, že „tato podivuhodná svátost je svrchovaně památka na utrpení Ježíšovo“. Vždyť během svého utrpení Kristus podstoupil neslýchaná pokoření, ponořil se do nevyslovitelných pohanění.

Ale, říká nám svatý Pavel, poněvadž se Kristus zničil, že se snížil do takových ponížení, Otec ho vyvýšil, dal mu jméno nade všechna jména, aby se každé koleno před ním sklonilo, a každý jazyk hlásal, že Kristus, Syn Boží, panuje na věky ve slávě svého Otce.

Vmysleme se do této myšlenky věčného Otce, kterou nám odkrývá apoštol. Čím více se Kristus ponížil a zničil, tím více ho máme jako Otec velebit v této svátosti, která nám připomíná jeho utrpení, tím více mu máme přinášet svou poctu. Spravedlnost to vyžaduje právě tak jako láska.

Potom „nebylo to pro nás“, že se vydal? *Propter nos et propter nostram salutem* (Credo). Jestliže trpěl, je to pro mne; že jeho sva-

tá duše se ponořila do smutku, žalu a strachu, je to pro mne; že snesl tolik urážek od hrubé soldatesky, je to pro mne; že byl bičován a trním korunován, zemřel v nevýslovných mukách, je to pro mne, aby mne k sobě přitáhl: *Dilexit me et tradidit semetipsum pro me* (Gal 2, 20). Nikdy nezapomeňte, že každá z bolestných událostí, utrpení byla předem nařízena Moudrostí a přijata Láskou pro naši spásu.

Ježíši Kriste, skutečně přítomný na oltáři klesám k tvým nohám; kéž je ti vzdána veškerá úcta ve svátosti, kterou jsi nám chtěl zanechat večer před svým utrpením, jako svědectví nesmírnosti tvé lásky.

Tuto „úctu“ vyjadřujeme také, když jdeme navštívit Krista ve svatostánku. Nebyl by to opravdu nedostatek úcty, zanedbávat tohoto božského hosta, který nás očekává? Zůstává tam, skutečně přítomen, Ten, který byl v jeslích, v Nazaretě, v Judských horách, ve Večeřadle, na kříži. Je to tentýž Ježíš, který řekl Samaritance: „Kdybys znala Boží dar!“ Ty, která žízniš po světle, míru, radosti, štěstí, kdybys věděla, kdo jsem, „dal by ti živou vodu... ona voda božské milosti, která se stane pramenem vody tryskajícím do života věčného“ (Jan 4, 10.14).

Je tam skutečně přítomen Ten, který řekl: „Já jsem cesta, pravda a život...“ (Jan 14, 6). „Kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě...“ (Jan 8, 12). „Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne...“ (Jan 14, 6). „Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete dělat nic...“ (Jan 15, 5). „Toho, kdo ke mně přichází, nevyženu...“ „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte, a já vás občerstvím... Naleznete odpočinek pro svou duši jen u mne...“ (Mt 11, 28-29).

Je tam tentýž Kristus, který uzdravoval malomocné, utišovat rozbouřené vlny a slíbil dobrému lotru místo ve svém království. Nalézáme tam svého Spasitele, svého přítele, svého staršího bratra, v plnosti jeho božské všemohoucnosti, vždy plodné moci jeho tajemství, s nekonečným nadbytkem jeho zásluhu a nevyslovitelného milosrdenství jeho lásky.

Čeká na nás ve svém svatostánku, nejen, aby tam přijímal naši úctu, ale aby nám také předával své milosti. Není-li naše víra v je-

ho slova pouhým citem, přijdeme k němu spojit své duše vírou s jeho nejsvětějším člověčenstvím. Buďte ujištěni, že „vyjde tehdy z něho moc“ (Lk 6, 19) jako kdysi, aby vás zahrnul světlem, mírem, radostí.

Můžeme doufat v toho „podílení se bez ustání na ovoci Ježíšovo vykoupení“, jen když tento postoj úcty a vážnosti pronikne hluboce naše duše. Je nutné, aby toto uctívání bylo takové, aby nás nechalo dosáhnout božského daru v jeho největší plnosti: *ita venerari ut fructum jugiter sentiamus*.

18.5. Ale proč tedy, řeknete mně, proč se zdá, že Církev přivádí k „uctívání“ všechny naše dispozice vzhledem k této božské svátosti? Jaký má důvod, aby takto jednala?

Je to proto, že tato úcta je výrazem víry. Člověk, který nemá víru, neskloní koleno před svatou hostií. Tato pocta má pramen a pokrm jedině ve víře.

Neboť, řekl jsem vám to často, víra, kořen ospravedlnění a základní podmínka každého pokroku v nadpřirozeném životě, je první z disposic, aby se obdrželo „ovoce vykoupení“ Kristovo.

Jaké je opravdu toto ovoce pro naše duše? Jedním slovem, je to znovuzrození k božskému životu milosti, stát se podílníkem věčného přijetí. Dojdeme k tomu jedině vírou. Víra je prvopočáteční podmínkou, abychom se stali Božími dětmi a sbírali ve své podstatě ovoce z božského stromu kříže: *Quotquot autem receperunt eum, dediteis potestatem filios Dei fieri, HIS QUI CREDUNT IN NOMINE EJUS... qui ex Deo nati sunt* (Jan 1, 12-13).

Přijetí svátosti oltářní nás především spojuje se svatým člověčenstvím Ježíšovým a toto spojení se děje vírou. Když věříte, že člověčenství Ježíšovo je člověčenstvím Syna Božího, vlastní člověčenství Slova a že je v něm jen jediná božská osoba, když celou silou a celou plností své víry uctíváte toto svaté člověčenství, vstupujete jí ve spojení se Slovem: je cestou, která vede k božství.

Když se nám Ježíš Kristus dává ve svatém přijímání, klade nám otázku, kterou dal svým apoštolům: *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* „Za koho mne lidé pokládají?“ A my můžeme odpovědět s Petrem: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého“: *Tu es Chris-*

tus Filius Dei vivi (Mt 16, 13.16). Vidíme jen kousek chleba, trochu vína: ale ty, který jsi Slovo, věčná Moudrost a nekonečná Pravda, ty jsi řekl: „Toto je mé tělo, toto je má krev”: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. A poněvadž jsi to řekl, věřím, že jsi přítomen pod těmito skromnými a nejnižšími způsoby. – Naše smysly nám nic neříkají, je to víra, která nás nechává proniknout až k božské skutečnosti, skryté pod eucharistickým závojem: *Præstet fide supplementum sensuum defectui* (Pange lingua).

A Pán Ježíš nám říká jako setníkovi: „Jak jsi uvěřil, tak se ti staň!": *Sicut credidisti, fiat tibi* (Mt 8, 13). Poněvadž věříte, že jsem Bůh, dávám se vám se všemi poklady svého božství, abych váš tím zahrnul a přeměnil v sebe, dávám se vám s nevyslovitelným spojením svého vnitřního života Boha.

Neboť nespojujeme se jen jedině s Kristem. Kristus je jen „jeden s Otcem”: *Ego et Pater unum sumus*, jeden ve spojení s Duchem svatým. Svaté přijímání nás současně spojuje s Otcem a Duchem svatým. Kristus, vtělené Slovo, je zcela se svým Otcem. Když přijímáme, vezme nás, spojí nás se svým Otcem, tak jako on sám je s ním spojen: Ježíš při poslední večeři, když ustanovil nejsvětější Svátost oltářní řekl: „Prosím tě nejen za své apoštoly, nýbrž i za ty, kdo skrze jejich slovo uvěří ve mne, aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás byli... aby byli jedno, jako i my jedno jsme; já v nich a ty ve mně” (Jan 17,20-23).

Slovo nás také spojuje s Duchem svatým. V Nejsvětější Trojici je Duch svatý podstatnou láskou Otce a Syna. Kristus nám ho dává, jako ho dal apoštolům, aby nás jím řídil; předává nám tohoto Duha přijetí, který nám nejdříve vydává svědectví, že jsme Božími dětmi, pomáhá nám svými světly a svými vnuknutími žít „jako milované děti”.

Jakou svatyní je přijímající duše! Eucharistie jí nejprve dává tělo a krev Kristovu; dává jí božství Slova, spojeného nerozlučně v Ježíši s lidskou přirozeností; Slovem je duše spojena s Otcem a Duchem v nedělitelnosti jejich nestvořené přirozenosti. Trojice přebývá v nás naše duše se stává nebem, kde se dějí tajemné účinky Božího života. Můžeme tedy nabídnout Oci Syna jeho zalíbení, aby se mu v něm znovu zalíbilo; můžeme nabídnout toto zalíbe-

ní Ježíši, aby v jeho svaté duši byly obnoveny nevypověditelné (nevyslovitelné) radosti, které prožíval v okamžiku Vtělení; můžeme prosit Ducha svatého, být spojením lásky, které nás spojuje s Otcem a Synem...

Je potřeba pouze víry, abychom pochopili tyto divy a ponořili se do těchto hlubin: *Mysterium fidei*.

19. JEŽÍŠOVO SRDCE (SVÁTEK NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE JEŽÍŠOVA)

Obsah: Láska vysvětluje všechna Ježíšova tajemství: jak můžeme věřit v plnost této lásky; Církev nám to nabízí jako předmět úcty ve svátek Ježíšova Srdce.

– 1. Co je všeobecný způsob úcty k Ježíšovu Srdci; jak tato úcta noří své kořeny do křesťanského dogmatu. – 2. Její různé pojmy. – 3. Rozjímání o dobrech, které nám získala Ježíšovu lásku, symbolizovanou jeho srdcem, je pramenem lásky, kterou mu máme vrátit; dvojí ráz naší lásky ke Kristu; má být citová a účinná; v tom je Pán Ježíš naším vzorem – 4. Vzácné přednosti úcty k Ježíšovu Srdci; učí nás pomalu mít pravý vztah, který má charakterizovat náš poměr k Bohu. Náš duchovní život závisí z velké části na tom, jakou představu si činíme obyčejně o Bohu? Různosti aspektu, pod kterým mohou duše zkoumat Boha. – 5. Jedině Kristus nám odhaluje pravé chování duše před Bohem; úcta k Ježíšovu Srdci nám pomáhá toho dosáhnout.

Všechno, co máme v oboru milosti, nám přichází od Ježíše Krista; „My všichni jsme zajisté přijali z jeho plnosti“: *De plenitudine ejus nos omnes accepimus* (Jan 1, 16). Zničil zeď přehrady, která bránila jít k Bohu; zasloužil pro nás s nekonečnou hojností všechny milosti. Božská hlava mystického těla má moc předat nám ducha svých stavů a hodnotu svých tajemství, aby nás přeměnil v sebe.

Když uvažujeme o Ježíšových tajemstvích, kterou z jeho dokonalostí v nich vidíme zvláště zářit? – Je to láska.

Láska uskutečnila Vtělení: *Propter nos... descendit de caelis, et incarnatus est* (Credo). Je to láska, která nechala zrodit Krista v těle pomíjejícím a nemocném, vnukla temnotu skrytého života, živila horlivost veřejného života. Že se Ježíš za nás vydal na smrt, je to proto, že povolil do „krajnosti nezměrné lásky“. Že vstal z mrtvých, je „pro naše ospravedlnění“. Že vstoupil na nebesa, je to proto, „aby jako předchůdce nám připravil místo“ v tomto sídle blaženosti. Poslal „Ducha Utěšitele“, aby nás nenechal jako sirot-

ky“. Ustanovil svátost Oltární na paměť své lásky. Všechny tato tajemství mají svůj pramen v lásce.

Je nutné, aby naše víra v tuto Kristovu lásku byla živá a stálá. A proč? Poněvadž je jednou z nejmocnějších opor věrnosti.

Hleďte na svatého Pavla: nikdy člověk více nepracoval, nevydával se pro Krista jako on. Když jednoho dne jeho nepřátelé zpochybňovali pravoplatnost jeho poslání, mělo to za následek, že k ospravedlnění sám načrtl obraz svých činů, svých námah, svých utrpení. Jistě znáte tento tak živý obraz, ale je vždy radostí pro duši, znovu pročíst tuto stránku, jedinečnou v análech apoštolátu. „Často“, říká velký apoštol, „jsem býval v nebezpečích smrti. Od Židů jsem pětkrát dostal čtyřicet ran bez jedné, třikrát jsem byl mrskán metlami, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem ztroskotal, noc a den jsem strávil na širém moři. Na cestách často jsem byl: v nebezpečích na řekách, v nebezpečnostech od loupežníků, v nebezpečnostech od lidí svého národa, v nebezpečnostech od pohanů, v nebezpečnostech v městech, v nebezpečnostech na poušti, v nebezpečnostech na moři, v nebezpečnostech mezi neupřímnými bratry. V práci a námaze, v bezesných nocích často, v hladu a žízní, v postech často, v zimě a nahotě. Mimo jiné každodenní nával ke mně a péče o všechny křesťanské obce, které jsem založil“ (2Kor 11, 23-28). Jinde na sebe vztahuje slova žalmisty: „Každou chvíli je někdo z nás pro tebe vydán na smrt, jsme pokládáni za ovce určené na porážku“... A přece, co ihned připojuje? Ale „ve všem skvěle vítězíme“: *Sed in his omnibus superamus* (Řím 8, 36-37). A kde nalézá tajemství tohoto vítězství? Ptejte se ho, proč toto všechno snáší a „neví, jak to mohl ještě přežít“. Proč ve všech těchto zkouškách zůstává spojen s Kristem s tak neochvějnou pevností, že ani „soužení, útisk, pronásledování, nebo hlad, nuzování, nebezpečí, nebo zabítí“ ho nemohou odloučit od Ježíše? Odpoví vám: „skrze toho, který si nás zamiloval“: *Propter eum, qui dilexit nos* (Řím 8, 37). Co ho podporuje, posiluje, oživuje, pohání, je hluboké přesvědčení o „lásce, kterou on ke mně pojal“: *Dilexit me et tradidit semetipsum pro me* (Gal 2, 20).

A opravdu pocít, který v něm nechá rodit toto žhavé přesvědčení, je, že „nechce více žít pro sebe“, – ten, který se rouhal a pro-

následoval křesťany – „ale pro toho, který ho miloval tak, že dal svůj život za něho“. „Láska Kristova nás nutí“: *Caritas Christi urget me* (2Kor 5, 14), zvolal. „Proto se mu odevzdám, rád se vydám bez výhrady, bez počítání, budu se vyčerpávat pro duše, které jsou jeho vítězstvím!“: *Libentissime impendam et super impendar!* (2Kor 12, 15).

Toto přesvědčení, že ho Kristus miluje, dává opravdu klíč ke všem dílům velkého apoštola.

Nic nenutí tolik k lásce, jako když víme a cítíme se být milováni. Svatá Terezie říká: „Vždy, když pomyslíme na Ježíše Krista, připomeňme si lásku, kterou nás zahrnul svými dobrodiními... láska volá lásku“ (Vlastní životopis).

Ale jak poznat tuto lásku, která je na dně všech stavů Ježíšových, která je vysvětluje a vyvozuje z ní všechny důvody? Kde čerpat tuto vědomost, tak spásnou a tak plodnou, že svatý Pavel z ní činí předmět své prosby pro své křesťany? V rozjímání Ježíšových tajemství. Když je studujeme s vírou, Duch svatý, který je nekonečnou láskou, odkryje nám v nich hloubky a dovede nás k lásce, která je toho pramenem.

Je svátek který svým předmětem nám připomíná všeobecným způsobem lásku, kterou nám vtělené Slovo ukázalo: je to svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Církev, podle zjevení Pána Ježíše Markétě Marii, uzavírá, řeklo by se, tímto svátkem roční cyklus slavností Spasitelových; jako kdyby se došlo k mezníku rozjímání tajemství jejího snoubence, nezbyvá Církvi nic jiného, než oslavovat samu lásku, která je všechny inspirovala.

Podle příkladu Církve, vám tedy nyní řeknu, když jsme přehlédli hlavní tajemství naší božské hlavy, několik slov o úctě k Božskému Srdci, o jeho předmětu a jeho provádění. Všimneme si ještě jednou této hlavní pravdy, která pro nás všechno přivádí k praktickému poznání tajemství Ježíšova.

1.1. „Oddanost“ (pochází od latinského slova *devovere* – zaslibuji: zaslibovat, zasvěcovat sám sebe milované osobě). Oddanost Bohu je úplné zasvěcení našeho života Bohu, je to nejvyšší výraz naší lásky. „Miluj Pána Boha svého, celým svým srdcem, celou

svou duší, celou svou myslí a veškerou svou silou“: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua* (Mk 12, 30). Milovat Boha celou bytostí, aniž bychom si něco vyhrazovali, ani nikdy nepřestali. Milovat v takovém stupni, že se oddáváme jeho službě s hbitostí a lehkostí, taková je oddanost všeobecně a tak chápáno, oddanost tvoří dokonalost, neboť ona je květinou samotné lásky.

Oddanost Ježíši Kristu je obětování celé naší bytosti a veškeré naší činnosti osobě vtěleného Slova, nehledě k onomu zvláštnímu stavu dokonalosti Ježíšovy, nebo onomu zvláštnímu tajemství jeho života. Touto oddaností Ježíši Kristu se snažíme poznat, uctívat, sloužit Božímu Synu projevujícím se nám svým svatým člověčenstvím.

Zvláštní úcta je buď „oddanost“ Bohu, pozorováno zvlášť v jedné z jeho vlastností nebo v jedné z jeho dokonalostí, jako svatosti nebo milosrdenství, nebo dále v jedné ze tří božských osob, nebo rozjímat o Kristu v jednom z jeho tajemství, v jednom v tom nebo onom z jeho stavů. – Jak jsme viděli během těchto promluv, je to stále týž Ježíš Kristus, kterého uctíváme, je to stále tatáž zbožňování hodná osoba, na kterou se obrací naše úcta, ale my pozorujeme jeho osobu pod oním zvláštním pohledem, kde se nám projevuje jeho osoba v takovém zvláštním tajemství. Tedy úcta ke svatému Děťství, je úctou k samé osobě Kristově, rozjímaná zvlášť v tajemství jeho narození a jeho mládí v Nazaretu; úcta k pěti ranám je oddaností k osobě vtěleného Slova, pozorována v jeho bolestech, bolestech symbolizovaných v pěti ranách, jejichž oslavené jizvy si chtěl Kristus uchovat po svém z mrtvých vstání. Oddanost (úcta) může mít předmět zvláštní, vlastní, bezprostřední, ale končí se vždy u jeho vlastní osoby.

Tedy rozumíte, jak je třeba chápat úctu k Ježíšovu Srdci. Všeobecně je to úcta k samé osobě Ježíše, který projevils svou lásku k nám a ukázal nám své srdce jako symbol této lásky. Co tedy ctíme v této oddanosti? Ježíše Krista osobně. Ale který je bezprostřední, zvláštní předmět tohoto uctívání? Lidské Ježíšovo srdce, srdce, které pro nás bilo v jeho prsou Bohočlověka. Ale neuctíváme je odděleně od lidské Ježíšovy přirozenosti, ani od osobnosti

věčného Slova, se kterým tato lidská přirozenost byla ve Vtělení spojena. To je všechno? Ne. Je ještě nutné připojit toto: uctíváme toto srdce jako symbol Ježíšovy lásky k nám.

Oddanost k Ježíšovu Srdci tedy přivádí ke kultu vtěleného slova, které nám projevilo svou lásku a ukázalo nám své srdce jako symbol této lásky. Nemám zapotřebí před vámi ospravedlnit tuto úctu, která je vám známa; přesto nebude bez užitku, když vám něco řeknu o tomto předmětu.

Víte, že podle některých protestantů je církev jako tělo bez života; obdržela všechny dokonalosti hned na počátku a měla pak zůstat nezměněna. Všechno, co se dále vynořilo buď v dogmatických věcech, nebo v oblasti zbožnosti, je v jejich očích jen zbytečné opakování nebo zkaženost.

Pro nás je Církev živoucí organismem, která jako každý živý organismus se má vyvíjet a doplňovat. Poklad zjevení byl zpečetěn smrtí posledního apoštola; od té doby žádný spis není uznán jako inspirovaný a zvláštní zjevení svatých nedostanou se do oficiálního pokladu pravd víry. Ale mnoho pravd obsažených v oficiálních zjeveních jsou pouze v zárodku; jen pomalu byla příležitost tlakem okolností a vedením Ducha svatého přistoupit k výslovným definicím, které přesně a určitě to, co bylo dříve známo pouze domyslitelně.

Od prvního okamžiku svého Vtělení měl Ježíš Kristus ve své duši všechny poklady božského vědění. Ale jen pomalu se projevovaly. Podle toho, jak Kristus rostl věkem, toto vědění a tato moudrost se projevovala, ukazovaly se a rozkvétaly ctnosti, jichž měl v sobě zárodek.

Něco podobného se děje v Církvi, mystickém těle Kristově. Na příklad nalézáme v pokladu víry toto skvělé zjevení: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha... A Slovo se stalo tělem“ (Jan 1, 1 a 14). Toto zjevení obsahuje poklady, které byly oznámeny jen poněkud. Je to jako semeno, které se rozvíjí v ovoce pravdy, aby zvýšilo naše poznání o Ježíši Kristu. V důsledku heresí, které vyvstaly, Církev, vedena Duchem svatým stanovila, že v Ježíši Kristu je pouze jedna božská osoba, ale dvě přirozenosti rozdílné a dokonalé, dvě vůle, dva prameny činnosti, že Panna Maria

je Matkou Boha; že všechny části svatého člověčenství Ježíšova jsou hodny uctívání právem jejich spojení s božskou osobou Slova. Jsou toto nová dogmata? Ne. Je to poklad víry, který se vysvětluje, zřejmě vyslovuje, rozvíjí.

Toto, co říkáme o dogmatech, dá se dokonale použít na oddanost. Během staletí se objevily pobožnosti, které Církev pod vedením Ducha svatého dovolila a přisvojila si je. Nejsou to nijak novoty ve vlastním slova smyslu, jsou to výsledky, které vyplývají z ustanovených dogmat a organické činnosti Církve.

Jakmile učící Církev přezkoumá úctu, kterou potvrdí svou nejvyšší autoritou, máme ji s radostí přijmout; jednat jinak, by znamenalo „nesdílet pocity Církve“: *sentire cum Ecclesia*, nebylo by to více spojit se s Ježíšovým myšlením. Vždyť řekl svým apoštolům a jejich nástupcům: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Lk 10, 16). Neboť jak jít k Otci, když neposloucháme Krista?

Poměrně moderní forma, kterou na sebe nyní vzala úcta k Ježíšovu Srdci, má své dogmatické kořeny v pokladu víry. V jádře byla obsažena ve slovech svatého Jana: „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi... Protože miloval svoje, projevil jim lásku do krajnosti“ (Jan 1, 14; 13, 1). Co je vlastně Vtělení? Je to zjevení Boha, „neboť tajemstvím vtěleného Slova zazářilo nové světlo tvé jasnosti očím naší mysli“: *Nova mentis nostræ oculis lux tuæ claritatis infulsit* (Preface Narození Páně). Je to zjevení Boží lásky světu: „Bůh tak miloval svět, že mu dal svého jediného Syna“, a tento Syn sám tak miloval lidi, že se za ně vydal: „Nikdo nemá větší lásku, než je ta, aby kdo položil svůj život za své přátele“: *Majorem hac dilectionem nemo habet* (Jan 15, 13). Veškerá úcta k Ježíšovu Srdci je v jádře v těchto Ježíšových slovech. A aby ukázal, že tato láska dosáhla nejvyššího stupně, Ježíš Kristus chtěl, aby ihned po jeho posledním vydechnutí na kříži, bylo jeho srdce probodeno kopím vojáka.

Jak uvidíme, láska, která je symbolisována srdcem v této úctě, je především stvořená láska Ježíšova, ale poněvadž Kristus je vtěleným Slovem, poklady této stvořené lásky nám dávají najevo záznaky božské lásky věčného slova.

Chápete, do jaké hloubky se tato úcta noří v pokladu víry. Vzdálena jakéhokoliv porušení nebo zkaženosti je současně prostým a skvělým přijetím slov svatého Jana o Slovu, které se stalo tělem a obětovalo za nás.

19.2. Když si nyní zopakujeme v několika slovech různé prvky tohoto kultu, uvidíme, jak jsou správné.

Vlastní a přímý předmět je fyzické srdce Kristovo. Toto srdce je opravdu hodno úcty. Proč? Poněvadž je částí jeho lidské přirozenosti a že se Slovo spojilo s přirozeností dokonalou: *Perfectus homo*. Stejná úcta, kterou vzdáváme božské osobě Slova, vztahuje se na všechno, co je s ním osobně spojeno, všechno, co je v něm a s ním. To je pravdivé o celé lidské přirozenosti je to pravdou o každé části, z níž se skládá. Ježíšovo srdce je srdcem Boha.

Ale toto srdce, které uctíváme, kterému se klaníme v tomto člověčenství spojeném s osobou Slova, slouží zde jako symbol. Symbol čeho? Lásky. V běžné řeči je srdce chápáno jako symbol lásky. Když nám Bůh říká v Písmu: „Daruj mi, synu můj, srdce svoje“ (Přís 23, 26), chápeme, že srdce zde znamená lásku. Může se o někom říci: vážím si ho, mám k němu úctu, ale své srdce mu nemohu dát; těmito slovy se naznačuje, že přátelství, důvěrnost a spojení je nemožné.

V úctě k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu tedy uctíváme lásku, kterou nám vtělené Slovo přináší.

Nejprve láska stvoření. – Ježíš Kristus je zároveň Bůh a Člověk, dokonalý Bůh, dokonalý člověk; to je samo tajemství Vtělení. Ve své hodnotě „Syna člověka“, Kristus má srdce jako je naše, srdce z masa, srdce, které pro nás bije láskou nejněžnější, nejopravdovější, nejšlechetnější, nejvěrnější, jaké kdy bylo.

Ve svém listě k Efezanům jim svatý Pavel říká, že prosí neustále Boha, „aby byli schopni pochopit celou šířku i délku, výšku i hloubku, vnikat totiž do toho, jak rád nás má Kristus; přesahuje to všechno lidské poznání“ (Ef 3, 18-19).

A opravdu nikdy nevyčerpáme poklady něžnosti roztomilosti, laskavosti, lásky, jehož srdce Bohočlověka je žhavým ohniskem. Můžeme jen otevřít evangelium; uvidíme na každé stránce zářit

jeho dobrotu, milosrdenství, shovívavost Ježíšovu k lidem. Pokusil jsem se již dříve vyložit vám několik pohledů na jeho veřejný život, ukázat vám, co má tato láska hluboce lidského, nekonečně jemného.

Tato Kristova láska není pouhým přeludem, je opravdu skutečná, neboť se zakládá na skutečnosti samého Vtělení. Panna Maria, svatý Jan, Magdaléna, Lazar to dobře věděli. Není to jen láska vůle, ale též citu. Když Ježíš Kristus řekl? „Je mi líto zástupu“, (Mt 15, 32), cítil opravdu, jak soucit vzrušil nitky jeho lidského srdce; když viděl Martu a Marii oplakávat svého bratra, plakal s nimi, slzy opravdu lidské tryskaly pohnutím, které stahovalo jeho srdce. Proto Židé, svědci tohoto pohledu říkali: „Hle, jak ho miloval“! (Jan 11, 36).

Ježíš Kristus se nemění. Byl včera, je dnes, zůstane v nebi srdce nejvíce milující, nejvíce milování hodné, jaké se může jen potkat. Svatý Pavel nám říká sám, že máme mít plnou důvěru v Ježíše, poněvadž je soucitný velekněz, který zná naše bolesti, naše ubohosti, naše nemoce, tím, že se zasnoubil s naší slabostí – mimo hřích. Jistě, že Ježíš Kristus nemůže více trpět: *Mors illi ultra non dominabitur* (Řím 6, 9), ale zůstává tím, který byl jat soucitem, který trpěl, který vykoupil lidstvo láskou: „Miloval mne a sám se pro mne vydal na smrt“: *Dilexit me et tradidit semetipsum pro me*.

Kde čerpá svůj pramen tato Ježíšova láska, tato láska stvořená? Odkud ji odvozuje? Z nestvořené a božské lásky, z lásky věčného Slova, se kterým je lidská přirozenost nerozlučně spojena. V Kristu, třebaže jsou dvě přirozenosti dokonalé a rozličné, ponechávají si svou specifickou energii a své vlastní úkony, je jen jedna božská osoba. Řekl jsem vám: Ježíšova stvořená láska je jen projevem jeho lásky nestvořené. Všechno, co stvořená láska koná, je jen ve spojení s láskou nestvořenou a pro ni: Kristovo srdce čerpá svou lidskou dobrotu v božském oceánu. „V Ježíšově Srdci naleznete symbol a patrný, smyslům přístupný obraz nekonečné lásky Ježíše Krista, oné lásky, která působí, že ho za to milujeme“ (Lev XIII.: *Bula Annum sacrum*).

Na Kalvárii vidíme umírat člověka, jako jsme my, který byl vydán v plén úzkosti, který trpěl, který byl zničen mučením, více

než kdy kdo bude: chápeme lásku, kterou nám tento člověk ukazuje. Ale tato láska, která svým nadbytkem přesahuje naše poznání, je přesným a hmatatelným výrazem božské lásky. Ježíšovo srdce na kříži probodené nám zjevuje lidskou lásku Kristovu; ale za závojem Ježíšova člověčenství se ukazuje nevyslovitelná a nepochopitelná láska Slova.

Jak široké perspektivy nám otevírá tato úcta! Jak je schopna přitahovat věrnou duši! Neboť jí dává prostředek uctívat to, co je největší, nejvznešenější, nejúčinnější v Ježíši Kristu, vtěleném Slovu: lásku, kterou přináší světu a jehož srdce je výhní.

3.3. Láska je činná: svou přirozeností je překypující. V Ježíši může být pro nás jen nevyčerpatelný pramen darů.

V modlitbě svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíše Krista: *Præcipua in nos caritatis ejus beneficia recolimus*. Toto rozjímání je jedním z prostředků úcty k Ježíšovu Srdci. Jak uctívat lásku, jejíž projevy neznáme?

Jak jsme si řekli, je tato lidská Ježíšova láska zjevením lásky nestvořené. Této nestvořené lásce, která je společná s Otcem a Duchem svatým vděčíme za všechno. Není daru, který by v ní nenašel nejhlubší základ. Kdo stvořil bytosti z ničeho? Láska. V hymnu svátku zpíváme: „Země, moře, hvězdy jsou dílem jeho lásky“: *Ille amor almus artifex terræ marisque et siderum*.

Ještě více než stvoření, vděčíme lásce Vtělení. „Je to ona, která nechala sestoupit Slovo z nebeské nádhery, aby se spojilo s přirozeností slabou a smrtelnou“: *Amor coegit te tuus Mortale corpus sumere*.

Ale z dober, která si máme zvláště připomínat, je vykoupení Utrpením, ustanovení svátostí, hlavně Eucharistie. Vděčíme jí lidské lásce Ježíšově stejně, jako jeho lásce nestvořené.

Při rozjímání tajemství jsme viděli jakou hlubokou a žhavou lásku vyjadřují. Sám Pán Ježíš řekl: „Není větší lásky, než dát svůj život za své přátele“. Až tam šel; mnoho ctností září v tomto požehnaném umučení, ale žádná nedosahuje takového vrcholu, jako láska. Není třeba ničeho méně, než nadbytku lásky, abychom se dobrovolně ponořili do každé z proměn utrpení, do hlubin ponížení a potup, utrpení a bolesti.

A stejně, jako láska vykonala naše vykoupení, stejně tak ustanovila svátosti, kterými bude přivlastněno ovoce Ježíšovy oběti každé duši dobré vůle.

Svatý Augustin rád vychvaluje výraz evangelistou zvolený úmyslně, aby nám nechal poznat ránu způsobenou kopím do boku mrtvého Ježíše na kříži. Svatopisec neříká, že kopí „uhodilo“, nebo „poranilo“, ale „otevřelo“ bok Spasitelův: *Latus ejus aperuit* (Jan 19, 34). Byla to brána života, která se otevřela, říká velký Učitel; z probodeného Ježíšova srdce se vylily na svět proudy milostí, které měly posvětit Církev.

Toto rozjímání o Ježíšových dobrodiních k nám, má se stát pramenem naší praktické úcty k Ježíšovu Srdci. Jedině láskou se může odpovědět na lásku. Na co si stěžuje Pán Ježíš svaté Markétě Marii? Že nevidí splácet svou lásku: „Hle, srdce, které tolik milovalo lidi a které od nichž dostává jen nevděk“. Tedy láskou, darem srdce se má odpovídat Ježíši Kristu. „Kdo by nemiloval toho, který ho miluje? Který vykoupený by se nepřipoutal ke svému vykupiteli? *Quis non amantem redamet? Quis non redemptus diligat?* (Laudy).

Aby byla dokonalá, má tato láska mít dvojí charakter.

Je láska citová; pozůstává v různých pocitech, které nechávájí chvět duši vzhledem k milované osobě: obdiv, zalíbení, radost, díkučinění.

Tato láska plodí rty chválu. Těšíme se z dokonalostí Ježíšova srdce, oslavujeme jeho krásy a velikosti, libujeme si ve skvělosti jeho dobrodiní: *Exultabunt labia mea cum cantavero tibi* (Ž 70, 23).

Tato citová láska je nutná. Když duše rozjímá o Kristu v jeho lásce, má se oddat obdivu, zalíbení, plesání. Proč? Poněvadž máme milovat Boha z celé své bytosti; Bůh chce, aby naše láska k němu odpovídala naší povaze. Neboť nemáme přirozenost andělskou, ale lidskou, kde má citovost své místo. Ježíš Kristus přijímá tuto formu lásky, poněvadž je založena na naší přirozenosti, kterou on sám stvořil. Podívejte se na něho, když vstupoval vítězně do Jeruzaléma několik dní před svým utrpením: „A když se už přibližovali ke svahu Olivové hory, začal celý zástup učedníků radostně chválit Boha mocným hlasem pro všechny zázraky,

kteří dříve viděli, a provolávali: „Požehnaný, který přichází jako král ve jménu Páně; pokoj na nebi a sláva na výsostech! Tu někteří farizeové ze zástupu řekli: Mistře, pokárej své učedníky!“. A co odpověděl Pán Ježíš? Zakázal jim toto radostné volání? Naopak. Odpověděl farizeům: „Pravím vám: Budou-li tito mlčet, kamení bude volat“ (Lk 19, 37-40).

Ježíši Kristu byly příjemné chvály, které tryskaly ze srdce až na rty. Naše láska má se projevit v citech. Podívejte se na svaté: František, chudý z Assisi, byl tak uchvácen láskou, že zpíval chvály Bohu na cestách; Magdaléna z Pazzi běžela v klášterní chodbě svého kláštera a volala: „O lásko, o lásko“; Terezie se celá chvěla vždy, když zpívala tato slova z Kréda: *Cujus regni non erit finis* (Credo) a „království jeho nebude konce“ (Cesta dokonalosti). Čtete její „Zvolání“: uvidíte v nich, jaké pocity lidské přirozenosti se rozvíjejí v duších hořících láskou ve vroucí chvály.

Nebojme se rozmnožovat své chvály Ježíšovu Srdci. „Litanie“, úkony dostiučinění, zasvěcení, jsou právě výrazy oné citové lásky, bez nichž lidská duše nedosáhne dokonalosti své přirozenosti.

Přesto sama v sobě tato citová láska nepostačuje. Aby měla svou plnou hodnotu, „má se projevovat skutky“: *Probatio dilectionis exhibitio operis* (svatý Řehoř Veliký). Pán Ježíš řekl: „Milujete-li mě, budete zachovávat moje přikázání“: *Si diligitis me, mandata mea servate* (Jan 14, 15). To je jediný zkušební kámen. Potkáte duše, které oplývají city, mají dar slz, ale které se nestydí ani dost málo, aby potlačily své špatné sklony, zničily své hříšné zvyky, vyhnuly se příležitosti ke hříchu, které neustoupí, když přichází nenadále pokušení, nebo ihned bručí, když se ukáže protivenství a odpory. U nich je citová láska plná iluzí, je to oheň slámy bez trvání, který se promění v popel.

Milujme-li opravu Ježíše Krista, nejen že se těšíme z jeho slávy, zpíváme o jeho dokonalostech celou silou své duše, zarmucujeme se urážkami, které jsou činěny jeho srdci a nabízíme mu odprošení, – ale hlavně se snažíme poslouchat ho ve všech věcech, přijímat s horlivostí každou vůli Prozřetelnosti vzhledem k nám, hledět rozšířit jeho vládu v duších, aby mu byla vzdávána sláva,

„s radostí se vydáme, půjdeme, bude-li to nutné, až do vyčerpání“, podle krásných slov svatého Pavla: *Libentissime impendam et super impendar* (2Kor 12, 15). Apoštol to řekl o lásce k bližnímu; použita pro naši lásku ke Kristu, tato formule shrnuje podivuhodně provádění úcty k jeho svatému Srdci.

Pozorujme svého Božského Spasitele; v tomto jako ve všech jeho ctnostech, je náš nejlepším vzor; v něm nalezneme tyto oba druhy lásky.

Uvažujme o lásce, kterou má ke svému Otci. Ježíš Kristus má ve svém srdci pocity nejoprávněnější citové lásky, které mohly nechat bít lidské srdce. Jednoho dne nám Evangelium ukazuje jeho srdce, přetékáající pocitem nadšení pro nevyzpytatelné dokonalosti Otcovy, zazářit ve chvále před jeho učedníky. „V té chvíli zajásal v Duchu svatém a řekl: Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, žes ukryl tyto věci před moudrými a učenými a zjevil je malíčkým. Ano, Otče, protože se ti tak zalíbilo“ (Lk 10, 21).

Také při poslední večeři vidíte, jak je jeho srdce naplněno láskou k jeho Otci a jak se tyto pocity projevují nevypověditelnou modlitbou.

A aby ukázal celému světu upřímnost a horlivost této lásky: *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem* (Jan 14, 31). Ježíše ihned vydává do Olivové zahrady, kde měl začít dlouhou řadu pokoření a bolesti svého utrpení.

Tento dvojí ráz se stejně nalézá v jeho lásce k lidem. – Hle již tři dny množství lidí ho následuje přitahované kouzlem božských slov a září zázraků. Ale únava způsobuje, že tento dav začíná ochabovat, poněvadž nemá, čím by se osvěžil. Ježíš to ví: „Je mi líto zástupu“, řekl, „protože už tři dni prodlévají se mnou a nemají co jíst. Propustím-li je domů hladové, zemdlí na cestě; a někteří z nich přišli z daleka“: *Misereor super turbam*. Jak hluboký pocit soustrasti stahoval jeho lidské srdce! A víte, jak Ježíš převedl slova v čin: v jeho posvěcených rukách se chleby rozmnožily, aby nasýtily čtyři tisíce živých bytostí, které se ho přidržely (Mk 8, 2).

Hlavně to vidíme u Lazarova hrobu. Ježíš pláče, roní slzy, opravdové lidské slzy. Může být dojemnější a skutečnější projev

pocitů jeho srdce? A ihned klade svou moc do služby lásky. „Lazare, pojď ven!“ (Jan 11, 43).

Je to láska, která se projevuje dáváním sebe, která přetékájící ze srdce, zmocňuje se celé bytosti, všechnu její činnost, aby ji zaskvěla zájmům a slávě milovaného předmětu.

Až kam se má rozšířit tato láska, kterou máme ukazovat Ježíši Kristus, za tu, kterou nám přináší?

Nejprve se má chápat láska podstatná a svrchovaná, která nás nechá patřit na Krista a jeho vůli jako na nejvyšší Dobro, kterému dáváme přednost přede všemi věcmi. Prakticky vede tato láska ke stavu posvěcující milosti. Řekli jsme, že úcta je oddanost; ale kde je oddanost duše, která se nesnaží v sobě uchránit za každou cenu, bdělou věrností, poklad milosti Spasitele, která v pokušení váhá mezi vůlí Ježíše Krista a našeptáváním jeho věčného nepřítele?

Vy víte, že je to ona láska, která dává našemu životu všechnu jeho hodnotu a činí z ní stálou poctu příjemnou Srdci Ježíšovu. Bez této základní lásky nemá nic cenu v očích Božích. Poslechněte, jakými významnými výrazy svatými Pavel zdůrazňuje tuto pravdu: „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásky neměl, jsem jen zvučící měď a znějící zvonec. A kdybych měl dar prorokování a znal všechna tajemství a měl i poznání o všem a kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, ale lásky neměl, nejsem nic. A kdybych rozdal na jídlo pro chudé vše, co mám a pro druhého vydal své tělo k spálení, ale lásky neměl, nic mi to neprospívá“ (1Kor 13, 1-3). Jinými slovy řečeno, nemohu být Bohu příjemný, nemám-li v sobě onu podstatnou lásku, kterou se k němu připoutám, jako k nejvyššímu Dobru. Je příliš zjevné, že nemůže být opravdová úcta tam, kde tato láska není.

Dále si zvykněme konat všechny věci, i ty nejmenší s láskou, abychom se líbili Ježíši Kristu. Pracovat, přijímat své bolesti a své námahy, plnit své stavovské povinnosti s láskou, abychom byli příjemní Pánu Ježíši, ve spojení s pocity jeho srdce, když žil zde na zemi jako my, tvoří skvělou metodu úcty k Ježíšovu Srdci. Celý náš život je tak přinášen zaměřením plným lásky.

To je ono, co ostatně dává našemu životu přídavek plodnosti. Jak víte, každý úkon ctnosti, pokory, poslušnosti, nábožnosti, vykonaný ve stavu milosti, má svou vlastní zásluhu, svou zvláštní dokonalost, svou zvláštní nádheru; ale když je tento úkon řízen láskou, připojí se k němu účinnost a nová krása; aniž by se něco ztratilo z jeho vlastní hodnoty, připojuje se k tomu zásluha úkonu lásky. „Pane“, zpíval žalmista, „královna usedne na pravici tvé, zdobena ofířským zlatem“: *Adstetit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate* (Ž 44, 10). Královnou je věrná duše, v níž Kristus kraluje svou milostí, sedí na pravici Krále, oblečená do šatu tkaného ze zlata, který znamená lásku; různé barvy symbolizují různé ctnosti; každá z nich si ponechává svůj odlesk, ale lásku, která je jejich nejhlubším pramenem, zvyšuje jejich lesk.

Tak vládne láska svrchovaně v našem srdci, aby do něho přinášela všechna hnutí k oslavě Boha a jeho Syna Ježíše.

19.4. Stejně jako Duch svatý nevolá všechny duše, aby zářily stejným způsobem, stejnými ctnostmi, stejně pokud se týká zvláštní úcty, ponechává jim svobodu, kterou máme sami pečlivě respektovat. Jsou duše, které se cítí puzeny uctívat zvlášť tajemství Ježíšova dětství; jiné jsou zcela přitahovány vnitřním kouzlem jeho skrytého života; jiné opět se nemohou odloučit od rozjímání o Umučení.

Přesto však úcta k Nejsvětějšímu Ježíšovu Srdci je z těch, které nám mají být nejdražší. A proč? Poněvadž uctívá Ježíše Krista ne již v jednom z jeho stavů, nebo v jeho jednotlivých tajemstvích, ale ve všeobecnosti a v celosti jeho lásky, oné lásky, kde všechna tajemství nalézají své nejhlubší objasnění. Ačkoliv je tato úcta zvlášť a přímo charakterizovaná, tedy přece bere na sebe něco všeobecného: tím, že uctíváme Kristovo srdce, nezastavujeme se více u Ježíše dítěte, jinocha, nebo oběti, ale u osoby Ježíše v ctnosti jeho lásky.

Nad to všeobecné používání této úcty usiluje, uvážíme-li věc dobře, dát Pánu Ježíši lásku za lásku: *Movet nos od amandum mutuo* (papež Lev XIII). Uchopit celou naši činnost, aby byla proniknuta láskou a tím se líbila Ježíši Kristu; zvláštní cvičení jsou jen

prostředkem vyjádřit našemu božskému Mistru tuto vzájemnost lásky.

Toto zde je velmi vzácný účinek této úcty. Vždyť celé křesťanské náboženství směřuje pro nás k tomuto bodu: vydávat se bez lásky službě Kristově a jím Otci a jejich společnému Duchu. Tento bod je hlavně důležitý a abych skončil tuto úvahu, chci jej zkoumat s vámi několik okamžiků.

Je to pravda, potvrzená zkušeností duší, že náš duchovní život závisí z velké části z představy, kterou si obvykle činíme o Bohu.

Mezi Bohem a námi jsou základní vztahy, založené na naší přirozenosti stvoření. Jsou morální vztahy, vyvěrající z našeho postoje vůči němu: a tento postoj je nejčastěji podmíněn představou, kterou máme o Bohu.

Když si o Bohu utvoříme chybnou představu, naše úsilí o postup jsou často marná a jalová, poněvadž jdou mimo cestu; máme-li o něm neúplnou představu, náš duchovní život bude naplněn mezerami a nedokonalostmi; jestliže naše představa o Bohu je pravdivá – tak pravdivá, jak je to zde na zemi možné pro stvoření žijící z víry, – naše duše se rozvine zcela bezpečně ve světle.

Tato běžná představa, kterou si tvoříme o Bohu, je tedy klíčem našeho duchovního života, nejen, že upravuje naše jednání k němu, ale také, poněvadž často určuje postoj samého Boha k nám: v mnoha případech Bůh s námi jedná, jako my jednáme s ním.

Ale řeknete mně, což nečiní posvěcující milost z nás děti Boží? Jistě; ale často jsou v praxi duše, které nejednají jako přijaté děti věčného Otce. Řeklo by se, že tato podmínka Božích dětí, má pro ně hodnotu pouze podle jména: nechápou, že je to základní stav, který vyžaduje, aby se neustále projevoval úkony, které tomu odpovídají, a že celý duchovní život má být vývojem ducha božského přijetí, ducha, kterého jsme obdrželi při křtu mocí Ježíše Krista.

Také potkáte duše, které běžně posuzují Boha tak, jak se na něho dívali Izraelité. Bůh se jim zjevil za hromobití, blesků na hoře Sinaji; pro tento lid „vzdorný a zarputilý“ (Deut 9,13), náchylný k nevěrnosti a modloslužbě, Bůh byl pouze Pánem, kterého nutno uctívat, Mistrem, kterému nutno sloužit, Soudcem,

kterého nutno se bát. Izraelité obdrželi, jak říká svatý Pavel: „otrockého ducha, že by se museli zase žít ve strachu“: *Spiritum servitutis in timore* (Řím 8, 15). Bůh se jim zjevoval jen v celém majestátu své velikosti a svrchovanosti své moci; víte, že s nimi jednal s přísnou spravedlností: „země otevřela svá ústa, pohltila je i jejich rodiny“ (Num 16, 32). Ti, kteří se dotknou archy úmluvy, aniž by na to měli právo svým úřadem, budou zasaženi smrtí. Jedovatí hadi uštkli ty, kdo reptali. Sotva se odvážili vyslovit jméno Hospodinovo. Jednou za rok vstoupí velekněz sám s chvěním do velesvatyně, opatřen krví obětního zvířete, obětovaného za hříchy. To byl „duch služebnosti“.

Jsou duše, které žijí v těchto pocitech strachu čistě otrockého; kdyby neměly strach před Božím trestem, nepovažovaly by za nevhodné ho urážet. Dívají se na Boha obyčejně jako na pána a nesnaží se, aby se mu zalíbily. Podobají se oněm služebníkům, o nichž mluví Ježíš Kristus v podobenství o „hřivnách“. Jeden král, dříve než odešel do daleké krajiny, aby převzal království, zavolal své služebníky a svěřil jim hřivny, aby z nich těžili, dokud nepřijde. Jeden ze služebníků schoval hřivnu, aniž by z ní těžil: „Pane, tady je tvá hřivna“, řekl králi, když se vrátil, „měl jsem ji uloženou v šátku, neboť jsem se bál, protože jsi příkrý člověk: vybíráš, co jsi neuložil, a žneš, co jsi nezasel.“ A co odpovídá král? Vzal za slovo nedbalého služebníka. „Z tvých úst tě soudím, špatný služebníku. Věděl jsi, že jsem příkrý člověk... Proč jsi tedy neuložil mé peníze do směnárny?“ A přikázal, aby vzali služebníku, co mu byl dal (Lk 19, 12-13).

Takové duše jednají s Bohem v uctivé vzdálenosti, považují ho jedině za velkého Pána a Bůh s nimi jedná stejným způsobem: nedává se jim plně; mezi nimi a Bohem nemůže být osobní důvěrnost; v nich je vnitřní rozvití nemožné.

Jiné duše, snad ještě početnější, dívají se na Boha jako na velkého dobrodince; jednají obyčejně „s nadějí na odměnu“: *Propter retributionem* (Ž 118, 112). Tato představa není o nic méně chybná. Vidíme Ježíše Krista přirovnávat svého Otce k pánu, který odměňuje, – a s jak skvělou štědrostí! – věrného služebníka: „Vejdí

do radosti svého pána! (Mt 25, 21); sám nám řekl, že vstupuje na nebe, aby „nám tam připravil místo“ (Jan 14, 2).

Ale když tento postoj je běžný, tak že se stal – jak se to děje u určitých duší – výhradní, nejen že jim chybí ušlechtilost, ale ani neodpovídají plně duchu Evangelia. Naděje je křesťanská ctnost, podporuje mocně duši uprostřed protivenství, zkoušek, pokusů; – ale není jediná a nejdokonalejší z božských ctností, specifických ctností našeho stavu dítek Božích. Která je tedy nejdokonalejší ctnost? Která je to, co mezi všemi obdrží palmu? Je to, jak odpovídá svatý Pavel, láska: *Nunc manent fides, spes, caritas, tria hæc: major autem horum est caritas* (1Kor 13, 13).

3.4. Proto, – aniž bychom ztratili se zřetele bázeň, avšak ne poníženou bázeň otroka, který se bojí potrestání, ale bázeň otroka, který se bojí potrestání, ale bázeň, abychom neurazili Boha, který nás stvořil, když dáme stranou myšlenku odměny, která nás očekává, když jsme věrni, – máme se snažit, abychom měli stále synovskou důvěru a lásku k Bohu, jak nám to Ježíš Kristus zjevil v Nové Úmluvě.

Kristus opravdu ví lépe než kdo jiný, jaké mají být vztahy k Bohu, zná Boží tajemství. Když ho posloucháme, nevydáváme se do nebezpečí, že sejdem s cesty: je Pravda sama. Jaký tedy chce, abychom měli postoj k Bohu? Jak chce, abychom o Bohu rozjíмали a uctívali ho? Ovšem, že nás učí, že Bůh je nejvyšší Pán, kterého máme uctívat. Je psáno: „Svému Pánu Bohu se klaněj a jen jemu služ!“ (Lk 4, 8). Ale „tento Bůh, který se má uctívat, je Otec“: *Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate, nam et Pater tales quærit qui adorent eum* (Jan 4, 23).

Uctívání není tedy jediným pocitem, kterým má nechat tlouci naše srdce, netvoří jediný postoj, který máme mít k tomuto Otci, který je Bohem. Ne, Ježíš Kristus k tomu připojuje lásku a lásku plnou, dokonalou, bez výhrady nebo zmenšení. Když se ptali Ježíše, které je největší přikázání, co odpověděl? „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a veškerou svou silou“ (Mk 12, 30). Milovat budeš: láskou ochotnou k Pánu tak velikého majestátu, k Bohu tak vznešené doko-

nalosti, láskou ochotnou, která se snaží opatřit slávu tomu, který je toho předmětem, láskou vzájemnou k Bohu, „který nás první miloval“.

Bůh tedy chce, aby naše vztahy k němu byly proniknuty současně synovskou úctou a hlubokou láskou. Bez úcty se láska vydává do nebezpečí, že se zvrhne v netečnost špatného druhu na nejvyšší nebezpečnou. Bez lásky, která nás nese s celým svým nadšením k našemu Otci, duše žije v omylu a zneuctívá Boží dary.

A abychom v sobě uchránili tyto dva pocity, které se zdají protichůdné, Bůh nám posílá Ducha svého Syna, který svými dary bázně a zbožnosti sladuje v nás ve správném poměru nejdůvěrnější uctívání a nejnežnější lásku: *Quoniam estis filii, misit Deus spiritum Filii sui in corda vestra* (Gal 4, 6).

Je to Duch, který podle učení samého Ježíše má řídit a vést celý náš život. Je to „Duch přijetí Nové Úmluvy“, kterého svatý Pavel staví proti „duchu služebnosti“ Starého Zákona.

Snad mne budete žádat o důvod tohoto rozdílu. Bůh pozoruje od Vtělení člověčenství ve svém Synu Ježíši a kvůli němu objímá veškeré člověčenství stejným pohledem zalíbení, jehož předmětem je jeho Syn, náš starší bratr. Proto také chce, abychom žili jako On s ním, Jím, „jako milovaní synové“.

Ještě mně řeknete: A jak milovat Boha, když ho nevidíme: *Deum nemo vidit unquam?* – „Přebývá v nepřístupném světle“ (1 Tim. 6, 16). To je pravda, ale Bůh se nám zjevil ve svém Synu Ježíši: *Ipse illuxit cordibus nostris... in facie Christi Jesu* (2Kor 4, 6). Vtělené Slovo je věrohodné zjevení Boha a jeho dokonalostí; a láska, kterou nám Kristus ukazuje, je jen projevem lásky, kterou nám Bůh projevuje.

Láska Boží je opravdu sama o sobě nepochopitelná; úplně nás předchází; na lidskou mysl nevstoupilo, co je Bůh; v něm se dokonalosti nerozlišují od jeho přirozenosti: Boží láska je Bůh sám: *Deus caritas est* (1Jan 4, 8). Bůh je láska.

Jak tedy budeme mít opravdovou představu o Boží lásce? Tím, že pozorujeme Boha, který se nám projevuje hmatatelnou formou. A jaká je tato forma? – Je to Ježíšovo člověčenství. Kristus je Bůh, ale Bůh, který se nám zjevil, rozjímání o Ježíšově člo-

čenství je nejjistější cesta, abychom došli k opravdovému poznání Boha. „Kdo ho vidí, vidí Otce“. Láska, kterou nám projevuje vtělené slovo, odhaluje Otcovu lásku k nám, neboť „Slovo a Otec jsou jedno“: *Ego et Pater unum sumus* (Jan 10, 30).

Tento řád jednou stanovený se více nemění. Křesťanství je láska Boží, zjevující se světu Kristem; a celé naše náboženství má směřovat k rozjímání této lásky v Kristu a odpovídat na Kristovu lásku, aby se dosáhlo Boha.

Takový je Boží plán; takové je Boží smýšlení o nás. Jestliže jej nepřijmeme, není pro nás ani světla, ani pravdy; nebude ani jistota, ani spása.

Neboť podstatný postoj, který od nás vyžaduje tento plán Boží, je postoj přijatých dětí. Zůstaneme bytostmi stvořenými z ničeho a před „tímto Otcem nezměřitelného majestátu“ máme se klanět s pocitem nejhlubší úcty; ale na tyto základní vztahy, které mají původ (se rodí) z naší vlastnosti stvoření, se kladou, ne aby je zničily, ale aby je korunovaly na vztahy nekonečně vyšší, rozsáhlejší a důvěrnější, které vyplývají z našeho božského přijetí a které všechny směřují k tomu, aby sloužily Bohu láskou.

Tento základní postoj, který má odpovídat skutečnosti našeho nebeského přijetí, je zvláště podporován úctou k Srdci Ježíšovu. Když rozjímáme o lidské lásce Krista k nám, tato oddanost nás uvádí do tajemství Boží lásky, tím, že nakláníme své duše, abychom ji poznali životem jehož je láska hybnou silou, udržuje v nás pocity synovské zbožnosti, které máme mít k Otcovi.

Když přijímáme Pána Ježíše ve svatém přijímání, máme ve svém nitru toto Božské Srdce, které je výhní lásky. Stále ho žádáme, aby nám nechal sám pochopit tuto lásku, neboť paprsek shůry je mnohem účinnější, než všechno lidské uvažování; žádáme ho, aby v nás zapálil lásku své osoby. Svátá Terezie říká: „Když milostí Pána, láska Pána se jednoho dne vtiskne do našeho srdce, všechno se nám stává snadné; velmi rychle a bez nejmenší námahy dojdeme k cíli.“

„Začít milovat osobu; láska osoby nás nechá milovat učení, a láska učení nás dovede jemně a silně zároveň k praxi. Neopomeňte poznávat Ježíše Krista rozjímat o jeho tajemstvích; to vám vnukne jeho lásku; touha líbit se mu, bude ná-

sledovat na to, a tato touha vydá ovoce dobrých činů“ (Bossuet, *Meditace na Evangelium*).

Jestliže tato láska k osobě Ježíše je v našem srdci, vytryskne z ní naše činnost. Můžeme se setkat s obtížemi, být podrobeni velkým zkouškám, podstoupit prudká pokušení, když milujeme Ježíše Krista, tyto obtíže, tyto zkoušky, tato pokušení nás naleznou pevnými: *Aquæ multæ non potuerunt extinguere caritatem* (Ž 8, 7). Neboť když „nás láska Kristova pohání, nechceme více žít sami pro sebe, ale pro toho, který nás miloval a vydal se za nás“: *Ut et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est* (2Kor 5, 15).

20. KRISTUS, KORUNA VŠECH SVATÝCH (SVÁTEK VŠECH SVATÝCH)

Obsah: Kristus je neoddělitelný od svého mystického těla. – 1. Důvod, proč dychtíme po svatosti; Boží vůle, nekonečná hodnota, (cena), kterou Kristus zaplatil naši dokonalost. – 2. Základní ráz naší svatosti: je nadpřirozené uskutečnění Božího plánu našeho svobodného předurčení v Ježíši Kristu. – 3. Jak je Kristus pro nás pramenem veškeré svatosti: je Cesta, Pravda, Život. – 4. Pocity, které nás mají oživovat při našem hledání svatosti: hluboká pokora a absolutní důvěra. – 5. Praktický závěr: uctívat svaté, vzývat je; snažit se je napodobovat tím, že zůstáváme spojeni s Ježíšem Kristem; nenechat se sklíčit ubohostmi a zkouškami. – 6. Cíl věčného plánu naší svatosti je velebit moc milosti Ježíše: *In laudem gloriæ gratiæ suæ*.

Všechno položil k nohám svého Syna. A jeho dal Církvi „jako svrchovanou hlavu: ona je jeho tělo, doplňuje Krista“ (Ef 1, 22-23).

Tyto řádky svatého Pavla nám ukazují tajemství Ježíše Krista, pozorované v mystickém těle, kterým je Církev.

Ve všech předcházejících úvahách rozjímali jsme s radostí o samé osobě Ježíšově, o jeho stavech, jeho poníženích, jeho zápasech, jeho velikosti, jeho vítězství; nemohli jsme odvrátit své zraky od tohoto milování hodného člověčenství, které je pro nás vzorem veškeré ctnosti a jedinečným /jediným/pramenem veškeré milosti.

Ale všechna tajemství Bohočlověka směřují ke zřízení a posvěcení Církve: *Propter nos et propter nostram salutem* (Credo). Konečně Kristus přišel, aby utvořil společnost, která vy „neměla ani

poskvrnky nebo vrásky, nýbrž aby byla svatá a bez vady“ (Ef 5, 27).

Uzavřené spojení je tak těsné a důvěrné, že On je révou a ona tvoří větve; že On je hlavou a ona tvoří jeho tělo; že On je Snoubencem a ona má hodnost Snoubenky. Spojení utváří to, co svatý Augustin tak dobře nazývá „celým Kristem“.

Kristus a Církev jsou neodlučitelní; nemohou být chápáni jeden bez druhého. Proto ke konci těchto úvah o Ježíšově osobě a jeho tajemstvích, můžeme k vám mluvit o této společnosti svatých, jak ji svatý Pavel nazývá „doplňek Kristův“, a bez níž Kristovo tajemství nedosahuje své dokonalosti.

Víte, že zde na zemi toto nevyslovitelné spojení nastává vírou, milostí a láskou; dovršuje se v nebeské nádheře a blaženém patření. A tak, když jsme došli nakonec okruhu, který Církev si vzala za úkol projít, liturgie oslavuje ve skvělém svátku Všech svatých – slávu Ježíšova království. Spojuje v téže chvále množství celé společnosti vyvolených, aby velebila jejich vítězství a jejich radost, současně, aby nás pobádala je následovat v jejich příkladech, abychom se podíleli na jejich blaženosti.

Neboť tato společnost je jedna, jako je jeden Kristus. Po čase má následovat věčnost; zde na zemi se duše utvářejí k dokonalosti, ale cíl se nalézá pouze v této slavné společnosti; dále náš stupeň blaženosti se měří podle stupně lásky, které dosáhneme v hodině, kdy opouštíme tuto zem.

Nejprve vám vyložím důvody, že máme směřovat k této nebeské blaženosti, ihned uvidíme prostředky, jak jí dosáhnout.

20.1. Prvním důvodem, proč máme směřovat ke svatosti, je „vůle Boží“: *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra* (1Sol 4, 3). Bůh nejen chce, abychom byli spaseni, ale abychom se stali svatými. A proč to Bůh tak rozhodl? „Poněvadž On sám je svatý“: *Sancti estote quoniam ego sanctus sum* (Lv 11, 44). Bůh je svatost sama; my jsme jeho stvoření; žádá, aby stvoření bylo jeho obrazem, dále chce, abychom v naší hodnotě dětí „byli dokonalí, jako je dokonalý náš nebeský Otec“: *Estote perfecti, sicut et Pater vester cælestis perfectus est* (Mt 5, 48). To je příkaz samého Ježíše.

Bůh nalézá svou slávu v naší svatosti. Nikdy nezapomínejme na tuto pravdu: každý stupeň svatosti, ke kterému dojdeme, každá oběť, kterou splníme, abychom získali, každá ctnost jejíž záblesk ozdobí naši duši, bude věčně oslavou Boží.

Denně zpíváme a zdá se mně, že je to denně vždy s větším blahem: „Ty jediný jsi svatý, Ježíši Kriste“: *Tu solus sanctus, Jesu Christe* (Gloria). A proto jste velkou oslavou Boží. Po celou věčnost Ježíš Kristus oslavuje nekonečně Otce tím, že mu ukazuje svých pět jizev, skvělý výraz nejvyšší věrnosti a dokonalé lásky, se kterou „stále dělal, co se otci líbí“: *Quæ placita sunt ei facio semper* (Jan 8, 29).

Stejně je to se svatými. Stojí „před trůnem Božím“ (Zj 7, 9) a bez ustání vzdávají slávu. Vroucí horlivost apoštolů, svědectví mučedníků náchově zbarvené krví, hluboká učenost církevních učitelů, zářící čistota panen tvoří právě úctu tak příjemnou Bohu.

„V tomto velikém zástupu, který by nikdo nespočítal“ (Zj 7, 9), každý svatý září zvláštním leskem a Bůh bude věčně patřit se zalíbením na úsilí, zápasy, vítězství svatých, kteří jsou jako trofeje u Božích nohou, aby uctívali jeho nekonečné dokonalosti a aby uznávali jeho práva.

Je to tedy pro nás zákonitá touha směřovat ze všech sil k tomu, abychom opatřili tuto slávu, kterou Bůh čerpá z naší svatosti. Máme živě usilovat o to, abychom patřili k této svaté společnosti, ve které sám Bůh má zalíbení; to je pro nás důvodem, abychom se nespokojili prostřední dokonalostí, ale toužili bez ustání plnit s největší možnou plností očekávání touhu Boží: *Sancti estote quoniam ego sanctus sum*.

Jiný důvod je, že čím je naše svatost vyšší, tím více velebíme cenu Ježíšovy krve.

Svatý Pavel nám říká, že „Kristus vydal sám sebe za Církev, aby ji udělal svatou. Tím chtěl Církev připravit tak, aby neměla ani poskvrnky nebo vrásky, nýbrž aby byla svatá a bez vady“ (Ef 5, 25-27). To je celý cíl jeho oběti.

Vždyť jeden z pramenů největšího utrpení Ježíšova srdce během jeho agónie na hoře Olivetské byl pohled na zbytečně prolitou jeho krev pro tolik duší, které odmítnou Boží dar: *Quæ uti-*

litas in sanguine meo? (Ž29, 10). Kristus věděl, že by jedna kapka jeho krve stačila k očistění světa a k posvěcení množství duší, ale aby poslechl svého Otce, souhlasil s největší láskou vylít až do poslední kapky tuto krev, která obsahovala nekonečnou hodnotu božství. A přece může se dobře říci: „Jaký užitek se sklídí z této krve?“

Velkou touhou, kterou bije srdce Kristovo, je oslavit svého Otce; proto toužil s takovým zápallem: *quomodo coarctor* (Lk 12, 50), dát svůj život, aby se přivedlo k Otci nespočetné množství duší, které přinesou ovoce života a svatosti: *In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis* (Jan 15, 8).

Ale kolik jich chápe horlivost Ježíšovy lásky? Kolik odpovídá na přání jeho srdce. Tolik duší nezachovává Boží zákon! Jiní se řídí jeho příkazy, ale velmi málo se jich dává Ježíši a činnosti jeho Ducha s onou plností, která vede ke svatosti. Šťastné duše, které se vzdávají bez výhrady vůli Boží! Spojení zcela s Kristem, který je vinný keř, „přinášejí hojně ovoce a oslavují nebeského Otce“; prohlašují hlavně hodnotu Ježíšovy krve.

A opravdu vidíte, jakou píseň zpívají vyvolení, které nám svatý Jan ukazuje ve svém Zjevení, jak se sklánějí před Beránkem. „Tys byl zabit s svou krví jsi nás vykoupil pro Boha, ať už patříme ke kterémukoliv kmenu, jazyku, lidu nebo národu... Tobě čest, sláva i moc na věky!“ (Zj 5, 9.13). Svatí vyznávají, že jsou trofejemi Beránkovy krve, trofejemi, tím slavnějšími, čím jejich svatost více vyniká.

Snažme se tedy s celým žářem svých duší očišťovat se víc a více v Ježíšově krvi, abychom vydávali ono ovoce života svatosti, které nám Ježíš Kristus zasloužil svým utrpením a svou smrtí. Staneme-li se svatými, naše srdce se bude po celou věčnost chvět radostí, že se dáme Kristu tím, že budeme zpívat o triumfech jeho božské krve a všemohoucnosti jeho milosti.

20.2. Zeptáte se mne: jak dojít k této svatosti, tak příjemné Bohu, tak slavné pro Ježíše, a nevysychajícím prameni pro naše duše, nekonečné radosti, jejíž hloubku nedovedeme chápat? Neboť: „Věci, které žádné oko nikdy nevidělo, které žádné ucho ni-

kdy neslyšelo, nač žádný člověk nikdy ani nepomyslel, to Bůh připravil těm, kdo ho milují“ (1Kor 2, 9). Kterou cestou jít, abychom došli k tomuto blaženému stavu, kde bude duše rozjímat o celé pravdě a těšit se z plnosti všech dober?

Tato otázka je hlavní, ale dříve, než na ni odpovím, chci nejprve ukázat vlastní ráz svatosti. Můžeme opravdu volit svou cestu s celou bezpečností, jen když dříve poznáme cíl, kterého máme dosáhnout, jen když dříve pochopíme charakter, který podle Božího plánu má přijmout naše svatost, pak nebude více cesta, abychom k ní došli, pro nás tajemstvím.

Jaký je tedy tento charakter? Jaká je podstatná hodnota, kterou Bůh žádá od naší dokonalosti? Je – být nadpřirozený.

Znáte tuto pravdu, kterou jsem již dříve podrobně vyložil; (v „Kristus, život duše“), ale je tak životní, že nebude bez prospěchu, vrátit se k ní na chvíli. Jak jsem vám již častokrát řekl, červánky Božího milosrdenství k nám jsou do věčné volby, kterou o nás Bůh učinil dobrovolně, z lásky: *Elegit nos... antemundi constitutionem ut essemus sancti* (Ef 1, 4).

Uvažujme chvíli o této volbě. Víme, že věčný Otec stále pozoroval, a pozoruje své Slovo, svého Syna; v něm vidí sám sebe se svými nekonečnými dokonalostmi, neboť toto jediné slovo vyjadřuje v božské řeči všechno, co Bůh je. Naše myšlenky o nás jsou konečné, omezené, skoupé a přece, abychom je vyjádřili, musíme použít velkého množství slov; jediným slovem Bůh vyjadřuje najednou svou myšlenku, která je nekonečná; chápe sám sebe ve svém Slově.

Abychom mohli pochopit věc plně, říká někde svatý Tomáš, je nutné také poznat množství uskutečnění, jichž je tato věc schopná. Bůh který se dokonale chápe, vidí ve svém Slově všechny různé způsoby, které něž budou moci stvoření reflektovat nebo obnovovat své dokonalosti. Bůh nevrhl věci náhodou do prostor, netvořil je se slepou silou, bytost nekonečně rozumná tvořila všechny věci podle pojatého plánu ve své věčné Moudrosti. Když pozoruje svého Syna, Bůh vidí jediným pohledem neomezené množství možných bytostí; a od věčnosti rozhodl vyvolit v tomto množ-

ství bytosti, které v sobě uskuteční a projeví /osvědčí/ vně, třebaže v omezené míře dokonalosti jeho Slova.

Ve skutečném řádu Božího uspořádání, Bůh předvídal, že člověk, kterého učinil králem pozemského stvoření, neudrží se na výši svého určení a uchýlí se od plánu, vytyčeného jeho Stvořitelem, aby se s ním spojil. Božská Moudrost nebyla překvapena; aby a přivedl zpět zkaženého člověka, jeho myšlenka se zastavila především u Toho, kterého svatý Pavel nazývá „zrozeným dříve, než bylo všechno tvorstvo“: *Primogenitus omnis creaturæ* (Kol 1, 15), a který je vtěleným Slovem.

Otec pozoroval své vtělené Slovo, tělem učiněné; viděl v tomto člověčenství, spojeném hypostaticky se svým Slovem, shrnutí, dokončenou syntézu veškeré stvořené dokonalosti; na Táboře nám zjevil, že tento Bohočlověk byl mistrovským dílem jeho myšlenek a „předmětem všeho jeho zalíbení“: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui* (Mt 17, 5). Toto Kristovo člověčenství vyjadřuje vně božské Slovo v pozemské formě; zvolil ji svobodně, z lásky.

To není vše. Bůh Otec chtěl oslavit svého Syna tím, že mu dal družinu: je to nespočetné množství svatých. Svatí jsou jako různí dvojníci Krista v méně dokonalé formě. Každý z nás nalézá svůj ideál ve Slovu. Každý z nás by měl být pro Boha zvláštním tlumočením jednoho z nekonečných aspektů jeho Slova. Proto zpíváme o každém svatém: „Nikdo se nenašel, kdo by mu byl podoben“: *Non est inventus similis illi* (Antifona laud). Nikde nejsou dva svatí, které by představovali a osvědčovali Krista se stejnou dokonalostí.

Až budeme v nebi, budeme patřit uprostřed nevyslovitelné radosti na Nejsvětější Trojici. Uvidíme Slovo, Syna, vycházejícího z Otce jako pravzor veškeré možné dokonalosti. Uvidíme, jak svaté lidství Ježíšovo tlumočilo všeobecným způsobem dokonalosti Slova, se kterým bylo spojeno. Uvidíme, že Bůh spojil s Kristem tolik bratří, kteří opět ukazují v sobě božské dokonalosti, spojené a citelně vykonávané zde na zemi v Ježíši Kristu. Takže Kristus je „prvorozený“ z množství bratří, kteří se mu mají podobat: *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus* (Řím 8, 29).

Nikdy nezapomínejme slova svatého Pavla: „Bůh si nás vyvolil ve svém Synu Ježíši“: *Elegit nos in ipso* (Ef 1, 4). V tomto věčném ustanovení nalézáme pramen své opravdové velikosti. Když svou svatostí uskutečňujeme Boží představu o nás, stáváme se pro něho jakoby částí slávy, kterou je mu jeho Syn Ježíš: *Splendor gloriae* (Žid 1, 4). Jsme jako prodloužením, paprsky této slávy, když se snažíme každý na svém místě, ve svém prostředí, tlumočit a v sobě uskutečnit božský ideál, jehož vtělené Slovo je jedinečným příkladem.

Takový je Boží plán, takové je naše předurčení; „být podle vtěleného Slova, Božího Syna, podle přirozenosti a našeho vzoru svatosti, „abychom se shodovali s obrazem jeho oslaveného Syna“: *Prædestinavit (nos) conformes fieri imaginis Filii sui* (Řím 8, 29).

Je to z tohoto věčného úradku, z tohoto předurčení plného lásky, odkud pochází pro každého z nás řada veškerého milosrdenství. Aby se tento plán provedl, aby se mohly uskutečnit jeho úmysly na nás, Bůh nám dává milost, tajemně podílení se na jeho přirozenosti. Jí se stáváme v jeho Synu Ježíši, který nám ji zasloužil, opravdovými dětmi Božími.

Nemáme tedy s Bohem již jen prosté vztahy stvoření, nemáme se s ním spojit jen oddaností a povinnostmi přirozeného náboženství, založeného na naší vlastnosti být stvořen. Aniž se co zničilo z těchto vztahů, aniž něco zmenšilo z těchto povinností, vstupujeme do nejintímnějších spojení s Bohem, spojení dětí, které v nás tvoří zvláštní úctu se vztahem k Otci, který nás miluje: *Es-tote imitatores Dei sicut filii carissimi* (Ef 5, 1-2). Vztahy a povinnosti zcela nadpřirozené, poněvadž přesahují práva naší přirozenosti a které činí možnými jediné Ježíšova milost.

Nyní chápete, jaký je základní charakter naší svatosti.

Svatými se můžeme stát jediné podle Božího plánu, to znamená milostí, kterou máme od Ježíše Krista. To je první podmínka. Proto se tato milost jmenuje posvěcující. Toto je tak pravdivé, že mimo tuto milost není ani spása možná. V království vyvolených jsou jen duše, které se podobají Ježíši, neboť základní podobnost, kterou máme s ním mít, se uskutečňuje jediné milostí.

Vidíte, že Bůh sám určil povahu naší svatosti. Chtít jí dát jiný raz, je jak říká svatý Pavel, „bít do vzduchu“: *Aerem verberans* (1Kor 9, 26). Bůh sám stanovil cestu, po které máme jít, nejtít po ní, znamená zabloudit a konečně ji ztratit: *Ego sum via: nemo venit ad Patrem nisi per me* (Jan 14, 6). On sám položil základ celé dokonalosti, bez kterého se staví jen na písku: *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Jesus* (1Kor 3, 11).

To je pravdivé o spáse, to je pravdivé o svatosti: čerpá svůj původ a nalézá podporu jedině v milosti Ježíše Krista.

20.3. K Bohu máme jít jeho způsobem; budeme svatými jen v té míře, jak se přizpůsobíme Božímu plánu. Ukázal jsem vám ve velkých rysech tento skvělý plán; pohledme nyní podrobněji, jak je Ježíš Kristus pro nás pramenem veškeré svatosti.

Předpokládejme, že duše, která se v zápalu velkodušnosti vnuknutím Ducha svatého vrhne na kolena před nebeským Otcem a říká mu: „Otče, miluji tě a nic si tak nepřeji, jako tvou slávu; chci tě po celou věčnost oslavovat svou svatostí; co mám učinit? Ukaž mně, co ode mne žádáš.“ Co by jí odpověděl Otec? Ukázal by jí svého Syna, Ježíše Krista a řekl by jí: „Hle, můj milovaný Syn, předmět mého zalíbení, poslouvej ho“. Potom by se vzdálil a nechal tuto duši u nohou Ježíšových.

A co nám říká Ježíš?: „Jsem Cesta, Pravda a Život“: *Ego sum via, et veritas, et vita* (Jan 14, 6). Tři slova hlubokého smyslu, o kterých chci s vámi rozjímat a která by měla být vryta na dně našich srdcí.

Chcete jít k mému Otci, říká Ježíš; chcete se spojit s tím, který je pramenem všeho dobra a původem veškeré dokonalosti? Jednáte dobře; tuto touhu nechal On zrodit ve vašich srdcích; ale „můžete ji uskutečnit skrze mne“: *Ego sum via: nemo venit ad Patrem nisi per me*.

Víte, že je nekonečná vzdálenost mezi tvorem a Stvořitelem; mezi tím, který se jen podílí na bytí a Oním, který je Bytí trvalé samo v sobě. Vezměte si nejvyššího anděla v nebeské hierarchii mezi ním a Bohem je propast, kterou žádná stvořená síla nemůže překročit.

Ale Bůh položil most přes tuto propast, Krista, Bohočlověka, spojeného člověka s Bohem. Slovo se stalo tělem; v něm je lidská přirozenost spojena s božstvím: dvě přirozenosti, božská a lidská jsou spojeny v sevření tak důvěrném, tak nerozlučném, že je to jen jedna osoba, osoba Slova, ve které lidská přirozenost trvá. Propast odloučení je vyplněna.

Kristus je Bohem, je jedno se svým Otcem, je cestou, která nás vede k Bohu. Když tedy chceme jít k Bohu, snažme se mít neomezenou víru v moc, kterou má Ježíš, aby nás spojil s Otcem. Co řekl opravdu Pán Ježíš? „Otče, chci, aby ti, které jsi mi dal, aby také oni byli se mnou tam, kde jsem já“: *Pater, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum* (Jan 17, 24). A kde je Kristus? „V lůně Otcově“.

Když je naše víra živá a když se dáváme zcela Ježíši, táhne nás s sebou, nechá nás vniknout do lůna Otcova: *in sinu Patris*. Neboť Ježíš je současně cesta a cíl. Je cestou svým člověčenstvím: *via quo imus*; je cílem svým božstvím: *patria quo imus* (svatý Augustin: Kázání). To je, co dává velkou jistotu této cestě: je dokonalá a obahuje v sobě cíl.

Je skvělou věcí konat v modlitbě úkony víry ve všemocnou sílu, kterou má Ježíš, aby nás vedl ke svému Oci.

„Kriste Ježíši, věřím, že jsi pravý Bůh a pravý člověk, že jsi božskou cestou nekonečné účinnosti, abych překročil propast, která mě dělí od Boha. Věřím, že tvé svaté lidství je dokonalé, tak mocné, že může přes mé ubohosti, mé mezery, mé slabosti přitáhnout mne tam, kde jsi, do lůna Otcova. Učiň, abych poslouchal trvá slova, abych následoval tvé příklady a abych se od tebe neodloučil.“

Je to vzácná milost, když se najde cesta, která vede k cíli; ale je ještě nutné, jít po ní ve světle. Tento cíl je nadpřirozený, nad naší stvořenou mocí; proto světlo, které má svlažovat naši cestu svou jasností, musí k nám stejně přijít shůry.

Bůh je tak skvělý, že chce být sám naším světlem. V nebi naše svatost bude, rozjímat o nekonečném světle a čerpat z této nádhery pramen veškerého života a veškeré radosti: *In lumine tuo vidimus lumen* (Ž 35, 10).

Zde na zemi je nám toto světlo nedosažitelné pro svou jasnost, naše oči jsou příliš slabé, abychom ji snesli. A přece je pro nás nutné abychom došli k cíli. Co bude naším světlem? Ježíš Kristus. „Já jsem pravda“: *Ego sum veritas*. Jedině On sám nám může zjevit nekonečné světlo. „On je Bůh z Boha, světlo ze světla“: *Deus de Deo, lumen de lumine* (Credo). Je pravým Bohem a tak „je světlo a tmy v něm není“: *Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ* (1Jan 1,5). Toto světlo sestoupilo do našeho údolí, nekonečná záře jeho paprsků zastíněna závojem člověčenství. Naše tak slabé, oči budou moci patřit na toto božské světlo, které se skrývá a současně zjevuje pod ubohostí pomíjejícího těla: *Illuxit in cordibus nostris... in facie Christi Jesu* (2Kor 4, 6). „Pravé světlo, které osvěcuje každého člověka, přicházelo na svět“: *Lux vera quæ illuminat omnem hominem* (Jan 1, 9).

Ježíš Kristus, věčné Slovo, nás učí pozorovat Boha, On nám ho zjevuje, říká nám: Jsem pravda: když budete ve mne věřit, nejen že se naučíte poznávat pravdu o všech věcech, ale budete v pravdě; „kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života“ (Jan 8, 12).

Tedy, co máme činit, abychom šli ve světle? Řídit se podle slov Ježíšových, podle zásad jeho Evangelia, zkoumat všechny věci ve světle slov vtěleného Slova. Ježíš nám například říká: „Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské, tiší, teří pláč, kteří lační a žízňají po spravedlnosti, milosrdní, čistého srdce, pokojná, kteří trpí příkoří pro spravedlnost“ (Mt 5, 3.11). Máme tomu věřit, spojit se s ním úkonem víry, položit k jeho nohám jako poctu, souhlas našeho rozumu s jeho slovy, snažit se žít v pokoře, jemnosti, milosrdenství, čistotě, žít se všemi v míru, snášet protivenství s trpělivostí a důvěrou.

Když takto žijeme ve víře, Kristův duch uchvátí pomalu naši duši, aby ji vedl ve všech věcech, aby řídil její činnost ve smyslu evangelia; duše, která se vzdává světla čistě přirozeného ve svém vlastním úsudku, vidí všechny věci očima Slova: *Erit tibi Dominus in lucem* (Iz 40, 19). Žijící v pravdě, pokračuje neustále na cestě; spojena s pravdou, žije z jeho Ducha: myšlenky, pocity, touhy Ježíšovy se stávají jejími myšlenkami, jejími pocity, jejími touhami;

nečiní nic, co by nebylo plně v souhlasu s Kristovou vůlí. Není-li toto sám základ celé svatosti?

Nestačí nalézt cestu, jít po ní ve světle, je ještě třeba pokrmu, který nás podpírá na naší pouti. Tento pokrm nadpřirozeného života, je to stále Kristus, který nám ho dává: *Et vita*.

V Bohu se nalézá nekonečný život; *Apud te est fons vitae* (Ž 35, 10). Proud tohoto života nevyslovitelného a trvalého naplňoval plností své hodnoty Kristovu duše: *Sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso* (Jan 5, 26).

A co činil Syn? „Přišel, aby nás nechal podílet se na svém božském životě“: *Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant* (Jan 10, 10). Říká nám: „Jako já žiji skrze Otce, tak i ten, kdo jí mne, bude žít skrze mne“: *Et qui manducat me, et ipse vivet propter me* (Jan 6, 58).

Žít tímto Božím životem je svatost. Vzdálit opravdu od tohoto života všechno, co ho může zničit nebo snížit – hřích, nevěrnost, připoutání ke stvoření, pohledy čistě přirozené; – rozvíjet ho ctností víry, naděje a lásky, které nás spojují s Bohem, to je pro nás, jak jsem vám řekl, dvojitý prvek naší svatosti.

Ježíš Kristus – jsa sám Život – se stane naší svatostí, poněvadž je jejím samým pramenem: *Christus Jesus factus est nobis... sanctificatio* (1Kor 1, 30). Tím, že se nám dává ve svatém přijímání, dává nám své lidství, své božství; oživuje lásku; přeměňuje nás pomalu v sebe, takže nežijeme více sami, ale jím a pro něho. Tvorí mezi touhami našimi a jeho, mezi vůlí naší a jeho takovou podobnost, takový soulad, že „žijeme ovšem, ale to už nejsme my, nýbrž v nás žije Kristus“: *Vivo autem, jam non ego: vivit vero in me Christus* (Gal 2, 20). Žádné vyjádření není výraznější, než jsou tato slova apoštola, abychom shrnuli celé dílo svatosti.

20.4. Z tohoto učení se rodí pocity, které nás mají povzbuzovat v našem hledání svatosti: hluboká pokora vzhledem k naší slabosti, úplná důvěra v Ježíše Krista. Náš nadpřirozený život kolísá mezi dvěma póly: z jedné strany máme mít nejvnitřnější přesvědčení o své nemohoucnosti dosíci dokonalosti bez Boží pomoci; na

druhé straně máme být naplněni neochvějnou důvěrou naléztí všechno v milosti Ježíše Krista.

Poněvadž je nadpřirozená, Bůh – nejvyšší Pán svých úmyslů a svých darů, – ji umístil nad nároky a právy celé stvořené přírody, svatost, ke které jsme povoláni, je nedosažitelná bez Boží milosti. Pán Ježíš nám to řekl: „Beze mne nemůžete nic činit“: *Sine me nihil potestis facere* (Jan 15, 5). Svatý Augustin poznamenává (Pojednání na Janovo evangelium), že Ježíš Kristus neřekl: „Beze mne nemůžete činit velké věci“, ale „beze mne nemůžete nic činit co vás vede k věčnému životu.“ Svatý Pavel vysvětlil podrobně toto učení našeho božského Mistra: „Jsmes neschopni“, řekl, „mít sami ze sebe jedinou myšlenku, která má hodnotu pro nebe; v tomto oboru všechna naše moc pochází od Boha: *Sufficiencia nostra ex Deo est* (2Kor 3, 5). I to, co chcete i to, že to pak vykonáte, působí přece ve vás Bůh“: *Deus est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate* (Flp 2, 13). – Tak tedy nemůžeme učinit nic pro svou svatost bez Boží milosti.

Máme tedy být sklíčení? Naopak! Vnitřní přesvědčení o této neschopnosti nemůže nás ani vehnat v malomyslnost, ani sloužit k omluvě naší lenosti. Nemůžeme nic bez Krista, s Ním můžeme všechno: *Omnia possum in eo qui me confortat* (Flp 4, 13). „Mohu všechno“, říká nám ještě svatý Pavel, „ne sám ze sebe, ale v tom, který mne posiluje“. Ať jsou jakékoliv naše zkoušky, naše obtíže, naše slabosti, Kristem můžeme dojít k nejvyšší svatosti.

Proč to? Poněvadž „v něm jsou nahromaděny celé poklady moudrosti a poznání“, (Kol 2, 3) poněvadž „v něm se skutečně projevuje celá plnost božství“ (Kol 2, 9), a jsa naší hlavou, má moc, aby nás na nich nechal podílet se. „My všichni jsme zajisté přijali z jeho plnosti“ (Jan 1, 16), „takže nejste pozadu v žádném Božím daru“: *Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia* (1Kor 1, 7).

Jakou důvěru vyvolá víra v tyto pravdy! Ježíš Kristus je v nás a v něm nalézáme všechno: *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* (Řím 8, 32). Co nám tedy brání, abychom se stali svatými? Když se nás bude v den posledního soudu Ježíš ptát? Proč jste nedošli až k výši vašeho poslání? Proč jste nedošli ke svatosti, ke které jsem vás povolal? Nebudeme moci odpovědět: „Pane,

má slabost byla příliš velká, obtíže nepřekonatelné, zkoušky nad mé síly“. Bůh nám namítne: „Co se vás týče, je příliš pravdivé, že nic nemůžete, ale dal jsem vám svého Syna; v něm vám nic nescházelo, co jste potřebovali; jeho milost je všemohoucí a jím jste se mohli spojit se samým pramenem života“.

To je tak pravdivé! Velký génius, snad největší, jakého svět znal, člověk který prožil své mládí v nespořádanosti života, který vyprázdnil kalich rozkoší, jehož duch se vznítil všemi omyly doby, Augustin, přemožen milostí se obrátil a došel vznešené svatosti. Jednoho dne – sám to vypráví – přitažen milostí, ovládl své špatné náklonnosti, viděl děti, mladé dívky, panny zářit jejich čistotou, vdovy, které se staly ctihodnými svými ctnostmi: zdálo se mu, že slyší sladké pozvání, které mu říká: *Tu non poteris quod isti, quod istae?* (Vyznání). „To, co činí tyto děti, tyto panny, ty bys nemohl splnit? Tím čím jsou, nemohl by ses stát?“. A přes oheň krve, který vřel v jeho cévách, přes bouře svých vášní, dlouhý zvyk hříchu, se Augustin vydal milosti a milost z něho učinila pro celou věčnost jednu ze svých nejskvělejších vítězství.

Když oslavujeme slavnost svatých, máme si opakovat slova, která slyšel svatý Augustin: „Jaký máme důvod, abychom nemesěřovali ke svatosti?“: *Curnon poteris quod isti, quod istae?* Ach, vím to dobře: každý je pokoušen říci: „Mám tolik těžkostí, prožívám tolik protivenství, nemohu se stát svatým“; ale buďte ujištění, že všichni světci se „setkali s tolika obtížemi, zakoušeli tolik protivenství“, a mnohem větších ještě než jsou vaše.

Tak tedy nikdo nemůže říci: svatost není pro mne. Co ji může učinit nemožnou? Bůh ji od nás žádá? Chce nás mít svatými pro jeho oslavu a pro naši radost: *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra* (1Sol 4, 3). Bůh se nám neposmívá, když nám Pán Ježíš říká: „Buďte dokonalí“. Ví všechno, co od nás žádá, a nežádá nic, co by bylo nad naši sílu, když se opíráme o jeho milost.

Ten, kdo by předstíral, že tam dojde svými vlastními silami, dopustil by se hříchu Luciferova, který řekl: „Až k nebesům vystoupím, nad hvězdami Božími si postavím trůn, k oblačným vznesu se výšinám roven Nejvyššímu“ (Iz 14, 13-14). Satan byl poražen a svržen do pasti.

My co řekneme? Co učiníme? Budeme žít stejnou touhu, jako onen pyšný; budeme žádat dorazit k témuž cíli jako onen hrdý? Ale jako on předstíral dosáhnout toho sám, my prohlásíme, že bez Ježíše Krista nemůžeme nic. Řekněme, že s ním a jím se můžeme dostat do nebe. O Ježíši Kriste, máme takovou víru v tebe, že věřím, že jsi dostatečně mocný, abys učinil tento zázrak a povznesl nejnižší bytost, kterou já jsem, nejen do hierarchie andělů, ale až k samému Bohu; jediné tebou můžeme dojít k tomuto božskému vrcholku. Toužím vši silou své duše po této vznešenosti ke které nás tvůj Otec předurčil; vroucně žádám, jak jsi to pro nás chtěl, sdílet tvou slávu, podílet se na tvé vlastní radosti Syna Božího; toužím po tomto nejvyšším blahu, ale jediné s tebou. Žádám, aby má věčnost plynula ve zpěvu tvých chval a abych stále opakoval s vyvolenými: *Redemisti nos, Domine, in sanguine tuo*. Ano, Pane, „ty jsi nás spasil, je to tvá vzácná krev vytékající na nás, která nám otevřela brány tvého království a připravila místo v neporovnatelné společnosti svatých. Tobě buď chvála, úcta a sláva na věky!“

Duše, která žije stále v těchto pocitech pokory a důvěry, velmi oslavuje Ježíše Krista, poněvadž celý její život je ozvěnou slov samého Spasitele: „Beze mne nemůžete nic dělat“; poněvadž prohlašuje, že je pramenem veškeré spásy a veškeré svatosti a že ho oslavuje.

„Bože“, řekněme s Církví v jedné z jejich podivuhodných modliteb, „věřím, že jsi všemohoucí, že tvoje milost je tak účinná, aby mne pozvedla tak ubohého, jakým jsem, na vysoký stupeň svatosti; věřím, že jsi také nekonečné milosrdenství, a že i když jsem tě často opustil tvá láska, plná dobroty, mne neopustila nikdy; od tebe, o můj Bože, nebeský Otče, sestupuje každý dar dokonalosti; je to tvá milost, která z nás činí věrné služebníky, kteří jsou ti příjemní činy hodnými tvého majestátu a tvé chvály. Učiň, abych odpoután od sebe samého a tvorů, mohl běžet bez překážky po této cestě svatosti, kudy tvůj Syn, jako obr nás předchází, abych jím a s ním došel k blaženosti, kterou jsi nám slíbil!“: *Omnipotens et misericors Deus, du cujes munere veniunt tibi a fidelibus tuis digne*

et laudabiliter se viatur, tribue quæsumus nobis: ut ad promissiones tuas sine offensione curramus (Orace).

Svatí žili z těchto pravd; proto došli na vrchol, kde na ně nyní patříme. Rozdíl, který je mezi nimi a námi, nerodí se z velkého množství obtíží, které máme přemoci, ale z vroucnosti jejich víry ve slova Ježíše Krista a v hodnotu jeho milosti, tak jako z jejich vroucí velkodušnosti. Můžeme, chceme-li, začít zkušenost: Kristus zůstává stále týž, tak mocný, tak skvělý v rozdílení své milosti pouze v nás nalézá překážky při vylévání svých darů.

Duše malé víry, proč pochybujeme o Bohu, o našem Bohu?

20.5. Jaké praktické závěry učiníme z těchto blahodárných pravd naší víry?

Nejprve budeme slavit z celého srdce svátky svatých. – Uctívat svaté, prohlašovat, že jsou uskutečněním Boží myšlenky, vrcholnými díly Ježíšovy milosti. Bůh v nich má své zalíbení poněvadž jsou již oslavenými údy jeho milovaného Syna; tvoří již část onoho zářivého království, dobytého Ježíšem k oslavě jeho Otce: *Et fecisti nos Deo nostro regnum* (Zj 5, 10).

Dále je máme vzývat. Jistě je Ježíš náš je prostředník: „Jediný Bůh a jenom jediný prostředník mezi Bohem a lidmi“ (1Tim. 2, 5), říká svatý Pavel; k Otci máme přístup pouze skrze něj. Přesto Kristus chce, ne aby se zmenšilo jeho zprostředkování, ale aby je vyslyšel, chce, aby knížata nebeského dvora mu nabízela naše přání, které on sám přednese svému Otci.

Dále svatí si nejživěji přejí naše dobro. V nebi patří na Boha, jejich vůle je nevyslovitelně spojena s vůlí Boží; proto chtějí, jako On, naše posvěcení. – Potom tvoří s námi jedno mystické tělo; tímto způsobem podle vyjádření svatého Pavla je jen jeden úd (1Kor 12, 12). Mají k nám velkou lásku, kterou čerpají ze svého spojení s Ježíšem, jedinou hlavou této společnosti, jsou její výběr, vyvolenými dušemi, ve které Bůh označil naše místo.

K těmto vztahům úcty a modliteb, které nás spojují se svatými, máme připojit své snahy, abychom se jim podobali. Naše srdce má být oživeno ne oněmi změkčilými choutkami, ke kterým nikdy nesměřovali, ale pevným a upřímným přáním o dokonalost,

účinnou vůlí odpovídat plně milosrdným úmyslům našeho Božího předurčení v Ježíši: *Secundum mensuram donationis Christi* (Ef 4, 7).

A čeho je k tomu zapotřebí? Jakých prostředků použít, abychom dokonali dílo tak důležité, tak slavné pro Krista, tak plodné pro nás?

Zůstat spojeni s Ježíšem Kristem. Sám řekl: Chcete přinést hodně ovoce, dojít velké svatosti? Zůstaňte ve mně, jako zůstávají větve spojeny s vinným kmenem. A jak zůstat s ním spojeni? V prvé řadě posvěcující milostí, která nás činí žijícími údy jeho mystického těla; potom oním poctivým úmyslem, často obnovovaným, který nás nechá „hledat ve všech věcech“, v povolání, kam nás Prozřetelnost postavila, „vůli našeho nebeského Otce“. Tento úmysl usměrňuje celou naši činnost k Boží oslavě, ve spojení s myšlenkami, pocity, přáními Srdce Ježíše, našeho vzoru a naší hlavy. „Stále dělám, co se mu líbí“: *Quæ placita sunt ei facio semper* (Jan 8, 29). Toto vyjádření, ve kterém Ježíš shrnuje všechny své vztahy ke svému Otci, objasňuje skvěle celé dílo lidské svatosti.

Ale řeknete mně: „A co naše ubohosti?“ – Nemají nás nějak odstrašit? Naše ubohosti jsou velmi skutečné; své ubohosti, své obtíže dostatečně známe, ale Bůh je zná ještě lépe než my. A uznaný, přiznaný pocit naší slabosti uctívá Boha. Proč? Poněvadž v Bohu je dokonalost, ve které chce být věčně oslavován, dokonalost, která je snad klíčem všeho, co shora dostáváme, je to milosrdenství. Milosrdenství je láska k ubohosti; kdyby nebylo ubohosti, nebylo by milosrdenství. Andělé prohlašují Boží svatost, ale my budeme v nebi živými svědky Božího milosrdenství; když korunujeme svá díla, je to dar jeho milosrdenství, které korunuje Boha: *Qui coronat te in misericordia et miserationibus* (Ž 52, 4) a to je ono, co budeme po celou věčnost velebit v lůně naší blaženosti: *Quoniam in æternum misericordia ejus* (Ž 85, 1).

Nenecháváme se také více sklíčit zkouškami, protivenstvími. Budou tím hlubší a větší, čím výše nás Bůh volá. Proč tento zákon?

Poněvadž je to cesta, po které šel Ježíš; a čím více s ním chceme být spojeni, tím více se mu budeme podobat v nejhlubších a nej-

intimnějších jeho tajemství. Víte, že svatý Pavel přivádí celý vnitřní život „k praktickému poznání Ježíše a to Ježíše ukřižovaného“ (1Kor 2, 2). A sám Pán Ježíš nám říká: „Otec, který je božský vinař, prořezává každou ratolest, aby nesla ovoce ještě více“: *Purgabit eum ut fructum plus afferat* (Jan 15, 2). Bůh má mocnou ruku a jeho očišťující zásahy zasahují hloubky, které znají jen svatí. Pokušeními, která dovoluje, protivenstvími, která sesílá, opuštěností a hroznou osamělostí, kterou často v duši vyvolává, zkouší ji, aby ji odpoutal od stvořeného; prohlubuje ji, aby ji vyprázdnil od ní samé; „stíhá ji“, „pronásleduje ji, aby se jí zmocnil“; proniká až do morku. „Láme kosti“, jak říká kdesi Bossuet, „aby konečně sám panoval.“

Šťastná duše, která se odevzdává do rukou věčného dělníka! Svým Duchem, který je naprostým ohněm, který je „prstem Božím“, do ní božský umělec vrývá rysy Kristovy, aby se stala konečně podobnou Synu jeho zalíbení, podle nevyslovitelných úmyslů jeho moudrosti a jeho milosrdenství.

Neboť Bůh vkládá svou slávu v naše posvěcení. Všechny bolesti, které dovoluje nebo sesílá, jsou právě nárokem na slávu a blaženost nebeskou. Svatý Pavel prohlašuje, že je neschopný popsat jas slávy a hloubku blaženosti, které korunují nejmenší z našich bolestí, snášených s milostí Boží (2Kor 4, 17).

Proto tolik povzbuzuje své drahé věrné. Hle, řekl jim, ti, kteří se zúčastní běhu na závodišti, jak opatrně si počínají! Kolik odříkání si ukládají; kolik úsilí vynaloží! A proč toto všechno? Aby získali jen jeden potlesk, aby se těšili z pomíjející slávy a stále se o ní dohadující, aby získali věnec pomíjející. Mezitím co my, když bojujeme, je to pro věnec nepomíjející, pro slávu, která je nekonečná, a radost neztratitelná (1Kor 9, 25).

Jistě v těchto okamžicích, které jsou tak bohaté na milost, duše je ponořena do bolesti a utrpení, do vyprahlosti a suchopáru. Ale ať zůstane pevná pod ranami nejvyššího Velekněze! Vždyť Bůh klade posvěcení své milosti i do hořkosti kříže. Podívejte se na svatého Pavla. Nikdo nežil v tak důvěrném spojení s Bohem v Kristu: Kdo ho tedy může odloučit od Krista? A hle, jak s Božím dovolením satan ho napadá a drtí svými šípy duši a tělo apošto-

lovo. Až třikrát svatý Pavel volá ve své úzkosti k Ježíši. A co odpovídá Kristus? Stačí ti moje pomoc, protože síla Boží pomoci se na člověku slabém tím zřejměji projeví“: *Sufficit mea, nam virtus in infirmitate perficitur* (2Kor 12, 9).

Zde se dotýkáme, – a nemohu lépe ukončit naši rozpravu – hlubokého důvodu tohoto překvapujícího opatření Prozřetelnosti, která chce, aby dílo naší svatosti se přetvořilo ve slabosti a ve zkouškách.

„Té záchrany docházíte z Boží dobroty“, řekl svatý Pavel, „není to vaší zásluhou – nikdo nemá tedy příčinu, že by se mohl nějak chlubit“ (Ef 2, 8-9).

Kdo tedy zasluhuje všechnu chválu? Ke komu se tedy vrací oslava naší svatosti? K Ježíši Kristu.

Když apoštol vykládá svým drahým věrným v Efezu Boží plán, ukazuje jim těmito slovy nejvyšší cíl: Bůh takto určil předem všechny věci, „aby se vzdala chvála jeho božsky vznešené dobrotivosti“: *In laudem gloriæ gratiæ suæ* (Ef 1, 6).

„Tím chtěl v budoucím čase ukázat nesmírné bohatství své milostivé dobroty, že nás Bůh předurčil stát se spoludědici jeho Syna“: *Ut ostenderet abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu* (Ef 2, 7).

Zde na zemi vděčíme za všechno Ježíši; svými tajemstvími nám zasloužil všechny milosti ospravedlnění, odpuštění, posvěcení, kterých máme zapotřebí: Kristus sám je základ naší dokonalosti. Jako vinný kmen, který vylévá vyživující mizu do větví, aby je nechal nést ovoce, tak Ježíš Kristus vylévá stále svou milost na všechny ty, kteří s ním zůstávají spojeni. Je to ona milost, která oživuje apoštoly, osvěcuje církevní učitele, která podpírá mučedníky, činí pevnými vyznavače, zdobí panny jejich neporovnatelnou čistotou.

Nahoře také všechna sláva svatých se odvozuje z této stejné milosti: veškerá záře jejich vítězství se živí u tohoto jedinečného pramene; je to proto, že jsou zbarveni krví Beránkovou, že jsou obleky vyvolených tak skvoucí. A stupeň jejich svatosti se měří podle stupně jejich podoby s božským vzorem.

Proto na počátku této skvělé slavnosti Všech svatých, ve které církev spojila v téže chvále všechny vyvolené, nás zve uctívat toho, který jsa jejich Pánem, „je současně sám jejich korunou“: *ipse est corona sanctorum omnium* (Invitatorium Vigilií).

V nebi pochopíme, že všechna Boží milosrdenství mají své východisko na Kalvárii, že Ježíšova krev je cenou nekonečného blaha, ze kterého se budeme navěky těšit. Nezapomínejme: v nebeském Jeruzalémě budeme opojeni božským blahem, ale plnost této blaženosti bude placena v každém okamžiku zásluhami krve Ježíše Krista. „Hojnost vod dá radost Božímu městu“, (Ž 45, 5) bude pramenem v oběti našeho božského Velekněze. Bude pro nás nesmírnou radostí poznat to a zpívat Ježíši: „Ach za všechno ti vděčíme: buď ti vzdána všechna úcta, všechna chvála, všechno díkůvzdání!“

Jako jeho vyvolení položíme své věnce k jeho nohám, abychom prohlásili, že je máme od něho.

K tomuto poslednímu cíli vede každé tajemství Krista, vtěleného Slova. Bůh chce, aby jeho Syn Ježíš byl na věky veleben, poněvadž je jeho vlastní jediný Syn, předmět jeho zalíbení; poněvadž tento syn, zcela Bůh, kterým byl, se zničil, aby posvětil své mystické tělo: *Propter quod et Deus exaltavit illum* (Flp 2, 9).

Vpravme se tedy s hlubokou vírou do těchto Božích myšlenek. Když oslavujeme svaté, velebíme sílu milosti, která je vyzvedla na tyto vrcholky; nic není příjemnějšího Bohu, poněvadž touto chválou se spojujeme co nejúžeji s jejich úmysly, což je oslava jeho Syna: *Clarificavi et iterum clarificabo* (Jan 12, 28). – Snažme se sami uskutečnit s pomocí této stejné milosti myšlenku Boží o každém z nás: ještě jednou, k této dokonalé shodnosti směřuje celá svatost.

Snažil jsem se ve všech těchto úvahách vám ukázat, až do jakého stupně nás Otec spojil se svým Synem Ježíšem; hleděl jsem postavit před vaše oči náš božský vzor, současně jak nesrovnatelný tak i přístupný. Viděli jste, že Kristus prožíval každé ze svých tajemství pro nás, že nás se sebou spojuje způsobem nejtěsnějším, abychom pomalu obnovovali v sobě, pod účinky jeho Du-

cha, jeho nevyslovitelné rysy, a abychom se mu stali podobnými podle ustanovení našeho předurčení.

Nepřestávejme rozjímat o tomto vzoru. Ježíš Kristus je Bůh, který se zjevil a žil mezi námi, aby nám ukázal cestu a vedl k životu. Vždyť sám to řekl, že věčný život pozůstává v prohlašování našimi ústy, tak i našimi činy, že jeho Otec je pravý Bůh, že je Bohem s ním, ale který přišel na tento svět, v našem těle, aby přivedl lidstvo k Bohu.

Když jsme během svého života věrně následovali Ježíše, když jsme každého roku s vírou a láskou rozjíмали v kruhu jeho tajemství, a snažili se ho napodobit a zůstat s ním spojeni, buďme přesvědčeni, že neustálá prosba, se kterou se obrací za nás na svého otce, v úloze prostředníka jedinečného, bude vyslyšena; svým duchem vtiskne svůj živý obraz do našich duší; v poslední den nás Otec pozná jako údy Syna svého zalíbení a učiní nás jeho spoludědici.

Vstoupíme do této společnosti, kterou si Kristus, naše hlava, chtěl založit zcela čistou a skvící se v den konečného vítězství, kdy podle slov svatého Pavla (1Kor 15, 24) odevzdá příslušníky svého království svému otci jako skvělou trofej své všemohoucí milosti. Kéž bychom se tam mohli všichni sejít, k velké radosti našich duší a k oslavě našeho nebeského Otce: *In laudem gloriæ gratiæ suæ*.

VERBUM MANENS APUD PATREM, VERITAS ET
VITA: INDUENS SE CARNE, FACTUS EST VIA.

(svatý Augustin)